ІСТОРІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

1961 - 1965

ЧАСТИНА 2

НАЦІОНАЛЬНА

АКАДЕМІЯ
НАУК
УКРАЇНИ

1918

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
імені В. І. ВЕРНАДСЬКОГО

ІНСТИТУТ АРХІВОЗНАВСТВА

Джерела з історії науки
в Україні

ІСТОРІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

1961–1965

ЧАСТИНА 2

ДОДАТКИ

КИЇВ 2023

УДК 001.32(477):94]"1961/1965"

Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 2. Додатки / автори та упоряд.: Л. М. Яременко, Г. В. Індиченко, О. І. Вербіцька, К. А. Папакіна ; редкол.: О. С. Онищенко (голов. ред.) та ін.; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Ін-т архівознавства. Текст. і граф. дані. Київ, 2023. 680 с. Об'єм даних 12,0 Mb. (Джерела з історії науки в Україні). URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/.

ISBN 978-966-02-9415-8 (загальне, електронне видання)
ISBN 978-617-14-0168-6 (електронне видання, Ч. 2)

Дана книга є другою частиною видання «Історія Національної академії наук України. 1961–1965». До неї включено наукові розробки колективу Інституту архівознавства Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: регести протоколів засідань Президії Академії наук УРСР (1961–1965), список дійсних членів та членів-кореспондентів АН УРСР, обраних у 1961–1965 рр., список установ, що діяли у складі АН УРСР (1961–1965), які інформативно доповнюють джерельну базу з історії НАН України, документально висвітлену в першій частині збірника.

Видання розраховане на дослідників у галузі історії української науки, джерелознавства, архівознавства, біографістики, а також викладачів, аспірантів і студентів.

Автори та упорядники: Л. М. Яременко, Г. В. Індиченко, О. І. Вербіцька, К. А. Папакіна

Редакційна колегія: О. С. Онищенко (голов. ред.), В. А. Вергунов, Г. В. Індиченко, Г. В. Папакін, В. І. Попик, А. І. Шаповал, Л. М. Яременко

Рецензенти:
А. А. Крючин, член-кореспондент НАН України, доктор технічних наук, професор
А. С. Литвинко, доктор історичних наук

Затверджено до друку вченою радою
Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського
(протокол від 21.11.2023 № 8)

ISBN 978-966-02-9415-8 (загальне, електронне видання)
ISBN 978-617-14-0168-6 (електронне видання, Ч. 2)

© Яременко Л. М., Індиченко Г. В.,
Вербіцька О. І., Папакіна К. А.: упорядкування, 2023
© Вербіцька О. І., Індиченко Г. В.:
регести протоколів засідань Президії АН УРСР (1961–1965), 2023
© Папакіна К. А., Яременко Л. М.:
список дійсних членів та членів-кореспондентів АН УРСР,
обраних у 1961–1965 рр., 2023
©. Вербіцька О. І., Індиченко Г. В., Папакіна К. А.:
список установ, що діяли у складі АН УРСР (1961–1965), 2023
© Вербіцька О. І., Папакіна К. А.: іменний покажчик, 2023
© Папакіна К. А.: список абревіатур та скорочень, 2023
© Національна академія наук України,
Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського,
Інститут архівознавства, 2023

ВІД УПОРЯДНИКІВ

Видання «Історія Національної академії наук. 1961–1965» складається з двох частин, які публікуються окремими книгами. Перша частина «Документи і матеріали» побачила світ у 2020 р. і містить джерела з історії Національної академії наук України за 1961–1965 рр. До книги увійшов блок архівних документів, що всебічно відображають діяльність НАН України в означений період, наукові коментарі до документів, ілюстративний матеріал, репрезентований фотодокументами, а також необхідний науково-допоміжний апарат.

Пропонована книга є другою частиною видання як «Додатки» і представлена науковими розробками: Регести протоколів засідань Президії АН УРСР (1961–1965); Список дійсних членів та членів-кореспондентів АН УРСР, обраних у 1961–1965 рр.; Список установ, що діяли у складі АН УРСР (1961–1965). Ці інформаційно-довідкові ресурси покликані розширити змістовне наповнення документів, реконструюючи джерельну базу Архівного фонду НАН України хронологічного зрізу 1961–1965 рр.

Порівняно з аналогічними збірниками з історії НАН України за попередні роки до видання за 1961–1965 рр. не включено Список наукових співробітників АН УРСР і Список видань і наукових праць співробітників АН УРСР за цей період. У вказаний хронологічний період в АН значно збільшилася кількість наукових установ і наукових співробітників. Водночас всередині Академії наук відбувалися суттєві організаційні зміни: частина організацій вийшла з її підпорядкування, отже, складно, а подекуди і неможливо відслідкувати деталізовані кадрові зміни у структурі окремих академічних установ. Частково питання кадрового забезпечення Академії наук, переміщення по посадах наукових співробітників у структурі академічних установ відображено у Регестах протоколів засідань Президії АН УРСР.

Ще одним джерелом, з якого може почерпнути інформацію зацікавлений читач, є велика кількість публікацій, що вийшли друком до 100-річчя НАН України, а також фундаментальні видання, опубліковані до ювілейних дат академічних інститутів. Упродовж 1961–1965 рр. значно зросла й кількість оприлюднених праць, підготовлених академічними науковими колективами й окремими вченими. Частково це питання розкрито у Регестах протоколів засідань Президії АН УРСР за цей період, коли Президія ухвалювала постанови про підготовку найважливіших видань, а також у щорічних звітах АН і наукових установ, що представлені як у першій частині видання, так і в окремій публікації звітної документації Академії наук за 100-річний період у чотирьох книгах (Київ, 2018).

Доцільно звернути увагу й на значну роботу, пророблену академічними інститутами в останні роки з формування електронних баз даних із кадрового складу своїх установ і публікацій співробітників широкого хронологічного діапазону, які розміщені у відкритому доступі, та друковані публікації бібліографічного змісту. Слід зазначити, що для представлення повноцінних відомостей про працюючих в АН і їх публікації за 1961–1965 рр. єдиними блоками у виданні з «Додатками», зважаючи на обсяг цієї інформації, знадобилась би ще одна окрема книга.

Найвагомішим блоком другої частини є протоколи засідань Президії АН УРСР і прийнятих постанов за 1961–1965 рр., оформлені у вигляді регестування. Ці документи стисло передають основний зміст питань, розглянутих керівним органом Академії наук. Цей документний ресурс зберігається в архіві Президії НАН України, загальним обсягом

39 архівних справ за 1961–1965 рр. Керівництвом Академії наук протягом 1961–1965 рр. було прийнято 2419 постанов та оформлено 203 протоколи. У цей період протоколи засідань Президії АН УРСР формувалися за певними особливостями. За період 1961–1963 рр. – постанови, оформлені у протоколах Президії АН УРСР; 1964–1965 рр. – протоколи засідань, сформовані в архівні справи, які вміщують переліки запропонованих питань, безвідображення текстів їх детальних розглядів і без зазначення, чи ухвалено рішення, чи ні, а також в окремих випадках – доповнення до текстів прийнятих постанов у стислому стенографічному оформленні. В окремих випадках вказано, що рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР. За 1964 і 1965 роки розгорнуті тексти постанов, прийнятих Президією АН УРСР, сформовані як окремі самостійні документи і включені до інших архівних справ.

У постановах Президії АН УРСР є низка пунктів з позначенням «закрите питання» або «таємно», «анульовано», «скасовано», зміст яких у документах відсутній і, відповідно, у регестах не відображений. Регести включають такі позиції, як назва і номер протоколу, дата його створення, стислий виклад змісту кожного з пунктів, вказівка на автентичність та вихідні дані про місце зберігання. Зміст протоколів передано сучасною мовою зі збереженням структури документа, назви установ та організацій – відповідно до часу створення документа. У назвах протоколів зустрічається літера «Б», що вказує на форму проведення засідання лише у межах Бюро Президії АН УРСР.

Через великий обсяг документів і з метою презентації насамперед науково-дослідної роботи та розвитку АН УРСР у цей період у регестах не розкриваються пункти протоколів, що торкаються низки питань: поточних фінансових, адміністративно-господарських і житлово-побутових, надання службового житла, відпусток, кадрових (крім тих, що стосуються академіків, членів-кореспондентів і керівного складу установ), організації навчального процесу в аспірантурі, участі співробітників інститутів АН УРСР у виконанні господарсько-договірної тематики. Застереження про такі випадки позначені в тексті астериском із відповідним номером. У випадках, коли текст прийнятих постанов подано повнотекстово окремими документами у виданні «Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1. Документи і матеріали» (Київ, 2020), у відповідному пункті регесту протоколу наведено назву постанови з відсилкою у виносках на конкретні сторінки публікації у вказаному виданні.

В анотованому Списку дійсних членів і членів-кореспондентів АН УРСР подано інформацію про провідних учених, обраних до складу членів Академії у 1961–1965 рр. Довідка про кожного з них включає: прізвище, ім’я та по батькові, дати життя, дату обрання до складу АН УРСР та основні етапи життя і наукової діяльності. Список структурно поділено на дві частини, кожна з яких сформована за алфавітом. У першій з них викладено перелік обраних дійсних членів АН УРСР, у другій – членів-кореспондентів. Загалом до Списку включено біографічні довідки на 32 дійсних члени і 50 довідок на членів-кореспондентів, обраних до складу Академії наук у 1961–1965 рр.

Список установ, що діяли у складі АН УРСР, відображає структуру Академії та її організаційні зміни протягом 1961–1965 рр. До списку входять історичні довідки про науково-дослідну і науково-організаційну діяльність інститутів, установ та організацій за таким принципом: назва, дата створення (якщо відбулося в цей період), основні наукові завдання, структурні зміни (організація, ліквідація, виведення з-під підпорядкування АН УРСР, реорганізація, зокрема і внутрішніх підрозділів) і прізвища керівників.

Книга забезпечена науково-довідковим апаратом, до якого входять: Іменний покажчик; Список абревіатур та скорочень; Зміст.

ДОДАТКИ

РЕГЕСТИ ПРОТОКОЛІВ ЗАСІДАНЬ ПРЕЗИДІЇ АКАДЕМІЇ НАУК УРСР (1961–1965)

1961 [1]

Протокол № 1-Б [2] засідання Президії Академії наук УРСР

від 2 січня 1961 р.

1. Затвердили поданий Видавництвом АН УРСР і схвалений РВР АН УРСР тематичний план видань на 1961 р. загальним обсягом 6000 обл.-вид. арк., зокрема, 4813 арк. книжкових видань і 1190 арк. періодичних видань, 29 870 видавничих аркушів-відбитків. На виконання постанови РМ УРСР від 22 червня 1960 р. поклали на відповідні інститути оплату всіх витрат на видання наукових праць і записок та замовленої літератури.

2. Затвердили план редакційної підготовки рукописів для їх видання у 1962 р., ухвалили розглянути додаткові пропозиції зі збільшення показників цього плану і встановили, що подання рукописів до Видавництва АН УРСР здійснюється упродовж року, але для їх публікації у наступному році – не пізніше 1 липня поточного року. Зобов'язали РВР АН УРСР та Видавництво АН УРСР подати на затвердження Президії АН УРСР Положення про порядок планування та проходження рукописів у наукових установах і Видавництві АН УРСР.

3. Схвалили роботу оргкомітету підготовки наради з проблеми «Використання атомної енергії» та підготовлену ним програму.

4. [*1]

---

[1] Упорядниками видання у регестах протоколів засідань Президії АН УРСР за 1961–1965 рр. знято такі пункти: [*1] – з розгляду адміністративних, фінансових, господарських та житлово-побутових питань; [*2] – з кадрових питань, крім тих, що стосуються академіків, членів-кореспондентів та керівного складу установ; [*3] – про присвоєння вчених звань; [*4] – пункти, подані повнотекстово окремими документами у виданні: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1. Документи і матеріали. Київ, 2020; [*5] – про організацію навчального процесу в аспірантурі; [*6] – про участь у виконанні госпдоговірної тематики штатних співробітників інститутів АН УРСР (на строк до 3-х місяців). Підтекстуальні примітки до змісту протоколів позначаються посторінково арабськими цифрами без зірочки. У назвах науково-дослідних інститутів АН УРСР знято вказівку на їхнє відомче підпорядкування.

[2] Тут і далі – протокол засідання Бюро Президії АН УРСР.

5. Відзначили роботу працівників Видавництва, РВР і друкарень АН УРСР з підготовки та публікації книг до Декади української літератури і мистецтва у м. Москва і винесли подяку 73 особам.

6. На клопотання Інституту історії та бюро Відділу суспільних наук АН УРСР дозволили видати докторські дисертації О. Б. Слуцького та І. Ф. Євсєєва в обсязі, що перевищує запланований.

7–9. *1

10. Взяли до відома постанову Президії АН СРСР від 23 грудня 1960 р. про організацію АН Молдавської РСР і ухвалили надіслати їй привітання з цієї нагоди.

11. На виконання постанови РМ УРСР від 11 квітня 1960 р. № 539 постановили передати до 10 лютого 1961 р. із фондів Державного музею Т. Г. Шевченка АН УРСР, відділу рукописів Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка до Музею Лесі Українки матеріали, пов'язані з життям і творчістю поетеси – документи, меморіальні речі та ін.; фотокопії оригінальних матеріалів залишити в установах.

12. Погодились із пропозицією бюро Відділу суспільних наук АН УРСР про створення у Державній публічній бібліотеці УРСР кабінету сходознавства. Затвердили його основні завдання і зобов'язали інститути літератури ім. Т. Г. Шевченка та мовознавства ім. О. О. Потебні передати у 1961 р. до бібліотеки наявну в їхніх фондах літературу.

13. Вивели зі складу вченої ради Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії В. Г. Бойка і ввели В. А. Юзвенко.

14. Ввели до складу редколегії «Фізіологічного журналу» акад. АМН СРСР М. М. Сиротиніна, к. мед. н. М. А. Кондратовича, З. І. Сорокіну.

15. Затвердили оргкомітет з проведення конференції, присвяченої 80-річчю від дня народження акад. О. О. Богомольця, під керівництвом чл.-кор. О. Ф. Макарченка.

16. Винесли подяку директору Обчислювального центру АН УРСР чл.-кор. В. М. Глушкову і заступнику директору центру к. т. н. Б. М. Малиновському за успішне керування процесом виплавки сталі у бесемерівському конверторі на Дніпродзержинському металургійному заводі за сигналом обчислювальної машини «Київ».

17. Ухвалили відкласти розгляд заяви чл.-кор. А. І. Ємченка від 19 грудня 1960 р. до одержання від Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця пропозицій про організацію в інституті лабораторії космічної біології.

18. Взяли до відома новорічні вітальні листи і телеграми, що надійшли на адресу Президії АН УРСР від академій наук союзних республік, ближнього зарубіжжя і колективів наукових товариств та організацій.

19. Постановили вважати недоцільним створення у складі Інституту гірничої справи ім. М. М. Федорова лабораторії аналізу і збагачення рідкісних металів та геологічного відділу.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1011. Арк. 1–87. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 2-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 9 січня 1961 р.

20. Закрите питання.

21. *2

22. З метою розвитку імпульсних методів обробки металу для підвищення ресурсів міцності металу деталей машин і конструкцій і впровадження нових технологічних процесів зобов'язали Інститут механіки виділити співробітників зі штату інституту для організації групи з вивчення імпульсних методів обробки металів та ухвалили розглянути у майбутньому питання про будівництво у р-ні Феофанії (м. Київ) дослідного боксу.

23. Затвердили скорегований план житлового будівництва на 1961 р. в обсязі 2,58 млн крб.

24. Створили оргкомітет з підготовки заходів і відзначення 250-річчя від дня народження М. В. Ломоносова під керівництвом чл.-кор. І. М. Федорченка.

25–26. *1

27. Винесли подяку чл.-кор. Ф. Д. Овчаренку і чл.-кор. С. І. Субботіну, які брали активну участь у підготовці наукових доповідей до XXI сесії Міжнародного геологічного конгресу.

28. Рекомендували до участі у роботі XVIII Конгресу з чистої та прикладної хімії (серпень 1961 р., Канада) делегацію учених УРСР у складі акад. Ю. К. Делімарського (голова), д. х. н. Б. Ф. Марков, д. х. н. В. А. Назаренко і дозволили взяти участь у роботі конгресу акад. Є. О. Шилову, д. х. н. І. А. Шеці, к. т. н. О. В. Городиському і к. т. н. Ю. П. Назаренку.

29. Взяли до уваги новорічну вітальну телеграму від АН Китайської Народної Республіки.

30. Взяли до відома лист Сталінського заводу хімічних реактивів про сприяння Інституту металокераміки і спецсплавів у впровадженні на цьому заводі нових технологій і рекомендували дирекції відзначити виконавців.

31. Надали головному вченому секретарю АН УРСР чл.-кор. І. М. Федорченку відрядження 9–14 січня 1961 р. до м. Таганрог.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1011. Арк. 88–108. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 3-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 16 січня 1961 р.

32. Закрите питання.

33. «Про будівництво великих радіотелескопів в АН УРСР» [*4].

34. [*2]

35. Здійснили розподіл додаткових асигнувань на 1961 р. на іноземну наукову літературу між установами АН УРСР.

36. Затвердили заходи для відзначення 70-річчя від дня народження П. Г. Тичини, зокрема, провести 28 січня 1961 р. ювілейне засідання АН УРСР разом зі Спілкою письменників України та піднести ювілярові привітальний адрес від Президії АН УРСР.

37. Доручили директору Інституту суспільних наук акад. І. П. Крип'якевичу у період з 1 січня до 1 липня 1961 р. виконати наукову роботу «Київська Русь», звільнили його на цей час від поточної роботи по інституту і поклали керівництво поточною роботою по інституту на заступника директора установи М. Ю. Смішка.

38. На виконання постанов РМ СРСР від 9 листопада 1960 р. № 1171 та РМ УРСР від 17 грудня 1960 р. зобов'язали Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона надати Міжреспубліканським курсам інструкторів з впровадження у народне господарство передових методів зварювання і наплавки металів у м. Київ методичну допомогу, взяти участь у розробці навчальних планів і програм, навчальної та методичної літератури, виділити персонал для курсів, надати курсам електрозварювальне устаткування, виготовлене на дослідному заводі інституту, і спільно з Головним управлінням професійно-технічної освіти при РМ УРСР подати Держплану УРСР заявку на виділення у І половині 1961 р. необхідного обладнання і матеріалів.

39. [*2]

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 57 (док. № 6).

40. Дозволили Комісії по координації наукових досліджень з проблеми «Фізична оптика та її застосування» АН УРСР скликати Республіканську нараду з питань фізичної оптики та її застосування 14–18 лютого 1961 р. у м. Київ і затвердили оргкомітет під керівництвом чл.-кор. А. Ф. Прихотько.

41. Взяли до відома і виконання постанову РМ УРСР від 1 грудня 1960 р. № 1900 про план розвитку народного господарства УРСР на 1961 р. Зобов'язали: директорів наукових установ АН УРСР – взяти до виконання затверджені РМ УРСР завдання з найважливіших науково-дослідних і дослідних робіт, визначити конкретний обсяг робіт, які виконуватимуться установами АН УРСР, та внести відповідні зміни і доповнення до планів науково-дослідних робіт, впровадження та дослідно-промислової перевірки на 1961 р.; бюро Відділів наук АН УРСР – їх затвердити.

42. *1

43. Дозволили науковим співробітникам АН УРСР працювати у 1960–1961 навчальному році з погодинною оплатою у закладах вищої освіти УРСР, зокрема, акад. Ю. К. Делімарському – у Київському державному університеті ім. Т. Г. Шевченка.

44. Звільнили чл.-кор. Д. Х. Острянина від обов'язків голови Ради по координації наукової роботи у галузі атеїзму і критики релігії при Президії АН УРСР і затвердили головою ради А. А. Аветисяна.

45. Затвердили протокол засідання експертної комісії при Президії АН УРСР від 29 грудня 1960 р. і дозволили інститутам мистецтвознавства, фольклору та етнографії, літератури ім. Т. Г. Шевченка, суспільних наук, Державному музею Т. Г. Шевченка АН УРСР придбати у приватних осіб за готівку наукові матеріали, архіви визначних учених, картини та інші цінності.

46. Розглянули телеграму Луганського раднаргоспу про участь вчених АН УРСР у пленарному засіданні техніко-економічної ради раднаргоспу з питань посилення інженерної служби на підприємствах і будовах, подальшого розвитку зв'язків науки з виробництвом. Ухвалили запропонувати віцепрезиденту АН УРСР акад. О. Н. Щербаню зробити доповідь про основні напрями науково-дослідних робіт у найближчі роки і впровадження виконаних робіт на підприємствах раднаргоспів УРСР. Доручили бюро Відділу технічних наук АН УРСР виділити доповідачів на металургійній і машинобудівній секціях ради.

47. *1

48. Підтримали пропозицію Сталінського раднаргоспу про реорганізацію Науково-дослідного і проєктно-технологічного інституту машинобудування у Науково-дослідний інститут важкого машинобудування (м. Краматорськ).

49. Надали віцепрезиденту АН УРСР акад. М. П. Семененку відрядження 22–24 січня 1961 р. до м. Москва для участі у роботі секції геології і географії Комітету по Ленінських преміях у галузі науки і техніки.

50. Ухвалили створити у 1961 р. на території Карадазької біологічної станції АН УРСР табір літнього відпочинку для працівників інститутів і установ АН УРСР на 40 сімей.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1011. Арк. 109–196. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 4
засідання Президії Академії наук УРСР

від 20 січня 1961 р.

51. Затвердили на посадах: по Інституту геофізики: к. г-м. н. А. П. Бондаренка – заступника директора з наукової роботи і керівника Львівського філіалу цього інституту з одночасним виконанням обов'язків заввідділу геоелектрики та к. г.-м. н. Т. С. Лебедєва – в. о. завлабораторії фізичних властивостей гірських порід; В. І. Клушина – вченого секретаря Львівського філіалу АН УРСР; д. х. н. І. Г. Полоцького – завлабораторії фізики ультразвуку Інституту металофізики; к. геогр. н. Б. М. Іванова – заввідділу карстології і селей Інституту мінеральних ресурсів; д. г.-м. н. В. Г. Ткачук – в. о. заввідділу підземних вод та їх охорони Інституту мінеральних ресурсів; к. т. н. А. Н. Тинного – в. о. завлабораторії нової технології та автоматизації виробничих процесів Інституту машинознавства і автоматики.

52. Обговорили підсумки проведеної Республіканської наради з філософських питань біології і завдання подальшої їх розробки. Доручили: редколегії підготувати, а Видавництву АН УРСР опублікувати праці наради обсягом 30 друк. арк.; Координаційній комісії з філософських питань природознавства при Президії АН УРСР – переглянути тематику досліджень за темою наради і рекомендувати її вивчення на філософських кафедрах вишів, підготувати пропозиції про систематичні скликання подібних нарад; бюро Відділів наук АН УРСР, інститутам і вишам республіки – включати до планів науково-дослідної роботи філософські питання природознавства і взяти під контроль роботу методологічних семінарів із таких питань; Інституту філософії АН УРСР та кафедрі діалектичного матеріалізму Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка – підготувати пропозиції Міністерству вищої і середньої спеціальної освіти УРСР про збільшення кількості аспірантів та запропонувати заходи з покращення підготовки кадрів вищої кваліфікації у галузі філософських питань природознавства.

Постановили: вважати за доцільне скликати Республіканську нараду у листопаді 1961 р., запропонувати редакціям усіх науково-природничих журналів України систематично публікувати статті про результати наукових досліджень у галузі філософських питань природознавства. Ухвалили клопотатися: до Президії АН СРСР – про прискорення створення у країні спеціального журналу; до Президії АН СРСР та Видавництва іноземної літератури – про необхідність публікації відповідних коментарів до книг іноземних авторів, що видаються в СРСР, у яких висвітлюються спірні питання.

53. *2

54. На виконання постанови директивних органів про реорганізацію науково-дослідних інститутів геологічного профілю в УРСР ухвалили клопотатися до РМ УРСР: реорганізувати з 1 лютого 1961 р. Інститут геології корисних копалин в Інститут геології горючих копалин і віднести його до науково-дослідних установ першої категорії з оплати праці, затвердити його основні завдання та структуру у складі 11 відділів та однієї лабораторії. Постановили: організувати в системі установ Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР Інститут геохімії, мінералогії, петрографії і рудних родовищ на базі відділів Інституту геологічних наук і затвердити його основні завдання та структуру у складі 10 відділів та 3 лабораторій; реорганізувати у 1962 р. структуру Інституту геологічних наук у складі 15 відділів і 1 лабораторії і затвердили нову структуру Інституту мінеральних ресурсів у складі 13 відділів і 2 лабораторій.

Зобов'язали дирекції: Інституту геології корисних копалин – підготувати і подати перероблений план науково-дослідних робіт; Інституту мінеральних ресурсів – подати пропозиції про впорядкування упродовж 1961 р. структури установи; Інституту геологічних наук та бюро Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР – підготувати пропозиції з реорганізації інституту та його штатний розпис; віцепрезидента АН УРСР акад. М. П. Семененка та чл.-кор. С. П. Родіонова – подати пропозиції про організацію в АН УРСР Інституту геохімії, мінералогії та петрографії і рудних родовищ; бюро Відділу технічних наук АН УРСР – подати пропозиції щодо розробки проблем технології надглибокого буріння; віцепрезидента АН УРСР акад. М. П. Семененка – вирішити питання про приміщення для географічних відділів Інституту геологічних наук.

55. Розглянули питання навантаження громадськими обов'язками вчених АН УРСР. Постановили звільнити від постійних доручень: акад. В. Г. Бондарчука – від обов'язків члена РВР АН УРСР, акад. В. Г. Касьяненка – члена РВР АН УРСР, акад. В. М. Корецького – голови Ради науково-технічної пропаганди, акад. М. Т. Рильського – члена вченої ради Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні, віцепрезидента АН УРСР акад.

М. П. Семененка – відповідального редактора «Геологічного журналу», акад. О. Н. Щербаня – члена РВР АН УРСР, чл.-кор. А. А. Горшкова – голови комісії по проблемі використання петрургічної сировини РВПС УРСР АН УРСР, заступника голови комісії з проблеми використання бентонітів цієї ради та члена РВР АН УРСР, чл.-кор. І. М. Францевича – члена Корозійної комісії при Відділі хімічних і геологічних наук АН УРСР, чл.-кор. О. С. Короїда – члена РВР АН УРСР та заступника голови Українського комітету славістів.

56. Затвердили план по праці та кошторис на утримання науково-дослідних установ і проведення науково-дослідних робіт АН УРСР на 1961 р. (у нових цінах 1961 р.). Зокрема, ним передбачено збільшення: штату по Академії наук до 2208 штатних од. (збільшення на 20,4 %), видатків на кінець року – до 34 932 тис. крб (збільшення без капіталовкладень на 25,6 %).

На виконання постанов ВР УРСР від 28 грудня 1960 р. і РМ УРСР від 17 грудня 1960 р. № 2000 про затвердження бюджету УРСР на 1961 р. ухвалили, що виділені додаткові штати для наукових установ спрямовуються на забезпечення виконання пріоритетних напрямів і проблем – ракетна техніка, автоматика і телемеханіка, одержання легких і кольорових металів, рідкісних і розсипних елементів, хімічно чистих металів, металургійні технології, радіофізика, радіотехніка, електроніка тощо. Затвердили подання бюджетно-штатної комісії Президії АН УРСР про розподіл додаткових штатів і бюджетних асигнувань. Зобов'язали директорів науково-дослідних установ АН УРСР забезпечити потреби установ у висококваліфікованих наукових кадрах шляхом проведення конкурсів на вакантні посади. Схвалили виділення бюджетно-штатною комісією Президії АН УРСР 670 вакансій (30 % загального обсягу збільшення штатів на 1961 р.) для комплектування установ та філіалів і відділів установ АН УРСР за межами м. Київ. Доручили головам Відділів наук АН УРСР до 15 лютого 1961 р. підготувати пропозиції про організацію, напрями роботи, персональний склад і керівників нових підрозділів установ.

57. Постановили створити у І кварталі 1961 р. у складі Інституту економіки відділ економіки праці і заробітної плати та затвердили в. о. заввідділу д. е. н. Л. Е. Гореліка. Визначили основні завдання відділу і штати в кількості 11 од., а також визнали за необхідне координацію його досліджень з Інститутом праці Державного комітету РМ СРСР з питань праці і заробітної плати, Держпланом УРСР, Укрраднаргоспом, раднаргоспами економічних районів та науковими закладами.

58. На клопотання ДНТК СРСР ухвалили організувати у м. Дніпропетровськ лабораторію фізичних основ екскавації та навантажування Інсти-

туту гірничої справи ім. М. М. Федорова; затвердили штат у кількості 8 од. і поклали виконання обов'язків завлабораторії на д. т. н. Г. В. Родіонова.

59. Створили в Інституті хімії полімерів і мономерів лабораторію молекулярної спектроскопії, затвердили її керівником к. ф.-м. н. Ю. П. Єгорова та штат у складі 15 од.

60. Організували в Інституті машинознавства і автоматики в межах виділених установі штатних одиниць і асигнувань такі нові структурні підрозділи: відділ термоміцності (т. в. о. заввідділу – к. ф.-м. н. Я. С. Підстригач); лабораторію телевимірювання глибинних параметрів свердловин (т. в. о. завлабораторії – к. т. н. О. М. Свенсон); лабораторію досліджень механічних властивостей металів в умовах надглибокого буріння (т. в. о. завлабораторії – к. т. н. М. Й. Чаєвський).

61. Взяли до відома і керівництва лист РМ УРСР від 13 січня 1961 р. про порушення міністерствами і відомствами порядку подачі матеріалів на розгляд Президії РМ УРСР.

62. Розглянули лист в. о. Президента АН СРСР акад. О. В. Топчієва від 16 січня 1961 р. та постанову Президії АН СРСР від 6 січня 1961 р. № 4 і постановили, що у річній сесії АН СРСР візьмуть участь Президент АН УРСР акад. О. В. Палладін і головний вчений секретар АН УРСР чл.-кор. І. М. Федорченко, а в XIX сесії Ради по координації наукової діяльності академій наук союзних республік АН СРСР – Президент АН УРСР акад. О. В. Палладін, віцепрезиденти АН УРСР акад. М. П. Семененко та акад. О. Н. Щербань, головний учений секретар АН УРСР чл.-кор. І. М. Федорченко, д. т. н. Г. В. Самсонов, к. т. н. С. М. Бухало, к. е. н. І. А. Кугукало.

63. *2

64. Надали членам Президії АН УРСР віцепрезиденту АН УРСР акад. М. Ф. Гулому, в. о. голови Відділу біологічних наук АН УРСР акад. О. П. Маркевичу, голові Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР чл.-кор. Ф. Д. Овчаренку відрядження 24–27 січня 1961 р. до м. Москва.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1011. Арк. 197–248. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 5-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 30 січня 1961 р.

65. Схвалили проєкт плану розвитку установ АН УРСР, чисельності їх працівників та обсягу капіталовкладень на 1961–1966 рр.

66. Схвалили уточнений план підготовки кадрів в АН УРСР на 1961–1966 рр.

67–69. *2

70. Звільнили к. філос. н. О. В. Шугайліна від обов'язків заввідділу Інституту філософії з 30 січня 1961 р.

71. На виконання постанови РМ СРСР від 28 грудня 1960 р. № 1322 та розпорядження РМ УРСР № 44-р від 23 січня 1961 р. зобов'язали Інститут металокераміки і спецсплавів розгорнути комплекс досліджень зі створення технології виготовлення біметалевого сталеалюмінієвого дроту методом порошкової металургії, подати Державному комітету РМ СРСР з автоматизації і машинобудування, ДНТК РМ СРСР, Держплану СРСР і Держекономраді СРСР пропозиції про забезпечення прискореного розвитку в Інституті металокераміки і спецсплавів досліджень зі створення технології виготовлення біметалевого дроту методом порошкової металургії.

72. *2

73. Скасовано.

74. Ухвалили вважати несвоєчасною пропозицію президії Республіканської ради Українського товариства охорони природи та сприяння розвитку природних багатств від 18 січня 1961 р. про висування голови товариства акад. П. С. Погребняка до нагородження орденом та про присвоєння йому почесного звання заслуженого діяча науки УРСР.

75. Відзначили опубліковану працю «Питання про простір і час в теорії відносності» вченого секретаря Інституту філософії к. філос. н. П. С. Дишлевого.

76. *1

77. Ввели до складу редколегії «Геологічного журналу» директора Інституту геофізики чл.-кор. С. І. Субботіна і заступника директора з наукової частини УкрНДГРІ В. В. Глушкова.

78–79. *2

80. Надали директору ЦРБС АН УРСР к. б. н. Є. М. Кондратюку творчу відпустку на 3 місяці для завершення докторської дисертації та зобов'язали його вирішити всі питання, пов'язані із забезпеченням плану будівництва саду в 1961 р. Виконання обов'язків директора на час відпустки поклали на д. с-г. н. В. П. Попова.

81. Розглянули питання про впорядкування архівної справи в АН УРСР і зобов'язали відділ капітального будівництва АН УРСР під час будівництва Державної публічної бібліотеки УРСР передбачити приміщення для центрального архіву АН УРСР та звільнити приміщення в будинку Президії АН УРСР з метою надання додаткової площі для архіву Президії АН УРСР. Доручили фінансовому відділу АН УРСР підготувати подання до РМ УРСР про введення у штат центрального апарату АН УРСР посади інспектора-архівіста для надання систематичної допомоги архівам АН УРСР.

82. Надали членам Президії АН УРСР відрядження до м. Москва для участі в річній сесії АН СРСР і XIX сесії Ради по координації наукової діяльності академій наук союзних республік АН СРСР: віцепрезиденту АН УРСР акад. М. П. Семененку – 1–8 лютого 1961 р., віцепрезиденту АН УРСР акад. О. Н. Щербаню – 3–12 лютого 1961 р., головному вченому секретарю АН УРСР чл.-кор. І. М. Федорченку – 31 січня – 8 лютого 1961 р.

83. Закрите питання.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1012. Арк. 1–26. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 6
засідання Президії Академії наук УРСР

від 10 лютого 1961 р.

84. «Про створення нових журналів при наукових установах АН УРСР замість видання збірників наукових праць і записок та про збільшення періодичності «Украинского математического журнала»[*4].

85. Надали чл.-кор. Ю. О. Митропольському відрядження до м. Тбілісі (Грузинська РСР) для участі в ювілеї з нагоди 70-річчя від дня народження Президента АН Грузинської РСР акад. М. І. Мусхелішвілі як представнику від АН УРСР.

86. Затвердили звіт про роботу РВР АН УРСР та Видавництва АН УРСР за 1960 р. та заходи з метою покращення їх роботи, зокрема, поліпшити роботу з видання монографій у галузі проблем фізики, хімії, автоматизації виробництва, налагодити видання серії науково-популярної літератури для ширшого пропагування досягнень вітчизняної науки, наукових установ та вчених АН УРСР; спрямувати роботу новоствореної редакції пропаганди і реклами на розширення замовлень книготоргових організацій на видання АН УРСР; покращити роботу книжкового магазину, організувати продаж через кіоски м. Київ і проводити цю роботу також через громадських розповсюджувачів літератури серед працівників наукових установ АН УРСР та закладів вищої освіти; забезпечувати своєчасне завантаження друкарень, розширення друкарського і палітурного цехів, модернізацію устаткування та раціональнішого використання виробничих площ.

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 57 (док. № 6).

Постановили доручити голові РВР АН УРСР акад. М. Ф. Гулому підготувати подання до директивних органів про незадовільне виконання постанови РМ УРСР від 22 червня 1960 р. Республіканською конторою книжкової торгівлі Міністерства культури УРСР і клопотатися про збільшення нормативів оборотності наукової книги у книготорговій мережі до трьох років. Зобов'язали директорів наукових установ вжити необхідних заходів з дотримання у друкованих виданнях державних таємниць, начальника управління «Академбуд» АН УРСР Г. В. Вінницького та директора Видавництва АН УРСР М. Л. Карпенка – завершити будівельно-монтажні роботи з обладнання приміщення для книгарні в будинку по вул. Кірова, № 4 у м. Київ і ввести її у дію.

87. Реорганізували відділ скіфо-античної археології Інституту археології на два відділи: античної археології (керівник – т. в. о. чл.-кор. Л. М. Славін) і скіфо-сарматської археології (керівник – д. і. н. О. І. Тереножкін).

88. На виконання постанов директивних органів від 12 жовтня 1959 р. та 1 червня 1960 р. постановили створити: в Інституті органічної хімії – лабораторію хімії гербіцидів та об'єднану лабораторію напівпродуктів барвників, пестицидів і біологічно активних речовин, включивши до її складу напівзаводські установки інституту у м. Рубіжне та м. Київ; в сталінському відділенні Інституту органічної хімії – лабораторії хімії ароматичних сполук, хімії піридинових основ, хімії флотареагентів. Зобов'язали дирекцію інституту оголосити у першому півріччі 1961 р. конкурс на заміщення посад і затвердили штати лабораторій та заходи з метою організації їх роботи.

89. Схвалили у цілому проєкт Примірного положення про науково-дослідний інститут АН УРСР, внесли окремі доповнення та ухвалили винести його на остаточне затвердження на наступних засіданнях Президії АН УРСР.

90. Постановили провести у період 12–19 квітня 1961 р. Загальні збори АН УРСР і збори Відділів наук АН УРСР для підбиття підсумків наукової діяльності у 1960 р. та проведення виборів у члени АН УРСР, директорів наукових установ, бюро Відділів наук, голів Відділів наук АН УРСР і членів Президії АН УРСР, строк повноважень яких завершився. Затвердили порядок денний зборів і заходи з метою їх підготовки.

91. *2

92. Надали в. о. голови Відділу фізико-математичних наук АН УРСР чл.-кор. В. Н. Гриднєву відрядження 15–20 лютого 1961 р. до м. Москва.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1012. Арк. 27–52. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 7-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 13 лютого 1961 р.

93–94. [*1]

95. Скоротили з 1 березня 1961 р. посади заступників директорів по АГЧ у таких академічних інститутах: економіки, літератури ім. Т. Г. Шевченка, мистецтвознавства, фольклору і етнографії.

96. «Про затвердження скорегованого семирічного плану капітального будівництва по АН УРСР» [*4].

97. [*2]

98. Ухвалили вважати недоцільним створення у м. Київ філіалу Центроакадембуду АН СРСР.

99. Погодились із пропозицією про проведення X сесії Комісії по визначенню абсолютного віку геологічних формацій АН УРСР 23–27 травня 1961 р. у м. Київ Відділом геолого-географічних наук АН СРСР з кількістю учасників до 120 осіб.

100. Взяли до відома постанову Сталінського раднаргоспу, якою зазначалось про виділення у 1960–1961 рр. 36 квартир для співробітників філіалів інститутів органічної хімії і теплоенергетики.

101. [*1]

102. На виконання постанови РМ УРСР від 17 грудня 1960 р. доручили головному вченому секретарю АН УРСР чл.-кор. І. М. Федорченку представляти АН УРСР у підготовці до Всесвітньої виставки 1967 р. у м. Москва. Зобов'язали директорів інститутів і наукових установ АН УРСР подати пропозиції стосовно експонатів, умов для їх демонстрації та розробити проєкти тематичних і тематико-експозиційних планів показу досягнень галузей науки і техніки.

103. [*1]

104. Взяли до відома інформацію про гостру потребу Львівської бібліотеки АН УРСР у додаткових площах і вирішили вжити заходів щодо їх розширення за першої можливості.

105. [*2]

106. Анульовано [3].

107. Надали Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона 12 посад головних спеціалістів, 10 посад провідних спеціалістів, 10 посад старших інженерів та 5 посад інженерів.

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 58 (док. № 7).

[3] Тут і далі – так у документах.

108. *2

109. Надали віцепрезиденту АН УРСР акад. М. П. Семененку відрядження 15–18 лютого 1961 р. до м. Запоріжжя.

110. Надали віцепрезиденту АН УРСР акад. М. Ф. Гулому відрядження 15–18 лютого 1961 р. до м. Москва.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1012. Арк. 53–103. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 8-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 20 лютого 1961 р.

111–112. Закриті питання.

114. Схвалили пропозицію щодо проведення VI з'їзду Українського фізіологічного товариства в червні 1961 р. у м. Одеса та програму заходу.

115. *1

116. Надали заввідділу Інституту філософії к. філос. н. Г. Г. Ємельяненку творчу відпустку на 4 місяці для завершення докторської дисертації, на цей час поклали виконання обов'язків заввідділу на к. філос. н. В. О. Лівенцова.

118. *1

119. На виконання постанов РМ СРСР від 17 вересня 1960 р. № 1003, РМ УРСР від 23 листопада 1960 р. № 1907 і РМ УРСР від 2 лютого 1960 р. № 109 зобов'язали: Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона – взяти до виконання постанови директивних органів і здійснювати керівництво розвитком зварювальної техніки в СРСР; створити з 15 лютого 1961 р. при інституті науково-технічне бюро; відділ капітального будівництва АН УРСР – запланувати на 1961 р. виконання проєктних робіт для спорудження лабораторій і житлових будинків для інституту (загальний обсяг у 1961–1963 рр. – 3800 *м*^{2}).

120. Закрите питання.

121. На виконання постанов директивних органів зобов'язали директорів науково-дослідних установ АН УРСР підготувати до 1 березня 1961 р. перелік заходів з метою посилення наукових досліджень, результати яких можуть сприяти піднесенню сільськогосподарського виробництва, голів Відділів наук АН УРСР – подати до 15 березня 1961 р. зведений план заходів для розгортання цих досліджень в установах АН УРСР.

122. З нагоди 60-річчя від дня народження і 15-річчя від дня смерті чл.-кор. Б. М. Горбунова ухвалили спільно з Міністерством вищої і середньої спеціальної освіти УРСР клопотатися про встановлення меморіальних дошок у м. Київ на будинку по вул. М. Коцюбинського, 9 та на будинку Київського інженерно-будівельного інституту по вул. Пироговська, 9.

123. Ввели до складу вченої ради Інституту механіки завлабораторії динамічної міцності к. т. н. І. І. Іщенка.

124. Відзначили виконану роботу на тему «Пружне розсіяння і електричне розщеплення дейтронів» заступника директора з наукової роботи Інституту фізики АН УРСР к. ф.-м. н. О. Ф. Нємця і цикл робіт про спектри домішок у кристалах вченого секретаря інституту к. ф.-м. н. М. Т. Шпака.

125. *1

126. Взяли до відома повідомлення міжвідомчої Комісії по полімерах при Президії АН УРСР про те, що за планом співпраці між АН УРСР і Чехословацькою АН на 1961 р. між Інститутом хімії полімерів і мономерів АН УРСР та Інститутом макромолекулярної хімії ЧСАН передбачаються спільні роботи за проблемою «Швидкісна полімеризація капролактама» і ухвалили включити зазначену проблематику до плану наукових робіт інституту.

127. Взяли до відома наказ міністра вищої і середньої спеціальної освіти СРСР від 11 лютого 1961 р. про надання вченій раді Інституту геологічних наук дозволу приймати до захисту докторські і кандидатські дисертації, надавати вчений ступінь кандидата геолого-мінералогічних наук і подавати на затвердження в ученому ступені доктора геолого-мінералогічних наук за такими спеціальностями: «фізична геологія», «геотектоніка», «геологія СРСР», «палеонтологія», «стратиграфія», «петрографія», «мінералогія», «геохімія», «гідрогеологія та інженерна геологія», «геофізика (розвідкова)», «геологія четвертинних відкладів», «геологія родовищ корисних копалин».

128. Постановили: припинити з 1 березня 1961 р. сумісництво працівників Головної редакції УРЕ; вважати заввідділу палеозоології Інституту зоології та заступника головного редактора УРЕ д. б. н. І. Г. Підоплічка на основній роботі в інституті, але зобов’язали його на весь час видання приділити основну увагу роботі в Головній редакції УРЕ.

129. Ухвалили клопотатися до директивних органів про збільшення обсягу травневого номеру журналу «Доповіді АН УРСР» на 2–2,5 друк. арк. для висвітлення роботи квітневої сесії Загальних зборів і зборів Відділів наук АН УРСР у журналі.

130. *2

131. Відповідно до роз'яснення Державного комітету РМ УРСР з питань праці і заробітної плати від 12 січня 1961 р. № 87 [4] постановили припинити з 16 лютого 1961 р. виплату за звання: академіка АН УРСР – С. В. Серенсену, П. П. Будникову, Б. В. Гнєденку, М. К. Гудзію, члена-кореспондента АН УРСР – О. А. Дубянському.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1012. Арк. 104–165. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 9
засідання Президії Академії наук УРСР

від 24 лютого 1961 р.

132. *3

133. Затвердили на посаді: чл.-кор. Є. С. Бурксера – завлабораторії абсолютного віку геологічних формацій Інституту геологічних наук, звільнивши його від виконання обов'язків заввідділу геохімії цього інституту; к. г.-м. н. М. М. Івантишина – т. в. о. керівника відділу геохімії Інституту геологічних наук; к. г.-м. н. Д. В. Гуржія – завлабораторії петрографії осадових порід Інституту геології корисних копалин; к. т. н. В. С. Сажина – завлабораторії хімії і технології глинозему Інституту загальної та неорганічної хімії. Звільнили: акад. П. С. Погребняка – з посади заввідділу екології ЦРБС АН УРСР; к. е. н. В. Є. Козака – від обов'язків вченого секретаря Інституту економіки і затвердили на цій посаді к. е. н. В. П. Демченка.

134. Схвалили в цілому план заходів із розширення та реорганізації наукових установ АН УРСР і постановили доопрацювати проєкт постанови з цього питання.

135. На виконання постанови РМ УРСР від 7 липня 1960 р. № 1101 і постанови Президії АН УРСР від 15 серпня 1960 р. (п. 624) з метою покращення роботи Криворізького філіалу Інституту гірничої справи ім. М. М. Федорова ухвалили: виділити філіалу у 1961 р. 46 додаткових штатних од., створити вчену раду філіалу, надати керівництву філіалу право безпосереднього прийому та звільнення технічного персоналу із середньою спеціальною освітою та допоміжного персоналу без погодження з

[4] У роз'ясненні Державного комітету РМ УРСР з питань праці і заробітної плати від 12 січня 1961 р., надісланому Президенту АН УРСР акад. О. В. Палладіну, повідомлялось, що відповідно до примітки 4 додатку № 1 до постанови РМ СРСР від 5 червня 1957 р. № 6060 оклади за звання дійсного члена та члена-кореспондента академій наук союзних республік виплачуються обраним до складу цих академій ученим, лише якщо вони працюють в цій академії або у будь-якій науковій установі даної республіки.

дирекцією інституту; передбачити у 1961 р. асигнування на складання проєкту другого 40-квартирного житлового будинку для філіалу на його будівництво у 1962 р., дозволили устаткувати пересувну пило- та аерометричну лабораторію на автотранспорті й у зв'язку з подальшою реорганізацією Криворізького філіалу на Інститут проблем боротьби з виробничим пилом АН УРСР доручили бюро Відділу технічних наук АН УРСР створити комісію для підготовки проблемної записки за напрямами науково-дослідних робіт із проблеми боротьби з виробничим пилом.

136. Організували в Інституті гірничої справи ім. М. М. Федорова лабораторію проведення і кріплення гірничих виробок і тимчасово призначили її керівником к. т. н. К. В. Кошелєва. Відхилили пропозицію інституту про створення лабораторії дослідження електроприводів гірничих машин у зв'язку з відсутністю кваліфікованих кадрів.

137. Затвердили звіт про діяльність АН УРСР у 1960 р.

138. Ухвалили: провести в листопаді 1961 р. ювілейну сесію АН УРСР, присвячену М. В. Ломоносову, і опублікувати збірник доповідей, виголошених на сесії; доручити Сектору науково-технічної пропаганди АН УРСР спільно з членами Товариства для поширення політичних і наукових знань УРСР організувати читання лекцій про життя і діяльність науковця; бюро Відділів наук АН УРСР – подати плани підготовки статей до журналів і газет та виступів на радіо і телебаченні; організувати у бібліотеках АН УРСР виставки на тему «М. В. Ломоносов – 250 років від дня народження».

139. Затвердили Інструкцію про порядок проведення у 1961 р. виборів академіків і членів-кореспондентів АН УРСР, членів Президії – голів Відділів наук АН УРСР, членів бюро Відділів наук АН УРСР і директорів наукових установ.

140. Затвердили експертні комісії Відділів наук АН УРСР з виборів академіків і членів-кореспондентів АН УРСР у 1961 р.

141. Для подальшого розвитку співробітництва установ АН УРСР з підприємствами Сталінського економічного адміністративного району постановили провести нараду 20–21 березня 1961 р. у м. Сталіно спільно з представниками облради науково-технічних товариств і раднаргоспу. До оргкомітету з підготовки заходу від АН УРСР було введено віцепрезидента АН УРСР акад. О. Н. Щербаня (заступник голови наради), к. т. н. К. С. Борисенка та С. М. Левтерова. Затвердили списки установ АН УРСР, які візьмуть участь у роботі наради, і доповідей вчених. Зобов'язали директорів установ відрядити учасників наради (85 осіб) до м. Сталіно з 18 березня 1961 р. на 5 днів.

142. Постановили провести Загальні збори АН УРСР, присвячені 100-річчю від дня смерті Т. Г. Шевченка, 6 березня 1961 р. у конференц-

залі Відділу суспільних наук АН УРСР. Затвердили програму й ухвалили запросити членів Академії наук, які проживають у м. Київ, директорів київських установ, наукових працівників, рекомендованих бюро Відділів наук АН УРСР, представників партійних і державних органів, громадськості міста.

143. Доручили директору Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні акад. Л. А. Булаховському виконати з 1 березня по 1 червня 1962 р. наукову роботу «Соціальна природа мови», на цей час виконання обов'язків директора поклали на к. філол. н. К. К. Цілуйка.

144. Дозволили академікам М. Ф. Гулому і О. П. Маркевичу виїхати до м. Полтава для участі у роботі семінару «Біологія – сільському господарству», організованого Товариством для поширення політичних і наукових знань УРСР, Відділом біологічних наук АН УРСР і Полтавським міськвиконкомом.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1012. Арк. 166–195. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 10-Б
засідання Президії Академії наук УРСР [5]

від 27 лютого 1961 р.

145. Розглянули представлений чл.-кор. М. В. Пасічником план наукових досліджень установ АН УРСР на атомному реакторі Інституту фізики АН УРСР у 1961 р. та основні напрями таких досліджень на перспективу. Відзначили, що інститутом проведено велику роботу з введення в дію реактора ВВР-М, вивчення його фізичних та експлуатаційних характеристик. Зобов'язали голів Відділів технічних, фізико-математичних, хімічних і геологічних та біологічних наук АН УРСР спільно з Координаційною комісією по проведенню робіт на атомному реакторі внести до плану ті науково-дослідні роботи, що можуть виконуватись установами без виділення для цього додаткових приміщень, і розробити перелік заходів з розширення обсягу наукових досліджень на реакторі. Доручили віцепрезиденту АН УРСР акад. М. П. Семененку розглянути питання про підготовку і будівництво в 1961–1962 рр. першочергових приміщень, що забезпечуватимуть розвиток наукових досліджень.

146. Анульовано.

[5] Протокол № 10-Б в архівній справі представлений лише окремими постановами, прийнятими у робочому порядку.

147. Затвердили промзавдання для проєктування друкарні АН УРСР у м. Київ із такими показниками: набір – 25 000 обл.-вид. арк.; друк – 130 млн фізичних відбитків (або 157 млн відбитків, приведених до формату 60×92 *см*), кольоровий друк – 20 млн фарбопрогонів, палітурно-брошурувальні роботи – 2203 назв видань, загальним тиражем 13 272 тис. прим., виготовлення кліше – 10 695 тис. *см*^{2} чорно-білих, 6000 тис. *см*^{2} для кольорового друку. Вирішили клопотатися до виконкому Київської міської ради депутатів трудящих виділити у межах м. Київ земельну ділянку для спорудження друкарні АН УРСР.

148. Розглянули лист Держплану УРСР від 27 грудня 1960 р. і зобов'язали Інститут чорної металургії ввести додатково у план науково-дослідних робіт на 1961 р. тему з розробки технології виробництва помольних тіл, бронеплит і решіток для розмелювальних агрегатів цементної промисловості з високою зносостійкістю за технічними завданнями інституту Діпроцемент Держбуду СРСР.

149. *1

150. Дозволили Видавництву АН УРСР видати «Російсько-український словник з теплотехніки і газотехніки» у збільшеному обсязі.

151. Обговорили постанову ЦК КП України від 17 лютого 1961 р. про підготовку Урядовим республіканським комітетом заходів для відзначення 100-річчя від дня смерті та 150-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка. На її виконання ухвалили провести X ювілейну наукову Шевченківську конференцію у травні 1961 р. у м. Канів спільно з міністерствами культури та вищої і середньої спеціальної освіти УРСР, з участю творчих спілок і представників установ і закладів республік СРСР (зокрема, м. Москва та м. Ленінград). Доручили бюро Відділу суспільних наук АН УРСР взяти активну участь у підготовці і проведенні конференції, підготувати її програму та кошторис. Зобов'язали Видавництво АН УРСР та РВР АН УРСР опублікувати вісім наукових праць та видань творів Т. Г. Шевченка. Вирішили клопотатися до директивних органів про дозвіл на запрошення на конференцію вчених зарубіжних країн.

152. Дозволили Кафедрі іноземних мов АН УРСР організувати додаткові заняття для аспірантів з розмовної практики у межах 720 год. на 1961 р.

153. На виконання постанови ЦК КПРС і РМ СРСР від 26 грудня 1960 р. № 1319 та згідно з листом Держекономради СРСР від 11 лютого 1961 р. і дорученням РМ УРСР від 16 лютого 1961 р. постановили розпочати підготовку проєкту плану розвитку науки в АН УРСР на період 1962–1965 рр. і затвердили розділи: впровадження результатів завершених наукових досліджень у народне господарство з визначенням характеру і обсягів робіт,

економічної ефективності, строків виконання тощо; перелік найважливіших проблем республіканського і загальносоюзного значення із відповідними їх характеристиками; мережа наукових установ з обґрунтуванням необхідності створення або розширення діючих та визначенням їх доцільного розташування (зокрема, переведення з м. Київ до інших областей) і необхідних додаткових експериментальних та інших майстерень, дослідних полів, конструкторських бюро, станцій; підготовка та укомплектування установ науковими кадрами з визначенням заходів для забезпечення потреби у кадрах різної наукової кваліфікації; обсяг капіталовкладень на будівництво нових установ, дослідних установок, розширення і реконструкцію існуючих, на житлове, комунальне будівництво, на обладнання і матеріали, зокрема імпортні; загальний обсяг асигнувань на науку, окремо по кожному року семирічки. Затвердили заходи з метою складання до 10 квітня 1961 р. проєкту плану розвитку наукових досліджень в АН УРСР на період 1962–1965 рр. і зобов'язали Інститут економіки АН УРСР надавати установам допомогу у складанні пропозицій з визначення економічної оцінки ефективності і передбачуваних результатів.

154–155. *1

156. Доручили вченій раді ЦРБС АН УРСР розглянути питання про відзначення працівників дендропарку «Тростянець» АН УРСР за результатами наукової та експериментальної роботи за 1960 р.

157. Затвердили заходи з метою організації проведення у м. Львів засідання Міжнародної комісії по мінералогії і геохімії Карпато-Балканської геологічної асоціації і зобов'язали: Інститут геології корисних копалин – сприяти підготовці засідання з участю вчених Болгарії, Угорщини, Польщі, Румунії, Чехословаччини та Югославії; бюро Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР – після його проведення подати Президії АН УРСР звіт про участь у роботі засідання зарубіжних учених.

158. На виконання постанови РМ УРСР від 23 січня 1961 р. № 52 зобов'язали Обчислювальний центр АН УРСР та бюро Відділу фізико-математичних наук АН УРСР запланувати виконання наукових досліджень зі створення і впровадження засобів механізації у виконанні обліково-статистичних, планово-економічних, інженерно-технічних робіт та адміністративно-управлінських завдань, розробці принципів автоматів для введення інформації та математичної алгоритмізації планувальних і обліково-статистичних робіт в обласному та республіканському масштабах, а також робіт з оперативного планування виробничих процесів у різних галузях промисловості і будівництва, погодивши тематику цих робіт з Науково-дослідним інститутом лічильного машинобудування Державного комітету РМ СРСР по радіоелектроніці. Доручили: бюро Відділів тех-

нічних, фізико-математичних та хімічних і геологічних наук АН УРСР – спільно з директорами інститутів вивчити питання про створення спеціальних груп математиків-обчислювачів і програмістів для роботи на електронних обчислювальних машинах центру; управлінню «Академпостач» АН УРСР – забезпечити центр необхідною кількістю перфораційних машин; центральній бухгалтерії, фінансово-плановому відділу та Управлінню справами АН УРСР – опрацювати заходи з впровадження в АН УРСР механізації і автоматизації облікових, планово-економічних робіт, інженерних та управлінських завдань.

159. *2

160. Розглянули лист правління Товариства для поширення політичних і наукових знань УРСР від 24 лютого 1961 р. і дозволили 17 науковим співробітникам АН УРСР, зокрема, членам-кореспондентам Н. Є. Крутиковій, Є. П. Кирилюку та Є. С. Шабліовському виїхати у республіки СРСР для читання доповідей з нагоди 100-річчя від дня смерті Т. Г. Шевченка.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1012. Арк. 196–236. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 11
засідання Президії Академії наук УРСР

від 3 березня 1961 р.

161. Розглянули стан виконання плану підготовки наукових кадрів в установах АН УРСР у 1960 р. Відзначили, що станом на 1 січня 1961 р. було подано до захисту 47 докторських і 152 кандидатських дисертації, з них відбувся захист 31 докторської і 97 кандидатських, захист решти було перенесено на 1961 р. Із захищених робіт 60 % були підготовлені працівниками наукових установ і 40 % – аспірантами минулих років. Зобов'язали дирекції окремих інститутів покращити роботу у цьому напрямі і встановили, що дирекція установ несе таку ж відповідальність за виконання затверджених планів підготовки наукових кадрів, як і за виконання планів науково-дослідних робіт. Зобов'язали керівників наукових установ до 1 травня 1961 р. розробити і подати до бюро Відділів наук АН УРСР плани заходів для покращення підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації. Звернули увагу керівництва установ на необхідність надання творчих відпусток або розвантаження дисертантів від другорядних доручень.

Зобов'язали Видавництво АН УРСР та редакції академічних журналів до 20 квітня 1961 р. розглянути питання про першочергову публікацію матеріалів докторських і кандидатських дисертацій. Доручили бюро Відділів

хімічних і геологічних, технічних та фізико-математичних наук АН УРСР вивчити питання про можливість видання збірників статей дисертантів, докорінно покращити організацію наукової роботи з аспірантами і вжити заходів зі своєчасного завершення досліджень кожним дисертантом, ввести у практику періодичне заслуховування їх звітів. Ухвалили клопотатися до директивних органів про виділення додаткових коштів для організації занять з іноземної мови і філософії для наукових співробітників АН УРСР, які працюють над дисертаціями без відриву від виробництва, і про покращення забезпечення наукових установ АН УРСР молодими кадрами.

162. Затвердили план прийому до аспірантури наукових установ АН УРСР на 1961 р. у кількості 300 осіб з відривом і 50 осіб без відриву від виробництва та затвердили заходи з метою покращення підготовки кадрів вищої кваліфікації та підбору молодих спеціалістів для навчання в аспірантурі.

163. Відповідно до Положення про аспірантуру, затвердженого наказом міністра вищої освіти СРСР від 10 червня 1956 р., затвердили правила прийому до аспірантури науково-дослідних установ АН УРСР і скасували чинність попередніх правил, затверджених розпорядженням Президії АН УРСР від 7 травня 1958 р. № 199.

164. Затвердили Положення про видавничу діяльність АН УРСР, підготовлене РВР АН УРСР.

165. Постановили розділити об'єднану вчену раду інститутів загальної та неорганічної хімії і органічної хімії АН УРСР на окремі вчені ради цих інститутів і клопотатися до ВАК Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти СРСР надати цим радам права прийому дисертаційних робіт на здобуття вченого ступеня кандидата і доктора хімічних наук.

166. *1

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1012-а. Арк. 1–43. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 12-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 10 березня 1961 р.

167. *2

168. Дозволили будівництво Інституту радіотехнічних проблем АН УРСР на майданчику по вул. Ежена Потьє, 8 у м. Київ.

169. Затвердили Примірне положення про науково-дослідний інститут АН УРСР і зобов'язали директорів установ розробити на його основі положення про кожен окремий інститут і подати його на затвердження.

170–171. *1

172. Ухвалили вважати несвоєчасним створення в Інституті мікробіології ім. Д. К. Заболотного окремої лабораторії антибластомних речовин у зв'язку з недостатністю наукових кадрів та постановили розвивати дослідження цього напряму у складі групи відділу патогенних мікроорганізмів.

173. Погодились із пропозицією про проведення Всесоюзної конференції з теорії пластин і оболонок у м. Львів 15–25 вересня 1961 р., поклали підготовку заходу на Інститут механіки та Інститут машинознавства і автоматики та затвердили оргкомітет під керівництвом акад. Г. М. Савіна.

174–176. *2

177. *1

178. *2

179. Постановили довести до відома установ АН УРСР, що директивні органи СРСР постановою від 16 лютого 1961 р. № 153 збільшили кількість щорічно присуджуваних державних премій за роботи у галузі науки і техніки з 42 до 60 і за твори у галузі літератури, мистецтва, журналістики і публіцистики – з 10 до 16, додатково до складу Комітету по Ленінських преміях у галузі науки і техніки при РМ СРСР від АН УРСР введено академіків М. М. Доброхотова, О. П. Маркевича, Б. Є. Патона, П. М. Першина, М. П. Семененка, О. П. Чекмарьова, Є. О. Шилова та членів-кореспондентів В. М. Глушкова та А. Д. Нестеренка. Затвердили заходи для ширшої участі установ АН УРСР у висуванні робіт на здобуття державних премій.

180. Ухвалили заслухати і обговорити на наступній сесії Загальних зборів АН УРСР такі наукові доповіді: «Дослідження білків нервової системи та їх обміну» (Президент АН УРСР акад. О. В. Палладін) і «Вивчення найближчих планет Сонячної системи» (акад. М. П. Барабашов).

181. Постановили створити групу вікової та порівняльної фізіології і біохімії Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця у м. Харків у 1961 р. як осередок майбутнього Інституту вікової та порівняльної фізіології і біохімії АН УРСР, поклали керівництво групою на чл.-кор. В. М. Нікітіна, передали необхідні вакансії і ухвалили клопотатися до Харківського державного університету забезпечити групу відповідним приміщенням і просити чл.-кор. А. М. Утєвського взяти участь у дослідженнях групи.

182–183. *2

184. Реорганізували з 1962 р. збірник наукових праць Комісії з історії техніки АН УРСР в друкований орган Українського відділення Радянського національного об'єднання істориків природознавства і техніки під назвою «Нариси з історії техніки і природознавства», дозволили видавати його двічі на рік обсягом 10 друк. арк.

185. *1

186. Відхилили заперечення директора Інституту гірничої справи ім. М. М. Федорова щодо створення у м. Дніпропетровськ лабораторії фізичних основ екскавації та навантажування цього інституту, яка надалі буде функціонувати при Інституті чорної металургії.

187. *5

188. *1

189. *2

190. Ухвалили доручити комісії під керівництвом акад. К. К. Хрєнова із залученням керівника аеродинамічної лабораторії при кафедрі гідравліки КПІ проф. А. М. Мхітаряна підготувати пропозиції про доцільність створення у системі АН УРСР Інституту аеродинаміки.

192. *2

193. Надали в. о. голови Відділу суспільних наук АН УРСР чл.-кор. О. С. Короїду відрядження 12–26 березня 1961 р. до м. Москва.

194. Надали віцепрезиденту АН УРСР акад. М. П. Семененку відрядження 12–18 березня 1961 р. до м. Москва.

195. *1

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1012-а. Арк. 44–92. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 13
засідання Президії Академії наук УРСР

від 17 березня 1961 р.

196. *3

197. Затвердили д. х. н. К. Б. Яцимирського на посаді завлабораторії хімії комплексних сполук Інституту загальної та неорганічної хімії; звільнили д. і. н. В. О. Голобуцького з посади заввідділу історії феодалізму Інституту історії і тимчасово затвердили в. о. заввідділу д. і. н. В. А. Дядиченка; звільнили к. філол. н. В. Л. Карпову з посади вченого секретаря Інституту суспільних наук і призначили її в. о. с. н. с. відділу мовознавства, на посаді вченого секретаря цього інституту затвердили к. філол. н. З. М. Нестер.

198. Постановили організувати в 1961 р. в Інституті фізіології ім. О. О. Богомольця лабораторію космічної фізіології, затвердили її штат і поклали керівництво нею на акад. АМН СРСР та чл.-кор. АН УРСР М. М. Сиротиніна. Доручили відділу капітального будівництва АН УРСР передбачити виділення коштів на прибудову корпусу інституту, бюджетно-штатній комісії Президії АН УРСР – розглянути питання про видалення додаткових

асигнувань на придбання устаткування для лабораторії, комісію науково-технічного постачання Президії АН УРСР вжити заходів для забезпечення лабораторії обладнанням. Ухвалили вважати за доцільне створення групи з вивчення питань космічної біології цього інституту у м. Дніпропетровськ, яка стане основою Інституту космічної біології АН УРСР.

199. Вирішили організувати в 1961 р. в Інституті гідробіології відділ санітарної гідробіології, затвердили штат відділу і поклали керівництво відділом на д. б. н. О. В. Топачевського.

200. Створили в Інституті чорної металургії (м. Дніпропетровськ) підрозділи з гірничорудних проблем: відділ комплексної механізації у складі 15 штатних од. (керівник – чл.-кор. М. С. Поляков) і лабораторію фізичних основ екскавації та навантаження у складі 18 штатних од. (керівник – д. т. н. Г. В. Родіонов). Постановили відкрити другу посаду заступника директора з наукової роботи інституту і призначили на неї чл.-кор. М. С. Полякова, поклавши на нього загальне наукове керівництво відділом комплексної механізації, лабораторією гірничорудних проблем та групою рідкісних і розсіяних елементів у складі 8 штатних од. (керівник – чл.-кор. О. З. Широков), і зобов'язали перейти на основну роботу в АН УРСР. Доручили директору інституту чл.-кор. З. І. Некрасову та його заступнику з наукової роботи чл.-кор. М. С. Полякову підготувати пропозиції про створення у II половині 1961 р. нових відділів гірничорудних проблем, передусім – відділу нової технології і відкритих робіт, лабораторії рудникової автоматики і телемеханіки, лабораторії рудникової аеродинаміки та відділу нових методів руйнування гірських порід. Затвердили заходи з метою створення умов роботи нових структурних підрозділів і забезпечення їх кадрами, обладнанням, приміщеннями, житлом для співробітників.

201. Анульовано.

202. Взяли до відома наказ міністра вищої та середньої спеціальної освіти СРСР про надання права прийому до захисту дисертацій на здобуття вчених ступенів доктора і кандидата наук та присудження вченого ступеня кандидата наук: Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка – доктора і кандидата філологічних наук за такими спеціальностями: «російська література», «українська література», «слов'янська література», «західноєвропейська література», «російська мова», «українська мова», «слов'янська мова»; кандидата наук – «загальне мовознавство»; вченій раді Відділу технічних наук АН УРСР – на здобуття вченого ступеня кандидата наук і присудження вченого ступеня кандидата наук з технічних наук за такими спеціальностями: «машини і технологія ливарного виробництва», «металознавство і термічна обробка», «порошкова металургія і спеціальні сплави»,

«використання тепла в промисловості», «автоматизація виробничих процесів»; Інституту металокераміки і спецсплавів – по технічних науках за такими спеціальностями: «порошкова металургія», «металознавство і термічна обробка металів», «фізична хімія металургійних процесів», «опір матеріалів»; Інституту гідрології і гідротехніки – по технічних науках за такими спеціальностями: «інженерна гідрологія», «гідравліка», «гідротехнічні споруди», «гідромеханізація». Затвердили склад вчених рад Відділу технічних наук АН УРСР під керівництвом акад. К. К. Хрєнова та Інституту металокераміки і спецсплавів під керівництвом чл.-кор. І. М. Францевича.

203. Затвердили програми зборів Відділів наук АН УРСР 12–19 квітня 1961 р.

204. Затвердили склад вченої ради Інституту геологічних наук під керівництвом акад. В. Г. Бондарчука.

205. *1

206. Ввели до складу вченої ради Інституту економіки вченого секретаря інституту к. е. н. В. П. Демченка.

207. Надали віцепрезиденту АН УРСР акад. О. Н. Щербаню відрядження 18–25 березня 1961 р. до м. Сталіно для участі у нараді АН УРСР і Сталінського раднаргоспу з питань зміцнення контактів з виробництвом.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1012-а. Арк. 93–148. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 14-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 17 березня 1961 р.

208. Прийняли рішення щодо впорядкування виплат персональних надбавок до посадових окладів працівникам центрального апарату і наукових установ АН УРСР.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1012-а. Арк. 93–148. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 15-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 20 березня 1961 р.

209. Розглянули результати використання творчих відпусток науковими співробітниками установ АН УРСР у період 1958–1960 рр. і вказали на певні недоліки. Постановили, що надання творчих відпусток для завер-

шення докторських і кандидатських дисертацій виправдовує себе як форма покращення підготовки наукових кадрів. Рекомендували директорам та вченим радам інститутів й надалі надавати такі відпустки співробітникам, які успішно виконують планові і виробничі завдання та мають підготовлений матеріал для завершення дисертацій, та заборонили відкликати з творчих відпусток без дозволу Президії АН УРСР. Зобов'язали також суворо дотримуватись постанови Президії АН УРСР від 17 січня 1958 р. (протокол № 6, п. 26) про порядок надання творчих відпусток.

210. На виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР доручили РВПС УРСР АН УРСР підготувати проблемну записку про перспективи обводнення посушливих зон і використання водних ресурсів УРСР і подати її до 15 квітня 1961 р. Зобов'язали Інститут гідрології і гідротехніки внести до планів наукових досліджень наукову проблематику, пов'язану із будівництвом Північно-Кримського каналу і обводнювальних систем на півдні УРСР, а також надавати всебічну допомогу будівельним організаціям каналу у вирішенні технічних питань будівництва, застосування нових машин і матеріалів тощо; включити до плану робіт інституту за погодженням із Держводгоспом УРСР проведення досліджень у порядку держбюджетної і госпдоговірної тематики.

211. На виконання постанови РМ УРСР від 23 січня 1961 р. № 64 зобов'язали директорів інститутів гідробіології, зоології та Науково-природознавчого музею АН УРСР (м. Львів) надавати допомогу Міністерству сільського господарства УРСР у здійсненні науково-методичного керівництва, пов'язаного з вивченням паразитофауни водних організмів і розробкою заходів по боротьбі з хворобами риб; Інститут гідробіології – розширити у 1961 р. дослідження з паразитології та водної мікробіології.

212. З метою перевірки наукової діяльності філіалу Інституту гірничої справи ім. М. М. Федорова і визначення перспектив його подальшого розвитку створили комісію під керівництвом к. т. н. П. А. Ковшулі та зобов'язали подати її висновки Президії АН УРСР.

213. На виконання розпорядження РМ УРСР від 25 лютого 1961 р. № 177-р зобов'язали Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона забезпечити виконання в 1961–1962 рр. науково-дослідних робіт з розробки та впровадження методів автоматичного зварювання та електронаплавки зносостійкими сплавами швидкозношуваних деталей.

214. Створили у складі Обчислювального центру АН УРСР лабораторію читаючих автоматів у межах виділених центру штатів і призначили тимчасово до проведення конкурсу на заміщення посади в. о. завлабораторії к. т. н. В. А. Ковалевського.

215. *1

216. Постановили забезпечити кадрами наукові дослідження за проблемами, які здійснюють чл.-кор. А. М. Утєвський і чл.-кор. В. М. Нікітін, та анулювали постанову Бюро Президії АН УРСР від 10 березня 1961 р. (протокол № 12, п. 181) про створення групи вікової та порівняльної фізіології і біохімії Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця у м. Харків.

217. *1

218. Затвердили склад редколегії з видання вибраних праць акад. Г. В. Фольборта під керівництвом проф. М. І. Путиліна.

219. Затвердили відповідальним редактором «Геологічного журналу» АН УРСР чл.-кор. С. П. Родіонова.

220. Обговорили роботу Інституту металокераміки і спецсплавів з виготовлення феритових тороїдальних сердечників і відзначили подякою співробітників на чолі з директором інституту чл.-кор. І. М. Францевичем.

221. За надання наукової допомоги Волзькому філіалу Всесоюзного науково-дослідного інституту абразивів і шліфування з одержання нових високотвердих, жароміцних та інших матеріалів винесли подяку групі співробітників Інституту металокераміки і спецсплавів, зокрема, заступнику директора інституту з наукової роботи, керівнику відділу № 7 д. т. н. Г. В. Самсонову.

222. *1

223. Підтримали пропозицію Комісії по фізико-хімічних основах виробництва сталі АН СРСР про встановлення премії імені академіка АН УРСР В. І. Данилова.

224. Взяли до відома розпорядження Президії АН СРСР про проведення 23–24 березня 1961 р. у м. Москва наукової сесії Відділів літератури, мови та історичних наук АН СРСР і Відділу суспільних наук АН УРСР, присвяченої 100-річчю від дня смерті Т. Г. Шевченка.

225. Ухвалили вважати недоцільним призначення чл.-кор. А. І. Ємченка на посаду завлабораторії фізіології травлення Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця.

226. Взяли до відома лист начальника Головного політичного управління радянської армії і військово-морського флоту від 26 січня 1961 р. з подякою вченим АН УРСР за активну участь у пропаганді серед воїнів досягнень вітчизняної науки і техніки.

227. Розглянули стан виконання постанови РМ УРСР «Про заходи по ліквідації забруднення атмосферного повітря викидами промислових підприємств у містах УРСР» і постановили звернути увагу голови Ради по координації наукової діяльності при Президії АН УРСР віцепрезидента АН УРСР акад. М. П. Семененка на роботу координаційної комі-

сії по проблемі очистки атмосферного повітря від промислових викидів. Доручили голові Відділу технічних наук АН УРСР акад. К. К. Хрєнову разом з головою Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР чл.-кор. Ф. Д. Овчаренком та координаційною комісією розглянути одержані матеріали і подати до Президії АН УРСР пропозиції про залучення до виконання робіт за проблемою відповідних інститутів АН УРСР і галузевих інститутів республіки.

228–229. *1

230. Анульовано.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1012-а. Арк. 154–186. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 16-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 24 березня 1961 р.

231. Призначили з 24 березня 1961 р. інженера Ю. Г. Комаренка т. в. о. заступника головного вченого секретаря АН УРСР.

232. *1

233. Доручили: Інституту мікробіології ім. Д. К. Заболотного – включити до плану досліджень на 1961 р. роботи з первинного відбору грибів – продуцентів ферменту пероксидази, придатних для виробничого їх використання; Інституту біохімії – передбачити в 1961 р. проведення досліджень з розробки виробничого методу виділення і очистки ферменту пероксидази з культурної рідини грибів, що виготовлятиметься Інститутом мікробіології ім. Д. К. Заболотного і науково-організаційному відділу Президії АН УРСР – підготувати листа до Держплану СРСР та Міністерства охорони здоров'я СРСР із проханням прискорити вирішення питання про налагодження виробництва препаратів очищеного ферменту на Київському заводі медпрепаратів.

234. На виконання рішення ЦК КПУ від 7 березня 1961 р. «Про поліпшення підготовки науково-педагогічних кадрів з філософських наук» зобов'язали бюро Відділу суспільних наук АН УРСР та інститути філософії, мистецтвознавства, фольклору та етнографії взяти активну участь у підготовці і виданні навчальних посібників з естетики, етики і основ наукового атеїзму.

235. Взяли до відома постанову Президії АН СРСР від 10 березня 1961 р. № 122, згідно з якою віцепрезидент АН УРСР акад. М. П. Семененко введений до складу бюро Державного геологічного комітету СРСР.

236. *2

237. *1

238. *2

239. Звільнили акад. Й. З. Штокала від обов'язків заступника голови експертної комісії Відділу фізико-математичних наук АН УРСР з виборів академіків і членів-кореспондентів АН УРСР у 1961 р. і призначили акад. Г. М. Савіна.

240. Анульовано.

241. Дозволили членам Президії АН УРСР відрядження до м. Москва: віцепрезиденту АН УРСР акад. О. Н. Щербаню – 29–31 березня 1961 р., головному вченому секретарю АН УРСР чл.-кор. І. М. Федорченку – 27 березня – 1 квітня 1961 р. Поклали тимчасове виконання обов'язків головного вченого секретаря АН УРСР на к. т. н. Г. І. Гладишева.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1012-а. Арк. 187–200. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 17-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 3 квітня 1961 р.

242. *3

243. Дозволили акад. В. М. Іванову продовжувати роботу за сумісництвом в Інституті фізіології ім. О. О. Богомольця на посаді керівника відділу клінічної фізіології.

244. Закрите питання.

245. На виконання постанови РМ УРСР від 11 березня 1961 р. № 298 «Про організацію дослідно-промислових робіт по комплексному використанню нефелінів Приазов'я» постановили зобов'язати інститути геологічних наук, загальної та неорганічної хімії і мінеральних ресурсів АН УРСР розгорнути науково-дослідні роботи з розробки економічних методів одержання глинозему з нових джерел сировини, у першу чергу нефелінів Приазов'я, удосконалити методи виділення технічного гідроксиду ніобію та розробити методи виділення танталу; внести до плану робіт Інституту економіки розробку економічної ефективності комплексної переробки приазовських нефеліно-цирконо-пірохлоритних руд і питання енергопостачання виробництва глинозему та алюмінію. Зобов'язали відділ капітального будівництва АН УРСР та Інститут загальної та неорганічної хімії ввести у дію експериментальний корпус для дослідної лабораторії збільшених

технологічних дослідів у III кварталі 1961 р., передати Сталінському раднаргоспу необхідні дані для проєктування експериментального глиноземного цеху на Донецькому хіміко-металургійному заводі; Інститут мінеральних ресурсів – удосконалити методи збагачення колективного цирконопірохлорового концентрату руд Калініно-Шевченківського родовища. Ухвалили разом із представниками Держплану УРСР, науково-дослідних, проєктних і господарських організацій провести 21 квітня 1961 р. нараду з питань розробки проблем досліджень з комплексного використання нефелінів Приазов'я і доручили Інституту загальної та неорганічної хімії провести нараду по вибору найбільш раціональної схеми розділення ніобію і танталу та одержання чистих металів цирконію, ніобію, танталу та їх сполук у III кварталі 1961 р.

246. Затвердили заходи і тематичний план експонатів з метою організації виставки у павільйоні УРСР на Виставці досягнень народного господарства СРСР.

247. Доручили науковим установам ознайомитися з Положенням про Бюро наукових установ АН УРСР у великих промислових центрах України та подати свої пропозиції Президії АН УРСР.

248. *2

249. Погодились із пропозицією про створення у м. Сталіно Донецького ботанічного саду АН УРСР за умови будівництва саду і житлового будинку за рахунок бюджету Сталінської обл.

250. Надали відрядження: Президенту АН УРСР акад. О. В. Палладіну – 10–15 квітня 1961 р. до м. Москва, віцепрезиденту АН УРСР акад. М. П. Семененку – 12–15 квітня 1961 р. до м. Москва і 3–7 квітня 1961 р. – до м. Артемівськ, віцепрезиденту АН УРСР О. Н. Щербаню – 5–8 квітня 1961 р. до м. Луганськ.

251. На виконання постанов РМ СРСР від 7 січня 1961 р. № 14 і РМ УРСР від 28 лютого 1061 р. № 243 «Про збільшення у 1961–1962 роках виробництва окремих видів прокату, труб і метизів» зобов'язали Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона взяти участь спільно із Центральним науково-дослідним інститутом чорної металургії та іншими науково-дослідними установами у науково-дослідних випробувальних роботах із розробки технології виробництва біметалічних та багатошарових листів і спільно із Українським науково-дослідним трубним інститутом Дніпропетровського раднаргоспу завершити розробку технології виробництва труб із нарізкою міцністю 75–110 *кг/м²* для нафтової промисловості.

252. На виконання розпоряджень РМ СРСР від 10 лютого 1961 р. № 331 і РМ УРСР від 16 березня 1961 р. № 245 зобов'язали Інститут електрозва-

рювання ім. Є. О. Патона виготовити і поставити у 1961 р. Електростальському заводу важкого машинобудування Московського обласного раднаргоспу для дослідно-промислового трубоелектрозварювального стана «1020» на Жданівському металургійному заводі комплект електрозварювального устаткування для стану спірального зварювання труб діаметром 1020 *мм* і видати завдання на проєктування фундаментів під устаткування, комунікації та електричну частину.

253. Ухвалили видати два томи збірників документів, присвячених повстанню 1863–1864 рр. в Україні, які готують Інститут історії АН УРСР та Архівне управління при РМ УРСР, включити його до видавничого плану і опублікувати у 1962–1963 рр., затвердили редколегію видань і вирішили додатково внести до плану науково-дослідних робіт Інституту суспільних наук виявлення архівних документів у рукописному відділі Львівської бібліотеки АН УРСР.

254. Здійснили розподіл площ флігеля по бул. Шевченка, 12 у м. Київ між установами АН УРСР.

255. Відзначили директора Інституту фізики чл.-кор. М. В. Пасічника за цикл робіт з пружного розсіяння протонів на ядрах ізотопів хрому, нікелю, цирконію та ін., виконаних у 1959–1960 рр.

256. Дозволили Обчислювальному центру АН УРСР разом з комісією фізико-математичних основ автоматики та кібернетики Ради по автоматизації при Президії АН УРСР провести 5–9 травня 1961 р. у м. Київ симпозіум з принципів побудови самоорганізуючих систем, затвердили оргкомітет і програму заходу.

257. *1

258. *2

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1012-а. Арк. 201–244. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 18
засідання Президії Академії наук УРСР

від 7 квітня 1961 р.

260. Затвердили на посадах: д. б. н. К. Г. Бельтюкову – заввідділу бактеріозів рослин Інституту мікробіології ім. Д. К. Заболотного; к. б. н. М. Д. Курського – вченого секретаря Інституту біохімії; звільнили к. х. н. А. С. Сушкову з посади вченого секретаря Інституту органічної хімії та призначили в. о. с. н. с. лабораторії хімії і технології вугле-

водів Інституту органічної хімії, на посаді вченого секретаря цього інституту затвердили Н. Г. Фещенко.

261. Затвердили звітну доповідь головного вченого секретаря АН УРСР про діяльність АН УРСР на Загальних зборах Академії.

262. З метою розширення і реорганізації наукових установ АН УРСР ухвалили вважати за доцільне реорганізувати у 1961–1962 рр.: Лабораторію гідравлічних машин АН УРСР у м. Харків в Інститут машинобудування; Головну астрономічну обсерваторію АН УРСР у м. Київ – в Астрономічний інститут; лабораторію та дослідну станцію технології води Інституту загальної та неорганічної хімії у с. Вишгород Київської обл. – в Інститут проблем хімії і технології обробки води; Одеську біологічну станцію Інституту гідробіології у м. Одеса та Карадазьку біологічну станцію АН УРСР – в Інститут моря; Львівський науково-природознавчий музей АН УРСР у м. Львів – в Інститут природи Карпат і Прикарпаття; Сектор держави і права АН УРСР – в Інститут держави і права. Затвердили їх основні напрями і завдання роботи. До організації Інституту гірничорудних проблем вважати за доцільне тимчасово підпорядкувати Інституту чорної металургії відділ комплексної механізації і лабораторію фізичних основ екскавації та навантажування Інституту гірничої справи ім. М. М. Федорова у м. Дніпропетровськ. Доручили головам Відділів наук АН УРСР з науково-організаційним відділом Президії АН УРСР підготувати обґрунтовані клопотання до директивних органів про реорганізацію установ АН УРСР.

263. На лист Голопристанського РК КП України з пропозицією передати Чорноморський заповідник АН УРСР у відання Мисливського товариства ухвалили зберегти цей заповідник у системі АН УРСР як наукову базу і відрядити представника Інституту зоології к. б. н. І. Т. Сокура до м. Гола Пристань для з'ясування цього питання.

264. *1

265. У відповідь на лист Оргкомітету з підготовки заходів, пов'язаних із відзначенням 250-річчя від дня народження М. В. Ломоносова, Президії АН СРСР від 31 березня 1961 р. ухвалили клопотатись до РМ УРСР розглянути питання про створення Республіканського комітету по відзначенню ювілею і рекомендувати призначити головою комітету Президента АН УРСР акад. О. В. Палладіна.

266. Затвердили склад експертної комісії з виборів члена-кореспондента АН УРСР за спеціальністю «обчислювальна математика і техніка» під керівництвом акад. О. Н. Щербаня.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1013. Арк. 1–16. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 19-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 10 квітня 1961 р.

267. *2

268. *1

269. Затвердили підсумки проведення конкурсів і атестацій наукових співробітників АН УРСР у наукових установах за 1958–1960 рр. і графіки проведення періодичних конкурсів і атестацій на 1961–1965 рр.

270. Затвердили план науково-дослідних і координаційних робіт РВПС УРСР АН УРСР на 1961 р., основні завдання роботи ради і зобов'язали її: проводити роботу у співпраці з Держпланом УРСР і Укрраднаргоспом та посилити зв'язки з науковими установами і закладами вищої освіти для залучення їх до розробки комплексних проблем.

271. *2

272. Зобов'язали: директора Інституту математики чл.-кор. Ю. О. Митропольського опрацювати план проведення у м. Київ Міжнародного симпозіуму з нелінійних коливань 27 вересня – 3 жовтня 1961 р.; Видавництво АН УРСР – опублікувати наукові доповіді та збірник наукових праць симпозіуму. Ухвалили провести симпозіум у приміщенні АН УРСР у м. Київ по вул. Кірова, 4 і, враховуючи, що учасники відвідають також Інститут математики, провести капітальний ремонт приміщення.

273. Затвердили програму і заходи з метою проведення II Всесоюзної наради з фотоелектричних та оптичних явищ у напівпровідниках у першій половині жовтня 1961 р.

274. На виконання постанов ЦК КПРС і РМ СРСР та ЦК КПУ і РМ УРСР «Про заходи по прискоренню розвитку цементної промисловості у 1961–1965 рр.» зобов'язали: Інститут чорної металургії АН УРСР – спільно з установами та організаціями Держбуду СРСР взяти участь у вишукуванні у 1961–1963 рр. засобів удосконалення процесів помелу сировини цементного клінкеру, оптимальних профілів бронефутеровок, підвищення якості і зносостійкості мелючих тощо; Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона – спільно з Державним комітетом РМ СРСР по автоматизації і машинобудуванню і Всесоюзним проєктно-технологічним інститутом важкого машинобудування взяти участь у вишукуванні найбільш раціональної технології виготовлення і обробки крупногабаритних деталей обертових печей з урахуванням необхідності забезпечення їх транспортабельності.

275. Ухвалили скликати VIII Всесоюзну нараду з фізики низьких температур у м. Київ 20–27 червня 1961 р. та провести її разом з АН СРСР. Затвердили оргкомітет наради під керівництвом акад. АН СРСР П. Л. Капиці, програму роботи та заходи з її підготовки.

276. *1

277. Ухвалили змінити назву науково-дослідної та координаційної проблеми «Очистка атмосферного повітря від викидів промислових підприємств» на «Боротьба з забрудненням атмосферного повітря». Затвердили зміни у складі наукової ради за цією проблемою і призначили вченим секретарем замість к. х. н. С. С. Духіна к. х. н. І. М. Бережну.

278. Взяли до відома постанову бюро Відділу суспільних наук АН УРСР від 30 березня 1961 р. і рекомендували Інституту історії під час розробки заходів до наступного XIII Міжнародного конгресу історичних наук (1965 р., м. Відень, Австрія) передбачити підготовку доповідей з актуальних проблем сучасності. Доручили Українському комітету славістів взяти активну участь у підготовці до цього конгресу. Зобов'язали Відділ суспільних наук АН УРСР забезпечити координацію підготовки до участі вчених у галузі історичних, філософських, економічних та філологічних наук у Міжнародному конгресі славістів (1963 р., м. Софія, Болгарія), Міжнародному конгресі сходознавців (1963 р., м. Делі, Індія) та у XIII Міжнародному конгресі історичних наук (1965 р., м. Відень, Австрія).

279. Дозволили Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця провести наукову конференцію, присвячену 80-річчю від дня народження акад. О. О. Богомольця, 5–9 червня 1961 р. у м. Київ. Затвердили її програму і ухвалили оголосити у 1961 р. конкурс на здобуття премії ім. акад. О. О. Богомольця.

280. *1

281. Дозволили Інституту геологічних наук провести республіканську конференцію молодих геологів 10–12 травня 1961 р. у м. Київ. Затвердили оргкомітет під керівництвом чл.-кор. К. Й. Новик, схвалили подану програму та список запрошених організацій.

282. *1

283. Ухвалили вважати доцільним провести X Шевченківську наукову конференцію у м. Канів.

284. *1

285. Взяли до відома телеграми з приводу смерті акад. Л. А. Булаховського та ухвалили передати їх сім'ї покійного.

286. Закрите питання.

287. Погодилися з пропозицією об'єднаного місцевкому АН УРСР організувати у збудованому приміщенні Інституту фізики у м. Київ по вул. Китаївська, 142/1 дитячий садок АН УРСР і затвердили заходи з питань його організації та допомоги у його роботі.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1013. Арк. 17–188. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 20
засідання Президії Академії наук УРСР

від 24 квітня 1961 р.

288. Доручили головам Відділів наук АН УРСР до 30 квітня 1961 р. провести обговорення проєктів доповідної записки і постанови ЦК КПУ і РМ УРСР про координацію науково-дослідних робіт і впорядкування мережі наукових установ.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1013. Арк. 189–191. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 21-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 24 квітня 1961 р.

289. *1

290. На виконання постанов РМ СРСР від 14 січня 1961 р. № 37 і РМ УРСР від 20 лютого 1961 р. № 192 зобов'язали Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона розробити за завданням УкрНДІхіммашу Держплану УРСР методи і режими зварювання стальних листів, що забезпечують високу якість зварних швів і їх зчеплення з емалевими покриттями.

291. *1

292. Взяли до відома відповідь Держплану УРСР (лист № 13/486 від 20 квітня 1961 р.) щодо зауважень і пропозицій, висловлених депутатом, Президентом АН УРСР акад. О. В. Палладіним на IV сесії Верховної Ради УРСР V скликання під час обговорення питання розвитку народного господарства і державного бюджету УРСР на 1961 р.

293. *1

294. *5

295. *1

296. Ухвалили довести до відома наукових установ АН УРСР постанову РМ СРСР від 1 квітня 1961 р. № 282 «Про переведення галузевих науково-дослідних і конструкторських організацій на госпрозрахунок». Зокрема відзначили, що вартість госпдоговірних робіт на 1961 р. становить 5850 тис. крб, або 14 % загальної вартості поточних витрат на весь обсяг робіт установ АН УРСР. Доручили бюро Відділів наук АН УРСР подати пропозиції про розвиток з 1962 р. таких робіт в установах, де недостатньо або зовсім не представлено науково-дослідні роботи за договорами.

297. Звільнили акад. Б. В. Гнєденка від обов'язків члена Головної редколегії УРЕ і редколегії журналу «Доповіді Академії наук УРСР» та дору-

чили головним редакторам УРЕ і журналу подати пропозиції про кандидатуру на заміщення цих посад.

298–299. *1

300. Рекомендували дирекції Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії залучити для редагування І тому «Нарисів історії українського драматичного театру» штатних співробітників редакції журналу «Народна творчість та етнографія».

301. Взяли до відома лист голови технічної ради Міністерства транспортного будівництва СРСР від 6 квітня 1961 р. з подякою працівникам Обчислювального центру АН УРСР за розробку важливої для транспорту проблеми «Застосування електронних обчислювальних машин при розвідуваннях і проєктуванні залізниць».

302. Ухвалили клопотатися до директивних органів про присвоєння акад. Г. М. Савіну почесного звання заслуженого діяча науки і техніки УРСР.

303. *2

304. Надали голові Відділу технічних наук АН УРСР чл.-кор. Г. В. Самсонову відрядження 4–10 травня 1961 р. до м. Москва і на цей час поклали виконання обов'язків голови Відділу на д. т. н. О. М. Міляха.

305. Розглянули заяву акад. М. Т. Рильського з проханням звільнити його від обов'язків директора Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії і доручили бюро Відділу суспільних наук АН УРСР подати пропозиції про призначення т. в. о. директора інституту, після чого розглянути питання про задоволення заяви акад. М. Т. Рильського.

306. Зобов'язали Інститут ливарного виробництва перерахувати Всесоюзній торговій палаті кошти для проведення витрат по іноземній валюті для відрядження співробітників к. т. н. М. Е. Гарфа і к. філос. н. В. Г. Антоненка на Міжнародну виставку праці у м. Турин (Італія).

307. *2

308–309. Закриті питання.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1013. Арк. 192–220. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 22
засідання Президії Академії наук УРСР

від 3 травня 1961 р.

310. Затвердили на посадах: к. філос. н. Ю. Ф. Бухалова заступником директора з наукової роботи Інституту філософії; к. г.-м. н. І. А. Балабушевича керівником відділу інтерпретацій та узагальнень геофізичних даних

Інституту геофізики. Звільнили к. е. н. Г. М. Давидова від обов'язків вченого секретаря РВПС УРСР АН УРСР і винесли йому подяку; на цій посаді затвердили к. т. н. Г. Б. Якушу у порядку переведення з Держплану УРСР. Звільнили к. б. н. Г. М. Ількуна з посади вченого секретаря ЦРБС АН УРСР та перевели на посаду с. н. с. відділу екології, на посаді вченого секретаря саду затвердили к. с.-г. н. М. А. Кохна. Поклали на заступника директора з наукової роботи ЦРБС АН УРСР д. с.-г. н. В. П. Попова обов'язки заввідділу екології рослин. Ухвалили вважати д. т. н. Ю. Г. Корнілова звільненим з посади заввідділу автоматики Інституту використання газу в комунальному господарстві та промисловості у зв'язку з переходом на роботу до Київського політехнічного інституту.

311. У зв'язку з обранням чл.-кор. Г. В. Самсонова головою Відділу технічних наук АН УРСР звільнили його від обов'язків заступника директора з наукової роботи Інституту металокераміки і спецсплавів, залишивши за ним керівництво відділом металургії рідкісних металів і тугоплавких сполук.

312. Заслухали й обговорили пропозиції голів Відділів наук АН УРСР і членів Президії АН УРСР про заходи з виконання постанови ЦК КПРС і РМ СРСР від 3 квітня 1961 р. «Про заходи по поліпшенню координації науково-дослідних робіт в країні і діяльності Академії наук СРСР». Постановили створити комісію для розробки конкретних заходів під керівництвом Президента АН УРСР акад. О. В. Палладіна.

313. *2

314. Надали голові Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР акад. Ф. Д. Овчаренку відпустку з 9 травня 1961 р. на 48 роб. дн. і поклали виконання обов'язків голови Відділу на цей час на акад. В. Г. Бондарчука.

315. Визначили представників від Академії для підготовки приймально-передавального акта про передачу з АН СРСР у відання АН УРСР Морського гідрофізичного інституту з Чорноморським відділенням (смт Сімеїз) і Севастопольської біологічної станції ім. О. О. Ковалевського АН УРСР (м. Сімферополь).

316. Затвердили зміни у складі вченої ради Інституту історії.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1013. Арк. 224–233. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 23-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 8 травня 1961 р.

317. Для забезпечення виконання постанови РМ УРСР від 1 грудня 1960 р. № 1900 зі створення дослідно-експериментального воднево-

кисневого паливного елемента для безпосереднього перетворення теплової енергії на електричну доручили Інституту загальної та неорганічної хімії надати допомогу Інституту металокераміки і спецсплавів у виготовленні пористих електродів з нікельованого залізного порошку, вжити заходів для забезпечення робіт з хімічного нікелювання залізного порошку матеріалами, обладнанням, кадрами та виділили установі додатково дві штатні од. Доручили директорам цих інститутів акад. Ю. К. Делімарському та акад. І. М. Францевичу розробити до 15 травня 1961 р. план-графік спільної роботи за цією тематикою.

318–319. *2

320. Ухвалили підготувати силами АН УРСР та Академії будівництва і архітектури УРСР шеститомне видання «Історія українського мистецтва». Затвердили об'єднану вчену раду, яку зобов'язали розглянути структуру та програму видання, складену Відділом історії українського мистецтва при Президії Академії будівництва і архітектури УРСР, а також строки виконання робіт і авторський склад. Ухвалили включити до тематичних планів Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії і Державного музею етнографії та художнього промислу АН УРСР роботу над виданням та залучати до роботи фахівців інших установ. Затвердили редколегію у складі В. Г. Заболотного (голова), М. Т. Рильського та В. І. Касіяна. Визначили керівником робіт з підготовки шеститомника акад. Академії будівництва і архітектури СРСР і УРСР, д. арх., проф., керівника відділу історії українського мистецтва АБІА УРСР В. Г. Заболотного. Ухвалили клопотатися до Державного комітету РМ УРСР у справах будівництва створити при Держбудвидаві спеціальну редакцію для цього видання та щорічника Відділу історії українського мистецтва АБІА УРСР «Українське мистецтво».

321. Дозволили Видавництву АН УРСР видати колективну працю «Історія держави і права УРСР (1917–1958)» в обсязі, що на 20 друк. арк. перевищує запланований.

322. Вивели зі складу вченої ради Інституту історії д. і. н. В. О. Голобуцького у зв'язку з переходом на роботу до Київського інституту народного господарства і ввели до ради д. і. н. В. А. Дядиченка.

323. Ввели до складу редколегії «Фізіологічного журналу» д. мед. н. М. І. Путиліна та к. б. н. П. Г. Богача.

324. Дозволили Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського спільно з Відділом хімічних наук АН СРСР провести у жовтні 1961 р. у м. Київ Всесоюзну нараду з методів визначення активності каталізаторів, затвердили оргкомітет наради під керівництвом акад. В. А. Ройтера і доручили провести підготовчі заходи.

325–328. *1

329. Вивели зі складу вчених рад Інституту механіки та з прийому до захисту докторських і кандидатських дисертацій д. т. н. В. А. Лазаряна.

330. Взяли до відома постанову РМ СРСР від 3 травня 1961 р. № 391 «Про проведення Всесоюзної наради наукових працівників в м. Москві», яка відбудеться 22–24 травня 1961 р.

331. Взяли до відома наказ міністра геології та охорони надр СРСР від 18 квітня 1961 р., згідно з яким віцепрезидент АН УРСР акад. М. П. Семененко введений до складу редколегії видання «Геологія СРСР».

332. Взяли до відома лист академіка-секретаря бюро Відділу технічних наук АН СРСР акад. А. А. Благонравова про успішну наукову діяльність акад. С. В. Серенсена, що сприяла розв'язанню низки нових завдань проблеми міцності.

333. *2

334. Дозволили акад. О. С. Вялову взяти участь у роботі Тихоокеанського конгресу (м. Гонолулу, США) у серпні 1961 р. у період відпустки за власний рахунок у складі туристичної групи.

335. Надали голові Відділу фізико-математичних наук АН УРСР акад. Ю. О. Митропольському відрядження 10–13 травня 1961 р. до м. Москва і поклали на цей час виконання його обов'язків по Відділу фізико-математичних наук АН УРСР на чл.-кор. А. А. Смирнова, по Інституту математики – на чл.-кор. О. С. Парасюка.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1014. Арк. 1–25. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 24
засідання Президії Академії наук УРСР

від 15 травня 1961 р.

336. Звільнили к. т. н. Г. В. Ісаханова від обов'язків вченого секретаря Інституту металокераміки і спецсплавів і затвердили його на посаді с. н. с. та затвердили к. т. н. О. І. Райченка на посаді вченого секретаря цього інституту. Звільнили к. т. н. Н. А. Качанову від обов'язків вченого секретаря Інституту електротехніки і затвердили її на посаді с. н. с. лабораторії електростанцій і енергосистем цього інституту та призначили в. о. вченого секретаря ст. інженера Р. В. Ліденберга. Звільнили к. г.-м. н. Б. І. Горошникова з посади вченого секретаря Інституту мінеральних ресурсів і призначили його т. в. о. заввідділу нерудних родовищ і петрографії цього інституту та призначили на посаду вченого секретаря к. т. н.

С. У. Горнєва, звільнивши його від виконання обов'язків заступника директора з наукової роботи цього інституту.

337. Схвалили пропозицію комісії з розробки заходів для виконання постанови ЦК КПРС і РМ СРСР від 3 квітня 1961 р. «Про заходи по поліпшенню координації науково-дослідних робіт в країні і діяльності Академії наук СРСР» про доцільність передачі науково-дослідних установ АН УРСР іншим відомствам УРСР, зокрема про передачу інститутів технічного профілю союзним відомствам. Ухвалили вважати за доцільне виділення з інститутів теплоенергетики, органічної хімії та Інституту використання газу в комунальному господарстві та промисловості хімічних відділів з метою створення у майбутньому на їх базі Інституту хімічної технології. Доручили бюро Відділів наук АН УРСР у травні–липні 1961 р. переглянути основні напрями і проблеми наукових досліджень на останні роки семирічки, проблемні і тематичні плани установ АН УРСР на 1961 р., профіль і структуру наукових установ АН УРСР, організаційні форми координації наукових досліджень і скласти доповідну записку про заходи АН УРСР з виконання цієї постанови директивних органів.

338. Доручили бюро Відділу біологічних наук АН УРСР виділити двох представників від АН УРСР для участі в V сесії річних зборів АМН СРСР.

339. Доручили бюро Відділу технічних наук АН УРСР виділити свого представника для участі у Всесоюзній нараді представників азотної промисловості, що відбудеться 23 травня 1961 р. у м. Руставі (Грузинська РСР).

340. Надали віцепрезиденту АН УРСР акад. О. Н. Щербаню відрядження 23 травня – 2 червня 1961 р. до м. Тбілісі для участі в Об'єднаній ювілейній сесії АН СРСР, академій наук Грузинської, Вірменської та Азербайджанської РСР.

341. Розглянули лист Президента АН СРСР від 10 травня 1961 р. про Всесвітню виставку 1967 р. у м. Москва і доручили віцепрезиденту АН УРСР акад. О. Н. Щербаню підготувати пропозиції про участь установ АН УРСР в експонуванні досягнень науки.

342. Рекомендували бюро Відділу фізико-математичних наук АН УРСР ще раз переглянути склад об'єднаної вченої ради інститутів математики, фізики і металофізики з метою його скорочення.

343. «Про організацію Міжвідомчого геофізичного комітету при Президії АН УРСР» [*4].

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 77 (док. № 19).

344. На виконання постанови Президії ЦК КПУ від 7 квітня 1961 р. «Про заходи з поліпшення стану української кінематографії» ухвалили створити у III кварталі 1961 р. в Інституті мистецтвознавства, фольклору та етнографії відділ кінознавства, затвердили його основні завдання і доручили відділу у найближчі два-три роки разом з відповідними кафедрами закладів вищої освіти та Спілкою кінематографістів України підготувати науково-популярні посібники з питань теорії та історії українського кіно для митців, викладачів, студентів і широких мас.

345. *1

346. Надали Президенту АН УРСР акад. О. В. Палладіну відрядження 17–22 травня 1961 р. до м. Москва в АН СРСР, виконання обов'язків Президента АН УРСР на цей час поклали на віцепрезидента АН УРСР акад. О. Н. Щербаня.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1014. Арк. 26–50. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 25-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 22 травня 1961 р.

347–349. Закриті питання.

350. Надали заступнику директора з наукової роботи Інституту фізики к. ф.-м. н. О. Ф. Нємцу творчу відпустку на 6 місяців для завершення і подачі на захист докторської дисертації, на цей період призначили в. о. заступника директора інституту заввідділу радіаційної фізики д. т. н. І. Д. Конозенка та ухвалили інші рішення з кадрових питань.

351. *2

352. На виконання постанови РМ УРСР від 25 жовтня 1960 р. № 1733 та постанови Президії АН УРСР від 1 грудня 1960 р. «Про початок будівництва Київської гідроелектростанції на річці Дніпро» [6] зобов'язали «Академпостач» АН УРСР сприяти Інституту гідрології і гідротехніки у забезпеченні обладнанням та матеріалами, виділили додатково інституту 17 штатних од. по госпдоговірній тематиці та додатковий фонд зарплати нештатного персоналу.

353. Затвердили Положення про Науково-технічне бюро (НТБ) Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона, його структуру і штат.

---

[6] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1956–1960 : Частина 2. Додатки. Київ, 2015. С. 503 (п. 923).

354. Взяли до відома розпорядження РМ УРСР від 13 травня 1961 р. № 545-р щодо забезпечення роботи радіоастрономічної обсерваторії Інституту радіофізики і електроніки АН УРСР у Харківській обл.

355. Взяли до відома постанову РМ СРСР від 12 травня 1961 р. № 430 «Про строк проведення Всесоюзної наради наукових працівників у м. Москва», згідно з якою проведення наради було перенесено на 12–14 червня 1961 р.

356. Дозволили Інституту органічної хімії провести у жовтні 1961 р. у м. Харків VII Українську республіканську конференцію, затвердили оргкомітет і доручили йому скласти програму роботи та список запрошених організацій.

357. На виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 25 квітня 1961 р. № 573 доручили бюро Відділу технічних наук АН УРСР разом з Інститутом металокераміки і спецсплавів до 29 травня 1961 р. розробити пропозиції зі зміцнення науково-дослідної та експериментальної бази Інституту металокераміки і спецсплавів і після погодження з Держпланом УРСР подати на розгляд Президії АН УРСР.

358. На виконання постанови РМ СРСР від 8 квітня 1961 р. № 303 і постанови РМ УРСР від 8 травня 1961 р. № 623 «Про забезпечення введення в дію головних енергетичних блоків потужністю 300 тис. *кВт* на Черепетській ДРЕС Тульського раднаргоспу і Придніпровської ДРЕС Запорізького раднаргоспу» зобов'язали Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона спільно з іншими організаціями взяти участь у розробці: до 1 травня 1962 р. – технології зварювання і термообробки труб з легованої сталі та живильних трубопроводів на параметри пари 255 *ата* і 585°*С* та живильних трубопроводів на параметри води 380 *ата* і 280°*С*; разом з ЦНДІТмаш подати монтажним організаціям Міністерства будівництва електростанцій СРСР допомогу в освоєнні зварювання трубопроводів у період їх монтажу, а також гнуття труб малим радіусом і фасонної обробки штуцерів під зварювання і нових марок перлітних сталей зі значно вищими жароміцними властивостями, ніж в існуючих сталей для застосування труб з меншою товщиною стінок.

359. З метою подальшої розробки в АН УРСР методу абсорбційно-каталітичної очистки промислових стоків та у зв'язку із листом Державного комітету РМ СРСР по хімії рекомендували Інституту загальної та неорганічної хімії включити до плану впровадження на 1961 р. тему «Розробка рекомендацій Державному проєктному інституту Діпрооргхім для проєктування адсорбційно-каталітичної станції очистки стоків Тамбовського анілінобарвникового заводу» і на 1962 р. тему «Дослідження абсорбції та можливостей каталітичного окислення у водних розчинах на-

півпродуктів виробництва піразолонів, фталевого ангідриду, фталоціанінових барвників». Доручили Інституту використання газу в комунальному господарстві та промисловості виконати спільно з Тамбовським заводом роботи з удосконалення конструкції та автоматизації дослідної печі, змонтованої на цьому заводі для активації і термічної регенерації вугілля після адсорбційної очистки стоків за методом Інституту загальної та неорганічної хімії і надати допомогу Діпрооргхіму під час проєктування промислової печі.

360–361. *2

362–363. *1

364. Постановили вважати за доцільне придбати визначені Експертною комісією наукові матеріали і колекції: для Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка – архів української письменниці У. Кравченко, листи І. Франка до У. Кравченко та листи У. Кравченко до І. Блажкевич; для Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії – архів театру «Березіль», збірник фольклорних записів Г. І. Колесниченка, збірник лемківських пісень, записаних О. М. Гижею, та збірник «Народні пісні Буковини»; для Державного музею Т. Г. Шевченка – 3 барельєфи Т. Г. Шевченка: скульптора О. М. Гаврилка та 2 – невідомих скульпторів (один з яких – 1914 р.), дві старовинні вази, 9 листів-автографів М. А. Кретчмера, два фотопортрети М. А. Кретчмера, два фото М. А. Кретчмера і В. В. Тарновського, один фотопортрет Т. Г. Шевченка 1860 р., книгу М. К. Чалого «Жизнь и деятельность Шевченка» та «Кобзар» Т. Г. Шевченка 1888 р. Ухвалили клопотатися до РМ УРСР про дозвіл придбати у приватних осіб вищезазначені матеріали.

365. Закрите питання.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1014. Арк. 51–85. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 26-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 29 травня 1961 р.

366–369. Закриті питання.

370. Обговорили хід підготовки академічного видання творів Т. Г. Шевченка в шести томах і встановили такі остаточні терміни подання до Видавництва АН УРСР окремих томів: І том – до 1 липня 1961 р. (відповідальний редактор Є. П. Кирилюк), ІІ том – до 15 грудня 1961 р. (відповідальний редактор Є. П. Кирилюк), ІІІ том – до 1 листопада 1961 р. (відповідальний

редактор В. Є. Шубравський), IV том – до 1 травня 1962 р. (відповідальний редактор Є. С. Шабліовський), V том – до 1 жовтня 1962 р. (відповідальні редактори О. І. Білецький та С. Д. Зубков), VII том – до 1 листопада 1962 р. (відповідальний редактор М. К. Гудзій). Підготовку видання повністю поклали на Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка. Зобов'язали: Видавництво АН УРСР – до 1 січня 1964 р. завершити видання усіх шести томів; співробітників Державного музею Т. Г. Шевченка – терміново здати інституту всі матеріали до II і III томів; дирекцію інституту та музею – внести зміни в індивідуальні плани співробітників, які беруть участь у його підготовці, у зв'язку зі зміною навантаження з підготовки видання.

371. Постановили провести у квітні 1962 р. спільно з Міністерством вищої та середньої спеціальної освіти УРСР Республіканську нараду з філософських питань елементарних частинок. Затвердили перелік вузлових питань, які виносяться на обговорення наради, тематику доповідей, яку рекомендує оргкомітет скликання наради: «Діалектичний матеріалізм про невичерпність матерії та актуальні філософські питання теорії елементарних частинок» та «Питання математичної статистики в сучасній фізиці елементарних частинок», а також оргкомітет під керівництвом акад. Й. З. Штокала і заходи з підготовки наради.

372. На пропозицію Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні щодо створення у складі інституту кабінету академіка Л. А. Булаховського доручили бюро Відділу суспільних наук АН УРСР та інституту подати докладні заходи з вивчення і популяризації наукової спадщини та видання праць акад. Л. А. Булаховського.

373. Зобов'язали Інститут геофізики, Головну астрономічну обсерваторію та Полтавську гравіметричну обсерваторію АН УРСР провести дослідження у 1961–1965 рр. за матеріалами Міжнародного геофізичного року.

374. Ухвалили перенести строки проведення VIII Всесоюзної наради з фізики низьких температур у м. Київ на 13–20 жовтня 1961 р. за пропозицією оргкомітету.

375. Розглянули питання оплати закордонного відрядження к. б. н. А. П. Федоренка і ухвалили віднести за рахунок кошторису Інституту зоології витрати по відрядженню вченого для участі у роботі VII Генеральної асамблеї Міжнародного союзу охорони природи і природних ресурсів (червень 1960 р., м. Варшава, Польща).

376. Надали віцепрезиденту АН УРСР акад. О. Н. Щербаню відпустку на 28 роб. дн.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1014. Арк. 86–101. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 27
засідання Президії Академії наук УРСР

від 2 червня 1961 р.

377. Затвердили на посадах: д. х. н. В. Н. Єременка – заступника директора з наукової роботи Інституту металокераміки і спецсплавів, залишивши за ним керівництво відділом фізико-хімічних методів дослідження цього інституту; к. т. н. І. Л. Розовського – заввідділу гідравліки Інституту гідрології і гідротехніки; к. філол. н. Л. С. Паламарчука – заввідділу перекладних і споріднених словників Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні; к. філол. н. Л. А. Близниченка – завлабораторії експериментальної фонетики Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні; д. г.-м. н. І. Л. Соколовського – заввідділу геоморфології Інституту геологічних наук; к. т. н. Р. Ш. Шафєєва – заввідділу фізико-хімії і технології мінеральної сировини Інституту мінеральних ресурсів. Звільнили к. і. н. О. П. Лолу від обов'язків вченого секретаря Інституту історії та призначили його на посаду с. н. с. відділу історії феодалізму цього інституту і затвердили на посаді вченого секретаря к. і. н. Л. О. Лещенка; звільнили д. мед. н. П. Є. Візира від обов'язків заступника директора з наукової роботи Інституту мікробіології ім. Д. К. Заболотного, залишивши його на посаді заввідділу мінливості мікроорганізмів цього інституту і затвердили на посаді заступника директора з наукової роботи д. с.-г. н. С. М. Московця, залишивши за ним керівництво відділом вірусології.

378. [*3]

379. Створили у складі Обчислювального центру АН УРСР відділ дистанційного керування об'єктами і призначили т. в. о. заввідділу к. т. н. В. І. Скурихіна. Поклали на відділ наукові дослідження у галузі розробки засобів двосторонньої передачі інформації між промисловими, іншими об'єктами і обчислювальними центрами та системами комплексної автоматизації і розв'язування задач керування з допомогою обчислювальної техніки.

380. Обговорили проєкт доповідної записки про заходи з виконання постанови ЦК КПРС і РМ СРСР від 3 квітня 1961 р. № 299 про заходи з покращення координації науково-дослідних робіт в СРСР і ухвалили внести зміни і доповнення згідно з висунутими під час обговорення Президією АН УРСР пропозиціями.

381. Постановили організувати в Інституті ливарного виробництва структурну науково-експериментальну ливарну лабораторію.

382. Ухвалили створити в Інституті радіофізики та електроніки нові структурні підрозділи: відділ теоретичної електроніки, лабораторію широкодіапазонного генерування і розрахунково-математичне бюро; керівництво лабораторією поклали на к. ф.-м. н. Г. Я. Левіна.

383. *1

384. Взяли до відома постанову ЦК КПУ від 24 травня 1961 р. № П-45/13-3 про створення Урядової республіканської комісії по відзначенню в Україні 250-річчя від дня народження М. В. Ломоносова під керівництвом Президента АН УРСР акад. О. В. Палладіна.

385. На виконання постанови ЦК КПРС і РМ СРСР від 3 квітня 1961 р. № 299 про передачу з АН СРСР до складу АН УРСР Морського гідрофізичного інституту і Севастопольської біологічної станції постановили перевести інститут у м. Севастополь у приміщення по вул. Леніна, 28, здійснити заходи для його капітального ремонту і створити комісії з передавання-приймання цих установ.

386. Затвердили вчену раду Інституту гідрології і гідротехніки під керівництвом директора інституту к. т. н. М. М. Дідковського.

387. Надали віцепрезиденту АН УРСР акад. М. Ф. Гулому відпустку з 2 червня 1961 р. на 24 роб. дн. і ухвалили відкликали його з відпустки на період 10–16 червня 1961 р. на час відрядження до м. Москва для участі у Всесоюзній нараді наукових працівників.

388. Надали акад. В. С. Гутирі відпустку з 5 червня 1961 р. на 20 роб. дн. та 3 дні за власний рахунок.

389. Ввели до складу вченої ради Інституту історії к. і. н. С. М. Пархомчука.

390. У зв'язку з розпорядженням РМ УРСР від 20 листопада 1959 р. № 1545-р про будівництво Київської ГЕС і затоплення масиву Старосілля ухвалили перенести дачні будинки та Старосільську біологічну станцію АН УРСР у район с. Глібовка Димерського району Київської обл. з відведенням 25 *га* земельної ділянки під дачні будинки і 5 *га* – під біологічну станцію.

391. Надали головному вченому секретареві АН УРСР акад. І. М. Федорченку відрядження 5–8 червня 1961 р. до м. Львів і на цей час поклали виконання обов'язків головного вченого секретаря АН УРСР на заступника головного вченого секретаря к. т. н. Г. І. Гладишева.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1015. Арк. 1–25. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 28-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 5 червня 1961 р.

392–394. Закриті питання.

395. Призначили Д. А. Кичигіна т. в. о. завлабораторії радіоспектроскопії Інституту радіофізики і електроніки та ухвалили інші рішення з кадрових питань.

396. Заборонили директорам київських установ АН УРСР давати дозвіл аспірантам на складання іспитів з іноземної мови у закладах вищої освіти і доручили сектору аспірантури АН УРСР довести до відома аспірантів, що такі іспити вони можуть складати лише при Кафедрі іноземних мов АН УРСР.

397. Ухвалили довести постанову РМ УРСР від 20 травня 1961 р. № 646 «Про встановлення щорічних республіканських премій імені Т. Г. Шевченка» до відома інститутів літератури ім. Т. Г. Шевченка і мистецтвознавства, фольклору та етнографії і зобов'язати директорів цих інститутів спрямувати зусилля на створення високохудожніх творів.

398. *1

399. На виконання постанови РМ УРСР № 591 від 29 квітня 1961 р. «Про переведення галузевих науково-дослідних і конструкторських організацій на господарський розрахунок» зобов'язали директорів науково-дослідних установ вжити заходів до подальшого збільшення обсягу науково-дослідних робіт значного народногосподарського значення за договорами з підприємствами, установами, міністерствами і відомствами.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1015. Арк. 26–40. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 29-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 19 червня 1961 р.

400. На клопотання Літературно-меморіального музею Лесі Українки дозволили Львівській бібліотеці АН УРСР та бібліотеці Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка передати музею дублети видань і періодики XIX–XX ст.

401. Об'єднали бібліотеку Інституту суспільних наук з Львівською бібліотекою АН УРСР, передали фонди і дозволили працівникам інституту користування книжковим фондом не лише у межах бібліотеки, а й у відділах інституту.

402. *1

403. На виконання розпорядження РМ УРСР від 5 червня 1961 р. № 1588 зобов'язали Інститут використання газу в комунальному господарстві та промисловості за завданням Діпромезу провести роботи з дослідження температурного режиму елементів металічного високотемпературного повітронагрівника і подати в III кварталі 1961 р. Діпромезу вихідні дані для його проєктування.

404. На виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 21 травня 1961 р. № 696 «Про організацію виробництва тонкостінних електрозварних труб із чавунної стрічки по технології, розробленій ЦКТБ Одеського раднаргоспу» зобов'язали Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона у 1961 р. взяти участь у розробці та уточненні на дослідній дільниці ЦКТБ технології виробництва таких труб, сполучних частин до них, антикорозійного покриття та ін. для впровадження цієї технології в масове виробництво та спроєктувати і виготовити у 1962 р. необхідні машини для приварювання для Новомосковського металургійного заводу.

405. На виконання постанови РМ УРСР від 27 березня 1961 р. № 388 «Про заходи по усуненню недоліків у розвитку текстильної промисловості УРСР» зобов'язали Інститут хімії полімерів і мономерів провести у 1961 р. спільно з Українським науково-дослідним інститутом з переробки штучних і синтетичних волокон досліди з вишукування смол для проклеювання штучного хутра при оптимальних умовах.

406. *1

407. Доручили головам Відділів наук АН УРСР і начальникам відповідних відділів апарату Президії АН УРСР керуватись повідомленням Держкомітету РМ СРСР з питань праці і заробітної праці про зміни категорій наукових установ з оплати керівних і наукових працівників.

408. *2

409. Ввели до складу редколегії журналу «Доповіді Академії наук УРСР» акад. Ю. О. Митропольського.

410. *1

411. Для поновлення оплати за звання академіка АН УРСР ухвалили просити акад. С. В. Серенсена переїхати в Україну.

412–413. *2

414. На виконання постанови РМ УРСР від 29 квітня 1961 р. № 453 зобов'язали: Інститут геологічних наук – упродовж 1962–1964 рр. разом із Головгеологією УРСР вивчити мінералогію та петрогенез апатитоносних порід Українського кристалічного щита і в першу чергу Приазов'я, а також вивчити фосфоритоносні фації осадових порід України у 1963–

1965 рр. й опрацювати пропозиції про напрями проведення геологорозвідувальних робіт і подати пропозиції Держплану УРСР з метою виявлення нових родовищ; Інститут мінеральних ресурсів – у 1962–1964 рр. розробити технологію виділення апатиту з титано-апатитових руд Стремигородського родовища Житомирської обл.; Інститут економіки – спільно з Державним науково-дослідним інститутом вугільної рудної, нафтової і газової промисловості Держплану УРСР проаналізувати у 1962–1963 рр. організацію в Україні промислової розробки зазначених родовищ фосфоритів, у першу чергу у Харківській і Чернігівській обл, та стан економічної науки у галузі сільського господарства, опрацювати заходи з її подальшого розвитку; Інститут мікробіології ім. Д. К. Заболотного – вивчити досліди Красноярського сільськогосподарського інституту зі збагачування малоцінних кормів білком і вітамінами, одержати культуру мікроорганізмів, перевірити цей метод збагачування кормів білком і подати рекомендації з цього питання.

415. Обговорили виконання зведеного кошторису АН УРСР за 1960 р. Річний кошторис по бюджетних коштах (без капітального будівництва) був використаний у сумі 245 087 тис. крб або на 97 %; план капітального будівництва у сумі 87 610 тис. крб і капіталовкладення понад державний план у сумі 6400 тис. крб виконаний на 93,4 %, план введення у дію капітального будівництва виконано у сумі 84 920 тис. крб, або 74 % від плану, причому житлових будинків введено у дію на суму 25 872 тис. крб з житловою площею 18 303 $м^2$; план по спецкоштах по надходженнях виконано у сумі 46 304 тис. крб на 108 %, по видаткам – у сумі 45 941 тис. крб, або 102 %; одержано за виконання науково-дослідних робіт по договорах 1733 тис. крб, за господарсько-договірними роботами обсяг отриманих коштів у порівнянні з 1959 р. зріс на 14 734 тис. крб, або 155 %. Штати бюджетних установ укомплектовано переважно за рахунок науково-технічного, науково-допоміжного персоналу і виробничих робітників на 5236 од., що більше плану на 94 од., укомплектування штатами наукових співробітників становить 3295 од. при плані 2525 од. Середньорічна кількість персоналу всіх категорій при плані 8943 особи становила 8921 особу. Затвердили річний звіт АН УРСР та ухвалили вважати фінансово-господарську діяльність бюджетних установ і госпрозрахункових організацій, окрім Видавництва АН УРСР, задовільною та затвердили заходи з фінансових та планово-виробничих питань.

416. Скасовано.

417. Взяли до відома телеграму Криворізького філіалу Інституту гірничої справи ім. М. М. Федорова з приводу смерті акад. М. А. Старикова.

418. Обговорили успішне виконання Інститутом фізики науково-дослідної роботи «Дослідження перетворення енергії радіоактивних випромінювань на електричну з допомогою напівпровідникових перетворювачів і вивчення впливу радіоактивних випромінювань на властивості напівпровідникових матеріалів і приладів».

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1015. Арк. 41–71. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 30
засідання Президії Академії наук УРСР

від 23 червня 1961 р.

419. Взяли до відома подяки вченим АН УРСР за культурне шефство над воїнами радянської армії: від імені Київського військового округу, Новоград-Волинського гарнізону Прикарпатського військового округу, начальника Житомирського гарнізону та Центрального комітету профспілки працівників культури СРСР і нагородження знаком «Відмінник культурного шефства над Збройними Силами» низки вчених АН УРСР; почесну грамоту від президії Центрального комітету Профспілки працівників культури УРСР АН УРСР і Обчислювальному центру АН УРСР.

420. Призначили акад. І. К. Білодіда на посаду директора Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні з наступним затвердженням Загальними зборами АН УРСР.

421. *3

422. Постановили організувати у складі Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка у III кварталі 1961 р. відділ зарубіжних літератур у складі 9 штатних од., затвердили його основні завдання і надали інституту в 1961 р. додатково 1 аспірантську вакансію за спеціальністю «література латиноамериканських країн».

423. Розглянули питання про розвиток досліджень з радіаційної хімії в установах АН УРСР. Рекомендували Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського розширити роботи з радіаційної хімії у відділі фотохімії і радіаційної хімії і залучити авторитетних спеціалістів у цій галузі, посилити дослідження гамма-радіації на каталізатори. Зобов'язали Інститут хімії полімерів і мономерів розпочати в 1961 р. дослідження з радіаційної полімеризації, для чого створити групу з радіаційної полімеризації, підготувати умови для проведення робіт з радіаційної переробки нафти у 1962 р. Ухвалили закінчити у 1961 р. будівництво радіаційно-хімічного корпусу

Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського, затвердили заходи для забезпечення замовлень на виготовлення вузлів кобальтової установки К-60000С. Зобов'язали директорів хімічних інститутів обговорити перспективи розвитку радіаційно-хімічних досліджень і ухвалили підтримати клопотання Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського перед Державним комітетом РМ СРСР по координації науково-дослідних робіт про виділення інституту у І кварталі 1962 р. однієї установки ЕПР (електронного парамагнітного резонансу) для роботи з радіаційної хімії.

424. На виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 9 травня 1961 р. № 720 «Про газифікацію колгоспів і радгоспів Української РСР зрідженим та природним газом» постановили зобов'язати Інститут використання газу в комунальному господарстві та промисловості разом із Міністерством комунального господарства УРСР розробити до 1 жовтня 1961 р. нові ефективні прилади з використання рідкого палива у сільській місцевості для побутових потреб і виробництва, проєкти пристосувань до розповсюджених типів печей у сільській місцевості для переведення їх на рідке паливо.

425. На виконання постанови РМ УРСР від 12 червня 1961 р. № 798 зобов'язали директорів наукових установ до 20 липня 1961 р. виготовити і поставити павільйону УРСР на Виставці досягнень народного господарства СРСР зразки, діючі моделі та макети експонатів, технічну документацію до них, негайно подати дирекції павільйону дані для виготовлення стендів, планшетів, схем і фотоматеріалів, до 1 серпня 1961 р. закінчити монтаж і наладку експонатів та виділити необхідну кількість стендистів-методистів і терміново подати відділенню Всесоюзної торгової палати погоджений з Державним науково-технічним комітетом РМ УРСР матеріал для друкування пристендової літератури на кожен експонат.

426. На виконання постанови РМ УРСР від 27 травня 1961 р. № 711 «Про хід виконання у 1961 р. плану виробництва і капітального будівництва підприємствами електротехнічної промисловості Української РСР» зобов'язали інститути електротехніки та хімії полімерів і мономерів спільно із Держпланом УРСР, Укрраднаргоспом, науково-дослідними організаціями і підприємствами взяти участь у підготовці пропозицій про розвиток в Україні виробництва нових електроізоляційних теплостійких матеріалів, термореактивних лаків на основі кремнійорганічних сполук, поліефірних і епоксидних смол для подання цих пропозицій РМ УРСР до 1 вересня 1961 р.

427. Ухвалили клопотатися до Міністерства культури УРСР про встановлення меморіальної дошки у м. Київ на будинку по вул. Толстого, 11, де жив акад. М. М. Корноухов.

428. Ухвалили клопотатися до Міністерства культури УРСР про встановлення меморіальної дошки на будинку по вул. Коцюбинського, 9 у м. Київ, де жив акад. О. М. Динник.

429. Звільнили акад. Р. Є. Кавецького від обов'язків голови об'єднаної вченої ради Відділу біологічних наук АН УРСР і призначили на цю посаду акад. О. Ф. Макарченка.

430. Надали голові Відділу технічних наук АН УРСР чл.-кор. Г. В. Самсонову відпустку з 3 липня 1961 р. на 24 роб. дн. і поклали виконання обов'язків голови Відділу на д. т. н. О. М. Міляха.

431. Взяли до відома, що Президент АН УРСР акад. О. В. Палладін виїжджає 25 червня – 10 липня 1961 р. до Угорщини на запрошення Угорської академії наук, і поклали виконання обов'язків Президента АН УРСР на цей час на віцепрезидента АН УРСР акад. М. П. Семененка.

431-а. *1

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1015. Арк. 72–100. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 31-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 26 червня 1961 р.

432–433. Закриті питання.

434. *2

435. Надали заввідділу скраплення і розділення газів Інституту використання газу в комунальному господарстві та промисловості к. т. н. О. П. Клименку з 1 липня 1961 р. на 6 місяців творчу відпустку для завершення докторської дисертації. На час відпустки обов'язки заввідділу поклали на В. І. Могильного.

436. *1

437. Надали в. о. вченого секретаря Відділу фізико-математичних наук АН УРСР к. т. н. В. В. Немошкаленку з 1 вересня 1961 р. на 3 місяці творчу відпустку для оформлення і подачі на захист кандидатської дисертації. На час відпустки поклали виконання обов'язків ученого секретаря Відділу на В. В. Гейченка.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1015. Арк. 101–110. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 32-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 3 липня 1961 р.

438. [*2]

439. Ухвалили вважати за відповідального секретаря Головної редакції УРЕ к. і. н. В. М. Терлецького на основній роботі в Головній редакції УРЕ і за штатним сумісництвом (0,5 ставки) на посаді с. н. с. Сектора держави і права АН УРСР.

440. «Про прийняття до складу АН УРСР Морського гідрофізичного інституту» [*4].

441. Визнали, що робота по завершенню будівництва ЦРБС АН УРСР ведеться незадовільно. Зобов'язали дирекцію саду вжити заходів щодо закінчення будівництва для його відкриття у травні 1962 р. і затвердили заходи для вирішення цього питання, зокрема, спільно із Академією архітектури і будівництва УРСР оформити центральну частину ЦРБС АН УРСР, завершити будівництво експозиційних та ботаніко-географічних ділянок, подати Видавництву АН УРСР рукопис путівника по саду і план видання інструкцій і брошур з квітництва та озеленення міст, завершити перевірку визначення видів рослин, виготовити і навісити етикетки на рослини, підготувати необхідну кількість екскурсоводів, зосередити увагу на вивченні теоретичних основ акліматизації деревних, чагарникових і трав'янистих рослин та розробці заходів для їх практичного використання у народному господарстві республіки, методів направленого керування мінливістю та спадковістю рослин, включити до планів науково-дослідних робіт на 1962 р. розробку методологічних питань; до 10 липня 1961 р. подати довідку про необхідність виділення земельної ділянки під експериментальну базу ЦРБС АН УРСР. Зобов'язали бюджетно-штатну комісію Президії АН УРСР розглянути питання виділення для установи 10 штатних посад для екскурсоводів. Доручили відділу капітального будівництва АН УРСР разом з дирекцією саду підготувати листа до РМ УРСР із клопотанням затвердити остаточний строк відкриття ЦРБС АН УРСР – травень 1962 р., зобов'язати Головкиївбуд до 10 грудня 1961 р. виконати запланований на 1961 р. обсяг капітального будівництва ЦРБС АН УРСР, Держплан РМ УРСР – забезпечити будівництво фондовими матеріалами.

442–444. [*1]

445. Ввели до складу вченої ради Інституту мікробіології ім. Д. К. Заболотного заступника директора інституту з наукової роботи проф.

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 94 (док. № 28).

С. М. Московця і д. б. н. Є. І. Квасникова. Затвердили редколегію «Мікробіологічного журналу» під керівництвом акад. В. Г. Дроботька (відповідальний редактор).

446. Взяли до відома наказ міністра вищої і середньої спеціальної освіти СРСР від 21 червня 1961 р. № 293-в про дозвіл вченій раді Інституту механіки приймати до захисту кандидатські дисертації і присуджувати ступінь кандидата фізико-математичних наук за спеціальностями: «опір матеріалів», «теорія пружності», «теорія коливань».

447. *2

448. Вивели зі складу вченої ради Інституту історії к. і. н. О. П. Лолу і ввели вченого секретаря інституту к. і. н. Л. О. Лещенка.

449. Доручили бюро Відділу суспільних наук АН УРСР виділити одну посаду референта для відділу шевченкознавства Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка.

450. Для забезпечення підготовки до створення Інституту генетики та цитології у 1962 р. та Інституту біофізики у 1963 р. затвердили два оргкомітети під керівництвом чл.-кор. В. П. Зосимовича та чл.-кор. О. О. Городецького і надали їм право розміщувати замовлення на прилади та обладнання, наукову літературу, підбирати кадри, проводити нагляд за будівництвом приміщень.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1015. Арк. 111–137. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 33
засідання Президії Академії наук УРСР

від 7 липня 1961 р.

451. Взяли до відома постанову комітету ради Виставки передового досвіду в народному господарстві УРСР про нагородження преміями і грамотами за 1960 р. 20 співробітників установ АН УРСР.

452. Затвердили на посадах: по Інституту напівпровідників: к. т. н. С. В. Свєчнікова – завлабораторії наукових основ застосування напівпровідникових приладів; к. х. н. І. Б. Мізецьку – завлабораторії хімії напівпровідників; д. ф.-м. н. М. Ф. Дейгена – завлабораторії радіоспектроскопії; к. ф.-м. н. Г. А. Федоруса – завлабораторії фотоелектричних напівпровідникових приладів; к. ф.-м. н. О. В. Снітка – завлабораторії фізики захисту поверхні напівпровідників, залишивши т. в. о. ученого секретаря інституту; к. т. н. Б. П. Митреніна – завлабораторії металургії напівпровідників; по Інституту фізики: д. ф.-м. н. О. Г. Ситенка – заввідділу теоретичної фізики;

к. ф.-м. н. М. Д. Габовича – завлабораторії фізики газового розряду; к. т. н. Р. Г. Офенгендена – завлабораторії ядерної електроніки; по Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона: д. т. н. Б. І. Медовара – завлабораторії аустенітних сталей; по Інституту ботаніки: д. б. н. С. Ф. Морочковського – заввідділу мікології; д. б. н. А. М. Окснера – заввідділу спорових рослин; поклали на к. філол. н. О. С. Мельничука виконання обов'язків заввідділу загального і слов'янського мовознавства Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні і замінили ставку с. н. с. цього відділу на ставку заввідділу.

453. Погодили заходи для подальшого розвитку наукових досліджень в установах АН УРСР із використанням атомного реактора: затвердили плани науково-дослідних робіт Відділів наук АН УРСР на 1961 р. із використанням атомного реактора Інституту фізики; створили у складі Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця лабораторії тканинної дозиметрії та радіаційного захисту; у складі Інституту мікробіології ім. Д. К. Заболотного – лабораторію радіаційної мікробіології; у складі Інституту зоології та ЦРБС АН УРСР – групи радіаційної генетики для подальшої їх реорганізації і лабораторії радіаційної генетики тварин і рослин. Зобов'язали: інститути – розпочати освоєння лабораторних приміщень і відповідного обладнання для виконання тематики на 1961 р.; директора Інституту фізики акад. М. В. Пасічника – обладнати горизонтальний канал реактора для біологічних робіт з нейтронами і визначити спільно з Відділом хімічних і геологічних наук АН УРСР і відділом капітального будівництва АН УРСР місце будівництва радіохімічної лабораторії, забезпечити в 1961 р. закінчення будівництва нейтронопровода і трьох павільйонів на території реактора та спорудження в 1962 р. лабораторії зовнішньої дозиметрії. Ухвалили клопотатися про передачу будівельного майданчика по вул. Китаївській, 170 у м. Київ для добудови і пристосування його під радіаційні біологічні лабораторії. Зобов'язали бюро Відділу подати пропозиції про розвиток робіт із використанням атомного реактора у 1962 р. Поклали контроль прискореного розвитку досліджень з радіаційної хімії на голову Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР акад. Ф. Д. Овчаренка.

454. Розглянули перспективи розвитку Інституту напівпровідників на 1962–1967 рр. Затвердили заходи у галузі будівництва інституту для успішного виконання завдань, покладених на інститут постановою РМ УРСР від 3 вересня 1960 р., і встановили профілюючі науково-дослідні напрями установи.

455. Створили в Інституті механіки відділ реології, затвердили його основне завдання та призначили його керівником до проведення конкурсу с. н. с. к. т. н. Г. А. Ван Фо Фи.

456. Організували в Інституті металокераміки і спецсплавів структурні лабораторії обробки металічних порошків тисненням і зносостійкості металокерамічних матеріалів. Затвердили їх напрями роботи.

457. Затвердили заходи з поліпшення показу досягнень наукових установ АН УРСР на Виставці передового досвіду в народному господарстві УРСР.

458. *1

459. Збільшили періодичність «Українського фізичного журналу» з 6 до 12 номерів на рік.

460. Поклали на члена Президії АН УРСР акад. В. С. Гутирю керівництво Радою науково-технічної пропаганди АН УРСР та роботою з участі АН УРСР у Виставці досягнень народного господарства СРСР, Виставці передового досвіду в народному господарстві УРСР та інших виставках, де експонуватимуться досягнення науки і техніки. Доручили йому також представляти АН УРСР у підготовці до Всесвітньої виставки 1967 р. у м. Москва, звільнивши від цього доручення акад. І. М. Федорченка. Керівництво роботою з участі АН УРСР у міжнародних виставках та ярмарках залишили за віцепрезидентом АН УРСР акад. О. Н. Щербанем.

461. Організували в Інституті теплоенергетики відділ комплексної термічної переробки палив і призначили його керівником чл.-кор. Л. М. Сапожнікова.

462. Поклали тимчасове виконання обов'язків головного вченого секретаря АН УРСР на час відпустки акад. І. М. Федорченка на к. т. н. Г. І. Гладишева.

463. Затвердили склад конкурсної комісії з присудження премії ім. О. О. Богомольця під керівництвом акад. О. Ф. Макарченка.

464–467. Закриті питання.

Архів Президії НАН України.Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1015. Арк. 138–175. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 34-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 10 липня 1961 р.

468. *2

469. Обговорили виконання постанови РМ СРСР від 4 червня 1957 р. про розвиток напівпровідникової техніки Інститутом напівпровідників і ухвалили відзначити співробітників, які брали участь у цих роботах.

470. *1

471. Схвалили перелік народногосподарських, перспективних і інших проблем, які розробляються установами АН УРСР.

472. Розглянули хід виконання робіт з провадження технології одержання фруктози і рекомендували Інституту органічної хімії для подальшого проведення робіт залучити Центральний науково-дослідний інститут цукрової промисловості Держплану УРСР.

473. Зобов'язали: Інститут філософії та Видавництво АН УРСР – до 15 липня 1961 р. видати макет «Нарису історії філософської думки на Україні»; керівництво інституту – провести обговорення макета серед громадськості і внести зміни і доповнення відповідно до зауважень. Створили комісію для підбиття підсумків обговорення під керівництвом д. філос. н. Д. Х. Острянина та ухвалили заходи для видання книги.

474. *1

475. Затвердили заходи з популяризації першого польоту людини в Космос та пропаганди успіхів вітчизняної науки і техніки серед громадськості та під час відряджень до зарубіжних країн.

476. *2

477. Зобов'язали інститути ливарного виробництва, фізики та геологічних наук забезпечити виконання робіт за планом впровадження у народне господарство результатів закінчених робіт із застосуванням радіоактивних ізотопів на 1961 р.

478–479. *1

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1015. Арк. 167–210. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 35-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 17 липня 1961 р.

480. *2

481. Звільнили з 21 квітня 1961 р. В. А. Самолюка з посади директора Київської друкарні АН УРСР і затвердили на цій посаді Я. П. Івченка.

482. *2

483–484. *1

485. *2

486. Затвердили заходи з розвитку в Інституті електротехніки досліджень по магнітно-гідродинамічного генератору.

487. Закрите питання.

488. Надали віцепрезиденту АН УРСР акад. О. Н. Щербаню відпустку з 1 серпня 1961 р. на 27 роб. дн.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1015. Арк. 211–224. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 36
засідання Президії Академії наук УРСР

від 21 липня 1961 р.

489. Затвердили на посадах: к. т. н. М. Й. Дубинського – заввідділу економіки вугільної промисловості Інституту гірничої справи ім. М. М. Федорова; к. т. н. О. В. Шелекетіна – заввідділу пилоочисних обладнань Криворізького філіалу Інституту гірничої справи ім. М. М. Федорова; к. ф.-м. н. А. Ф. Мальнева – завлабораторії інфрачервоної спектроскопії Інституту фізики; к. х. н. С. М. Солодушенкова – завлабораторії напівпродуктів біологічно активних сполук та барвників Інституту органічної хімії; к. х. н. В. М. Михайлова керівництво лабораторією хімії гербіцидів Інституту органічної хімії; к. х. н. Є. П. Бабина – завлабораторії ароматичних сполук Сталінського відділення Інституту органічної хімії; к. х. н. Н. Ф. Казаринову – завлабораторії піридинових основ Сталінського відділення Інституту органічної хімії; к. х. н. Г. М. Дорофеєнка – завлабораторії флотореагентів Сталінського відділення Інституту органічної хімії. Звільнили к. і. н. М. Т. Ломову з посади заввідділу етнографії Українського державного музею етнографії та художнього промислу і затвердили на цій посаді к. і. н. М. П. Ковальського. Дозволили Інституту геофізики призначити к. г.-м. н. З. О. Крутихівську в. о. завлабораторії магніторозвідки Інституту геофізики до проведення конкурсу.

490. [*1]

491. «Про створення в Обчислювальному центрі АН УРСР відділу біологічної кібернетики» [*4].

492. Організували в Інституті чорної металургії такі нові структурні лабораторії: фізичних методів руйнування гірничих порід, динаміки міцності гірничих машин, теоретичних основ приводу і автоматизації гірничих машин, нової технології відкритих гірничих робіт. Затвердили їх основні завдання.

493. Схвалили в основному план найважливіших науково-дослідних робіт за проблемами на 1962 р.

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 96 (док. № 30).

494. Ухвалили провести Міжнародний симпозіум з нелінійних коливань 12–20 вересня 1961 р. у м. Київ.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1015. Арк. 225–242. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 37-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 31 липня 1961 р.

495. Звільнили заввідділу хімічної переробки газу к. т. н. О. О. Прошкіна від тимчасового виконання обов'язків заступника директора з наукової роботи Інституту використання газу в комунальному господарстві та промисловості та ухвалили інші рішення з кадрових питань.

496. *2

497. Відрядили віцепрезидента АН УРСР акад. М. Ф. Гулого 2–4 серпня 1961 р. до м. Кишинів як представника АН для участі в урочистому відкритті АН Молдавської РСР.

498. Дозволили Інституту мікробіології ім. Д. К. Заболотного спільно з Інститутом харчування АМН СРСР та Міністерством сільського господарства УРСР провести 6–8 вересня 1961 р. у м. Київ нараду з мікотоксикозів людини та сільськогосподарських тварин. Затвердили програму наради та заходи з її проведення.

499. Затвердили заходи з покращення роботи БМУ «Академбуд» АН УРСР.

500. Доручили комісії під керівництвом віцепрезидента АН УРСР акад. М. Ф. Гулого розробити заходи на виконання постанов ЦК КПУ і РМ УРСР від 8 червня 1961 р. № 787 та ЦК КПРС і РМ СРСР щодо посилення контролю за достовірністю звітів про виконання планів і зобов'язань.

501. Дозволили організацію виробничої дільниці БМУ «Академбуд» АН УРСР на території Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського.

502. *1

503. Схвалили проєкт листа Президії АН УРСР та академічних громадських організацій про «Фонд миру» та рекомендації до нього.

504. *1

505. *2

506. Надали голові Відділу технічних наук АН УРСР чл.-кор. Г. В. Самсонову відпустку на 12 роб. дн. і поклали тимчасове виконання обов'язків голови Відділу на д. т. н. О. М. Міляха.

507. Дозволили перевести з м. Київ до м. Сталіно підрозділи Інституту теплоенергетики.

508. *2

509. *1

510. Обговорили підсумки роботи Комісії мінералогії та геохімії Карпато-Балканської геологічної асоціації. Схвалили звіт про засідання комісії і рекомендували інститутам геологічного профілю АН УРСР врахувати у планах робіт матеріали та рішення цієї комісії.

511. Постановили внести зміни до складу членів Відділів наук АН УРСР: віднести акад. Г. М. Савіна, який працює в Інституті механіки, до Відділу технічних наук АН УРСР, а не до Відділу фізико-математичних наук АН УРСР, до складу якого він був обраний; членів-кореспондентів В. Н. Гриднєва і Г. Є. Пухова віднести до Відділу фізико-математичних наук АН УРСР, в установах якого вони працюють, а не до Відділу технічних наук АН УРСР, до складу якого вони раніше були обрані.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1015-а. Арк. 1–27. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 38
засідання Президії Академії наук УРСР

від 7 серпня 1961 р.

512. Зобов'язали директорів інститутів вжити всіх необхідних заходів щодо вчасного і ретельного підбору кандидатів до аспірантури, голів Відділів наук АН УРСР – розглянути питання про набір в аспірантуру та встановити постійний контроль за цим питанням.

513. Взяли до відома лист Комітету по Ленінських преміях у галузі науки і техніки при РМ СРСР від 19 липня 1961 р. про початок прийому робіт на здобуття премії.

514. *1

515. Виділили додаткові приміщення РВПС УРСР АН УРСР.

516. Схвалили програму Всесоюзної конференції з теорії пластин і оболонок, яка відбудеться 15–22 вересня 1961 р. у м. Львів, і затвердили організаційні рішення.

517. Надали Президенту АН УРСР акад. О. В. Палладіну відрядження 8–18 серпня 1961 р. до м. Москва для участі у роботі Міжнародного біохімічного конгресу.

518. «Про створення Інституту кібернетики АН УРСР» *4.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1015-а. Арк. 28–74. Оригінал. Машинопис.

---

*4 *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 100 (док. № 32).

Протокол № 39
засідання Президії Академії наук УРСР

від 11 серпня 1961 р.

518-а. Призначили: по Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця: к. ю. н. Б. Р. Киричинського – в. о. завлабораторії тканинної дозиметрії; к. мед. н. Є. Ю. Чеботарьова – в. о. завлабораторії радіаційного захисту; к. б. н. А. М. Пасічник – в. о. завлабораторії радіаційної мікробіології; по Львівському філіалу Інституту геофізики: інженера В. І. Клушина – т. в. о. заввідділу прикладної геофізики. Затвердили д. і. н. В. А. Дядиченка на посаді заввідділу історії феодалізму Інституту історії.

519. Обговорили плани робіт установ АН УРСР з найважливіших народногосподарських і перспективних проблем на 1962 р. Затвердили керівників наукових рад за цими проблемами і зобов'язали їх подати Президії АН УРСР склади рад, зведені плани по комплексних проблемах і пояснювальні записки та інші матеріали, директорів інститутів – виконавців окремих розділів проблем – під час складання тематичних планів науково-дослідних робіт у 1962 р. передбачити у них завдання з виконання найважливіших проблем.

520. Погодились з пропозицією бюро Відділу біологічних наук АН УРСР про організацію Морського біологічного інституту АН УРСР з центром у м. Севастополь у 1961 р. на базі Севастопольської, Карадазької та Одеської біологічних станцій АН УРСР, затвердили його основні завдання і ухвалили клопотатися до РМ УРСР про дозвіл на створення установи у складі АН УРСР.

521. Організували у складі Інституту ливарного виробництва структурні підрозділи відділ сталевого лиття і лабораторію радіоактивних досліджень лиття. Затвердили їх основні завдання і призначили т. в. о. заввідділу сталевого лиття к. т. н. М. І. Петрова, т. в. о. завлабораторії радіоактивних досліджень лиття – Є. А. Марковського.

522. «Про організацію лабораторії космічної біології Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця АН УРСР в м. Дніпропетровську» [*4].

523. Зобов'язали Інститут економіки включити до плану наукових робіт на 1961 р. тему «Визначення оптимальних розмірів соціалістичних сільськогосподарських підприємств» на матеріалах радгоспів і колгоспів УРСР і до 1 грудня 1961 р. подати результати досліджень за цією темою. Вирішили координувати цю роботу з Українською академією сільськогос-

---

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 107 (док. № 34).

подарських наук та клопотатися до Центрального статистичного управління УРСР надати Інституту економіки необхідні статистичні матеріали.

524. Затвердили склад вченої ради Інституту економіки під керівництвом чл.-кор. О. О. Нестеренка.

525. Взяли до виконання постанову ЦК КПУ і РМ УРСР від 11 липня 1961 р. № 1005 «Про стан розвитку і впровадження нової техніки в народному господарстві Української РСР». Доручили Відділам наук АН УРСР перевірити стан виконання установами завдань з найважливіших науково-дослідних робіт і розвитку впровадження нової техніки, що виконуються відповідно до цієї постанови, директорам установ – вжити заходів до безумовного виконання державного плану і забезпечити своєчасне подання звітності державним статистичним органам.

526. Схвалили представлений бюро Відділу суспільних наук АН УРСР проспект 10-томного видання творів Ф. М. Колесси, затвердили редколегію під керівництвом М. Т. Рильського і зобов'язали директорів інститутів мистецтвознавства, фольклору та етнографії і суспільних наук забезпечити подання у Видавництво АН УРСР десяти томів упродовж 1961 р. – 1 грудня 1962 р., Видавництво АН УРСР – завершити публікацію видання всіх томів в 1963–1967 рр. Відповідальність за своєчасну підготовку видання поклали на Інститут мистецтвознавства, фольклору та етнографії. Ухвалили клопотатися до Міністерства культури УРСР про своєчасне подання Львівською консерваторією IX і X томів до Видавництва АН УРСР

527. Ухвалили вважати доцільним провести II Всесоюзну нараду з теорії інваріантності та її застосування в автоматичних пристроях у м. Київ у травні 1962 р. і поклали відповідальність за її проведення на Інститут електротехніки. Затвердили заходи з метою організації її проведення, зокрема, запросити вчених країн народної демократії для участі у її роботі.

528. *1

529. Відповідно до листа Міністерства геології та охорони надр СРСР від 5 серпня 1961 р. продовжили термін закордонного відрядження д. г.-м. н. М. П. Балуховського до Болгарії строком на 1 рік з метою надання технічної допомоги у проведенні геологорозвідувальних робіт на нафту і газ.

530. *1

531. На час відрядження в. о. Президента АН УРСР акад. М. П. Семененка до м. Житомир за завданням директивних органів поклали тимчасове виконання обов'язків Президента АН УРСР на члена Президії АН УРСР акад. В. С. Гутирю.

532. *2

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1015-а. Арк. 75–121. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 40-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 22 серпня 1961 р.

533–534. Закрите питання.

535. Ухвалили вважати передчасним створення СКБ Укрраднаргоспу при Обчислювальному центрі АН УРСР.

536–537. *2

538. Ухвалили розглянути питання стану організації наукового співробітництва установ АН УРСР із зарубіжними організаціями та заходи з його покращення за участю директорів наукових установ АН УРСР.

539. У відповідь на лист Луганського раднаргоспу про розробку питань водопостачання північних і східних районів Донбасу зобов'язали інститути геологічних наук, ботаніки, гідрології і гідротехніки, загальної та неорганічної хімії, машинознавства і автоматики АН УРСР у 1962 р. провести дослідження стану і перспектив використання і гідрогеологічних основ охорони підземних вод, впливу періодичного затоплення пойми р. Північний Донець [7] на стан луків та лісів у межах пойми, впливу місцевого поверхневого стоку з метою підготовки рекомендацій з його раціонального використання, очистки поверхневих вод, розробку методів автотелеуправління гідродинамічним режимом роботи свердловин.

540. Дозволили РВПС УРСР АН УРСР провести у м. Київ у листопаді 1961 р. науково-технічну нараду з питань розвитку кам'яноливарного виробництва.

541. Ухвалили відзначити успішне виконання багаторічної роботи в Головній астрономічній обсерваторії АН УРСР к. ф.-м. н. Ш. Г. Горделадзе зі складання каталогу фотографічних, фотовізуальних і фото червоних величин 22 394 зірок.

542. *2

543. *1

544. *2

545. Ввели до складу вченої ради Інституту гідрології і гідротехніки з прийому до захисту кандидатських дисертацій заввідділу інституту к. т. н. І. Л. Розовського.

546. *1

547. Погодились із пропозицією ЦРБС АН УРСР про організацію науково-експериментальної бази і ухвалили клопотатися до РМ УРСР і Київського облвиконкому про виділення для неї земельної ділянки.

---

[7] Так у документі. Імовірно, йдеться про р. Сіверський Донець.

548. Надали Президенту АН УРСР акад. О. В. Палладіну відпустку з 24 серпня 1961 р. на один місяць і поклали тимчасове виконання його обов'язків на віцепрезидента АН УРСР акад. М. Ф. Гулого, а після повернення з відрядження – на віцепрезидента АН УРСР акад. М. П. Семененка.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1015-а. Арк. 122–140. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 41-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 30 серпня 1961 р.

549. Дозволили призначити: д. г.-м. н. В. М. Головцина – в. о. заввідділу електрометрії Інституту геофізики до проведення конкурсу; Б. М. Мізерницького – завредакцією педагогіки і народної освіти Головної редакції УРЕ з наступним затвердженням Президією АН УРСР і ухвалили рішення з інших кадрових питань.

550–551. *2

552. Затвердили заходи з видання праць II Всесоюзної конференції з теорії пластин та оболонок.

553. *2

554. Вирішили вважати недоцільним друкування макета I тому «Українського драматичного театру» і зобов'язали дирекцію Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії організувати обговорення тому перед виданням.

555. Затвердили заходи для організації експонування зразків промислової продукції, моделей та макетів на Виставці передового досвіду в народному господарстві Української РСР до 15 серпня 1961 р.

556. На виконання постанови РМ УРСР від 22 липня 1961 р. № 1118 «Про впорядкування мережі державних заповідників і мисливських господарств республіки» зобов'язали Інститут ботаніки до 15 вересня реорганізувати заповідники «Михайлівський степ», «Стрілецький степ», «Хомутівський степ» і «Кам'яні могили» в Український степовий заповідник, інститути ботаніки та зоології – покращити керівництво роботою заповідників та ухвалили оновити проєкти положень про заповідники, ботанічні парки й інші пам'ятні місця природи УРСР, що перебувають під охороною держави.

557. Взяли до відома постанову бюро Відділу суспільних наук АН УРСР від 14 липня 1961 р. щодо перспективного координаційного плану науково-дослідних робіт за проблемою «Історія Великої жовтневої соціалістичної революції».

558. *1

559. Надали віцепрезиденту АН УРСР акад. М. П. Семененку відрядження з 30 серпня по 23 вересня 1961 р. до м. Москва і поклали виконання обов'язків Президента АН УРСР на віцепрезидента АН УРСР акад. М. Ф. Гулого.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1015-а. Арк. 141–157. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 42-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 1 вересня 1961 р.

560. Затвердили заходи з метою завершення перебазування Морського гідрофізичного інституту в м. Севастополь. Зобов'язали дирекцію установи до 15 вересня 1961 р. вирішити питання про закріплення за ним земельних ділянок для будівництва наукової бази, житлових будинків та до 1 січня 1962 р. – планове завдання на проєктно-пошукові роботи з будівництва нової наукової бази. Зобов'язати установу виготовити технічну документацію на будівництво геофізичного павільйону у с. Кацівелі, подати пропозиції щодо можливості отримати морське судно водотоннажністю 400–600 *т* для проведення науково-дослідних робіт у Чорному морі.

Ухвалили клопотатися: до Міністерства освіти УРСР – побудувати у стислі терміни у с. Кацівелі Кримської обл. на території Чорноморського відділення цього інституту шкільну будівлю; до виконкому Севастопольської міськради – тимчасово виділити приміщення до 300 *м*^{2} для забезпечення місця роботи співробітників; до РМ УРСР – затвердити заходи з будівництва будинків та закріпити за інститутом будівельні ділянки для зведення лабораторних приміщень і житлових будинків та зобов'язати Держплан УРСР включити в план на 1962 р. по заводу п/с 69/1 Кримського раднаргоспу проведення ремонту експедиційного судна «Михайло Ломоносов» у I–II кварталах 1962 р., а також зобов'язати Міністерство оборони СРСР виділити у м. Севастополь причал для стоянки цього судна і складські приміщення до 500 *м*^{2}.

561. *2

562. *1

563. *2

564–565. *1

566. Закрите питання.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1015-а. Арк. 158–187. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 43
засідання Президії Академії наук УРСР

від 6 вересня 1961 р.

567. Затвердили к. ф.-м. н. М. П. Лисицю на посаді завлабораторії оптики напівпровідників Інституту напівпровідників.

568. Схвалили в цілому тематичний план Видавництва АН УРСР на 1962 р. у кількості 525 назв, загальним обсягом 6520 обл.-вид. арк. і доручили РВР АН УРСР та бюро Відділів наук АН УРСР переглянути тематичний план видань, виключивши з нього малоактуальні та вузькі за тематикою праці. Доручили бюро Відділів хімічних і геологічних, біологічних та фізико-математичних наук АН УРСР обговорити на розширеному засіданні питання про збільшення підготовки до видання узагальнюючих монографій з провідних галузей хімії, біології, фізики та математики у 1962–1963 рр.

569. Організували в Інституті чорної металургії лабораторію рудникової аеродинаміки та автоматизації провітрювання рудників і кар'єрів, затвердили її основні завдання.

570. На виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 20 березня 1960 р. № 454 «Про заходи по дальшому поліпшенню медичного обслуговування і охорони здоров'я населення Української РСР» створили в Інституті зоології відділ гельмінтології. Затвердили його основні завдання та напрями, ухвалили включити тематичний план відділу в єдину паразитологічну проблему, роботою за якою керує акад. О. П. Маркевич.

571. *1

572. Створили у складі РВПС УРСР АН УРСР відділ розвитку продуктивних сил Південного економічного району. Перейменували: відділ Східних економічних районів – у відділ розвитку продуктивних сил Донецько-Придніпровського економічного району; відділ Центральних і Західних економічних районів – у відділ розвитку продуктивних сил Південно-Західного економічного району.

573. *1

574. На виконання розпорядження РМ СРСР від 11 серпня 1961 р. № 2312 зобов'язали Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона скласти технічне завдання на зварювання рейок для будівництва відділу термічної обробки залізничних рейок на Дніпровському металургійному заводі Дніпропетровського раднаргоспу.

575. На виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 19 серпня 1961 р. № 1202 «Про забезпечення потреб будівництва металопрокатом економічних профілів, високоміцним дротом та широке використання металур-

гійних шлаків» зобов'язали Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона спільно з КБ «Південне», Українським інститутом металів та інститутом «Укрпроєктстальконструкція» забезпечити розробку технічних умов на застосування у будівництві гнутих профілів для виготовлення їх на устаткуванні цеху заводу «Запоріжсталь».

576. На виконання постанови РМ УРСР від 28 серпня 1961 р. № 1242 «Про дальше вдосконалення конструкції пасажирських і товарних вагонів» зобов'язали: Інститут металокераміки і спецсплавів – спільно з Крюківським вагонобудівним заводом Полтавського раднаргоспу забезпечити створення нових типів вантажних вагонів із застосуванням уніфікованих вузлів і деталей та провести в 1961–1963 рр. науково-дослідні і випробувальні роботи по дальшому вдосконаленню конструкції вантажних вагонів; Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона – забезпечити спільно з Науково-дослідним інститутом металів Держплану УРСР і Ждановським металургійним заводом Сталінського раднаргоспу проведення в 1961–1963 рр. науково-дослідних і випробувальних робіт по дальшому вдосконаленню конструкції вантажних вагонів. Доручили цим інститутам АН УРСР спільно з Дніпропетровським, Полтавським, Сталінським раднаргоспами до 15 вересня 1961 р. розробити і подати Держплану УРСР та Укрраднаргоспу заходи для подальшого вдосконалення конструкції вантажних вагонів.

577. Взяли до відома постанову РМ УРСР від 12 серпня 1961 р. № 1154 «Про затвердження складу технічної ради Держводгоспу УРСР» і те, що до неї введено від АН УРСР заступника директора Інституту геологічних наук к. г.-м. н. А. Є. Бабинця, директора Інституту гідрології і гідротехніки к. т. н. М. М. Дідковського, завлабораторії хімії та технології води Інституту загальної та неорганічної хімії чл.-кор. Л. А. Кульського, заввідділу Інституту гідрології і гідротехніки чл.-кор. Б. А. Пишкіна, заввідділу Інституту гідрології і гідротехніки к. т. н. Г. І. Швеця.

578. Затвердили заступником голови Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР д. г.-м. н. Л. Г. Ткачука.

579. Затвердили членами Радіоради АН УРСР: заступника директора Фізико-технічного інституту низьких температур чл.-кор. О. О. Галкіна та ще 7 представників закладів вищої освіти і радіотехнічного управління Харківського раднаргоспу; вивели зі складу ради двох осіб.

580. На час закордонного відрядження головного вченого секретаря АН УРСР акад. І. М. Федорченка до Югославії поклали тимчасове виконання його обов'язків на заступника головного вченого секретаря АН УРСР к. б. н. Б. Є. Єсипенка.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1015-а. Арк. 188–252. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 44-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 18 вересня 1961 р.

581. *2

582. На виконання постанови РМ УРСР від 22 серпня 1961 р. № 1216 «Про заходи по забезпеченню безаварійної експлуатації гідротехнічних споруд, запобіганню зсувних явищ та руйнувань будівель і споруд в сейсмічних районах та над гірничими виробками на території Української РСР доручили: Інституту геофізики – взяти участь у перевірці протисейсмічних заходів, що повинні здійснюватись на спорудах, розташованих у районах можливих сейсмічних руйнувань (Карпати і Закарпаття) та розробці пропозицій з ліквідації виявлених недоліків; інститутам геологічних наук та гідрології і гідротехніки – взяти участь в обстеженнях аварійних зсувних ділянок у містах Київ, Канів, Очаків, Котовськ, Керч, Олександрія, Одеса, на Південному узбережжі Криму, в населених пунктах Закарпатської області і розробці заходів з їх захисту; зобов'язали директорів інститутів акад. С. І. Субботіна, акад. В. Г. Бондарчука, к. т. н. М. М. Дідковського встановити зв'язки з цього питання з Міністерством комунального господарства УРСР, Головним управлінням геології і охорони надр при РМ УРСР, з Кримським, Станіславським, Черкаським раднаргоспами та Київським, Одеським, Кримським і Кіровоградським облвиконкомами для визначення обсягу робіт та виконати їх до 1 грудня 1961 р.

583. Ухвалили залишити в планах науково-дослідних робіт Інституту машинознавства і автоматики на 1961–1962 рр. теми «Розробка приладів для виміру тиску водовугільної суміші» та «Автоматизація і телемеханізація контролю закупорки трубопроводів при гідротранспорті вугілля», що виконувались згідно з постановою РМ СРСР від 1 червня 1959 р. № 588 [8] та рекомендували використати для випробувань розроблених приладів експериментальну базу Інституту гідрології і гідротехніки і ДонВУГІ Сталінського раднаргоспу. Зобов'язали інститути машинознавства і автоматики та гідрології і гідротехніки під час розробки теми «Автоматизація і телемеханізація контролю витрат та закупорки трубопроводів при гідротранспорті вугілля» налагодити обмін результатами досліджень.

584. *1

585. *2

586. Ухвалили вважати недоцільним видання збірника статей, присвяченого пам'яті акад. Л. А. Булаховського, через підготовку видання вибра-

---

[8] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1956–1960 : Частина 2… С. 359 (п. 521).

них праць вченого та вирішили передбачити у цьому виданні публікацію окремих статей про нього.

587. На виконання постанови РМ УРСР від 28 серпня 1961 р. № 1244 «Про додаткові заходи по збільшенню ресурсів білкових кормів в Українській РСР» зобов'язали Інститут теплоенергетики спільно зі Львівським раднаргоспом розробити виготовити в 1961 р. дослідний зразок сушарки для дріжджів потужністю 0,3 *т/год*.

588. *1

589. Винесли подяку від Президії АН УРСР заввідділу фізіології вищої нервової діяльності Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця д. б. н. А. Є. Хільченку за заслуги у розвитку фізіологічної науки.

590. Взяли до відома телеграму чл.-кор. П. П. Нестерова про те, що гігантський плавучий док було доставлено з Балтики у Чорне море на канатах конструкції Інституту гірничої справи ім. М. М. Федорова, і привітали колектив наукових співробітників, які брали у розробці конструкції канатів, з цим досягненням.

591–592. *2

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1015-а. Арк. 253–276. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 45-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 22 вересня 1961 р.

593. На виконання постанови РМ УРСР від 11 липня 1961 р. № 980 «Про поліпшення вивчення іноземних мов в УРСР» зобов'язали Кафедру іноземних мов АН УРСР в 1961–1962 рр. довести кількість наукових співробітників, які вивчають іноземні мови, до 200 осіб та забезпечити спеціалізацію викладачів у різних галузях знань і в процесі викладання звернути увагу на оволодіння аспірантами навичками розмовної мови за науковим фахом. Доручили директорам установ забезпечити приміщення для навчання, контролювати відвідування лекцій та сприяти вивченню співробітниками іноземних мов, при проведенні конкурсів і атестацій брати до уваги знання мов. Зобов'язали директорів іногородніх інститутів АН УРСР вжити заходів щодо покращення знання мов співробітниками і подати Президії АН УРСР інформацію про це. Постановили, що з 1962–1963 рр. закордонні відрядження як наукові, так і туристичні будуть дозволятись лише тим, хто може розмовляти однією з іноземних мов. Затвердили заходи з метою забезпечення кафедри додатковими штатами, приміщеннями, коштами на

придбання фонетичної апаратури і підпорядкували кафедру в адміністративному відношенні заступнику головного вченого секретаря АН УРСР М. В. Гончаренку.

594. Розглянули стан виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 8 серпня 1961 р. № 1155 «Про заходи до поліпшення координації науково-дослідних робіт в Українській РСР і діяльності Академії наук УРСР» і ухвалили посилити теоретичні дослідження з найперспективніших напрямів природничих і гуманітарних наук з метою використання їх результатів для розвитку народного господарства і культури та доручили бюро Відділів наук АН УРСР розробити конкретні пропозиції, а науково-організаційному відділу Президії АН УРСР їх узагальнити, віцепрезиденту АН УРСР акад. М. П. Семененку – розпочати роботу з координації планів наукових досліджень закладів вищої освіти республіки за проблемами природничих і гуманітарних наук. Створили відділ по координації наукових досліджень у складі апарату Президії АН УРСР.

595. Ухвалили взяти до відома та керівництва постанову РМ УРСР від 6 вересня 1961 р. № 1283 «Питання охорони ґрунтів і захисних лісонасаджень на території Української РСР» та довести до відома директорів установ, які мають у своєму розпорядженні земельні ділянки.

596.[*1]

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1015-а. Арк. 277–292. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 46-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 3 жовтня 1961 р.

597. Анульовано.

598–599. Закрите питання.

600. [*2]

601. Анульовано.

602. Затвердили заходи до реалізації рішень Загальних зборів АН УРСР, серед яких: посилення досліджень у галузі філософських питань у різних галузях наук, концентрація всіх спеціалістів з технічної кібернетики, які працюють у різних академічних установах, в Обчислювальному центрі АН УРСР; створення в Академії наук космоцентру; розгортання досліджень у нових наукових напрямах і здійснення пошукових робіт у перспективних галузях; збільшення кількості академіків і членів-кореспондентів з провідних наукових напрямів, покращення підготовки і розстановки нау-

кових кадрів вищої кваліфікації, створення умов для підготовки докторських дисертацій; розробка заходів для переходу до нового порядку планування; посилення вимог до підготовки рукописів до друку; прискорення будівництва приміщень Інституту органічної та неорганічної хімії; посилення допомоги сільському господарству, покращення медичного обслуговування вчених та ін.

603. Затвердили заходи з метою своєчасної підготовки звіту про наукову діяльність АН УРСР за 1961 р. до Загальних зборів АН УРСР.

604. [*1]

605. «Про прийняття до складу АН УРСР Севастопольської біологічної станції» [*4].

606. На виконання постанови РМ УРСР № 1334 від 12 вересня 1961 р. «Про заходи по зниженню запиленості повітря на гірничо-збагачувальних комбінатах Дніпропетровського раднаргоспу» зобов'язали Криворізький філіал Інституту гірничої справи ім. М. М. Федорова спільно з Інститутом чорної металургії в 1961–1962 рр. провести дослідження зі знепилення та провітрювання гірничих робіт в кар'єрах гірничо-збагачувальних комбінатів і подати до 1 жовтня 1961 р. пропозиції з цього питання Президії АН УРСР для подальшої передачі РМ УРСР.

607. Дозволили Інституту зоології провести в листопаді 1961 р. II конференцію з історії фаун і середовища їх існування в неогені і антропогені, схвалили програму її роботи і затвердили оргкомітет під керівництвом чл.-кор. І. Г. Підоплічка.

608. Затвердили членами бюро РВР АН УРСР акад. Г. Є. Павленка і Й. З. Штокала.

609. Затвердили заходи для виготовлення другої частини тиражу 1–5 томів УРЕ, які вже вийшли друком.

610. Затвердили зміни у складі комісії з обговорення макета видання «Нарис історії філософської думки на Україні» і призначили головою комісії чл.-кор. О. С. Короїда.

611. [*2]

612. [*1]

613. Взяли до відома лист Союзголовенерго Держплану СРСР від 22 вересня 1961 р. про успішну роботу Інституту металокераміки і спецсплавів у галузі створення нових типів контактних виробів.

614. Надали головному вченому секретарю АН УРСР акад. І. М. Федорченку відрядження 5–7 жовтня 1961 р. до м. Львів для участі у відзна-

---

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 110 (док. № 38).

ченні 300-річчя від часу заснування Львівського державного університету ім. І. Франка і поклали тимчасове виконання його обов'язків на к. б. н. Б. Є. Єсипенка.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1015-а. Арк. 292–327. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 47
засідання Президії Академії наук УРСР

від 9 жовтня 1961 р.

615. *1

616. Затвердили в цілому: уточнений перелік найважливіших науково-дослідних проблем Відділів суспільних, біологічних та хімічних і геологічних наук АН УРСР та склад координаційних рад з найважливіших проблем, що розробляються установами цих відділів.

617. Прийняли за основу проєкт Положення про координацію наукової діяльності АН УРСР.

618. Ухвалили провести 16 листопада 1961 р. наукові сесії Відділів наук АН УРСР, присвячені 250-річчю від дня народження М. В. Ломоносова і затвердили їх програми.

619. Призначили чл.-кор. М. З. Шамоту в. о. директора Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка та звільнили його від обов'язків заступника директора з наукової роботи цього інституту, залишивши за ним керівництво відділом теорії літератури.

620. Затвердили к. філол. н. С. Д. Зубкова на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка, залишивши за ним керівництво відділом рукописів.

621. *3

622. Затвердили на посадах: по Інституту гірничої справи ім. М. М. Федорова: к. т. н. Г. О. Бабака – керівника лабораторії вентиляторів, к. т. н. В. А. Леонова – керівника лабораторії шахтного транспорту; по Інституту металокераміки і спецсплавів: д. т. н. Д. А. Драйгора – завлабораторії зносостійкості та обробки металокерамічних матеріалів, к. т. н. Г. А. Виноградова – завлабораторії обробки металевих порошків тиском; по Інституту використання газу в комунальному господарстві та промисловості: к. т. н. К. Є. Махоріна – заступника директора з наукової роботи; в Інституті мінеральних ресурсів: к. г.-м. н. В. І. Лебединського – заступника директора з наукової роботи. Звільнили к. б. н. К. І. Андреюк від виконання обов'язків ученого секретаря Інституту мікробіології ім. Д. К. Заболотного і призначили в. о. вченого секретаря цього інституту Р. І. Гвоздяка.

623. Ухвалили провести Загальні збори АН УРСР і збори Відділів наук АН УРСР 10–20 лютого 1962 р., на яких підбити підсумки діяльності АН УРСР за 1961 р. і накреслити завдання на 1962 р.

624. *1

625. Затвердили чл.-кор. А. А. Горшкова заступником голови кваліфікаційної вченої ради Відділу технічних наук АН УРСР.

626. Затвердили чл.-кор. І. О. Гуржія заступником голови вченої ради Відділу суспільних наук АН УРСР.

627. Ухвалили клопотатися до ВАК Міністерства вищої та середньої спеціальної освіти СРСР про надання права вченій раді Відділу суспільних наук АН УРСР приймати до захисту докторські дисертації з юридичних наук за спеціальністю «держава і право».

628. Передали РВПС УРСР АН УРСР лабораторію кольорових і рідкісних металів Інституту гірничої справи ім. М. М. Федорова, реорганізувавши її у відділ використання рудних родовищ. Визначили основні напрями роботи відділу і призначили в. о. заввідділу к. т. н. П. А. Ковшулю. Доручили раді та Інституту економіки вирішити питання про подальшу підпорядкованість та напрям роботи відділів економічної оцінки, природних ресурсів та розміщення виробництва цього інституту і подати пропозиції Президії АН УРСР.

629. Надали Президенту АН УРСР акад. О. В. Палладіну відрядження з 14 жовтня 1961 р. до м. Москва як делегату XXII з'їзду КПРС і тимчасово поклали виконання обов'язків Президента АН УРСР на віцепрезидента АН УРСР акад. М. Ф. Гулого.

630. Надали головному вченому секретарю АН УРСР акад. І. М. Федорченку відрядження 10–14 жовтня 1961 р. до м. Москва для виступів з науковою доповіддю і поклали виконання його обов'язків на к. т. н. Г. І. Гладишева.

631. *2

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1016. Арк. 1–90а. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 48
засідання Президії Академії наук УРСР

від 20 жовтня 1961 р.

632. У зв'язку з призначенням акад. О. Н. Щербаня головою Державного комітету РМ УРСР по координації науково-дослідних робіт і заступником Голови РМ УРСР звільнили його з 3 жовтня 1961 р. від обов'язків віцепрезидента АН УРСР та члена Президії АН УРСР і винесли подяку.

633. Затвердили д. т. н. М. М. Біляшевського на посаді заввідділу фільтрації і механіки ґрунтів Інституту гідрології і гідротехніки.

634. Взяли до відома нагородження комітетом ради Виставки досягнень народного господарства СРСР медалями і преміями: директора дослідного заводу Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона Г. Б. Асоянца – великою срібною медаллю; співробітників цього інституту С. Д. Круля та А. І. Шестакова – бронзовою медаллю.

635. Постановили клопотатися до ВАК Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти СРСР про розділення об'єднаної вченої ради інститутів загальної та неорганічної хімії і органічної хімії на дві ради: вчену раду Інституту загальної та неорганічної хімії з правом присвоєння вчених ступенів кандидата і доктора хімічних наук за спеціальностями «неорганічна хімія», «колоїдна хімія», «аналітична хімія», «електрохімія», «хімія і технологія очистки води»; вчену раду Інституту органічної хімії з правом присвоєння вчених ступенів кандидата і доктора хімічних наук за спеціальністю «органічна хімія».

635а. Постановили клопотатися до ВАК Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти СРСР про розділення об'єднаної вченої ради інститутів фізики і математики на дві ради: об'єднану раду інститутів фізики, металофізики і напівпровідників з правом прийому до захисту докторських і кандидатських дисертацій, подання до затвердження вченого ступеня доктора наук і присвоєння на підставі захисту дисертації вченого ступеня кандидата наук за спеціальностями «теоретична фізика», «фізика атомного ядра», «фізика напівпровідників», «фізика металів», «фізика твердого тіла», «оптика», «радіофізика і електроніка»; об'єднану вчену раду Інституту математики, Обчислювального центру і Головної астрономічної обсерваторії АН УРСР з правом прийому до захисту докторських і кандидатських дисертацій, подання до затвердження вченого ступеня доктора наук і присвоєння на підставі захисту дисертації вченого ступеня кандидата наук за спеціальностями «математична фізика», «диференціальні рівняння», «теорія функцій», «функціональний аналіз», «теорія ймовірностей і математична статистика», «алгебра», «обчислювальна математика», «обчислювальна техніка і кібернетика», «асимптотичні методи і теорія коливань», «механіка суцільних середовищ», «теорія фільтрації», «історія математики», «небесна механіка», «астрофізика», «астрометрія».

Затвердили склад об'єднаної вченої ради інститутів фізики, металофізики і напівпровідників під керівництвом акад. М. В. Пасічника. Затвердили склад об'єднаної вченої ради Інституту математики, Обчислювального центру і Головної астрономічної обсерваторії АН УРСР під керівництвом акад. Ю. О. Митропольського.

636. Перевели відділ інтерпретації й узагальнень геофізичних даних, який тимчасово входив до складу Львівського філіалу АН УРСР, з м. Львів до м. Київ, до складу Інституту геофізики. Перевели на постійну роботу в Інститут геофізики (у м. Київ) керівника цього відділу к. г.-м. н. І. А. Балабушевича.

637. Доручили Інституту економіки спільно з РВПС УРСР АН УРСР та бюро Відділів наук АН УРСР до 1 грудня 1961 р. підготувати і подати на розгляд Президії АН УРСР пропозиції щодо організації в АН УРСР економічних досліджень з питань конкретної [9] економіки.

638. Затвердили у цілому уточнений перелік найважливіших проблем, що розробляються установами Відділу фізико-математичних наук АН УРСР і Відділу технічних наук АН УРСР. Затвердили в цілому склад наукових рад за найважливішими проблемами.

639. «Про реорганізацію заповідників «Михайлівська цілина», «Стрілецький степ», «Хомутовський степ» і «Кам'яні могили» в Український державний степовий заповідник» [*4].

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1016. Арк. 91–153. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 49-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 20 жовтня 1961 р.

640. Закрите питання.

641–643. [*2]

644. [*1]

645. Ухвалили вважати, що оскільки бібліотека Канівського музею-заповідника «Могила Т. Г. Шевченка» має суто науковий характер і містить виключно видання, що стосуються шевченкознавства, вільний доступ до неї можуть мати лише фахівці, які вивчають питання шевченкознавства.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1016. Арк. 154–162. Оригінал. Машинопис.

---

[9] Вірогідно, йдеться про «галузеву» економіку.

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 116 (док. № 41).

Протокол № 50-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 23 жовтня 1961 р.

646. *1

647. Скасовано.

648. Погодились із пропозицією Координаційної комісії з народної творчості при Відділі літератури і мови АН СРСР про проведення спільно з Інститутом мистецтвознавства, фольклору та етнографії АН УРСР Всесоюзної наради з питань сучасної народної творчості 28 листопада – 2 грудня 1961 р. у м. Київ з кількістю учасників 150 осіб. Затвердили проєкт програми наради та склад установ і організацій, представники яких будуть запрошені для участі в її роботі.

649. Дозволили Міжвідомчому геофізичному комітету при Президії АН УРСР розіслати частину тиражу «Інформаційних бюлетенів МГР» № 3 і № 4 (по 1000 прим.) установам СРСР і закордону, бібліотекам і окремим особам.

650. Дозволили Інституту металофізики провести в м. Київ у березні–квітні 1962 р. Республіканську нараду з питань упорядкування атомів у сплавах та його впливу на властивості сплавів. Затвердили оргкомітет наради.

651. На виконання постанови РМ УРСР від 2 жовтня 1961 р. № 1394 «Про заходи по здійсненню буріння дослідних надглибоких свердловин» зобов'язали Інститут машинознавства і автоматики розробити технічну документацію на устаткування для буріння розвідувальних свердловин глибиною до 7000 *м*.

652. *1

653. Підтримали клопотання бюро Відділу суспільних наук АН УРСР про створення при цьому бюро постійно діючої лексико-правописної комісії і затвердили її склад: голова – акад. І. К. Білодід, заступники голови – К. К. Цілуйко та В. М. Русанівський, секретар – М. А. Жовтобрюх.

654. Взяли до відома подяку Київського вищого артилерійського інженерного училища Інституту механіки за розроблену вібровимірювальну апаратуру ОІТ-36.

655. Розглянули лист голови оргкомітету Всесоюзної конференції з теорії пластин і оболонок акад. Г. М. Савіна від 4 жовтня 1961 р., постановили винести подяку від імені Президії АН УРСР окремим членам оргкомітету та ректору Львівського державного університету ім. І. Франка чл.-кор. Є. К. Лазаренку.

656–657. *1

658. *2

659. Затвердили поданий Видавництвом АН УРСР список науково-популярних робіт, присвячених досягненням СРСР в освоєнні Космосу, з подальшим їх виданням у 1962 р.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1016. Арк. 163–211. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 51-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 30 жовтня 1961 р.

660. *2

661. *1

662. Погодились із пропозицією Відділу біологічних наук АН УРСР про видання вибраних творів акад. В. М. Любименка в трьох томах (105 друк. арк.). Зобов'язали Інститут ботаніки подати рукописи до Видавництва АН УРСР до 15 лютого 1962 р., Видавництво АН УРСР – видати всі томи упродовж 1963 р.

663. *1

664. Взяли до відома введення віцепрезидента АН УРСР акад. М. П. Семененка до складу бюро Комісії по міжнародних тектонічних картах при Відділенні геолого-географічних наук АН СРСР, а акад. В. Г. Бондарчука – до складу членів цієї комісії.

665. На виконання постанов РМ УРСР від 6 жовтня 1961 р. № 1425 «Про додаткові заходи по економії нікелю в народному господарстві» та Президії АН УРСР від 30 травня 1960 р. (протокол № 34, п. 456) [10] зобов'язали Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона забезпечити безумовне виконання у 1961 р. передбачених на 1960 р. науково-дослідних і випробувальних робіт.

666. *2

667. Доручили науково-організаційному відділу Президії АН УРСР підготувати питання про відзначення 100-річчя від дня народження першого Президента АН УРСР акад. В. І. Вернадського.

668. Надали віцепрезиденту АН УРСР акад. М. П. Семененку відрядження 1–4 листопада 1961 р. до м. Москва.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1016. Арк. 212–226. Оригінал. Машинопис.

---

[10] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1956–1960 : Частина 2... С. 452.

Протокол № 52
засідання Президії Академії наук УРСР

від 10 листопада 1961 р.

669. Затвердили на посадах: д. т. н. М. А. Захарикова – заввідділу проблем промислової теплотехніки Інституту використання газу в комунальному господарстві та промисловості; к. т. н. О. П. Клименка – заввідділу скраплення і розділення газів Інституту використання газу в комунальному господарстві та промисловості; к. т. н. Б. Х. Хана – заввідділу кам'яного лиття Інституту ливарного виробництва; к. т. н. О. Д. Нейкова – заввідділу протипилової рудникової вентиляції Криворізького філіалу Інституту гірничої справи ім. М. М. Федорова; к. т. н. Б. О. Мовчана – заввідділу чистих металів і сплавів Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона; к. геогр. н. М. К. Ханайченка – заступником директора з наукової роботи Морського гідрофізичного інституту у м. Севастополь.

670. Доручили бюро Відділу технічних наук АН УРСР з Інститутом фізики і науковою радою за проблемою «Ядерна фізика і використання атомної енергії» обговорити питання про розвиток в АН УРСР досліджень дії ядерних випромінювань на властивості матеріалів та подати свої пропозиції про організацію в Інституті машинознавства і автоматики лабораторії досліджень властивостей опромінених матеріалів і при Відділі технічних наук АН УРСР – «гарячої» лабораторії.

671. [*2]

672. Розглянули підсумки прийому до аспірантури наукових установ АН УРСР за планом 1961 р. На 350 вакансій було допущено до вступних іспитів 567 осіб, зараховано до аспірантури з відривом від виробництва 254 і без відриву 42 особи. Всього не прийнято 44 аспіранти з відривом від основної роботи за 32 спеціальностями. Продовжили термін прийому до аспірантури інститутів літератури ім. Т. Г. Шевченка, геологічних наук, геофізики, гірничої справи, чорної металургії, теплоенергетики, металокераміки і спецсплавів та Лабораторії гідравлічних машин і зобов'язали директорів цих установ до 15 грудня 1961 р. повністю виконати план прийому аспірантів з відривом від основної роботи. Надали додаткові аспірантські вакансії окремим інститутам, які виконали план і мають відповідних кандидатів для зарахування до аспірантури за рахунок невикористаних вакансій. Зобов'язали директорів усіх наукових установ до 1 березня 1962 р. забезпечити визначення і затвердження тем дисертаційних досліджень. Затвердили заходи для надання відповідних приміщень кафедрам філософії і іноземних мов для занять з аспірантами та з метою покращення роботи цих кафедр на наступні роки.

673. Затвердили Тимчасове положення про координацію наукової діяльності АН УРСР і закладів вищої освіти Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти УРСР у природничих і гуманітарних науках.

674. Анульовано.

675. Надали Президенту АН УРСР акад. О. В. Палладіну відрядження 13–17 листопада 1961 р. до м. Москва для участі у роботі сесії Загальних зборів АН СРСР і поклали тимчасове виконання обов'язків Президента АН УРСР на віцепрезидента АН УРСР акад. М. Ф. Гулого.

676. Надали головному вченому секретарю АН УРСР акад. І. М. Федорченку відрядження 11–17 листопада 1961 р. до м. Москва для участі у роботі сесії Загальних зборів АН СРСР і поклали тимчасове виконання його обов'язків на к. т. н. Г. І. Гладишева.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1016. Арк. 227–251. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 53-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 20 листопада 1961 р.

677–678. *2

679. Розглянули листи, що надійшли від Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти УРСР, Міністерства культури УРСР, Київського державного університету імені Т. Г. Шевченка та Української академії сільськогосподарських наук про дозвіл науковим співробітникам АН УРСР проводити у закладах вищої освіти України науково-педагогічну роботу в порядку сумісництва і відповідно до постанови РМ СРСР від 10 грудня 1959 р. № 1367 дозволили акад. В. М. Корецькому, членам-кореспондентам Є. П. Кирилюку, Л. М. Новиченку, Д. Л. Фердману та окремим співробітникам АН УРСР штатне сумісництво у 1961–1962 навчальному році.

680. Затвердили заходи з усунення загрозливого стану будинку по вул. Чкалова, 55-б у м. Київ, де розміщені інститути механіки, електротехніки, теплоенергетики і радіотехнічних проблем АН УРСР.

681–682. *1

683. Обговорили стан виконання доручення РМ УРСР від 25 травня 1960 р. № 30-188/15 на виконання науково-дослідних робіт з очистки стічних вод підприємств штапельного штучного волокна від солей цинку. Зобов'язали директора Інституту загальної та неорганічної хімії вжити заходів до виконання зазначених робіт і доручили підготувати листа до РМ УРСР з клопотанням зобов'язати Київський філіал «Діпроштув» збу-

дувати дослідно-промислову установку з очистки стічних вод на одному з діючих заводів штапельного волокна.

684. *1

685. На виконання розпоряджень РМ СРСР від 16 жовтня 1961 р. № 3085-р і РМ УРСР від 3 листопада 1961 р. № 1379-р зобов'язали Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона надати технічну допомогу Орському заводу обробки кольорових металів Оренбурзького раднаргоспу і Артемівському заводу «Кольормет» Сталінського раднаргоспу в організації і освоєнні зварювальних робіт з виготовлення мідних зварних фурм для доменних печей.

686. Дозволили Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця провести розширене засідання вченої ради інституту, присвячене 75-річчю від дня народження завлабораторії електрофізіології акад. Д. С. Воронцова, присвятити цій ювілейній даті перший номер «Фізіологічного журналу» за 1962 р. і підняти клопотання перед директивними органами про присвоєння акад. Д. С. Воронцову почесного звання заслуженого діяча науки УРСР.

687–688. *2

689. *3

690. Взяли до відома, що введено: до складу Ради по координації і плануванню роботи раднаргоспів Донецько-Придніпровського району – акад. М. М. Доброхотова, директора Інституту чорної металургії акад. З. І. Некрасова, директора Інституту гірничої справи ім. М. М. Федорова чл.-кор. К. С. Борисенка, заввідділу РВПС УРСР АН УРСР С. М. Бухала; до складу Ради по координації і плануванню роботи раднаргоспів Південно-Західного району – директора Інституту органічної хімії акад. О. В. Кірсанова, заввідділу РВПС УРСР АН УРСР М. М. Паламарчука, заввідділу Інституту економіки І. А. Кугукала; до складу Ради по координації і плануванню роботи раднаргоспів Південного району – заступника директора Інституту економіки к. е. н. Г. Л. Градова.

691. Дозволили вченій раді Інституту економіки приймати до захисту кандидатські дисертації і на підставі захисту надавати вчений ступінь кандидата економічних наук з таких спеціальностей: «політекономія», «економіка промисловості», «економіка сільського господарства», «статистика».

692–693. *1

694. Погодились із пропозицією дирекції Виставки передового досвіду в народному господарстві УРСР про створення павільйону «Наука», проте заперечили організацію цього павільйону силами АН УРСР і доручили сектору науково-технічної пропаганди та інформації при Президії АН УРСР надати виставці допомогу в складанні тематики цього павільйону.

695. *1

696. Надали головному вченому секретарю АН УРСР акад. І. М. Федорченку відрядження 20–25 листопада 1961 р. до м. Одеса для участі у виїзній сесії Відділу технічних наук АН УРСР і поклали тимчасове виконання його обов'язків на к. т. н. Г. І. Гладишева.

697. Надали віцепрезиденту АН УРСР акад. М. Ф. Гулому відпустку з 22 листопада 1961 р. на 22 роб. дн.

698. Закрите питання.

699–700. *1

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1025. Арк. 1–42. Засвідчена копія. Машинопис.

Протокол № 54
засідання Президії Академії наук УРСР

від 28 листопада 1961 р.

701. Підтримали подання праці чл.-кор. Г. В. Самсонова «Дослідження в галузі теорії, фізичних властивостей і технології тугоплавких сполук» на здобуття Ленінської премії СРСР 1962 р. у галузі науки і техніки.

702. Підтримали подання праці «Вивчення циркону, перліту, продуктів збагачення рудних пісків та інших матеріалів Української РСР та впровадження їх у ливарне виробництво» та її авторів – співробітників Інституту ливарного виробництва к. т. н. О. М. Цибрика та інженера М. І. Аверченкова на здобуття Ленінської премії СРСР 1962 р. у галузі науки і техніки.

703. Підтримали подання праці акад. О. І. Білецького «Від давнини до сучасності» на здобуття Ленінської премії СРСР 1962 р. у галузі науки і техніки.

704. Підтримали подання праці «Розробка технології, освоєння та дослідження виробництва економічних профілів прокату» та керівника колективу співробітників Інституту чорної металургії акад. О. П. Чекмарьова на здобуття Ленінської премії СРСР 1962 р. у галузі науки і техніки.

705. Підтримали подання праці «Проєкт освоєння доменних печей великої потужності – об'ємом 1719 і 2002 $м^3$» та її авторів – співробітників Інституту чорної металургії акад. З. І. Некрасова (керівник робіт), к. т. н. В. Л. Покришкіна і к. т. н. І. Б. Страшникова на здобуття Ленінської премії СРСР 1962 р. у галузі науки і техніки.

706. Підтримали подання циклу праць у галузі геометрії в цілому, виконаних акад. АН УРСР, чл.-кор. АН СРСР О. В. Погорєловим у 1956–1961 рр. на здобуття Ленінської премії СРСР 1962 р. у галузі науки і техніки.

707. Підтримали пропозицію організації п/с 2287 (м. Москва) про подання на здобуття Ленінської премії СРСР 1962 р. у галузі науки і техніки циклу праць зі зворотних задач типу Штурма–Ліувілля та теорії розсіювання, виконаних чл.-кор. В. О. Марченка, чл.-кор. М. Г. Крейном, чл.-кор. АН СРСР І. І. Гельфандом і д. ф.-м. н. Б. М. Левітаном у 1950–1960 рр.

708. Підтримали подання праці з двох частин: монографії акад. М. Ф. Гулого «Біохімія жирового обміну» (1961) і метода підвищення жирності молока у корів наступних авторів: акад. М. Ф. Гулого (АН УРСР), завв'ідділу кафедри годування акад. УАСГН П. Д. Пшеничного, завкафедри мікробіології чл.-кор. УАСГН В. В. Нікольського та ректора Львівського зооветеринарного інституту доц. Д. Я. Василенка на здобуття Ленінської премії СРСР 1962 р. у галузі науки і техніки.

709. Підтримали подання Інститутом електрозварювання ім. Є. О. Патона та Центральним науково-дослідним інститутом технології і машинобудування праці «Розробка і впровадження у промисловість процесів автоматичного і напівавтоматичного зварювання у вуглеводневому газу електродом, що плавиться» та її авторів: від Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона – к. т. н. Д. А. Дудка (керівник робіт в цьому інституті), інженера В. Я. Дубовецького, к. т. н. І. І. Зарубу, Б. С. Касаткіна, к. т. н. Н. І. Каховського, к. т. н. А. Г. Потапьєвського на здобуття Ленінської премії СРСР СРСР 1962 р. у галузі науки і техніки.

710. Підтримали подання Міністерством будівництва РРФСР, Інститутом електрозварювання ім. Є. О. Патона АН УРСР, Красноярським заводом «Сибтяжмаш», Миколаївським суднобудівним заводом ім. І. І. Носенка, Діпроцементом, міністерствами будівництва Української, Естонської, Узбецької РСР праці «Розробка і впровадження конструкцій крупногабаритних обертових цементних печей, прогресивних методів їх виготовлення і монтажу» та її авторів – завв'ідділу технології електрошлакового зварювання Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона О. А. Розенберга та завв'ідділу технології електродугового зварювання цього інституту А. І. Коренного на здобуття Ленінської премії СРСР 1962 р. у галузі науки і техніки.

711. Підтримали подання праці «Відкриття і освоєння Прикарпатського сірконосного басейну» на здобуття Ленінської премії СРСР 1962 р. у галузі науки і техніки.

712. *1

713. Взяли до відома підсумки роботи Карпато-Балканської геологічної асоціації (КБГА), що відбулася у вересні 1961 р. у м. Бухарест (Румунія). Постановили вжити заходів до виконання рішень цієї асоціації всіма геологічними установами, які ведуть роботи у Східних українських Карпа-

тах. Рекомендували академічним установам геологічного профілю включити у свої тематичні плани наукових робіт найважливіші теми по асоціації, радянській комісії КБГА – підготувати і опублікувати в 1962 р. звіт про роботу V з'їзду асоціації та збірник доповідей радянської делегації. Затвердили склад радянської комісії КБГА під керівництвом віцепрезидента АН УРСР акад. М. П. Семененка. Рекомендували до складу КБГА: комісії з седиметрології – д. г.-м. н. Л. Г. Ткачука і к. г.-м. н. Д. В. Гуржія; підкомісії з абсолютного віку комісії з мінералогії та геохімії – віцепрезидента АН УРСР акад. М. П. Семененка і д. г.-м. н. М. Р. Ладиженського; підкомісії з геотермометрії комісії з мінералогії та геології – к. г.-м. н. В. А. Калюжного; комісії з геофізики – акад. С. І. Субботіна і к. г.-м. н. В. Б. Соллогуба; комісії з петрографії і рудних копалин – чл.-кор. Я. М. Бєлєвцева.

714. На виконання постанови ЦК КПУ від 10 листопада 1961 р. «Про заходи по роз'ясненню і вивченню рішень і матеріалів XXII з'їзду КПРС» доручили бюро Відділу суспільних наук АН УРСР спільно з Міністерством вищої і середньої спеціальної освіти УРСР та іншими установами УРСР розробити заходи з проведення у I кварталі 1962 р. у м. Київ республіканської, а також виїзних наукових сесій в містах Харків, Львів, Донецьк та Сімферополь, присвячених обговоренню теоретичних і практичних проблем, висунутих рішеннями з'їзду. Зобов'язали наукові установи забезпечити в планах науково-дослідних робіт на 1962 р. розробку найважливіших наукових проблем, розробити план організації і проведення наукових і практичних конференцій.

715. Затвердили акад. М. Т. Рильського головою Українського комітету славістів.

716. Взяли до відома наказ Державного комітету РМ СРСР по координації науково-дослідних робіт від 27 вересня 1961 р. № 545 «Про організацію наукової ради по підготовці наукових кадрів».

717. Затвердили порядок закордонних відряджень в АН УРСР.

718. Затвердили склад вченої ради Інституту історії під керівництвом директора інституту д. і. н. О. К. Касименка.

719. Затвердили заходи з покращення роботи Кафедри філософії АН УРСР: надали додаткові 3 штатні посади, ухвалили скласти подання до Міністерства фінансів УРСР про збільшення оплати за лекції позаштатним викладачам та пропозиції про фінансування роботи з організації допомоги кафедри науковим співробітникам та аспірантам-заочникам.

720. Взяли до відома вітальну телеграму від Болгарської академії наук.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1025. Арк. 43–81. Засвідчена копія. Машинопис.

Протокол № 55
засідання Президії Академії наук УРСР

від 1 грудня 1961 р.

721. Затвердили на посадах: к. філол. н. С. А. Крижанівського – заввідділу української радянської літератури Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка, к. г.-м. н. В. Я. Клименка – заввідділу геологічним музеєм Інституту геологічних наук, д. г.-м. н. В. М. Головцина – заввідділу електрометрії Інституту геофізики, к. г.-м. н. Т. С. Лебедєва – завлабораторії фізичних властивостей речовини земної кори Інституту геофізики, к. т. н. І. Я. Сигала – заввідділу використання газу в комунальному господарстві Інституту використання газу в комунальному господарстві та промисловості, Б. М. Мізерницького – завредакцією педагогіки і народної освіти Головної редакції УРЕ.

Ухвалили вважати чл.-кор. П. В. Головіна звільненим з 1 серпня 1961 р. з посади завлабораторії хімії і технології вуглеводів Інституту органічної хімії і призначили на цю посаду к. х. н. В. П. Чернецького. Звільнили к. ф.-м. н. О. В. Снітка від обов'язків вченого секретаря Інституту напівпровідників, залишивши його на посаді завлабораторії фізики захисту поверхні напівпровідників цього інституту і призначили на посаду вченого секретаря цього інституту к. ф.-м. н. Ю. І. Горкуна. Звільнили к. ф.-м. н. П. С. Матвєєва від виконання обов'язків вченого секретаря Полтавської гравіметричної обсерваторії АН УРСР у зв'язку з обранням на посаду старшого наукового співробітника за конкурсом і затвердили на посаді вченого секретаря цього інституту М. І. Панченка. Ухвалили вважати недоцільним звільнення заступника директора з наукової роботи Інституту суспільних наук М. Ю. Смішка від виконання обов'язків заввідділу археології цього інституту і скасували проведений інститутом конкурс на цю посаду.

722. Доручили віцепрезиденту АН УРСР акад. М. П. Семененку спільно із начальником відділу капітального будівництва АН УРСР В. П. Чоповським переглянути план капітального будівництва АН УРСР на 1962 р. відповідно до зауважень членів Президії АН У723. Ухвалили організувати з 1 січня 1962 р. на базі існуючої групи в Інституті машинознавства і автоматики лабораторію досліджень властивостей опромінених матеріалів, затвердили основні завдання лабораторії, надали додаткових 10 штатних посад і призначили т. в. о. завлабораторії к. т. н. А. Н. Тинного.

724. Ухвалили клопотатися до РМ УРСР та РМ СРСР про прирівнення ЦРБС АН УРСР до структурної науково-дослідної установи. Зобов'язали ЦРБС АН УРСР посилити розвиток нових напрямів наукових досліджень, зокрема, з радіаційної генетику рослин, фотосинтезу рослин, що акліматі-

зуються, біохімії рослин, хімії і технології рослинних речовин, гідропоніки, впровадження нових перспективних форм рослин у народне господарство і зелене будівництво УРСР та розгорнути роботи по госпдоговірній тематиці.

725. Взяли до керівництва і виконання постанови ЦК КПРС і РМ СРСР від 13 червня 1961 р. та ЦК КПУ і РМ УРСР від 19 вересня 1961 р. № 1490 і зобов'язали: керівників науково-дослідних установ – обговорити її на вчених радах і розробити конкретні заходи з підготовки і підвищення кваліфікації наукових кадрів, про роботу аспірантури; бюро Відділів наук АН УРСР – розглянути і затвердити запропоновані вченими радами заходи по кожній установі і розглянути питання про забезпечення видання наукових статей аспірантів; відділ наукових кадрів АН УРСР – погоджувати з Держпланом УРСР плани щорічного прийому до аспірантури і подавати їх Президії АН УРСР до 10 грудня року, передуючого прийому в аспірантуру.

726. Створили на базі лабораторії порівняльної та вікової фізіології Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця лабораторію порівняльної фізіології та лабораторію вікової фізіології. Затвердили їх основні напрями досліджень.

727. З метою підготовки до організації Інституту білка при Відділі біологічних наук АН УРСР створили оргбюро у складі віцепрезидента АН УРСР акад. М. Ф. Гулого, акад. В. О. Бєліцера і д. х. н. С. Б. Серебряного.

728. Ухвалили провести у лютому 1962 р. наукову сесію АН УРСР і створили оргкомітет під керівництвом акад. І. М. Федорченка.

729. Затвердили склад вченої ради Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона під керівництвом директора інституту акад. Б. Є. Патона із захисту докторських і кандидатських дисертацій за спеціальністю «машини і технологія зварювального виробництва».

730. Затвердили склад вченої ради РВПС УРСР АН УРСР під керівництвом акад. П. М. Першина.

731. Обговорили доповідну записку Відділу суспільних наук АН УРСР щодо створення у складі Відділу Інституту історії, економіки зарубіжних країн і міжнародних відносин і доручили Відділу підготувати це питання, після чого винести його на розгляд Президії АН УРСР.

732. Анульовано.

733. Взяли до відома постанову РМ УРСР від 18 листопада 1961 р. № 1601 «Про склад Урядового республіканського комітету по преміях імені Т. Г. Шевченка», згідно з якою до складу комітету введено О. Є. Корнійчука (голова), Л. М. Новиченка (заступник голови), Г. П. Донця, М. П. Бажана, О. Т. Гончара, К. Ф. Данькевича, М. Г. Дерегуса, Ю. Н. Єльченка,

В. І. Івченка, Ю. Ю. Кондуфора, К. К. Клименка, Т. В. Левчука, Г. І. Майбороду, А. С. Малишка, С. П. Олійника, О. С. Пащенка, М. Т. Рильського, Л. М. Ревуцького, А. Д. Скабу, О. І. Сердюка, П. Т. Тронька, П. Г. Тичину, Н. Н. Ужвій, І. І. Чабаненка, М. З. Шамоту.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1025. Арк. 82–111. Засвідчена копія. Машинопис.

Протокол № 56-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 3 грудня 1961 р.

734. Відрядили голову Відділу фізико-математичних наук АН УРСР акад. Ю. О. Митропольського 5–10 грудня 1961 р. до м. Калінінград для зустрічі науково-дослідного судна «Михайло Ломоносов».

735–737. *2

738. На виконання розпорядження РМ УРСР від 13 листопада 1961 р. № 1444-р про підвищення рівня техніки і технологій в УРСР зобов'язали Інститут електротехніки передбачати у планах науково-дослідних робіт проведення досліджень з визначення техніко-економічного рівня устаткування і технології в електротехнічній промисловості України порівняно з досягнутим рівнем в союзних республіках і за кордоном та взяти участь у виконанні таких робіт.

739. На виконання постанови РМ УРСР від 18 листопада 1961 р. № 1607 «Про створення в машинобудуванні і приладобудуванні Української РСР дослідно-показових підприємств, зразкових по рівню автоматизації і механізації» зобов'язали Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона взяти участь у виконанні завдань з розробки проєктної документації на технічне переозброєння Запорізького трансформаторного заводу Запорізького раднаргоспу.

740. Затвердили розподіл приросту чисельності працівників бюджетного штату поміж Відділами наук АН УРСР на 1962 р.: Відділ фізико-математичних наук АН УРСР – 750 од., Відділ технічних наук АН УРСР – 400 од., Відділ хімічних і геологічних наук АН УРСР – 400 од., Відділ біологічних наук АН УРСР – 180 од., Відділ суспільних наук АН УРСР – 40 од., РВПС УРСР АН УРСР – 20 од., всього – 1990 од.

741. Зобов'язали інститути органічної хімії та фізіології ім. О. О. Богомольця включити в тематичні плани на 1962 р. комплексну пошукову роботу з вивчення хімічної природи спленіну, виділенню з нього найбільш активних фракцій та визначення їх властивостей, скласти спільний план ро-

боти з цього питання, Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця – розробити надійний фізіологічний тест для визначення активності спленіну.

742. Дозволили інститутам, установам, виробничим підприємствам, «Академбуду» та «Академпостачу» АН УРСР надати матеріально-технічну допомогу товариству садоводів на Русанівській поймі.

743. Затвердили редколегію з видання вибраних праць акад. І. М. Буланкіна під керівництвом чл.-кор. В. М. Нікітіна.

744. *1

745. Дозволили ЦРБС АН УРСР скликати у м. Київ 17–20 січня 1962 р. наукову конференцію «Шляхи і методи підвищення стійкості рослин, які акліматизуються» і схвалили її програму.

746. Взяли до відома виписку з наказу Державного комітету РМ СРСР по координації науково-дослідних робіт від 25 вересня 1961 р. № 522 про організацію наукової ради за проблемою «Дослідження і перетворення природи для комплексного використання природних ресурсів».

747. Дозволили проблемній Комісії по активних впливах на атмосферні процеси при Президії АН УРСР видати у 1961 р. закритим друком збірник доповідей, виголошених на симпозіумі.

748. *1

749. Скасували прийом в аспірантуру Інституту філософії за спеціальністю «етика» та наказ про зарахування, оскільки за номенклатурою спеціальностей, затвердженою наказом міністра вищої освіти СРСР від 19 грудня 1957 р. № 1332, вона не передбачена. Запропонували директору цього інституту чл.-кор. Д. Х. Острянину погодити з бюро Відділу суспільних наук АН УРСР питання про зарахування до аспірантури з відривом від виробництва за спеціальністю «естетика» перспективних осіб.

750. Надали віцепрезиденту АН УРСР акад. М. П. Семененку відрядження 10–12 грудня 1961 р. до м. Москва.

751. *2

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1025. Арк. 112–137. Засвідчена копія. Машинопис.

Протокол № 57
засідання Президії Академії наук УРСР

від 18 грудня 1961 р.

752. Затвердили на посадах: д. т. н. Ф. О. Абрамова – завлабораторії рудникової аеродинаміки і автоматизації провітрювання рудників і кар’єрів відділу гірничорудних проблем Інституту чорної металургії;

д. т. н. М. Г. Новожилова – завлабораторії нової технології відкритих гірничих робіт відділу гірничорудних проблем Інституту чорної металургії; к. філол. н. Д. В. Затонського – заввідділу сучасної зарубіжної літератури Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка; к. т. н. П. А. Ковшулю – заввідділу використання рудних родовищ РВПС УРСР АН УРСР.

753. *1

754. Схвалили орієнтовну програму сесії Загальних зборів АН УРСР і зборів Відділів наук АН УРСР.

755. Затвердили план капітального будівництва та проєктування АН УРСР на 1962 р. і заходи, спрямовані на визначення місця проєктування приміщень інститутів зоології та фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського, забезпечення приміщень для проведення аспірантських занять, добудови приміщення Президії АН УРСР для розміщення кафедр іноземних мов та філософії, проведення розподілу і введення у дію у 1962 р. лабораторних приміщень інститутів Фізико-технічного низьких температур, гідрофізичного, використання газу в комунальному господарстві та промисловості, теплоенергетики, електротехніки, ботаніки, гідробіології, іоносферної станції, радіофізичної і радіохімічної. Ухвалили підготувати клопотання до РМ УРСР про включення у план будівництва Луганського раднаргоспу на 1962 р. будівництво експериментально-виробничої установки Інституту органічної хімії у м. Рубіжне; до Держплану РМ УРСР – про виділення асигнувань на будівництво дитячого садка.

756. Затвердили зміни у структурі РВПС УРСР АН УРСР: перейменували відділ комплексних галузевих проблем у відділ міжрайонних виробничих зв’язків; створили у структурі ради відділи гірничо-металургійний та електроенергетики. Затвердили їх основні завдання.

757. Надали вченій раді Відділу суспільних наук АН УРСР право прийому до захисту дисертацій на здобуття вченого ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю «держава і право» і ввели до складу цієї ради докторів наук М. В. Гордона і С. І. Тиханенка.

758. Ввели до складу кваліфікаційної вченої ради Інституту металокераміки і спецсплавів д. т. н. В. А. Оболончика.

759. Вивели зі складу об’єднаної вченої ради інститутів органічної хімії і загальної та неорганічної хімії акад. А. В. Думанського, чл.-кор. А. О. Ізбекова та чл.-кор. П. В. Головіна. Затвердили головою цієї ради акад. Ю. К. Делімарського.

760. На запрошення Академії будівництва і архітектури УРСР виділили для участі у роботі Загальних зборів цієї академії 23 грудня 1961 р. у м. Київ члена Президії АН УРСР акад. В. С. Гутирю.

761. Взяли до відома інформацію акад. Ю. О. Митропольського про зустріч у м. Калінінград судна «Михайло Ломоносов» і зобов'язали його приділити особливу увагу перебазуванню Морського гідрофізичного інституту з м. Москва у м. Севастополь.

762. Надали голові Відділу біологічних наук АН УРСР акад. О. Ф. Макарченку відпустку з 1 січня на 24 роб. дн. і поклали виконання обов'язків голови Відділу на д. б. н. М. А. Воїнственського, директора Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця – на к. б. н. Д. О. Кочергу.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1025. Арк. 138–159. Засвідчена копія. Машинопис.

Протокол № 58-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 18 грудня 1961 р.

763. На виконання постанови РМ УРСР від 26 жовтня 1961 р. № 1515 «Про заходи по дальшому поліпшенню справи шовківництва в колгоспах і радгоспах Української РСР» зобов'язали директора Інституту зоології акад. В. Г. Касьяненка: розширити в 1962 р. дослідження відділу екології по селекції та виведенню нових високопродуктивних порід шовкопрядів і вивченню ембріональних та постембріональних стадій їх розвитку, ширше розгорнути виробниче випробування метода здовженої зимівлі грени на Миргородському гренажному заводі та виробничому випробуванню виведених нових селекційних ліній шовкопрядів, покращити умови праці відділу екології, до 1 січня 1962 р. розробити план заходів на виконання цієї постанови. Доручили Відділу біологічних наук АН УРСР розглянути питання про забезпечення відділу необхідною кількістю штатних од. Зобов'язали БМУ «Академбуд» АН УРСР завершити внутрішні роботи в експериментальній червоводні в Теремках, відремонтувати коконосховище.

764. Зобов'язали бюро Відділу біологічних наук АН УРСР розширити дослідження за проблемою «Управління спадковістю та життєвістю рослин, тварин та мікроорганізмів», розробити план по дальшому розвитку робіт у цьому напрямі; підпорядкувати всі роботи за цією проблемою науковій раді; виділити на 1962 р. необхідну кількість штатних од. та коштів на наукове обладнання; подати пропозиції по забезпеченню досліджень лабораторними приміщеннями. Доручили оргкомітету з організації Інституту генетики скласти план підбору і підготовки кадрів для інституту.

765. *2

766–769. *1

770. Ухвалили клопотатися до директивних органів про присвоєння акад. Ф. П. Бєлянкіну почесного звання заслуженого діяча науки і техніки УРСР.

771–772. *2

773. Постановили вважати за доцільне, щоб премія імені акад. М. Д. Стражеска у галузі внутрішньої медицини мала всесоюзний характер і присуджувалась Академією медичних наук СРСР.

774. Ввели до складу вченої ради Інституту економіки заступника голови РВПС УРСР АН УРСР д. е. н. С. М. Бухала.

775–776. *1

777. Дозволили Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР спільно з Відділом хімічних наук АН СРСР провести у травні–липні 1962 р. у м. Одеса V Всесоюзну конференцію з колоїдної хімії. Затвердили оргкомітет по проведенню заходу під керівництвом акад. Ф. Д. Овчаренка.

778. *2

779–780. *1

781. Закрите питання.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1025. Арк. 160–182. Засвідчена копія. Машинопис.

Протокол № 59-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 25 грудня 1961 р.

782. *1

783. Встановили обсяги замовлень на придбання наукового устаткування і інвентарю на 1962 р. в обсязі 5787 тис. крб і доручили головам Відділів наук АН УРСР розподілити ці ліміти, «Академпостачу» АН УРСР – корегувати план матеріально-технічного постачання установ у частині придбання устаткування і інвентарю.

784. *1

785. Доручили голові Відділу фізико-математичних наук АН УРСР акад. Ю. О. Митропольському переглянути потреби установ Відділу у додаткових штатах на 1962 р., зокрема по Фізико-технічному інституту низьких температур і Обчислювальному центру АН УРСР.

786. Дозволили Інституту ливарного виробництва видати у 1962 р. збірник кандидатських дисертацій обсягом 10 друк. арк. через Інститут технічної інформації Державного комітету РМ УРСР по координації науково-дослідних робіт.

787. Дозволили Видавництву АН УРСР видати у 1962 р. збірник кандидатських дисертацій «Питання літератури» обсягом 20 друк. арк.

788. Дозволили Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка виносити зі сховища автографи «Малої книжки» та «Більшої книжки» і доставляти їх у приміщення Державного музею Т. Г. Шевченка АН УРСР для фотографування.

789–791. *2

792. Звільнили акад. Б. Г. Лазарєва від обов'язків голови наукової ради з проблеми «Фізика твердого тіла» і затвердили на цій посаді чл.-кор. А. А. Смирнова.

793. *1

794. Дозволили РВПС УРСР АН УРСР провести 24–27 січня 1962 р. у м. Київ спільно з Державним комітетом РМ УРСР по координації науково-дослідних робіт науково-технічну та координаційну нараду з проблеми використання петрургічної сировини України.

795. *1

796. Надали віцепрезиденту АН УРСР акад. М. Ф. Гулому відрядження 25–28 грудня 1961 р. до м. Москва.

797. Затвердили обсяг науково-дослідних робіт по господарсько-договірній тематиці на 1962 р. у сумі 7000 тис. крб проти очікуваного виконання у 1961 р. у сумі 5260 тис. крб (приріст – 33 %). Затвердили план праці для виконання господарсько-договірних робіт у кількості 2450 середньорічних од. з фондом зарплатні штатного персоналу 2358 тис. крб, позаштатного персоналу – 308 тис. крб. Затвердили заходи для розгортання цих робіт – перезатвердити штатні розписи на 1962 р., погодити плани наукових досліджень з відповідними Відділами АН УРСР, кошториси – з замовниками.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1025. Арк. 183–207. Засвідчена копія. Машинопис.

Протокол № 60
засідання Президії Академії наук УРСР

від 29 грудня 1961 р.

798. *3

799. Ухвалили рішення з кадрових питань: затвердили чл.-кор. М. С. Полякова на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту чорної металургії, поклавши на нього виконання обов'язків завідділу гірничорудних проблем цього інституту; увільнили к. б. н. Д. О. Ко-

чергу від виконання обов'язків заступника директора з наукової роботи Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця, залишивши на посаді керівника лабораторії фізіології дихання; увільнили д. б. н. В. О. Трошихіна від обов'язків завлабораторії фізіології водних організмів Інституту гідробіології і затвердили його на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця, поклавши на нього також виконання обов'язків завлабораторії компенсаторних і захисних функцій; затвердили к. т. н. В. І. Скурихіна на посаді заввідділу дистанційного керування об'єктами Обчислювального центру АН УРСР; затвердили к. т. н. Г. О. Михайлова на посаді заввідділу електронних пристроїв Обчислювального центру АН УРСР; затвердили к. ф.-м. н. В. М. Остапенка на посаді завлабораторії спецпрограмування Обчислювального центру АН УРСР; затвердили к. філос. н. П. С. Дишлевого т. в. о. заввідділу філософських питань природознавства Інституту філософії, увільнивши його від обов'язків вченого секретаря інституту; затвердили П. Т. Манзенка в. о. вченого секретаря Інституту філософії; увільнили к. т. н. Є. А. Марковського від обов'язків вченого секретаря Інституту ливарного виробництва; затвердили В. П. Поліщука в. о. вченого секретаря Інституту ливарного виробництва; увільнили д. б. н. М. М. Ротмістрова з посади заввідділу антибіотиків Інституту мікробіології ім. Д. К. Заболотного і поклали завідування цим відділом тимчасово на директора інституту акад. В. Г. Дроботька.

800. Схвалили запропонований Інститутом металокераміки і спецсплавів план організації на його базі Об'єднаного наукового центру АН УРСР з розробки матеріалів для задоволення потреб створення нової техніки у складі 5 академічних інститутів: матеріалів для космонавтики і ракетної техніки; тугоплавких матеріалів і металургії і вогнетривів; тугоплавких керамік і вогнетривів; порошкової металургії; високотемпературної міцності. Доручили Відділу технічних наук АН УРСР до 25 лютого 1962 р. підготувати матеріали з питання створення цього центру для подання у директивні органи.

801. На виконання розпорядження РМ УРСР від 9 листопада 1961 р. № 1427-р організували при ЦРБС АН УРСР науково-експериментальну виробничу базу «Нові культури» на площі 684,3 *га* на ст. Глеваха Васильківського р-ну Київської обл. Постановили клопотатися до РМ УРСР про дозвіл витратити в 1962 р. 60 тис. крб для будівництва першої черги виробничих об'єктів науково-експериментальної бази та для оплати колгоспу «Україна» і окремим громадянам видатків, пов'язаних із відведенням землі, у порядку, встановленому РМ УРСР від 29 квітня 1960 р. № 1763. Доручили директору ЦРБС АН УРСР Є. М. Кондратюку розробити Положення

про цю базу і скласти виробничий план роботи і перспективний план використання земель і подати на затвердження бюро Відділу біологічних наук АН УРСР; вжити всіх заходів до негайного розгортання робіт на базі.

802. Організували в Інституті електротехніки на базі опорної групи інституту із застосування обчислювальної техніки в енергосистемах при Київенерго структурну лабораторію обчислювальної техніки в енергетиці під керівництвом заступника директора інституту з наукової роботи к. т. н. Г. О. Клименка.

803. Затвердили відповідальним редактором «Геологічного журналу» чл.-кор. Я. М. Бєлєвцева і заступником відповідального редактора – головного геолога Головгеології при РМ УРСР В. С. Попова.

804–805. *2

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1025. Арк. 208–221. Засвідчена копія. Машинопис.

1962

Протокол № 1-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 4 січня 1962 р.

1. Внесли зміни до плану капіталовкладень, затвердженого постановою Президії АН УРСР від 15 грудня 1961 р. (протокол № 57, п. 755), і надали додаткові асигнування: Інституту напівпровідників – 80 тис. крб і Інституту фізичної хімії – 10 тис. крб.

2. *1

3. На виконання постанови РМ УРСР від 30 листопада 1961 р. № 1623 зобов'язали ЦРБС АН УРСР і Інститут ботаніки взяти участь у виконанні завдань зі створення на території Всесвітньої виставки 1967 р. у м. Москва парків та озелененні під'їздів до неї.

4. На виконання постанови РМ УРСР від 8 грудня 1961 р. № 1652 «Про заходи по поліпшенню буріння нафтових і газових свердловин» зобов'язали Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона спільно з Київським раднаргоспом забезпечити у 1961–1962 рр. проєктування і виготовлення спеціального устаткування для Куйбишевського машинобудівного заводу і завершити дослідження із застосування обсадних зварних колон у нафтових і газових свердловинах у промислових умовах.

5. З метою подальшого розвитку робіт комплексної карстової експедиції АН УРСР зобов'язали Інститут мінеральних ресурсів приступити у

1962 р. до організації карстологічної станції в районі Червоних печер і прийняли інші рішення з цього питання.

6–7. *1

8. Взяли до відома постанову Президії АН СРСР про проведення Відділом хімічних наук АН СРСР і Відділом хімічних і геологічних наук АН УРСР V Всесоюзної конференції з колоїдної хімії у травні–липні 1962 р. у м. Одеса і про затвердження акад. А. В. Думанського головою оргкомітету з проведення конференції.

9. Заслухали та обговорили повідомлення голови РВР АН УРСР акад. М. Ф. Гулого про додатковий план видань і підготовку рукописів та схвалили пропозиції РВР АН УРСР.

10. *2

11. Надали завідувачу редакції історії партії та філософії Головної редакції УРЕ к. і. н. В. С. Костенку творчу відпустку з 15 січня 1962 р. на 6 місяців для завершення докторської дисертації.

12. *2

13. *1

14. Надали віцепрезиденту АН УРСР акад. М. П. Семененку відрядження 4–7 січня 1962 р. до м. Москва.

15. Надали голові Відділу технічних наук АН УРСР чл.-кор. Г. В. Самсонову відрядження 14–17 січня 1962 р. до м. Москва.

16. *1

17. Взяли до відома новорічні вітальні телеграми від іноземних та союзних академій наук.

18. Взяли до відома рапорт Обчислювального центру АН УРСР про успішне закінчення робіт зі створення першої вітчизняної керуючої машини широкого призначення (КМШП).

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1120. Арк. 1–30. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 2-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 8 січня 1962 р.

19. *2

20. Дозволили чл.-кор. С. М. Кожевникову проводити науково-педагогічну роботу за сумісництвом у Дніпропетровському хіміко-технологічному інституті.

21. Ухвалили просити чл.-кор. Л. О. Шубенко-Шубіна виконувати обов'язки заввідділу робочих процесів теплових двигунів Лабораторії гідравлічних машин АН УРСР без оплати.

22–24. Закриті питання.

25. Надали голові Відділу фізико-математичних наук АН УРСР акад. Ю. О. Митропольському відрядження 8–11 січня 1962 р. до м. Москва.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1120. Арк. 31–39. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 3
засідання Президії Академії наук УРСР

від 12 січня 1962 р.

26. *3

27. Затвердили на посадах: д. б. н. Я. Я. Цееба – заввідділу гідробіології Інституту гідробіології; д. б. н. Ф. Л. Калініна – заввідділу біохімії Інституту ботаніки; к. т. н. Г. Н. Рапопорта – завідувача теоретичного відділу Інституту радіотехнічних проблем. Звільнили чл.-кор. Н. Д. Моргуліса від обов'язків заввідділу № 2 Інституту фізики згідно з його заявою у зв'язку з переходом на роботу до Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка і затвердили чл.-кор. П. Г. Борзяка на посаді заввідділу № 2 цього інституту.

28. Взяли до відома інформацію голови Відділу фізико-математичних наук АН УРСР акад. Ю. О. Митропольського про складання і затвердження проблемно-тематичних планів науково-дослідних робіт і дослідно-промислової перевірки та планів впровадження на 1962 р. і надали рекомендації.

29. Взяли до відома інформацію голови Відділу біологічних наук АН УРСР акад. О. Ф. Макарченка про складання і затвердження проблемно-тематичних планів наукових досліджень та планів впровадження у 1962 р. і зобов'язали зосередити зусилля наукових установ на розробці найважливіших питань: біохімія білкових речовин; біохімія нервової системи; фотосинтез; управління спадковістю і життєвістю рослин, тварин та мікроорганізмів; вірусологія; радіаційна та космічна біологія; вивчення біологічно активних речовин; вивчення фізичних основ фізіологічних процесів у клітинах і тканинах, обміну речовин з метою управління життєвими процесами. Також ухвалили рішення, спрямовані на виконання проблемно-тематичних планів наукових досліджень та планів впровадження у 1962 р.

30. Постановили організувати в Інституті електротехніки на базі неструктурованої групи конденсаторного зварювання структурну електро-

імпульсну лабораторію та визначили напрями її роботи. Призначили т. в. о. керівника лабораторії с. н. с. к. т. н. В. Е. Моравського.

31. Постановили організувати в Інституті металокераміки і спецсплавів відділ промислових технологій та економіки металокерамічного виробництва та визначили напрями його роботи. У зв'язку зі створенням відділу промислових технологій та економіки металокерамічного виробництва перейменували технологічний відділ інституту у відділ теорії процесів металокерамічного виробництва.

32. Затвердили нову структуру Інституту геології корисних копалин. Постановили організувати в інституті відділ формування нафтових і газових родовищ і визначили його завдання. Також ухвалили перейменувати 6 структурних підрозділів: відділ геохімії і генезису горючих копалин у відділ геохімії горючих копалин; лабораторію горючих копалин у відділ хімії органічних мінералів; відділ гідрогеології та інженерної геології у відділ міграції нафти і газу та гідрогеології нафтових родовищ; лабораторію петрографії у відділ літології нафтогазоносних порід; відділ нерудних корисних копалин у відділ петрографії каустобіолітів; відділ рудних корисних копалин у відділ геохімії рідкісних і розсіяних елементів нафтоносних і вугленосних відкладів. Зобов'язали дирекцію інституту до 1 лютого 1962 р. оголосити конкурс на заміщення посад завідувачів відділів і с. н. с. і доручили розглянути питання про можливість створення відділу теоретичної основи розробки нафтових і газових родовищ.

33. Розглянули підсумки участі установ АН УРСР у показі наукових досягнень на Виставці досягнень народного господарства СРСР і Виставці передового досвіду в народному господарстві УРСР у 1961 р. і відзначили роботу науково-дослідних установ.

34. Затвердили програму сесії Загальних зборів АН УРСР і зборів Відділів наук АН УРСР.

35. *1

36. Постановили відзначити 100-річчя від дня народження першого Президента Академії наук акад. В. І. Вернадського і затвердили оргкомітет з підготовки і проведення святкування під керівництвом віцепрезидента АН УРСР акад. М. П. Семененка.

37. *1

38. Надали голові Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР акад. Ф. Д. Овчаренку відрядження 14–17 січня 1962 р. до м. Москва.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1120. Арк. 40–102. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 4-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 15 січня 1962 р.

39. Закрите питання.

40. *2

41. Дозволили акад. В. О. Бєліцеру, чл.-кор. В. А. Мовчану, д. б. н. П. Г. Костюку прочитати окремі спецкурси у Київському державному університеті ім. Т. Г. Шевченка у 1961–1962 навчальному році.

42. Затвердили планове завдання на проєктування комплексу споруд лабораторії хімії та технології води Інституту загальної та неорганічної хімії.

43. Затвердили заходи з метою організації похорон академіка АН УРСР та АМН СРСР В. М. Іванова.

44. *1

45. На виконання постанови Президії АН УРСР від 7 серпня 1961 р. «Про розвиток наукових досліджень з використанням атомного реактора АН УРСР» розглянули питання про відрядження працівників інститутів для роботи на атомному реакторі АН УРСР. Дозволили директорам інститутів фізіології ім. О. О. Богомольця, мікробіології ім. Д. К. Заболотного, металофізики, машинознавства і автоматики відрядити до Інституту фізики інженерно-технічних та науково-допоміжних працівників відповідних відділів і лабораторій, які постійно працюють на атомному реакторі. Зобов'язали директора Інституту фізики акад. М. В. Пасічника за поданням вказаних інститутів зараховувати до штату реактора працівників для роботи на атомному реакторі.

46–47. *1

48. Взяли до відома лист директора радянського павільйону на Міжнародній ярмарці праці у м. Турин (Італія) з подякою колективу Інституту ливарного виробництва за створення і підготовку випробувальної машини УМ-4, що експонувалася на виставці.

49–51. *1

52. Скасовано.

53. *1

54. Для організації роботи з координації наукових досліджень у Відділах фізико-математичних, хімічних і геологічних, біологічних та суспільних наук АН УРСР ухвалили прикріпити до них наукових співробітників-консультантів науково-організаційного відділу Президії АН УРСР, а решту додаткових штатних одиниць використати в апараті Президії АН УРСР для узагальнення і організації робіт з координації наукових досліджень.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1120. Арк. 103–132. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 5
засідання Президії Академії наук УРСР

від 19 січня 1962 р.

55. Затвердили к. т. н. Д. М. Рабкіна на посаді завлабораторії зварювання кольорових металів і сплавів Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона за конкурсом. Звільнили к. х. н. В. І. Єрмоленка від виконання обов'язків вченого секретаря бюро Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР та перевели його на посаду м. н. с. Інституту загальної і неорганічної хімії, призначили в. о. вченого секретаря бюро Відділу с. н. с. Інституту геологічних наук к. г.-м. н. О. В. Іваннікова.

56. Заслухали голову Відділу суспільних наук АН УРСР чл.-кор. О. С. Короїда про підсумки розгляду і затвердження планів науково-дослідних робіт установ Відділу суспільних наук АН УРСР на 1962 р. і зобов'язали бюро Відділу суспільних наук АН УРСР врахувати зауваження і пропозиції, висловлені під час обговорення. Також постановили зосередити зусилля наукових колективів на виконанні найважливіших наукових проблем та забезпечити контроль за виконанням планів науково-дослідної роботи. Доручили директору Інституту економіки чл.-кор. О. О. Нестеренку створити в інституті відділ математичної статистики та ціноутворення.

57. Заслухали голову Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР акад. Ф. Д. Овчаренка про підсумки розгляду і затвердження планів науково-дослідних робіт, дослідно-виробничої перевірки та впровадження на 1962 р., взяли до відома зазначену інформацію і зобов'язали бюро Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР зосередити зусилля наукових колективів на розробці найважливіших питань: синтетичні матеріали на базі полімерів; використання рідкісних елементів у народному господарстві; закономірності утворення і розміщення корисних копалин; верхня мантія та її вплив на розвиток земної поверхні; теорія хімічної будови, кінетики і реакційної здатності; фотосинтез; хімія білка та ін. Ухвалили також вважати найбільш важливими темами плану: впровадження очистки азото-водневої суміші від CO і CO_2 на нікелевому каталізаторі у виробництві синтетичного аміаку; одержання нових марок сорбентів; електролітичне одержання вісмуту і свинцю з вісмутистого свинцю; розділення алюмінієво-кремнієвого сплаву на силумін і кремній; роздільне отримання рідкоземельних елементів з українських монацитів; застосування українського палигорськіту для виготовлення бурових розчинів і нового наповнювача кабельних гум – пірофіліту; впровадження у виробництво негативів кольорової кіноплівки. Ухвалили також адміністративні рішення на виконання цієї постанови.

58. «Про реорганізацію Лабораторії хімії і технології води у Вишгородську групу лабораторій Інституту загальної та неорганічної хімії АН УРСР» [*4].

59. Закрите питання.

60. [*1]

61. Надали голові Відділу суспільних наук АН УРСР чл.-кор. О. С. Короїду відрядження з 27 січня по 2 лютого 1962 р. до м. Москва.

62. [*2]

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1120. Арк. 133–158. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 6-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 22 січня 1962 р.

63. [*2]

64. [*1]

65. Погодилися з пропозицією Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка і бюро Відділу суспільних наук АН УРСР про удосконалення структури інституту і постановили винести це питання на засідання Президії АН УРСР.

66. Закрите питання.

67. Взяли до відома розпорядження РМ УРСР від 10 січня 1962 р. № 42-р про створення комісії для вироблення та удосконалення діловодства у республіці, до складу якої введено керуючого справами АН УРСР М. П. Сизоненка.

68. Дозволили Інституту геологічних наук видати замовним порядком збірник доповідей конференції молодих геологів УРСР обсягом 10 друк. арк., тиражем 500 прим. і зобов'язали Видавництво АН УРСР надрукувати зазначений збірник на ротапринті до 1 квітня 1962 р.

69. [*1]

70. «Про будівництво Державної публічної бібліотеки УРСР» [**4].

71. Надали віцепрезиденту АН УРСР акад. М. П. Семененку відрядження 28–30 січня і 5–9 лютого 1962 р. до м. Москва.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1120. Арк. 159–169. Оригінал. Машинопис.

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 177–178 (док. № 68).

[**4] Там само. С. 179 (док. № 69).

Протокол № 7
засідання Президії Академії наук УРСР

від 26 січня 1962 р.

72. Звільнили к. філол. н. В. Г. Бєляєва від обов'язків вченого секретаря Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка і перевели його на посаду с. н. с. відділу російської літератури; затвердили на посаді вченого секретаря цього інституту к. філол. н. М. І. Пригодія.

73. Заслухали голову Відділу технічних наук АН УРСР чл.-кор. Г. В. Самсонова про підсумки розгляду і затвердження планів науково-дослідних робіт, дослідно-виробничої перевірки та впровадження на 1962 р., взяли до відома зазначену інформацію. Зобов'язали бюро Відділу технічних наук АН УРСР зосередити зусилля наукових колективів на розробці найважливіших питань: пряме перетворення теплової енергії на електричну; фізико-хімічна механіка матеріалів; ядерна фізика та використання ядерної енергії; технічна кібернетика; автоматизація і механізація виробничих процесів різних галузей техніки; одержання матеріалів із наперед заданими властивостями; автоматизація добування вугілля; високотемпературна термодинаміка і теплофізика; наукове приладобудування; надглибоке буріння та ін. Ухвалили також адміністративно-фінансові рішення.

74. Закрите питання.

75. Поклали на Інститут гідрології і гідротехніки розроблення наукових основ комплексного використання водних ресурсів УРСР. Постановили реорганізувати відділ використання поверхневих вод інституту у відділ водогосподарських комплексних проблем і визначили його першочергове завдання – розроблення перспективних водогосподарських балансів економічних районів і басейнів УРСР. Ухвалили також адміністративно-фінансові рішення для посилення напряму з розроблення наукових основ комплексного використання водних ресурсів УРСР.

76. Затвердили зміни у структурі Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка. Постановили створити у складі інституту на базі відділу української радянської літератури – відділ історії української радянської літератури та відділ проблем сучасного літературного процесу; відділів української дожовтневої літератури, української давньої літератури і відділу франкознавства – відділ історії української дожовтневої літератури; відділу української дожовтневої літератури і групи бібліографії – відділ текстології і наукових видань художньої спадщини. У зв'язку з уточненням профілю решти відділів постановили їх перейменувати відповідно до основної проблематики: відділ теорії соціалістичного реалізму; відділ російської літе-

ратури та російсько-українських літературних взаємозв'язків; відділ історії слов'янських літератур і міжслов'янських літературних взаємозв'язків; відділ сучасних зарубіжних літератур. Залишили в складі інституту без змін відділи шевченкознавства та рукописів. Ухвалили після проведення конкурсу по новостворених відділах ліквідувати відділи української давньої літератури, української дожовтневої літератури, франкознавства, української радянської літератури та групу бібліографії. Затвердили штатний розпис Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка в обсязі 119 од.

77. Внесли зміни до складу ради секції літературознавства, мистецтвознавства, фольклору та мовознавства Відділу суспільних наук АН УРСР: замість акад. О. І. Білецького головою ради призначили чл.-кор. М. З. Шамоту і ввели до складу членів ради к. філол. н. С. Д. Зубкова і к. філол. н. Л. А. Близниченка.

78. Надали відрядження до м. Москва: Президенту АН УРСР акад. О. В. Палладіну – 5–13 лютого 1962 р.; віцепрезиденту АН УРСР акад. М. П. Семененку – з 28 січня по 9 лютого 1962 р.; віцепрезиденту АН УРСР акад. М. Ф. Гулому – 28–31 січня 1962 р.; головному вченому секретареві АН УРСР акад. І. М. Федорченку – 4–9 лютого 1962 р.; члену Президії АН УРСР акад. В. С. Гутирі – 4–9 лютого 1962 р.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1120. Арк. 170–202. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 8-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 2 лютого 1962 р.

79. Дозволили Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця призначити к. мед. н. Є. Л. Ревуцького в. о. завідділу клінічної фізіології до проведення конкурсу на посаду і ухвалили інші рішення з кадрових питань.

80. *2

81–82. *1

83. Взяли до відома інформацію голови Відділу фізико-математичних наук АН УРСР акад. Ю. О. Митропольського про проведений 12–18 вересня 1961 р. у м. Київ Міжнародний симпозіум з нелінійних коливань і дозволили Інституту математики видати праці симпозіуму обсягом 130 друк. арк. Винесли подяку за сумлінне ставлення до організації роботи оргкомітету та Інституту математики.

84. Розглянули та обговорили постанову РМ СРСР від 30 листопада 1961 р. № 1100 «Про план розвитку народного господарства СРСР на

1962 р.» і постанову РМ УРСР № 1660 від 11 грудня 1961 р. «Про план розвитку народного господарства Української РСР на 1962 р.». Зобов'язали директорів наукових установ прийняти до виконання затверджені РМ СРСР і РМ УРСР завдання з найважливіших науково-дослідних і дослідних робіт, а також із розробки і виготовлення нових зразків машин, матеріалів і продуктів. Прийняли інші науково-організаційні рішення щодо виконання планів та подання звітності про хід виконання найважливіших науково-дослідних робіт і впровадження результатів науки і техніки у народне господарство. Ухвалили довести до відома бюро Відділу суспільних наук АН УРСР, що згаданими вище постановами на АН УРСР покладено виконання досліджень з шести перспективних проблем, що координуються АН СРСР. Прийняли рішення перейменувати та об'єднати окремі ради з наукових проблем та зобов'язали бюро Відділу суспільних наук АН УРСР до 10 лютого 1962 р. подати на затвердження Президії АН УРСР склади цих наукових рад. Поклали на інститути теплоенергетики (провідний виконавець), електротехніки, використання газу в комунальному господарстві та промисловості, економіки та Обчислювальний центр АН УРСР виконання завдань з обґрунтування перспективних рівнів розвитку електрифікації СРСР, визначення напрямів розвитку паливної та енергетичної бази електрифікації і оптимальної структури паливно-енергетичного балансу. Поклали на інститути теплоенергетики (провідний виконавець), використання газу в комунальному господарстві та промисловості виконання завдань з енерготехнологічної переробки твердого палива. Доручили бюро Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР розглянути питання про залучення хімічних інститутів АН УРСР до виконання завдань із дослідження складу і розробки цих методів використання газу і рідких продуктів енерготехнологічної переробки вугілля і торфу, що отримуються на дослідно-промислових установках. Також ухвалили низку рішень під грифом «Таємно».

85. Дозволили Інституту геологічних наук провести Другу конференцію молодих геологів у м. Київ з 17 по 23 квітня 1962 р., ввели до складу раніше затвердженого оргкомітету конференції акад. С. І. Субботіна та затвердили програму конференції. Ухвалили інші рішення з організації роботи конференції.

86. На підставі листа наукової ради з напівпровідників при Відділі фізико-математичних наук АН СРСР від 19 січня 1962 р., а також у зв'язку з тим, що Інститут напівпровідників постановами ЦК КПРС і РМ СРСР від 24 січня 1961 р. було призначено головним виконавцем теми В-24-61, постановили створити комісію з приймання теми у складі

8 осіб (голова комісії – с. н. с. Інституту кристалографії АН СРСР к. фіз.-мат. н. В. Ф. Міусков).

87. Дозволили Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка провести у м. Львів у середині березня 1962 р., спільно з Львівським державним університетом ім. І. Франка, XI наукову Шевченківську конференцію та доручили інституту до 15 лютого 1962 р. подати до Президії АН УРСР програму конференції та склад її учасників.

88. На виконання постанови РМ УРСР від 30 грудня 1961 р. № 1747 «Про стан впорядкування використання і посилення охорони водних ресурсів Української РСР» зобов'язали Інститут загальної та неорганічної хімії та Інститут гідрології і гідротехніки передбачити в тематичних планах питання, пов'язані з комплексним використанням, охороною і розробленням балансів водних ресурсів.

89. Винесли подяку акад. М. Т. Рильському за активну участь у редколегії III і IV томів «Українсько-російського словника», що був відзначений премією Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні.

90. Надали голові Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР акад. Ф. Д. Овчаренку відпустку з 1 лютого 1962 р. терміном на 12 роб. дн. і поклали виконання обов'язків голови Відділу на акад. В. Г. Бондарчука.

91. Вивели зі складу вченої ради Інституту механіки д. т. н. Д. А. Драйгора.

92. *1

93. Постановили клопотатися до директивних органів про нагородження чл.-кор. Є. П. Кирилюка орденом Трудового Червоного Прапора за багаторічну науково-педагогічну діяльність.

94. *1

95. На час відрядження Президента АН УРСР акад. О. В. Палладіна до м. Москва поклали виконання обов'язків Президента АН УРСР на віцепрезидента АН УРСР акад. М. Ф. Гулого. На час відрядження акад. І. М. Федорченка до м. Москва поклали виконання обов'язків головного вченого секретаря АН УРСР на заступника головного вченого секретаря к. т. н. Г. І. Гладишева.

96. Закрите питання.

97. Звільнили з 1 лютого 1962 р. М. О. Никитенка від обов'язків заступника директора по садово-парковій архітектурі і зеленому будівництву ЦРБС АН УРСР та перевели його на посаду м. н. с. ЦРБС АН УРСР.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1121. Арк. 1–231. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 9-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 12 лютого 1962 р.

99–100. Закриті питання.

101. *1

102. Ухвалили клопотатися до директивних органів: про збільшення, починаючи з другого півріччя 1962 р., періодичності «Украинского химического журнала» з 6 до 12 випусків на рік, обсягом 10 друк. арк. кожен номер; «Украинского математического журнала» з 4 до 6 випусків на рік, обсягом 10 друк. арк. кожен номер; про збільшення обсягу «Геологічного журналу» з 10 до 15 друк. арк. кожен номер з існуючою періодичністю 6 номерів на рік. Ухвалили також вдруге піднести клопотання про створення нових журналів АН УРСР: «Обчислювальна техніка», «Український зоологічний журнал», «Український металургійний журнал», «Мовознавство». Доручили віцепрезиденту АН УРСР акад. М. Ф. Гулому до 15 лютого 1962 р. підготувати з цього питання доповідну записку до директивних органів.

103. Затвердили планове завдання на будівництво Морського гідрофізичного інституту в м. Севастополь.

104. Дозволили Інституту археології провести у м. Київ у період з 23 по 26 березня 1962 р. XI наукову конференцію, присвячену підсумкам археологічних досліджень на території УРСР за 1960–1961 рр. і завданням археологічних досліджень у республіці на найближчі роки, з кількістю учасників до 200 осіб. Схвалили проєкт програми конференції та склад її учасників, а також ухвалили інші рішення з організаційної підготовки конференції.

105. Дозволили Інституту геологічних наук провести в травні 1962 р. Перший республіканський колоквіум з неогенової мікрофауни та затвердили склад оргкомітету під керівництвом д. г.-м. н. Г. І. Молявка.

106–107. *1

108. Взяли до відома наказ міністра геології та охорони надр СРСР від 31 січня 1962 р. № 44 «Про склад редакційної колегії журналу «Советская-геология», до складу якої введено віцепрезидента АН УРСР акад. М. П. Семененка.

109. Ухвалили вважати недоцільним створення наукової групи під керівництвом д. т. н. Г. В. Родіонова у м. Київ через те, що він затверджений завлабораторії фізичних основ екскавації та погрузки відділу гірничорудних проблем Інституту чорної металургії у м. Дніпропетровськ.

110. *1

111. Закрите питання.

112–113. *1

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1122. Арк. 1–22. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 10
засідання Президії Академії наук УРСР

від 16 лютого 1962 р.

114. *3

115. Ухвалили кадрові рішення по установах. По Інституту загальної та неорганічної хімії: звільнили акад. А. В. Думанського від обов'язків завлабораторії фізико-хімії дисперсних систем, залишивши його на посаді с. н. с. цієї лабораторії; звільнили к. х. н. М. М. Граціанського з посади заступника директора з наукової роботи, залишивши його на посаді завлабораторії корозії до проведення конкурсу на цю посаду і винесли йому подяку за сумлінну роботу; затвердили д. х. н. О. Д. Куриленка на посаді заступника директора з наукової лабораторії з покладенням на нього виконання обов'язків керівника лабораторії фізико-хімії дисперсних систем.

По Інституту економіки: звільнили к. е. н. Г. Л. Градова від обов'язків заступника директора з наукової роботи у зв'язку з переходом на роботу до РВПС УРСР АН УРСР і винесли йому подяку за сумлінну роботу, а також затвердили його на посаді заввідділу розвитку продуктивних сил Південного економічного району РВПС УРСР АН УРСР; призначили к. е. н. Л. М. Корецького на посаду заступника директора з наукової роботи, звільнивши його від обов'язків завідувача редакції економіки Головної редакції УРЕ.

По РВПС УРСР АН УРСР: затвердили к. е. н. М. Х. Островерха на посаді заввідділу трудових ресурсів за конкурсом; звільнили к. т. н. Г. Б. Якушу від обов'язків вченого секретаря і затвердили його на посаді заввідділу електроенергетики; затвердили к. е. н. В. Д. Слюсаря на посаді вченого секретаря.

Затвердили на посадах: д. т. н. С. А. Волотковського – завлабораторії теоретичних основ привода та автоматизації гірничих машин відділу гірничорудних проблем Інституту чорної металургії, а також дозволили йому працювати до кінця 1961–1962 навчального року за штатним сумісництвом на півставки професора у Дніпропетровському гірничому інституті; к. т. н. С. М. Перехреста – заввідділу водогосподарських комплексних проблем

Інституту гідрології і гідротехніки; к. т. н. Є. А. Марковського – завлабораторії ізотопних досліджень литва Інституту ливарного виробництва; к. х. н. Я. Б. Гороховатського – другого заступника директора з наукової роботи Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського. Дозволили дирекції Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка призначити до проведення конкурсу: к. філол. н. В. П. Іванисенка в. о. заввідділу проблем сучасного літературного процесу; к. філол. н. М. Є. Сиваченка – в. о. заввідділу текстології та видання культурної спадщини.

Звільнили к. б. н. В. О. Топачевського з посади вченого секретаря Інституту зоології у зв'язку з обранням його за конкурсом на посаду с. н. с. і затвердили к. б. н. Л. Л. Гіренка на посаді вченого секретаря цього інституту. Звільнили к. г.-м. н. Т. С. Лебедєва від т. в. о. вченого секретаря Інституту геофізики і затвердили к. г.-м. н. В. В. Кравця на посаді вченого секретаря цього інституту. Звільнили д. ф.-м. н. М. Я. Леонова з 31 грудня 1961 р. з посади заввідділу міцності деталей машин Інституту машинознавства і автоматики АН УРСР у зв'язку з його переходом на роботу до АН Киргизької РСР.

116. Постановили довести до відома РМ УРСР і ЦК КПУ, що Інститут мінеральних ресурсів спільно з Верхньодніпровським гірничометалургійним комбінатом успішно виконали постанову РМ УРСР від 1 червня 1959 р. про розробку технології збагачення Самотканських пісків і впровадили флотаційну схему на дослідно-промисловій фабриці. Доручили інституту розвивати дослідження зі збагачення рідкіснометалічних розсіяних руд, подавати всебічну допомогу Верхньодніпровському гірничо-металургійному комбінату в освоєнні нової технології і здійснювати систематичні дослідження з дальшого удосконалення процесів збагачення Самотканських руд. Дозволили у 1962 р. проєктування експериментальної бази в інституті для укрупнення лабораторних досліджень зі збагачення і переробки руд.

117. Постановили організувати в Інституті машинознавства і автоматики лабораторію автоматизації електророзвідки, фізико-механічну лабораторію та акустичну лабораторію і визначили їхні напрями роботи. Призначили: т. в. о. завлабораторії автоматизації електророзвідки с. н. с. к. т. н. Л. Я. Мізюка; в. о. завідувача фізико-хімічної лабораторії – к. т. н. Г. Г. Максимовича, т. в. о. завідувача акустичної лабораторії – с. н. с. к. т. н. О. І. Цихана.

118. Постановили організувати в Інституті теплоенергетики на базі відділу теплових двигунів дві структурні лабораторії: динаміки теплових процесів двигунів і теплофізики високотемпературних машин. Визначили на-

прями їхньої роботи. Поклали загальне наукове керівництво роботою лабораторії динаміки теплових процесів двигунів та теплофізики високотемпературних машин на акад. І. Т. Швеця. Зобов'язали Інституту теплоенергетики в місячний термін оголосити конкурс на заміщення посад завідуючими лабораторіями динаміки теплових процесів двигунів та теплофізики високотемпературних машин.

119. *5

120. Взяли до відома інформацію головного вченого секретаря АН УРСР акад. І. М. Федорченка про стан підготовки до Загальних зборів АН УРСР.

121. Розглянули, обговорили та схвалили проєкт звітної доповіді головного вченого секретаря АН УРСР акад. І. М. Федорченка на Загальних зборах АН УРСР.

122. Розглянули подання бюро Відділу технічних наук АН УРСР про переведення сталеплавильної групи з Інституту використання газу в комунальному господарстві та промисловості до Інституту ливарного виробництва і доручили бюро Відділу технічних наук АН УРСР ще раз обговорити це питання з урахуванням пропозицій, висловлених на засіданні Президії АН УРСР.

123. У зв'язку з розширенням функцій наукової ради по проблемі «Філософські питання природознавства» затвердили її склад під керівництвом голови Відділу біологічних наук АН УРСР акад. О. Ф. Макарченка.

124. Продовжили на один рік термін повноважень директора Інституту ливарного виробництва чл.-кор. А. А. Горшкова.

125. Постановили ліквідувати відділ нафти і газу в Інституті геологічних наук АН УРСР у зв'язку із зосередженням робіт з геології нафти і газу в Інституті геології корисних копалин АН УРСР.

126. Ввели до складу вченої ради Інституту механіки заввідділу реології к. т. н. Г. А. Ван Фо Фи і завлабораторії обчислювальної техніки к. ф.-м. н. Я. М. Григоренка.

127. Затвердили с. н. с. Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка к. філол. н. І. О. Дзеверіна головним редактором журналу «Радянське літературознавство».

128. Взяли до відома інформацію Президента АН УРСР акад. О. В. Палладіна про створення у складі вченої ради з комплексної проблеми «Фізіологія» секції «Біохімія нервової системи», яка вестиме координацію наукових робіт з цього питання в СРСР (керівник секції акад. О. В. Палладін).

129. Дозволили Відділу технічних наук АН УРСР організувати постійно діючий науковий семінар із питань поверхневих покриттів з тугоплав-

ких сполук на металевих і неметалевих матеріалах та погодилися з пропозицією Відділу технічних наук АН УРСР провести перше дводенне засідання цього семінару в березні 1962 р. у м. Київ.

130. Надали голові Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР акад. Ф. Д. Овчаренку, директору Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського акад. О. І. Бродському і акад. Є. О. Шилову відрядження з 27 лютого 1962 р. терміном на три дні до м. Москва для участі у роботі 70-го з'їзду Всесоюзного хімічного товариства ім. Д. І. Менделєєва.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1122. Арк. 23–49. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 11-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 19 лютого 1962 р.

131–132. *2

133. *1

134. Погодилися з пропозицією Інституту металокераміки і спецсплавів про необхідність створення об'єднаного наукового центру АН УРСР з розробки нових матеріалів у складі інститутів спеціальних матеріалів, високотемпературної міцності, металургії рідкісних металів і тугоплавких сполук, порошкової металургії, високовогнетривкої кераміки, а також дослідно-експериментального заводу. Постановили побудувати зазначені установи на базі Інституту металокераміки і спецсплавів, затвердили завдання на їх проєктування, а також проєктування корпусу лабораторії фізичної електроніки Інституту фізики.

135–136. Скасовано.

137. Постановили на час закордонного відрядження завідувача Сектора держави і права АН УРСР акад. В. М. Корецького виконання його обов'язків покласти на с. н. с. к. ю. н. Б. М. Бабія.

138. *1

139. На зміну постанови Бюро Президії АН УРСР від 2 лютого 1962 р. (протокол № 8-Б, п. 97) постановили, що термін дії призначення М. О. Никитенка заступником директора по садово-парковій архітектурі і зеленому будівництву ЦРБС АН УРСР закінчився, і звільнили його з цієї посади з 17 лютого 1962 р.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1122. Арк. 50–65. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 12
засідання Президії Академії наук УРСР

від 19 лютого [11] 1962 р.

140. Розглянули, обговорили та в цілому схвалили проєкт доповіді віцепрезидента АН УРСР акад. М. П. Семененка на Загальних зборах АН УРСР.

141. Затвердили розроблений відділом капітального будівництва АН УРСР план капітальних вкладень АН УРСР на 1963–1965 рр. у загальній сумі 50,13 млн крб, у т. ч. на будівельно-монтажні роботи – 35,72 млн крб, із загальної суми на будівництво науково-дослідних установ – 44,83 млн крб, у т. ч. на будівельно-монтажні роботи – 31,12 млн крб і на комунальне будівництво – 5,3 млн крб.

142. Затвердили показники зростання штатної чисельності працівників АН УРСР на 1962–1965 рр. і на 1966 р. та постановили клопотатись до Державного комітету РМ УРСР по координації науково-дослідних робіт схвалити показники.

143. «Про реорганізацію Інституту геології корисних копалин у м. Львові в Інститут геології горючих копалин АН УРСР» [*4].

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1122. Арк. 66–70. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 13
засідання Президії Академії наук УРСР

від 2 березня 1962 р.

144. Затвердили такий розподіл обов'язків між членами Президії АН УРСР:

• Президент АН УРСР акад. Б. Є. Патон – загальне керівництво діяльністю АН УРСР, представництво від АН УРСР у вищих органах влади і державного управління; загальне керівництво відділами Президії АН УРСР у частині визначення найважливіших наукових напрямів у роботі Академії наук, перспективного розвитку мережі її наукових установ, розподілу основних матеріальних ресурсів і коштів для розвитку цих установ у розрізі перспективи і року;

---

[11] В архівній справі протокол засідання Президії АН УРСР № 12 представлений лише окремими постановами, що оформлені однією датою з протоколом № 11-Б.

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 194 (док. № 77).

• віцепрезидент АН УРСР акад. О. Ф. Макарченко – заміщення Президента АН УРСР на час його відсутності; керівництво роботою Бюро Президії АН УРСР, здійснення контролю і координації роботи Відділу суспільних наук АН УРСР; контроль за діяльністю заповідників і науково-експериментальних баз біологічного профілю; керівництво роботою бюджетно-штатної комісії Президії АН УРСР і комісією науково-технічного постачання Президії АН УРСР; здійснення загального керівництва відділу наукових кадрів, фінансово-планового відділу, центральної бухгалтерії з ревізорським апаратом та Управління справами АН УРСР; головування у науковій раді з проблем «Філософські питання природознавства»;

• віцепрезидент АН УРСР акад. М. П. Семененко – контроль за діяльністю УРЕ; керівництво роботою Бібліотечної комісії АН УРСР; керівництво науковою радою з проблеми «Рідкісні, кольорові і розсіяні метали»; керівництво роботою Сектора наукових зв'язків АН УРСР із зарубіжними організаціями, загальне керівництво планово-виробничим відділом, відділом капітального будівництва, БМУ «Академбуд» і поточним будівництвом установ АН УРСР; спрямування і контроль робіт з МПВО, техніки безпеки і охорони праці; організація показу робіт АН УРСР на різних виставках;

• віцепрезидент АН УРСР акад. В. М. Глушков – голова Комісії по впровадженню наукових досягнень у виробництво; голова РВР АН УРСР; здійснення загального керівництва Видавництва АН УРСР; голова наукової ради по проблемі «Кібернетика»; голова постійно діючої комісії Президії АН УРСР по преміях;

• головний учений секретар Президії АН УРСР чл.-кор. Г. С. Писаренко – керівництво і контроль за складанням планів та звітів АН УРСР; підготовка засідань Президії АН УРСР, бюро Президії АН УРСР та сесій Загальних зборів АН УРСР; керівництво роботою з підготовки доповідних записок уряду і проєктів постанов уряду; контроль за виконанням особливо важливих науково-дослідних і дослідно-виробничих робіт, передбачених постановами уряду, контроль за виконанням планів наукових установ АН УРСР і виконання рішень Президії АН УРСР, загальне керівництво науково-організаційним відділом Президії АН УРСР, I відділом і канцелярією Президії АН УРСР.

Скасували постанову Бюро Президії АН УРСР від 18 грудня 1958 р. (протокол № 65-Б, п. 782) «Про розподіл обов'язків керівництва АН УРСР». Залишили без змін обов'язки інших членів Президії АН УРСР. Встановили, що засідання Президії АН УРСР і засідання Бюро Президії АН УРСР проводяться двічі на місяць по п'ятницях від 10 год. ранку.

145. У зв'язку з обранням акад. О. Ф. Макарченка віцепрезидентом АН УРСР поклали виконання обов'язків голови Відділу біологічних наук АН УРСР на директора Інституту гідробіології чл.-кор. О. В. Топачевського.

146. «Про підпорядкування Інституту електротехніки АН УРСР відділів і лабораторій гірничорудних проблем Інституту чорної металургії АН УРСР» [*4].

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1122. Арк. 71–78. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 14-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 9 березня 1962 р.

147. [*2]

148. Дозволили заступнику директора з наукової роботи Інституту мікробіології ім. Д. К. Заболотного д. с.-г. н. С. М. Московцю прочитати у 1961–1962 навчальному році курс лекцій у Київському державному університеті ім. Т. Г. Шевченка на умовах погодинної оплати.

149–150. [*1]

151. Схвалили результати роботи виїзної сесії Відділу технічних наук АН УРСР у м. Одеса 22–24 листопада 1961 р. Зобов'язали Відділи хімічних і геологічних наук та фізико-математичних наук АН УРСР і РВПС УРСР АН УРСР взяти участь у виконанні рішень виїзної сесії Відділу технічних наук АН УРСР і подати пропозиції з цього питання. Рекомендували установам, Відділам наук АН УРСР і науковим радам з проблем періодично проводити тематичні виїзні наукові сесії. Ухвалили розглянути на Президії АН УРСР питання про доцільність створення філіалів та інших установ АН УРСР в Одеському і Херсонському економічних адміністративних районах і провести у 1962 р. конференцію з розвитку продуктивних сил Південного економічного району. Зобов'язали Видавництво АН УРСР надрукувати матеріали виїзної сесії. Винесли подяку голові Відділу технічних наук АН УРСР чл.-кор. Г. В. Самсонову та членам оргкомітету виїзної сесії.

152. На виконання постанови РМ УРСР від 20 січня 1962 р. № 72 «Про заходи по прискоренню впровадження більш прогресивних систем видобутку руди в Криворізькому залізорудному басейні» зобов'язали інститути

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 203–204 (док. № 84).

чорної металургії та гірничої справи ім. М. М. Федорова разом з організаціями, згаданими у постанові, взяти участь у розробленні в 1962–1963 рр. рекомендацій із впровадження найбільш ефективних систем розробки і прогресивних способів кріплення гідравлічних виробок, зниження втрат руди у надрах, керування гірничим тиском і вентиляції гірничих виробок у зв'язку з переміщенням гірничих робіт у Криворізькому басейні на найбільш глибокі горизонти, визначивши конкретні завдання й обсяги роботи.

153. Дозволили Інституту органічної хімії провести 8–10 травня 1962 р. наукову нараду з питань хімії сенсибілізаторів і сенсибілізації фотокіноматеріалів, затвердили оргкомітет із проведення наради під керівництвом акад. А. І. Кіпріанова і схвалили програму наради.

154. Взяли до відома повідомлення наукової ради з напівпровідників при Відділі фізико-математичних наук АН СРСР про те, що Інститут напівпровідників призначено головною організацією за такими розділами проблеми «Основні дослідження напівпровідників»: секція «Фотоелектричні явища в напівпровідниках» – науковий керівник акад. В. Є. Лашкарьов; секція «Теорія напівпровідників» – науковий керівник акад. С. І. Пекар.

155. Взяли до відома лист заступника голови РМ УРСР О. Н. Щербаня про те, що питання про виділення додатково однієї посади члена Президії АН УРСР може бути вирішено після переїзду акад. М. М. Боголюбова до Києва.

156. На виконання постанови РМ УРСР від 14 лютого 1962 р. № 149 «Про заходи по проведенню в Українській РСР робіт, спрямованих на використання підземних порожнин для потреб народного господарства», зобов'язали Інститут геологічних наук разом із Головгеологією УРСР забезпечити організацію проведення на території УРСР геологорозвідувальних і науково-дослідних робіт з виявлення і вивчення підземних порожнин і можливості використання їх у народному господарстві, погодивши із зацікавленими організаціями строк і обсяг робіт.

157. *1

158. Звільнили к. філол. н. М. І. Пригодія від обов'язків вченого секретаря наукової ради з проблеми «Закономірності історичного розвитку російської, української та слов'янської літератур» і призначили вченим секретарем ради к. філол. н. Б. М. Мінчина.

159. *1

160. *2

161. Надали віцепрезиденту АН УРСР акад. М. П. Семененку відрядження 12–16 березня 1962 р. до м. Харків.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1122. Арк. 79–105. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 15
засідання Президії Академії наук УРСР

від 16 березня 1962 р.

162. Затвердили на посадах: д. мед. н. Н. В. Лауер – завлабораторії вікової фізіології Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця; д. мед. н. П. В. Бірюковича – заввідділу психіатрії та патології вищої нервової системи Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця; д. б. н. Є. В. Колпакова – завлабораторії порівняльної фізіології Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця; к. мист. І. С. Корнієнка – заввідділу кінознавства Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії; к. г.-м. н. М. Ф. Веклича – заввідділу фізичної географії і картографії Інституту геологічних наук; к. т. н. М. А. Киклевича – завлабораторії нових методів руйнування гірничих порід Інституту гірничої справи ім. М. М. Федорова. Звільнили к. е. н. В. П. Демченка від обов'язків вченого секретаря Інституту економіки, залишивши його на посаді с. н. с. відділу політекономії і затвердили к. е. н. М. С. Калиту на посаді вченого секретаря цього інституту. Звільнили заступника директора з наукової роботи Інституту суспільних наук к. і. н. М. Ю. Смішка від виконання обов'язків заввідділу археології і затвердили на цій посаді д. і. н. О. П. Черниша.

163. [*1]

164. Доручили бюро Відділів наук АН УРСР протягом двох тижнів обговорити і подати до Президії АН УРСР пропозиції з питання про віковий ценз для осіб, які подають до захисту дисертації на здобуття вченого ступеня.

165. Заслухали та обговорили доповідь голови наукової ради з проблеми «Ядерна фізика і використання атомної енергії» директора Інституту фізики акад. М. В. Пасічника про хід і перспективи розвитку наукових досліджень на атомному реакторі Інституту фізики. Схвалили проєкт постанови з цього питання, доручивши науково-організаційному відділу Президії АН УРСР разом з Інститутом фізики та бюро Відділів фізико-математичних, технічних, хімічних і геологічних та біологічних наук АН УРСР доопрацювати проєкт.

166. Ухвалили вважати за доцільне створити єдиний орган – Редакційно-видавничу раду АН УРСР замість бюро і пленуму РВР АН УРСР, у кількості до 20 осіб. Доручили голові РВР АН УРСР акад. В. М. Глушкову додатково розглянути це питання і подати на затвердження Бюро Президії АН УРСР уточнений склад цієї ради.

167. На виконання рішення ВАК Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти СРСР від 24 лютого 1962 р. та наказу міністра вищої і се-

редньої спеціальної освіти СРСР від 2 березня 1962 р. № 109/8 постановили довести до відома установ АН УРСР про те, що об'єднана вчена рада інститутів математики, фізики і металофізики АН УРСР надалі припиняє свою діяльність, а прийом до захисту докторських дисертацій, присвоєння вченого ступеня кандидата фізико-математичних наук і подання до затвердження в ученому ступені доктора наук здійснюють:

а) об'єднана вчена рада інститутів фізики, металофізики і напівпровідників АН УРСР з фізичних спеціальностей;

б) об'єднана вчена рада Інституту математики, Обчислювального центру АН УРСР і Головної астрономічної обсерваторії АН УРСР з математичних спеціальностей, кібернетиці та астрономії згідно з переліком, погодженим із ВАК Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти СРСР.

На додаток до постанови Президії АН УРСР від 20 жовтня 1961 р. (протокол № 48, п. 635-а), якою затверджено склад вказаних вище рад, затвердили заступником голови об'єднаної вченої ради інститутів фізики, металофізики і напівпровідників АН УРСР чл.-кор. В. Н. Гриднєва. Зобов'язали голову об'єднаної вченої ради інститутів фізики, металофізики і напівпровідників АН УРСР акад. М. В. Пасічника подати на затвердження Бюро Президії АН УРСР кандидатуру вченого секретаря ради.

168. Вивели зі складу вченої ради Інституту економіки заступника директора з наукової роботи к. е. н. Г. Л. Градова у зв'язку з його переходом на роботу до РВПС УРСР АН УРСР та к. е. н. В. П. Демченка у зв'язку зі звільненням його від обов'язків вченого секретаря інституту. Ввели до складу вченої ради Інституту економіки заступника директора з наукової роботи к. е. н. Л. М. Корецького та вченого секретаря інституту к. е. н. М. С. Калиту.

169. Взяли до відома лист Астрономічної ради АН УРСР та Головної астрономічної обсерваторії АН УРСР про проведення у м. Київ 10–13 квітня 1962 р. пленуму Комісії по вивченню обертового руху Землі.

170. Дозволили Відділу технічних наук АН УРСР провести у м. Київ: 22–23 березня 1962 р. – перше засідання постійно діючого семінару з питань поверхневих покриттів з тугоплавких сполук на металевих і неметалевих матеріалів; 29–31 березня 1962 р. – розширене засідання секції наукової ради Державного комітету РМ СРСР по координації науково-дослідних робіт з впровадження рідкісних елементів у народне господарство; 12–13 квітня 1962 р. – сесію Відділу з проблеми «Фізико-хімічна механіка матеріалів».

171. Затвердили склад житлової комісії при Президії АН УРСР під керівництвом керуючого справами АН УРСР М. П. Сизоненка; доручили го-

ловному юрисконсульту М. В. Пасічнику в місячний термін розробити і подати на затвердження Президії АН УРСР «Положення про житлову комісію при Президії Академії наук УРСР». Постановили розпорядження Президії АН УРСР від 13 липня 1961 р. № 437-а вважати таким, що втратило силу.

172. Призначили головним арбітром відомчого арбітражу АН УРСР першого віцепрезидента АН УРСР акад. О. Ф. Макарченка.

173. Доручили віцепрезиденту АН УРСР акад. В. М. Глушкову розглянути усі питання, пов'язані зі збільшенням періодичності та обсягу академічних журналів, і підготувати відповідні клопотання до директивних органів.

174. *1

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1122. Арк. 106–124. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 16-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 23 березня 1962 р.

175. Закрите питання.

176. *3

177. Надали завідувачу редакції літературознавства і мистецтвознавства Видавництва АН УРСР К. М. Млинченку творчу відпустку з 1 квітня 1962 р. на 3 місяці для завершення кандидатської дисертації. Ухвалили інші рішення з кадрових питань.

178. Ввели до складу вченої ради Відділу суспільних наук АН УРСР заввідділу Інституту економіки д. е. н. М. М. Середенко.

179. Закріпили за Інститутом фізики земельну ділянку по вул. Китаївська, 10 у м. Київ для будівництва корпусу фізичної електроніки.

180. Анульовано.

181. Схвалили висновок учених АН УРСР про доцільність будівництва філіалів інститутів теплоенергетики та органічної хімії у м. Донецьк у 36 кварталі по бул. Шевченка (Калінінський район). Взяли до відома, що рішенням Донецького міськвиконкому № 29/1643/2 зазначену ділянку передано філіалам зазначених інститутів під будівництво. Постановили будівельну ділянку в районі Авдіївського комбінату, раніше закріплену за АН УРСР під будівництво філіалів зазначених інститутів, залишити за АН УРСР, а розроблені проєктні завдання використати для дальшого будівництва інститутів АН УРСР у м. Донецьк.

182. Ухвалили перерозподілити асигнування на капітальне будівництво по АН УРСР.

183. На виконання постанови РМ УРСР від 13 грудня 1961 р. № 1668 для розгляду проєктів і кошторисів на будівництво об'єктів АН УРСР затвердили при відділі капітального будівництва АН УРСР технічну раду під керівництвом начальника відділу капітального будівництва АН УРСР В. П. Чоповського. Ухвалили залучати до роботи ради представників дирекцій і головних інженерів установ АН УРСР і представників відповідних проєктних інститутів.

184. Затвердили проєктне завдання на будівництво Інституту хімії та технології рідкісних металів [12] з такими основними показниками: загальний обсяг – 45 844,0 *м*^{3}, загальна корисна площа – 8892,8 *м*^{2}, загальна робоча площа – 7162,2 *м*^{2}.

185. Затвердили проєктне завдання на будівництво двох житлових будинків Інституту хімії та технології рідкісних металів (м. Одеса).

186. Ухвалили вважати за доцільне організацію у системі АН УРСР Інституту історії, економіки зарубіжних країн і міжнародних відносин, доручили віцепрезиденту АН УРСР О. Ф. Макарченку і голові Відділу суспільних наук АН УРСР чл.-кор. О. С. Короїду провести консультації з відповідними організаціями і підготувати це питання на розгляд Президії АН УРСР.

187. «Про заходи з нагоди 100-річчя від дня народження першого президента АН УРСР акад. В. І. Вернадського» [*4].

188. Взяли до відома наказ міністра вищої і середньої спеціальної освіти СРСР від 12 лютого 1962 р. № 71-в про надання вченій раді Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона права приймати до захисту докторські і кандидатські дисертації, присуджувати вчений ступінь кандидата наук і подавати на затвердження в ученому ступені доктора технічних наук за спеціальністю «машини і технологія зварювального виробництва».

189. Затвердили склад РВР АН УРСР під керівництвом віцепрезидента АН УРСР акад. В. М. Глушкова й ухвалили вважати за доцільне на окремі засідання ради запрошувати голів Відділів наук АН УРСР, які мають право вирішального голосу.

190. Винесли подяку чл.-кор. К. І. Татомиру за керівництво експертизою проєктів реконструкції вугільних шахт Донбасу і доручили директору

---

[12] Інститут не було створено. Імовірно, йдеться про одеські лабораторії Інституту загальної та неорганічної хімії АН УРСР, на основі яких планувалось створити цей інститут.

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 205–206 (док. № 86).

Інституту гірничої справи ім. М. М. Федорова чл.-кор. К. С. Борисенку преміювати за рахунок фонду інституту співробітників, які брали участь у зазначеній експертизі.

191. *1

192. Погодилися з пропозицією видавничого об'єднання «Міжнародна книга» на видання в США англійською мовою журналу «Порошкова металургія» і доручили Видавництву АН УРСР підготувати проєкт відповідного листа до цього об'єднання.

193. Затвердили вченим секретарем ради секції літературознавства, мистецтвознавства, фольклору та мовознавства Відділу суспільних наук АН УРСР к. філол. н. М. І. Пригодія замість к. філол. н. В. Г. Бєляєва.

194. Розглянули питання видання журналів «Прикладна механіка» та «Автоматика» російською мовою і ухвалили вважати недоцільною пропозицію клопотатись до директивних органів про дозвіл видавати журнали російською мовою.

195. *2

196. Постановили вважати доцільною участь АН УРСР у роботі Конференції ООН з питань застосування наукових і технічних знань для задоволення потреб менш розвинених районів і доручили провідним ученим АН УРСР підготувати доповіді на конференцію.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1122. Арк. 125–156. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 17
засідання Президії Академії наук УРСР

від 30 березня 1962 р.

197. Звільнили В. М. Пелиха від обов'язків начальника науково-організаційного відділу Президії АН УРСР і винесли йому подяку за сумлінну роботу. Призначили к. б. н. К. М. Ситника з 26 березня 1962 р. на посаду начальника науково-організаційного відділу Президії АН УРСР, залишивши за ним керівництво відділом фізіології рослин Інституту ботаніки без додаткової оплати.

198. Звільнили з 1 квітня 1962 р. к. т. н. Г. І. Гладишева від обов'язків заступника головного вченого секретаря АН УРСР у зв'язку з переведенням його на основну роботу до Інституту радіотехнічних проблем і винесли йому подяку. Поклали з 1 квітня 1962 р. обов'язки заступника головного вченого секретаря АН УРСР на с. н. с. Інституту металокераміки і спецсплавів на к. т. н. Г. В. Ісаханова.

199. *3

200. Затвердили на посадах: д. г.-м. н. В. Г. Ткачук – заввідділу підземних вод та їх охорони Інституту мінеральних ресурсів; к. т. н. Г. М. Шаповалова – на посаді заввідділу збагачення корисних копалин Інституту мінеральних ресурсів; к. т. н. В. І. Іваненка – завідувача відділу технічної кібернетики Обчислювального центру АН УРСР; к. х. н. Л. Н. Ларікова – заввідділу дифузії Інституту металофізики; к. т. н. Л. В. Цукерника – завлабораторії електростанцій та енергосистем Інституту електротехніки; к. ф.-м. н. Л. Л. Пасічника – вченого секретаря Інституту фізики. Скасували постанову Президії АН УРСР від 16 грудня 1960 р. (протокол № 72, п. 9) про затвердження к. т. н. О. Л. Перепелиці на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту теплоенергетики – керівника Донецького філіалу АН УРСР у зв'язку з тим, що він не приступив до роботи. Звільнили к. ф.-м. н. М. Т. Шпака від обов'язків вченого секретаря Інституту фізики та перевели його на посаду с. н. с. цього інституту.

201. Постановили організувати в Інституті використання газу в комунальному господарстві та промисловості на базі неструктурної лабораторії піролізу вуглеводневих газів відділ піролізних процесів і визначили його основні напрями роботи. Призначили заввідділу піролізних процесів заступника директора з наукової роботи цього інституту к. т. н. К. Є. Бахоріна. Постановили організувати також у цьому інституті відділ хімічної технології газу, визначили його основні напрями роботи й оголосити конкурс на заміщення посади завідувача відділу. Доручили бюро Відділу технічних наук АН УРСР вирішити питання про доцільність дальшого існування відділу хімічної переробки газу Інституту використання газу в комунальному господарстві та промисловості та подати відповідні пропозиції до Президії АН УРСР.

202. *1

203. Затвердили звіт РВР АН УРСР та Видавництва АН УРСР за 1961 р. Відзначили деякі недоліки в їх роботі. Ухвалили спрямувати роботу Видавництва АН УРСР на високоякісне виконання плану видань АН УРСР 1962 р. за всіма показниками. Звернули увагу директорів окремих установ АН УРСР на необхідність дотримання високих вимог до якості рукописів, що подаються до Видавництва АН УРСР окремими авторами. Ухвалили низку інших рішень, спрямованих на поліпшення роботи Видавництва АН УРСР. Доручили РВР АН УРСР розглянути пропозиції Видавництва АН УРСР про створення книготорговельної контори «Укракадемкнига» і винести це питання на обговорення Президії АН УРСР.

204. Визнали за необхідне поліпшити науковий рівень перспективних теоретичних досліджень Інституту металофізики в галузі фізики твердо-

го тіла. Ухвалили вважати основними напрямами роботи інституту: дослідження фізичних основ міцності і пластичності металів і сплавів, їх електронної та атомно-молекулярної структури; теоретичних властивостей тугоплавких металів і сплавів на їх основі, важливих для розвитку атомної, реактивної та ракетної техніки. Звернули увагу на важливість впровадження наукових досягнень інституту в практику. Ухвалили також рішення, спрямовані на зміцнення матеріально-технічної бази інституту.

205. *1

206. Постановили провести у м. Київ 21–26 травня 1962 р. наукову сесію вченої ради по народногосподарському використанню вибуху та ухвалили рішення про підготовку сесії.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1122. Арк. 158–193. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 18-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 6 квітня 1962 р.

207. Закрите питання.

208. Постановили після переїзду Інституту теплоенергетики з будинку по вул. Чкалова, 55 у м. Київ до нового приміщення його площу надати: Інституту радіотехнічних проблем – 500 *м*^{2} та Інституту кібернетики – 1000 *м*^{2}. Ухвалили також передати для лабораторії чл.-кор. Г. В. Самсонова приміщення по вул. Чкалова, 55-б.

209. На виконання постанови РМ УРСР від 11 грудня 1961 р. № 1660 «Про план розвитку народного господарства Української РСР на 1962 рік» та постанови РМ УРСР від 22 грудня 1961 р. № 1687 «Про державний бюджет Української РСР на 1962 рік» затвердили план по праці АН УРСР на 1962 р. у кількості 19 986 ос., фонд заробітної плати із розподілом по окремих розділах діяльності АН УРСР: штатному персоналу – 25 632 тис. крб, позасписковому складу – 1050 тис. крб. Затвердили також основні показники кошторису науково-дослідних установ на 1962 р. (крім асигнувань на лімітні капітальні вкладення у будівництво) і подання бюро Відділів наук АН УРСР та бюджетно-штатної комісії Президії АН УРСР. Зобов'язали керівників науково-дослідних установ АН УРСР: концентрувати штатні і матеріальні ресурси виключно для забезпечення виконання провідних наукових напрямів, затверджених тематичними планами на 1962 р.; за рахунок приросту штатів на 1962 р. забезпечити потреби установи у висококваліфікованих наукових та інженерно-технічних кадрах; провести конкурси на

заміщення посад головних, провідних і старших спеціалістів по штату наукових відділів і лабораторій. Ухвалили інші рішення, спрямовані на посилення фінансової дисципліни.

210. Затвердили заходи і перелік експонатів установ АН УРСР для участі у Виставці передового досвіду у народному господарстві УРСР у 1962 р. Зобов'язали директорів науково-дослідних установ АН УРСР вжити заходів для прискорення виготовлення і поставки експонатів на виставку.

211–212. *1

213. На виконання постанови Президії АН УРСР від 22 вересня 1961 р. «Про поліпшення вивчення іноземних мов у системі АН УРСР» постановили передати кімнату № 151 у будинку Відділу суспільних наук АН УРСР у м. Київ по вул. Кірова, 4 Кафедрі іноземних мов АН УРСР для організації фонетичного кабінету та проведення занять з аспірантами.

214. Дозволили голові Відділу суспільних наук АН УРСР чл.-кор. О. С. Короїду виїхати до м. Москва з 8 по 13 квітня 1962 р. для участі у з'їзді профспілки працівників вищої школи і наукових установ.

215. На часткову зміну постанови Бюро Президії від 26 січня 1960 р. (протокол № 6, п. 55) призначили віцепрезидента АН УРСР акад. М. П. Семененка головою експертної комісії при Президії АН УРСР з придбання у приватних осіб рукописів, архівів, художніх творів і виробів, колекцій і рідкісних видань, які становлять значний науковий інтерес та історико-культурну цінність.

216. *2

217. Постановили клопотатися до директивних органів про відновлення з 1 січня 1963 р. видання журналу «Вісник АН УРСР», періодичність 12 вип. на рік, обсягом 6 друк. арк. і доручили віцепрезиденту АН УРСР акад. В. М. Глушкову підготувати відповідну доповідну записку.

218. Затвердили склад вченої ради Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка під керівництвом чл.-кор. М. З. Шамоти.

219. Погодилися з пропозицією Радянського і Українського комітетів славістів та бюро Відділу суспільних наук АН УРСР про проведення у м. Київ 5–11 вересня 1962 р. наради Міжнародного комітету славістів і ухвалили клопотатись до РМ УРСР про дозвіл на проведення цього заходу. Вирішили також підняти питання про представлення УРСР у Міжнародному комітеті славістів.

220. Надали відрядження: головному вченому секретареві АН УРСР чл.-кор. Г. С. Писаренку та начальнику науково-організаційного відділу Президії АН УРСР к. б. н. К. М. Ситнику – 14–20 квітня 1962 р. до м. Мо-

сква; віцепрезиденту АН УРСР акад. В. М. Глушкову – 11–21 квітня 1962 р. до м. Москва і м. Новосибірськ.

221. *2

222. Звільнили чл.-кор. А. С. Лазаренка від обов'язків заввідділу ботаніки Львівського науково-природознавчого музею АН УРСР, залишивши його на посаді с. н. с. цього музею. Постановили об'єднати відділи ботаніки та геоботаніки в один відділ ботаніки, поклавши керівництво цим відділом на к. б. н. К. А. Малиновського. Зобов'язали бюро Відділу біологічних наук АН УРСР розглянути упродовж травня-серпня 1962 р. питання про стан та подальший розвиток науково-дослідної роботи музею.

223. Дозволили сумісництво в Київському державному університеті ім. Т. Г. Шевченка у 1961–1962 навчальному році: акад. Ю. О. Митропольському керувати аспірантом і дипломними роботами студентів, д. х. н. Ю. С. Розуму – прочитати в курс лекцій з органічної хімії.

224. З метою вивчення стану і перспектив розвитку установ АН УРСР у м. Донецьк і м. Дніпропетровськ створили комісію під керівництвом чл.-кор. Г. В. Самсонова і зобов'язали її підготувати пропозиції щодо розвитку наукових досліджень в установах АН УРСР.

225. *2

226. Взяли до відома інформацію Сектора науково-технічної пропаганди АН УРСР про зустріч учених АН УРСР з трудящими м. Києва 11 березня 1962 р. і винесли подяку провідним ученим АН УРСР за активну участь у заході.

227. Винесли подяку керівництву і колективу Комбінату твердих сплавів (м. Москва) за активне сприяння широкому впровадженню у виробництво розроблених Інститутом металокераміки і спецсплавів нових тугоплавких сполук.

228–229. *1

230. На додаток до постанови Президії АН УРСР від 2 березня 1962 р. (протокол № 13, п. 144) постановили покласти контроль за діяльністю і координацією роботи: Відділу біологічних наук АН УРСР – на віцепрезидента АН УРСР акад. О. Ф. Макарченка; Відділу фізико-математичних наук АН УРСР – на віцепрезидента АН УРСР акад. В. М. Глушкова; Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР – на віцепрезидента АН УРСР акад. М. П. Семененка; Відділу технічних наук АН УРСР – на головного вченого секретаря АН УРСР чл.-кор. Г. С. Писаренка.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1122. Арк. 195–267. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 19
засідання Президії Академії наук УРСР

від 13 квітня 1962 р.

231. Призначили по Інституту фізики: чл.-кор. А. Ф. Прихотько заступником директора, залишивши за нею керівництво відділом № 6 без оплати; затвердили чл.-кор. О. С. Давидова на посаді заввідділу теорії ядра. Затвердили д. т. н. М. П. Арбузова на посаді заввідділу № 3 Інституту металокераміки і спецсплавів. Затвердили по Інституту геології горючих копалин: к. г.-м. н. В. А. Калюжного – заввідділу геохімії рідкісних і розсіяних елементів нафтоносних і вугленосних відкладів; к. х. н. Г. П. Александрова – завлабораторії мінеральної хімії цього інституту; к. г.-м. н. В. І. Колтуна – заввідділу петрографії каустобіолітів.

Звільнили акад. Г. Є. Павленка від обов'язків заввідділу механіки судна Інституту гідрології і гідротехніки у зв'язку з переходом на пенсію і поклали т. в. о. заввідділу на к. т. н. А. М. Базилевського. Звільнили з 16 квітня 1962 р. Г. М. Гречуху від обов'язків вченого секретаря бюро Відділу технічних наук АН УРСР і перевели його на постійну роботу до Інституту використання газу в комунальному господарстві та промисловості і призначили з 16 квітня 1962 р. М. С. Ковальченка в. о. вченого секретаря бюро Відділу технічних наук АН УРСР. Звільнили к. т. н. Л. Н. Дашевського з посади заввідділу експлуатації цифрових машин Обчислювального центру АН УРСР.

232. «Про наукові результати експедиції МГІ АН УРСР на науково-дослідному судні "Михайло Ломоносов" в Атлантичному океані» [*4].

233. Зобов'язали керівників наукових установ Відділу суспільних наук АН УРСР у процесі складання тематичного плану на 1963 р. передбачити: прискорення розробки важливих праць; до 1 липня 1962 р. закінчити розробку проспектів цих видань і визначити авторів для їх написання; організувати роботу наукових колективів з якісного та вчасного закінчення роботи над виданнями.

234. «Про перетворення Лабораторії гідравлічних машин АН УРСР в Інститут динаміки машин АН УРСР в м. Харкові» [**4].

235. [*1]

236. Затвердили склад об'єднаної вченої ради при Інституті фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського під керівництвом акад. О. І. Бродського та

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 218–222 (док. № 93).

[**4] Там само. С. 217–218 (док. № 92).

ухвалили клопотатися перед ВАК Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти СРСР про організацію при інституті об'єднаної вченої ради з правом прийому до захисту дисертацій на здобуття вчених ступенів доктора і кандидата хімічних наук зі спеціальності «фізична хімія».

237. Затвердили склад об'єднаної вченої ради при Інституті загальної та неорганічної хімії АН УРСР під керівництвом акад. Ю. К. Делімарського за спеціальностями «аналітична хімія», «неорганічна хімія» та «електрохімія». Затвердили склад об'єднаної вченої ради при Інституті загальної та неорганічної хімії під керівництвом акад. Ф. Д. Овчаренка зі спеціальності «колоїдна хімія». Затвердили склад об'єднаної вченої ради при Інституті органічної хімії під керівництвом акад. О. В. Кірсанова зі спеціальності «органічна хімія». Скасували постанову Президії АН УРСР від 20 жовтня 1961 р. «Про розділення об'єднаної вченої ради інститутів загальної та неорганічної хімії і органічної хімії». Ухвалили клопотатися до ВАК Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти СРСР про розділення існуючої об'єднаної вченої ради інститутів загальної та неорганічної хімії і органічної хімії на три ради з правом прийому до захисту дисертацій на здобуття вчених ступенів доктора і кандидата хімічних наук за зазначеними вище спеціальностями.

238. На часткову зміну постанови Президії АН УРСР від 20 жовтня 1961 р. (протокол № 48, п. 635-а) затвердили склад об'єднаної вченої ради інститутів фізики, металофізики і напівпровідників під керівництвом акад. М. В. Пасічника.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1123. Арк. 1–20. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 20-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 20 квітня 1962 р.

239. Закрите питання.

240. Схвалили напрями наукових радіохімічних досліджень на атомному реакторі: дослідження радіометричним аналізом електрохімічних процесів і застосування радіоактивних ізотопів для одержання чистих металів РЗЕ та їх сполук; вивчення кристалохімії неорганічних сполук і будови комплексних сполук методами ізотопного обміну; застосування ізотопних методів у колоїдній хімії, сорбційній техніці, каталізі та збагаченні руд; вивчення реакцій окислення вуглеводнів, структури полімерів і механізму полімеризації; застосування ізотопного методу для визначення абсолют-

ного віку порід, мінералів. Ухвалили також інші рішення, спрямовані на забезпечення розвитку радіохімічних досліджень на атомному реакторі та підготовку кадрів через аспірантуру в цій галузі.

241. Заслухали доповідь акад. І. М. Федорченка і заступника директора Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона О. А. Казимирова про стан виконання постанови РМ УРСР від 28 серпня 1961 р. № 1242 «Про дальше удосконалення конструкції пасажирських і вантажних вагонів» і постанови РМ УРСР від 11 грудня 1961 р. № 1660 «Про план розвитку народного господарства Української РСР на 1962 р.» і відзначили роботу, проведену установами АН УРСР. Постановили, що роботи з удосконалення конструкцій пасажирських і вантажних вагонів інститутами металокераміки і спецсплавів, а також Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона виконуються в строки, передбачені постановами РМ УРСР. Зобов'язали Інститут металокераміки і спецсплавів виділити лабораторії зносостійкості додатково у III кварталі 1962 р. 80 *м*^{2} виробничої площі і прийняли рішення, спрямовані на зміцнення матеріально-технічної бази інституту.

242. *1

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1123. Арк. 21–28. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 21
засідання Президії Академії наук УРСР

від 27 квітня 1962 р.

243. [13] Взяли до відома, що комітет ради Виставки досягнень народного господарства СРСР постановою від 17 березня 1962 р. № 53-Н нагородив Інститут металокераміки і спецсплавів дипломом другого ступеня за створення високотермостійких керамічних матеріалів, що демонструвалися на виставці у 1961 р.

244. Затвердили по Інституту теплоенергетики: к. т. н. Є. П. Дибана – на посаді завлабораторії теплофізики високотемпературних машин; к. т. н. В. Й. Федорова – на посаді завлабораторії динаміки теплових процесів двигунів. Затвердили по ЦРСБ АН УРСР: к. с.-г. н. Г. В. Дмитрієва – на посаді заввідділу захисту рослин; к. б. н. В. А. Макаревича – на посаді заввідділу фізіології і біохімії рослин; д. б. н. Л. І. Рубцова на посаді заввідділу дендрології; к. б. н. Л. П. Юхимчука на посаді заввідділу квітництва. Звільнили з 27 квітня 1962 р. к. філол. н. Ф. І. Лаврова від обов'язків

[13] Постанову прийнято протокольно.

заввідділу словесного фольклору Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії та перевели його на посаду с. н. с. цього відділу. Звільнили к. і. н. М. Н. Іваницького від в. о. вченого секретаря бюро Відділу суспільних наук АН УРСР за сумісництвом. Затвердили д. вет. н. М. О. Палімпсестова на посаді заввідділу гельмінтології Інституту зоології. Звільнили к. т. н. І. І. Зарубу від обов'язків вченого секретаря Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона та перевели його на посаду с. н. с. і призначили В. М. Бернадського в. о. вченого секретаря.

245. *3

246. Взяли за основу проєкт постанови про стан і перспективи розвитку досліджень із кібернетики в Україні та організації Інституту кібернетики в складі АН УРСР і доручили його доопрацювати.

247. Внесли часткові зміни до постанови Президії АН УРСР від 19 лютого 1962 р. (протокол № 12, п. 141) і затвердили план капітального будівництва АН УРСР на 1963–1964 рр. у сумі 57,64 млн крб.

248. «Про присудження премій Президії АН УРСР за науково-дослідні роботи зі створення і впровадження нової техніки» *4.

249. *1

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1123. Арк. 29–46. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 22-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 4 травня 1962 р.

250. «Про розвиток науково-дослідних робіт Інституту електротехніки АН УРСР у галузі електроенергетики, електрифікації і комплексної автоматизації виробничих процесів» **4.

251. *1

252. Обговорили питання про хід і перспективи розвитку наукових досліджень на атомному реакторі Інституту фізики відповідно до постанови Президії АН УРСР від 16 березня 1962 р. Затвердили план науково-дослідних робіт установ на 1962–1964 рр. з використанням атомного реактора Інституту фізики. Зобов'язали: бюро Відділів наук АН УРСР і вчені

---

*4 *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 227 (док. № 95).

**4 Там само. С. 228–229 (док. № 96).

ради установ до 15 червня 1962 р. заслухати на засіданнях звіти про хід виконання робіт на реакторі і про перспективи подальшого розвитку досліджень у цій галузі; бюро Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР – забезпечити в установах Відділу дальше розширення досліджень з проблеми «Радіаційна хімія» і до 20 травня 1962 р. доповісти на Бюро Президії АН УРСР перспективний план науково-дослідних робіт радіохімічної лабораторії при реакторі Інституту фізики на 1962–1964 рр.; бюро Відділу біологічних наук АН УРСР – забезпечити в установах Відділу подальший розвиток досліджень з проблеми «Радіаційна біологія»; бюро Відділу технічних наук АН УРСР – забезпечити в установах Відділу подальший розвиток досліджень з проблеми «Вплив ядерних опромінювань на властивість матеріалів» і до 1 липня 1962 р. доповісти на Бюро Президії АН УРСР перспективний план науково-дослідних робіт центральної металознавчої гарячої лабораторії при реакторі Інституту фізики на 1963–1964 рр. Зобов'язали директора Інституту фізики акад. М. В. Пасічника до 25 травня 1962 р. подати до Президії АН УРСР пропозиції щодо створення при атомному реакторі лабораторії з виробництва стабільних радіоактивних ізотопів, і механічної майстерні із забезпечення досліджень на реакторі, а також організувати в складі Інституту фізики спеціальну лабораторію для виконання робіт у галузі нової техніки, що фінансуються за госпдоговірною тематикою.

253. *1

254. Зобов'язали Інститут теплоенергетики провести в 1962 р. госпдоговірні роботи з вишукування ефективних методів теплової пластифікації та стабілізації синтетичних плівок і еластичних волокон.

255–256. *1

257. Перейменували відділ прикладної теорії пружності і пластичності Інституту машинознавства і автоматики у відділ фізичних основ міцності.

258–260. *1

261. *5

262. *2

263. *1

264. Взяли до відома та керівництва орієнтовний план участі СРСР у міжнародних виставках та ярмарках. Зобов'язали керівників наукових установ подати Президії АН УРСР перелік експонатів, які доцільно демонструвати на міжнародних виставках та ярмарках у 1963 р., і звернули їх увагу на необхідність представлення найновіших зразків устаткування.

265. Надали відрядження: віцепрезиденту АН УРСР акад. О. Ф. Макарченку на 6–13 травня 1962 р. до м. Москва для участі у Всесоюзній нараді з філософських питань фізіології вищої нервової діяльності та психології;

віцепрезиденту АН УРСР акад. М. П. Семененку на 18–26 травня 1962 р. до м. Алма-Ата для участі в сесії Комісії по визначенню абсолютного віку геологічних формацій АН СРСР.

266. Постановили з 1 липня 1962 р. збільшити періодичність «Украинского химического журнала» з 6 до 12 номерів на рік при обсязі 10 друк. арк. кожний номер.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1123. Арк. 47–72. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 23
засідання Президії Академії наук УРСР

від 11 травня 1962 р.

267. Затвердили на посадах: д. філол. н. Д. В. Чалого – заввідділу російської літератури Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка; д. г.-м. н. Д. Є. Айзенверга – заввідділу геології палеозойських відкладів Інституту геологічних наук; к. т. н. О. О. Вовка – заступника начальника науково-організаційного відділу Президії АН УРСР. Звільнили к. б. н. Б. Є. Єсипенка від обов'язків заступника головного вченого секретаря АН УРСР на його прохання і затвердили на цій посаді к. вет. н. В. Д. Романенка.

268. Ухвалили здійснити заходи для підготовки наукових доповідей на V Міжнародному з'їзді славістів співробітниками інститутів мовознавства ім. О. О. Потебні, літератури ім. Т. Г. Шевченка, мистецтвознавства, фольклору та етнографії, історії, суспільних наук. Зобов'язали РВР АН УРСР включити їх до плану видань на 1963 р., а Видавництво АН УРСР – видати у першому півріччі 5 збірників наукових праць. Затвердили редакційну колегію «Славістичного збірника» під керівництвом акад. І. К. Білодіда. Зобов'язали низку журналів висвітлювати підготовку до V Міжнародного з'їзду славістів. Доручили Українському комітету славістів та Сектору наукових зв'язків АН УРСР із зарубіжними організаціями не пізніше як 1 червня 1962 р. подати пропозиції щодо проведення з'їзду. Внесли зміни до складу цього комітету і прийняли організаційні рішення з підготовки до з'їзду.

269–269-а. [*1]

270. Ухвалили рішення, спрямовані на організацію науково-дослідних робіт та підготовку кадрів інститутами АН УРСР спільно із закладами вищої освіти. Доручили установам Відділів фізико-математичних, хімічних і геологічних, технічних, біологічних та суспільних наук АН УРСР вста-

новити творчі зв'язки з відповідними кафедрами закладів вищої освіти. Зобов'язали наукові ради з проблем поповнити свій склад представниками провідних закладів вищої освіти республіки. Ухвалили клопотатись до директивних органів про визначення Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка, Харківського державного університету і Київського політехнічного інституту базовими закладами вищої освіти. Доручили Відділам наук АН УРСР розробити пропозиції щодо напрямів співпраці установ АН УРСР із закладами вищої освіти УРСР.

271. Схвалили основні напрями наукових досліджень Інституту хімії полімерів і мономерів: а) синтез нових полімерів, зокрема, термостійких і іонообмінних смол і полімерних матеріалів для машинобудування; б) розробка теоретичних основ процесів переробки полімерних матеріалів на основі широкого розвитку фізичних і фізико-хімічних досліджень; в) розвиток досліджень із ділення і каталітичної переробки вуглеводнів для одержання мономерів. Зобов'язали інститут протягом 1962 р. привести у відповідність структуру інституту до основних визначених наукових напрямів і у жовтні 1962 р. представити її на розгляд Президії АН УРСР. Зобов'язали директора інституту чл.-кор. К. А. Корнєва передбачити у плані на 1963 р. впровадження і дослідно-промислову перевірку результатів низки наукових досліджень. Прийняли інші рішення, спрямовані на зміцнення кадрового складу та матеріально-технічної бази інституту. Постановили передати від Інституту загальної та неорганічної хімії Інституту хімії полімерів і мономерів групу реології. Схвалили напрям роботи Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського у галузі хімії полімерних матеріалів. Доручили Інституту загальної та неорганічної хімії посилити роботи у галузі мінеральних наповнювачах полімерних матеріалів.

272. Затвердили план збільшення чисельності працівників наукових установ АН УРСР та план фінансування науково-дослідних установ АН УРСР на 1963 р.

273. Доручили академікам П. А. Власюку, М. Ф. Гулому, О. В. Кірсанову, О. Ф. Макарченку, П. М. Першину, членам-кореспондентам П. М. Василенку, В. П. Зосимовичу, О. В. Топачевському і к. б. н. П. Г. Сидоренку підготувати Президії АН УРСР пропозиції про розвиток в АН УРСР наукових досліджень, спрямованих на наукову допомогу сільському господарству.

274. Постановили організувати в Інституті електрозварювання ім. Є. О. Патона на базі неструктурної лабораторії відділу наплавки і зварювальних матеріалів структурну лабораторію зварювальних електродів і визначили її напрями роботи.

275. Постановили створити на базі відділу української мови Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні відділи сучасної української мови (керівник – акад. І. К. Білодід) та історії української мови (керівник – к. філол. н. К. К. Цілуйко); реорганізували відділ тлумачних і споріднених словників у відділ словників української мови. Дозволили інституту створити окрему картотечну групу, поклавши на неї створення загальної мовознавчої картотеки, і призначили керівником цією групою на старшого наукового співробітника.

276. Затвердили Положення про Відділення гірничорудних проблем Інституту електротехніки у м. Дніпропетровськ і його штат на 1962 р.

277. «Про стан і перспективи розвитку досліджень з кібернетики в Україні та організацію Інституту кібернетики в складі Академії наук УРСР» [*4].

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1123. Арк. 73–113. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 24-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 18 травня 1962 р.

278. Розглянули звіт РВПС УРСР АН УРСР про підсумки науково-технічної та координаційної наради з проблем петрургії, проведеної в координації з іншими установами 24–26 січня 1962 р. у м. Київ і схвали підсумки наради. Відповідно до постанови РМ УРСР від 17 листопада 1960 р. № 1853, постанови Президії АН УРСР від 16 грудня 1960 р. (протокол № 62, п. 967) і рекомендацій наради зобов'язали Інститут ливарного виробництва:

а) розширити експериментальні та теоретичні дослідження процесів затвердіння і кристалізації кам'яного литва, фізико-хімічних і теплофізичних властивостей затвердіння виливок і мінералоутворення, міцності і залишкових напружень, здійснити розробку досконалої технології виробництва і різних кам'яноливарних виробів;

б) продовжити спільно з кам'яноливарними заводами вивчення різних видів сировини для кам'яного литва;

в) організувати за участю інших організацій визначення потреби народного господарства УРСР у виробах з кам'яного литва на 1963–1965 рр. і на генеральну перспективу до 1980 р.;

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 232–237 (док. № 99).

г) розробити з іншими організаціями конструкції машин і технологію виробництва кам'янолитих труб відцентровим способом і шарів, що мелють безперервним способом.

Доручили: Інституту геологічних наук – розробити спільно з Головгеологією УРСР Інструкцію з промислової оцінки петрургічної сировини; РВПС УРСР АН УРСР – підготувати доповідну записку до ЦК КПУ і РМ УРСР про розвиток кам'яно-ливарної промисловості в республіці.

279. Дозволили чл.-кор. Г. Є. Пухову взяти участь у конкурсі на заміщення посади завідувача кафедри теоретичної електротехніки і електричних машин Київського інституту цивільного повітряного флоту за сумісництвом.

280. *1

281. Постановили вважати за доцільне видати праці акад. А. О. Сапєгіна з органогенезу рослин і створили комісію з підготовки до друку видання під керівництвом акад. Д. К. Зерова. Зобов'язали комісію до 1 вересня 1962 р. подати на затвердження до Президії АН УРСР проспект однотомника вибраних творів вченого.

282. Дозволили проф. В. Г. Чудновському працювати в Інституті гідрології і гідротехніки за сумісництвом за госпдоговірною тематикою до червня 1963 р.

283. Надали завлабораторії молекулярної спектроскопії Інституту хімії полімерів і мономерів к. ф.-м. н. Ю. П. Єгорову творчу відпустку з 1 червня 1962 р. на 4 місяці для завершення докторської дисертації.

284. Дозволили Карпатській комісії АН УРСР видати через Видавництво АН СРСР вип. 2 збірника наукових праць «Флора і фауна Карпат», обсягом 15 друк. арк.

285. Ухвалили клопотатися до Міністерства зв'язку СРСР про випуск спеціальної поштової марки з портретом, присвяченої 100-річчю від дня смерті видатного математика М. В. Остроградського.

286. Постановили забезпечити групу фізіологічної кібернетики Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця лабораторними приміщеннями по вул. Чкалова, 55-б у м. Київ.

287. *2

288. Затвердили склад редколегії з видання праць Першої наради з питань радіаційної автоматики і застосування ізотопів у науці і техніці.

289. Взяли до відома наказ міністра вищої і середньої спеціальної освіти СРСР від 3 травня 1962 р. № 315-в про дозвіл раді Інституту історії приймати до захисту кандидатські дисертації і присуджувати вчений ступінь кандидата історичних наук за спеціальностями «історія СРСР», «історія УРСР».

290. *1

291. Дозволили Інституту радіотехнічних проблем організувати при Київській клінічній лікарні опорну групу для впровадження та перевірки медичних електронних приладів, розроблених інститутом.

292–293. *1

294. На виконання постанови РМ УРСР від 5 травня 1962 р. № 480 «Про розробку і впровадження в народне господарство засобів обчислювальної техніки для автоматизації виробничих процесів» зобов'язали Інститут кібернетики взяти участь у виконанні науково-дослідних робіт у 1962–1963 рр. з автоматизації виробничих процесів із застосуванням керуючих обчислювальних машин і систем.

295. На виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 9 квітня 1962 р. № 386 «Про розвиток киснево-конверторного способу виробництва сталі на металургійних підприємствах» зобов'язали Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона забезпечити виготовлення і поставку Південно-Уральському машинобудівному заводу Оренбурзького раднаргоспу і Ждановському заводу важкого машинобудування Донецького раднаргоспу устаткування і апаратури для електрошлакового зварювання, а також надання цим заводам технічної допомоги в освоєнні зварювання конверторів киснево-конверторних цехів.

296. З метою організації переведення Морського гідрофізичного інституту до м. Севастополь надали відрядження: голові Відділу фізико-математичних наук АН УРСР акад. Ю. О. Митропольському і заступнику головного вченого секретаря АН УРСР Ю. Г. Комаренку – до м. Москва; віцепрезиденту АН УРСР акад. М. П. Семененку – на початку червня 1962 р. до м. Севастополь.

297–298. *1

299. Схвалили перелік експонатів, представлених установами АН УРСР для демонстрації на Виставці досягнень народного господарства СРСР в 1962 р.

300. Затвердили Г. П. Паламарчук на посаді заступника директора з наукової роботи Державного музею Т. Г. Шевченка.

301. Надали віцепрезиденту АН УРСР акад. О. Ф. Макарченку відпустку з 23 травня 1962 р. на 24 роб. дн. і поклали виконання його обов'язків на віцепрезидента АН УРСР акад. М. П. Семененка.

302. *1

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1123. Арк. 115–157. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 25
засідання Президії Академії наук УРСР

від 25 травня 1962 р.

303. Затвердили рішення з кадрових питань по Криворізькому філіалу Інституту гірничої справи ім. М. М. Федорова: перевели к. т. н. О. В. Ягупова з посади заввідділу боротьби з пилом на збагачувальних і агломераційних фабриках на посаду керівника лабораторії по боротьбі з силікозом; перевели к. т. н. О. В. Шелекетіна з посади заввідділу пилоочисних пристроїв на посаду керівника відділу боротьби з пилом на збагачувальних і агломераційних фабриках; затвердили к. ф.-м. н. М. Л. Міхельсона на посаді керівника лабораторії пилоочисних пристроїв.

Затвердили к. і. н. І. С. Слабєєва з 2 липня 1962 р. на посаді вченого секретаря бюро Відділу суспільних наук АН УРСР, залишивши його на посаді м. н. с. Інституту історії. Постановили вважати к. т. н. С. У. Горнєва звільненим від 27 грудня 1961 р. з посади вченого секретаря Інституту мінеральних ресурсів і затвердили к. т. н. Ю. О. Бикова на посаді вченого секретаря цього інституту. У зв'язку з переходом на основну роботу до АН УРСР ухвалили вважати акад. І. К. Білодіда з 23 травня 1962 р. на основній роботі на посаді директора Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні з наступним затвердженням Загальними зборами АН УРСР. Призначили інженера І. Т. Пархоменка в. о. заввідділу експлуатації Інституту кібернетики і зобов'язали його упродовж двох років захистити кандидатську дисертацію.

304. У зв'язку зі створенням Інституту кібернетики ухвалили кадрові питання, зокрема затвердили на посадах: д. т. н. Б. Б. Тимофєєва – заступника директора з наукової роботи, поклавши на нього виконання обов'язків заввідділу ввідних і вивідних пристроїв; к. ф.-м. н. В. С. Михалєвича – заступника директора з наукової роботи, поклавши на нього виконання обов'язків заввідділу економічної кібернетики; к. ф.-м. н. В. Г. Штелика – вченого секретаря інституту; чл.-кор. Г. Є. Пухова – заввідділу моделювання; чл.-кор. АМН СРСР М. М. Амосова – заввідділу біологічної кібернетики; поклали на директора інституту акад. В. М. Глушкова виконання обов'язків заввідділу теорії цифрових автоматів.

Ухвалили також до проведення конкурсу призначити в. о. завідувачів відділів і лабораторій Інституту кібернетики: к. т. н. М. М. Павлова – заввідділу елементів кібернетичних систем; к. т. н. В. І. Скурихіна – заввідділу дистанційного керування; к. т. н. Г. О. Михайлова – заввідділу цифрових обчислювальних машин; к. т. н. З. Л. Рабіновича – завлабораторії тео-

рії цифрових математичних машин; к. т. н. Б. М. Малиновського – заввідділу керуючих машин; к. т. н. В. А. Ковалевського – завлабораторії читаючих автоматів; к. т. н. В. І. Іваненка – заввідділу синтезу керуючих систем; к. мед. н. Г. П. Колеснікова – завлабораторії інформації й керування у нервовій системі; к. т. н. Ю. Г. Антомонова – завлабораторії застосування математичних і технічних методів в біології; к. ф.-м. н. В. Є. Шаманського – заввідділу обчислювальних методів; к. ф.-м. н. В. М. Остапенка – заввідділу підготовки задач; к. ф.-м. н. К. Л. Ющенко – заввідділу програмування; інженера Ю. Т. Митулинського – завідувачем дослідно-конструкторського відділу.

305. Взяли за основу проєкт постанови про стан і перспективи розвитку науково-дослідних робіт з проблеми використання газу в УРСР.

306. Затвердили перспективний план прийому до аспірантури з відривом від основної роботи по галузях науки на 1963–1967 рр. у кількості 2200 осіб.

307– 308. *1

309. Постановили реорганізувати лабораторію нової технології та автоматизації виробничих процесів Інституту машинознавства і автоматики в лабораторію кріогенно-вакуумної механіки матеріалів і визначили її напрями роботи. Тимчасово поклали виконання обов’язків завлабораторії на с. н. с. к. т. н. В. Т. Степуренка.

310. Постановили організувати в Інституті машинознавства і автоматики структурну лабораторію комплексних систем вимірювання і визначили її напрями роботи.

311. Надали віцепрезиденту АН УРСР акад. М. П. Семененку відрядження 25–30 травня 1962 р. до м. Москва.

312. Надали голові Відділу суспільних наук АН УРСР чл.-кор. О. С. Короїду відрядження 29–31 травня 1962 р. до м. Москва.

313. Закрите питання.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1123. Арк. 158–177. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 26-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 1 червня 1962 р.

314. Винесли подяку науковому редактору Головної редакції УРЕ І. М. Лосю у зв’язку з 75-річчям від дня народження і 60-річчям трудової діяльності, а також за плідну участь у створенні УРЕ.

315. Звільнили Г. Д. Омельяненко від виконання обов'язків директора Будинку-музею Т. Г. Шевченка за станом здоров'я і затвердили на посаді директора В. Х. Косяна.

316. *5

317. Заслухали та обговорили доповідь голови Відділу технічних наук АН УРСР чл.-кор. Г. В. Самсонова про проведення наукових сесій з перспективних науково-технічних проблем і відзначили, що їх проведення є дієвою формою координації наукових досліджень. Рекомендували іншим Відділам наук АН УРСР провести сесії за проблемами, що ними координуються. Визнали за доцільне провести у жовтні 1962 р. у м. Київ спільну сесію Відділів технічних наук АН СРСР та АН УРСР.

318. Схвалили поданий РВР АН УРСР тематичний план редакційної підготовки рукописів для видання у 1963 р. у кількості 700 назв, загальним обсягом 7500 авт. арк. Запропонували РВР АН УРСР під час складання плану видань на 1963 р. передбачити резерв Президії АН УРСР в обсязі 600 авт. арк. Зобов'язали бюро Відділів наук АН УРСР і керівників наукових рад за проблемами подати до РВР АН УРСР перспективний план підготовки рукописів на 1964–1965 рр. за проблемами. Доручили РВР АН УРСР і Видавництву АН УРСР подати до Президії АН УРСР новий проєкт «Положення про видавничу діяльність АН УРСР». Також ухвалили інші рішення з підготовки рукописів наукових праць.

319. Взяли до уваги, що створена у 1961 р. Академія наук Молдавської РСР потребує допомоги у підготовці наукових кадрів, підвищенні кваліфікації молодих наукових співробітників, консультаціях, методичному керівництві з низки наукових проблем. Ураховуючи необхідність координації наукових досліджень, схвалили встановлені на основі попередньої домовленості форми співробітництва між двома академіями наук.

Визначили форми співпраці установ Відділів наук АН УРСР з відповідними установами АН Молдавської РСР. По Відділу суспільних наук АН УРСР – проведення спільних досліджень інститутами історії та археології АН УРСР з Інститутом історії АН Молдавської РСР; Інститутом літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР з Інститутом мови та літератури АН Молдавської РСР; Інститутом економіки АН УРСР та Інститутом економіки АН Молдавської РСР; організація спільних фольклорних експедицій та досліджень молдавсько-українських мовних і літературних взаємозв'язків; проведення спільних наукових заходів. По Відділу фізико-математичних наук АН УРСР – проведення спільних досліджень інститутами кібернетики і фізики АН УРСР з Інститутом фізики і математики АН Молдавської РСР; Інститутом напівпровідників АН УРСР – з лабора-

торією напівпровідників Інституту фізики і математики АН Молдавської РСР. По Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР – проведення спільних досліджень інститутами фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського і загальної та неорганічної хімії АН УРСР з Інститутом хімії АН Молдавської РСР. По Відділу технічних наук АН УРСР – проведення спільних робіт Інститутом теплоенергетики АН УРСР з Інститутом енергетики і автоматики АН Молдавської РСР. Ухвалили також інші рішення, спрямовані на зміцнення співробітництва між академіями наук, зокрема в частині підготовки наукових кадрів.

320. Надали завідувачу лабораторії № 11 Інституту металокераміки і спецсплавів Г. А. Виноградову творчу відпустку з 1 червня 1962 р. на 6 місяців для завершення докторської дисертації.

321–322. *2

323–324. *1

325. Створили комісію під керівництвом з акад. В. М. Глушковим з метою підготовки пропозицій Держплану УРСР про включення до народногосподарського плану 1963 р. найголовніших закінчених робіт, розроблених в установах АН УРСР, для впровадження у народне господарство УРСР.

326. У зв'язку з необхідністю збільшення ефективності геологорозвідувальних робіт в Україні та розробки заходів з надання допомоги інститутам геологічного профілю АН УРСР постановили створити комісію під керівництвом акад. М. П. Семененка, організували у її складі 4 підкомісії, що працюватимуть в інститутах геологічного профілю. Доручили комісії підготувати план заходів.

327. Затвердили заходи з надання наукової допомоги Лисичанському хімкомбінату для налагодження виробництва капролактаму.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1124. Арк. 1–24. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 27
засідання Президії Академії наук УРСР

від 8 червня 1962 р.

328. *3

329. Затвердили кадрові питання по Інституту механіки – звільнили д. т. н. О. М. Голубенцева від обов'язків заступника директора з наукової роботи за станом здоров'я, залишивши його на посаді заввідділу динаміки та стійкості руху до проведення конкурсу; затвердили к. т. н. І. Я. Аміро на

посаді заступника директора з виконанням обов'язків заввідділу будівельної механіки конструкцій. Затвердили на посадах: к. т. н. Г. П. Шабельнікова – вченого секретаря Криворізького філіалу Інституту гірничої справи ім. М. М. Федорова; к. мист. В. Д. Довженка – заввідділу музики і музичного фольклору Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії; к. т. н. Д. А. Дудка – заступника директора з наукової роботи Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона; к. т. н. І. К. Походню – завлабораторії зварних електродів Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона.

Поклали виконання обов'язків завідувача відділу формування нафтових і газових родовищ Інституту геології горючих копалин на заступника директора з наукової роботи д. г-м. н. Г. Н. Доленка. Звільнили к. філос. н. А. А. Аветисяна від обов'язків заввідділу атеїзму Інституту філософії за станом здоров'я, залишивши його на посаді с. н. с. цього відділу до проведення конкурсу. Скасували постанову Президії АН УРСР від 16 березня 1962 р. (протокол № 15, п. 162) про призначення к. мист. І. С. Корнієнка на посаду заввідділу кінознавства Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії у зв'язку з тим, що він не приступив до роботи, та призначили к. мист. А. А. Роміцина т. в. о. заввідділу кінознавства цієї установи.

330. На виконання постанови Державного комітету РМ УРСР по координації наукових досліджень з природничих і гуманітарних наук у республіці зобов'язали бюро Відділів наук АН УРСР: вжити заходів до своєчасного та якісного складання та координації науковими радами проєктів планів науково-дослідних робіт на 1963 р.; звернути увагу на необхідність посилення ролі наукових рад по проблемах у визначенні основних напрямів і змісту науково-дослідних робіт, їх обсягу, строків виконання і виконавців; використанні асигнувань і матеріальних засобів, унікального устаткування, апаратури і приладів; у підготовці і раціональному використанні наукових кадрів. Доручили віцепрезиденту АН УРСР акад. В. М. Глушкову разом із міністерствами і відомствами розробити та подати на розгляд Державного комітету РМ УРСР по координації науково-дослідних робіт проєкт Положення про координаційну діяльність АН УРСР у галузі природничих і гуманітарних наук.

Постановили ліквідувати 19 наукових рад з проблем і затвердили перелік з 30 наукових рад, що координуватимуть наукові дослідження з найважливіших проблем природничих і гуманітарних наук у республіці. Постановили об'єднати наукові ради з проблем «Математична фізика» і «Теорія функцій» в одну наукову раду «Нові питання математики» під керівництвом акад. Ю. О. Митропольського. Доручили віцепрезиденту АН УРСР акад. В. М. Глушкову погодити з Державним комітетом РМ УРСР по координації науково-дослідних робіт питання про створення при цьому держ-

комітеті 7 наукових рад, і в разі їх створення – ліквідацію цих рад у системі АН УРСР. Затвердили персональний склад наукових рад за проблемами.

331. З метою поліпшення і розширення наукової діяльності Інституту механіки постановили вважати пріоритетними напрямами його наукової діяльності: дослідження у галузі теорії пружності і теорії пластичності; будівельна механіка конструкцій, наукові основи та інженерні методи розрахунку і визначення несучої здатності різних типів тонкостінних конструкцій, визначення критеріїв міцності конструкцій; механіка систем оболонок і гідропружність, динаміка і стійкість руху, вивчення руху елементів оболонок та їх систем разом з рухом їх рідкого і твердого наповнення, розвиток некласичної теорії оболонок; дослідження міцності матеріалів і елементів конструкцій з них при дії як стаціонарних, так і нестаціонарних навантажень, а також дослідження механічних характеристик синтетичних матеріалів і конструкцій з них; дослідження процесів зношування і контактної міцності деталей машин; розробка методів експериментальних досліджень міцності, пластичності і коливань.

Затвердили структуру Інституту механіки у складі 10 відділів та 5 лабораторій. Відділи: технічної теорії пружності і пластичності, математичної теорії пружності, механіки систем оболонок, будівельної механіки конструкцій, міцності, фізико-технічний відділ, експериментальних методів дослідження коливань, динаміки на стійкості руху, моделювання, металознавства і контактної міцності. Лабораторії: реології, динамічної міцності з неструктурною групою вибуху, конструктивної міцності конструкцій з синтетичних матеріалів, інженерна, обчислювальної техніки. Постановили виділити інституту посаду заступника директора з наукової роботи і зобов'язали розширити роботи по госпдоговірній тематиці. Ухвалили рішення, спрямовані на будівництво комплексу споруд інституту, забезпечення співробітників житловою площею, виділення додаткових штатних одиниць для експериментальних майстерень.

332. У зв'язку з упорядкуванням структури Інституту механіки поклали на директора інституту акад. А. Д. Коваленка обов'язки завідувача відділу технічної теорії пружності і пластичності, і затвердили на посадах: чл.-кор. М. О. Кільчевського – заввідділу механіки систем оболонок; чл.-кор. Б. Д. Грозіна – заввідділу металознавства і контактної міцності; к. т. н. М. П. Хотяїнцева – заввідділу експериментальних методів дослідження коливань. Призначили також по Інституту механіки: к. т. н. Г. А. Ван Фо Фи – в. о. завлабораторії реології і к. т. н. П. С. Полякова – в. о. завідувача інженерної лабораторії до проведення конкурсу.

333. Затвердили проєктне завдання та зведення витрат на будівництво Інституту геофізики з такими показниками: загальний обсяг спо-

руд – 68 447,0 *м*^{3}, загальна вартість по зведенню витрат – 1496,99 тис. крб. Постановили у найкоротший термін ввести в експлуатацію лабораторний корпус Інституту геофізики обсягом 45 000 *м*^{3}.

334. Затвердили план капітальних вкладень на 1963 р. у галузі «Наука» у сумі 10,6 млн крб, у т. ч. по будівельно-монтажних роботах – 7,2 млн крб і по окремих об'єктах. Затвердили план капітальних вкладень на 1963 р. у галузі «Житлове будівництво» в сумі 7,0 млн крб і по окремих об'єктах. Постановили просити Держплан УРСР виділити АН УРСР на 1963 р. у галузі «Освіта» – 0,3 млн крб на будівництво дитячих садків у м. Київ та у м. Харків.

335. Заслухали інформацію начальника науково-організаційного відділу Президії АН УРСР к. б. н. К. М. Ситника про виконання постанови Бюро Президії АН УРСР від 4 травня 1962 р. «Про складання проєктів планів науково-дослідних робіт і впровадження досягнень науки і техніки в народне господарство на 1963 р.» і зобов'язали бюро Відділів наук АН УРСР і директорів науково-дослідних інститутів до 11 червня 1962 р. забезпечити подання до науково-організаційного відділу Президії АН УСР проєктів планів на 1963 р.

336. Заслухали інформацію заступника головного вченого секретаря АН УРСР Ю. Г. Комаренка про виконання постанови Президії АН УРСР від 11 травня 1962 р. «Про організацію науково-дослідних робіт та підготовку кадрів інститутами АН УРСР разом з вищими учбовими закладами» і зобов'язали бюро Відділів наук АН УРСР взяти під контроль виконання цієї постанови.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1124. Арк. 25–58. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 28-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 15 червня 1962 р.

337. Розглянули подання бюро Відділу фізико-математичних наук АН УРСР від 12 квітня 1962 р. (протокол № 8, п. 30) і постановили створити в складі Морського гідрофізичного інституту лабораторію морської агрометеорології у м. Севастополь. Визначили її завдання і зобов'язали дирекцію інституту укомплектувати її штат. До проведення конкурсу затвердили в. о. завлабораторії д. г. н. К. І. Кашина за умови переїзду його до м. Севастополь до 1 жовтня 1962 р. Зобов'язали директора інституту О. О. Іванова забезпечити д. г. н. К. І. Кашина квартирою у м. Севастополь.

338–339. [*1]

340. Розглянули лист заступника голови РМ УРСР П. Я. Розенка від 23 квітня 1962 р. № 28-100 щодо необхідності розробки АН УРСР теоретичних питань, пов'язаних з склоемалевим покриттям устаткування для хімічної та харчової промисловості. Констатували, що виконання цих завдань покладено на АН УРСР постановою РМ УРСР від 10 грудня 1958 р. № 1732 «Про заходи по дальшому розвитку виробництва і впровадження в народне господарство устаткування, труб та інших металовиробів з стійким склоемалевим покриттям». Зобов'язали Інститут загальної та неорганічної хімії до 1 липня 1962 р. розробити і за погодженням з бюро Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР подати до Президії АН УРСР конкретні заходи з розгортання, починаючи з III кварталу 1962 р., теоретичних досліджень, пов'язаних зі склоемалевим покриттям металів. Зобов'язали Інститут загальної та неорганічної хімії подати до Президії АН УРСР погоджені з Київським політехнічним інститутом пропозиції про спільне виконання досліджень, передбачених зазначеною вище постановою РМ УРСР. Постановили заслухати на Бюро Президії АН УРСР у вересні 1962 р. акад. Ю. К. Делімарського про результати виконання постанови РМ УРСР від 10 грудня 1958 р. № 1732.

341. [*5]

342. [*1]

343. Розглянули пропозицію Астрономічної ради АН СРСР про проведення у м. Київ конференції з оптичної нестабільності земної поверхні і схвалили її. Доручили організацію проведення конференції Головній астрономічні обсерваторії АН УРСР.

344. Затвердили план наукових відряджень учених АН УРСР за кордон на 1963 р. Постановили клопотатися до Президії АН СРСР та Державного комітету РМ УРСР по координації науково-дослідних робіт про реалізацію таких відряджень.

345. «Про наукове співробітництво з Академією наук НДР у Берліні» [*4].

346. Постановили винести подяку завідувачу редакції бібліографії Головної редакції УРЕ Ю. О. Меженку за плідну участь у створенні Української Радянської Енциклопедії та у зв'язку з 70-річчям від дня народження і 45-річчям науково-літературної діяльності у галузі книгознавства та бібліографічної діяльності.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1124. Арк. 59–71. Оригінал. Машинопис.

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 240 (док. № 102).

Протокол № 29
засідання Президії Академії наук УРСР

від 22 червня 1962 р.

347. Затвердили на посадах наукових співробітників Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка: д. філол. н. С. А. Крижанівського – заввідділу історії української радянської літератури; к. філол. н. О. Є. Засенка – заввідділу історії української дожовтневої літератури; к. філол. н. В. П. Іванисенка – заввідділу проблем сучасного літературного процесу; к. філол. н. М. Є. Сиваченка – заввідділу текстології та видання художньої спадщини. Також затвердили к. х. н. О. А. Свищука на посаді завлабораторії природних фізіологічно активних речовин Інституту органічної хімії.

348. Звільнили з 1 липня 1962 р. акад. І. П. Крип'якевича від обов'язків директора Інституту суспільних наук у зв'язку з виходом на пенсію, винесли йому подяку за багаторічну і сумлінну працю і призначили к. і. н. М. Ю. Смішка в. о. директора інституту з наступним затвердженням Загальними зборами АН УРСР, звільнивши його від обов'язків заступника директора з наукової роботи цього інституту.

349. Взяли за основу проєкт постанови про стан і перспективи розвитку досліджень з проблеми «Керування спадковістю» в АН УРСР і доручили науково-організаційному відділу Президії АН УРСР спільно з бюро Відділу біологічних наук АН УРСР доопрацювати його з урахуванням висловлених під час обговорення зауважень і пропозицій.

350. «Про організацію виробництва комбікормів, збагачених вітамінами, та участь у цій роботі установ АН УРСР» [*4].

351. Взяли до відома інформацію голови наукової ради з проблеми «Функціональна біохімія нервової системи» акад. О. В. Палладіна про роботу III Всесоюзної конференції з біохімії нервової системи та V Міжнародного симпозіуму з нейрохімії, і схвалили її діяльність.

352. Взяли за основу проєкт постанови про розвиток в АН УРСР геологічних досліджень з питань розширення мінерально-сировинної бази УРСР і доручили комісії під керівництвом акад. М. П. Семененка із залученням директорів геологічних інститутів і бюро Відділу геологічних і хімічних наук АН УРСР доопрацювати його з урахуванням висловлених під час обговорення зауважень і пропозицій.

353. Постановили вважати підготовку багатотомної колективної монографії про розвиток народного господарства УРСР одним із найголовні-

---

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 241 (док. № 103).

ших завдань наукових установ Відділу суспільних наук АН УРСР та ухвалили рішення, спрямовані на вчасну підготовку видання. Зобов'язали Інститут економіки розширити дослідження методології планування народного господарства України. Рекомендували Сектору держави і права АН УРСР та Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії залучити до розробки окремих важливих питань теми висококваліфікованих працівників з інших наукових установ республіки та практичних працівників. Зобов'язали наукову раду з проблеми та інститути Відділу суспільних наук АН УРСР по кожному тому монографії створити редакційні колегії, розробити загальний проспект монографії та затвердити його на бюро Відділу суспільних наук АН УРСР. Зобов'язали інститути у процесі розробки теми подавати висновки та рекомендації відповідним органам.

354. Постановили передати з 1 липня 1962 р. відділ міцності та лабораторію втомлюваності Інституту ливарного виробництва до складу Інституту механіки з разом із наявними штатами і ухвалили створити на базі цього відділу групу міцності при несталих режимах, поклавши на неї обґрунтування методів розрахунку конструкцій на втомлюваність. Зобов'язали лабораторію втомлюваності Інституту механіки забезпечити упродовж 1962–1963 рр. виконання всіх замовлень Інституту ливарного виробництва з дослідження втомлюваності. Ухвалили інші рішення, спрямовані на зміцнення матеріально-технічної бази Інституту механіки. Для забезпечення випробувань конструкцій міцності литих деталей ухвалили передбачити створення у структурі Інституту ливарного виробництва механічної лабораторії.

355. *1

356. Заслухали інформацію віцепрезидента АН УРСР акад. М. П. Семененка про переведення Морського гідрофізичного інституту з м. Москва до м. Севастополь і забезпечення його матеріальною базою. Ухвалили здійснити заходи для ефективного вирішення цих питань.

357. Заслухали інформацію віцепрезидента АН УРСР акад. В. М. Глушкова та схвалили проєкт Положення про координаційну діяльність АН УРСР з природничих і гуманітарних науках.

358. З метою розвитку і поліпшення наукової діяльності Інституту використання газу в комунальному господарстві та промисловості схвалили основні напрями його діяльності: теорія горіння і високотемпературного теплообміну, розробка нових методів використання газу в народному господарстві; розробка нової технології та апаратури, процесів хімічної переробки і розділення газів; теорія регулювання і розробка нових методів автоматизації газових систем. Зобов'язали інститут передбачити у планах наукової роботи розв'язання найважливіших проблем і розробити

заходи з широкого впровадження наукових розробок у сільське господарство та промисловість. Ухвалили просити Державний комітет РМ СРСР по координації науково-дослідних робіт віднести інститут до першої категорії науково-дослідних установ з оплати праці і перейменувати його в Інститут газу. Ухвалили: перейменувати відділ використання газу в комунальному господарстві у відділ використання газу в енергетиці; об'єднати відділ хімічної переробки газу та відділ хімічної технології газу у відділ хімічної технології газу; відділ транспорту і скраплення газу перейменувати у відділ скраплення і розділення газу. Ухвалили також низку заходів, спрямованих на зміцнення матеріально-технічної бази інституту.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1124. Арк. 72–99. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 30-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 29 червня 1962 р.

359. Ухвалили вважати за доцільне створення при АН УРСР Літньої школи з сучасних проблем природознавства із залученням провідних учених і талановитих молодих науковців. Доручили комісії розробити Положення про літню школу при АН УРСР, визначити місце її будівництва та підготувати проєкт клопотання до уряду про дозвіл на створення та виділення асигнувань на будівництво школи.

360–364. *1

365. З метою поліпшення справи матеріально-технічного постачання ухвалили створити при Президії АН УРСР відділ комплектації нової бази наукових установ (відділ матеріальних фондів) у складі 6 працівників і затвердили Тимчасове положення про відділ. Поновили роботу комісії науково-технічного постачання Президії АН УРСР під керівництвом віцепрезидента АН УРСР акад. М. П. Семененка. Поклали на контору матеріально-технічного постачання «Академпостачу» АН УРСР виконання обов'язків з реалізації плану матеріально-технічного постачання, розробленого відділом матеріальних фондів АН УРСР і затвердженого Президією АН УРСР.

366. Схвалили пропозиції Відділу технічних наук АН УРСР, інститутів геологічних наук і геофізики про подальший розвиток досліджень у сфері використання вибуху. Затвердили склад вченої ради з народногосподарського використання вибуху при Відділі технічних наук АН УРСР під керівництвом д. т. н. С. В. Малашенка. Ухвалили рішення, спрямовані на зміцнення

кадрового складу та матеріально-технічного забезпечення Інституту механіки. Ухвалили вважати за необхідне створити в АН УРСР у 1963–1964 рр. спеціальну вибухову лабораторію та випробувальний центр для проведення досліджень із народногосподарського використання вибуху.

367. *1

368. Постановили вважати однією з основних функцій Видавництва АН УРСР реалізацію друкованої продукції і зобов'язали директора Видавництва АН УРСР М. Л. Карпенка вжити заходів з поліпшення реалізації наукової продукції АН УРСР, а директорів наукових установ – приділяти увагу питанням визначення тиражів і розповсюдження друкованої продукції.

369. Надали с. н. с. Інституту фізики к. ф.-м. н. М. С. Бродіну творчу відпустку з 1 липня 1962 р. на 5 місяців для завершення докторської дисертації; на час його відпустки поклали виконання обов'язків вченого секретаря об'єднаної вченої ради інститутів фізики, металофізики і напівпровідників АН УРСР на к. ф.-м. н. Г. А. Федоруса. Ухвалили рішення з інших кадрових питань.

370. *2

371–372. *1

373. Схвалили звіт РВПС УРСР АН УРСР про результати наукової наради з питань раціонального використання трудових ресурсів, проведеної 29–30 травня 1962 р. і дозволили видати матеріали наради.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1124. Арк. 100–131. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 31
засідання Президії Академії наук УРСР

від 6 липня 1962 р.

362–364. Закриті питання.

365. Затвердили д. ф. н. О. І. Дея на посаді заввідділу словесного фольклору Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії і надали звання старшого наукового співробітника 6 співробітникам.

366. Затвердили напрями наукової роботи Інститут гірничої справи ім. М. М. Федорова і ухвалили з метою розвитку наукових установ Відділу технічних наук АН УРСР у Донбасі спрямувати роботу інституту на вирішення таких важливих теоретичних і експериментальних досліджень: розробка корисних копалин на великих глибинах; добування вугілля без присутності людей у забої; розробка нових високоефективних способів добу-

вання корисних копалин; автоматизація виробничих процесів у вугільній промисловості; застосування найновіших досягнень науки і техніки для руйнування гірських порід; застосування електромагнітної гідродинаміки в техніці. Доручили Відділу технічних наук АН УРСР переглянути структуру Інституту гірничої справи ім. М. М. Федорова відповідно до основних напрямів роботи і подати пропозиції щодо її поліпшення; налагодити дієве співробітництво цього інституту, його Криворізького філіалу та Відділення гірничорудних проблем Інституту електротехніки. Тимчасово підпорядкували з 1 вересня 1962 р. філіал Інституту теплоенергетики в науково-адміністративному відношенні Інституту гірничої справи ім. М. М. Федорова. Вирішили клопотатися до директивних органів про об'єднання Інституту гірничої справи ім. М. М. Федорова та Донецького філіалу Інституту теплоенергетики і створення на їх базі Інституту з розробки важливих наукових проблем Донбасу. Ввели з 1 вересня 1962 р. в Інституті гірничої справи ім. М. М. Федорова другу посаду заступника директора з наукової роботи. Прийняли інші рішення, спрямовані на зміцнення матеріально-технічної бази установ Донецького філіалу АН УРСР.

367. Затвердили чл.-кор. І. Л. Повха на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту гірничої справи ім. М. М. Федорова.

368. Затвердили напрями наукової роботи Інституту ливарного виробництва. Постановили з метою поліпшення і подальшого розширення наукової діяльності інституту спрямувати його роботу на: розробку наукових основ ливарного виробництва та комплексної автоматизації і механізації плавильних агрегатів; теоретичні розробки у галузі автоматизації дозування розливки рідкого металу; створення комплексної автоматизації і механізації процесів виготовлення ливарних форм; створення спеціалізованих лічильно-обчислювальних пристроїв для керування ливарними технологічними процесами; розробку та впровадження нових прогресивних технологічних процесів, нових вихідних ливарних матеріалів і сплавів, комплексної автоматизації та механізації процесів ливарного виробництва. Затвердили структуру Інституту ливарного виробництва: відділи – чавунного литва, стального литва, формування матеріалів, механізації та автоматизації ливарних процесів, кам'яного литва, металознавства та термічної обробки; лабораторії – точного литва, радіоактивних досліджень литва. Ухвалили інші рішення, спрямовані на зміцнення кадрового складу і матеріально-технічної бази інституту.

369. «Про завдання установ АН УРСР геологічного профілю з метою посилення ефективності геологорозвідувальних робіт в Україні» [*4].

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 253–254 (док. № 110).

370. Прийняли рішення, спрямовані на успішне впровадження установами АН УРСР результатів закінчених науково-дослідних робіт у виробництво.

371. Розглянули виконання постанови Президії АН УРСР від 11 травня 1962 р. «Про організацію науково-дослідних робіт та підготовку наукових кадрів інститутами АН УРСР разом із вищими навчальними закладами УРСР» та відзначили деякі недоліки її виконання.

372. Постановили вважати за доцільне створити в Інституті математики відділ прикладної математики та поклали на д. ф.-м. н. П. Ф. Фільчакова обов'язки заввідділу до проведення конкурсу.

373. «Про вивчення іноземних мов в АН УРСР» [*4].

374. Затвердили науково-організаційні заходи, спрямовані на поліпшення справи захисту пріоритету на винаходи та охорону їх патентоздатності.

375. [*1]

376. Затвердили склад вченої ради Інституту металокераміки і спецсплавів із захисту закритих дисертаційних робіт під керівництвом акад. І. М. Францевича.

377–378. [*1]

379. Зобов'язали бюро Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР подати план науково-дослідних робіт на 1962–1963 рр. з питань розробки методів стабілізації ґрунтів, організації розробок нових дешевих поверхнево-активних добавок для обезпилювання ґрунтових шляхів.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1124. Арк. 132–172. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 32-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 13 липня 1962 р.

380. [*5]

381. Скасовано.

382. Затвердили низку заходів з організації робіт з репродукції картин для видання VIII–X томів малярської спадщини Т. Г. Шевченка.

383. Взяли до відома і виконання постанову Президії АН СРСР від 6 жовтня 1961 р. «Про депонування та опублікування наукових праць, що підлягають розмноженню в обмежених накладах» та рішення координа-

---

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 252–253 (док. № 109).

ційної наради редакційно-видавничих рад, центральних і республіканських академічних видавництв від 24 травня 1962 р., у якому дозволяється науковим установам академій союзних республік подавати до ВІНІТІ та Фундаментальної бібліотеки суспільних наук АН СРСР рукописи на депонування. Зобов'язали директорів наукових установ АН УРСР обговорити на вчених радах постанову та запланувати конкретні заходи з депонування рукописів.

384. Призначили з 16 липня 1962 р. М. В. Фіксена в. о. директора Інституту ливарного виробництва, поклавши на нього керівництво відділом точного литва.

385–387. *1

388. *2

389. Схвалили пропозицію об'єднаного місцевого комітету АН УРСР про організацію човнової станції та спортивно-оздоровчого табору АН УРСР в районі Русанівської затоки на ділянці, відведеній рішенням виконкому Київської міської ради від 21 листопада 1961 р. № 2235.

390. На виконання постанови РМ УРСР від 17 березня 1962 р. № 279 «Про розширення виробництва іонообмінних матеріалів у 1962–1965 рр.» зобов'язали бюро Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР та бюро Відділу біологічних наук АН УРСР разом з Міністерством вищої і середньої спеціальної освіти УРСР, Дніпропетровським і Черкаським раднаргоспами до 1 вересня 1962 р. подати на розгляд Президії АН УРСР зведений план науково-дослідних і дослідних робіт у галузі виробництва іонообмінних матеріалів та напівпродуктів для їх виробництва.

391. Постановили прийняти пропозиції Центрального будинку радянської армії про відрядження вчених АН УРСР у групи радянських військ, що перебувають за кордоном, для пропаганди досягнень науки і техніки та надали відповідні рекомендації.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1125. Арк. 1–26. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 33
засідання Президії Академії наук УРСР

від 20 липня 1962 р.

392. Затвердили на посадах: к. б. н. А. М. Пасічник – завлабораторії радіаційної мікробіології Інституту мікробіології ім. Д. К. Заболотного; к. т. н. А. Л. Грохольського – заввідділу електричних і магнітних вимірювань Інституту електротехніки; наукових співробітників Фізико-технічного ін-

ституту низьких температур: к. ф.-м. н. Ю. П. Благого – завлабораторії фізичних основ зріджених газів; д. ф.-м. н. І. М. Глазмана – заввідділу функціонального аналізу і обчислювальної математики; к. ф.-м. н. В. В. Єременка – завлабораторії електропровідності і напівпровідності; к. ф.-м. н. В. Г. Манжелія – завлабораторії фізичних властивостей зріджених газів. Дозволили Інституту загальної та неорганічної хімії призначити з 16 липня 1962 р. к. т. н. І. М. Шейка на посаду завлабораторії хімії і технології рідкісних тугоплавких металів тимчасово до проведення конкурсу.

Звільнили: к. ф.-м. н. Г. Я. Козирського від обов'язків заступника директора з наукової роботи Інституту металофізики, призначили його на посаду завлабораторії крипу металів до проведення конкурсу та поклали виконання обов'язків заступника директора з наукової роботи цього інституту на с. н. с. к. т. н. В. І. Трефілова; к. т. н. П. С. Полякова – від обов'язків заступника начальника науково-організаційного відділу Президії АН УРСР, тимчасово перевели його на посаду завідувача інженерної лабораторії Інституту механіки і затвердили к. т. н. В. О. Кузьменка на посаді заступника начальника науково-організаційного відділу Президії АН УРСР, залишивши його на посаді с. н. с. Інституту металокераміки і спецсплавів.

393. Надали завідувачу лабораторії крипу металів Інституту металофізики к. ф.-м. н. Г. Я. Козирському творчу відпустку з 20 липня 1962 р. на 6 місяців для завершення докторської дисертації.

394. Постановили відновити відділ ентомології в Інституті зоології, який був у 1958 р. тимчасово об'єднаний із відділом фауни безхребетних і паразитології у межах штату інституту та визначили завдання відділу. До проведення конкурсу керівництво відділом поклали на к. с.-г. н. В. Г. Пучкова.

395. На часткову зміну постанови Президії АН УРСР від 8 червня 1962 р. (протокол № 27, п. 330, додаток № 2) з метою поліпшення досліджень у галузі молекулярної біології ухвалили: включити до числа комплексних проблем, що координуються науковими радами при АН УРСР, проблему «Молекулярна біологія» замість проблеми «Біологічні функції білка і структура клітини»; створили наукову раду з цієї проблеми і затвердили її склад. Постановили вважати за необхідне організувати у складі АН УРСР Інститут молекулярної біології на базі лабораторії хімії білка та лабораторії біологічно активних речовин Інституту органічної хімії, лабораторії генетики Інституту зоології, лабораторії бродильних мікроорганізмів Інституту мікробіології ім. Д. К. Заболотного та відділу генетики ЦРБС АН УРСР. Визначили напрями його роботи: з'ясування хімічної будови і шляхів біосинтезу білків і нуклеїнових кислот; вишукування можливих шляхів їх хімічного синтезу; вивчення молекулярних регуляторів біологічних механізмів і ролі клітинних структур у здійсненні елемен-

тарних процесів обміну речовин і репродукції; вивчення молекулярних генетичних процесів і розробка методів керування спадковістю за допомогою хімічних і фізичних впливів; дослідження молекулярної структури і розмноження вірусів та їх взаємовідношення з клітинами.

Доручили: науково-організаційному відділу Президії АН УРСР – спільно з науковою радою з проблеми і Відділом біологічних наук АН УРСР підготувати матеріали для подання директивним органам про організацію Інституту молекулярної біології; науковій раді з проблеми – розробити план розширення досліджень у галузі молекулярної біології в установах АН УРСР та інших наукових установах і закладах вищої освіти республіки. Ухвалили здійснити заходи з підготовки кадрів з молекулярної біології та зобов'язали відділ капітального будівництва АН УРСР завершити до 1 вересня 1962 р. будівництво Інституту фізіології рослин і ввести його в експлуатацію, а також вирішити питання про будівництво жилого будинку на території інституту. Зобов'язали «Академпостач» АН УРСР забезпечити у 1962–1963 рр. постачання обладнання і матеріалів для наукових установ, що працюють у галузі молекулярної біології відповідно до їх замовлень.

396. Схвалили діяльність комісії Президії АН УРСР у складі академіків Ф. Д. Овчаренка, І. М. Федорченка, д. б. н. В. П. Короткоручка з розробки пропозицій щодо поліпшення роботи наукових установ і проєктних організацій у м. Харків та постановили надіслати пропозиції до директивних органів.

397. Заслухали інформацію директора Видавництва АН УРСР М. Л. Карпенка про видавничий план на 1963 р. Зобов'язали РВР АН УРСР разом із Видавництвом АН УРСР переглянути проєкт тематичного плану видань АН УРСР на 1963 р.

398. «Перелік головних напрямів наукових досліджень установ АН УРСР» [*4].

399. «Про створення Відділу сільськогосподарських наук в складі АН УРСР» [**4].

400. Доручили Управлінню справами АН УРСР разом з об'єднаними місцевим комітетом АН УРСР проінформувати співробітників установ АН УРСР про організацію житлово-будівельних кооперативів.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1125. Арк. 27–91. Оригінал. Машинопис.

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 257–258 (док. № 113).

[**4] Там само. С. 262–263 (док. № 115).

Протокол № 34
засідання Президії Академії наук УРСР

від 3 серпня 1962 р.

401. Звільнили к. ю. н. М. К. Михайловського від обов'язків вченого секретаря Сектора держави і права АН УРСР у зв'язку з обранням його на посаду с. н. с. і винесли йому подяку за багаторічну сумлінну працю; затвердили на посаді вченого секретаря цього Сектора к. ю. н. В. І. Сапожнікова. Затвердили Ф. Г. Бурчака на посаді завідувача редакції держави і права Головної редакції УРЕ.

402. Заслухали та обговорили доповідь в. о. головного вченого секретаря АН УРСР К. М. Ситника про розвиток в АН УРСР досліджень, спрямованих на допомогу сільськогосподарському виробництву і схвалили проєкт постанови з цього питання.

402-а. «Про розвиток в АН УРСР досліджень, спрямованих на допомогу сільськогосподарському виробництву» [*4].

403. Заслухали та обговорили доповідь акад. М. В. Пасічника про роботу наукової ради по координації наукових досліджень з проблеми «Ядерна фізика та використання атомної енергії» та постановили за доцільне обмежити діяльність ради галузями: ядерна фізика та фізика елементарних часток; спеціальні питання атомної техніки; радіаційне матеріалознавство; радіаційна фізика; радіаційна хімія та радіаційна біологія. Зобов'язали бюро Відділів фізико-математичних, технічних, хімічних і геологічних, біологічних і сільськогосподарських наук АН УРСР переглянути плани науково-дослідних робіт із використання ізотопів та ядерних випромінювань та вжити заходів для розширення цих досліджень, а також розширення впровадження ізотопів і ядерних випромінювань у народне господарство. Доручили бюро Відділу технічних наук АН УРСР прискорити розробку технічного завдання на будівництво при реакторі гарячих лабораторій Відділу і подати його до Президії АН УРСР. Ухвалили здійснити заходи з будівництва ізотопних лабораторій в установах АН УРСР та клопотатися до директивних органів про створення Республіканського комітету РМ УРСР з використання атомної енергії.

404. Ввели до складу вченої ради Інституту зоології докторів біологічних наук О. Б. Кістяківського, М. О. Палімпсестова, П. О. Ситько, Ю. Й. Шпета, кандидатів біологічних наук П. М. Мажугу та І. Т. Сокура.

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 263–268 (док. № 116).

405. Ввели до складу кваліфікаційної вченої ради Інституту металокераміки і спецсплавів керівника відділу № 3 цього інституту д. ф.-м. н. М. П. Арбузова.

406. Постановили виділити зі складу відділу фотохімії та радіаційної хімії Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського лабораторію радіаційної хімії як окрему структурну одиницю і визначили її завдання. Тимчасово поклали керівництво лабораторією на д. х. н. А. М. Кабакчи.

407. [*1]

408. Затвердили вчену раду Інституту фізіології рослин та ухвалили клопотатися перед ВАК Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти СРСР про надання їй права присуджувати вчені ступені докторів і кандидатів біологічних і сільськогосподарських наук за спеціальностями «фізіологія рослин», «агрохімія», «біохімія рослин» і «радіобіологія».

409. Надали голові Відділу суспільних наук АН УРСР чл.-кор. О. С. Короїду відпустку з 6 серпня 1962 р. на 27 роб. дн., виконання обов'язків голови Відділу на цей час поклали на чл.-кор. І. О. Гуржія.

410. «Про стан та перспективи розвитку досліджень по проблемі «керування спадковістю» в АН УРСР» [*4].

411. Затвердили проєктне завдання зі зведеним кошторисно-фінансовим розрахунком на будівництво першої черги Морського гідрофізичного інституту АН УРСР з такими показниками: загальний обсяг – 27 588 *м*^{3}, загальна корисна площа – 5384 *м*^{2}, загальна робоча площа – 2761 *м*^{2}. Загальна вартість будівництва за зведеним кошторисно-фінансовим розрахунком – 1454,68 тис. крб.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1125. Арк. 92–128. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 35
засідання Президії Академії наук УРСР

від 17 серпня 1962 р.

412. Прийняли до виконання постанову ЦК КПРС та РМ СРСР від 12 травня 1962 р. № 441 та ЦК КПУ і РМ УРСР від 7 липня 1962 р. № 897 «Про заходи по дальшому поліпшенню добору і підготовки наукових кадрів».

Зобов'язали: керівників науково-дослідних установ АН УРСР – розробити конкретні заходи із забезпечення виконання плану підготовки науко-

---

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 268–272 (док. № 117).

вих кадрів; вжити заходів з підбору на наукову роботу талановитої молоді і висунення на науково-організаційні посади здібних молодих учених; спільно з Відділами наук АН УРСР переглянути перспективні плани підготовки наукових кадрів на 1963–1965 рр., вточнити їх і подати на розгляд Президії АН УРСР; бюро Відділів наук АН УРСР і наукові ради з проблем – підготувати перелік тем за найважливішими науковими напрямами і проблемами, які можуть бути рекомендовані для підготовки дисертаційних досліджень на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук.

Рекомендували керівникам академічних науково-дослідних установ, радам яких надано право присудження учених ступенів, ввести до складу рад до 20 % представників інших установ і закладів. Доручили РВР АН УРСР разом із Видавництвом АН УРСР і редколегіями журналів АН УРСР розробити заходи для забезпечення публікації статей здобувачів вчених ступенів не пізніше як 6–7 місяців після надходження їх до редколегії журналів. Постановили ввести з 1963 р. штатні посади стажистів-дослідників для зарахування на них випускників закладів вищої освіти і передбачити у плані по праці АН УРСР на 1963 р. 600 посад стажистів-дослідників, 400 вакансій науково-допоміжного, інженерно-технічного і виробничого персоналу, 300 штатних посад науково-допоміжного персоналу із числа практикантів – студентів старших курсів закладів вищої освіти і технікумів. Ввели єдиний конкурсний порядок заміщення вакантних посад завідувачів відділів, лабораторій, секторів, старших і молодших наукових співробітників. Встановили, що завідувачі відділів, лабораторій, секторів, старші наукові співробітники обираються на посади кожні 5 років, а молодші наукові співробітники – кожні 3 роки. Доручили бюро Відділів наук АН УРСР і керівникам наукових установ вжити заходів з розвантаження вчених від науково-організаційної та громадської роботи; під час обрання і розгляду рекомендацій для затвердження на керівні посади наукових установ керуватися п. 4 постанови ЦК КПРС і РМ СРСР від 12 травня 1964 р. № 441, беручи до уваги заміщення цих посад ученими не старше 65 років. Дозволили керівникам установ переводити на посади старших наукових співробітників-консультантів докторів наук, які мають право на пенсію за віком, маючи на увазі залучення їх для підготовки наукових кадрів. Також ухвалили інші заходи з виконання зазначених вище постанов.

413. Взяли до відома інформацію віцепрезидента АН УРСР акад. М. П. Семененка і в. о. головного вченого секретаря АН УРСР к. б. н. К. М. Ситника про розгляд планів АН УРСР у Державному комітеті РМ СРСР по координації науково-дослідних робіт.

414. Взяли до відома інформацію Державного комітету РМ СРСР із питань праці і заробітної плати від 21 липня 1962 р. № 240, згідно з якою Ін-

ститут геології горючих копалин віднесено до другої категорії з оплати праці керівних і наукових працівників.

415. Ввели до складу кваліфікаційної вченої ради Інституту металокераміки і спецсплавів чл.-кор. Н. Д. Моргуліса, докторів хімічних наук А. Т. Пилипенка і А. М. Голуба, д. т. н. Д. В. Вайнберга.

416. Затвердили склад вченої ради Інституту ботаніки.

417. Звільнили к. і. н. М. Н. Іваницького від обов'язків вченого секретаря ради Відділу суспільних наук АН УРСР і вивели зі складу вченої ради цього Відділу. Ввели до складу ради к. і. н. І. С. Слабєєва та затвердили його вченим секретарем ради Відділу суспільних наук АН УРСР.

418–419. *1

420. *2

421. Затвердили розташування двох житлових будинків для провідних учених АН УРСР на відведеній площі по вул. Бастіонній, 15 у м. Київ.

422–423. *1

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1125. Арк. 129–160. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 36-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 24 серпня 1962 р.

424. Затвердили проєктне завдання зі зведеним кошторисно-фінансовим розрахунком на будівництво Інституту загальної та неорганічної хімії з такими показниками: загальний обсяг – 67 841 *м*^{3}, загальна корисна площа – 11 254 *м*^{2}, загальна робоча площа – 8131 *м*^{2}. Загальна вартість будівництва по зведеному кошторисно-фінансовому розрахунку – 1485,55 тис. крб.

425. Затвердили проєктне завдання зі зведеним кошторисно-фінансовим розрахунком на будівництво Інституту органічної хімії з такими показниками: загальний обсяг – 62 581 *м*^{3}, загальна корисна площа – 11 157 *м*^{2}, загальна робоча площа – 8568 *м*^{2}. Загальна вартість будівництва по зведеному кошторисно-фінансовому розрахунку – 1485,97 тис. крб.

426. Затвердили проєктне завдання зі зведеним кошторисно-фінансовим розрахунком на будівництво Інституту металофізики з такими показниками: загальний обсяг – 76 513 *м*^{3}, загальна корисна площа – 11 061 *м*^{2}, загальна робоча площа – 8804,0 *м*^{2}. Загальна вартість будівництва по зведеному кошторисно-фінансовому розрахунку – 1499,98 тис. крб.

427. Затвердили проєктне завдання зі зведеним кошторисно-фінансовим розрахунком на будівництво головного корпусу Інституту фізичної хімії

ім. Л. В. Писаржевського (розширення приміщення і котельні) з такими показниками: загальний обсяг – 29 377,4 *м*^{3}, загальна корисна площа – 44 30,0 *м*^{2}, загальна робоча площа – 3458,0 *м*^{2}. Загальна вартість будівництва по зведеному кошторисно-фінансовому розрахунку – 1331,36 тис. крб.

428. Затвердили тематичний план Видавництва АН УРСР на 1963 р. у кількості 580 назв, загальним обсягом 7100 обл.-вид. арк. і 35 977 тис. обл.-вид. арк. – відбитків, зокрема, книжкова продукція – 409 назв обсягом 5348 обл.-вид. арк. і 31 997 тис. обл.-вид. арк. – відбитків; журнальна продукція – 122 назви, обсягом 1300 обл.-вид. арк. і 3580 тис. обл.-вид. арк. – відбитків; резерв Президії АН УРСР – 49 назв, обсягом 452 обл.-вид. арк. і 400 тис. обл.-вид. арк. – відбитків. Також затвердили доходи Видавництва АН УРСР за номіналом у сумі 1378 тис. крб і витрати у сумі 1192,5 тис. крб.

429. На часткову зміну розпорядження Президії АН УРСР від 15 травня 1962 р. № 337 постановили перевести в нову будівлю Інституту теплоенергетики лабораторію використання рудних родовищ РВПС УРСР АН УРСР.

430. Ввели до складу вченої ради Інституту геологічних наук докторів геолого-мінералогічних наук: Д. Є. Айзенверга, В. М. Головцина, П. К. Заморія.

431. Дозволили Львівській бібліотеці АН УРСР надіслати до Бібліотеки ім. Оссолінських у м. Вроцлав (Польща) мікрофільм із рукописів Ф. Сярчинського.

432. Дозволили Державній публічній бібліотеці УРСР надіслати за кордон у порядку міжнародного книгообміну окремі видання.

433. Надали заступнику директора з наукової частини і заввідділу етнографії Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії к. і. н. К. Г. Гуслистому творчу відпустку з 10 вересня 1962 р. на 3 місяці для написання доповіді у зв’язку з наступним захистом по сукупності друкованих праць на здобуття вченого ступеня доктора історичних наук і на цей час поклали тимчасове виконання обов’язків заступника директора з наукової частини заввідділу словесного фольклору цього інституту д. філол. н. О. І. Дея.

434. Надали завідувачу редакції держави і права Головної редакції УРЕ Ф. Г. Бурчаку творчу відпустку з 27 серпня 1962 р. на 2 місяці для завершення кандидатської дисертації.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1125. Арк. 161–221. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 37
засідання Президії Академії наук УРСР

від 31 серпня 1962 р.

435. Звільнили к. с.-г. н. М. Т. Балашова з 1 вересня 1962 р. від виконання обов'язків директора Українського науково-дослідного інституту фізіології та біохімії сільськогосподарських тварин за власним бажанням і призначили в. о. директора к. б. н. З. П. Скородинського з наступним затвердження Загальними зборами АН УРСР.

436. Затвердили на посадах наукових співробітників Інституту машинознавства і автоматики: к. т. н. Л. Я. Мізюка – завлабораторії автоматизації електророзвідки; к. ф.-м. н. Я. С. Підстригача – заввідділу термоміцності; к. т. н. А. Н. Тинного – завлабораторії дослідження властивостей опромінених матеріалів; к. т. н. О. І. Цихана – завлабораторії акустики. По Інституту гідробіології: звільнили к. б. н. Г. Л. Мельничука від обов'язків вченого секретаря, перевівши його на посаду с. н. с. відділу гідробіології, і затвердили на посаді вченого секретаря к. с.-г. н. М. А. Лебединського.

437. «Про здійснені заходи для покращення організації науково-технічного інформування установ АН УРСР» [*4].

438. З метою поліпшення охорони державних інтересів у галузі винаходів і організації винахідництва в установах АН УРСР зобов'язали керівників наукових установ поліпшити роботу зі створення нових патентоздатних приладів, устаткування, технологічних процесів, забезпечити широке вивчення і використання вітчизняних та іноземних патентних матеріалів, подання заявок на авторські свідоцтва і патентів за кордон, подати Президії АН УРСР пропозиції про організацію в установах патентних бюро (груп).

439. Розглянули план проведення дискусій, сесій, конференцій і нарад установами АН УРСР на 1963 р. і доручили бюро Відділів наук АН УРСР їх доопрацювати. Зобов'язали наукові ради з найважливіших проблем із природничих і гуманітарних наук передбачити у планах на 1963 р. проведення конференцій з кожної наукової проблеми.

440. Взяли до відома інформацію віцепрезидента АН УРСР акад. М. П. Семененка про відрядження до м. Москва з приводу визначення збільшення чисельності працівників АН УРСР на 1963 р. Взяли до відома, що Держплан СРСР разом з Міністерством фінансів СРСР встановив чисельність працівників АН УРСР на 1963 р. у кількості 21 700 штатних од.

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 278–279 (док. № 119).

Ухвалили вважати цю кількість штатних од. незадовільною і продовжити клопотатись до директивних органів про її збільшення до 23,2 тис. од.

441. Надали голові Відділу фізико-математичних наук АН УРСР акад. Ю. О. Митропольському відрядження 3–6 вересня 1962 р. до м. Харків для вирішення питань будівництва Фізико-технічного інституту низьких температур.

442. Винесли подяку акад. Р. Є. Кавецькому за активну участь в організації і проведенні VIII Міжнародного протиракового конгресу.

443. Створили при Президії АН УРСР довідкову бібліотеку і зобов'язали директора Державної публічної бібліотеки УРСР к. е. н. В. С. Дончака відібрати до неї відповідну літературу та організувати в наступному році передплату на літературу для неї.

444. Затвердили скоригований план розподілу додаткових асигнувань для Морського гідрофізичного інституту на придбання наукового устаткування у 1962 р. в обсязі 2500 тис. крб.

445. Взяли до відома, що віцепрезидент АН УРСР акад. М. П. Семененко виїздить у закордонне відрядження до НДР 2–19 вересня 1962 р. та надали йому відпустку з 20 вересня 1962 р. на 22 роб. дн.

446. Взяли до відома наказ Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти СРСР від 31 липня 1962 р. «Про затвердження положення про аспірантуру при вищих учбових закладах і науково-дослідних установах» і ввели його в дію в установах АН УРСР з 1 вересня 1962 р.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1126. Арк. 1–57. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 38-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 7 вересня 1962 р.

447–448. Закриті питання.

449. Зобов'язали директора книжкового магазину і директора Видавництва АН УРСР М. Л. Карпенка забезпечити до 15 жовтня 1962 р. зовнішнє оформлення магазину, яке б відображало найновіші досягнення провідних галузей науки і техніки та розкривало видавничу діяльність АН УРСР, і ухвалили фінансові заходи з цього приводу.

450. На виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 10 липня 1962 р. № 794 «Про заходи по дальшому розвиту вугільної промисловості Донецького басейну» зобов'язали Інститут гірничої справи ім. М. М. Федорова (чл.-кор. К. С. Борисенко) разом з Інститутом геології горючих копа-

лин (акад. В. Б. Порфир'єв), Головгеологією УРСР, УкрНДГРІ, ДонВУГІ, МакНДІ розробити у 1963–1964 рр. методи визначення фізико-механічних властивостей вугілля, що містять породи у кернових пробах для прогнозу гірничотехнічних умов експлуатації вугільних родовищ, а також методику прогнозу газо- та водонасичення за даними геологорозвідувальних робіт. Зобов'язали інститути гірничої справи ім. М. М. Федорова і геології горючих копалин внести зміни і доповнення в проєкти планів науково-дослідних робіт на 1963 р. і доручили Інституту гірничої справи ім. М. М. Федорова подати на розгляд Президії АН УРСР погоджені із зацікавленими організаціями заходи з виконання постанови.

451. На виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 7 серпня 1962 р. № 895 «Про заходи по забезпеченню розвитку енергетики Української РСР в 1963–1965 рр.» зобов'язали Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона забезпечити: розробку в 1962 р. за заявкою Міністерства будівництва електростанцій СРСР механізованих способів зварювання на місці монтажу котельних агрегатів і станційних трубопроводів котельних труб із вуглецевих низьколегованих, перлітних і аустенітних сталей, а також труб для теплофікацій; проєктування виготовлення і постачання заводам енергетичного машинобудування спеціального та унікального верстатного устаткування; разом із Нікопольським південнотрубним заводом взяти участь у проведенні у 1962–1963 рр. науково-дослідних робіт із розробки технології зварювання, калібрування, гнуття і термообробки труб із жароміцних марок сталей, що вживаються для енергетичних установок високих і надкритичних параметрів пари та методів контролю якості цих труб.

452. Затвердили А. Ф. Мінаєва на посаді заступника керівника по адміністративно-господарській частині Львівського філіалу Інституту геофізики.

453. Передбачили перевірку комісіями Президії АН УРСР стану виконання наукових тем за 1954–1961 рр. в інститутах економіки, історії, літератури ім. Т. Г. Шевченка, мистецтвознавства, фольклору та етнографії.

454. *1

455. Взяли до відома і керівництва, що Державний комітет РМ СРСР з питань праці і заробітної плати постановою від 30 серпня 1962 р. № 281 відніс РВПС УРСР АН УРСР до першої категорії з оплати праці керівних і наукових працівників відповідно до постанови РМ СРСР від 5 червня 1957 р. № 660.

456. Закрите питання.

457. Призначили В. П. Меньшова з 7 вересня 1962 р. заступником головного вченого секретаря АН УРСР, звільнивши його від обов'язків нау-

кового співробітника-консультанта науково-організаційного відділу Президії АН УРСР.

458. Дозволили працювати за сумісництвом у закладах вищої освіти УРСР у 1962–1963 рр. 55 науковим співробітникам АН УРСР, зокрема, академікам – А. К. Бабку, Ф. П. Бєлянкіну, А. К. Вальтеру, П. А. Власюку, В. М. Глушкову, М. Ф. Гулому, Ю. К. Делімарському, А. І. Кіпріанову, О. П. Маркевичу, Ю. О. Митропольському, С. І. Пекарю, О. В. Погорєлову, К. Д. Синельниковому, Й. З. Штокалу та членам-кореспондентам – О. І. Ахієзеру, Н. І. Ахієзеру, Є. С. Боровику, В. Є. Іванову, О. Г. Івахненку, М. О. Кільчевському, Л. А. Кульському, І. М. Лівшицю, В. О. Марченку, О. С. Парасюку, Г. С. Писаренку, Б. А. Пишкіну, І. Л. Повху, М. С. Полякову, Г. Є. Пухову, Г. В. Самсонову, Ю. Д. Соколову, А. А. Смирнову, Д. Л. Фердману, А. П. Філіппову, К. Б. Яцимирському.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1126. Арк. 58–77 Оригінал. Машинопис.

Протокол № 39
засідання Президії Академії наук УРСР

від 14 вересня 1962 р.

459. Закрите питання.

460. *3

461. Затвердили на посадах: к. т. н. О. М. Романіва – завідувача фізико-технічної лабораторії Інституту машинознавства і автоматики і к. т. н. М. Й. Чаєвського – завлабораторії дослідження матеріалів в умовах надглибокого буріння цього інституту; к. т. н. І. Д. Радомисельського – керівника відділу промислової технології та економіки металокерамічного виробництва Інституту металокераміки і спецсплавів.

462. Звільнили д. ф.-м. н. О. О. Іванова з 20 вересня 1962 р. від обов'язків директора Морського гідрофізичного інституту, залишивши його на посаді завідувача лабораторії технічної фізики моря цього інституту і призначили д. ф.-м. н. А. Г. Колесникова в. о. директора Морського гідрофізичного інституту з наступним затвердженням його на посаді Загальними зборами АН УРСР.

463. «Про стан і заходи по поліпшенню наукових робіт по хімічних засобах захисту рослин (пестицидах) в УРСР» *4.

---

*4 *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 283–285 (док. № 122).

464. Схвалили поданий РВР АН УРСР план підготовки рукописів на 1963–1965 рр. з наукових проблем та ухвалили інші рішення, спрямовані на поліпшення проблематики перспективного плану підготовки видань АН УРСР на 1963–1965 рр.

465. Взяли до відома інформацію віцепрезидента АН УРСР акад. В. М. Глушкова про проєкти доповідної записки та постанови ЦК КПУ і РМ УРСР «Про упорядкування неперіодичних видань наукових праць науково-дослідних установ, вищих учбових закладів та інших організацій УРСР».

466. [*1]

467. «Про організацію науково-дослідних робіт та підготовку кадрів академічними установами спільно з закладами вищої освіти УРСР [*4].

468. Схвалили пропозицію про організацію спільних науково-дослідних робіт із проблемною теплотехнічною лабораторією Київського політехнічного інституту. Доручили бюро Відділу технічних наук АН УРСР разом з чл.-кор. В. І. Толубинським розробити проєкт Положення з проведення спільних робіт і подати його на затвердження Президії АН УРСР.

469. [*1]

470. Погодилися провести об'єднану сесію Відділу технічних наук СРСР і Відділу технічних наук УРСР 29–31 жовтня і 1 листопада 1962 р. у м. Київ та затвердили її програму.

471. [14] Ухвалили внести зміни до постанови Президії АН УРСР від 3 серпня 1962 р. (протокол № 34, п. 402-а), зокрема уточнити назву теми № 3, назвавши її «Спеціалізація і розподіл сільського господарства в західних областях України».

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1126. Арк. 78–142. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 40-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 21 вересня 1962 р.

472–473. [*1]

474. Анульовано.

475. Затвердили договір, укладений інститутами математики і кібернетики АН УРСР з Київським державним університетом ім. Т. Г. Шевченка

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 285–288 (док. № 123).

[14] Постанову прийнято протокольно.

про організацію спільної науково-дослідної лабораторії математичної статистики та зобов'язали зазначені вище академічні інститути спільно з університетом розробити план робіт лабораторії на 1963 р. Постановили у першому півріччі 1964 р. розглянути на засіданні Бюро Президії АН УРСР питання про виконання спільних робіт зазначеної лабораторії.

476. Надали віцепрезиденту АН УРСР акад. М. П. Семененку з 24 вересня 1962 р. відпустку на 22 роб. дн.

477. Погодилися з пропозицією вченої ради Міністерства охорони здоров'я УРСР, Українського науково-дослідного інституту клінічної медицини, Київського медінституту про спільне проведення у грудні 1962 р. Республіканської наукової конференції з питань розвитку вищої медичної школи та ухвалили заходи з її організації.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1126. Арк. 143–155. Оригінал, Машинопис.

Протокол № 41-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 27 вересня 1962 р.

478. Постановили присудити премії з централізованого фонду Президії АН УРСР за роботи зі створення і впровадження нової техніки колективам співробітників інститутів теплоенергетики, використання газу в комунальному господарстві та промисловості, електротехніки, металокераміки і спецсплавів, електрозварювання ім. Є. О. Патона, радіотехнічних проблем.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1126. Арк. 156–159. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 42
засідання Президії Академії наук УРСР

від 28 вересня 1962 р.

479. *3

480. Затвердили на посадах: к. вет. н. В. Ю. Мицика – заступника директора з наукової роботи Українського науково-дослідного інституту фізіології та біохімії сільськогосподарських тварин; к. т. н. М. Г. Гаркушу – керівника лабораторії підйомних машин Інституту гірничої справи ім. М. М. Федорова; к. т. н. М. А. Шматкова – вченого секретаря Інституту

гірничої справи ім. М. М. Федорова; к. х. н. В. В. Веселова – завідувача відділу хімічної технології Інституту використання газу в комунальному господарстві та промисловості. По Інституту гідрології і гідротехніки: затвердили к. т. н. А. Б. Крижанівську – на посаді завідувача відділу гідрологічних прогнозів; к. т. н. В. І. Моклика – на посаді завідувача відділу гідрології і гідротехніки; звільнили к. т. н. Г. І. Швеця від обов'язків завідувача відділу гідрології та перевели його на посаду с. н. с. відділу до проведення конкурсу.

481. Заслухали та обговорили доповідь голови Відділу технічних наук АН УРСР чл.-кор. Г. В. Самсонова про перспективи розвитку в установах наукових досліджень із проблеми «Методи прямого перетворення теплової енергії в електричну» та доручили доопрацювати проєкт з цього питання і подати на затвердження Президії АН УРСР.

482. Заслухали та обговорили доповідь голови Відділу суспільних наук АН УРСР чл.-кор. О. С. Короїда та співдоповідь акад. П. М. Першина щодо проєкту постанови ЦК КПУ «Про стан і заходи по дальшому розвитку економічних досліджень в Українській РСР» та доручили комісії під керівництвом чл.-кор. О. С. Короїда підготувати зведену доповідну записку з цього питання до Державного комітету РМ УРСР по координації науково-дослідних робіт з урахуванням пропозицій, підготовлених чл.-кор. О. С. Короїдом і акад. П. М. Першиним, і висловлених зауважень під час обговорення Президії АН УРСР.

483. Визнали за доцільне встановлення тісного контакту між Інститутом використання газу в комунальному господарстві та промисловості і науково-дослідними організаціями Головгазу СРСР; погодилися з пропозицією Головгазу СРСР про суттєве розширення Інституту використання газу в комунальному господарстві та промисловості, який є провідною в СРСР науковою установою у цій галузі, з метою перетворення його на головний інститут з використання газу; встановили, що інститут здійснює свою роботу на основі тематичних планів, які затверджуються спільно Президією АН УРСР і колегією Головгазу СРСР. Ухвалили здійснити заходи, спрямовані на зміцнення матеріально-технічної бази установи.

484. З метою поліпшення роботи Інституту зоології по впровадженню у виробництво результатів закінчених робіт доручили дирекції Інституту зоології (акад. В. Г. Касьяненко) розширити план впровадження, передбачити значне розширення робіт з госпдоговірної тематики; запропонували розширити зв'язки з іншими науково-дослідними установами, кафедрами, міністерствами і відомствами з виконання важливих для народного господарства досліджень і впровадження їх результатів у практику. Ухвалили активізувати участь інституту в реалізації наказу Міністерства вироб-

ництва і заготівель сільськогосподарських продуктів УРСР і Міністерства сільського господарства УРСР від 5 червня 1962 р. № 267/236 «Про посилення заходів профілактики і боротьби з паразитарними захворюваннями сільськогосподарських тварин і птиці в господарствах Української РСР». Зобов'язали інститут подати до Президії АН УРСР доповідну записку про впровадження у виробництво дубового шовкопряду.

485. Заслухали та обговорили інформацію головного вченого секретаря АН УРСР чл.-кор. Г. С. Писаренка про виконання постанови Президії АН УРСР від 6 липня 1962 р. «Про впровадження установами Академії наук наслідків закінчених науково-дослідних робіт у виробництво» та ухвалили заходи з виконання постанови.

486. Зобов'язали голів Відділів наук АН УРСР у місячний термін підготувати пропозиції про перейменування інститутів відповідно до їх наукового спрямування.

487. Затвердили склад вченої ради Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона із захисту докторських і кандидатських дисертацій зі спеціальності «машини і технології зварювального виробництва» під керівництвом акад. Б. Є. Патона.

488. Затвердили склад кваліфікаційної вченої ради Інституту загальної та неорганічної хімії з присудження вчених ступенів доктора і кандидата хімічних наук зі спеціальностей «неорганічна хімія», «аналітична хімія», «колоїдна хімія» і «електрохімія» під керівництвом акад. Ю. К. Делімарського.

489. Затвердили членами вченої ради РВПС УРСР АН УРСР к. е. н. Г. Л. Градова та в. о. завідувача підвідділу розміщення виробничих сил економічних районів Держплану УРСР М. А. Зурабова.

490. Анульовано.

491. [*1]

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1126. Арк. 160–185. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 43-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 5 жовтня 1962 р.

492. Закрите питання.

493. «Про участь установ АН УРСР у здійсненні програми Міжнародного року спокійного Сонця» [*4].

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 290–291 (док. № 125).

494. Ухвалили запропонувати Інституту геологічних наук обов'язково погоджувати з РВПС УРСР АН УРСР плани науково-дослідних робіт відділу фізичної географії та картографії.

495. Розглянули питання про участь Інституту економіки у виконанні теми-завдання «Розробка нових методів одержання порошків, створення металокерамічних матеріалів з спеціальними властивостями і виробів з них для різних галузей техніки». Ухвалили: запропонувати Інституту металокераміки і спецсплавів створити відділ (сектор) економічних досліджень для розробки питань конкретної економіки наукових досліджень за профілем інституту; інституту – клопотатись до Держплану УРСР про передачу Держплану УРСР усіх інших економічних питань, які входять до компетенції останнього.

496. Постановили створити на основі штатів Видавництва АН УРСР і його книжкового магазину книготорговельну контору АН УРСР «Укракадемкнига», затвердили Положення про неї і штатний розпис.

497. *1

498. Дозволили працювати за сумісництвом у Київському державному університеті ім. Т. Г. Шевченка у 1962–1963 навчальному році акад. А. Д. Коваленку, д. ф.-м. н. М. П. Лисиці та к. е. н. В. П. Демченку.

499. Скасовано.

500. Розглянули та обговорили проєкт постанови ЦК КПУ і РМ УРСР «Про стан і заходи по дальшому розвитку економічних досліджень в Українській РСР», підготовлений Державним комітетом РМ УРСР по координації науково-дослідних робіт та ухвалили вважати за необхідне у разі подальшої удосконалення проєкту постанови врахувати зміни і доповнення, запропоновані Президією АН УРСР.

Архів Президії НАН України, Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1126. Арк. 186–207. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 44
засідання Президії Академії наук УРСР

від 12 жовтня 1962 р.

501. Затвердили на посадах: д. ф.-м. н. В. Л. Германа – завідувача відділу теоретичної електроніки Інституту радіофізики і електроніки; к. т. н. О. Г. Герасимова – завідувача відділу фізико-хімії і технології мінеральної сировини Інституту мінеральних ресурсів. Звільнили к. філос. н. М. В. Гончаренка від виконання обов'язків заступника головного вченого секретаря АН УРСР згідно з його заявою; В. П. Поліщука – від виконання обов'язків

вченого секретаря Інституту ливарного виробництва у зв'язку з переведенням його на посаду молодшого наукового співробітника і затвердили на посаді вченого секретаря інституту к. т. н. А. В. Чорновола.

502. «Про стан, перспективи розвитку та напрям наукової діяльності Інституту гідрології і гідротехніки АН УРСР» [*4].

503. Заслухали та обговорили інформацію віцепрезидента АН УРСР акад. В. М. Глушкова про розвиток у наукових установах досліджень із використанням обчислювальних машин. Постановили зобов'язати директорів установ АН УРСР: обговорити на вчених радах і подати до Президії АН УРСР пропозиції про ширше застосування сучасних обчислювальних методів у наукових дослідженнях і плани обчислювальних робіт на електронних машинах на 1962–1963 рр.; організувати обчислювальні групи в інститутах для проведення досліджень із використанням обчислювальної техніки. Зобов'язали наукову раду з проблем «Кібернетика» скласти план організації консультаційних пунктів з програмування і методів обчислювання при інститутах, які мають електронно-обчислювальні машини. Доручили Інституту кібернетики організувати постійно діючий семінар із питань програмування. Ухвалили провести заходи з розподілу завантаження обчислювальних машин поміж академічними установами.

504. Постановили звернути увагу директорів наукових установ та голів Відділів наук АН УРСР на стан контролю за виконанням постанов уряду та Президії АН УРСР та доручили науково-організаційному відділу Президії АН УРСР розробити заходи з поліпшення контролю і діловодства в установах АН УРСР.

505. «Про вирішення проблеми Сиваша» [**4].

506. [*5]

507. [*1]

508. На виконання постанови Державного комітету РМ СРСР по координації науково-дослідних робіт від 31 серпня 1962 р. № 44 «Про координаційний план науково-дослідних робіт по розвитку виробництва і застосування ферментних препаратів у промисловості на 1963–1965 рр.» зобов'язали: директорів інститутів біохімії (акад. О. В. Палладін) та мікробіології ім. Д. К. Заболотного (акад. В. Г. Дроботько) передбачити у планах науково-дослідних робіт на 1963 р. і наступні роки виконання визначених завдань і скласти та подати до Президії АН УРСР план завдань із встановленням етапів проведення робіт та їх виконання. Зобов'язали бюро Відділу біологічних наук АН УРСР: для виконання робіт передбачити на 1963 р.

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 295–298 (док. № 128).

[**4] Там само. С. 298–300 (док. № 129).

штати і кошти зазначеним вище інститутам, подати пропозиції про організацію в інститутах спеціальних лабораторій для вивчення і застосування ферментів. Вирішили звернутися до Державного комітету РМ СРСР по координації науково-дослідних робіт із проханням про звільнення інститутів біохімії, мікробіології ім. Д. К. Заболотного від низки завдань, а також про включення Інституту біохімії до розробки методів визначення активності глюкозооксидози, каталази, ліпаз, фосфатаз, целюлоз та інших ферментів.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1126. Арк. 208–242. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 45-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 19 жовтня 1962 р.

509. Закрите питання.

510. Заслухали та обговорили доповідь чл.-кор. І. Л. Повха про стан та перспективи розвитку наукових досліджень з магнітної гідродинаміки і доручили науково-організаційному відділу Президії АН УРСР спільно з головою Відділу технічних наук АН УРСР чл.-кор. Г. В. Самсоновим та чл.-кор. І. Л. Повхом внести до проєкту з цього питання зміни і доповнення, висловлені під час обговорення, і подати на затвердження Бюро Президії АН УРСР.

511. Заслухали та обговорили доповідь директора Інституту мікробіології ім. Д. К. Заболотного акад. В. Г. Дроботька про впровадження інститутом результатів закінчених робіт у виробництво. Відзначили, що інститут за останній час досяг певних успіхів у цій справі. Зауважили і певні недоліки у роботі. З метою поліпшення роботи інституту зобов'язали дирекцію розширити дослідження з вивчення ферментів та антибіотиків та звернути увагу на те, що одним з головних завдань, що стоять перед інститутом, є швидке ефективне впровадження наслідків наукових робіт у виробництво. Доручили дирекції включити до плану на 1963 р. такі наукові роботи: розробка Інструкції з регулювання молочнокислого бродіння у виноробстві; виробнича перевірка ефективності дії нових штамів фосфоробактерій; випробування у медичних закладах антибіотичного препарату сальвіна; виробнича перевірка нових штамів для збагачення силосу білками та вітамінами. Зобов'язали акад. В. Г. Дроботька ширше налагоджувати комплексні дослідження, пов'язані з впровадженням у виробництво, і розширити обсяг робіт з госпдоговірної тематики. Ухвалили інші рішення, спрямовані на зміцнення матеріально-технічної бази інституту та посилення його зв'язків із промисловими підприємствами.

512. Призначили В. Я. Чернявського з 23 жовтня 1962 р. на посаду начальника відділу комплектації нової бази наукових установ АН УРСР Президії АН УРСР (відділ матеріальних фондів).

513. [*2]

514–515. [*1]

516. Винесли подяку від імені Президії АН УРСР співробітникам Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця: д. б. н. Є. В. Колпакову – з нагоди його 60-річчя та к. б. н. Д. О. Кочерзі – з нагоди його 50-річчя.

517. Дозволили Інституту металокераміки і спецсплавів збільшити за рахунок резерву Президії АН УРСР обсяг збірників: «Розсіяння енергії при коливаннях пружних систем» з 15 до 23 друк. арк. і «Питання високотемпературної міцності в машинобудуванні» з 15 до 22 друк. арк.

518. На виконання постанови РМ СРСР від 23 вересня 1961 р. та РМ УРСР від 12 жовтня 1961 р. організували ОКБ у складі Фізико-технічного інституту низьких температур, затвердили його структуру і штат із розрахунку перспективного розвитку на 1963–1964 рр. у кількості 580 осіб та ухвалили інші рішення про його штатну чисельність на 1963 р.

519. «Про хід та перспективи розвитку наукових досліджень з проблеми “Методи прямого перетворення теплової енергії в електричну” в установах АН УРСР» [*4].

520. Підтримали клопотання Відділу суспільних наук АН УРСР про проведення 23–27 листопада 1962 р. в м. Київ і м. Львів спільної наукової сесії Інституту історії АН УРСР, Інституту історії АН Вірменської РСР та Інституту суспільних наук АН УРСР, присвяченої історичним зв’язкам українського і вірменських народів з кількістю 100 учасників. Схвалили проєкт програми наукової сесії та склад її учасників. Доручили інститутам історії та суспільних наук підготувати матеріали наукової сесії до видання спільно з Інститутом історії АН Вірменської РСР.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1126. Арк. 243–270. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 46
засідання Президії Академії наук УРСР

від 26 жовтня 1962 р.

521. [*3]

522. Затвердили на посадах наукових співробітників. По Інституту загальної та неорганічної хімії: к. х. н. І. Т. Гороновського – завлабораторії

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 300–304 (док. № 130).

автоматизації фізико-хімічних процесів обробки води; к. х. н. О. М. Когановського – завлабораторії фізико-хімічних методів очистки промислових стічних вод; к. х. н. М. О. Шевченко – завлабораторії регулювання складу води для питних цілей. По Інституту хімії полімерів і мономерів: звільнили к. х. н. Н. П. Сметанкіну від обов'язків вченого секретаря та перевели її на посаду с. н. с. лабораторії елементарних сполук до проведення конкурсу; затвердили к. х. н. О. Г. Фадеїчеву на посаді вченого секретаря цього інституту.

Затвердили к. б. н. П. П. Мельничука на посаді завлабораторії фізіології живлення рослин Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця за конкурсом. Звільнили по Інституту теплоенергетики: чл.-кор. АН СРСР Л. М. Сапожнікова від обов'язків заввідділу комплексної термічної переробки палив згідно з його заявою; к. х. н. В. І. Кузнєцова від обов'язків завлабораторії хімічної переробки палив згідно з його заявою і перевели на посаду с. н. с. відділу комплексної термічної переробки палив до проведення конкурсу. Скасували п. 2 постанови Президії АН УРСР від 12 січня 1962 р. (протокол № 3, п. 27) про затвердження д. б. н. Ф. Л. Калініна на посаді заввідділу біохімії Інституту ботаніки у зв'язку з тим, що він не приступив до роботи в інституті.

523. У зв'язку з утворенням у складі АН УРСР Відділу сільськогосподарських наук, постановили покласти обов'язки голови цього Відділу на д. б. н. С. І. Лебедєва.

524. Затвердили д. ф.-м. н. О. О. Іванова начальником 13 рейсу науково-дослідного судна «Михайло Ломоносов» Морського гідрофізичного інституту.

525. У зв'язку з утворенням в складі АН УРСР Відділу сільськогосподарських наук (протокол № 33, п. 399) постановили числити з 1 листопада 1962 р. по цьому Відділу 15 академіків і членів-кореспондентів, які входили до персонального складу Відділу біологічних наук АН УРСР, зокрема, академіків – П. А. Власюка, Л. К. Гребеня, О. В. Квасницького, М. М. Кулєшова, Т. Д. Лисенка, П. С. Погребняка, членів-кореспондентів – Є. В. Звєрезомб-Зубовського, А. І. Задонцева, Г. С. Кияка, Ф. П. Мацкова, В. М. Муравйова, І. М. Полякова, М. О. Тюленєва, О. М. Фаворова.

526. Заслухали та обговорили доповідь чл.-кор. А. А. Смирнова про стан і перспективи розвитку наукових досліджень із фізики твердого тіла. Доручили йому доопрацювати проєкт постанови з цього питання з урахуванням висловлених під час обговорень пропозицій.

526-а. *1

527. На виконання постанови Президії АН УРСР від 6 липня 1962 р. «Про розвиток геологічних досліджень в АН УРСР з метою посилення до-

помоги у піднесенні ефективності геологорозвідувальних робіт на Україні» зобов'язали Інститут геологічних наук створити: відділ методики глибинного геологічного картування; робочу групу під керівництвом д. г.-м. н. М. П. Балуховського, якій доручити розробку тематичного плану відділу методики геологічного картування та глибинної геології; відділ металогенії на базі існуючого відділу № 5; відділ нерудних копалин на базі групи співробітників відділу літології; лабораторію кори вивітрювання на базі групи співробітників відділу літології. Доручили інституту виконати у 1963–1965 рр. розробку теоретичних основ спеціалізованих прогнозних карт та їх складання для території УРСР. Прийняли пропозицію інституту про створення в його складі секторів: загальногеологічного; рудних родовищ, геохімії, петрографії та мінералогії; гідрогеології та інженерної геології. Для вивчення глибинної структури і картування глибоких горизонтів земної кори зобов'язали Інститут геофізики доповнити тематичний план інституту на 1963–1965 рр. новими завданнями і ухвалили розпочати у 1964 р. будівництво робочого корпусу для філіалу Інституту геофізики.

Зобов'язали Інститут мінеральних ресурсів посилити роботи за темами: «Речовий склад і закономірності розповсюдження порід Південної частини Українського кристалічного щита, які вміщують рідкоземельні елементи, цирконій, тантал, ніобій» і «Геохімія ртуті і пов'язаного з нею комплексу елементів на Україні», а також створити сектори геологічних наук і хіміко-технологічних наук та відділ фізичних і хімічних методів аналізу мінеральної сировини.

Зобов'язали Інститут геології горючих копалин: створити у 1963 р. відділ геології та геохімії вугілля і визначили його напрями роботи на 1963–1966 рр.; посилити роботи з розробки загальногеологічної основи вивчення та освоєння нафтогазоносних провінцій УРСР і теоретичних питань геології й геофізхімії нафти і газу.

Доручили відділу капітального будівництва АН УРСР у 1963 р. завершити складання технічної документації будівництва нового приміщення Інституту геології горючих копалин у м. Львів і передбачити виділення коштів на його будівництво. Затвердили зміни в тематичних планах і нові теми, які було внесено геологічними установами відповідно до постанови Президії АН УРСР від 6 липня. Доручили бюро Відділу хімічних та геологічних наук АН УРСР спільно з бюро Відділу технічних наук АН УРСР і Головгеологією УРСР до 1 січня 1963 р. подати пропозиції про розвиток в установах АН УРСР, починаючи з 1963 р., наукових досліджень із проблеми глибинного буріння свердловин. Ухвалили інші рішення, спрямовані на здійснення змін у структурі інститутів геологічного профілю та зміцнення їхнього кадрового складу.

528. Схвалили проєкти «Положення про Раду по координації науково-дослідних робіт з природничих і гуманітарних наук Української РСР» і «Положення про наукову раду по проблемі з природничих і гуманітарних наук».

529. Розглянули питання про підсумки прийому до аспірантури наукових установ АН УРСР за планом 1962 р. і відзначили, що прийом до аспірантури провадився 51 науково-дослідною установою АН УРСР на 417 вакансій за 114 спеціальностями. Ухвалили рішення, спрямовані на успішне завершення прийому аспірантів на усі заплановані вакансії.

530. *1

531. Постановили організувати у складі РВПС УРСР АН УРСР відділ загальних проблем розміщення продуктивних сил. Ліквідували гірничо-металургійний відділ, поклавши на відділ рудних родовищ завдання з дослідження розміщення гірничорудної промисловості, а на відділ розвитку продуктивних сил Донецько-Придніпровського економічного району – завдання з дослідження розміщення металургійної промисловості.

532. Ввели до складу вченої ради РВПС УРСР АН УРСР к. е. н. В. Д. Слюсаря.

533. Ввели до складу вченої ради Інституту економіки доцента кафедри політичної економії Київського інституту народного господарства к. е. н. В. С. Жученка.

534. Затвердили заходи з прискорення розгляду ученими радами установ АН УРСР докторських і кандидатських дисертацій. Визнали за необхідне створити кваліфікаційні вчені ради в інститутах зоології, фізіології ім. О. О. Богомольця, біохімії, мікробіології ім. Д. К. Заболотного та об’єднану вчену раду Фізико-технічного інституту низьких температур та Інституту радіофізики і електроніки.

535. Затвердили розподіл приміщень між установами АН УРСР у будинках у м. Київ по вулицях: Чкалова, 55-б, В. Васильківська, 49, Леніна, 15, Челюскінців, 13, Кірова, 4.

536. Дозволили провести 15–16 листопада 1962 р. виїзну наукову сесію секції мореходних якостей суден Центрального правління науково-технічного товариства суднобудівної промисловості (м. Ленінград) в Інституті гідрології і гідротехніки АН УРСР, у якому є первинна організація товариства. Схвалили програму сесії і затвердили оргкомітет з проведення сесії під керівництвом к. т. н. М. М. Дідковського.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1127. Арк. 1–62. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 47-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 2 листопада 1962 р.

537. Анульовано.

538. Заслухали та обговорили доповідь директора Інституту ливарного виробництва к. т. н. М. В. Фіксена та розглянули рішення бюро Відділу технічних наук АН УРСР про виконання постанови Президії АН УРСР від 6 липня 1962 р. (протокол № 31, п. 368) «Про стан, перспективи розвитку та науковий напрям Інституту ливарного виробництва АН УРСР». Схвалили проведену інститутом науково-організаційну перебудову його роботи; зобов'язали к. т. н. М. В. Фіксена переглянути план наукових досліджень на 1963 р. і перспективний план розвитку наукових досліджень на семирічку та двадцятирічку; створити умови для організації у 1963 р. відділу кольорового литва і лабораторії тугоплавких металів. Ухвалили заходи з посилення матеріально-технічної бази інституту.

539. Постановили створити в Інституті машинознавства і автоматики проблемну лабораторію тертя та зносу спільно з Київським інститутом інженерів цивільного повітряного флоту і визначили її завдання. Призначили з 1 грудня 1962 р. д. т. н., проф. Б. І. Костецького в. о. завідувача цієї лабораторії до проведення конкурсу і дозволили йому працювати за сумісництвом на посаді професора кафедри в Київському інституті інженерів цивільного повітряного флоту. Ухвалили науково-організаційні заходи з організації лабораторії.

540. «Про впровадження Інститутом гідробіології АН УРСР наслідків закінчених робіт у виробництво» [*4].

541. [*2]

542. Внесли часткові зміни до постанови Президії АН УРСР від 13 березня 1959 р. (протокол № 12, п. 186), зокрема, з метою підготовки до відзначення 150-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка: затвердили комісію під керівництвом Президента АН УРСР акад. Б. Є. Патона і зобов'язали її провести низку підготовчих до події заходів; постановили провести у березні 1964 р. Загальні збори АН УРСР, присвячені 150-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка; зобов'язали Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка спільно з Міністерством вищої і середньої спеціальної освіти УРСР, Міністерством культури УРСР провести Ювілейну Шевченківську наукову конференцію; зобов'язали керівників установ АН УРСР у лютому–берез-

---

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 314–316 (док. № 136).

ні 1964 р. провести в наукових установах заходи, присвячені 150-річчю від дня народження Т. Г. Шевченка.

543. На час закордонного відрядження чл.-кор. О. С. Короїда поклали виконання обов'язків голови Відділу суспільних наук АН УРСР на чл.-кор. І. О. Гуржія.

544–545. *1

546. Підтримали клопотання Відділу суспільних наук АН УРСР та Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні про проведення у м. Київ 15–18 листопада 1962 р. XI Республіканської діалектологічної наради та схвалили проєкт програми і склад її учасників, а також підтримали проведення наради з обговорення «Правил видання пам'яток української мови».

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1127. Арк. 63–91. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 48
засідання Президії Академії наук УРСР

від 9 листопада 1962 р.

547. Затвердили д. т. н. В. А. Лазаряна на посаді завлабораторії динаміки і міцності гірничих машин Відділення гірничорудних проблем Інституту електротехніки. Звільнили к. ф.-м. н. О. О. Юзефовича з посади завлабораторії радіоактивності морів і океанів Морського гідрофізичного інституту у зв'язку з перебазуванням інституту в м. Севастополь.

548. Звільнили з 9 листопада 1962 р. чл.-кор. Д. Х. Острянина від обов'язків директора Інституту філософії, залишивши його на посаді завідувача відділу історії філософії і громадсько-політичної думки цього інституту. Поклали тимчасове виконання обов'язків директора Інституту філософії на к. філос. н. М. В. Гончаренка.

549. Затвердили тимчасовий склад бюро Відділу сільськогосподарських наук АН УРСР до проведення виборів: д. б. н. С. І. Лебедєв (в. о. голови Відділу), акад. П. А. Власюк, д. б. н. В. П. Васильєв, д. с.-г. н. П. О. Дмитренко, к. б. н. З. П. Скородинський, к. с.-г. н. М. Н. Шевченко.

550–551. Закриті питання.

552. Схвалили анотації перспективних проблем із біологічних наук і доручили Відділу біологічних наук АН УРСР видати їх до 1 січня 1963 р.

553. Затвердили тематичний план редакційної підготовки рукописів по АН УРСР на 1963 р. для видання у 1964 р. у кількості 680 назв загальним обсягом 9060 друк. арк. та ухвалили заходи з організації підготовки видань.

554. Заслухали та обговорили доповідь чл.-кор. АН УРСР А. А. Смирнова «Про стан та перспективи розвитку наукових досліджень» з проблеми «Фізика твердого тіла» і схвалили роботу та напрями наукових досліджень по проблемі. Зобов'язали наукову раду по проблемі «Фізика твердого тіла» зосередити увагу на розвитку таких напрямів: теоретичні і експериментальні дослідження енергетичних спектрів твердих тіл; енергетичні, гальваномагнітні, магнітні та оптичні властивості твердих тіл і вплив на них дефектів кристалічної будови, температури, тиску і електромагнітних полів; нелінійні процеси в неметалевих кристалах, що відбуваються при великій щільності падаючого випромінювання; роботи з молекулярних і автомарних квантових генераторів (лазери); фізичні основи міцності і пластичності; вивчення дефектів кристалічної будови твердих тіл; фазові перетворення у твердих тілах; фізичні основи одержання чистих металів; розробка фізичних методів вакуумної металургії.

Для забезпечення розвитку цих напрямів доручили бюро Відділу фізико-математичних наук АН УРСР та інститутам фізики, металофізики і фізико-технічному розглянути питання та подати пропозиції зі створення у 1963–1965 рр. відповідних лабораторій. Зобов'язали відділ капітального будівництва АН УРСР включити до плану будівництва першої черги Інституту металофізики кріогенний корпус і закінчити будівництво оптичного корпусу Інституту фізики у 1964 р. Зобов'язали Інститут металофізики розширити експериментальні дослідження електронної структури та електронних властивостей металів та сплавів. Постановили звернутися до директивних органів із пропозицією організувати на відповідних підприємствах серійне виробництво приладів і устаткування, розроблених інститутах АН УРСР.

Рекомендували науковій раді з проблеми «Фізика твердого тіла» розробити пропозиції про створення комісій і секцій з найважливіших напрямів досліджень і подати їх на затвердження Президії АН УРСР до 1 лютого 1963 р. Постановили підготувати пропозиції до Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти УРСР про значне розширення підготовки спеціалістів у галузі фізики у закладах вищої освіти міст Київ, Харків, Львів, Одеса, Дніпропетровськ. Зобов'язали директорів інститутів надавати систематичні відрядження співробітникам інститутів для взаємного відвідування інших установ, які працюють за проблемою «Фізика твердого тіла», прийняли інші рішення з метою поліпшення координації робіт за цією проблемою.

555. На час закордонного відрядження акад. Ф. Д. Овчаренка 11–22 листопада 1962 р. поклали тимчасове виконання обов'язків голови Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР на акад. А. І. Кіпріанова.

556. Схвалили проєкт «Типового положення про опорний науково-дослідний інститут Академії наук УРСР по перспективній проблемі з природничих і гуманітарних наук», затвердили перелік опорних науково-дослідних інститутів АН УРСР [15]. Поклали на опорні науково-дослідні інститути АН УРСР забезпечення науково-організаційної діяльності наукових рад з проблем штатними працівниками, необхідними коштами, приміщенням, друкуванням матеріалів тощо.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1127. Арк. 92–238. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 49
засідання Президії Академії наук УРСР

від 23 листопада 1962 р.

557. Звільнили к. філос. н. М. В. Гончаренка від тимчасового виконання обов'язків директора Інституту філософії і призначили д. філос. н. П. В. Копніна в. о. директора цього інституту з наступним затвердженням Загальними зборами АН УРСР.

558. Затвердили к. філос. н. М. В. Гончаренка на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту філософії, залишивши за ним керівництво відділом естетики і етики цього інституту.

559. Затвердили к. філос. н. П. С. Дишлевого на посаді заввідділу філософських питань природознавства Інституту філософії.

560. *3

561. Заслухали та обговорили доповідь голови наукової ради по проблемі «Фотосинтез» проф. А. С. Оканенка про стан та перспективи розвитку досліджень з проблеми; організували комісію, якій доручили доопрацювати проєкт постанови з цього питання.

562. Заслухали та обговорили доповідь директора Інституту фізіології рослин акад. П. А. Власюка про стан і перспективи розвитку наукових досліджень інституту. Організували комісію, якій доручили доопрацювати проєкт постанови з цього питання.

563. *5

564. Постановили провести Республіканську нараду з філософських питань фізики елементарних частинок і полів 20–22 грудня 1962 р. у м. Київ і схвалили програму наради.

---

[15] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 319–320 (док. № 138).

565. Постановили провести конференцію по бору, його сполуках і сплавах 11–14 грудня 1962 р. у м. Київ, затвердили оргкомітет з проведення конференції під керівництвом чл.-кор. Г. В. Самсонова і схвалили програму конференції.

566. Затвердили заступників голів наукових рад з організації видавничої діяльності рад Відділів наук АН УРСР і включили їх до складу РВР АН УРСР.

567. Ввели до складу об'єднаної вченої ради Відділу біологічних наук АН УРСР д. б. н. С. М. Гершензона як спеціаліста у галузі генетики та вірусології.

568. *1

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1128. Арк. 1–22. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 50-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 30 листопада 1962 р.

569. *1

570. Ухвалили низку рішень з розробки установами АН УРСР заходів для зосередження творчих зусиль і матеріально-технічних засобів на вирішенні найважливіших наукових напрямів, що мають велике народногосподарське значення, та з метою посилення творчої співдружності установ АН УРСР з виробництвом на основі максимального застосування найновіших досягнень науки для вирішення нагальних проблем виробництва.

571. Погодилися з пропозицією Міжвідомчого геофізичного комітету при Президії АН УРСР про проведення III конференції по метеорології та гідрології Карпатських гір у жовтні 1963 р. у м. Київ і затвердили оргкомітет конференції під керівництвом акад. С. І. Субботіна.

572. *1

573–575. *2

576. *1

577–578. *2

579. *1

580. Постановили вважати доцільним будівництво лабораторного корпусу високотемпературної міцності на ділянці Інституту металокераміки і спецсплавів по вул. Омелютинській, 2 у м. Київ і затвердили планове завдання на проєктування.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1128. Арк. 23–43. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 51
засідання Президії Академії наук УРСР

від 17 грудня 1962 р.

581. Затвердили кадрові питання. По Інституту мікробіології ім. Д. К. Заболотного: звільнили акад. В. Г. Дроботька з 25 грудня 1962 р. від обов'язків директора у зв'язку і винесли подяку за багаторічну і сумлінну працю та призначили його на посаду старшого наукового співробітника-консультанта; призначили д. с.-г. н. С. М. Московця в. о. директора з наступним затвердженням Загальними зборами АН УРСР.

582. *3

583. Затвердили на посадах по Інституту кібернетики: д. т. н. О. І. Кухтенка – заввідділу технічної кібернетики; к. ф.-м. н. К. Л. Ющенко – заввідділу програмування; к. т. н. Ю. Г. Антомонова – завлабораторії застосування математичних і технічних методів у біології; к. т. н. В. І. Іваненка – заввідділу синтезу керуючих систем, к. т. н. В. А. Ковалевського – завлабораторії читаючих автоматів; к. мед. н. Г. П. Колеснікова – завлабораторії кодування інформації та керування у нервовій системі; к. т. н. Б. М. Малиновського – заввідділу керуючих машин, к. т. н. Г. О. Михайлова – заввідділу цифрових обчислювальних машин; к. ф.-м. н. В. М. Остапенка – заввідділу підготовки задач; к. т. н. М. М. Павлова – заввідділу елементів кібернетичних систем; к. т. н. З. Л. Рабіновича – завлабораторії цифрових математичних машин; к. т. н. В. І. Скурихіна – заввідділу дистанційного керування об'єктами; к. ф.-м. н. В. Є. Шаманського – заввідділу обчислювальних методів.

Затвердили на посадах: д. х. н. А. М. Кабакчи – завлабораторії Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського; к. т. н. І. М. Шейка – завлабораторії хімії та технології тугоплавких рідкісних металів Інституту загальної та неорганічної хімії.

Звільнили: к. ф.-м. н. А. Б. Онєгіну від виконання обов'язків вченого секретаря Головної астрономічної обсерваторії АН УРСР, залишивши її на посаді с. н. с., і призначили на посаду вченого секретаря обсерваторії к. ф.-м. н. Н. М. Мороженко; інженера М. М. Пономаренка від обов'язків завідувача лабораторії конструктивної міцності пластмас Інституту механіки; к. х. н. Г. М. Дорофеєнка – з посади завлабораторії флотореагентів Донецького відділення Інституту органічної хімії у зв'язку з переходом на роботу до Ростовського державного університету.

584. Заслухали та обговорили доповідь голови наукової ради з проблеми «Хімія комплексних сполук» акад. А. К. Бабка про стан і перспективи

розвитку наукових досліджень у цій галузі і доручили названій вище раді доопрацювати проєкт постанови з цього питання.

585. На виконання постанови РМ УРСР від 12 вересня 1962 р. № 1062 зобов'язали: інститути кібернетики та економіки – розробити і подати на розгляд бюро Відділу фізико-математичних наук АН УРСР проєкт плану роботи установ АН УРСР з науково-дослідної теми «Розробка методики пов'язання планів промислового виробництва з планами матеріально-технічного постачання шляхом використання математичних методів і сучасної електронно-обчислювальної техніки»; Інститут економіки – у координації з Інститутом економіки Держплану УРСР та Інститутом торгівлі (м. Київ) взяти участь у розробці економічно обґрунтованої методики визначення потреб у матеріальних ресурсах і норм споживання; Інститут кібернетики – підготувати пропозиції про організацію у 1963 р. при відділі економічної кібернетики структурної лабораторії математичних методів планування народного господарства; бюро Відділу суспільних наук АН УРСР – подати до Президії АН УРСР матеріали з організації в Інституті економіки лабораторії із застосування математичних методів при плануванні.

586. Затвердили склад кваліфікаційної вченої ради Інституту біохімії під керівництвом акад. О. В. Палладіна та ухвалили звернутися з клопотанням до ВАК Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти СРСР надати їй право приймати до захисту докторські і кандидатські дисертації, присуджувати вчений ступінь кандидата біологічних наук і представляти до затвердження у вченому ступені доктора біологічних наук зі спеціальності «біохімія».

587. Затвердили склад кваліфікаційної вченої ради Інституту мікробіології ім. Д. К. Заболотного під керівництвом д. с.-г. н. С. М. Московця та ухвалили звернутися з клопотанням до ВАК Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти СРСР надати їй право приймати до захисту докторські і кандидатські дисертації, присуджувати вчений ступінь кандидата біологічних наук і представляти до затвердження у вченому ступені доктора біологічних наук за спеціальностями «мікробіологія», «вірусологія», «антибіотики».

588. Затвердили склад кваліфікаційної вченої ради Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця під керівництвом д. м. н. О. Ф. Макарченка та ухвалили звернутися з клопотанням до ВАК Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти СРСР надати їй право приймати до захисту докторські і кандидатські дисертації, присуджувати вчений ступінь кандидата біологічних наук і представляти до затвердження у вченому ступені доктора біоло-

гічних наук за спеціальностями «фізіологія людини і тварини», «біофізика», «радіобіологія», «космічна біологія», а також доктора медичних наук зі спеціальності «патологічна фізіологія».

589. Постановили клопотатись до ВАК Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти СРСР замість існуючих при Інституті загальної та неорганічної хімії та Інституті органічної хімії об'єднаних рад з присудження вчених ступенів з колоїдної та аналітичної хімії і електрохімії створити при Інституті загальної та неорганічної хімії одну кваліфікаційну вчену, якій надати право приймати до захисту докторські і кандидатські дисертації, представляти до затвердження у вченому ступені доктора хімічних наук і присуджувати вчений ступінь кандидата хімічних наук за спеціальностями: «неорганічна хімія», «аналітична хімія», «електрохімія» і «колоїдна хімія». Затвердили склад кваліфікаційної вченої ради під керівництвом акад. Ю. К. Делімарського.

590. Постановили клопотатись до ВАК Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти СРСР замість об'єднаної вченої ради з присудження вчених ступенів з органічної хімії Інституту загальної та неорганічної хімії та Інституту органічної хімії створити при Інституті органічної хімії кваліфікаційну вчену раду, якій надати право приймати до захисту докторські і кандидатські дисертації, представляти до затвердження у вченому ступені доктора хімічних наук і присуджувати вчений ступінь кандидата хімічних наук за спеціальністю «органічна хімія». Затвердили кваліфікаційну вчену раду Інституту органічної хімії під керівництвом д. х. н. О. В. Кірсанова.

591. Затвердили кваліфікаційну вчену раду Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського під керівництвом акад. О. І. Бродського.

592. Анульовано.

593. Схвалили такі основні напрями наукової роботи Інституту фізіології рослин: біохімія і хімія фотосинтезу та значення пігментів у його реакціях; фізіологія і біохімія кореневого і позакореневого живлення рослин; біологічне значення мікроелементів для рослин; фізіологічні основи керування ростом, розвитком і продуктивністю рослин; фізіологічна природа стійкості рослин. Ухвалили низку заходів для уточнення структури установи, напрямів наукової діяльності, підготовки наукових кадрів і подальшого розвитку інституту.

594. Анульовано.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1128. Арк. 44–72. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 52-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 21 грудня 1962 р.

595. Розглянули виконання Інститутом загальної та неорганічної хімії постанови РМ УРСР про заходи з ліквідації забруднення р. Десни стічними водами і постановили, що розробки методу очистки стічних вод Чернігівської фабрики первинної обробки вовни виконано лише для умов діючої на фабриці технології миття вовни. Доручили бюро Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР підготувати проєкт листа до РМ УРСР з пропозицією доручити відомчим організаціям провести у 1963 р. дослідження зрошування кукурудзи на силос та колоскових культур стоками фабрики після їх відстоювання у ставках-накопичувачах із попереднім гіпсуванням ґрунту. Ухвалили вважати доцільним включення до тематичного плану на 1963–1965 рр. лабораторії фізико-хімічних методів очистки промислових стічних вод Інституту загальної та неорганічної хімії теми зі створення методів очищення вод підприємств різних галузей промисловості.

596. Доручили Морському гідрофізичному інституту взяти участь у міжнародних дослідженнях тропічної зони Атлантичного океану і затвердили програму робіт 13 рейсу науково-дослідного судна «Михайло Ломоносов», під час якого здійснюватиметься перший етап міжнародних досліджень тропічної зони Атлантичного океану. Прийняли рішення з підготовки судна до здійснення науково-дослідних робіт.

597. *1

598. З метою розширення наукових досліджень і концентрації наукових сил та засобів на розробці теоретичних і прикладних завдань загальної і, зокрема, магнітної гідродинаміки зобов'язали Відділи технічних та фізико-математичних наук АН УРСР розробити заходи зі значного посилення досліджень із прикладної магнітної гідродинаміки та динаміки плазми і подати їх на розгляд Президії АН УРСР; зазначені вище Відділи – розглянути питання про проведення у 1963 р. наради з магнітної гідродинаміки та динаміки плазми. Ухвалили клопотатись до Державного комітету РМ УРСР по координації науково-дослідних робіт створити при науковій раді з проблеми «Методи прямого перетворення теплової енергії в електричну» секцію магнітної гідродинаміки.

599. *1

600. Постановили розпочати будівництво у м. Донецьк лабораторної бази Інституту загальної та неорганічної хімії у 1964 р.

601. *2

602. За поданням Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця доповнили склад наукової ради з комплексної проблеми «Фізіологія».

603–604. *1

605. Створили комісію для перевірки діяльності Видавництва АН УРСР.

606. Присудили премію з централізованого фонду Президії АН УРСР колективу працівників Інституту кібернетики за розробку і створення у 1962 р. електронно-математичного пристрою «Інтегратор-І».

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1128. Арк. 73–94. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 53-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 29 грудня 1962 р.

607. *1

608. Затвердили план капіталовкладень за галузями: «Наука» – у сумі 9,33 млн крб, «Житлове будівництво» – у сумі 6,0 млн крб, «Комунальне будівництво» – у сумі 0,78 млн крб, а також виділили капіталовкладення для Інституту гідробіології на здійснення заходів із підготовки зон затоплення водосховища Київської гідроелектростанції в сумі 0,012 млн крб.

609. Анульовано.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1128. Арк. 94–105. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 54
засідання Президії Академії наук УРСР

від 29 грудня 1962 р.

610. З метою поліпшення діяльності постановили передати підрозділи (разом з їх штатами і приміщеннями) наступних науково-дослідних установ: до Інституту кібернетики – відділи технічної кібернетики, електростанцій і енергосистем, електричних і магнітних вимірювань Інституту електротехніки та відділ автоматизації і механізації Інституту ливарного виробництва; до Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона – відділ електротермії Інституту електротехніки; до Інституту механіки – лабораторію гідравліки, відділи гідравліки, гідромеханізації, гідромеханіки судна Інституту гідрології і гідротехніки; до Інституту мікробіології ім. Д. К. Заболотного – відділ генетики Інституту зоології; до Інституту ботаніки – відділ генетики рослин ЦРБС АН УРСР.

З метою поліпшення матеріально-технічної бази для прискореного розвитку наукових досліджень у галузі молекулярної біології, вірусології і сучасної мікробіології передали Інституту мікробіології ім. Д. К. Заболотного 3500 *м*^{2} площі в лабораторному корпусі Інституту ботаніки, будівництво якого завершується у 1963 р., і доручили бюро Відділу біологічних наук АН УРСР внести пропозиції щодо поліпшення лабораторної бази для робіт у галузі біохімії, біофізики і генетики за рахунок цього корпусу. Надали Інституту металокераміки і спецсплавів приміщення по вул. Чкалова, 55-б у м. Київ. Доручили бюро Відділів наук АН УРСР продовжити роботу з реорганізації наукових установ і подати до Президії АН УРСР остаточні пропозиції з цього питання.

611. Перезатвердили кошторис витрат на будівництво Інституту кібернетики у сумі 2498,63 тис. крб.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1128. Арк. 106–112. Оригінал. Машинопис.

1963

Протокол № 1-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 4 січня 1963 р.

1. Розглянули й обговорили стан розвитку в АН УРСР досліджень з історії техніки і природознавства. Затвердили такі заходи: підготувати узагальнюючі праці з історії розвитку природознавства і техніки в Україні, включити до планів робіт інститутів теми з вивчення історії найважливіших галузей природознавства і техніки в УРСР, створити у складі Інституту історії сектор історії техніки і природознавства з відділами історії техніки та історії природознавства, передавши до нього як структурні підрозділи відділ історії техніки Інституту теплоенергетики та відділ історії математики Інституту математики. Доручили комітету Українського відділення Радянського національного об’єднання істориків природознавства і техніки до 1 березня 1963 р. розробити перспективний план розвитку в АН УРСР досліджень за цією тематикою і пропозиції зі створення Політехнічного музею.

2. Закрите питання.

3. Затвердили попередній розподіл річних бюджетних і госпрозрахункових асигнувань АН УРСР на 1963 р.

4. На виконання постанови РМ УРСР № 480 від 5 травня 1962 р. «Про розвиток і впровадження у народне господарство засобів обчислювальної техніки для автоматизації виробничих процесів» створили у складі Інституту кібернетики лабораторію алгоритмізації виробничих процесів. Поклали на неї вивчення і складання математичного опису та алгоритмів виробничих процесів у хімічній, металургійній і машинобудівній промисловості та розробку рекомендацій для конструювання нових керуючих машин за крупноблочним принципом.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1248. Арк. 1–10. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 2
засідання Президії Академії наук УРСР

від 11 січня 1963 р.

5. Розглянули лист Політичного управління Київського військового округу та підбили підсумки проведення Дня науки і техніки у військових частинах і училищах. Зобов'язали Сектор науково-технічної пропаганди та наукові установи АН УРСР посилити роботу з популяризації досягнень науки і техніки серед воїнів армії та флоту.

6. *3

7. Затвердили на посадах: д. е. н. М. М. Паламарчука – заввідділу загальних проблем розміщення продуктивних сил РВПС УРСР АН УРСР, звільнивши його від обов'язків заввідділу розвитку продуктивних сил Південно-Західного економічного району РВПС УРСР АН УРСР; к. е. н. І. А. Кугукала – заввідділу розвитку продуктивних сил Південно-Західного економічного району РВПС УРСР АН УРСР, звільнивши його від обов'язків заввідділу розміщення продуктивних сил Інституту економіки; д. т. н. О. М. Голубенцева – заввідділу динаміки і стійкості руху Інституту механіки; к. ф.-м. н. Я. М. Григоренка – завлабораторії обчислювальної техніки Інституту механіки; к. т. н. Г. А. Ван Фо Фи – завлабораторії реології Інституту механіки.

Звільнили: к. т. н. О. І. Райченка – від обов'язків ученого секретаря Інституту металокераміки і спецсплавів і затвердили на цю посаду к. т. н. В. І. Ковпака; к. х. н. Ю. Ф. Дейнегу – від обов'язків ученого секретаря Інституту загальної та неорганічної хімії і затвердили на цій посаді к. х. н. О. В. Четверикова; д. с-г. н. В. П. Попова – від обов'язків заступника директора з наукової роботи ЦРБС АН УРСР, залишивши його виконувачем обов'язків с. н. с.

8. Затвердили Інструкцію про порядок заміщення посад наукових співробітників і атестацію старших інженерів науково-дослідних установ АН УРСР.

9. Обговорили стан і перспективи розвитку наукових досліджень із проблеми «Теорія хімічної будови, кінетики і реакційної здатності» та доручили О. І. Бродському, науково-організаційному відділу Президії АН УРСР і бюро Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР внести до проєкту постанови з цього питання зміни і доповнення.

10. *1

11. Погодились із пропозицією Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР про проведення у жовтні 1963 р. у м. Київ наради з фізичної хімії та електрохімії розплавлених солей і шлаків, затвердили оргкомітет під керівництвом Ю. К. Делімарського.

12. Взяли до відома інформацію Президента АН УРСР акад. Б. Є. Патона про подальшу реорганізацію установ АН УРСР.

13. *1

14. Затвердили начальником 13 рейсу науково-дослідного судна «Михайло Ломоносов» с. н. с. Морського гідрофізичного інституту к. ф.-м. н. В. О. Лєднєва.

15. Затвердили зміни у складі об'єднаної вченої ради з присудження учених ступенів з органічної хімії – вивели зі складу 5 осіб, ввели 8 осіб.

16. Закрите питання.

17. *1

18. Ухвалили передати відділ гідротехніки і лабораторію фільтрації та механіки ґрунтів Інституту гідрології і гідротехніки до Інституту механіки.

19. Обговорили стан розвитку досліджень із проблеми «Фотосинтез». Ухвалили: посилити комплексну розробку на молекулярному рівні найголовніших напрямів біохімії та енергетики фотосинтезу, у найближчі три роки створити в Інституті фізіології рослин групи і лабораторії з вивчення фізичних і хімічних явищ фотосинтезу. Зобов'язали Карадазьку та Одеську біологічні станції АН УРСР відновити і розширити дослідження фотосинтезу морських водоростей, Інститут органічної хімії – організувати лабораторію з вивчення хімії фотосинтезу. Затвердили рішення про створення в 1963 р. двох лабораторій – біохімії фотосинтезу та пігментів і перейменувати лабораторію фотосинтезу Інституту фізіології рослин у лабораторію екології і фізіології фотосинтезу.

20. *1

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1248. Арк. 11–46. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 3-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 17 січня 1963 р.

21. Заслухали доповідь чл.-кор. М. С. Полякова про впровадження у промисловість результатів науково-дослідних робіт Відділення гірничорудних проблем Інституту електротехніки. Доручили відділенню посилити роботи з впровадження нових методів руйнування гірничих порід з використанням енергії вибуху, термомеханіки та електрофізики, обчислювальної техніки і автоматики, з визначення й обчислення економічної ефективності впроваджуваних робіт. Доручили бюро Відділу технічних наук АН УРСР підготувати пропозицію Держплану УРСР і Укрраднаргоспу про організацію серійного виробництва верстатів, бурового інструмента й обчислювальних машин для розрахунків вентиляційних мереж; відділу капітального будівництва АН УРСР – передбачити асигнування для проєктування будівництва в 1963–1964 рр. лабораторного корпусу та експериментальних майстерень Інституту електротехніки у м. Дніпропетровськ.

22. Затвердили редколегію журналу «Економіка радянської України» № 1, 1963 р.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1248. Арк. 47–53. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 4
засідання Президії Академії наук УРСР

від 25 січня 1963 р.

23. *3

24. Звільнили к. ф.-м. н. М. І. Панченка від виконання обов'язків ученого секретаря Полтавської гравіметричної обсерваторії АН УРСР, залишивши його на посаді с. н. с., і затвердили на посаді вченого секретаря к. ф.-м. н. В. Г. Валенка.

25. Надали директору Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії акад. М. Т. Рильському творчу відпустку з 25 січня 1963 р. на три місяці і призначили т. в. о. директора цього інституту д. філол. н. О. І. Дея.

26. Ухвалили клопотатися до ВАК Міністерства вищої і спеціальної освіти СРСР надати вченій раді Відділу технічних наук АН УРСР право приймати до захисту докторські дисертації і представляти до затвердження в ученому ступені доктора наук за спеціальностями «автоматизація виробничих процесів», «електроенергетика», «теплоенергетичні уста-

новки», «фізичні основи теплотехніки», «перетворення видів енергії», «металознавство та термічна обробка металів», «ливарне виробництво», «порошкова металургія та металургія металів високої чистоти та прецезійних сплавів». Затвердили склад кваліфікаційної вченої ради Відділу технічних наук АН УРСР під керівництвом чл.-кор. Г. В. Самсонова.

27. Затвердили склад кваліфікаційної вченої ради Інституту металокераміки і спецсплавів під керівництвом акад. І. М. Францевича. Ухвалили клопотатися до ВАК Міністерства вищої і спеціальної освіти СРСР надати вченій раді Інституту металокераміки і спецсплавів дозвіл приймати до захисту докторські і кандидатські дисертації і представляти до затвердження в ученому ступені доктора технічних наук за спеціальностями «порошкова металургія», «металознавство і термічна обробка металів», «опір матеріалів»; присуджувати учений ступінь кандидата хімічних наук і представляти до затвердження в ученому ступені доктора хімічних наук за спеціальностями «фізична хімія», «неорганічна хімія».

28. На виконання постанов РМ СРСР від 3 грудня 1962 р. № 1200 «Про план розвитку народного господарства СРСР на 1963 рік» та РМ УРСР від 8 грудня 1962 р. № 1370 «Про план розвитку народного господарства УРСР на 1963 р.» зобов'язали: наукові установи АН УРСР – розробляти поквартальні плани за кожною темою, вказаною у постановах РМ СРСР і РМ УРСР; Відділи наук АН УРСР – вживати заходів до їх виконання і подати пропозиції щодо впорядкування мережі наукових установ з метою підвищення ефективності їх роботи; головні установи-виконавці за темами-завданнями – розглянути плани установ-співвиконавців і подати їх Президії АН УРСР до 1 лютого 1963 р. для затвердження та передачі Раді народного господарства СРСР, державним комітетам РМ СРСР і РМ УРСР із координації науково-дослідних робіт.

29. Обговорили основні досягнення установ Відділу фізико-математичних наук АН УРСР із найважливіших наукових проблем за 1962 р. і схвалили їх роботу. Постановили: передбачити у планах робіт на 1963 р. значне розширення досліджень із квантової електроніки та мікроелектроніки; зобов'язати керівників установ забезпечити проведення робіт за госпдоговорами у визначеному обсязі, звернувши особливу увагу на тематику, яка зумовлювала б розгортання глибоких теоретичних досліджень і спільних робіт із закладами вищої освіти; затвердили низку організаційних заходів.

30. Анульовано.

31. Ухвалили передати лабораторію підйомних канатів Інституту гірничої справи ім. М. М. Федорова до Лабораторії гідравлічних машин АН УРСР.

32. Дозволили науковій раді з проблеми «ядерна фізика і використання атомної енергії» провести у березні 1963 р. у м. Харків республіканську нараду для підсумку наукових досліджень за 1962 р.

33. Ухвалили скликати сесію Загальних зборів АН УРСР 26 лютого 1963 р. і затвердили програму її роботи. Зобов'язали Відділи наук АН УРСР скликати збори 25 лютого 1963 р.

34. Зобов'язали директорів наукових установ підготувати перелік завершених і апробованих робіт для продажу на них ліцензій зарубіжним країнам.

35. У зв'язку зі скликанням Загальних зборів АН УРСР наприкінці лютого 1963 р. доручили керівникам Відділів наук і членам Президії АН УРСР ознайомитись зі звітом АН УРСР і завізувати його.

36. *1

37. *2

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1248. Арк. 54–89. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 5
засідання Президії Академії наук УРСР

від 1 лютого 1963 р.

38. Підбили підсумки участі установ АН УРСР у показі наукових досягнень на Виставці передового досвіду у народному господарстві УРСР у 1962 р., до експонування на якій було представлено результати досліджень і впровадження їх у народне господарство за понад 100 темами. За досягнуті успіхи у галузі науки і техніки комітет ради виставки відзначив дипломами і грамотами такі інститути АН УРСР: кібернетики, електрозварювання ім. Є. О. Патона, фізики, металокераміки і спецсплавів, органічної хімії, теплоенергетики, використання газу, електротехніки, машинознавства і автоматики, механіки, загальної та неорганічної хімії, мінеральних ресурсів та Експериментально-виробничі майстерні Інституту фізіології ім. Є. О. Богомольця. Зобов'язали бюро Відділів наук АН УРСР та керівників установ обговорити підсумки участі у роботі виставки, вжити заходів для усунення недоліків і широкого залучення до подальшої участі в її роботі всіх наукових установ АН УРСР; взяти під контроль виготовлення і поставку експонатів на Виставку передового досвіду у народному господарстві УРСР і Виставку досягнень народного господарства СРСР у 1963 р.

39. Обговорили підсумки наукової та науково-організаційної діяльності установ Відділу технічних наук АН УРСР за 1962 р. і схвалили розви-

ток наукових досліджень. Зобов'язали бюро Відділу забезпечити подальшу концентрацію зусиль інститутів на розробці науково-технічних основ прямого перетворення теплової енергії в електричну, принципових питань механіки, технічної теплофізики, комплексного використання газу, створення матеріалів для нової техніки, нових методів зварювання; підвищити науковий рівень та темпи виконання запланованих робіт, встановити більш тісні наукові зв'язки з установами Відділу фізико-математичних наук АН УРСР та іншими для розробки комплексних наукових проблем; збільшити обсяг великих науково-дослідних робіт на основі госпдоговорів; вжити заходів для виконання постанов директивних органів щодо поліпшення охорони державних інтересів у галузі винахідництва; звернути підвищену увагу на підготовку наукових кадрів; значно розширити дослідження, що виконуються спільно з закладами вищої освіти.

40. Затвердили основні напрями досліджень установ Відділу фізико-математичних наук АН УРСР та заходи з реалізації рішень директивних органів. З метою зосередження досліджень і матеріально-технічних засобів на розвитку провідних науково-дослідних напрямів у складі Інституту напівпровідників ліквідували лабораторії: фізики радіотехнічних приладів, захисту поверхні напівпровідників, напівпровідникової металургії, хімії напівпровідників, наукових основ застосування напівпровідникових приладів, катодної напівпровідникової електроніки. Ухвалили на їх базі створити лабораторії: мікрофотоперетворювачів, фізики тонкоплівкових напівпровідників, синтезу і аналізу нових напівпровідників. Постановили збільшити у 1963 р. обсяг науково-дослідних робіт інституту з госпдоговірної тематики на 15–20 %.

Зобов'язали Інститут металофізики розгорнути теоретичні та експериментальні дослідження у напрямах: електронна структура і електронні властивості металів і сплавів та фізичні основи міцності і пластичності. Провели зміни у структурі цього інституту та реорганізували: відділ фазових перетворень на неструктурну лабораторію фазових перетворень, відділ електричних і магнітних властивостей – на лабораторію електронної структури і електронних властивостей металів, термофізичний відділ – на лабораторію фізики міцності металів, відділ металознавства – на лабораторію фазових рівноваг тугоплавких систем, лабораторію фізики ультразвуку – на лабораторію ультразвукових методів дослідження металів; ліквідували відділ технології сплавів і на його базі створили лабораторію фізики металічних плівок.

Ухвалили об'єднати відділи і лабораторії Інституту фізики в три сектори: сектор ядерної фізики і атомної енергії, сектор фізики плазми та термо-

ядерних реакцій, сектор фізики твердого тіла; реорганізували відділ фізичної оптики і спектроскопії на відділ фізики кристалів, відділ радіаційної фізики – на відділ радіаційної фізики та радіаційного металознавства.

Встановили основні напрями наукових досліджень Фізико-технічного інституту низьких температур. Зобов'язали Інститут математики передати відділ історії математики до Інституту історії, створивши на його базі групу математики відділу історії природознавства. Доручили Інституту кібернетики підготувати доповідну записку про розвиток в Україні наукових досліджень з кібернетики і пов'язані з цим заходи для упорядкування структури установи. Схвалили діяльність Інституту радіофізики і електроніки у галузі проведення госпдоговірних робіт і затвердили його структуру.

Доручили директору Головної астрономічної обсерваторії АН УРСР чл.-кор. Є. П. Федорову підготувати матеріали для клопотання перед директивними органами про надання установі статусу інституту і постановили вважати за доцільне її реорганізувати на філіал Інституту геофізики. Затвердили заходи з метою підготовки до будівництва нових приміщень для інститутів Відділу фізико-математичних наук АН УРСР, ухвалили провести розподіл штатів згідно з новою структурою, передбачити створення в інститутах груп науково-технічної інформації та пропаганди.

41. Затвердили основні напрями досліджень установ Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР і заходи для зосередження творчих зусиль та матеріально-технічних засобів на розробці найважливіших наукових напрямів великого народногосподарського значення, а також посилення творчої співдружності хімічних і геологічних установ АН УРСР з виробництвом. Вирішили передати лабораторію аерозолів Інституту загальної та неорганічної хімії у відання Головного управління гідрометслужби при РМ СРСР (УкрНДГМІ); вважати за доцільне перейменувати Інститут хімії полімерів і мономерів на Інститут високомолекулярних сполук. Ухвалили рішення по Інституту геофізики: передати у відання Головгеології УРСР – відділ прикладної геофізики Львівського філіалу цього інституту, лабораторію магніторозвідки і відділ електрометрії; вирішили вважати за доцільне передати до інституту на правах філіалу Полтавську гравіметричну обсерваторію АН УРСР. Перейменували Інститут геології горючих копалин на Інститут геології і геохімії горючих копалин і передали лабораторію проблем нафтопереробки цього інституту у відання Державного комітету СРСР по паливній промисловості при Держплані СРСР. Затвердили нову структуру установ Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР. Зобов'язали: директорів наукових установ хімічного і геологічного профілів вжити заходів до значного збільшення у 1963 р. обсягу госпдоговірних

робіт на 10–40 % від загального обсягу бюджетних асигнувань; бюро Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР – подати пропозиції щодо призначення виконувачів обов'язків завідувачів відділами і лабораторіями до проведення виборів і конкурсів.

42. Прийняли пропозиції бюро і установ Відділу суспільних наук АН УРСР, спрямовані на концентрацію наукових сил на головних напрямах розвитку гуманітарних наук. Затвердили головні напрями (перспективну проблематику) наукових досліджень, нову структуру установ цього Відділу і ухвалили у зв'язку з введенням нової структури скоротити у всіх установах штати на 20 %. Погодились із пропозицією Сектора держави і права АН УРСР про створення неструктурних груп: теоретичних і конституційних проблем і проблем управління народним господарством УРСР; проблем зміцнення соціалістичної законності і попередження злочинності; проблем міжнародно-правової діяльності УРСР і проблем порівняльного державознавства. Ухвалили вважати за доцільне передати Кримському педагогічному інституту групу наукових працівників Інституту історії з м. Сімферополь. Зобов'язали: бюро Відділу суспільних наук АН УРСР – подати пропозиції щодо призначення до проведення виборів і конкурсів виконувачів обов'язків завідувачів відділами; Інститут філософії – посилити дослідження у галузі філософських питань природознавства і логіки та вжити заходів для залучення до роботи в установі спеціалістів вищої кваліфікації, покращити координацію робіт із закладами вищої освіти; Інститут історії – зробити перерозподіл наукових працівників у відділах для забезпечення дослідження актуальних проблем сучасності. Ухвалили розглянути пропозиції про можливість добудови будинку по вул. Кірова, 4 у м. Київ та про переміщення до нього Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні.

43. Затвердили проєкт звіту про діяльність АН УРСР у 1962 р.

44–45. *2

46. Надали Президенту АН УРСР акад. Б. Є. Патону, головному вченому секретарю АН УРСР чл.-кор. Г. С. Писаренку, в. о. голови Відділу сільськогосподарських наук АН УРСР д. б. н. С. І. Лебедєву і начальнику науково-організаційного відділу Президії АН УРСР К. М. Ситнику відрядження 3–7 лютого 1963 р. до м. Москва для участі у сесії АН СРСР. Надали віцепрезиденту АН УРСР акад. О. Ф. Макарченку відрядження 2–10 лютого 1963 р. до м. Ленінград для участі у сесії АМН СРСР.

47. *1

48. Затвердили заходи для підготовки і проведення 100-річчя від дня народження першого Президента АН УРСР акад. В. І. Вернадського: 7 березня 1963 р. провести у Жовтневому палаці культури м. Київ ювілейне урочисте засідання АН УРСР, 27 лютого 1963 р. – наукову сесію Відділу хі-

мічних і геологічних наук АН УРСР. Затвердили програми засідання і сесії. Ухвалили клопотатися: до ЦК КПУ – заснувати щорічну премію імені академіка В. І. Вернадського за визначні праці у галузі мінералогії, геохімії, петрографії, вчення про корисні копалини, а також встановлення меморіальної дошки на будинку Президії АН УРСР і його бюсту у Великому конференц-залі АН УРСР; до виконкому Київської міськради – перейменувати вул. Артемівську, розташовану у районі будівництва академічного містечка АН УРСР у Святошино, на бульвар імені В. І. Вернадського.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1248. Арк. 90–146. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 6
засідання Президії Академії наук УРСР

від 8 лютого 1963 р.

49. Затвердили на посадах: д. т. н. В. К. Лебедєва – завідувачем електротехнічного відділу Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона; д. т. н. І. І. Фруміна – завлабораторії металургії і технології наплавлення Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона; к. філол. н. О. С. Мельничука – заввідділу загального і слов'янського мовознавства Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні; звільнили к. ф.-м. н. В. Т. Гаврилюк від обов'язків ученого секретаря Інституту математики, тимчасово залишивши її на посаді с. н. с., і затвердили на посаді вченого секретаря цього інституту к. ф.-м. н. В. М. Калиновича.

50. Схвалили звіт про підсумки наукової діяльності установ Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР за 1962 р. Зобов'язали бюро та директорів установ Відділу: підготувати для подання РМ УРСР матеріали про завершені роботи, що дали позитивні результати, але не впроваджені у виробництво, обговорити на засіданнях вчених рад розвиток наукових напрямів: квантова хімія, хімія високих температур, теорія будови неорганічних сполук і вжити заходів до їх розширення; посилити підготовку наукових кадрів; покращити наукові зв'язки з кафедрами закладів вищої освіти; директорів хімічних інститутів – вжити заходів щодо узагальнення багаторічних досліджень і підготовки монографій. Ухвалили провести підбір будівельних площадок та виготовити технічну документацію для будівництва приміщень інститутів у районі Дарниця.

50-а. [*1]

51. Схвалили звіт про проведену наукову роботу установами Відділу біологічних наук АН УРСР у 1962 р. Зобов'язали установи та бюро Відділу:

забезпечити розвиток досліджень з біохімії білків, нуклеїнових кислот та інших біологічних сполук, вірусології, генетики, фотосинтезу, цитології, біофізики, промислової мікробіології та для розв'язання найважливіших питань у галузі медицини і народного господарства, для чого передбачити виділення додаткових штатів та матеріальних ресурсів; покращити зв'язок із радами АН СРСР з наукових проблем; приділяти більше уваги впровадженню закінчених робіт у виробництво, для чого переглянути плани з цього питання і скласти додаткові пропозиції; переглянути наукову тематику, спрямовану на допомогу сільському господарству, з метою скорочення строків її виконання та включити до плану 1963 р. додаткові напрями; збільшити обсяг робіт з госпдоговірної тематики, довівши суми по інститутах до 5–40 тис. крб; покращити підготовку кадрів, зокрема вищої кваліфікації, і досягти подання у 1963 р. 12 докторських і 60 кандидатських дисертацій; розглянути питання про комплексне та більш доцільне проведення наукових експедицій і покращення забезпечення установ піддослідними тваринами. Доручили бюро Відділу біологічних наук АН УРСР проаналізувати стан лабораторної бази установ, подати пропозиції про перерозподіл обладнання і коштів на нові прилади, розробити заходи для виконання постанови ЦК КПРС і РМ СРСР від 9 січня 1963 р. № 63 про розвиток біологічної науки.

51-а. *1

52. На виконання постанови ЦК КПУ від 30 грудня 1962 р. «Про скорочення мережі і впорядкування випуску журналів і видань журнального типу в республіці та ліквідацію їх збитковості» обговорили і схвалили пропозиції щодо покращення змісту журналів та збільшення кількості передплатників, подані редколегіями журналів АН УРСР. Затвердили на 1963 р. середньорічні тиражі журналів і кошторис на виплату авторського гонорару по журналах АН УРСР. Припинили з січня 1963 р. видання вузьковідомчих бюлетенів, інформаційних збірників і вісників наукових установ: «Щорічник Українського ботанічного товариства», «Матеріали з етнографії та мистецтвознавства», «Акліматизація рослин», «Збірник праць Зоологічного музею», «Записки Українського відділення Всесоюзного мінералогічного товариства», «Материалы пленума Республиканской комиссии по борьбе с силикозом».

Доручили РВР АН УРСР вирішити у Державному комітеті РМ УРСР по координації науково-дослідних робіт питання про видання установами тематичних збірників наукових праць. Зобов'язали Видавництво АН УРСР забезпечити економніше витрачання коштів на випуск журналів, досягати їх рентабельності, забезпечити широку популяризацію і збільшення перед-

платників; здійснювати на ротапринті друк видань та збірників, що випускаються невеликими тиражами; забезпечити своєчасну публікацію журналів АН УРСР і їх відмінне поліграфічне виконання.

53. На виконання постанов РМ УРСР від 3 грудня 1962 р. № 1200 «Про план розвитку народного господарства Української РСР на 1963 рік» і від 8 грудня 1962 р. № 1390 «Про державний бюджет УРСР на 1963 р.» затвердили план розподілу чисельності працівників з основної діяльності та госпдоговірної тематики на 1963 р. по Відділах наук і окремих інститутах АН УРСР. Зобов'язали керівників науково-дослідних установ АН УРСР за рахунок приросту штатів забезпечити потреби установи у висококваліфікованих наукових та інженерно-технічних кадрах, зарезервувати вакансії для працевлаштування аспірантів, стажистів-дослідників, молодих спеціалістів.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1249. Арк. 1–32. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 7
засідання Президії Академії наук УРСР

від 15 лютого 1963 р.

54. Затвердили д. мед. н. Г. В. Мельниченко на посаді завлабораторії морфології нервової системи Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця.

55. *3

56. Схвалили роботу установ Відділу суспільних наук АН УРСР у 1962 р. Затвердили їх головні завдання роботи і зобов'язали: бюро Відділу – значно скоротити кількість проблем і тем, сконцентрувавши зусилля установ на розробці найважливіших проблем та напрямів, розробити план видань великої серії науково-популярних праць для масового читача, залучивши до їх підготовки працівників закладів вищої освіти; установи Відділу – спрямувати роботу колективів на підготовку до видання праць до 150-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка, ширше залучати до участі у науково-дослідній роботі вчених у галузі природничих і технічних наук, неакадемічних установ і закладів вищої освіти, діячів літератури і мистецтва, посилити контроль за виконанням завдань; бюро Відділу, дирекції установ і голів наукових рад із проблем, що координуються АН СРСР і АН УРСР, – посилити координацію досліджень з відповідними кафедрами і установами республіки. Звернули увагу інститутів Відділу на розвиток досліджень за окремими проблемами та посилення напряму з надання допомоги державним органам у розробці першочергових завдань з плануван-

ня й організації роботи в економічних галузях, посилення розробки теоретичних питань, зокрема, математично-структурної лінгвістики, взаємозбагачення суміжних наукових напрямів і завершення підготовки праць і викриття культу особи Й. В. Сталіна в історичній науці. Затвердили заходи з метою покращення контролю з виконання планових завдань працівниками установ і аспірантів, складання планів, завершення розробки окремих тем, активізації роботи наукових рад та усунення недоліків. Взяли проєкт постанови з цього питання за основу і ухвалили упродовж 5 днів доопрацювати його з урахуванням зауважень, висловлених під час обговорень [16].

57. Обговорили підсумки наукової і науково-організаційної діяльності установ Відділу сільськогосподарських наук АН УРСР за 1962 р. і затвердили звіт про проведену роботу. У зв'язку з тим, що керівництво науковими дослідженнями у галузі сільськогосподарських наук та їх координація зосереджені у Міністерстві сільського господарства УРСР, ухвалили ліквідувати у складі АН УРСР Відділ сільськогосподарських наук і передати: у відання цього міністерства – Український науково-дослідний інститут фізіології і біохімії сільськогосподарських тварин; до складу Відділу біологічних наук АН УРСР – Український науково-дослідний інститут фізіології рослин, що розробляє наукові напрями сучасної біології (фотосинтез, біохімія рослин та ін.).

58. [*1]

59. Звільнили к. т. н. Г. О. Клименка від обов'язків заступника директора з наукової роботи Інституту електротехніки та відрядили його у розпорядження Міністерства енергетики і електрифікації УРСР у порядку переводу.

60. Затвердили план по праці АН УРСР на 1963 р. у кількості 22 530 осіб (науково-дослідні установи і центральний апарат – 14 933 осіб, працюючих за госпдоговірною тематикою – 2917 осіб, промислові та госпрозрахункові організації – 1319 осіб, інші організації на госпрозрахунку – 2934 осіб, спецкошти – 427 осіб) з фондом заробітної плати штатному персоналу 28 млн 855 тис. крб і позасписковому складу – 900 тис. крб. Ухвалили рішення про основні показники кошторису науково-дослідних установ на 1963 р., окрім асигнувань на лімітні капітальні вкладення у будівництво. Схвалили подання бюро Відділів та науково-організаційного і фінансово-планового відділів АН УРСР про спрямування приросту штатної чисель-

[16] Постанова № 56 Президії АН УРСР від 15 лютого 1963 р. в архівній справі представлена двома документами – у першому подано розгляд питання та ухвалені рішення, у другому – заходи з метою доопрацювання проєкту постанови з цього питання і ухвала винести його на повторне затвердження.

ності працівників на 1963 р. на виконання провідних наукових проблем, розподіл бюджетних асигнувань, встановлення обсягу асигнувань на фінансування капремонту установ. Затвердили заходи з остаточного розподілу бюджетних асигнувань поміж установами, розподілу додаткового ліміту на замовлення устаткування, вирішення питань спрощення та організації управління установами і виробництвом на підприємствах і будовах, скорочення видатків. Ухвалили клопотатися до РМ УРСР і Міністерства фінансів УРСР про вирішення питання про виділення додаткових асигнувань на устаткування у сумі 4025 тис. крб.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1249. Арк. 33–68. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 8-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 1 березня 1963 р.

61. Затвердили план матеріально-технічного постачання і заходи для покращення постачання інститутів та установ на 1963 р. Ухвалили створити упродовж I кварталу при комісії науково-технічного постачання Президії АН УРСР наукові секції зі спеціального устаткування: з оптики і молекулярної спектроскопії, електронної мікроскопії і мікроскопії, рентгенівського устаткування, кріогенного устаткування і виробництва зріджених газів, загальноаналітичного устаткування, обчислювальної техніки, техніки високого тиску, високотемпературної і вимірювальної техніки, електронного устаткування, електроустаткування, біологічного устаткування, мас-спектрометричного устаткування, радіохімічного та радіаційного устаткування для нейтронографічних досліджень і роботи з ізотопами. Затвердили їх склад і основні завдання. Постановили організувати Головне управління постачання наукових установ АН УРСР «Укрголовнаукакадемпостач» і підготувати для подачі до АН СРСР, Міністерства фінансів СРСР та РМ УРСР обґрунтування про необхідність реорганізації системи постачання у наукових установах і створення цього управління.

62. Затвердили план прийому до аспірантури наукових установ АН УРСР на 1963 р. у кількості 417 осіб з відривом і 116 осіб без відриву від виробництва.

63–64. [*2]

65. [*1]

66. На виконання постанови ЦК КПРС і РМ СРСР від 9 січня 1963 р. № 63 про розвиток біологічної науки затвердили основні дослідні проблеми

Інституту біохімії: «Молекулярна біологія», «Природні та синтетичні біологічно активні сполуки», «Фізіологія», «Функціональна біохімія нервової системи». Створили в цьому інституті 5 нових лабораторій: біохімічної фармакології, біохімії нуклеїнових кислот, фотобіохімії, біохімії ферментів і біохімії росту. Затвердили нову структуру установи і заходи з організації роботи цих лабораторій.

67. Розглянули стан і перспективи розвитку наукових досліджень із народногосподарського використання вибуху в інститутах АН УРСР: механіки, металокераміки і спецсплавів, електрозварювання ім. Є. О. Патона, геофізики і Дніпропетровському відділенні гірничорудних проблем. Затвердили основні напрями науково-дослідних робіт. Для координації наукових досліджень створили при Президії АН УРСР Комісію по проблемах використання вибуху в народному господарстві. Затвердили напрями роботи Наукової ради по проблемі народногосподарського використання вибуху і доручили координувати свою роботу з вченою радою з народногосподарського використання вибуху Сибірського відділення АН СРСР і видавати щорічно один збірник за проблемою обсягом до 8 друк. арк.

Погодились із пропозицією про організацію експериментальної бази вибухових досліджень АН УРСР у районі с. Глеваха на території науково-виробничої бази «Нові культури» ЦРБС АН УРСР. Ухвалили створити в Інституті металокераміки і спецсплавів структурну лабораторію вибуху і тимчасово призначили її завідувачем к. т. н. В. П. Алексєєвського. Затвердили заходи для створення, будівництва і початку роботи експериментальної бази в с. Глеваха.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1249. Арк. 69–107. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 9
засідання Президії Академії наук УРСР

від 8 березня 1963 р.

67-а. *1

68. У зв'язку з реорганізацією відділу історії техніки і створенням відділів історії природознавства та історії техніки у секторі історії техніки і природознавства Інституту історії призначили акад. Й. З. Штокала завідділу історії природознавства, поклавши на нього керівництво сектором історії техніки і природознавства Інституту історії, та к. т. н. Ю. О. Анісімова – в. о. завідділу історії техніки цього інституту. Звільнили з 1 лютого 1963 р. к. філос. н. Г. Г. Ємельяненка від обов'язків завідділу історичного матеріалізму Інституту філософії.

69. *3

70. Обговорили розвиток в установах АН УРСР досліджень з вірусології. Ухвалили зосередити їх в Інституті мікробіології ім. Д. К. Заболотного, для чого створити: сектор вірусології у складі таких підрозділів: відділ вірусів рослин, відділ вірусів тварин (на базі переведеного з Інституту зоології відділу генетики), відділ хімії нуклеїнових кислот вірусів (на базі відділу хімії вуглеводів, що переводиться з Інституту органічної хімії), відділ хімії вірусів (на базі групи хімії білків, що переводиться з інституту органічної хімії), лабораторію електронної мікроскопії вірусів. Ввели додаткову посаду заступника директора цього інституту з наукової роботи, поклавши на нього обов'язки керівника сектора вірусології, і призначили на цю посаду д. б. н. С. М. Гершензона. Створили секцію вірусології у науковій раді з проблеми «Молекулярна біологія». Зобов'язали: в. о. директора Інституту мікробіології ім. Д. К. Заболотного д. с.-г. н. С. М. Московця – подати пропозиції про підготовку кадрів з вірусології на найближчі п'ять років через відрядження молодих спеціалістів за кордон; д. б. н. С. М. Гершензона і заступника головного вченого секретаря АН УРСР к. вет. н. В. Д. Романенка – розробити пропозиції про спільне напрацювання Інституту мікробіології ім. Д. К. Заболотного та Інституту інфекційних захворювань Міністерства охорони здоров'я УРСР теоретичних і практичних робіт з вірусології та координацію цих досліджень. Затвердили заходи для забезпечення досліджень з вірусології обладнанням, штатами та приміщеннями. Вирішили перейменувати Інститут мікробіології ім. Д. К. Заболотного в Інститут мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного та підготувати подання з цього питання до РМ УРСР і РМ СРСР.

71. Затвердили заходи для покращення діяльності наукової ради з проблеми «Закономірності розвитку національних мов у зв'язку з розвитком соціалістичних націй». Визначили провідні напрями наукових досліджень ради, зобов'язали раду узагальнити сучасний стан досліджень у республіці, налагодити координацію з установами, що розробляють суміжні галузі науки, кафедрами закладів вищої освіти, організувати в 1963–1964 рр. навчання спільно з Інститутом кібернетики кадрів із математичної лінгвістики та розглянути питання про створення спільної лабораторії з цього напряму, підготувати і видати 5-томний курс академічної граматики української мови «Сучасна українська мова». Для посилення роботи за напрямом рекомендували раді забезпечити проведення комплексних експедицій, налагодити співпрацю зі Спілкою радянських письменників України у галузі підготовки словників, розробки питань культури мови. Зобов'язали Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні і Видавництво АН УРСР розроби-

ти заходи для покращення мови і стилю видань українською мовою і дозволили цьому інституту видавати «Інформаційний бюлетень» двічі на рік. Ухвалили клопотатися: до директивних органів – про своєчасне надсилання планів науково-дослідної роботи закладів вищої освіти до Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні, опорного за цією проблемою; до Президії АН СРСР – відрядити до м. Київ кваліфікованих учених для консультацій і читання курсів зі структурної та математичної лінгвістики.

72. Закрите питання.

73. Внесли часткові зміни до постанови Президії АН УРСР від 25 січня 1963 р. (протокол № 4, п. 26) і ввели додатково спеціальність «Прилади і пристрої автоматики і телемеханіки». Ухвалили вивести зі складу вченої ради Відділу технічних наук АН УРСР і звільнити від виконання обов'язків вченого секретаря ради к. т. н. Н. А. Качанову і ввели до складу ради та призначили вченим секретарем ради к. т. н. М. С. Ковальченка.

74. Створили у складі Інституту фізики: структурний відділ теорії елементарних часток (керівник – акад. М. М. Боголюбов), структурну лабораторію ядерних реакцій (керівник – д. ф.-м. н. О. Ф. Нємець, він же заступник директора з наукової роботи). Затвердили штат відділу теорії елементарних часток і рекомендували дирекції інституту передати циклотрон до складу лабораторії ядерних реакцій.

75. Постановили вважати за доцільне заснувати в АН УРСР такі премії: імені М. М. Крилова, Є. О. Патона, Д. К. Заболотного, О. О. Потебні, Л. В. Писаржевського, В. І. Лучицького, В. Я. Юр'єва, і звернутись з відповідним клопотанням до директивних органів.

76. Ухвалили вважати журнал «Автоматика» друкованим органом Інституту кібернетики, а не Інституту електротехніки.

77. [*5]

78. Затвердили склад вчених рад Відділу суспільних наук АН УРСР і його секцій: склад вченої ради Відділу під керівництвом чл.-кор. О. С. Короїда, секції літературознавства, мистецтвознавства, фольклору та мовознавства під керівництвом акад. І. К. Білодіда, секції археології, історії та етнографії під керівництвом д. і. н. О. К. Касименка, секції економіки, права та філософії під керівництвом д. філос. н. П. В. Копніна.

79. Ввели до складу вченої ради Інституту історії акад. Й. З. Штокала, к. т. н. Ю. О. Анісімова, к. і. н. О. А. Парасунька.

80. Вивели зі складу вченої ради Інституту економіки к. е. н. І. А. Кугукала і ввели к. е. н. В. Л. Варецького, к. е. н. В. П. Демченка, доцента Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка М. Н. Панченка.

81. Ухвалили ширше розвивати в хімічних інститутах першочергові напрями з проблеми «Теорія хімічної будови, кінетики і реакційної здат-

ності», пов'язуючи їх із потребами народного господарства, для чого встановити контакти із заводськими лабораторіями Шосткінського хімічного заводу і Рубіжанського хімкомбінату, щорічно організовувати наради та симпозіуми на теренах СРСР, радам із хімічних і фізичних проблем доручили координувати роботу з науковою радою за цією проблемою. Виділили обладнання для хімічних інститутів АН, зокрема, для кріогенної лабораторії Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського, та ухвалили клопотатися до РМ СРСР про асигнування 250 тис. крб валютою для придбання імпортного обладнання.

Постановили організувати групи з квантової хімії: у 1963–1964 рр. – в інститутах фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського і загальної та неорганічної хімії, та у 1963 р. – в Інституті органічної хімії; посилити групу з квантової хімії в Інституті хімії полімерів і мономерів; організувати в м. Київ у 1963 р. постійно діючий семінар з квантової хімії та програмування квантово-хімічних обчислень. Зобов'язали Інститут кібернетики організувати курси з підготовки програмістів-хіміків. Вирішили клопотатися: до Президії АН СРСР – відряджати в 1963 р. до м. Київ кваліфікованих учених для читання курсів за цим напрямом і надати 4 довгострокові відрядження вченим АН УРСР до Великобританії та США для спеціалізації з парамагнітного резонансу і молекулярної спектроскопії; до Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти УРСР – зобов'язати Харківський державний університет забезпечити розвиток робіт школи М. А. Ізмайлова при кафедрі фізичної хімії у галузі електрохімії розчинів і збільшити штат проблемної лабораторії проф. Л. М. Литвиненка, забезпечити надходження до АН УРСР усіх планів і звітів дослідних робіт закладів вищої освіти за проблемою, організувати в Дніпропетровському інституті залізничного транспорту проблемну лабораторію кінетики і механізму реакцій комплексних сполук легких елементів та в Харківському політехнічному інституті – проблемну лабораторію залежності оптичних і електричних властивостей від будови сполук. Ухвалили підготувати пропозиції до цього міністерства з питань підготовки закладами вищої освіти молодих спеціалістів хіміків-теоретиків, які б володіли математикою, фізикою, квантовою хімією, обчислювальною технікою та сучасними методами досліджень у галузі хімічної будови. Вирішили звернутись до АН СРСР про включення її представників до складу наукової ради при Президії АН УРСР.

82. Створили ради молодих дослідників у науково-дослідних установах АН УРСР і затвердили Положення про їх роботу.

83. Обговорили розвиток досліджень з проблеми «Квантова електроніка» в установах АН та республіки, схвалили напрями досліджень з кван-

тової електроніки в інститутах фізики, радіофізики і електроніки, напівпровідників, електрозварювання ім. Є. О. Патона, металокераміки і спецсплавів та Фізико-технічному інституті низьких температур. Затвердили заходи для розширення участі установ Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР у роботах за цим напрямом, фінансового забезпечення робіт за госпдоговорами з установами Держкомітетів РМ СРСР з радіоелектроніки та оборонної техніки, і підготовки проєкту постанови РМ УРСР «Про розвиток квантової електроніки в УРСР».

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1249. Арк. 108–149. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 10-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 15 березня 1963 р.

84. З метою переводу до 10 квітня 1963 р. підрозділів Інституту хімії полімерів і мономерів у приміщення дарницького комплексу (м. Київ) цієї установи затвердили заходи щодо забезпечення будівництва матеріалами і обладнанням. Зобов'язали: директора інституту чл.-кор. К. А. Корнєва – оформити всі господарські договори на виконання наукових робіт для підприємств хімічної і нафтохімічної промисловості у повному обсязі затвердженого ліміту (100 тис. крб); Відділ хімічних та геологічних наук АН УРСР – підготувати матеріали щодо стану робіт з надання допомоги Лисичанському хімічному комбінату хімічними інститутами Відділу.

85. Розглянули і схвалили діяльність Українського географічного товариства у 1962 р. Зобов'язали: президію товариства – до 1965 р. створити відділи в усіх областях УРСР і вжити заходів з покращення діяльності вже діючих; РВР АН УРСР – планувати до видання кожен рік 2 випуски «Географічного збірника» і сприяти публікуванню наукових праць з географії. Ухвалили клопотатися до директивних органів про організацію в Україні наукового журналу з географії та про вступ УРСР у Міжнародний географічний союз. Доручили члену Президії АН УРСР акад. П. М. Першину підготувати пропозиції щодо координації географічних відділів різних установ АН УРСР та їх об'єднання, а також створення в АН УРСР сектора географії. Створили при Раді по координації АН УРСР секцію географії. Доручили президії товариства до 1 вересня 1963 р. розробити необхідні зміни і доповнення до статуту, до 20 квітня 1963 р. – подати матеріали щодо проведення І з'їзду Українського географічного товариства.

86. Визначили головні напрями робіт лабораторії хімії високих температур Інституту загальної та неорганічної хімії у м. Харків, ухвалили розташувати тимчасово цю лабораторію у приміщенні Інституту радіофізики і електроніки. Доручили завлабораторії розробити тематичний план і план комплектування приладами на 1963–1965 рр. Затвердили штатний розклад лабораторії на 1963 р. Доручили Інституту загальної та неорганічної хімії і відділу капітального будівництва АН УРСР до 1 червня 1963 р. подати на розгляд Президії АН УРСР пропозиції про будівництво у м. Харків спеціального корпусу цієї лабораторії з подальшим будівництвом на цьому будівельному майданчику інституту.

87. Затвердили заходи з метою забезпечення молодих спеціалістів кімнатами у гуртожитках і збільшення житлової площі, яка виділяється для них у 1963 р.

88. *1

89–91. *2

92. *1

93. *2

94. Реорганізували Комісію по створенню галузевих термінологічних словників при Президії АН УРСР на Комітет науково-технічної і фізико-математичної термінології АН УРСР. Затвердили оргбюро під керівництвом акад. Й. З. Штокала для розробки проєкту Положення про комітет і визначення напрямів термінологічної роботи.

95. *1

96–97. Закриті питання.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1250. Арк. 1–24. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 11
засідання Президії Академії наук УРСР

від 22 березня 1963 р.

98. *1

99. Звільнили: к. т. н. Г. В. Ісаханова – від виконання обов’язків заступника головного вченого секретаря АН УРСР у зв’язку з переходом на наукову роботу; к. вет. н. В. Д. Романенка – від обов’язків заступника головного вченого секретаря АН УРСР і перевели його на посаду с. н. с. Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця до проведення конкурсу. Призначили з 25 березня 1963 р. В. В. Немошкаленка на посаду заступника головного вченого секретаря АН УРСР, звільнивши його від обов’язків ученого се-

кретаря бюро Відділу фізико-математичних наук АН УРСР, і поклали на О. В. Москалюка тимчасове виконання обов'язків ученого секретаря цього Відділу.

100. Звільнили: д. г.-м. н. В. М. Головцина – від обов'язків керівника відділу електрометрії Інституту геофізики та поклали на нього керівництво комплексною геофізичною обсерваторією цього інституту; к. філол. н. М. І. Пригодія – від обов'язків вченого секретаря Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка, залишивши на посаді с. н. с. інституту; к. ф.-м. н. О. В. Романову – від обов'язків вченого секретаря Інституту металофізики, залишивши на посаді с. н. с. цього інституту; чл.-кор. О. О. Галкіна – від обов'язків заступника директора з наукової роботи Фізико-технічного інституту низьких температур і призначили його завлабораторії резонансних явищ у твердих тілах і в. о. заввідділу резонансних явищ. Затвердили: к. б. н. Д. М. Гродзинського – на посаді завлабораторії радіоізотопів і радіобіології Інституту фізіології рослин; к. філол. н. О. К. Романовського – на посаді вченого секретаря Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка та ввели його до складу вченої ради; к. ф.-м. н. К. В. Чуїстова – на посаді вченого секретаря Інституту металофізики.

101. *3

102. Обговорили виконання постанови ЦК КПУ від 14 лютого 1963 р. № 11-35/16-3 «Про поліпшення та координацію наукових досліджень у галузі економіки в Українській РСР» і доручили бюро Відділу суспільних наук, науково-організаційному відділу і РВПС УРСР АН УРСР доопрацювати проєкт постанови з цього питання.

103. Зобов'язали: хімічні установи Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР – терміново уточнити необхідність внесення змін до виконуваних тем із надання допомоги Лисичанському хімічному комбінату в освоєнні нової технології виробництва капролактаму і подати ці зміни на затвердження; Інститут органічної хімії – систематично надавати наукову допомогу відповідним відомствам і установам під час вирішення питань організації нового виробництва адипінової кислоти і взяти участь у його організації; Інститут хімії полімерів і мономерів – погодити з ДІАПом план розробки технології смоловідділення з допомогою сорбентів і вирішити питання економічної ефективності застосування цих методів; Відділ хімічних і геологічних наук – підготувати пропозиції про широке використання в хімічній промисловості результатів тих робіт, які було виконано хімічними інститутами для Лисичанського хімічного комбінату.

104. Взяли до відома інформацію віцепрезидента АН УРСР акад. М. П. Семененка про стан і заходи щодо перебазування Морського гідро-

фізичного інституту в м. Севастополь і зобов'язали директора цього інституту: до 15 квітня 1963 р. закінчити переведення, до 5 квітня 1963 р. звільнити основну групу співробітників, які не переїжджають, та до 1 липня 1963 р. – частину співробітників (до 30 осіб), робота яких пов'язана з опрацюванням матеріалів 12 рейсу науково-дослідного судна «Михайло Ломоносов».

105. Постановили створити в 1963 р. в Інституті органічної хімії лабораторію хімії фосфорорганічних комплексоутворювачів, визначили її основні завдання і затвердили заходи з кадрових питань та виділення для лабораторії робочої площі у приміщенні, яке звільняє Інститут хімії полімерів і мономерів.

106. Погодились із пропозицією Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР про проведення 23–28 травня 1963 р. у м. Київ чергової сесії Комісії по цеолітах АН СРСР. Затвердили заходи з метою підготовки до проведення сесії.

107–108. Закриті питання.

109. Доручили акад. Ю. К. Делімарському підготувати 25 березня – 25 квітня 1963 р. матеріали для читання лекцій у Британському Королівському товаристві, звільнивши його на цей час від виконання обов'язків по Інституту загальної та неорганічної хімії, і поклали на цей період виконання обов'язків директора інституту на проф. О. Д. Куриленка.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1250. Арк. 25–48. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 12-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 29 березня 1963 р.

110. Закрите питання.

111. Доручили науково-організаційному відділу Президії АН УРСР доопрацювати проєкт постанови про роботу Інституту загальної та неорганічної хімії з впровадження результатів науково-дослідних робіт у виробництво.

112. На виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 13 березня 1963 р. № II-37/4-з зобов'язали: інститути біохімії і ботаніки – завершити у 1963 р. розробку технології процесу одержання кормового концентрату каротину (провітаміну А) із водоростей солоних водойм Криму; Інститут біохімії – розробити і видати Київському раднаргоспу до 1 квітня 1963 р. технологічний регламент виробництва «відерну $Д_3$», надавати допомогу відповідним

підприємствам Українського та Київського раднаргоспів у налагодженні виробництва концентрату вітаміну $Д_2$ і «відерну $Д_3$». Ухвалили звернутись до ЦК КПУ і РМ УРСР з проханням про звільнення Інституту біохімії від виконання завдання з розробки технологічного регламенту на виробництво кристалічного вітаміну B_{12} для медичних цілей, яке помилково доручено цьому інституту, оскільки такі роботи проводяться в Інституті біохімії АН СРСР.

113–115. *2

116. Закрите питання.

117–118. *2

119. Надали віцепрезиденту АН УРСР акад. М. П. Семененку відпустку з 8 квітня 1963 р. на 24 роб. дн.

120. Надали віцепрезиденту АН УРСР акад. В. М. Глушкову відпустку з 2 квітня 1963 р. на 25 роб. дн.

121–122. *1

123. *2

124. Вирішили створити комісію під керівництвом віцепрезидента АН УРСР акад. О. Ф. Макарченка для розподілу приміщень у будинку АН УРСР по вул. Кірова, 4 у м. Київ, до яких буде переведено Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні.

125. Затвердили: загальний обсяг капітальних вкладень АН УРСР на 1964 р. у сумі 12,66 млн крб, зокрема, обсяг будівельно-монтажних робіт – 8,66 млн крб; загальний обсяг капітальних вкладень на 1965 р. у сумі 18,14 млн крб, зокрема, обсяг будівельно-монтажних робіт – 12,99 млн крб; план капітальних вкладень по окремих об’єктах. Зобов’язали начальника відділу капітального будівництва АН УРСР забезпечити відведення земельних ділянок під будівництво та виготовлення технічної документації.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1250. Арк. 49–70. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 13
засідання Президії Академії наук УРСР

від 5 квітня 1963 р.

126. Схвалили в основному проєкт постанови Президії АН УРСР «Про виконання постанови ЦК КПРС та РМ СРСР “Про заходи по дальшому розвитку біологічної науки та зміцненню її зв’язків з практикою”» і затвердили комісію під керівництвом віцепрезидента АН УРСР акад. О. Ф. Макарченка для внесення змін і доповнень у проєкт.

127. Доручили бюро Відділу суспільних наук АН УРСР переглянути склад кваліфікаційної вченої ради Інституту історії.

128. *1

129. Взяли до відома інформацію віцепрезидента АН УРСР акад. М. П. Семененка про перелік об'єктів будівництва АН УРСР на 1966–1970 рр. і доручили головам Відділів наук АН УРСР розглянути цей перелік і подати свої пропозиції до 20 квітня 1963 р.

130. Надали члену Президії АН УРСР акад. В. С. Гутирі відпустку з 22 квітня 1963 р. на 36 роб. дн.

131. Зобов'язали Інститут загальної та неорганічної хімії ліквідувати відставання проведення робіт на виконання постанов РМ СРСР і РМ УРСР, звернути увагу на виконання великих науково-технічних робіт у галузі технології рідкісних і кольорових металів, напівпровідникових матеріалів, антикорозійного захисту металів, очистки промислових стоків; завершити у 1963 р. випробування установки з розділення рідкісних земель та у лабораторних умовах – тему з переробки українських ільменітів; погодити з Державним комітетом СРСР по металургії та Державним комітетом СРСР по хімії перспективний план виконання і впровадження найважливіших науково-технічних тем на найближчі роки; подати відділу капітального будівництва АН УРСР документацію на будівельні роботи для розширення виробничої бази інституту. Затвердили заходи з метою виконання необхідних будівельних робіт та надання у тимчасове користування для цього інституту площ Інституту хімії полімерів і мономерів.

132. Схвалили проведення об'єднаної наукової сесії з проблем «Фізико-хімічна механіка дисперсних систем» при Відділі хімічних наук АН СРСР та «Ліофільність і стійкість дисперсних систем» при Відділі хімічних і геологічних наук АН УРСР 28 травня – 1 червня 1963 р. у м. Київ. Зобов'язали голову Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР акад. Ф. Д. Овчаренка організувати проведення сесії з метою обговорення результатів наукових досліджень та координації наукових планів із проблем за 1962 р.

133. На виконання постанови ЦК КПУ № II-35/16-з від 14 лютого 1963 р. «Про поліпшення та координацію наукових досліджень у галузі економіки в Українській РСР» (протокол № 11, п. 102) ухвалили взяти постанову до керівництва і з метою докорінного поліпшення наукових досліджень з економічної кібернетики у галузі планування та керівництва народним господарством реорганізувати групу застосування математичних методів в економіці Інституту економіки у відділ математичних методів в економіці. Зобов'язали Інститут кібернетики надавати необхідну допомогу відділам економічної кібернетики Інституту економіки та РВПС УРСР АН УРСР.

Передали цій раді такі відділи і лабораторії зі штатами: лабораторію паливно-енергетичних балансів Інституту теплоенергетики, реорганізувавши її у відділ паливно-енергетичних балансів; відділ комплексних водогосподарських проблем Інституту гідрології і гідротехніки. Затвердили структуру Інституту економіки з відділами: політичної економії, проблем економіки промисловості (з філіалами у містах Харків, Дніпропетровськ), проблем економіки сільського господарства, економіки праці, економічної статистики, економічної географії, історії народного господарства та економічної думки в Україні, економічної кібернетики. Зобов'язали РВПС УРСР АН УРСР та Інститут економіки взяти участь у розробці Державним комітетом РМ УРСР по координації науково-дослідних робіт Положення про головну науково-дослідну установу економічного профілю і разом з іншими відомствами розробити заходи з покращення підготовки наукових кадрів економістів через аспірантуру, а також підготовку докторів наук.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1250. Арк. 71–96. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 14
засідання Президії Академії наук УРСР

від 19 квітня 1963 р.

134. Зобов'язали керівників науково-дослідних установ АН УРСР покращити підготовку докторів наук з числа молодих науковців з тим, щоб упродовж 5–6 років забезпечити докторами наук основні напрями наукових досліджень, широко використовувати можливості присудження учених ступенів за сукупністю робіт і за відкриття та винаходи. Затвердили уточнений план підготовки наукових кадрів на 1963–1965 рр. у кількості 1310 осіб, зокрема докторів наук – 160 осіб. Ухвалили включати до планів підготовки докторських дисертацій лише наукових співробітників віком до 50 років і кандидатських дисертацій – до 40 років. Встановили, що дирекція та завідувачі підрозділами установ несуть таку ж відповідальність за виконання затверджених планів підготовки наукових кадрів, як і за виконання планів науково-дослідних робіт. Схвалили список наукових співробітників, які мають подати до захисту докторські дисертації у 1963–1965 рр. і зобов'язали керівників установ упродовж травня–червня розглянути на вчених радах питання про рекомендацію окремим науковим співробітникам подати до захисту на здобуття учених ступенів доктора чи кандидата наук замість дисертацій опубліковані роботи або винаходи та

порушити відповідне клопотання перед ВАК Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти СРСР.

Затвердили заходи з метою створення умов для підготовки дисертаційних досліджень: розвантажити співробітників від усіх другорядних доручень; встановити першочергове видання і публікацію матеріалів докторських і кандидатських дисертаційних досліджень; покращити роботу аспірантури та збільшити прийом до неї за спеціальностями суміжних галузей наук, новими і дефіцитними за рахунок скорочення старих спеціальностей; забезпечення якісним керівництвом аспірантів; збільшити чисельність слухачів курсів іноземних мов при Кафедрі іноземних мов АН УРСР та в гуртках з вивчення мов при наукових установах, розташованих в інших регіонах, і довести її в 1963 р. до 400 осіб, у 1964 р. – до 450 осіб і в 1965 рр. – до 500 осіб; підвищити вимогливість під час проведення конкурсів і переобрань на новий строк на посади заввідділами (завлабораторіями) та атестацій з метою прийому до наукових установ найбільш здібних до наукової роботи осіб; організувати силами провідних учених читання лекцій і проведення семінарів із найважливіших напрямів сучасної фізики, кібернетики, математики, хімії та біології у вищих навчальних закладах і вважати за доцільне організувати при АН УРСР літні школи з підвищення кваліфікації молодих наукових співробітників.

Для покращення комплектування наукових установ АН УРСР молодими спеціалістами з вищою освітою ухвалили клопотатися до державних відомств та директивних органів: до Держплану УРСР – збільшити в 1964–1970 рр. виділення молодих спеціалістів за провідними спеціальностями: фізика металів, теплофізика, автоматика і телемеханіка, математичні і лічильно-розв’язувальні прилади та установки, радіотехніка, радіофізика та електроніка, електронні прилади, оптика і спектроскопія, фізика і хімія; до Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти УРСР – забезпечити підготовку кадрів на окремих факультетах Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка переважно для установ АН УРСР, ввести на них вузьку спеціалізацію відповідно до потреб у спеціалістах установ АН УРСР, направити студентів на тривалу виробничу практику до установ Академії, дозволити вченим читати спецкурси для студентів, встановити такий розподіл, щоб усі відібрані установами АН УРСР випускники згаданих факультетів направлялись у розпорядження Академії, за клопотанням установ академії дозволити окремим молодим спеціалістам із вищою освітою, які працюють у суміжних галузях наук, продовжити навчання на іншому відповідному факультеті університету, ввести на інженерно-фізичному факультеті Харківського політехнічного інституту підготовку спеціалістів

за спеціальністю «фізика і техніка низьких температур». Зобов'язали керівників наукових установ АН УРСР надавати викладацькому складу цих факультетів Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка всі можливості для використання науково-експериментальних баз установ. Затвердили комісії для розробки пропозицій про введення нових вузьких спеціалізацій на факультетах цього університету.

135. Розглянули проєкт постанови про будівництво комплексу науково-дослідних установ АН УРСР з фізики твердого тіла, ухвалили взяти його за основу і вирішили створити комісію під керівництвом чл.-кор. Г. С. Писаренка для остаточного визначення місця його будівництва.

136. Створили в Інституті металокераміки і спецсплавів спеціалізовану структурну лабораторію матеріалів квантової електроніки, підпорядкувавши її відділу металургії рідкісних металів і тугоплавких сполук. Визначили основні напрями досліджень і затвердили заходи з метою організації її роботи.

137. На зміну постанови Президії АН УРСР від 1 лютого 1963 р. (протокол № 4, п. 41) залишили лабораторію ланцюгового каталізу у складі Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського.

138. *2

139. Затвердили д. ф.-м. н. Б. Н. Есельсона на посаді заступника директора з наукової роботи Фізико-технічного інституту низьких температур.

140. Звільнили заступника голови РВПС УРСР АН УРСР д. е. н. С. М. Бухала від обов'язків заввідділу розвитку продуктивних сил Донецько-Придніпровського економічного району цієї ради.

141. Вивели чл.-кор. Д. Х. Острянина зі складу бюро Відділу суспільних наук АН УРСР у зв'язку з його переходом на роботу в систему Міністерства вищої і спеціальної освіти УРСР та ввели до складу бюро цього Відділу директора Інституту філософії д. філос. н. П. В. Копніна.

142. Ухвалили клопотатися до ВАК Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти СРСР дозволити вченій раді Інституту механіки приймати до захисту дисертації на ступінь доктора фізико-математичних наук за спеціальностями «опір матеріалів», «теорія пружності», «теорія коливань».

143. Затвердили склад вченої ради Інституту механіки під керівництвом акад. А. Д. Коваленка.

144. У зв'язку з наданням ВАК Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти СРСР права вченій раді секції літературознавства, мистецтвознавства, фольклору і мовознавства Відділу суспільних наук АН УРСР приймати до захисту дисертації і присуджувати вчений ступінь кандидата

філологічних наук з германського мовознавства ввели до складу цієї ради докторів наук В. М. Яйцеву, М. М. Глушман, кандидатів наук Н. М. Раєвську, В. М. Лещинську.

145. Затвердили склад секції вченої ради Інституту історії з історії техніки та природознавства під керівництвом акад. Й. З. Штокала.

146. Ввели до складу вченої ради Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона завкафедри Київського політехнічного інституту проф. І. П. Трочуна.

147. Затвердили склад вченої ради Інституту історії під керівництвом д. і. н. О. К. Касименка.

148. Взяли до відома, що постановою ЦК КПУ і РМ УРСР від 16 квітня 1963 р. № 467 створено Раду з науки при РМ УРСР у такому складі: академіки – Б. Є. Патон (голова ради), І. М. Федорченко (учений секретар), В. В. Глушков, В. С. Гутиря, М. В. Пасічник (члени бюро ради), А. К. Вальтер, Р. Є. Кавецький, В. Є. Лашкарьов, З. І. Некрасов, П. М. Першин, С. В. Серенсен, С. І. Субботін, І. М. Францевич, члени-кореспонденти – О. Я. Усиков, К. Б. Яцимирський. Доручили раді вносити рекомендації уряду з найбільш повного використання можливостей, що відкривають вітчизняна і світова наука для забезпечення найвищих темпів розвитку технічного прогресу і народного господарства республіки. Встановили, що рада має право залучати до роботи міністерства і відомства, державні комітети, раднаргоспи УРСР, а також у межах республіки – наукові конструкторські і проєктні організації, підприємства та окремих працівників.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1250. Арк. 97–146. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 15-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 26 квітня 1963 р.

149. Ухвалили вважати доцільним для підвищення кваліфікації наукових співробітників організувати в 1963 р. Літню школу з нових питань математики АН УРСР у м. Канів, визначили основні завдання, поклали виконання обов’язків директора цієї школи на д. ф.-м. н. Ю. Ю. Трохимчука і затвердили заходи для організації її роботи.

150. Дозволили Інституту економіки АН УРСР спільно з Держпланом УРСР, Інститутом економіки АН СРСР і Науково-дослідним інститутом організації управління та нормативів при Раді народного господарства СРСР провести у жовтні 1963 р. у м. Київ міжреспубліканську наукову

конференцію з питань закономірностей відтворення суспільного продукту і національного доходу в союзних республіках. Затвердили оргкомітет з проведення конференції під керівництвом директора інституту чл.-кор. О. О. Нестеренка.

151–152. *1

153–154. *2

155. Продовжили директору Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії акад. М. Т. Рильському строк творчої відпустки (протокол № 4, п. 25) до 25 травня 1963 р.

156–159. *2

160. Зобов'язали РВР і Видавництво АН УРСР видати у 1964 р. однотомник вибраних праць чл.-кор. М. А. Ізмайлова обсягом 30 друк. арк. Затвердили відповідальним редактором чл.-кор. К. Б. Яцимирського і зобов'язали бюро Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР подати рукописи до Видавництва до 1 серпня 1963 р.

161. Передали РВПС УРСР АН УРСР групу нормування витрат палива у промисловості відділу паливної енергетики Інституту теплоенергетики.

162. Дозволили Державній публічній бібліотеці УРСР використати по 1 прим. окремих книг і номерів журналів із резервного фонду Президії АН УРСР для міжнародного книгообміну.

163. *1

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1250. Арк. 147–174. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 16
засідання Президії Академії наук УРСР

від 28 квітня 1963 р.

164. Постановили провести Загальні збори АН УРСР у червні 1963 р., на яких обговорити заходи з виконання постанови ЦК КПРС і РМ СРСР від 11 квітня 1963 р. «Про заходи по поліпшенню діяльності АН СРСР та академій наук союзних республік», новий статут АН УРСР та вибори нового складу Президії АН УРСР. Схвалили проєкт нової структури АН УРСР: Секція фізико-технічних і математичних наук Президії АН УРСР – Відділ математики, механіки та процесів управління, Відділ фізики, Відділ наук про Землю і Всесвіт, Відділ фізико-технічних проблем матеріалознавства; Секція хіміко-технологічних і біологічних наук Президії АН УРСР – Відділ хіміко-технологічних наук, Відділ хімічної і фізичної біології, Відділ загальної і еволюційної біології; Секція суспільних наук Президії АН УРСР –

Відділ економіки, історії, філософії та права, Відділ літератури і мови. Вирішили винести проєкт на затвердження Загальних зборів АН УРСР.

165. «Про виконання постанови ЦК КПРС та РМ СРСР “Про заходи по дальшому розвитку біологічної науки і зміцненню її зв’язків з практикою”» *4.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1251. Арк. 1–66. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 17
засідання Президії Академії наук УРСР

від 3 травня 1963 р.

166. Затвердили на посадах: д. г.-м. н. М. П. Балуховського – заввідділу методики глибинного картування Інституту геологічних наук; к. т. н. А. В. Меня – завлабораторії антен і радіоастрономічної апаратури Інституту радіофізики і електроніки; к. т. н. О. М. Лебедєву – завідувачем радіоастрономічною обсерваторією Інституту радіофізики і електроніки. Звільнили з 1 квітня 1963 р. чл.-кор. Д. Х. Острянина від обов’язків заввідділу історії філософської і суспільної думки на Україні Інституту філософії у зв’язку з переходом на роботу до Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка.

167. *3

168. *2

169. Прийняли за основу проєкт постанови Президії АН УРСР «Про заходи по дальшому розвитку наукових досліджень в установах АН УРСР з використання атомного реактора» і ухвалили доопрацювати його.

170. Затвердили звіт про роботу Видавництва АН УРСР за 1962 р. та заходи з метою усунення недоліків, посилення контролю за якістю підготовки рукописів і перебудови роботи у напрямі наближення видань АН УРСР до потреб народного господарства та підготовки видань із провідних наукових проблем, організації читацьких конференцій в обласних промислових і культурних центрах, на великих підприємствах, у наукових установах і культурних закладах. Ухвалили клопотатися: до директивних органів – про підтримку пропозиції щодо створення контори «Укракадемкнига» та її книгарень у містах Львів, Харків, Донецьк, Дніпропетровськ, Одеса; до Президії АН УРСР – зобов’язати «Академкнигу» АН СРСР розширити асортимент книг та іншої інформаційної літератури для збільшення замовлень і розповсюдження видань АН УРСР. Зобов’язали РВР АН УРСР вирі-

шити в Міністерстві культури УРСР питання про створення при облкниготоргах рад вчених для визначення тиражів наукових книг. Звернули увагу директорів установ на необхідність використання засобів безнабірного друку (ротапринт). Схвалили збільшення випуску науково-популярної та довідкової літератури Видавництвом АН УРСР. Зобов'язали: голів наукових рад з наукових проблем – забезпечити підготовку до видання у 1964–1965 рр. узагальнюючих монографій; РВР АН УРСР – під час складання планів на 1964 р. встановити ліміти по Відділах наук АН УРСР на 1964 р. і скласти план видань на 1965–1966 рр.; Видавництво АН УРСР, директорів друкарень – вжити заходів до рівномірного завантаження цехів, розширення цехів ручного набору і палітурного та прискорення проходження видань на виробництві, привести плани друкарень у відповідність з планами Видавництва АН УРСР, переглянути план його книжкового його магазину, збільшивши процент витрат обігу до рівня магазинів «Академкнига» АН СРСР. Ухвалили рішення з питань надання Видавництву АН УРСР додаткових службових приміщень.

171. У зв'язку з проведеною реорганізацією установ АН УРСР і розвитку нових актуальних напрямів науки й техніки ухвалили провести до 1 червня 1963 р. скорочення штатів на 4–6 %, вивільнені ставки залишити в розпорядженні Президії АН УРСР для використання у розробці найважливіших проблем.

172. *1

173. На виконання постанови РМ УРСР від 15 квітня 1963 р. № 444 скоротили в цілому по АН УРСР на 8 % фонд заробітної плати працівників нештатного складу, госпдоговірної тематики та госпрозрахункових організацій і установ.

173-а. На пропозицію Державного комітету СРСР по координації науково-дослідних робіт ліквідували координаційну раду з порошкової металургії і зобов'язали Інститут металокераміки і спецсплавів погоджувати питання координації робіт з науковою радою з проблеми «Комплексні питання розробки і впровадження нових технологічних процесів, освоєння нових матеріалів і прогресивних форм нових технологічних процесів, освоєння нових матеріалів і прогресивних форм організації виробництва в машинобудуванні і металообробці» Державного комітету СРСР по координації науково-дослідних робіт.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1251. Арк. 67–90. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 18-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 10 травня 1963 р.

174. На виконання постанови ЦК КПУ від 4 травня 1963 р. № 551 «Про заходи по дальшому розвитку біологічної науки в Українській РСР і зміцнення її зв'язку з практикою» [17] постановили: розробити план капітального будівництва лабораторно-виробничих приміщень науково-дослідних установ біологічного профілю на 1964 р. і після його обговорення подати на розгляд РМ УРСР; спеціально створеній комісії розробити пропозиції з об'єднання ЦРБС АН УРСР з Інститутом ботаніки [18]; скоротити до 1 червня 1963 р. штати Інституту ботаніки ЦРБС АН УРСР на 15 %. Ухвалили здійснити заходи для забезпечення сектора фотосинтезу Інституту фізіології рослин необхідними лабораторними приміщеннями; розробити пропозиції про організацію на основі госпрозрахунку централізованого розплідника піддослідних тварин; збільшити випуск монографій і оглядів з актуальних питань біології, генетики, біохімії, біофізики, вірусології, мікробіології, фізіології та агрохімії, а також перекладів підручників, монографій і оглядів з цих галузей.

175. Закрите питання.

176. Затвердили заходи з метою швидкого завершення будівництва і перебазування Інституту хімії полімерів і мономерів у нове приміщення у Дарниці (м. Київ), а також устаткування його необхідним обладнанням і матеріалами.

177. Затвердили: зведений кошторис АН УРСР за 1962 р. у сумі 39 млн 120,2 тис. крб, використаний у сумі 38 млн 634 тис. крб, або на 98 %, а відкриті кредити – на 99,3 %; заходи щодо покращення контролю за заявками на обладнання, капремонтом та введення у дію закінчених об'єктів, дотримання фінансової штатної дисципліни.

178. Зобов'язали Інститут фізіології рослин до 15 травня 1963 р. перебазувати всі лабораторії з будинків у м. Київ по вул. Челюскінців, 13, вул. Леніна, 15, та польову лабораторію у новозбудований корпус по вул. Васильківській, 49. Затвердили заходи для завершення будівництва цього лабораторного корпусу.

179. На виконання постанови РМ УРСР від 5 лютого 1963 р. № 127 постановили закріпити на 1963–1970 рр. за закладами вищої освіти

---

[17] Також Президія АН УРСР 28 квітня 1963 р. ухвалила постанову «Про виконання постанови ЦК КПРС та РМ СРСР "Про заходи по дальшому розвитку біологічної науки і зміцненню її зв'язків з практикою"». *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 413–421 (док. № 177).

[18] Постанова не була реалізована.

Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти УРСР наукові установи АН УРСР для тривалої виробничої практики студентів старших курсів на інженерно-технічних посадах. Затвердили заходи для забезпечення проходження практики в установах.

180. *1

181. Дозволили науковим установам за дозволом Президії АН УРСР запрошувати авторитетних учених СРСР для читання курсів лекцій і кваліфікованої допомоги у проведенні науково-дослідних робіт.

182–184. *2

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1251. Арк. 91–125. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 19
засідання Президії Академії наук УРСР

від 20 травня 1963 р.

185. *3

186. Затвердили на посадах: к. х. н. Г. І. Деркача – завлабораторії направленого синтезу інсектицидів Інституту органічної хімії; д. х. н. О. О. Ясникова – завлабораторії хімії фотосинтезу Інституту органічної хімії; к. т. н. В. І. Труфякова – заввідділу міцності зварних конструкцій Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона; д. т. н. Б. С. Касаткіна – заввідділу зварювання перлітно-феритних сталей і чавуну Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона; к. і. н. П. П. Гудзенка – заввідділу історії соціалістичного і комуністичного будівництва Інституту історії; д. і. н. В. І. Клокова – заввідділу нової та новітньої історії зарубіжних країн Інституту історії; к. і. н. Ф. П. Шевченка – заввідділу історіографії і джерелознавства Інституту історії; к. ф.-м. н. Д. Г. Довгополова – вченого секретаря Фізико-технічного інституту низьких температур; к. ф.-м. н. Ю. П. Єгорова – завлабораторії фізики полімерів Інституту хімії полімерів і мономерів; к. б. н. В. М. Головача – завлабораторії фізіологічних основ утримання тварин Українського науково-дослідного інституту фізіології і біохімії сільськогосподарських тварин; к. б. н. В. Ю. Шавкуна – завлабораторії розмноження Українського науково-дослідного інституту фізіології і біохімії сільськогосподарських тварин; к. б. н. С. Й. Кусеня – завлабораторії вікової фізіології і біохімії Українського науково-дослідного інституту фізіології і біохімії сільськогосподарських тварин; к. б. н. Ф. Ю. Палфія – завлабораторії живлення Українського науково-дослідного інституту фізіології і біохімії сільсько-

господарських тварин; к. б. н. І. Г. Пупкіна – завлабораторії біофізики Українського науково-дослідного інституту фізіології і біохімії сільськогосподарських тварин.

187. Затвердили на посадах в Інституті напівпровідників: к. ф.-м. н. О. В. Снітка – завлабораторії фізики тонкоплівкових напівпровідників; к. ф.-м. н. Г. А. Федоруса – завлабораторії фізичних основ фотоелектричних приладів; к. х. н. І. Б. Мізецьку – завлабораторії синтезу і аналізу нових напівпровідників; к. т. н. С. В. Свєчнікова – завлабораторії мікрофотоперетворювачів; поклали на заступника директора з наукової роботи к. ф.-м. н. О. Г. Міселюка керівництво лабораторією електричних і гальваномагнітних властивостей напівпровідників.

188. Затвердили кадрові питання по Інституту математики: поклали на директора акад. Ю. О. Митропольського керівництво відділом математичної фізики і теорії нелінійних коливань, на заступника директора з наукової роботи чл.-кор. О. С. Парасюка – керівництво відділом теоретичної фізики, затвердили д. ф.-м. н. Ю. М. Березанського на посаді заввідділу математичного аналізу.

189. Затвердили на посадах в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка: д. філол. н. С. А. Крижанівського – заввідділу історії української радянської літератури; к. філол. н. – О. Є. Засенка – заввідділу української дожовтневої літератури; д. філол. н. Д. В. Чалого – заввідділу інтернаціональних зв'язків української літератури з російською, зарубіжними слов'янськими та іншими літературами світу.

190. Схвалили проєкт Статуту АН УРСР і постановили винести його на затвердження Загальних зборів АН УРСР.

191. Закрите питання.

192. Створили в Інституті електрозварювання ім. Є. О. Патона структурний відділ променевої технології зварювання і обробки матеріалів, ліквідували лабораторію зварювання труб і затвердили структуру наукових відділів цього інституту. Звільнили Р. І. Лашкевича від керівництва лабораторією зварювання труб і перевели його на посаду с. н. с.; призначили з 16 квітня 1963 р. к. ф.-м. н. Г. С. Криштаба в. о. заввідділу променевої технології зварювання і обробки матеріалів.

193. Затвердили нову структуру Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії у складі таких відділів: образотворчого мистецтва, музикознавства, театрознавства, кінознавства, фольклористики, етнографії.

194. Доручили чл.-кор. І. Г. Підоплічку підготувати пропозиції щодо переведення групи антропології з Інституту мистецтвознавства, фольклору і етнографії до іншої установи.

195. Здійснили розподіл валютних асигнувань на передплату іноземної науково-технічної літератури на 1963 р. між Відділами наук АН УРСР: Відділу суспільних наук – 1600 інвалютних крб; Відділу фізико-математичних наук – 5500 інвалютних крб; Відділу технічних наук – 4700 інвалютних крб; Відділу технічних наук – 3200 інвалютних крб; Відділу біологічних наук – 3500 інвалютних крб; Державній публічній бібліотеці УРСР – 3970 інвалютних крб.

196. *1

197. На виконання постанови РМ СРСР від 3 грудня 1962 р. № 1200 зобов'язали Інститут економіки ввести до плану науково-дослідних робіт на 1963 р. розробку теми «Світова соціалістична система господарства» і визначити спільно з Інститутом економіки світової соціалістичної системи АН СРСР обсяг роботи.

198. Доручили Відділу технічних наук АН УРСР та РВПС УРСР АН УРСР скласти пропозиції щодо передачі неструктурної лабораторії паливно-енергетичних балансів з Інституту теплоенергетики до цієї ради.

199. Ухвалили клопотатися до ВАК Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти СРСР надати об'єднаній вченій раді інститутів математики і кібернетики та Головної астрономічної обсерваторії АН УРСР право приймати до захисту докторські і кандидатські дисертації, присуджувати вчений ступінь кандидата фізико-математичних наук і представляти до затвердження в ученому ступені доктора фізико-математичних наук з таких спеціальностей: «теоретична кібернетика», «математична логіка і програмування». Ввели до складу цієї ради: чл.-кор. О. Г. Івахненка, д. ф.-м. н. Л. А. Калужніна та д. т. н. О. І. Кухтенка.

200. Звільнили к. філос. н. П. С. Дишлевого від виконання обов'язків вченого секретаря ради секції економіки, права і філософії Відділу суспільних наук АН УРСР, ввели до складу цієї ради к. філос. н. В. Ю. Євдокименка і затвердили його секретарем.

201. Вивели к. е. н. А. І. Консевича зі складу вченої ради секції економіки, права і філософії Відділу суспільних наук АН УРСР.

202. Ввели до складу вченої ради Відділу суспільних наук АН УРСР д. філос. н. В. К. Танчера і д. філос. н. І. Д. Назаренка.

203. Затвердили зведений план науково-дослідних робіт на атомному реакторі на 1963 р. Зобов'язали бюро Відділів наук АН УРСР і вчені ради установ заслухати звіти про хід виконання робіт на реакторі і перспективи подальшого розвитку досліджень із застосуванням ядерних випромінювань і радіоактивних ізотопів, а також вжити заходів на зміцнення радіаційних лабораторій, створених у 1961–1962 рр., і передбачити організацію

та будівництво в 1963–1965 рр. в інститутах відповідних лабораторних приміщень для робіт з іонізуючим випромінюванням.

З метою забезпечення безперервної роботи на реакторі постановили: створити служби технічного забезпечення реактора і підготовки води; для посилення наукових досліджень організувати гарячу лабораторію у складі відділу ядерної фізики Інституту фізики, у якій зосередити всі дослідження гарячих зразків установ зі штатом 60 осіб; дозволили Інституту машинознавства і автоматики організувати групу при реакторі; збудувати радіаційний корпус для робіт у галузі радіаційної біології. Зобов'язали «Академпостач» АН УРСР розмістити на 1964 р. замовлення на такі унікальні прилади: нейтронний дифрактор, магнітний комптонівський гамма-спектрометр, магнітний конверсійний спектрометр, магнітний спектрометр для важких часток, переривник нейтронів із швидкохідним ротором, електронний мікроскоп великої роздільної здатності. Ухвалили клопотатися до Міністерства охорони здоров'я УРСР створити при Київському інституті удосконалення лікарів стаціонар на 50 ліжок і спеціальну поліклініку для обслуговування працівників радіаційних лабораторії та реактора, організувати проведення наукових досліджень у галузі профілактики і лікування радіаційних ушкоджень і наслідків дії радіації.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1251. Арк. 126–179. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 20
засідання Президії Академії наук УРСР

від 24 травня 1963 р.

204. Звільнили з 1 червня 1963 р. к. і. н. І. С. Слабєєва від обов'язків вченого секретаря Відділу суспільних наук АН УРСР, винесли йому подяку за роботу і призначили в. о. с. н. с. Інституту історії.

205. Підтвердили рішення Президії АН УРСР від 5 квітня 1963 р. (протокол № 13, п. 133) про передачу РВПС УРСР АН УРСР лабораторію паливно-енергетичних балансів Інституту теплоенергетики, реорганізувавши її у відділ паливно-енергетичних балансів РВПС АН УРСР.

206. На додаток до постанови Президії АН УРСР від 1 лютого 1963 р. (протокол № 5, п. 42) поновили у структурі Інституту філософії відділ атеїзму.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1252. Арк. 1–5. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 21-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 24 травня 1963 р.

204. Передали Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка рукописи та документи про Т. Г. Шевченка, які зберігаються в Державному музеї Т. Г. Шевченка АН УРСР і Державному літературно-меморіальному будинку-музеї Т. Г. Шевченка АН УРСР.

205. *2

206. Зобов'язали дирекцію Інституту біохімії посилити впровадження результатів науково-дослідних робіт, у першу чергу на виконання постанови ЦК КПУ та РМ УРСР від 9 березня 1963 р. про розробку технології виробництва сухого препарату вітаміну $Д_3$, препарату вітаміну $Д_2$ у дріжджах, каротину з водоростей солоних озер Криму, і забезпечити відповідні промислові підприємства документацією та консультаційною допомогою; забезпечити участь усіх лабораторій інституту у розробці питань, що мають практичне значення; включити до плану на 1964–1965 рр. роботи з одержання кормового препарату вітаміну $Д_2$ (спільно з Інститутом мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного) та дешевого кормового препарату замінювача вітаміну РР; налагодити зв'язки з підприємствами для перевірки практичних пропозицій щодо виготовлення біопрепаратів (вітамінів, специфічних білків тощо). Доручили: лабораторії біохімії росту посилити дослідження з діагностики раку; лабораторії структури і функцій білків – зі спеціалістами спецзаводу розробити технологію виробництва кровозамінника БК-8 на новому обладнанні і налагодити його одержання в промислових умовах.

Вирішили клопотатися: до Міністерства охорони здоров'я УРСР – забезпечити проведення в 1963–1964 рр. широкої апробації методу ранньої діагностики раку у клініках м. Київ та організувати в Інституті біохімії інструктивне навчання працівників клінічних лабораторій для освоєння методики діагностики раку; до РМ УРСР – про прискорення будівництва і обладнання у Криму заводу для виготовлення білково-вітамінного борошна з мідій; до Державного комітету харчової промисловості при Держплані СРСР – прискорити монтаж устаткування для організації напіввиробничого одержання препарату глюкозооксидази в Українському інституті спиртової промисловості; до Держплану УРСР та Держплану СРСР – про поширення виробництва еритемних ламп, що необхідно для впровадження нових методів одержання вітамінів групи Д із провітамінів.

210. Затвердили заходи з метою виконання постанови Президії АН УРСР від 1 лютого 1963 р. (протокол № 5, п. 40): під час складання

планів сконцентрувати зусилля і матеріально-технічні засоби на розвиток досліджень із найважливіших наукових напрямів – квантової електроніки, напівпровідникової мікроелектроніки, мікромініатюризації елементів і блоків електронних обчислювальних машин та розробку технічної документації на створені нові прилади для передачі їх у серійне виробництво. Зобов'язали: бюро Відділу фізико-математичних наук АН УРСР підготувати проєкти нової структури Інституту кібернетики та Морського гідрофізичного інституту, довести обсяг робіт за господарськими договорами в Морському гідрофізичному інституті до 10–15 %, а в Інституті фізики та Фізико-технічному інституті низьких температур – в обсязі, визначеному постановою Президії АН УРСР від 1 лютого 1963 р.; Інститут математики – розширити обсяг робіт відділу прикладної математики та лабораторії № 1, пов'язаних із практикою народного господарства.

211–212. *1

213. Затвердили заходи з метою організації в с. Миколаївка (Сакський р-н, Кримська обл.) оздоровчого пансіонату на 250 місць.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1252. Арк. 6–24. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 22
засідання Президії Академії наук УРСР

від 3 червня 1963 р.

214. Закрите питання.

215. Затвердили організаційні заходи для підготовки до проведення V Міжнародного з'їзду славістів, зокрема, видати доповіді українських вчених на з'їзді, і зобов'язали Державну публічну бібліотеку УРСР взяти участь у розробці радянського розділу виставки славістичної літератури, яку готує Фундаментальна бібліотека суспільних наук АН СРСР.

216. З метою підготовки до VII Міжнародного конгресу антропологічних і етнографічних наук створили Український республіканський оргкомітет під керівництвом акад. М. Т. Рильського та затвердили заходи.

217. Рекомендували науковій раді з проблеми «Нові питання математики» у своїй координаційній діяльності звернути увагу на розвиток окремих наукових напрямів – розробку асимптотичних методів розв'язування диференціальних рівнянь математичної фізики, теорії коливань, автоматичного керування та ін. Зобов'язали бюро Відділу фізико-математичних наук АН УРСР спільно з інститутами уточнити організаційну структуру і тематику роботи на 1964–1965 рр. лабораторії математичної статистики і

передбачити у планах науково-дослідних робіт розширення спільних досліджень між інститутами математики і кібернетики та математичними відділами Фізико-технічного інституту низьких температур. Рекомендували новому складу бюро Відділу математики, механіки і кібернетики АН УРСР встановити наукові контакти з Математичним інститутом ім. В. О. Стеклова АН СРСР і координаційними радами при академіях наук союзних республік; погодити з АН СРСР назву проблеми та її основні напрями, визначити структуру наукової ради з математики, встановити контакти з Міністерством вищої і середньої спеціальної освіти УРСР, Міністерством освіти УРСР і науковими установами та закладами вищої освіти для уточнення напрямів їх роботи і залучення до виконання досліджень із проблеми; розглянути питання про проведення у 1964 р. республіканської наради з функціонального аналізу і теорії функцій, розгорнути широку популяризацію результатів досліджень та організувати видання методичних посібників. Доручили Інституту математики підготувати пропозиції щодо збільшення обсягу і періодичності видання «Українського математичного журналу».

218. Затвердили заходи для виконання постанови ЦК КПУ від 4 травня 1963 р. № II-41/12-з, зокрема, провести у липні 1963 р. об'єднану наукову сесію, організувати в Державній публічній бібліотеці УРСР виставку документів, матеріалів і літератури, відрядити наукових працівників для читання лекцій.

219. Затвердили перелік науково-дослідних установ для проходження стажування у науково-дослідних установах АН УРСР і дозволили науково-дослідним установам із II півріччя 1963 р. вводити посади стажистів-дослідників. Зобов'язали керівників установ забезпечити відбір молодих спеціалістів для зарахування на ці посади, широко використовувати можливості стажування у нових і дефіцитних спеціальностях в АН СРСР та інших відомствах.

220. [*3]

221. Звільнили акад. Д. К. Зерова від обов'язків директора Інституту ботаніки, винесли подяку за роботу і затвердили його на посаді заввідділу історії флори і палеоботаніки. Поклали тимчасове виконання обов'язків директора цієї установи на к. б. н. Г. І. Білика.

222. «Про виконання постанови Центрального Комітету КП України і Ради Міністрів Української РСР "Про заходи по поліпшенню діяльності Академії наук УРСР"» [*4].

223. [*1]

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 439–443 (док. № 183).

223-а. Звільнили з 18 червня 1963 р. Ю. Г. Комаренка від виконання обов'язків заступника головного вченого секретаря АН УРСР через переведення на роботу до Укрраднаргоспу і винесли подяку.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1252. Арк. 25–69. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 23
засідання Президії Академії наук УРСР

від 12 червня 1963 р.

224. Ухвалили рекомендувати Загальним зборам АН УРСР задовольнити прохання акад. О. Ф. Макарченка про дострокове звільнення його за станом здоров'я від обов'язків віцепрезидента АН УРСР і винести йому подяку за роботу.

225. Ухвалили рекомендувати Загальним зборам АН УРСР кандидатури академіків В. С. Гутирі та І. К. Білодіда для обрання їх віцепрезидентами АН УРСР.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1252. Арк. 70–71. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 24
засідання Президії Академії наук УРСР

від 24 червня 1963 р.

226. Затвердили заступників академіків-секретарів Відділів наук АН УРСР строком на 4 роки: по Відділу математики, механіки і кібернетики АН УРСР – д. ф.-м. н. Ю. Ю. Трохимчука; по Відділу фізики АН УРСР – д. ф.-м. н. О. Ф. Нємця, д. ф.-м. н. В. І. Ляшенка; по Відділу наук про Землю і Космос АН УРСР – д. г.-м. н. І. С. Усенка; по Відділу фізико-технічних проблем матеріалознавства АН УРСР – д. т. н. Б. С. Касаткіна; по Відділу хімії і хімічної технології АН УРСР – д. х. н. А. М. Кабакчи; по Відділу біохімії, біофізики та фізіології АН УРСР – чл.-кор. Р. В. Чаговця; по Відділу загальної та еволюційної біології АН УРСР – д. б. н. П. М. Мажугу; по Відділу літератури, мови та мистецтвознавства АН УРСР – д. філол. н. М. Є. Сиваченка. Затвердили також членів бюро Відділів наук АН УРСР.

227. Затвердили структуру АН УРСР і на виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 28 травня 1963 р. доручили головам Відділів наук АН УРСР подати матеріали про реорганізацію інститутів.

Секція фізико-технічних і математичний наук Президії АН УРСР

Відділ математики, механіки і кібернетики АН УРСР – інститути математики, механіки з відділом гірничорудних проблем, гідрології і гідротехніки, Лабораторія гідравлічних машин АН УРСР;

Відділ фізики АН УРСР – інститути фізики, металофізики, напівпровідників, фізико-технічний, фізико-технічний низьких температур, радіофізики і електроніки, теплоенергетики, електротехніки;

Відділ наук про Землю АН УРСР – інститути геологічних наук, геофізики з Львівським філіалом, геології горючих копалин, Морський гідрофізичний, Головна астрономічна обсерваторія АН УРСР, Полтавська гравіметрична обсерваторія АН УРСР, Міжвідомчий геофізичний комітет, Комітет по метеоритах, Українське відділення Всесоюзного мінералогічного товариства, Українське географічне товариство;

Відділ фізико-технічних проблем матеріалознавства – інститути електрозварювання ім. Є. О. Патона, металокераміки і спецсплавів, ливарного виробництва, машинознавства і автоматики.

Секція хіміко-технологічних і біологічних наук Президії АН УРСР

Відділ хімії і хімічної технології АН УРСР – інститути загальної та неорганічної хімії з Одеськими лабораторіями, органічної хімії, хімії полімерів і мономерів, фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського, використання газу в комунальному господарстві і промисловості;

Відділ біохімії, біофізики та фізіології АН УРСР – інститути біохімії, мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного, фізіології ім. О. О. Богомольця, фізіології рослин, Українське біохімічне товариство, Українське фізіологічне товариство, Українське мікробіологічне товариство;

Відділ загальної та еволюційної біології АН УРСР – інститути ботаніки (з ЦРБС АН УРСР, дендропарками: «Олександрія», «Софіївка», «Тростянець», дендробазою «Устимівка» та Українським державним степовим заповідником), гідробіології, зоології з Чорноморським державним заповідником, біології південних морів, Українське паразитологічне товариство, Українське ботанічне товариство, Українське ентомологічне товариство, Українське товариство охорони природи та сприяння розвитку природних багатств, Комісія по охороні природи.

Секція суспільних наук Президії АН УРСР

Відділ суспільних наук АН УРСР – інститути економіки, історії, філософії, археології, Сектор держави і права;

Відділ літератури, мови та мистецтвознавства АН УРСР – інститути літератури ім. Т. Г. Шевченка, мовознавства ім. О. О. Потебні, мистецтвознавства, фольклору та етнографії, Український комітет славістів, Українська ономастична комісія.

228. «Про заходи по забезпеченню виконання постанови ЦК КП України і Ради Міністрів Української РСР від 14 травня 1963 р. № 592 “Про застосування математичних методів і обчислювальної техніки в керуванні виробництвом, плануванні і обліку в Українській РСР”» [*4].

229. Взяли до відома урядову постанову про встановлення іменних премій АН УРСР і ухвалили підготувати Положення про ці премії.

230. Схвалили ініціативу сектора історії техніки і природознавства Інституту історії про створення узагальнюючої праці «Історія академії наук Української РСР» обсягом 50 друк. арк. і доручили сектору і бюро Відділів наук АН УРСР розробити план підготовки видання, акад. П. М. Першину – взяти участь у розробці цього плану.

231. Схвалили спільну пропозицію вчених рад Фізико-технічного інституту, Інституту радіофізики та електроніки і Фізико-технічного інституту низьких температур про видання журналу «Экспериментальная и теоретическая физика» російською мовою та вирішили клопотатись до ЦК КПУ видавати цей журнал замість «Українського фізичного журналу», 12 випусків на рік, обсягом 15 друк. арк. номер.

232. Поклали на члена бюро Відділу економіки, історії, філософії та права АН УРСР чл.-кор. І. О. Гуржія виконання обов’язків заступника академіка-секретаря цього Відділу.

233. На виконання постанови Загальних зборів АН УРСР від 13 червня 1963 р. звільнили з 15 червня 1963 р. від обов’язків академіків-секретарів: Відділу фізико-математичних наук АН УРСР – акад. Ю. О. Митропольського; Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР – акад. Ф. Д. Овчаренка; Відділу біологічних наук АН УРСР – чл.-кор. О. В. Топачевського; Відділу технічних наук АН УРСР – чл.-кор. Г. В. Самсонова; Відділу суспільних наук АН УРСР – чл.-кор. О. С. Короїда; Відділу сільськогосподарських наук АН УРСР – д. б. н. С. І. Лебедєва.

234. Ліквідували такі лабораторії Морського гідрофізичного інституту: гідромеханіки, теорії хвиль і течій, технічної фізики моря.

235. Вивели зі складу вченої ради Інституту економіки к. е. н. В. П. Александрова.

236. Ввели до складу вченої ради Інституту геологічних наук заввідділу геохімії інституту д. г.-м. н. М. М. Івантишина.

237. Обговорили і затвердили заходи для поліпшення розподілу житлової площі в АН УРСР. Ліквідували житлову комісію при Президії АН УРСР і передали її функції директорам і громадським організаціям

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 439–443 (док. № 183).

установ АН УРСР, які є повними розпорядниками наданих їм Президією АН УРСР лімітів на квартири і кімнати.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1252. Арк. 72–121. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 25
засідання Президії Академії наук УРСР

від 28 червня 1963 р.

238. Визнали за доцільне зосередити керівництво поточною роботою Відділів наук і установ АН УРСР в Секціях Президії АН УРСР. Затвердили Положення про Секції Президії та бюро Відділів наук АН УРСР і встановили, що ці положення вступають у дію з 1 липня 1963 р. Визначили, що на засіданнях Президії АН УРСР в основному вирішуються питання: обговорення та затвердження перспективних планів науково-дослідних робіт установ, річних планів дослідно-промислової перевірки і впровадження, заслуховування наукових доповідей керівників наукових рад за проблемами, академіків і членів-кореспондентів, завідувачів секторами, відділами і лабораторіями, керівників неструктурних підрозділів з важливих наукових питань; вирішення питань перспектив розвитку наукових напрямів за участю кількох секцій Президії АН УРСР, створення нових установ і їх окремих структурних підрозділів, розгляд питань діяльності АН УРСР за пропозицією директивних органів, керівництва АН УРСР, академіків-секретарів, голів проблемних рад, директорів установ та членів АН, затвердження зведеного плану редакційної підготовки і видань рукописів Видавництва АН УРСР, підготовки наукових кадрів, плану набору до аспірантури і хід підготовки аспірантів, затвердження заступників академіків-секретарів, членів бюро і вчених секретарів Відділів наук АН УРСР, працівників Президії АН УРСР, заступників директорів інститутів з наукової роботи, вчених секретарів інститутів, завідувачів відділами і лабораторіями, затвердження у званні старшого наукового співробітника, складу кваліфікаційних учених рад, розподілу грошових і матеріальних ресурсів і лімітів з праці між Секціями Президії АН УРСР, перспективних і річних планів та списків будівництва об’єктів АН, затвердження проєктів будівництва, перспективних і річних планів постачання установ АН УРСР науковим обладнанням і матеріалами, річних і періодичних звітів Відділів наук АН УРСР, а також окремих установ, звітів керівників наукових рад із найважливіших комплексних проблем, річних звітів про наукову та фінансову діяльність АН УРСР, річних планів закордонних відряджень, розподілу інвалютних асигнувань, перспек-

тивних і річних планів показу досягнень установ АН УРСР на республіканській, союзній і міжнародних виставках. Визнали за доцільне створити єдиний науково-організаційний апарат для Президії, її Секцій і Відділів наук АН УРСР, затвердили Положення про науково-організаційний відділ АН УРСР та його структуру. Ухвалили вважати необхідним створення у складі РВР АН УРСР трьох секцій – фізико-технічних і математичних наук, хіміко-технологічних і біологічних наук та суспільних наук. Встановили регламент роботи керівних органів АН УРСР.

239. Затвердили на посадах: к. ф.-м. н. В. В. Немошкаленка – заступником начальника науково-організаційного відділу АН УРСР, увільнивши його з посади заступника головного вченого секретаря Президії АН УРСР і поклали на нього обов'язки ученого секретаря Секції фізико-технічних і математичних наук Президії АН УРСР; к. б. н. П. Г. Сидоренка – вченого секретаря Відділу загальної та еволюційної біології АН УРСР і поклали на нього виконання обов'язків ученого секретаря Відділу математики, механіки і кібернетики АН УРСР; к. і. н. І. С. Хміля – заступника головного вченого секретаря Президії АН УРСР, увільнивши його з посади головного редактора Видавництва АН УРСР і поклали на нього виконання обов'язків вченого секретаря Секції суспільних наук Президії АН УРСР; звільнили к. і. н. Г. Я. Сергієнка з посади наукового співробітника-консультанта науково-організаційного відділу Президії АН УРСР. Затвердили інші рішення з кадрових питань.

240. *2

241. Взяли до відома повідомлення Міністерства закордонних справ СРСР про значну роботу керівництва і особового складу наукової експедиції та екіпажу судна «Михайло Ломоносов» з організації «Дня відкритих дверей» у порту Дакар (Сенегал) під час XIII рейсу, надання допомоги посольству СРСР у справі розвитку культурних зв'язків між СРСР і Сенегалом.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1252. Арк. 122–141. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 26
засідання Президії Академії наук УРСР

від 11 липня 1963 р.

242. Затвердили найважливіші завдання геологічних установ АН УРСР і зобов'язали їх налагодити постійний контакт із Головгеологією УРСР для розробки наукових основ та методів складання металогенічних прогноз-

них карт, спеціалізованих прогнозних карт залізних руд для виявлення нових родовищ, вивчення районів для складання карт корисних копалин, розробки і впровадження нових методів вивчення підземних вод і гірських порід, складання гідрогеологічної карти республіки, розробки наукових основ прогнозу і розшуків алмазів та п'єзокварцевих пегматитів в УРСР. Зобов'язали: бюро Відділу наук про Землю і Космос АН УРСР та інститути геологічного профілю – разом із Головгеологією УРСР розробити план комплексних науково-дослідних робіт на 1964–1965 рр. із розподілом завдань між установами і цим відомством; Інститут геологічних наук – переглянути план науково-дослідних робіт з метою зосередження уваги на дослідження закономірностей розповсюдження корисних копалин і розробці рекомендацій для практичного використання, переглянути структуру установи з метою зменшення кількості структурних підрозділів, забезпечити науковими кадрами відділи і лабораторії, створені відповідно до постанов Президії АН УРСР, покращити умови їх роботи, організувати великі комплексні експедиції для вирішення проблем металогенії, нафти, газу і вугілля, спрямувати дослідження відділу геоморфології на вивчення більш глибоких горизонтів земної кори території УРСР, створити у складі інституту відділ геології горючих копалин, поклавши на нього виконання досліджень газонафтоносних і вугленосних районів УРСР.

Доручили Інституту геології горючих копалин розширити дослідження нафтогазоносних провінцій, передусім східних областей УРСР і зокрема, Дніпровсько-Донецької западини, у зв'язку з надглибоким розвідувальним бурінням на нафту і газ, посилити координацію досліджень із відомством Головгеологія УРСР та іншими установами, створити в 1964 р. відділ геології та геохімії вугілля; Інституту геофізики – включити до плану робіт на 1964–1965 рр. вивчення нових геофізичних методів розшуку і розвідки корисних копалин та розширити дослідження у галузі прикладної геофізики; бюро Відділу наук про Землю і Космос АН УРСР – скласти пропозиції щодо будівництва лабораторних приміщень для установ геологічного профілю і про зміцнення керівництва інституту. Вирішили клопотатися до РМ УРСР про розширення обсягу асигнувань геологорозвідувальних робіт установ УРСР для вирішення найважливіших питань розвитку ресурсів рудних і нерудних корисних копалин.

243. Затвердили на посадах: д. б. н. О. П. Чепіногу – завлабораторії біохімії нуклеїнових кислот Інституту біохімії; д. мед. н. С. І. Балуєва – завлабораторії біохімічної фармакології Інституту біохімії; д. б. н. В. П. Короткоручко – завлабораторії біохімії росту Інституту біохімії; д. б. н. В. П. Вендта – завлабораторіїфотобіохімії Інституту біохімії; О. Г. Семенова – в. о. ученого секретаря Українського науково-дослідного інституту

фізіології рослин; к. т. н. В. М. Бернадського – вченого секретаря Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона; к. т. н. В. С. Гуменюка – завлабораторії конструктивної міцності конструкцій із синтетичних матеріалів Інституту механіки; д. т. н. М. І. Черняка – заввідділу металознавства і контактної міцності Інституту механіки; к. т. н. П. С. Полякова – завідувачем інженерної лабораторії Інституту механіки; к. ф.-м. н. Е. Й. Рашбу – заввідділу теорії напівпровідників Інституту напівпровідників; к. ф.-м. н. В. С. Королюка – заввідділу теорії ймовірностей (з лабораторією статистики) Інституту математики; д. ф.-м. н. В. К. Дзядика – заввідділу теорії функцій Інституту математики; д. ф.-м. н. П. Ф. Фільчакова – заввідділу прикладної математики Інституту математики; к. т. н. Є. Г. Булаха – завлабораторії спеціалізованих електронних цифрових машин Інституту геофізики. Продовжили д. б. н. О. С. Циперовичу строк виконання обов'язків завлабораторії біохімії ферментів Інституту біохімії; звільнили к. г.-м. н. В. Ю. Кондрачука від обов'язків ученого секретаря Інституту геологічних наук і затвердили його на посаді завлабораторії кори вивітрювання Інституту геологічних наук, призначили на посаду вченого секретаря цього інституту В. Х. Геворкяна. Звільнили к. т. н. А. М. Базилевського від виконання обов'язків заввідділу механіки судна Інституту гідрології і гідротехніки.

244. *3

245. Ввели додатково до складу кваліфікаційної вченої ради Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця докторів наук – С. Д. Расіна, В. А. Черкеса, А. К. Подшибякіна.

246. Затвердили склад вченої ради Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії під керівництвом акад. М. Т. Рильського.

247. Об'єднали в Інституті кібернетики лабораторію кодування інформації і керування в нервовій системі з лабораторією застосування математичних і технічних методів у біології та найменували нову структурну одиницю лабораторія застосування математичних і технічних методів в біології і медицині. Поклали керівництво нею на к. т. н. Ю. Г. Антомонова.

248. Затвердили розподіл обов'язків між членами Президії АН УРСР.

• Президент АН УРСР акад. Б. Є. Патон – оперативне керівництво діяльністю АН УРСР, загальне керівництво і організація роботи з координації наукових досліджень в УРСР з природничих наук, керує Радою по координації наукових досліджень в УРСР з природничих і суспільних наук, представництво від АН УРСР у державних комітетах з координації науково-дослідних робіт СРСР і УРСР, здійснює координацію наукової діяльності АН УРСР з АН СРСР; спільно з головним вченим секретарем Президії АН УРСР здійснює загальне керівництво науково-організаційним відділом Президії АН УРСР, здійснює загальне керів-

ництво відділами Президії АН УРСР у частині визначення найважливіших наукових напрямів АН УРСР, перспективного розвитку мережі її наукових установ, розподілу основних матеріальних ресурсів і коштів для розвитку цих установ на період одного року;

• віцепрезидент АН УРСР із загальних питань акад. М. П. Семененко – заміщує Президента АН УРСР за його відсутності, керує оперативною роботою Управління справами АН УРСР, планово-фінансового відділу, центральної бухгалтерії, Видавництва АН УРСР; представляє Академію наук в союзних і республіканських плануючих і фінансових органах та організаціях матеріально-технічного забезпечення наукових досліджень і капітального будівництва, забезпечує потреби Академії наук у фінансуванні, штатах, обладнанні, виробничому і житловому будівництві, спрямовує і контролює роботу з МПВО, техніки безпеки і охорони праці;

• віцепрезидент АН УРСР, голова Секції фізико-технічних і математичних наук Президії АН УРСР акад. В. М. Глушков – керує роботою цієї Секції, голова постійно діючої комісії по преміях Президії АН УРСР;

• віцепрезидент АН УРСР, голова Секції хіміко-технологічних і біологічних наук Президії АН УРСР акад. В. С. Гутиря – керує роботою цієї Секції, голова РВР АН УРСР, голова Ради науково-технічної пропаганди АН УРСР;

• віцепрезидент АН УРСР, голова Секції суспільних наук Президії АН УРСР акад. І. К. Білодід – керує роботою цієї Секції, голова Відділу літератури, мови і мистецтвознавства АН УРСР, здійснює загальне керівництво Державною публічною бібліотекою УРСР, голова Бібліотечної комісії АН УРСР, здійснює зв'язки АН УРСР із закладами вищої освіти та науковими установами УРСР, здійснює контроль за діяльністю УРЕ;

• головний вчений секретар Президії АН УРСР, чл.-кор. Г. С. Писаренко – керує підготовкою сесій Загальних зборів і засідань Президії АН УРСР, здійснює керівництво підготовкою планів науково-дослідних робіт установ АН УРСР і звітів про виконання цих планів, здійснює контроль за виконанням планів найважливіших досліджень, спільно з Президентом АН УРСР здійснює загальне керівництво науково-організаційним відділом Президії АН УРСР, здійснює загальне керівництво сектором наукових зв'язків з зарубіжними організаціями, відділом наукових кадрів, першим відділом, канцелярією Президії АН УРСР, загальне керівництво роботою апарату Президії АН УРСР;

• академіки-секретарі Відділів наук АН УРСР – керують роботою з організації досліджень у відповідній галузі науки в установах АН УРСР, здійснюють контроль за роботою наукових рад з комплексних проблем при Відділах наук АН УРСР, здійснюють керівництво роботою зі складання

планів і звітів Відділів, а також контроль за виконанням планів наукових досліджень і планів впровадження цих Відділів; представляють у Президії АН УРСР відповідні Відділи і здійснюють загальне керівництво дослідженнями з найважливіших проблем природничих і суспільних наук, що виконуються в АН УРСР, закладах вищої освіти і науково-дослідних установах УРСР, здійснюють оперативний зв'язок із закладами вищої освіти;

• член Президії АН УРСР акад. П. М. Першин – керує роботою наукової ради по виставках робіт АН УРСР, забезпечує зв'язок з плануючими організаціями республіки та з науковими установами УРСР, що розробляють проблеми економіки;

• член Президії АН УРСР акад. М. М. Боголюбов – здійснює керівництво координацією робіт з фізико-математичних наук АН УРСР і АН СРСР;

• академік-секретар Відділу загальної і еволюційної біології, чл.-кор. О. В. Топачевський – здійснює керівництво координацією робіт АН УРСР та Міністерства сільського господарства УРСР;

• академік-секретар Відділу біохімії, біофізики та фізіології АН УРСР акад. Р. Є. Кавецький – здійснює керівництво координацією робіт АН УРСР та Міністерства охорони здоров'я УРСР;

• академік-секретар Відділу наук про Землю і Космос АН УРСР акад. С. І. Субботін – здійснює керівництво координацією робіт АН УРСР, Головгеології УРСР та Державного геологічного комітету СРСР.

Ухвалили вважати такою, що втратила силу, постанову Президії АН УРСР від 2 березня 1962 р. (протокол № 14, п. 144).

249. Створили при Президії АН УРСР наукову раду по виставках робіт АН УРСР під керівництвом акад. П. М. Першина і поклали на неї визначення основних напрямів роботи наукових установ з показу найновіших досягнень науки і техніки на виставках та затвердження учасників виставок.

250. Анульовано.

251. *1

252. Зобов'язали академіків-секретарів Відділів наук АН УРСР подати пропозиції щодо створення нових журналів, збільшення тиражу і періодичності існуючих журналів, а також про мову, на якій вони видаватимуться. Доручили голові РВР АН УРСР віцепрезиденту АН УРСР В. С. Гутирі підготувати узагальнення цих матеріалів для подання АН СРСР.

253–254. *1

255. Перейменували відділ гірничорудних проблем Інституту механіки у відділ геотехнічної механіки.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1253. Арк. 1–44. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 27
засідання Президії Академії наук УРСР

від 25 липня 1963 р.

256. Відзначили участь інститутів металокераміки і спецсплавів, загальної та неорганічної хімії, електротехніки, ливарного виробництва, гідрології і гідротехніки, напівпровідників, мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного та кібернетики у Всесоюзній академіаді у м. Баку 10–16 липня 1963 р., де в загальному заліку АН УРСР зайняла І місце і завоювала кубок Президії АН СРСР, а колективу АН УРСР було присвоєне почесне звання «Спортивний клуб “Наука”». Винесли подяки: керівнику делегації акад. Ю. О. Митропольському – за підготовку і проведення змагань, ученому секретарю Інституту ливарного виробництва О. В. Ботте – за розгортання фізкультурно-спортивної майстерності команд і спортсменів АН УРСР. Ухвалили провести 29 липня 1963 р. збори фізкультурного активу для підведення підсумків академіади та обговорення питання про спортивний клуб АН УРСР.

257. Створили у складі Відділу загальної та еволюційної біології АН УРСР Інститут біології південних морів на базі Севастопольської, Одеської та Карадазької біологічних станцій з центром у м. Севастополь. Затвердили його основні наукові завдання, структуру у складі 10 відділів та їх науковий профіль. Встановили, що Одеська та Карадазька біологічні станції АН УРСР працюють на правах відділень інституту. Поклали обов’язки директора інституту на чл.-кор. В. О. Водяницького, Одеського відділення – на д. б. н. К. О. Виноградова, Карадазького відділення – на к. т. н. В. Д. Гордєєва. Ухвалили ввести заповідний режим на території Карадазької станції АН УРСР та прилеглої двомильної частини моря і скласти клопотання про це до Кримського обкому. Виділили кошти на розширення основного корпусу інституту в м. Севастополь, проєктування радіобіологічного корпусу, капітальний ремонт будинку експериментального акваріуму біля гори Карадаг та інші об’єкти. Доручили чл.-кор. В. О. Водяницькому підготувати клопотання: до Державного комітету РМ СРСР з питань праці та заробітної плати про збереження за установою першої категорії з оплати праці; до РМ УРСР – про будівництво науково-дослідного судна типу «Тропік».

258. Обговорили стан та перспективи розвитку досліджень із проблеми «Філософські питання сучасного природознавства». Зобов’язали наукову раду з цієї проблеми сконцентрувати зусилля на розробці вузлових питань, спільно з Міністерством вищої і середньої спеціальної освіти УРСР

розробити список найважливіших тем проблеми з урахуванням можливості забезпечення кадрами їх виконання в установах АН УРСР і кафедрами закладів вищої освіти республіки, вирішити питання про спеціалізацію інститутів Академії наук та університетів УРСР з метою уникнення паралелізму і дублювання, опублікувати матеріали республіканської наради з філософських питань фізики елементарних частинок і полів у збірнику, для чого створили його редколегію під керівництвом акад. Й. З. Штокала. Підтримали ініціативу ради щодо організації республіканського семінару з філософських питань природознавства. Ухвалили вважати роботу з організації діяльності методологічних семінарів одним із найважливіших завдань наукової ради, включити їх проведення до планів робіт інститутів та провести перше засідання семінару на початку 1964 р. Вирішили вважати за доцільне затверджувати керівниками семінарів у природничо-наукових інститутах АН УРСР директорів інститутів або їх заступників з наукової роботи. З метою керівництва семінаром рекомендували раді створити бюро методологічних семінарів.

Ухвалили провести: у травні–червні 1965 р. – республіканську нараду з питань логіки і принципів сучасного природничо-наукового знання з участю фахівців республіки; у травні–червні 1964 р. спільно з Радянською гравітаційною комісією – Всесоюзний симпозіум з філософських питань загальної теорії відносності і релятивістської космології, для чого створили оргбюро під керівництвом к. філос. н. П. С. Дишлевого. Зобов'язали редакції науково-природничих журналів і «Доповідей АН УРСР» систематично публікувати статті з філософських питань природознавства та висвітлювати роботу семінарів, щомісячно видавати збірник «Діалектичний матеріалізм і сучасне природознавство» обсягом 12 друк. арк. Зобов'язали: Інститут філософії – подати до Видавництва АН УРСР 5 праць за проблемою, розробити заходи для підготовки у найближчі роки докторів і кандидатів наук у цій галузі та приступити до розробки філософських проблем окремих наукових напрямів.

259. Створили у складі Інституту радіофізики і електроніки лабораторію оптики заряджених частинок. Затвердили її основні завдання, штат та в. о. завлабораторії к. ф.-м. н. М. С. Зінченка.

260. Затвердили організаційні заходи з метою підготовки установами показу найважливіших досягнень, що мають велике народногосподарське значення, та ухвалили підготувати загальноакадемічний ілюстрований альбом «Академія наук Української РСР – народному господарству». Створили комісію під керівництвом Президента АН УРСР акад. Б. Є. Патона для розгляду пропозицій установ, організації роботи з виготовлення експонатів і остаточного їх затвердження для показу.

261. Затвердили на посадах: к. і. н. І. М. Бондаренка – вченого секретаря Відділу економіки, історії, філософії та права АН УРСР; к. філол. н. А. Й. Багмут – вченого секретаря Відділу літератури, мови і мистецтвознавства АН УРСР.

262. Затвердили тематичний план Видавництва АН УРСР з випуску літератури на 1964 р. у таких обсягах: книжкові видання – 370 шт. обсягом 5201 обл.-вид. арк., періодичні видання – 17 назв, 122 номери обсягом 1306 обл.-вид. арк., резерв Президії АН УРСР – 58 видань обсягом 693 обл.-вид. арк. Зобов'язали РВР АН УРСР поповнити тематичний план випуску літератури на 1964 р. за рахунок резерву працями, підготовленими установами до видання. Затвердили списки видань, збірників наукових праць, замовних видань наукових установ на ротапринті і тих, що підлягають оплаті авторським гонораром.

263. Скасовано.

264. *1

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1253. Арк. 45–136. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 28
засідання Президії Академії наук УРСР

від 22 серпня 1963 р.

265. Розглянули підготовлений Міністерством сільського господарства УРСР проєкт постанови ЦК КПУ і РМ УРСР «Про заходи по поліпшенню діяльності Міністерства сільського господарства УРСР і науково-дослідних установ республіки» і зазначили, що накреслені у проєкті заходи сприятимуть посиленню науково-дослідної діяльності та підготовці кадрів у рамках республіки; внесли корективи і пропозиції. У зв'язку з тим що рішеннями ЦК КПРС і РМ СРСР на АН УРСР покладено координацію досліджень з природничих наук в УРСР, зокрема, з проблем біології, хімії, техніки, пов'язаних із сільським господарством, і, зважаючи на значний обсяг робіт установ АН УРСР за 12 проблемами, що включають 59 науково-дослідних тем і 25 робіт з впровадження, Президія АН УРСР ухвалила внести до проєкту наступне: посилити координацію АН УРСР науково-дослідних робіт з проблем, пов'язаних із сільським господарством, ввести до складу Ради по координації наукової діяльності при Президії АН УРСР представника Міністерства сільського господарства УРСР

та до складу відповідних наукових рад – учених, які працюють в установах міністерства над дослідженнями, координацію яких здійснює АН УРСР.

Відхилили зазначену у § 7 проєкту постанови необхідність створення при АН УРСР Ради по сільськогосподарській науці, що привело б до поновлення у складі АН УРСР Відділу сільськогосподарських наук, а це рішенням директивних органів було визнано недоцільним і суперечило б Статуту АН УРСР. Ухвалили додати, що АН УРСР вважає за доцільне ввести до складу вченої ради Міністерства сільського господарства УРСР, на яку покладено керівництво науковими дослідженнями з сільськогосподарських проблем у республіці, провідних учених АН УРСР, дослідження яких пов'язані з сільським господарством. Запропонували виключити § 8 проєкту, оскільки визначення кількості вакансій академіків і членів-кореспондентів АН УРСР доцільно провести під час підготовки до виборів, виходячи з потреб розвитку нових напрямів сільськогосподарської науки. Зважаючи на те, що внаслідок проведеної реорганізації АН УРСР замість колишніх 6 було створено 9 нових Відділів наук АН УРСР, а також, враховуючи великий обсяг робіт із координації досліджень, зокрема й установ Міністерства сільського господарства УРСР, постановили, що Академія наук не має вільних штатів і позбавлена можливості передати 7 штатних одиниць цьому міністерству, і тому вважає за необхідне виключити § 9 постанови.

266–267. *1

268. *2

269. Надали віцепрезиденту АН УРСР акад. М. П. Семененку відрядження 24 серпня – 22 вересня 1963 р. до м. Москва у зв'язку з наступним виїздом до ПНР і поклали тимчасове виконання обов'язків Президента АН УРСР до повернення з відпустки акад. Б. Є. Патона на віцепрезидента АН УРСР акад. В. С. Гутирю.

270. Надали академіку-секретарю Відділу наук про Землю і Космос АН УРСР акад. С. І. Субботіну відрядження на 3 тижні до м. Москва у зв'язку з наступним виїздом до ПНР і поклали тимчасове виконання обов'язків голови цього Відділу на д. г.-м. н. І. С. Усенка.

271. Передали палітурну майстерню Київської друкарні Видавництва АН УРСР з 1 вересня 1963 р. у підпорядкування Державної публічної бібліотеки УРСР, об'єднавши її з відділом госпрозрахункового обслуговування бібліотеки.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1253. Арк. 137–150. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 29
засідання Президії Академії наук УРСР

від 5 вересня 1963 р.

272. Звільнили акад. В. Г. Бондарчука від обов'язків директора Інституту геологічних наук, затвердили його на посаді заввідділу тектоніки і геології антропогену цього інституту і поклали тимчасове виконання обов'язків директора на д. г.-м. н. А. Є. Бабинця.

273. Затвердили на посадах: д. г.-м. н. В. М. Головцина – керівника комплексної геофізичної обсерваторії Інституту геофізики; д. х. н. М. Я. Романкевича – завлабораторії іонообмінних смол Інституту хімії полімерів і мономерів; к. х. н. О. О. Качана – завлабораторії хімічної модифікації полімерів Інституту хімії полімерів і мономерів; к. х. н. П. М. Галича – завлабораторії хімічної сировини Інституту хімії полімерів і мономерів; к. т. н. І. Я. Тюряєва – завлабораторії розділення вихідних речовин Інституту хімії полімерів і мономерів; д. х. н. С. Б. Серебряного – заввідділу хімії вірусних білків Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного; к. мист. А. А. Роміцина – заввідділу кінознавства Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії; к. х. н. І. О. Легенченка – завлабораторії іонного обміну Інституту загальної та неорганічної хімії; к. х. н. А. С. Штепанек – вченого секретаря Відділу хімії і хімічної технології АН УРСР; к. г.-м. н. Ю. Г. Герасимова – вченого секретаря Відділу наук про Землю і Космос АН УРСР; А. О. Стрюченка – в. о. вченого секретаря Відділу фізико-технічних проблем матеріалознавства АН УРСР; П. П. Лузана – в. о. вченого секретаря Інституту ливарного виробництва.

274. *3

275. *5

276. Взяли до відома постанову Президії АН СРСР від 19 липня 1963 р. № 516 «Про науковий профіль наукових установ Академії наук УРСР, що реорганізуються» і зобов'язали: директорів установ – сконцентрувати зусилля на розробці визначених найважливіших досліджень, розробити проєкт структури інститутів згідно з науковими напрямами, бюро Відділів наук АН УРСР – обговорити і винести на розгляд Президії АН УРСР пропозиції щодо структур установ, що реорганізуються, і наукові напрями їх відділів і лабораторій, Секцію хіміко-технологічних та біологічних наук Президії АН УРСР – підготувати пропозиції про нову назву Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного, бюро Відділу наук про Землю і Космос АН УРСР – розглянути питання про розвиток галузі геохімічних прогнозів та пошукових робіт на території України.

277. «Про підготовку “Історії міст і сіл Української РСР” в 26 томах»[*4].

278. [*1]

279. Доручили РВР АН УРСР внести до плану видань тритомник «Історія технічного розвитку вугільного промислового Донецького басейну» загальним обсягом 120 друк. арк., схвалили проспект зазначеного видання і затвердили його редколегію у складі 27 осіб. Доручили редколегії здійснити організаційні заходи для підготовки видання, зокрема, залучити до складу авторського колективу провідних фахівців вугільної промисловості УРСР, закладів вищої освіти, науково-дослідних і проєктно-конструкторських інститутів, провести широке обговорення проспекту видання із залученням інженерно-технічної та наукової громадськості. Зобов’язали директора ДПБ АН УРСР В. С. Дончака надавати систематичну допомогу сектору історії техніки і природознавства Інституту історії у підготовці видання.

280. Встановили, що Президія АН УРСР здійснює безпосереднє керівництво науковими радами з комплексних проблем: «Ядерна фізика і використання атомної енергії», «Кібернетика», «Філософські питання сучасного природознавства», «Молекулярна біологія», «Фізика твердого тіла», усі інші наукові ради з комплексних проблем у науково-методичному, адміністративному та організаційному відношенні підпорядковуються Секціям Президії АН УРСР та Відділам наук АН УРСР. Взяли до відома постанову Президії АН СРСР від 16 серпня 1963 р. № 552 про те, що нею у тримісячний термін буде розроблено Положення про наукові ради з комплексних проблем.

281. Взяли до відома інформацію про хід виконання постанови Президії АН УРСР про підготовку показу найважливіших досягнень АН УРСР, що мають велике народногосподарське значення. Погодились із пропозиціями інститутів про виготовлення схеми-стенда і пристендових експонатів, що ілюструють теоретичні досягнення у галузі фізики твердого тіла і практичне впровадження їх у народне господарство та доручили Комісії по відбору та затвердженню експонатів про найважливіші досягнення АН УРСР остаточно затвердити перелік експонатів для їх виготовлення установами.

282. Створили на базі канцелярії та референтів керівництва секретаріат Президії АН УРСР. Встановили, що до його складу входять загальний сектор (інформаційно-протокольна частина з групою стенографії, архів, референти керівництва) та канцелярія (з друкарським бюро і експедицією). Тимчасово поклали загальне керівництво роботою секретаріату

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 479–481 (док. № 192).

на н. с. С. М. Кузнецова і доручили йому розробити проєкт Положення про секретаріат і пропозиції щодо штатного розпису.

283. *1

284. Затвердили заходи з підготовки питання перерозподілу додаткових штатних одиниць в установах та Відділах наук АН УРСР і скасували постанову Президії АН УРСР від 22 серпня 1963 р. (протокол № 28, п. 268).

285. *2

286. Звільнили з 16 вересня 1963 р. Й. Л. Оліфера від обов'язків заступника керуючого справами АН УРСР у зв'язку з переходом на роботу до Ради по вивченню продуктивних сил Держплану УРСР.

287. Затвердили заходи з метою організації роботи автомобільної бази АН УРСР і ухвалили підготувати обґрунтоване клопотання до уряду щодо будівництва постійної автобази експедиційних та спеціальних автомобілів АН УРСР у м. Київ.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1254. Арк. 1–42. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 30
засідання Президії Академії наук УРСР

від 24 вересня 1963 р.

288. Обговорили хід виконання плану капітального будівництва по об'єктах «Наука» АН УРСР за 8 місяців 1963 р. та перспективний план проєктно-розвідувальних робіт і будівництва цих об'єктів на 1964–1965 рр. Зазначили значно збільшений обсяг капітального будівництва у 1959–1965 рр., загальна сума якого сягає 55,1 млн крб, тобто майже в чотири рази більше за 13 післявоєнних років (1946–1958). План капітальних вкладень на 1963 р. затверджено у сумі 9,01 млн крб, зокрема, будівельно-монтажні роботи – 6,1 млн крб, передбачено ввести у дію 531,5 тис. *м*^{3} лабораторних приміщень. Ухвалили: доповісти РМ УРСР і ЦК КПУ про хід будівництва і просити розглянути це питання у зв'язку з загрозливим станом введення у дію пускових об'єктів та виконання плану капітальних вкладень; просити міністра монтажних і спеціальних будівельних робіт УРСР, міністра будівництва УРСР, начальника Головкиївміськбуду, голову Київського міськвиконкому виконати будівництво запланованих об'єктів та введення їх у дію. Зобов'язали БМУ «Академбуд», відділ матеріальних фондів АН УРСР і директорів інститутів, об'єкти яких передбачено ввести у дію, здійснити усі заходи для ліквідації недоліків у роботі та виконання річного плану будівництва і внутрішнього обладнання приміщень; Секції Прези-

дії АН УРСР – періодично розглядати питання про використання робочих площ у новозбудованих і старих приміщеннях та забезпечувати їх оптимальне використання. Взяли до керівництва вказівки ЦК КПРС і РМ СРСР щодо нового порядку планування капітальних вкладень на 1964–1965 рр. Затвердили заходи з метою підготовки установами вихідних даних для проєктування нових приміщень, пропозицій щодо необхідності будівництва нових приміщень окремих інститутів, реконструкції будинку Інституту біології південних морів та будівництва об'єктів Головної астрономічної обсерваторії АН УРСР.

289. Затвердили на посадах: к. т. н. В. П. Алексєєвського – завлабораторії вибуху Інституту металокераміки і спецсплавів; к. ф.-м. н. І. В. Матяша – завлабораторії резонансних явищ у рідинах Фізико-технічного інституту низьких температур; к. ф.-м. н. К. В. Маслова – завідувача обчислювальним центром Фізико-технічного інституту низьких температур; к. х. н. М. М. Камакіна – завлабораторії мономерів Інституту хімії полімерів і мономерів; к. ф.-м. н. Т. К. Яценко – вченого секретаря Відділу фізики АН УРСР.

290. Звільнили к. т. н. В. Д. Гордєєва від обов'язків керівника Карадазького відділення Інституту біології південних морів і затвердили на посаді заступника директора з наукової роботи цього інституту, на посаду керівника Карадазького відділення перевели к. б. н. Д. В. Гірника.

291. *3

292. Звільнили з 1 жовтня 1963 р. акад. В. Б. Порфир'єва від обов'язків директора Інституту геології горючих копалин і призначили його в. о. директора Інституту геологічних наук із наступним затвердженням Загальними зборами АН УРСР.

292-а. Звільнили з 1 жовтня 1963 р. д. г.-м. н. Г. М. Доленка від обов'язків заступника директора з наукової роботи Інституту геології горючих копалин у зв'язку з призначенням його в. о. директора цього інституту з наступним затвердженням Загальними зборами АН УРСР.

293. Призначили з 24 вересня 1963 р. І. А. Пузанова на посаду керуючого справами АН УРСР.

294. Обговорили виконання установами АН УРСР рішень директивних органів про розвиток хімічної промисловості. Створено інститути органічної хімії, хімії полімерів і мономерів, в яких працює 360 співробітників, у хімічних інститутах організовано 18 нових лабораторій. Кількість співробітників, які працюють у хімічних інститутах, зросла порівняно з 1958 р. у 3,8 рази і становить на 1 січня 1963 р. 1955 осіб. Почала розвиватись низка нових напрямів хімічних досліджень. Затвердили головні завдання

хімічних установ АН УРСР з найважливіших напрямів. Зобов'язали: інститути і наукові ради – визначити терміни виконання досліджень з найважливіших наукових питань та налагодження тісних зв'язків з хімічними виробництвами і установами Державного комітету хімічної та нафтової промисловості при Держплані СРСР та перспективне розширення робіт за планом впровадження завершених досліджень; бюро Відділу хімії і хімічної технології АН УРСР і директорів установ – вжити заходів для забезпечення широкого впровадження завершених досліджень; звернути увагу на розширення робіт за госпдоговорами і довести обсяг до 20 % від загальних бюджетних асигнувань. Доручили бюро Відділу хімії і хімічної технології АН УРСР організувати обмін досвідом та посилити зв'язки інститутів із закладами вищої освіти, взяти під особливий контроль підготовку кадрів вищої кваліфікації – докторів наук.

295. Підбили підсумки роботи Літньої школи з підвищення кваліфікації наукових співробітників при АН УРСР у м. Канів (Черкаська обл.). Постановили, що організація літніх шкіл з теоретичних напрямів наукових досліджень є однією з дієвих форм підвищення кваліфікації молодих наукових співробітників. Ухвалили розглянути пропозиції про організацію у 1964 р. Літньої школи з найактуальніших питань математичної фізики, теорії нелінійних коливань і теоретичної кібернетики. Дозволили Інституту математики опублікувати конспекти прочитаних лекцій зі спецкурсів і надіслати їх зацікавленим установам і кафедрам закладів вищої освіти. Винесли подяку за якісне проведення лекцій і семінарських занять висококваліфікованим науковцям та ухвалили надіслати подяку за допомогу у створенні умов для роботи цієї школи директору Державного музею-заповідника «Могила Т. Г. Шевченка» Я. М. Данилову і дирекції готелю «Тарасова гора».

296. Затвердили порядок надання штатних одиниць установам АН УРСР.

297. Затвердили заходи для скорочення адміністративно-управлінських видатків АН УРСР.

298. У зв'язку з реорганізацією Відділів наук АН УРСР і введенням нової структури АН УРСР реорганізували: об'єднану вчену раду колишнього Відділу біологічних наук АН УРСР в об'єднану вчену раду біологічних наук АН УРСР під керівництвом акад. О. Ф. Маркарченка; вчену раду колишнього Відділу технічних наук АН УРСР в об'єднану вчену раду технічних наук АН УРСР під керівництвом акад. К. К. Хрєнова; вчену раду колишнього Відділу суспільних наук АН УРСР – в об'єднану вчену раду Секції суспільних наук Президії АН УРСР під керівництвом акад. І. К. Білодіда з секціями: 1) економіки, права і філософії; 2) археології, історії та

етнографії; 3) літературознавства, мистецтвознавства, фольклору та мовознавства. Затвердили головою вченої ради секції літературознавства, мистецтвознавства, фольклору та мовознавства об'єднаної вченої ради Секції суспільних наук Президії АН УРСР чл.-кор. Є. С. Шабліовського.

299. Створили в Інституті ботаніки відділ експериментальної екології та біоценології з високогірним стаціонаром під керівництвом с. н. с. К. А. Малиновського та структурну лабораторію експериментальної морфології рослин з розташуванням у м. Львів під керівництвом чл.-кор. А. С. Лазаренка. Затвердили завдання і штати відділу та лабораторії.

300. *1

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1254. Арк. 43–112. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 31
засідання Президії Академії наук УРСР

від 3 жовтня 1963 р.

301. Обговорили стан і перспективи розвитку наукових досліджень у Морському гідрофізичному інституті. Затвердили його основні наукові напрями досліджень та структуру в складі 8 лабораторій у м. Севастополь та однієї у с. Кацівелі. Зобов'язали: дирекцію інституту – подати склад вченої ради установи, провести конкурс на заміщення вакантних посад, скласти план підготовки наукових кадрів та план заходів для прискорення обробки, узагальнення і підготовки до видання матеріалів експедиційних досліджень XI–XIV рейсів науково-дослідного судна «Михайло Ломоносов»; підготувати для Президії АН СРСР матеріали про передачу Морському гідрофізичному інституту Чорноморської експериментальної науково-дослідної станції (с. Геленджик, Блакитна бухта), що належить Інституту океанології АН СРСР (м. Москва); бюро Відділу наук про Землю і Космос АН УРСР – щорічно обговорювати результати експедицій судна «Михайло Ломоносов». Ухвалили скласти доповідну записку і проєкт постанови ЦК КПУ і РМ УРСР про стан та перспективи розвитку морських досліджень в Україні. Доручили секціям фізико-технічних і математичних наук та хіміко-технологічних і біологічних наук Президії АН УРСР вирішити питання про забезпечення Морського гідрофізичного інституту необхідними кадрами у галузі фізичного приладобудування та хімії; бюро Відділу наук про Землю і Космос АН УРСР та директору цього інституту – забезпечити проведення у 1964 р. на вказаному судні комплексної експедиції в басейні Чорного моря.

302. Затвердили нову структуру установ та наукові напрями їх відділів і лабораторій: Інституту металокераміки і спецсплавів – у складі 4 секторів, що об'єднують 10 відділів, 10 лабораторій та Запорізьке відділення; Інституту машинознавства і автоматики – у складі 2 секторів, що об'єднують 5 відділів і 9 лабораторій; Інституту ливарного виробництва – у складі 8 відділів і 2 лабораторій. Зобов'язали директорів інститутів металокераміки і спецсплавів, машинознавства і автоматики та ливарного виробництва скоригувати плани науково-дослідних робіт на 1964–1965 рр. відповідно до нових напрямів і приведення штатних розписів відповідно до нової структури і внести пропозиції про призначення т. в. о. заввідділами і завлабораторіями. До проведення конкурсу на заміщення посад ввели відділ нових методів лиття Інституту ливарного виробництва як групу у відділ гідродинаміки і формоутворення сталевого лиття, а відділ фізико-хімічної механіки литих матеріалів цього ж інституту ухвалили включити як групу до відділу модифікування сплавів. Зобов'язали Відділ фізико-технічних проблем матеріалознавства АН УРСР та дирекцію означених вище установ забезпечити до кінця 1963 р. перебудову роботи інститутів.

303. Затвердили таку структуру РВР АН УРСР: пленум, секції: фізико-технічних і математичних наук, хіміко-технологічних і біологічних наук, суспільних наук; у період між засіданнями пленуму оперативне керівництво здійснює бюро РВР (голова ради, його заступники та вчений секретар). Затвердили склад пленуму РВР АН УРСР: голова РВР АН УРСР акад. В. С. Гутиря, заступники голови РВР АН УРСР, керівники секцій акад. Ю. О. Митропольський, акад. Р. Є. Кавецький, чл.-кор. І. О. Гуржій, 24 члени ради. Зобов'язали раду затвердити склад секцій, створити редколегію науково-популярної літератури і підготувати проєкт Положення про видавничу діяльність АН УРСР.

304. Тимчасово з 3 жовтня 1963 р. заборонили заміщення вакантних посад в установах АН УРСР.

305. Передали лабораторію підйомних канатів з Лабораторії гідравлічних машин АН УРСР до Відділення гірничорудних проблем Інституту механіки.

306. Затвердили к. б. н. І. Ф. Олійника на посаді вченого секретаря Відділу біохімії, біофізики та фізіології АН УРСР, звільнивши його від обов'язків наукового співробітника-консультанта науково-організаційного відділу Президії АН УРСР.

307. Звільнили В. П. Меньшова від обов'язків заступника головного вченого секретаря Президії АН УРСР.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1254. Арк. 113–140. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 32
засідання Президії Академії наук УРСР

від 17 жовтня 1963 р.

308. Призначили чл.-кор. І. О. Гуржія в. о. академіка-секретаря Відділу економіки, історії, філософії та права АН УРСР.

309. *3

310. Затвердили на посадах: к. ф.-м. н. Л. О. Соріна – завлабораторії матеріалів квантової електроніки Інституту металокераміки і спецсплавів; к. ф.-м. н. Г. Я. Мозирського – завлабораторії крипу металів Інституту металокераміки і спецсплавів; к. г.-м. н. В. І. Кітика – заступника директора з наукової роботи Інституту геології горючих копалин, звільнивши його від обов'язків вченого секретаря цього інституту; к. г.-м. н. Є. І. Вульчина – вченого секретаря Інституту геології горючих копалин; звільнили к. х. н. О. Г. Фадеїчеву від обов'язків вченого секретаря Інституту хімії полімерів і мономерів, залишивши на посаді с. н. с. лабораторії розділення вихідних речовин цього інституту, і затвердили С. Є. Смирнову-Замкову в. о. вченого секретаря Інституту хімії полімерів і мономерів.

311. Звільнили к. ф.-м. н. В. Г. Штелика від виконання обов'язків вченого секретаря Інституту кібернетики і призначили в. о. вченого секретаря цього інституту А. Є. Степанова. Звільнили к. ф.-м. н. В. Є. Шаманського з посади заввідділу обчислювальних методів Інституту кібернетики.

312. Обговорили стан та перспективи досліджень Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного. Прийняли запропоновану дирекцією структуру інституту у складі 14 відділів і напрями їх роботи. З метою поліпшення роботи установи зобов'язали: дирекцію інституту – вжити дієвих заходів для усунення виявлених недоліків та забезпечення розгортання досліджень на високому рівні і спільно з бюро Відділу біохімії, біофізики та фізіології АН УРСР до 30 жовтня 1963 р. внести зміни до проєкту плану науково-дослідних робіт на 1964–1965 рр.; відділ капітального будівництва АН УРСР спільно з дирекцією інституту – вжити невідкладних заходів до завершення спорудження лабораторного корпусу не пізніше грудня 1963 р., передбачити на 1964–1965 рр. будівництво оранжереї, вегетаційного будиночка, віварію та інсектарію для розгортання вірусологічних і мікробіологічних досліджень, вжити заходів для переобладнання у 1964 р. споруджуваного корпусу мікробіологічних досліджень, розпочати підготовку для перебазування інституту. Зобов'язали бюро Відділу біохімії, біофізики та фізіології АН УРСР з дирекцією інституту розробити пропозиції щодо: посилення координації та комплексування вірусо-

логічних і мікробіологічних досліджень в академічних і позаакадемічних установах республіки; розширення впровадження результатів завершених робіт на 1964–1965 рр.; ширшого використання сучасних методів фізики і хімії та співпраці з установами фізико-математичного та хімічного профілю; посилення досліджень грибів-продуцентів ферменту глюкооксидази та опрацювання технології її одержання, вивчення питань консервування і збагачення кормових засобів білками і вітамінами, мікробіального синтезу білків з нафтопродуктів, мікробіології біомінеральних добрив; розширення досліджень на замовлення міністерств і відомств, виробництв на госпдоговірних умовах.

Доручили: Відділу біохімії, біофізики та фізіології АН УРСР спільно з інститутом – розробити пропозиції про створення експериментальної бази, майстерні наукового обладнання, напіввиробничої установки та забезпечення хімічними реактивами і коштами на комплектування бібліотеки установи; Секції хіміко-технологічних і біологічних наук Президії АН УРСР – передбачити на 1964 р. необхідні асигнування для розвитку в інституті найважливіших наукових напрямів; Інституту органічної хімії – надавати у 1964 р. сектору вірусології Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного допомогу у роботі та підготовці кадрів за спеціальністю «органічна хімія», підвищенню кваліфікації склодувів і забезпеченню сектора хімічним реактивами.

313. На виконання постанови ЦК КПУ та РМ УРСР від 28 травня 1963 р. № 643 «Про заходи по поліпшенню діяльності Академії наук УРСР» затвердили структуру і наукові напрями роботи: Інституту механіки у складі 11 відділів і 4 лабораторій; Інституту гідрології і гідротехніки у складі 7 відділів; філіалу Інституту механіки у м. Дніпропетровськ у складі 9 лабораторій; філіалу Інституту механіки у м. Харків у складі 4 відділів і дозволили ввести цю структуру після прийняття рішення про створення філіалу Державним комітетом СРСР по координації науково-дослідних робіт. Затвердили заходи з метою розробки нових проєктів планів установ, приведення у відповідність штатних розкладів і заміщення посад завідувачів новостворених підрозділів.

313-а. На виконання постанови ЦК КПУ та РМ УРСР від 28 травня 1963 р. № 643 затвердили структуру і наукові напрями роботи Інституту електротехніки у складі 4 відділів і 1 лабораторії та Інституту теплоенергетики у складі 9 відділів. Затвердили заходи з метою розробки нових проєктів планів установ, приведення у відповідність штатних розкладів і заміщення посад завідувачів новостворених підрозділів.

314. На виконання постанови ЦК КПУ та РМ УРСР від 28 травня 1963 р. № 643 затвердили: структуру і наукові напрями роботи Інституту

хімії полімерів і мономерів у складі 12 лабораторій і відділу інформації, технічної пропаганди та патентів; Інституту використання газу в комунальному господарстві та промисловості у складі 8 відділів.

315. На виконання постанов ЦК КПРС і РМ СРСР (протокол № 16, п. 165) створили з 1 січня 1964 р. на базі Експериментально-конструкторських майстерень Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця Дослідний завод з конструкторським бюро і затвердили його основні завдання. Доручили: Секції хіміко-технологічних і біологічних наук Президії АН УРСР створити науково-технічну раду, на яку покласти затвердження планів роботи заводу, експериментальних зразків приладів і апаратів; Відділу біохімії, біофізики та фізіології АН УРСР – обговорити питання щодо підпорядкування заводу та виділення додатково тимчасових приміщень у 1963–1964 рр. для заводу; планово-виробничому відділу АН УРСР – підготувати для РМ УРСР матеріали про віднесення заводу з конструкторським бюро до IV групи з оплати праці керівних інженерно-технічних працівників з особливо складною продукцією.

316. Затвердили номенклатури посад Президії, керівництва Президії, бюро Відділів наук і науково-дослідних установ АН УРСР.

317. Підтримали висування циклу праць акад. В. М. Глушкова з теорії автоматів на здобуття Ленінської премії 1964 р. у галузі науки і техніки.

318. Затвердили заходи з метою підготовки звіту про діяльність АН УРСР за 1963 р.

319. Затвердили заходи з метою складання установами АН УРСР робочих планів науково-дослідних робіт на 1964 р.

320. На виконання постанови РМ УРСР від 7 жовтня 1963 р. № 1139 «Про заходи по боротьбі з селевими потоками в гірських районах Української РСР» зобов'язали Інститут геологічних наук взяти участь у 1964–1965 рр. у комплексних гідролого-гідрографічних, геоморфологічних, гідрогеологічних і ґрунтово-ботанічних дослідженнях басейнів гірських рік Карпат і Криму, які проводитимуться Управлінням гідрометеорологічної служби УРСР разом з Головним управлінням геології і охорони надр при РМ УРСР та Південним інститутом геології і мінеральної сировини Державного геологічного комітету СРСР, і включити до планів робіт на цей період погоджені з Управлінням гідрометеорологічної служби УРСР теми з вивчення селевих явищ гірських районів Карпат і Криму.

321. Передали Інституту геологічних наук разом з технічною радою відділу капітального будівництва АН УРСР будівельний майданчик Інституту органічної хімії у Святошино (м. Київ) й ухвалили іменувати проєктне завдання на будівництво нового корпусу Інституту органічної хімії про-

єктним завданням на будівництво геолого-хімічних лабораторій Інституту геології, а будівництво корпусу Інституту органічної хімії здійснити у Дарницькому районі м. Київ.

322–323. *1

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1255. Арк. 1–79. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 33
засідання Президії Академії наук УРСР

від 4 листопада 1963 р.

324. Затвердили на посадах: к. т. н. В. П. Деркача – завлабораторії фізико-технологічних основ кібернетики Інституту кібернетики; к. ф.-м. н. В. В. Іванова – завлабораторії алгоритмізації виробничих процесів Інституту кібернетики; д. б. н. Б. Ю. Айзенман – заввідділу антибіотиків бактерій і вищих рослин Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного; к. б. н. Р. І. Гвоздяка – вченого секретаря Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного. Звільнили к. мед. н. М. В. Ільчевича від обов'язків вченого секретаря Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця, залишивши на посаді с. н. с. лабораторії фізіології кровообігу цього інституту, і затвердили на посаді вченого секретаря к. мед. н. М. Ю. Хурсіна.

325. Затвердили провідні інститути АН УРСР та найважливіші напрями досліджень у галузі високотемпературної теплофізики в УРСР на найближчі роки. Схвалили план науково-дослідних робіт в УРСР за проблемою «Високотемпературна термодинаміка і теплофізика» на 1964–1965 рр. Рекомендували установам розширити у 1964 р. окремі вже розпочаті роботи і ширше залучати установи АН УРСР до участі у проведенні досліджень, державним галузевим комітетам і раднаргоспам – використати результати вже завершених наукових праць за проблемою для впровадження у народне господарство. Доручили науковій раді з проблеми спільно з бюро Відділу фізики АН УРСР, Міністерством вищої і середньої спеціальної освіти УРСР та інститутами розглянути питання про реорганізацію проблемної лабораторії теплообміну і газодинаміки Київського політехнічного інституту, проблемної лабораторії аеродисперсних систем Одеського державного університету, лабораторії інженерної теплофізики Київського технологічного інституту легкої промисловості на об'єднані теплофізичні лабораторії закладів вищої освіти та Інституту теплоенергетики; скласти пропозиції про підготовку спеціалістів у галузі загальної та інженерної теплофізики у закладах вищої освіти. Постановили об'єднати наукові ради високотем-

ператорної теплофізики та аерогідромеханіки і динаміки теплових процесів, що мають споріднену тематику, в єдину наукову раду з високотемпературної термодинаміки і теплофізики, затвердили її склад під головуванням д. т. н. О. О. Кремньова і доручили раді підготувати пропозиції про видання періодичного журналу з технічної теплофізики та теплотехніки замість 8 збірників, що видаються щорічно науково-дослідними інститутами та закладами вищої освіти УРСР.

326. Схвалили проведену Українським комітетом славістів роботу з підготовки до V Міжнародного з'їзду славістів і діяльність на з'їзді делегації УРСР, оголосили подяку активним учасникам і провідним ученим АН УРСР і рекомендували Українському комітету славістів популяризувати інформацію про з'їзд на наукових засіданнях, виступами у пресі, по радіо, на телебаченні. Для забезпечення підготовки до наступного VI Міжнародного з'їзду славістів у 1968 р. ухвалили розгорнути славістичні дослідження у галузях мовознавства, літературознавства, фольклористики та історії, стимулювати активну участь учених АН УРСР у роботі наукових комісій при комітетові, підготувати пропозиції про розвиток славістики у 1964–1968 рр. як в установах АН УРСР, так і у республіці. Затвердили склад Українського комітету славістів під керівництвом акад. М. Т. Рильського. Зобов'язали: Секцію суспільних наук Президії АН УРСР – розглянути питання про поновлення у структурі Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка відділу слов'янських літератур, який визначено як республіканський науково-координаційний центр із питань історії слов'янських літератур і провідний за проблемою міжслов'янських літературних взаємин у всесоюзному масштабі; Український комітет славістів – налагодити постійний взаємний обмін між українськими і зарубіжними науковими установами науковою літературою, бібліографічними покажчиками, архівними матеріалами; Видавництво і Друкарню АН УРСР – до 1 квітня 1964 р. забезпечити необхідні шрифти та знаки для друку славістичних праць.

327. Схвалили проведену Відділами наук АН УРСР попередню роботу з поліпшення зв'язків АН УРСР із галузевими державними комітетами, міністерствами і відомствами СРСР. Зобов'язали: відповідальних осіб з контактів із відомствами СРСР і УРСР – скласти й затвердити зведені плани спільної роботи АН УРСР з цими відомствами, керівників установ – забезпечити укладення угод і госпдоговорів; академіків-секретарів Відділів наук АН УРСР – визначити великі наукові напрями, за якими АН УРСР може стати головним виконавцем, і підготувати перелік тем, що будуть представлені на затвердження галузевим державним комітетам, міністерствам, відомствам, Президії АН УРСР.

328. Затвердили нову структуру Інституту геології горючих копалин і головні напрями роботи його 9 відділів і 1 лабораторії. Прийняли пропозиції Секції фізико-технічних і математичних наук Президії АН УРСР про нову структуру: Головної астрономічної обсерваторії АН УРСР у складі 4 відділів, Полтавської гравіметричної обсерваторії АН УРСР у складі 2 відділів. Зобов'язали директора Інституту геології горючих копалин внести зміни у проєкт плану робіт на 1964–1965 рр. відповідно до наукових напрямів, затверджених цією постановою, привести штатний розклад відповідно до нової структури, внести пропозиції щодо призначення т. в. о. заввідділів і завлабораторій.

329. *1

330. Підтримали висунення на здобуття Ленінської премії 1964 р. у галузі науки і техніки циклу праць Інституту кібернетики «Розробка і впровадження у промисловість СРСР цифрової керуючої машини широкого призначення "Дніпро"».

331. *2

332. Взяли до відома інформацію про відвідання у листопаді 1963 р. АН УРСР групи вчених АН СРСР, яка має ознайомитись із науковою діяльністю установ АН УРСР у містах Київ, Харків, Львів, і доручили головам Секції Президії АН УРСР підготувати пропозиції щодо організації її прийому.

333. Взяли до відома інформацію про передачу АН УРСР в 1963 р. окремого павільйону Виставки передового досвіду в народному господарстві УРСР і ухвалили експонувати тематику «Кібернетика народному господарству» на площі 600 *м*^{2}, а тему досягнень АН УРСР із фізики, техніки, хімії, біології, геології та суспільних наук – на площі 500 *м*^{2}. Доручили Раді по виставках робіт АН УРСР підготувати попередній тематико-експозиційний план показу робіт АН УРСР у 1964 р. на цій виставці.

334. Затвердили об'єднану вчену раду суспільних наук АН УРСР під керівництвом акад. І. К. Білодіда та її секції: вчену раду секції археології, історії та етнографії АН УРСР під керівництвом д. і. н. О. К. Касименка; вчену раду секції економіки, права і філософії АН УРСР під керівництвом д. філос. н. П. В. Копніна; вчену раду секції літературознавства, мистецтвознавства, фольклору та мовознавства АН УРСР під керівництвом чл-кор. Є. С. Шабліовського.

335. Затвердили об'єднану вчену раду технічних наук АН УРСР під керівництвом акад. К. К. Хрєнова.

336. Створили при Секції суспільних наук Президії АН УРСР наукову раду з проблеми «Атеїзм» під керівництвом завкафедри теорії та

історії атеїзму Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка д. філос. н. В. К. Танчера.

337. Ввели до складу вченої ради Інституту геологічних наук директора інституту акад. В. Б. Порфир'єва і д. г.-м. н. В. Б. Соллогуба; звільнили акад. В. Г. Бондарчука від обов'язків голови вченої ради інституту, залишивши його членом цієї ради. Призначили головою вченої ради інституту акад. В. Б. Порфир'єва.

338. Затвердили об'єднану вчену раду біологічних наук АН УРСР під керівництвом акад. О. Ф. Макарченка.

339. *1

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1255. Арк. 80–143. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 34
засідання Президії Академії наук УРСР

від 14 листопада 1963 р.

340. Схвалили діяльність наукової ради з проблеми «Наукові основи міцності і пластичності» за 1958–1963 рр. Затвердили склад ради під керівництвом акад. С. В. Серенсена і доручили подати пропозиції про створення в її структурі окремих секцій. Рекомендували під час складання планів науково-дослідних робіт звернути увагу на розвиток окремих наукових напрямів і на необхідність посилення координації наукових робіт і зміцнення контактів та організації обміну досвідом й інформацією з закладами вищої освіти, для чого провести розширене засідання цієї ради з участю представників закладів вищої освіти з обговорення підсумків наукової роботи за рік і координації діяльності на 1964 р.; організувати при провідних наукових установах постійно діючі семінари та видання періодичних бюлетенів, збірників праць конференцій та іншої науково-інформаційної літератури з висвітленням результатів наукових досліджень і довідкових матеріалів. Ухвалили клопотатися до керівних органів про збільшення обсягу журналу «Прикладна механіка» з 10 друк. арк. до 15 друк. арк. З метою забезпечення широкого розвитку розробки питань у галузі несучої міцності конструкцій та матеріалів і створення наукового центру АН УРСР всесоюзного значення ухвалили підготувати пропозиції про розширення у 1964–1965 рр. матеріально-технічної бази і будівництво додаткових спеціальних приміщень.

341. На виконання розпорядження РМ УРСР від 9 жовтня 1963 р. № 1551-р «Про розвиток науково-дослідних робіт у галузі біологічно

активних речовин та про організацію їх виробництва» постановили вважати за необхідне взяти установам АН УРСР участь у комплексній розробці у 1964–1965 рр. проблеми біосинтезу білка, жирів та біологічно активних речовин на основі вуглеводів нафти. Зобов'язали інститути: мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного та хімії полімерів і мономерів – розгорнути комплексні дослідження з мікробного синтезу білка з нафти і нафтопродуктів та затвердили основні напрями наукової роботи; мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного та хімії полімерів і мономерів – забезпечити виконання плану досліджень за проблемою і щомісяця інформувати секцію про хід виконання досліджень; біохімії – включитись у розробку хімії і біохімії мікробного синтезу біомаси з нафти, встановити наукові зв'язки з позаакадемічними установами з метою залучення їх до роботи. Зобов'язали Секцію хіміко-технологічних і біологічних наук Президії АН УРСР забезпечити розгортання досліджень кадрами, коштами та лабораторним обладнанням. Затвердили план наукових досліджень за проблемою і доручили інститутам-виконавцям включити його до державного плану науково-дослідних робіт, для чого внести відповідні пропозиції у державні комітети з координації науково-дослідних робіт СРСР і УРСР. Погодили заходи з метою організації розгортання досліджень, зокрема, виділення коштів на спорудження та монтаж дослідної установки в Інституті хімії полімерів і мономерів, виготовлення і придбання обладнання для цієї установки та для Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного, кадрового забезпечення інженерним складом.

342. Ухвалили клопотатися до директивних органів про дозвіл на участь учених АН УРСР у Міжнародній науково-хімічній конференції ООН з використання атомної енергії у мирних цілях 31 серпня – 9 вересня 1964 р. у м. Женева (Швейцарія). Доручили науковій раді з проблеми «Ядерна фізика і використання атомної енергії» визначити науковців для доповіді на конференції та експонати на виставку від АН УРСР. Рекомендували до складу делегації від АН УРСР акад. М. В. Пасічника (голова делегації), акад. К. Д. Синельникова, акад. Р. Є. Кавецького і Р. М. Білодіда (експерт). Ухвалили клопотатися до Держкомітету РМ УРСР по координації науково-дослідних робіт дати вказівку про визначення спеціалістів до складу делегації від інших зацікавлених міністерств і відомств УРСР.

343. Ухвалили ввести голів наукових рад до складу бюро Відділів наук АН УРСР.

344. [*1]

345. Звільнили Д. І. Бакуліна від обов'язків вченого секретаря РВР АН УРСР і затвердили на цій посаді М. М. Онопрієнка.

346. *1

347. Взяли до відома лист Президента АН СРСР акад. АН СРСР М. В. Келдиша про порядок відкриття вакансій для виборів академіків і членів-кореспондентів академій наук союзних республік.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1255. Арк. 144–174. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 35
засідання Президії Академії наук УРСР

від 28 листопада 1963 р.

348. Звільнили з 2 грудня 1963 р. к. т. н. Г. М. Гоголєва від обов'язків директора Інституту теплоенергетики, залишивши його заввідділу технічної термодинаміки, і призначили чл.-кор. В. І. Толубинського в. о. директора установи.

349. Звільнили з 2 грудня 1963 р. акад. В. Г. Касьяненка від обов'язків директора Інституту зоології і заввідділу еволюційної морфології і призначили на посаду старшого наукового співробітника-консультанта відділу еволюційної морфології. Призначили д. б. н. П. М. Мажугу в. о. директора інституту і поклали на нього обов'язки заввідділу цитології та гістогенезу.

350. Затвердили на посадах по Фізико-технічному інституту низьких температур: к. ф.-м. н. М. М. Багрова – начальника випробувальної лабораторії; інженера М. В. Зінов'єва – начальника лабораторії № 7 дослідно-конструкторського бюро; інженера Р. С. Михальченка – начальника дослідно-конструкторського бюро; інженера В. М. Камінського – начальника лабораторії № 6 дослідно-конструкторського бюро; к. т. н. Ю. А. Кириченка – начальника теплофізичної лабораторії дослідно-конструкторського бюро. Затвердили на посадах: чл.-кор. А. А. Горшкова – заввідділу модифікування сплавів Інституту ливарного виробництва; к. т. н. І. Ю. Ліпая – вченого секретаря Інституту гідрології і гідротехніки; к. т. н. І. Я. Тюряєва – завлабораторії каталітичного синтезу Інституту хімії полімерів і мономерів і звільнили його від обов'язків завлабораторії розділення вихідних речовин цього інституту. Звільнили д. б. н. С. Ф. Манзія від виконання обов'язків заступника директора з наукової роботи Інституту зоології і призначили в. о. заввідділу еволюційної морфології, перевели д. б. н. М. А. Воїнственського на посаду заступника директора з наукової роботи цього інституту, поклавши на нього одночасно виконання обов'язків заввідділу хребетних.

351. Закрите питання.

352. Надали віцепрезиденту АН УРСР акад. І. К. Білодіду відпустку з 29 листопада 1963 р. на 14 роб. дн. і поклали на цей час виконання обов'язків голови Секції суспільних наук Президії АН УРСР на чл.-кор. І. О. Гуржія, а виконання обов'язків академіка-секретаря Відділу літератури, мови і мистецтвознавства АН УРСР – на заступника академіка-секретаря М. Є. Сиваченка.

353. Підтримали висування вченою радою Інституту фізики на здобуття Ленінської премії у галузі науки і техніки в 1964 р. праці «Взаємодія швидких нейтронів з ядрами».

354. *1

355. Вивели зі складу членів вченої ради Інституту зоології докторів наук М. О. Палімпсестова та С. М. Гершензона у зв'язку з їх вибуттям зі складу цього інституту.

355-а. *1

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1256. Арк. 1–12. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 36
засідання Президії Академії наук УРСР

від 3 грудня 1963 р.

356. Обговорили шляхи виконання постанови РМ УРСР від 28 жовтня 1963 р. № 1199 і доручили: Секціям Президії, бюро Відділів наук і керівникам наукових установ АН УРСР – звернути особливу увагу на розробку проблем, взявши до керівництва в організації науково-дослідної роботи доповідь акад. АН СРСР Л. Ф. Ільїчова «Методологічні проблеми природничих і суспільних наук»; журналам – ширше висвітлювати питання з методології відповідних галузей наук. Затвердили заходи з виконання постанови, зокрема, підготувати у 1964–1965 рр. низку масових видань, присвячених розвитку соціалістичної системи, міжнародних рухів, забезпечити проведення на високому рівні конференцій, сесій і нарад, підготувати і провести у І кварталі 1964 р. загальносекційні наукові конференції, присвячені поглибленню і розширенню розробки методологічних проблем природничих і суспільних наук.

Зобов'язали: Раду науково-технічної пропаганди АН УРСР – створити відділення товариства «Знання» УРСР і забезпечити регулярну роботу лекторію «Академічні читання» з циклами лекцій із найважливіших нау-

кових проблем, організувати силами провідних учених тематичні виступи на великих промислових підприємствах і новобудовах м. Київ і республіки, лекції і консультації, виїзди до обласних центрів республіки і проведення конференцій, семінарів, нарад з конкретних питань економічного і культурного будівництва, повідомлення про досягнення сучасної науки і техніки у пресі, по радіо і на телебаченні, а також взяти участь у підготовці пропозицій про укладення «Золотої книги» для відзначення видатних новаторів промислового і сільськогосподарського виробництва, науки і культури УРСР та у розробці положення про неї; наукові установи, ради з проблем, бюро Відділів наук і Секцій Президії АН УРСР – взяти активну участь у складанні проєкту плану розвитку природничих і суспільних наук на 1966–1970 рр.; відділ капітального будівництва АН УРСР – розробити план культурного будівництва АН УРСР на 1964–1970 рр., передбачивши будівництво приміщень Державної публічної бібліотеки УРСР, Видавництва АН УРСР, Клубу працівників АН УРСР, культурно-освітніх, спортивних і дитячих дошкільних закладів у споруджених і споруджуваних Академією наук житлових комплексах; Інститут історії – забезпечити наукове керівництво підготовки видання «Історія міст і сіл Української РСР» у 26-ти томах; Видавництво АН УРСР – скласти і погодити з Державним комітетом РМ УРСР по пресі пропозиції щодо поліпшення розповсюдження видань АН УРСР. Доручили: установам Секції суспільних наук Президії АН УРСР – взяти разом із Міністерством культури УРСР та іншими відомствами і творчими спілками участь у розробці пропозицій для РМ УРСР про впорядкування реєстрації, утримання і охорони пам’ятників і пам’яток історії та культури, передбачити у планах роботи установ соціологічні дослідження ролі різних ідейно-політичних, естетичних і культурно-освітніх засобів у вихованні і підготувати рекомендації для директивних органів щодо постановки і проведення виховної роботи; РВР АН УРСР – подати план підготовки серій науково-популярної літератури з усіх наукових галузей; керівникам установ – розвивати контакти з відповідними закладами вищої освіти, заохочуючи участь наукових співробітників у педагогічній і виховній роботі цих закладів і кафедр, підготовці навчальних програм, підручників і посібників, всіляко сприяти розвитку у наукових колективах художньої самодіяльності та участі в оглядах-конкурсах на республіканському рівні, фізкультурно-спортивної роботи.

357. Затвердили основні напрями наукових досліджень установ АН УРСР у галузі хімії і технології очистки води. Зобов’язали Інститут загальної та неорганічної хімії координувати свої дослідження з галузевими науково-дослідними установами і профільними кафедрами закладів вищої

освіти, запровадити наукові семінари з питань очистки води за участю позаакадемічних установ і організацій, посилити координацію досліджень за цією проблемою в УРСР, підтримувати контакти з державними відомствами і скласти з ними госпдоговори на виконання робіт; контактувати з державними відомствами для затвердження розроблених конструкцій приладів для контролю рівня очистки води.

Ухвалили: виділити кошти і штати для провідних науково-дослідних робіт у галузі очистки води, придбання лабораторного обладнання, капітального ремонту будинків і споруд; підготувати пропозиції про створення у складі Інституту загальної та неорганічної хімії лабораторії спеціальних методів знешкодження води і лабораторії біохімічних методів очистки промислових стічних вод; організувати групу з використання промислових стічних вод для біомінеральних добрив; створити при водних лабораторіях експериментально-виробничий відділ з конструкторською бригадою. Постановили вважати за доцільне створення в системі АН УРСР Інституту проблем хімії і технології очистки води і підготувати клопотання до директивних органів про це.

Вирішили клопотатися: до Укрраднаргоспу – про виділення одного з Київських підприємств для малосерійного виготовлення нової апаратури, яка розробляється у групі водних лабораторій для водоочисних потреб; до Управління водоканалізації м. Київ – про передачу АН УРСР будинку-контори на території Дніпровського водогону у м. Вишгород для групи водних лабораторій. Затвердили заходи для підготовки до експлуатації приміщень цих лабораторій, будівництва у 1965 р. лабораторного і технічного корпусів та житлового будинку для співробітників лабораторій.

358. Зобов'язали: керівників установ АН УРСР – вжити заходів для забезпечення виконання завдань державного плану 1963 р., неухильно дотримуватись строків їх виконання, своєчасно подавати Президії АН УРСР звіти про хід виконання робіт; бюро Відділів наук АН УРСР – посилити контроль за плануванням наукових досліджень, виконанням планових завдань і впровадженням у виробництво результатів наукових робіт. Поклали персональну відповідальність за здійснення контролю з виконання постанов директивних органів і Президії АН УРСР з відповідних галузей науки на заступників начальника науково-організаційного відділу Президії АН УРСР О. О. Вовка, В. О. Кузьменка, В. В. Немошкаленка, Л. П. Погребняка та І. С. Хміля; з виконання постанов про будівництво, матеріальне забезпечення та господарську діяльність АН УРСР – на керуючого

справами АН УРСР І. А. Пузанова; загальне керівництво роботою зі здійснення ефективного контролю за виконанням постанов директивних органів і Президії АН УРСР – на головного вченого секретаря Президії АН УРСР чл.-кор. Г. С. Писаренка. Затвердили заходи з ліквідації недоліків та забезпечення своєчасного виконання постанов директивних органів і Президії АН УРСР та ухвалили зосередити в Секретаріаті Президії АН УРСР облік усіх рішень директивних і урядових органів та строків їх виконання.

359. На виконання постанов ЦК КПРС і РМ СРСР від 19 жовтня 1963 р. № 1082 і ЦК КПУ і РМ УРСР від 15 листопада 1963 р. № 1925 затвердили заходи з метою підготовки до розробки проєкту п'ятирічного плану розвитку природничих і суспільних наук на 1966–1970 рр.

360. Постановили скликати річні Загальні збори АН УРСР 26 лютого 1964 р., визначили заходи для підготовки обговорення найважливіших результатів досліджень з наукових проблем, що розробляються установами АН УРСР, а також питання їх наукового керівництва і координації. Ухвалили обговорити на зборах питання розвитку хімії в установах АН УРСР і вищих закладах освіти, затвердили порядок денний заходу. Вирішили запросити до участі у Загальних зборах АН УРСР міністрів вищої і середньої спеціальної освіти УРСР, сільського господарства УРСР, освіти УРСР, охорони здоров'я УРСР, керівників відомств України, ректорів, проректорів закладів вищої освіти з наукової роботи, представників установ і філіалів, Відділів наук, Секцій Президії АН УРСР, РВР АН УРСР.

361. Затвердили заходи з метою організації роботи з поліпшення зв'язків наукових установ АН УРСР з галузевими комітетами при Держплані СРСР.

362. Дозволили Українському географічному товариству скликати в лютому 1964 р. у м. Київ І з'їзд цього товариства, затвердили перелік основних питань програми, орієнтовну кількість учасників та заходи для підготовки його проведення.

363. Взяли до відома інформацію акад. В. С. Гутирі про створення нових журналів АН УРСР і збільшення періодичності та обсягу окремих з них. Доручили бюро відповідних Відділів наук АН УРСР спільно з РВР АН УРСР і Секціями Президії АН УРСР подати свої пропозиції про створення і склад редколегій нових журналів. Зобов'язали Видавництво АН УРСР терміново провести передплату на новостворені журнали.

364. Доручили бюро Відділів наук АН УРСР подати Президії АН УРСР матеріали про основні досягнення установ за 1963 р. для включення їх у доповідь Президента АН СРСР акад. АН СРСР М. В. Келдиша на річних Загальних зборах АН СРСР [19].

365. *1

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1256. Арк. 13–54. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 37
засідання Президії Академії наук УРСР

від 26 грудня 1963 р.

366. *3

367. Затвердили на посадах по Інституту механіки: д. т. н. М. І. Черняка – заввідділу пластичності матеріалів; к. т. н. М. Е. Гарфа – завлабораторії втомлюваності конструкцій; к. ф.-м. н. Я. М. Григоренка – завлабораторії обчислювальних методів; к. т. н. П. С. Полякова – завлабораторії експериментальних методів дослідження міцності конструкцій.

368. Затвердили на посадах: д. б. н. Л. К. Островську – завлабораторії біохімії фотосинтезу Інституту фізіології рослин; д. б. н. І. Г. Вивалька – завлабораторії біохімії рослин Інституту фізіології рослин; к. ф.-м. н. М. С. Зінченка – завлабораторії оптики заряджених частинок Інституту радіофізики і електроніки; к. і. н. В. О. Романцова – заступника головного вченого секретаря Президії АН УРСР; к. б. н. Л. П. Погребняка – заступника начальника науково-організаційного відділу Президії АН УРСР. Поклали на акад. О. Н. Щербаня керівництво відділом теплофізики Інституту теплоенергетики.

369. Розглянули стан і перспективи розвитку досліджень з біоніки в УРСР. Схвалили і затвердили основні наукові напрями досліджень. Ухвалили створити при Президії АН УРСР наукову раду з питань біоніки під керівництвом акад. В. М. Глушкова і доручили їй скласти пропозиції: про скликання наукової наради з біоніки, доцільність створення групи біомеханіки в Інституті механіки і залучення до її роботи представників закладів вищої освіти, стажування молодих спеціалістів з біоніки в установах АН УРСР, АН СРСР і зарубіжних країн, забезпечення розгортання досліджень сучасними матеріально-технічними, науковими та інженерно-технічними кадрами, асигнуваннями і робочими приміщеннями. Зобов’язали раду: розро-

[19] Постанову прийнято протокольно.

бити комплексний план науково-дослідних робіт і до 1 березня 1964 р. погодити його з галузевими державними комітетами СРСР та іншими відомствами, міністерствами, установами; розробити для подання Міністерству вищої і середньої спеціальної освіти УРСР пропозиції про створення у закладах вищої освіти спеціалізації з біофізики з циклом по біоніці; організувати скликання не рідше двох разів на рік координаційних нарад та щоквартальних семінарів з біоніки, встановити контакти і співпрацю з секцією біоніки наукової ради з проблеми «Кібернетика» при АН СРСР, вирішити питання про участь Інституту біохімії та інших установ республіки у розробці наукових питань у цій галузі.

370. Затвердили науково-організаційні заходи з метою поліпшення координаційної діяльності наукових рад з проблем: привести перелік і структуру наукових рад відповідно до наукових рад і секцій АН СРСР, посилити наукові зв'язки з ними, поповнити склад наукових рад представниками закладів вищої освіти, посилити контроль за виконанням планів та впровадженням у народне господарство, поліпшити висвітлення результатів роботи наукових рад у пресі, розробити пропозиції щодо покращення організаційних форм координації, посилення зв'язків з міністерствами УРСР і підвідомчими їх організаціями.

371. Схвалили роботу наукової ради з проблеми «Наукові основи планування та організації суспільного виробництва» з організації досліджень економічної ефективності капіталовкладень у промисловість Придніпровського економічного району. Визнали за необхідне зосередити ці дослідження безпосередньо на місцях, у раднаргоспах і підприємствах республіки, з широким залученням наукових сил закладів вищої освіти та галузевих науково-дослідних установ, спеціалістів-практиків. Ухвалили подати Укрраднаргоспу і Держплану УРСР висновки та рекомендації на підставі цього дослідження для врахування під час складання народногосподарського плану на 1966–1970 рр. Рекомендували раді організувати висвітлення результатів дослідження у пресі та опублікувати у 1964 р. монографію за цими дослідженнями. Доручили: Інституту економіки – провести узагальнення ефективності капіталовкладень по основних галузях промисловості УРСР і подати пропозиції про створення філіалів інституту в економічних районах республіки, а також розробити і подати Держплану УРСР пропозиції для ефективного розвитку народного господарства, підготувати видання «Промисловість радянської України за 50 років (1917–1967)»; науковим радам – обговорити досвід організації комплексних досліджень за проблемою з метою його запозичення і наслідування.

372. *1

373. Затвердили основні заходи АН УРСР, присвячені 150-річчю від дня народження Т. Г. Шевченка. Ухвалили провести: 9 березня 1964 р. – ювілейну сесію Загальних зборів АН УРСР (відповідальний – акад. І. К. Білодід) з покладенням вінків біля пам'ятника поету в м. Київ; у першій декаді березня в усіх установах Академії наук – ювілейні збори співробітників; 10–12 березня 1964 р. – ювілейну XIII наукову Шевченківську конференцію з широкою участю представників різних установ і творчих спілок УРСР і СРСР, ювілейну сесію Секції суспільних наук Президії АН УРСР; у травні 1964 р. – взяти участь у роботі Міжнародного конгресу діячів науки і культури. Доручили Видавництву АН УРСР до кінця лютого 1964 р. завершити друк видань, випуск яких передбачено до цього ювілею, Державній публічній бібліотеці та всім іншим установам АН УРСР – організувати виставки творів поета і наукової літератури про його життя і творчість, Раді науково-технічної пропаганди АН УРСР і бюро Відділу економіки, історії, філософії та права АН УРСР – організувати широку пропагандистську роботу з виступами у пресі, по радіо і телебаченню, лекції і доповіді серед громадськості; об'єднаному місцевкому АН УРСР – підготувати спеціальну програму за творами класика і здійснити колективні поїздки у м. Канів з покладенням вінків на могилу Т. Г. Шевченка, по місцях, де він бував, виступи художньої самодіяльності.

374. Затвердили заходи для поліпшення діловодства в центральному апараті та організації засідань Президії АН УРСР.

375. Зобов'язали Секцію суспільних наук Президії АН УРСР провести наукові конференції до двох ювілеїв: у вересні 1964 р. – присвячену пам'яті М. М. Коцюбинського, у листопаді 1964 р. – присвячену пам'яті П. А. Грабовського. Ухвалили підготувати ювілейні виставки літератури, організувати виступи у пресі та лекції серед громадськості республіки, опублікувати у журналах «Радянське літературознавство», «Народна творчість та етнографія» і «Український історичний журнал» серії статей, присвячених творчості письменників, видати бібліографічні покажчики їх творів і літературознавчі праці.

376. Затвердили головою вченої ради Інституту зоології д. б. н. П. М. Мажугу.

377. Затвердили зміни у складі вченої ради Інституту металокераміки і спецсплавів.

378. *1

379. Постановили внести часткові зміни до структури Інституту кібернетики: перейменувати відділ технічної кібернетики на відділ комбінованих систем керування; відділ математичної лінгвістики – на лабораторію

інформаційних мов і систем; відділ технічної кібернетики – на відділ динаміки швидкоплинних процесів; реорганізувати: відділ підготовки задач – на відділ програмування і вирішення задач; відділ програмування – на відділ автоматизації програмування.

380. *1

381. Ухвалили передати з Державної публічної бібліотеки УРСР Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні у тимчасове користування до 1967 р. включно ономастичну картотеку В. М. Антоновича для підготовки видань «Історія міст і сіл Української РСР» і «Гідронімічного атласу України».

382. *1

383. Затвердили склад кваліфікаційної вченої ради Морського гідрофізичного інституту під керівництвом д. ф.-м. н. А. Г. Колесникова.

384. Зобов'язали керівників наукових установ АН УРСР, де ще не створені органи наукової інформації і пропаганди, створити їх до 15 січня 1964 р., затвердили положення про такий відділ (бюро) у складі наукових установ АН УРСР і ухвалили здійснити заходи для поліпшення їх роботи та забезпечення штатами.

385. Розформували в Інституті економіки відділ економічної географії, перевівши співробітників на розробку тематики з проблем економіки промисловості і сільського господарства, та дозволили створити проблемну групу для розробки економічних питань хімізації народного господарства.

386. *1

387. Ухвалили вважати за доцільне створити в системі АН УРСР Музей природи з секціями: геологічною, палеонтологічною, зоологічною, ботанічною, для чого розглянути пропозиції Секцій Президії АН УРСР щодо практичної організації цього закладу у будинку АН УРСР по вул. Володимирській, 55 у м. Київ у міру звільнення його установами, які там розташовані.

388–389. *1

390. На часткову зміну постанови Президії АН УРСР від 1 лютого 1963 р. (протокол № 5, п. 40) постановили ввести у структуру Інституту металофізики лабораторію рентгеноспектральних досліджень.

391. Закрите питання.

392. *1

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1256. Арк. 55–131. Оригінал. Машинопис.

ПЕРЕЛІКИ ПИТАНЬ, РОЗГЛЯНУТИХ ПРЕЗИДІЄЮ АН УРСР у 1964 р.

Протокол № 1 [20] засідання Президії Академії наук УРСР

від 9 січня 1964 р.

1. Кадрові питання.
2. Доповідь чл.-кор. Г. В. Карпенка «Про стан та перспективи розвитку Фізико-механічного інституту АН УРСР».
3. Доповідь директора Інституту історії д. і. н. О. К. Касименка «Про перевидання «Історії Української РСР» (у двох томах).
4. Доповідь начальника відділу капітального будівництва АН УРСР В. П. Чоповського про житлове будівництво АН УРСР у 1964 р.
5. Про реорганізацію наукових установ АН УРСР.
6. Про розподіл коштів по ст. 5 між Секціями Президії АН УРСР на 1964 р.
7. Про створення у складі Інституту радіофізики і електроніки лабораторії біологічної кібернетики.
8. Про зміни в складі об'єднаної вченої ради інститутів математики, кібернетики і Головної астрономічної обсерваторії АН УРСР.
9. Про реорганізацію Бібліотечної комісії при Президії АН УРСР у Бібліотечну раду при Президії АН УРСР.
10. Про створення в складі Інституту історії структурного відділу історії країн Сходу.
11. Про організацію в АН УРСР Зимової математичної школи з підвищення кваліфікації наукових співробітників.
12. Про затвердження складу спеціалізованої вченої ради Інституту біології південних морів.
13. Затвердження Положення про ботанічні сади, дендрологічні парки, парки-пам'ятники садово-паркової архітектури та пам'ятники природи Української РСР.
14. Про зміни в складі вченої ради Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського.

---

[20] Відкладені в архівній справі протоколи засідань за 1964 р. вміщують тільки переліки запропонованих питань, без відображення текстів їх розгляду і прийнятих рішень. Тексти прийнятих у 1964 р. Президією АН УРСР постанов сформовані як окремі самостійні документи і включені до інших архівних справ. Розроблені упорядниками регести постанов Президії АН УРСР, прийнятих у 1964 р., дивись далі, після протоколу від 29 грудня 1964 р. № 21.

15. Про відзначення 80-річчя від дня народження акад. О. Г. Гольдмана.
16. Про звіт про роботу АН УРСР за 1963 р.
17. Про відзначення 60-річчя від дня народження акад. О. С. Вялова.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1346. Арк. 1–6. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 2
засідання Президії Академії наук УРСР

від 23 січня 1964 р.

1. Кадрові питання.
2. Кадрові питання по філіалу Інституту механіки у м. Дніпропетровськ.
3. Доповідь акад. В. С. Гутирі про заходи АН УРСР з виконання рішень грудневих (1963) пленумів ЦК КПРС і ЦК КПУ про прискорення розвитку хімічної промисловості – найважливішої умови піднесення сільськогосподарського виробництва і зростання добробуту населення.
4. Доповідь акад. В. М. Корецького про завдання Сектора держави і права АН УРСР у розробці актуальних проблем державно-правового будівництва УРСР.
5. Про поліпшення зв'язків установ АН УРСР з галузевими комітетами.
6. Інформація акад. М. П. Семененка про перспективний план капітального будівництва АН УРСР на найближчі п'ять років.
7. Про створення у м. Львів філіалу Інституту економіки.
8. Про заступника директора з наукової роботи Інституту геофізики – керівника Полтавської гравіметричної обсерваторії.
9. Про заступника директора з наукової роботи Інституту механіки – керівника філіалу Інституту механіки у м. Харків.
10. Положення про Управління справами АН УРСР.
11. Закрите питання.
12. Про відрядження віцепрезидента АН УРСР акад. М. П. Семененка до м. Москва.
13. Про зміни у складів вченої ради Інституту економіки. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*
14. Про надання Інституту напівпровідників додаткової посади заступника директора з наукової роботи. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1346. Арк. 8–15. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 3
засідання Президії Академії наук УРСР

від 20 лютого 1964 р.

1. Кадрові питання.

2. Доповідь акад. В. Є. Лашкарьова «Про стан і перспективи розвитку Інституту напівпровідників АН УРСР».

3. Доповідь акад. С. І. Субботіна «Про розвиток в Академії наук УРСР досліджень у галузі географії».

4. Про наукове співробітництво АН УРСР із зарубіжними організаціями в 1963 р.

5. Про заходи з організації літнього відпочинку співробітників установ АН УРСР та членів їх сімей у 1964 р.

6. Затвердження плану з праці та кошторису АН УРСР на 1964 р.

7. Про перерозподіл штатної чисельності і асигнувань по ст. 5 після подання звіту за перше півріччя 1964 р.

8. Про структуру Фізико-технічного інституту низьких температур.

9. Про план проведення АН УРСР ювілею 150-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка.

10. Про підготовку праці «Історія Академії наук Української РСР».

11. Про організацію у 1964 р. в АН УРСР Літньої школи з підвищення кваліфікації наукових співробітників.

12. Про створення при Президії АН УРСР Комісії по космічних дослідженнях.

13. Закрите питання.

14. Про постанову ЦК КПУ і РМ УРСР від 5 лютого 1964 р. № 125 «Про будівництво кібернетичного і напівпровідникових центрів у м. Києві». *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

15. Про 60-річчя від дня народження чл.-кор. М. М. Підоплічка. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

16. Про часткову зміну постанови Бюро Президії АН УРСР від 6 квітня 1956 р. (протокол № 19-б, п. 247) «Про книжковий фонд Президії АН УРСР». *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

17. Про часткові зміни в складі об’єднаної вченої ради інститутів загальної та неорганічної хімії і органічної хімії. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

18. Про часткові зміни в складі вченої ради Інституту геологічних наук. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

19. Про часткові зміни в складі вченої ради Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

20. Про преміювання керівних працівників Морського гідрофізичного інституту. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1346. Арк. 18–26. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 4 [21]
засідання Президії Академії наук УРСР

від 26 лютого 1964 р.

1. Доповідь голови Ради науково-технічної пропаганди АН УРСР акад. В. С. Гутирі та співдоповідь заступника голови правління Товариства «Знання» УРСР доцента Г. В. Кузовкова «Про участь учених Академії наук УРСР у лекційній пропаганді Товариства "Знання" УРСР».

2. Повідомлення голови правління Товариства «Знання» УРСР Л. І. Кухаренко про нагородження чл.-кор. В. Н. Гриднєва грамотою Всесоюзного товариства «Знання».

Архів Президії НАН України. ф. 251. Оп. 1. Спр. 1346. Арк. 29–42. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 5
засідання Президії Академії наук УРСР

від 6 березня 1964 р.

1. Доповідь Президента АН УРСР акад. Б. Є. Патона «Про завдання наукових установ АН УРСР у світлі постанови Президії АН СРСР від 18 жовтня 1963 р. № 604 "Про розробку методологічних проблем природознавства і суспільних наук"».

2. Кадрові питання по Інституту хімії високомолекулярних сполук.

3. Про затвердження плану прийому до аспірантури наукових установ АН УРСР на 1964 р.

4. Доповідь акад. В. М. Глушкова про наукове відрядження до Франції.

---

[21] Протокол об'єднаного засідання Президії АН УРСР, партійного комітету АН УРСР і президії правління Товариства «Знання» УРСР.

5. Про безвідповідальне ставлення працівників Комісії по охороні природи при АН УРСР до підготовки матеріалів, надісланих до РМ УРСР від імені АН УРСР.

6. Про доповідну записку чл.-кор. І. Г. Підоплічка «Про участь працівників АН УРСР у розробці питань охорони природи і раціонального використання природних багатств».

7. Про дослідження Інститутом економіки теми «Шляхи підвищення економічної ефективності капітальних вкладень у народне господарство Української РСР».

8. Про організацію в складі Інституту економіки відділу по розробці проблем розвитку земельних відносин і використання земельних ресурсів Української РСР.

9. Про наукові і науково-технічні збірники.

10. Про критичні зауваження і пропозиції, висловлені на Загальних зборах АН УРСР 19 лютого 1964 р. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

11. Про голову редакційної колегії науково-популярної літератури.

12. Про організацію у 1964 р. в АН УРСР Літньої школи з підвищення кваліфікації наукових працівників з нових питань квантової хімії.

13. Про наукові ради з проблем.

14. Про проєкт плану капітального будівництва по АН УРСР на 1966–1970 рр.

15. Про проведення чергових виборів академіків і членів-кореспондентів АН УРСР.

16. Про відпустку віцепрезидента АН УРСР акад. М. П. Семененка.

17. Про складання графіка відпусток членів Президії АН УРСР на 1964 р.

18. Про часткову зміну постанови Президії АН УРСР від 20 жовтня 1961 р. (протокол № 48, п. 638). *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

19. Про зміни в складі редакційних колегій журналів Відділу математики, механіки і кібернетики АН УРСР. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

20. Про проведення конференцій, сесій, нарад, симпозіумів і дискусій установами АН УРСР. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1346. Арк. 44–51. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 6
засідання Президії Академії наук УРСР

від 26 березня 1964 р.

1. Кадрові питання.

2. Про присвоєння звання старшого наукового співробітника.

3. Про надання творчої відпустки директору Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка чл.-кор. М. З. Шамоті.

4. Доповідь чл.-кор. В. Ф. Копитова про стан і перспективи розвитку в УРСР досліджень з хімічної переробки газу та використання газу в хімічній промисловості.

5. Доповідь чл.-кор. А. А. Смирнова про координаційну діяльність Відділу фізики АН УРСР.

6. Про стан зберігання книжкових фондів Державної публічної бібліотеки УРСР.

7. Про затвердження складу експертних комісій Відділів наук АН УРСР з виборів академіків і членів-кореспондентів АН УРСР у 1964 р.

8. Про затвердження Інструкції про порядок проведення виборів академіків і членів-кореспондентів АН УРСР у 1964 р.

9. Про затвердження питань для розгляду на засіданнях Президії, Секцій та Відділів наук АН УРСР у другому кварталі 1964 р.

10. Затвердження п’ятирічного плану житлового будівництва по АН УРСР.

11. Затвердження п’ятирічного плану будівництва об’єктів культури, освіти, охорони здоров’я та комунального господарства.

12. Про створення в Інституті технічної теплофізики структурного відділу двофазових неізотермічних потоків.

13. Про зміни у порядку видачі дозволів на проведення науково-дослідних робіт з оплатою за рахунок госпдоговірної тематики.

14. Про видання «Історії Української РСР» (у двох томах) та «Історії української радянської літератури» (в одному томі, російською мовою).

15. Про переїзд Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного у нове приміщення по вул. Окружній, 61 у м. Київ.

16. Про рішення колегії Державного комітету РМ УРСР по координації науково-дослідних робіт «Про хід і наслідки наукових досліджень, спрямованих на забезпечення приросту промислових запасів газу і нафти в Українській РСР».

17. Про проведення VII Української республіканської наради геофізиків та астрономів.

18. Про включення в тематику відділу статистики Інституту економіки теми «Особливості природного руху населення УРСР і заходи по його раціоналізації».

19. Затвердження графіка відпусток членів Президії АН УРСР на 1964 р.

20. Про зміцнення науковими кадрами Інституту проблем литва.

21. Про преміювання заступника директора з наукової роботи Інституту геофізики д. г.-м. н. В. Б. Соллогуба та вченого секретаря інституту к. г.-м. н. В. В. Кравця.

22. Про присудження премій із централізованого фонду Президії АН УРСР за роботи зі створення і впровадження нової техніки.

23. Про строк і мову видання новостворених журналів.

24. Затвердження Положення про Бібліотечну раду при Президії АН УРСР. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

25. Про зміну складу головної редакційної колегії тритомника «Історія технічного розвитку вугільної промисловості Донецького басейну». *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

26. Затвердження складу вченої ради Інституту гідромеханіки. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

27. Про часткові зміни в складі вченої ради Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1346. Арк. 53–63. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 7
засідання Президії Академії наук УРСР

від 9 квітня 1964 р.

1. Кадрові питання.

2. Кадрові питання по Інституту гідромеханіки.

3. Про присвоєння звання старшого наукового співробітника.

4. Доповідь завлабораторії експериментальної фонетики Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні к. філол. н. Л. А. Близниченка про розвиток гіпнопедичних досліджень в АН УРСР.

5. Про звіт Радянської комісії Карпато-Балканської геологічної асоціації про роботу VI з’їзду асоціації у ПНР у вересні 1963 р.

6. Про виконання плану підготовки наукових кадрів установами АН УРСР за 1963 р.

7. Про підсумки роботи Видавництва «Наукова думка» АН УРСР за 1963 р.

8. Перелік питань для розгляду на засіданнях Президії, Секцій і Відділів наук АН УРСР на другий квартал 1964 р.

9. Про розвиток наукових досліджень з теорії ймовірностей і математичної статистики.

10. По заселення новозбудованих лабораторних приміщень низкою інститутів АН УРСР.

11. Про розподіл приміщень у корпусі Інституту електродинаміки по Брест-Литовському проспекту, 102.

12. Про зміни та доповнення постанови Президії АН УРСР від 31 березня 1964 р. № 63 «Про затвердження складу експертних комісій Відділів АН УРСР по виборах академіків і членів-кореспондентів АН УРСР у 1964 р.».

13. Про подання установами АН УРСР основних напрямів розвитку окремих галузей науки для Держплану УРСР.

14. Про доповнення складу редакційної колегії «Історії Академії наук Української РСР». *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

15. Затвердження наукових рад з проблем, що розробляються установами Відділу біохімії, біофізики і фізіології АН УРСР. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

16. Затвердження наукових рад із проблем, що розробляються установами Відділу загальної біології АН УРСР. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

17. Про організацію наукових журналів і збільшення обсягу існуючих журналів АН УРСР. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

18. Про розвиток досліджень із механізації та автоматизації пошуку науково-технічної літератури в бібліотеках. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

19. Затвердження наукових рад із проблем, що розробляються установами Відділу хімії і хімічної технології АН УРСР. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1346. Арк. 66–75. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 8
засідання Президії Академії наук УРСР

від 23 квітня 1964 р.

1. Про присудження Ленінських премій 1964 р. за найвидатніші роботи у галузі науки і техніки.

2. Кадрові питання.

3. Про відхилення постанови вченої ради Інституту проблем матеріалознавства від 21 січня 1964 р.

4. Кадрові питання по Інституту проблем матеріалознавства.

5. Доповідь акад. В. М. Глушкова про створення і будівництво Кібернетичного центру АН УРСР.

6. Доповідь заступника директора з наукової роботи Інституту напівпровідників к. ф.-м. н. М. Т. Костишина про створення і будівництво Напівпровідникового центру АН УРСР.

7. Доповідь Президента АН УРСР акад. Б. Є. Патона про організацію Донецького відділу АН УРСР.

8. Доповідь акад. І. К. Білодіда про хід виконання установами Секції суспільних наук Президії АН УРСР постанови Президії АН УРСР від 3 грудня 1963 р. (протокол № 36, п. 356) «Про виконання постанови Ради Міністрів УРСР від 28 жовтня 1963 р. № 1199 “Про заходи по виконанню рішень червневого Пленуму ЦК КПРС і липневого Пленуму ЦК КП України з питань ідеологічної роботи”».

9. Доповідь чл.-кор. Г. С. Писаренка про виконання постанови ЦК КПУ від 27 березня 1964 р. «Про серйозні недоліки в плануванні та затверджені тематики наукових досліджень і дисертаційних робіт».

10. Про виконання зведеного кошторису АН УРСР за 1963 р.

11. Повідомлення начальника фінвідділу АН УРСР В. М. Болтрика про припинення виплати за керівництво аспірантами.

12. Доповідь Президента АН УРСР акад. Б. Є. Патона про участь установ АН УРСР у роботах, спрямованих на збільшення ресурсу роботи автомобільних, тракторних, суднових, тепловозних та інших двигунів.

13. Про затвердження мережі наукових рад із проблем природничих і суспільних наук.

14. Про створення відділу алгебри в складі Інституту математики.

15. Про скликання чергового засідання Ради по координації науково-дослідних робіт з природничих і суспільних наук УРСР.

16. Про реорганізацію об’єднаної вченої ради суспільних наук АН УРСР.

17. Про уточнення найменування спеціальності вакансії на виборах у члени-кореспонденти АН УРСР.

18. Про приїзд до АН УРСР делегації провідних учених АН СРСР на чолі з президентом АН СРСР акад. М. В. Келдишем.

19. Про організацію лабораторії спеціальної мікроскопії при Відділі загальної біології АН УРСР. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

20. Про зміни в складі вченої ради Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

21. Про преміювання акад. С. І. Субботіна. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

22. Про преміювання директора ЦРБС АН УРСР д. б. н. Є. М. Кондратюка. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1346. Арк. 78–88. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 9
засідання Президії Академії наук УРСР

від 7 травня 1964 р.

1. Кадрові питання.

2. Про присвоєння звання старшого наукового співробітника.

3. Закриті питання.

4. Доповідь чл.-кор. Є. П. Федорова про стан та перспективи розвитку наукових досліджень у Головній астрономічній обсерваторії АН УРСР.

5. Доповідь акад. Ф. Д. Овчаренка про виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 24 квітня 1964 р. № 414 «Про організацію виробництва біомінеральних добрив у колгоспах і радгоспах УРСР».

6. Про заходи з поліпшення науково-організаційної роботи в АН УРСР.

7. Про участь установ АН УРСР у показі наукових досягнень на Виставці досягнень народного господарства СРСР і Виставці передового досвіду в народному господарстві УРСР у 1965 р.

8. Про виїзну наукову сесію Відділу хімії і хімічної технології АН УРСР у Донбасі.

9. Про затвердження вчених секретарів наукових рад із проблем [22].

[22] Розгляд цього питання знято.

10. Інформація Президента АН УРСР акад. Б. Є. Патона про приїзд до АН УРСР делегації провідних учених АН СРСР на чолі з Президентом АН СРСР акад. М. В. Келдишем.

11. Про висунення акад. В. М. Глушкова у кандидати для обрання в академіки на сесії Загальних зборів АН СРСР.

12. Про скликання сесії Загальних зборів АН УРСР і Загальних зборів Відділів наук АН УРСР.

13. Про висунення чл.-кор. В. Є. Іванова в члени-кореспонденти АН СРСР.

14. Про новий склад Ради по координації науково-дослідних робіт з природничих і гуманітарних наук УРСР. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

15. Про структуру відділення Інституту економіки у м. Львові. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

16. Про преміювання акад. П. А. Власюка. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

17. Про преміювання д. т. н. Б. Б. Тимофєєва. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

18. Про винесення подяки акад. Д. К. Зерову. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1346. Арк. 91–98. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 10
засідання Президії Академії наук УРСР

від 28 травня 1964 р.

1. Інформація генерал-лейтенанта А. Г. Громова про участь учених АН УРСР у військово-шефській роботі.

2. Кадрові питання.

3. Про присвоєння звання старшого наукового співробітника.

4. Про критичні зауваження і пропозиції, висловлені делегацією АН СРСР.

5. Про припинення оплати за керівництво аспірантами.

6. Про затвердження Інструкції «Про порядок обрання директорів науково-дослідних інститутів АН УРСР».

7. Про затвердження Положення про відділ наукових кадрів АН УРСР.

8. По надання Державній публічній бібліотеці АН УРСР матеріальної та фінансової допомоги і поновлення роботи центрального корпусу.

9. Доповідь акад. Р. Є. Кавецького про організацію комплексних досліджень по фізико-хімічних основах життєдіяльності організмів та моделюванню ферментивних і подібних процесів та їх використання у хімічній технології.

10. Доповідь к. філол. н. М. А. Жовтобрюха про розвиток структурно-математичної лінгвістики в Інституті мовознавства ім. О. О. Потебні.

11. Про відкриття ЦРБС АН УРСР для широкого відвідування трудящими.

12. Про виділення асигнувань по ст. 12 іоносферній станції Інституту геофізики на 1965 р.

13. Інформація чл.-кор. Г. С. Писаренка про результати погодження з АН СРСР матеріалів на висунутих кандидатів в академіки і члени-кореспонденти АН УРСР.

14. Про наслідки роботи внутрішньовідомчого контролю АН УРСР. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

15. Про надання Інституту біохімії другої посади заступника директора з наукової роботи. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

16. Про затвердження складу вченої ради Інституту зоології. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

17. Про преміювання чл.-кор. Л. А. Кульського. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

18. Про преміювання заступника директора по АГЧ Інституту загальної та неорганічної хімії П. К. Мисечка. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

19. Про надання Інституту гідробіології другої посади заступника директора з наукової роботи. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

20. Про часткові зміни в складі вченої ради Інституту проблем матеріалознавства. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1346. Арк. 101–108. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 11
засідання Президії Академії наук УРСР

від 4 червня 1964 р.

1. Про уточнення спискового складу дійсних членів (академіків АН УРСР) і членів-кореспондентів Відділів наук АН УРСР на час проведення Загальних зборів Відділів наук АН УРСР 9 червня 1964 р.

2. Про заступника академіка-секретаря Відділу хімії і хімічної технології АН УРСР.

3. Закрите питання.

4. Доповідь акад. І. Т. Швеця про наукове співробітництво установ АН УРСР з Київським державним університетом ім. Т. Г. Шевченка.

5. Доповідь акад. І. М. Францевича і співдоповідь чл.-кор. В. Н. Гриднєва про допомогу Інституту матеріалознавства АН УРСР по введенню в дію Броварського заводу порошкової металургії.

6. Про координаційну діяльність Відділу хімії і хімічної технології АН УРСР.

7. Доповідь проф. А. Г. Колесникова про план комплексних експедиційних досліджень у Чорному морі XVI рейсу науково-дослідного судна «Михайло Ломоносов» Морського гідрофізичного інституту у серпні–вересні 1964 р.

8. Про заходи з поліпшення науково-організаційної роботи в АН УРСР.

9. Про виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 15 травня 1964 р. № 497 «Про дальший розвиток науково-дослідної роботи у вищих учбових закладах». *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

10. Про редакційні колегії, штати редакцій і кошториси журналів АН УРСР. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

11. Про присудження премій із централізованого фонду Президії АН УРСР за роботи зі створення і впровадження нової техніки. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

12. Про часткову зміну постанови Президії АН УРСР від 2 червня 1964 р. № 127. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1346. Арк. 110–116. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 12
засідання Президії Академії наук УРСР

від 18 червня 1964 р.

1. Кадрові питання.

2. Про конкурс на посаду завідувача лабораторії водного режиму зрошувальних культур і гідропоніки Інституту фізіології рослин.

3. Про присвоєння звання старшого наукового співробітника.

4. Закрите питання.

5. Доповідь акад. І. М. Францевича про розвиток в УРСР досліджень із проблеми «Ситали, нові жаростійкі матеріали та покриття».

6. Про затвердження плану капітального будівництва по АН УРСР на 1965 р.

7. Про виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 15 травня 1964 р. № 489 «Про розвиток науково-дослідних робіт і організацію дослідно-промислового виробництва білково-вітамінних концентратів з вуглеводнів нафти».

8. Про створення при Президії АН УРСР Комісії по космічних дослідженнях.

9. Про створення в Інституті фізіології рослин нових лабораторій.

10. По розподіл ліміту на квартири на 1964 р.

11. Перелік питань для розгляду на засіданнях Президії, Секцій та Відділів наук АН УРСР на III квартал 1964 р.

12. Про зміни у складі вченої ради Інституту економіки. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

13. Про складання розгорнутого п'ятирічного плану науково-дослідних робіт і впровадження досягнень науки і техніки в народне господарство СРСР на 1966–1970 рр. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

14. Про затвердження складу вченої ради Інституту ботаніки. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

15. Про зміни у складі об'єднаної вченої ради інститутів загальної та неорганічної і органічної хімії. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

16. Про часткові зміни в складі вченої ради Інституту проблем матеріалознавства. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

17. Про часткові зміни у складі вченої ради Інституту історії. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

18. Про організацію вчених рад в інститутах фізики, металофізики та напівпровідників. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1346. Арк. 119–126. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 13
засідання Президії Академії наук УРСР

від 8 липня 1964 р.

1. Доповідь секретаря ЦК ЛКСМУ В. С. Шевченко «Про допомогу Академії наук УРСР юним любителям науки».

2. Про посилення установами Секції суспільних наук Президії АН УРСР боротьби проти буржуазної ідеології.

3. Доповідь д. т. н. І. М. Постникова і к. т. н. Г. М. Гоголєва «Про стан і перспективи розвитку досліджень по МГД-генераторах».

4. Доповідь чл.-кор. О. В. Топачевського «Про стан і перспективи розвитку науково-дослідних робіт по вивченню питань “цвітіння” води і обростання каналів в Українській РСР».

5. Про підсумки роботи установ АН УРСР за перше півріччя 1964 р. за тематикою, погодженою з галузевими комітетами.

6. Про виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 24 квітня 1964 р. «Про організацію виробництва та проведення випробування біомінеральних добрив у колгоспах і радгоспах УРСР».

7. Про встановлення премій імені видатних учених України. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

8. Про поповнення складу Бібліотечної ради при Президії АН УРСР спеціалістом-хіміком. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

9. Про внесення змін до складу об’єднаної вченої ради з присудження вчених ступенів по органічній хімії інститутів загальної та неорганічної хімії та органічної хімії. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

10. Про внесення змін до складу вченої ради Інституту фізіології рослин. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

11. Про зміни в складі вченої ради Інституту металофізики. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1346. Арк. 129–137. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 14
засідання Президії Академії наук УРСР

від 9 липня 1964 р.

1. Кадрові питання.

2. Доповідь чл.-кор. О. О. Городецького «Про стан та дальший розвиток досліджень у галузі біофізики та радіобіології в УРСР».

3. Про заходи з реалізації пропозицій і зауважень, висловлених делегацією АН СРСР.

4. Про організацію Постійної виставки робіт АН УРСР у павільйоні «Наука» на Виставці передового досвіду в народному господарстві УРСР.

5. Про забезпечення виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 13 березня 1964 р. «Про заходи по завершенню видання Української Радянської Енциклопедії та підготовки і видання іншої енциклопедичної літератури».

6. Про заходи з виконання постанови ЦК КПУ від 5 червня 1964 р. «Про пожежу, що мала місце в Державній публічній бібліотеці УРСР».

7. Про заходи з поліпшення матеріально-технічного постачання установ АН УРСР.

8. Про наслідки документальної ревізії фінансово-господарської діяльності Інституту механіки і підлеглих йому експериментально-виробничих майстерень.

9. Про розподіл ліміту на квартири на 1964 р.

10. Про стан роботи відділів наукової інформації та пропаганди в наукових установах АН УРСР.

11. Про заходи з поліпшення науково-організаційної роботи в АН УРСР.

12. Про обов'язки членів Президії АН УРСР.

13. Про виконання постанови Президії АН СРСР від 24 червня 1964 р. № 227 «Про заходи по усуненню недоліків у використанні Академією наук СРСР коштів, що виділяються на науку».

14. Про наукові ради з проблем природничих і суспільних наук АН УРСР.

15. Про створення в Інституті металофізики структурної лабораторії теорії міцності.

16. Про скорочення штатної чисельності Інституту кібернетики.

17. Про створення в Інституті кібернетики відділу аналізу та синтезу електронних і електромагнітних ланцюгів на електронно-цифрових і обчислювальних машинах.

18. Про голів наукових рад із проблем природничих і суспільних наук, перелік яких ще не затверджено в АН СРСР.

19. Про створення нових лабораторій в Інституті фізики.

20. Про створення в секторі географії АН УРСР спільно з Київським державним університетом ім. Т. Г. Шевченка структурної лабораторії комплексного картографування продуктивних сил Української РСР.

21. Про присудження премій із централізованого фонду Президії АН УРСР за роботи зі створення і впровадження нової техніки.

22. Про виконувача обов'язків заступника академіка-секретаря Відділу фізики АН УРСР. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

23. Про створення патентно-ліцензійних підрозділів при головних інститутах АН УРСР. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

24. Про об'єднання відділів економіки сировинних ресурсів промисловості та проблем промисловості Інституту економіки. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

25. Про проведення у м. Львів I колоквіуму з мікропалеонтології Карпат. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1346. Арк. 140–150. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 15
засідання Президії Академії наук УРСР

від 10 вересня 1964 р.

1. Про введення до штатних розкладів Інституту економіки та Фізико-технічного інституту низьких температур посад заступників директорів з наукової роботи.

2. Затвердження на посадах заступників директорів Фізико-технічного інституту низьких температур.

3. Про директора Державної публічної бібліотеки УРСР.

4. Кадрові питання.

5. Про присвоєння звання старшого наукового співробітника.

6. Про виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 28 липня 1964 р. № 805 «Про створення у Донецькому економічному районі Відділення Академії наук УРСР та про організацію в м. Донецьку філіалу Харківського державного університету».

7. Доповідь чл.-кор. О. В. Топачевського про стан підготовки ложа Київського водосховища до затоплення і розгортання досліджень для боротьби з «цвітінням» води.

8. Доповідь д. с.-г. н. С. М. Московця про хід виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 15 травня 1964 р. № 489 «Про розвиток науково-дослідних робіт і організацію дослідно-промислового виробництва білково-вітамінних концентратів з вуглеводнів нафти».

9. Доповідь чл.-кор. Р. В. Чаговця про стан і перспективи розвитку та розгортання досліджень в АН УРСР з питань кормодобування і промислового кормовиробництва.

10. Доповідь акад. М. П. Семененка про тематичний план експозиції постійної виставки робіт АН УРСР у павільйоні «Наука» на Виставці передового досвіду в народному господарстві УРСР на 1965 р.

11. Про виконання постанов РМ УРСР від 10 серпня 1964 р. № 837 «Про загибель лісонасаджень у зеленій зоні міста Сєвєродонецька Луганської області».

12. Про проведення Відділом хімії і хімічної технології АН УРСР виїзної сесії у м. Сєвєродонецьк.

13. Про об'єднання двох відділів Інституту гідробіології.

14. Про 50-річчя від дня народження директора ЦРБС АН УРСР д. б. н. Є. М. Кондратюка.

15. Інформація акад. П. М. Першина про стан виконання розробки теми «Розвиток і організація науки в УРСР порівняно з іншими країнами».

16. Про відпустки членів Президії АН УРСР.

17. Про організацію вченої ради Інституту електродинаміки. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

18. Про реорганізацію об'єднаної вченої ради інститутів математики, кібернетики і Головної астрономічної обсерваторії АН УРСР. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

19. Про зміни у складі вченої ради Інституту механіки. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1346. Арк. 153–166. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 16
засідання Президії Академії наук УРСР

від 24 вересня 1964 р.

1. Кадрові питання.

2. Про директора Інституту історії.

3. Про зміни у складі вченої ради Інституту історії.

4. Про присвоєння звання старшого наукового співробітника.

5. Про нагородження вчених та наукових установ АН УРСР за участь у виставках у 1963 р.

6. Закрите питання.

7. Доповідь акад. В. М. Корецького про заходи з подальшого розвитку юридичної науки в системі АН УРСР.

8. Доповідь чл.-кор. Є. П. Кирилюка про стан і подальший розвиток шевченкознавства в АН УРСР.

9. Доповідь акад. І. М. Францевича про організацію централізованого патентного фонду АН УРСР.

10. Доповідь виконувача обов'язків керуючого справами АН УРСР В. Б. Головіна про виконання постанови Президії АН УРСР та об'єднаного місцевкому АН УРСР «Про заходи по організації літнього відпочинку співробітників АН УРСР та членів їх сімей у 1964 р.».

11. Про виконання рішення Президії АН УРСР від 9 липня 1964 р. «Про заходи по реалізації пропозицій і зауважень, висловлених делегацією АН СРСР».

12. Про стан виконання постанови Президії АН УРСР від 18 липня 1964 р. № 199 «Про підсумки роботи установ АН УРСР за перше півріччя 1964 р. по тематиці, погодженій з галузевими комітетами».

13. Про виставку робіт установ АН УРСР.

14. Про порядок приймання завершених робіт, виконаних установами АН УРСР.

15. Про видання збірника «Прилади, апарати і установки для наукових досліджень, розроблених в установах АН УРСР».

16. Про висунення на здобуття Ленінської премії циклу праць акад. Ю. О. Митропольського.

17. Інформація акад. К. Б. Яцимирського про VIII Міжнародний конгрес з хімії комплексних сполук.

18. Інформація акад. П. М. Першина про стан виконання розпорядження Президії АН УРСР від 2 липня 1964 р. № 728 «Про стан розробки теми "Розвиток і організація науки в Українській РСР порівняно з іншими країнами"».

19. Про створення відділу теорії коливань в Інституті механіки.

20. Про розподіл коштів між окремими галузями науки в установах АН УРСР.

21. Про дійсного члена АМН СРСР М. М. Горєва.

22. Перелік питань для розгляду на засіданнях Президії, Секцій та Відділів наук АН УРСР у четвертому кварталі 1964 р.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1346. Арк. 169–175. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 17
засідання Президії Академії наук УРСР

від 8 жовтня 1964 р.

1. Інформація акад. О. Ф. Макарченка про присудження премії імені акад. О. О. Богомольця.

2. Кадрові питання.

3. Доповідь директора Інституту гідромеханіки к. т. н. М. М. Дідковського про розвиток в АН УРСР досліджень у галузі гідротранспорту.

4. Доповідь чл.-кор. О. О. Нестеренка і співдоповідь акад. П. М. Першина про хід виконання Інститутом економіки постанови Президії АН УРСР від 12 березня 1964 р. № 54 «Про дослідження Інститутом економіки АН УРСР теми “Шляхи підвищення економічної ефективності капітальних вкладень у народне господарство Української РСР”».

5. Про підсумки роботи серпневого Пленуму ЦК КПУ і завдання установ АН УРСР з подальшого прискорення науково-технічного прогресу і поліпшення техніко-економічних показників у промисловості і будівництві.

6. Про введення в дію Державної публічної бібліотеки УРСР.

7. Про розробку методичних проблем природознавства і суспільних наук.

8. Про затвердження розпорядження Президії АН УРСР від 29 вересня 1964 р. № 1103.

9. Про затвердження розпорядження Президії АН УРСР від 30 вересня 1964 р. № 1110.

10. Про заступника голови Бібліотечної ради при Президії АН УРСР.

11. Про доповнення складу вченої ради Інституту економіки.

12. Про участь членів Президії АН УРСР у засіданнях Президії АН УРСР.

13. Про створення лабораторії кровообігу в Інституті фізіології ім. О. О. Богомольця.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1346. Арк. 177–181. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 18
засідання Президії Академії наук УРСР

від 22 жовтня 1964 р.

1. Кадрові питання.

2. Про директора Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського.

3. Доповідь чл.-кор. В. Н. Гриднєва про стан та перспективи розвитку Інституту металофізики.

4. Про підсумки прийому до аспірантури наукових установ АН УРСР за планом 1964 р.

5. Доповідь акад. К. Б. Яцимирського і співдоповідь д. х. н. А. М. Кабакчи про виконання плану підготовки наукових кадрів у хімічних інститутах АН УРСР.

6. Інформація акад. К. Б. Яцимирського про підсумки виїзної сесії АН УРСР у м. Сєвєродонецьк.

7. Доповідь віцепрезидента АН УРСР акад. В. С. Гутирі і співдоповідь секретаря Української республіканської ради Всесоюзного товариства винахідників і раціоналізаторів Д. С. Демченка про хід виконання постанови РМ СРСР від 14 червня 1962 р. «Про поліпшення охорони державних інтересів у галузі винаходів і дальше поліпшення організації винахідництва в СРСР».

8. Про перебазування двох секторів Інституту проблем матеріалознавства у новий корпус № 3 по вул. Крижанівського у м. Київ.

9. Про затвердження планового завдання на проєктування Напівпровідникового центру АН УРСР.

10. Про створення в складі Інституту геологічних наук лабораторії резонансних і дифракційних методів дослідження мінералів і руд.

11. Закрите питання.

12. Про затвердження персональних складів наукових рад з проблем природничих і суспільних наук.

13. Про порядок подання звіту про наукову діяльність за 1964 р.

14. Про присудження премій із централізованого фонду Президії АН УРСР за роботи зі створення і впровадження нової техніки.

15. Про відзначення працівників наукових установ АН УРСР, розташованих у м. Львів, у зв’язку з 25-річчям возз’єднання західних областей України в єдиній Українській Радянській Соціалістичній Республіці.

16. Інформація акад. Г. С. Писаренка про стан виконання переліку питань, затверджених Президією АН УРСР для розгляду на засіданнях Секцій, Президії і бюро Відділів наук АН УРСР.

17. Про склад вченої ради Фізико-технічного інституту АН УРСР.

18. Інформація Президента АН УРСР акад. Б. Є. Патона про порядок і регламент показу Виставки досягнень інститутів і установ АН УРСР.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1346. Арк. 183–190. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 19
засідання Президії Академії наук УРСР

від 5 листопада 1964 р.

1. Кадрові питання.

2. Про заступника директора з наукової роботи Інституту економіки.

3. Доповідь к. т. н. М. В. Фіксена про стан перебудови діяльності Інституту проблем литва.

4. Звіт директорів – організаторів установ Донецького відділення АН УРСР про хід підготовки до організації установ.

5. Про підготовку установами АН УРСР матеріалів для подання на здобуття Ленінських премій.

6. Про затвердження плану прийому до аспірантури наукових установ АН УРСР на 1965 р.

7. Про виконання постанови РМ УРСР від 21 вересня 1964 р. № 1007 «Про строки підготовки проєктів Державного плану розвитку народного господарства Української РСР і Державного бюджету Української РСР на 1966 рік».

8. Інформація Президента АН УРСР акад. Б. Є. Патона про Виставку робіт АН УРСР.

9. Інформація акад. П. М. Першина про стан виконання розпоряджень Президії АН УРСР від 5 лютого 1964 р. № 133 та від 2 липня 1964 р. № 728 «Про розвиток і організацію науки в Українській РСР у порівнянні з іншими країнами».

10. Про створення експертної комісії з придбання архівних матеріалів, художніх творів, виробів і рідкісних видань.

11. Про затвердження Положення про курси іноземних мов при кафедрі іноземних мов АН УРСР.

12. Про підготовку статуту науково-дослідного інституту Академії наук УРСР.

13. Про підготовку Положення про Відділ Академії наук УРСР.

14. Закрите питання.

15. Про присудження премій з централізованого фонду Президії АН УРСР за роботи зі створення і впровадження нової техніки.

16. Про відзначення працівників Інституту геології і геохімії горючих копалин у зв’язку з 25-річчям возз’єднання України.

17. Про зміни в складі вченої ради Інституту економіки. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1346. Арк. 192–200. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 20
засідання Президії Академії наук УРСР

від 26 листопада 1964 р.

1. Кадрові питання.

2. Про створення лабораторії нелінійної оптики в Інституті фізики.

3. Про зміни в складі об'єднаної вченої ради Секції суспільних наук Президії АН УРСР.

4. Про присвоєння звання старшого наукового співробітника.

5. Про поповнення складу бюро Відділу математики, механіки і кібернетики АН УРСР.

6. Доповідь чл.-кор. АМН СРСР М. М. Амосова про стан і перспективи розвитку досліджень з біологічної кібернетики в Інституті кібернетики.

7. Доповідь чл.-кор. О. В. Топачевського про виконання постанови бюро Київського обкому ЦК КПУ від 30 жовтня 1964 р. «Про заходи АН УРСР по якісній санітарній підготовці зони затоплення та запобігання "цвітіння" води у водоймищі Київської ГЕС».

8. Інформація акад. Г. С. Писаренка про річні Загальні збори АН УРСР.

9. Доповідь керівника Львівського відділення Інституту економіки М. Т. Мелешкіна про розробку і створення комплексної автоматизованої системи планування та оперативного керування промисловістю Львівського економічного району.

10. Про створення в Інституті фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського структурної лабораторії мас-спектрометрії.

11. Інформація акад. Г. С. Писаренка про найважливіші напрями науково-дослідних робіт в АН УРСР.

12. Про створення нових структурних лабораторій в Інституті проблем матеріалознавства.

13. Про створення в Інституті геологічних наук лабораторії резонансних і дифракційних методів дослідження мінералів і руд.

14. Про виконання постанови колегії Державного комітету РМ УРСР по координації науково-дослідних робіт від 29 жовтня 1964 р. «Про заходи по забезпеченню виконання завдань державного плану науково-дослідних робіт і впровадження досягнень науки і техніки в народне господарство УРСР на 1964 р.».

15. Про поліпшення порядку складання звітності з проведеної роботи і планування науково-дослідних робіт.

16. Про затвердження директорів інститутів і наукових установ АН УРСР на Загальних зборах АН УРСР.

17. Про комплексну розробку наукових проблем.

18. Про надання Інституту історії посади другого заступника директора з наукової роботи.

19. Про участь членів бюро Відділів наук АН УРСР у засіданнях бюро Відділів.

20. Про затвердження одноразового складу вченої ради при Відділі наук про Землю і Космос АН УРСР.

21. Про увічнення пам'яті акад. М. Т. Рильського. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

22. Про затвердження наукових рад із проблем «Наукові питання атеїстичного виховання» і «Хімія комплексних сполук» та їх персональних складів. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

23. Про розширення складу редакційної колегії журналу «Физико-химическая механика материалов». *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

24. Про зміни в складі вченої ради Інституту зоології. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1346. Арк. 203–216. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 21
засідання Президії Академії наук УРСР

від 29 грудня 1964 р.

1. Кадрові питання.

2. Про присвоєння звання старшого наукового співробітника.

3. Доповідь акад. О. І. Бродського про стан і перспективи розвитку досліджень у галузі квантової хімії в Українській РСР.

4. Доповідь чл.-кор. М. С. Полякова і співдоповідь акад. Г. М. Савіна про основний напрям діяльності Дніпропетровського філіалу Інституту механіки.

5. Затвердження переліку питань для розгляду на засіданнях Президії та Відділів наук АН УРСР на перший квартал 1965 р.

6. Про зміни у структурі Інституту технічної теплофізики.

7. Про створення в Інституті радіофізики і електроніки обчислювального центру.

8. Про зміни в структурі Інституту фізики.

9. Про доцільність ліквідації Ради по науці при РМ УРСР.

10. Про призначення наукового співробітника-консультанта Г. Й. Заведенка директором павільйону «Наука» АН УРСР на Виставці передового досвіду в народному господарстві УРСР.

11. Про присудження премій з централізованого фонду Президії АН УРСР за роботи зі створення і впровадження нової техніки.

12. Про план по праці та кошторис АН УРСР на 1965 р.

13. Про оснащення інститутів АН УРСР.

14. Про зміни в складі вченої ради Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

15. Про доповнення складу вченої ради Інституту механіки. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

16. Про доповнення складу вченої ради Українського науково-дослідного інституту фізіології рослин. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

17. Про доповнення складу об'єднаної вченої ради суспільних наук АН УРСР. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1346. Арк. 219–230. Оригінал. Машинопис.

РЕГЕСТИ ПОСТАНОВ ПРЕЗИДІЇ АН УРСР, ПРИЙНЯТИХ У 1964 р.

Січень 1964 р.

№ 1 від 11.01.1964. *1

№ 2 від 14.01.1964.

Затвердили на посадах: д. г.-м. н. І. Л. Соколовського – заступника директора з наукової роботи Інституту геологічних наук, залишивши за ним керівництво відділом геоморфології; к. г.-м. н. В. І. Скаржинського – заступника директора з наукової роботи Інституту геологічних наук; к. ф.-м. н. А. О. Стогнія – заступника директора з наукової роботи Інституту кібернетики; д. б. н. О. С. Циперовича – завлабораторії біохімії ферментів Інституту біохімії. Звільнили к. х. м. Й. Й. Ділунга від обов'язків вченого секретаря Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського, залишивши його виконувачем обов'язків с. н. с., і затвердили к. х. н. М. М. Алексанкіна на посаді вченого секретаря цього інституту. Поклали на директора Інституту електротехніки д. т. н. О. М. Міляха виконання обов'язків заввідділу перетворення і стабілізації електромагнітних процесів цього інституту.

№ 3 від 15.01.1964.

На виконання розпорядження РМ УРСР від 7 серпня 1963 р. № 1180-р постановили: затвердити Положення про ботанічні сади, дендрологічні парки, парки-пам'ятники садово-паркової архітектури та пам'ятки природи Української РСР і зобов'язали установи, у віданні яких перебувають парки і об'єкти природи, забезпечити їхню охорону і провести необхідні заходи з догляду. Зобов'язали Українське товариство охорони природи та сприяння розвитку природних багатств до 1 квітня 1964 р. провести державну реєстрацію парків і об'єктів природи і подати на розгляд Президії АН УРСР складений список.

№ 4 від 15.01.1964.

На виконання постанови РМ УРСР від 28 грудня 1963 р. № 1408 реорганізували інститути: металокераміки і спецсплавів – на Інститут проблем матеріалознавства; ливарного виробництва – на Інститут проблем литва; електротехніки – на Інститут електродинаміки; машинознавства і автоматики – на Фізико-механічний інститут; теплоенергетики – на Інститут технічної теплофізики; гідрології і гідротехніки – на Інститут гідромеханіки; геології горючих копалин – на Інститут геології і геохімії горючих копалин; використання газу в комунальному господарстві та промисловості – на Інститут газу; хімії полімерів і мономерів – на Інститут хімії високомолекулярних сполук; мікробіології ім. Д. К. Заболотного – на Інститут мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного. Також реорганізували Лабораторію гідравлічних машин – на Філіал Інституту механіки (Харків) і Відділ гірничорудних проблем – на Філіал Інституту механіки (Дніпропетровськ). Затвердили напрями наукової роботи реорганізованих установ. Підпорядкували Полтавську гравіметричну обсерваторію АН УРСР Інституту геофізики на правах філіалу і затвердили її нову структуру у складі двох відділів: обертального руху Землі та фізики земної кори і внутрішньої будови Землі; визначили напрями роботи відділів. Створили в складі Головної астрономічної обсерваторії АН УРСР чотири відділи: фундаментальної астрономії, фотографічної астрономії, фізики Сонця, астрофізики та затвердили напрями їх наукових досліджень.

№ 5 від 15.01.1964.

Постановили вивести зі складу кваліфікаційної вченої ради Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського к. х. н. Й. Й. Ділунга і затвердили членом ради к. х. н. М. М. Алексанкіна.

№ 6 від 15.01.1964.

Дозволили Інституту геології і геохімії горючих копалин провести розширене засідання вченої ради інституту, присвячене 60-річчю від дня народження акад. О. С. Вялова.

№ 7 від 15.01.1964.

Дозволили Інституту фізики провести розширене засідання вченої ради інституту, присвячене 80-річчю від дня народження акад. О. Г. Гольдмана, і доручили відділу наукових кадрів АН УРСР підготувати проєкт подання до відповідних інстанцій про представлення акад. О. Г. Гольдмана до урядової нагороди.

№ 8 від 15.01.1964.

Постановили затвердити членом об'єднаної вченої ради інститутів математики, кібернетики і Головної астрономічної обсерваторії АН УРСР д. ф-м. н. В. М. Кошлякова.

№ 9 від 15.01.1964.

Постановили затвердити на період роботи спільної Радянсько-Кубинської експедиції спеціальну вчену раду Інституту біології південних морів під керівництвом чл.-кор. В. О. Водяницького.

№ 10 від 15.01.1964.

«Про створення в складі Інституту історії АН УРСР структурного відділу історії країн Сходу» [*4].

№ 11 від 15.01.1964.

Постановили організувати 17 лютого – 2 березня 1964 р. Математичну школу з теорії ймовірностей з розміщенням її у м. Ужгород; відзначили, що основним завданням школи є підвищення кваліфікації наукових співробітників установ АН УРСР, АН СРСР, академій наук Литовської й Узбецької республік шляхом організації для них читання лекцій провідними вченими країни та проведення відповідних семінарів з найважливіших наукових напрямів сучасної математики. Затвердили програму Зимової математичної школи, виконання обов'язків директора школи поклали на к. ф.-м. н. В. С. Королюка. Ухвалили інші рішення, спрямовані на організацію та фінансове забезпечення діяльності школи.

№ 12 від 15.01.1964.

«Про реорганізацію Бібліотечної комісії при Президії АН УРСР у Бібліотечну раду при Президії АН УРСР»[**4].

№ 13 від 17.01.1964.

Постановили створити у складі Інституту радіофізики і електроніки лабораторію біологічної фізики, поклавши на неї завдання: дослідження структури і фізичних властивостей біополімерів (нуклеїнової кислоти та білків); вивчення фізичних механізмів специфічності біохімічних реак-

---

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 507–508 (док. № 206).

[**4] Там само. С. 508 (док. № 207).

цій (ферментивні процеси); вивчення впливу фізичних полів на життєдіяльність клітин. Затвердили штат лабораторії у кількості 13 штатних од., додатково доукомплектувавши її 7 штатними од., і дозволили інституту оголосити конкурс на посаду завідувача цієї лабораторії. Доручили комісії матеріально-технічного постачання АН УРСР позитивно вирішити питання про виділення новоствореній лабораторії імпортного інфрачервоного спектрометра УР-10.

№ 14 від 21.01.1964.

«Про стан і перспективи розвитку Фізико-механічного інституту АН УРСР» [*4].

№ 15 від 24.01.1964.

Закрите питання.

№ 16 від 27.01.1964.

«Про створення в м. Львові філіалу Інституту економіки АН УРСР» [**4].

№ 17 від 28.01.1964.

Ухвалили кадрові рішення по Інституту зоології, зокрема, затвердили на посадах: д. б. н. В. Г. Пучкова – заввідділу ентомології; звільнили к. б. н. Л. Л. Гіренка від обов'язків вченого секретаря цього інституту і призначили В. О. Колибіна в. о. вченого секретаря.

По Інституту технічної теплофізики затвердили на посадах: к. т. н. Г. Л. Бабуху – заступника директора з наукової частині; к. т. н. О. С. Єременко-Швець – заввідділу термодинаміки газових потоків; к. т. н. П. Т. Маяковського – заввідділу техніко-економічних досліджень; к. т. н. П. І. Лаврова – заввідділу горіння; к. т. н. Г. М. Щоголєва – заввідділу технічної термодинаміки; к. т. н. В. Й. Федорова – заввідділу динаміки теплових процесів; к. т. н. М. М. Назарчука – заввідділу математичних методів у теплофізиці; к. т. н. Є. П. Дибана – заввідділу теплопровідності; звільнили к. т. н. П. І. Лаврова від обов'язків заступника директора з наукової частини.

Затвердили на посадах: к. філол. н. М. А. Жовтобрюха – заввідділу теорії української мови і структурно-математичної лінгвістики Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні; В. І. Хоменка – виконувача обов'язків вченого секретаря Львівського філіалу Інституту геофізики; к. ф.-м. н. М. Т. Костишина – заступника директора з наукової роботи Інституту напівпровідників; к. ф.-м. н. К. В. Маслова – заступника директора з наукової роботи Фізико-технічного інституту низьких температур. Звільнили к. ф.-м. н. Л. Л. Пасічника від обов'язків вченого секретаря Інституту фізи-

---

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1... С. 509–513 (док. № 208).

[**4] Там само. С. 513 (док. № 209).

ки у зв'язку з обранням його на посаду с. н. с. за конкурсом і затвердили на посаді вченого секретаря цього інституту к. ф.-м. н. Ю. Л. Ментковського.

№ 18 від 28.01.1964.

У зв'язку з реорганізацією Відділення гірничорудних проблем АН УРСР на філіал Інституту механіки АН УРСР (м. Дніпропетровськ) та введення у дію нової структури цього філіалу затвердили на посадах: чл.-кор. М. С. Полякова – заступника директора Інституту механіки і керівника філіалу Інституту механіки у м. Дніпропетровськ, поклали на нього керівництво лабораторією гірничого транспорту; чл.-кор. П. П. Нестерова – завлабораторії динаміки підйому; д. т. н. Ф. О. Абрамова – завлабораторії аеро- і гідродинаміки; д. т. н. М. Г. Новожилова – завлабораторії механіки неперервних процесів гірничих порід філіалу.

№ 19 від 28.01.1964.

Вивели зі складу вченої ради Інституту економіки д. е. н. Л. Е. Горелі-ка у зв'язку зі смертю і затвердили членом ради к. е. н. Л. М. Профатілову.

№ 20 від 29.01.1964 р.

Затвердили Положення про Управління справами АН УРСР.

№ 21 від 29.01.1964.

Взяли до відома інформацію заступника начальника науково-організаційного відділу Президії АН УРСР О. О. Вовка про роботу зі зміцнення зв'язків установ АН УРСР із галузевими і виробничими комітетами. Відзначили, що науковими установами АН УРСР і відповідальними за цей напрям проведено значну роботу, зокрема, з Державним комітетом СРСР по оборонній техніці (відповідальний акад. А. Д. Коваленко), Державним виробничим комітетом СРСР по енергетиці і електрифікації та Державним комітетом по електротехніці при Держплані СРСР (відповідальний д. т. н. О. М. Мілях), Державним комітетом СРСР по суднобудуванню (відповідальний к. т. н. Д. А. Дудко), Державним комітетом по чорній і кольоровій металургії при Держплані СРСР (відповідальний акад. Ю. К. Делімарський), Державним комітетом з хімічної і нафтової промисловості при Держплані СРСР (відповідальній д. т. н А. М. Кабакчи). Зобов'язали науково-організаційний відділ Президії АН УРСР спільно з відповідальними за зв'язки з галузевими і виробничими комітетами до 1 лютого 1964 р. закінчити роботу з підготовки та затвердження цими комітетами наукової тематики установ АН УРСР, у виконанні якої комітети зацікавлені. Зауважили, що Секціям Президії АН УРСР при розподілі штатів із господарсько-договірної тематики слід виходити з необхідності першочергового забезпечення виконання договорів, укладених із підприємствами і організаціями галузевих і виробничих комітетів.

№ 22 від 29.01.1964.

Затвердили чл.-кор. А. П. Філіппова на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту механіки – керівника філіалу Інституту механіки (м. Харків), поклавши на нього керівництво відділом динаміки та міцності цього філіалу.

№ 23 від 29.01.1964.

Затвердили чл.-кор. З. М. Аксентьєву на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту геофізики – керівника Полтавської гравіметричної обсерваторії.

№ 24 від 29.01.1964.

Заслухали й обговорили доповідь завідувача Сектора держави і права АН УРСР акад. В. М. Корецького про завдання сектора у розробці актуальних проблем державно-правового будівництва УРСР і відзначили певні успіхи установи у цьому напрямі, зауваживши й окремі недоліки. Постановили вважати основним завданням сектора узагальнення практики та історичного досвіду державно-правового будівництва УРСР, творчу розробку теоретичних питань розвитку загальнонародної держави і права, опрацювання науково обґрунтованих рекомендацій, які допомагали б удосконалювати і поліпшувати державно-правову структуру суспільства. Визначили основні напрями наукових досліджень сектора: теоретичні і конституційні проблеми загальнонародної держави і проблеми управління народним господарством УРСР; проблеми зміцнення законності і вивчення причин злочинів та заходів їх викорінення; проблеми міжнародно-правової діяльності УРСР та порівняльного державознавства. Зобов'язали Сектор держави і права АН УРСР: посилити зв'язки з практикою, домагаючись того, щоб за всіма темами, пов'язаними з роботою державних органів і громадських організацій, готувалися пропозиції та рекомендації, спрямовані на поліпшення діяльності державного апарату та вдосконалення законодавства УРСР; посилити теоретичний рівень наукових праць; звернути увагу на підготовку наукових кадрів, зокрема вищої кваліфікації; посилити ефективність координації науково-дослідних робіт наукових установ та закладів вищої освіти республіки; тісніше координувати свою науково-дослідну роботу з іншими установами Секції суспільних наук Президії АН УРСР. З метою посилення співробітництва сектора з іншими установами Секції зобов'язали його тісніше координувати свою науково-дослідну роботу з такими установами: з Інститутом історії – під час підготовки двотомної «Історії держави і права УРСР (1917–1965)» та розробці питань державного устрою країн Африки; з Інститутом економіки – у розробці теми «Господарсько-організаторська діяльність радянської загальнонародної

держави». Рекомендували сектору: підготувати і в другій половині 1964 р. провести наукову нараду наукових працівників і викладачів-юристів УРСР, на якій обговорити стан досліджень методологічних проблем правової науки; вивчити питання про можливість застосування засобів кібернетики для проведення конкретних соціологічних досліджень та узагальнення практики державно-правового будівництва УРСР. Зобов'язали також РВР АН УРСР забезпечити видання праць, підготовлених сектором, а Видавництво АН УРСР – видати у 1964 р. працю І. М. Разнатовського «Управління промисловістю Української РСР». Постановили зміцнити кадровий склад сектора, виділивши йому додаткові штатні одиниці. Взяли до відома пропозиції Юридичної комісії при РМ УРСР, Верховного суду УРСР, Прокуратури УРСР і МЗС УРСР про необхідність перетворення Сектора держави і права АН УРСР в Інститут держави і права і провести підготовчу роботу для здійснення цієї пропозиції в 1965 р.

№ 25 від 31.01.1964.*1

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1348, арк. 1–67. Оригінал. Машинопис.

Лютий 1964 р.

№ 26 від 08.02.1964.

Схвалили проведену авторським колективом Інституту історії роботу з підготовки нового видання «Історії Української РСР» і взяли до відома повідомлення директора Інституту історії О. К. Касименка, що рукопис першого тому видання буде переданий до Видавництва АН УРСР до 10 лютого, а рукопис другого тому – до 15 лютого 1964 р. Зобов'язали Інститут історії забезпечити підготовку видання на високому теоретичному і науково-методологічному рівні, а Видавництво АН УРСР – публікацію на високому поліграфічному рівні.

№ 27 від 17.02.1964.

Схвалили рішення грудневих (1963) Пленумів ЦК КПРС і ЦК КПУ про прискорений розвиток хімічної промисловості, прийнявши їх до неухильного керівництва і виконання. Схвалили і затвердили заходи установ АН УРСР з надання допомоги виробництву та впровадженню результатів наукових досліджень на 1964–1965 рр. Зобов'язали Відділ хімії і хімічної технології АН УРСР розширити тематичний план досліджень з хімізації та надання наукової допомоги сільськогосподарському виробництву і винести на розгляд Секції хіміко-технологічних та біологічних наук Президії АН УРСР пропозиції з цих питань. Постановили посилити в установах хімічного профілю дослідження з вивчення фосфору та калію з метою

виготовлення фосфорних і калійних добрив, напівпровідникових матеріалів, особливо чистих речовин, розв'язання питань високотемпературної хімії, застосування обчислювальних машин, вивчення високоміцних барвників і застосування математичного моделювання каталітичних реакцій. Зобов'язали інститути загальної та неорганічної хімії, мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного, фізіології рослин до кінця поточного року подати на розгляд Секції хіміко-технологічних і біологічних наук Президії АН УРСР пропозиції з випробування біомінеральних добрив у виробничих умовах. Зобов'язали Секцію вжити заходів для того, щоб до кінця року одержати біомасу з нафтопродуктів для біологічного випробування. Постановили вважати за доцільне створення на базі Одеських лабораторій Інституту загальної та неорганічної хімії наукової установи з хімії і технології рідкісних елементів і доручили Відділу хімії і хімічної технології АН УРСР розробити до 1 квітня 1964 р. пропозиції з цього питання. Зобов'язали Відділ хімії і хімічної технології АН УРСР до 1 березня 1964 р. підготувати і подати на розгляд Секції хіміко-технологічних і біологічних наук Президії АН УРСР пропозиції з удосконалення технології хімічних виробництв на основі теоретичних досліджень, виконаних установами Відділу за останні 15 років; з метою вивчення можливостей для створення на Донбасі наукової установи хімічного профілю направити в Донецький раднаргосп бригаду з провідних вчених та опрацювати і подати на розгляд Президії АН УРСР пропозиції з вирішення цього питання в директивних органах. Доручили: Відділу хімії і хімічної технології АН УРСР – переглянути план науково-дослідних робіт і впровадження Інституту хімії високомолекулярних сполук з метою концентрації зусиль на головних напрямах цієї галузі хімії; виділили інституту посаду другого заступника директора з наукової роботи; Відділу загальної біології АН УРСР – розробити і внести на розгляд Секції хіміко-технологічних і біологічних наук Президії АН УРСР пропозиції щодо створення експериментальної бази Інституту ботаніки; віцепрезиденту АН УРСР акад. М. П. Семененку – вжити невідкладних заходів із прискорення будівництва лабораторних корпусів інститутів органічної хімії, загальної та неорганічної хімії, фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського, напіввиробничої установки Інституту біохімії, а також внести на розгляд Президії АН УРСР пропозиції з цих питань та щодо спорудження лабораторного корпусу майбутнього Інституту хімії і технології обробки води.

Зобов'язали редколегію збірника «Проблеми хімізації сільського господарства» видати його у поточному році, включивши до нього результати досліджень і пропозиції з впровадження результатів закінчених робіт

у виробництво. Зобов'язали Секцію суспільних наук Президії АН УРСР включити до плану науково-дослідних робіт Інституту економіки на 1964–1965 рр. дослідження: шляхів підвищення економічної ефективності капітальних вкладень у хімічну промисловість УРСР; розподілу і споживання найважливіших хімічних продуктів у сільському господарстві, важкій і легкій промисловості; економічної ефективності застосування хімічної продукції та хімічної технології. Доручили інститутам Секції фізико-технічних і математичних наук Президії АН УРСР, які виконують роботи для хімії і хімічного машинобудування, розробити детальні графіки запланованих робіт і постійно контролювати їх виконання. Зобов'язали Інститут проблем матеріалознавства прискорити роботи з впровадження у практику хімічного апарато- і приладобудування нових матеріалів. Зобов'язали відділ капітального будівництва АН УРСР вжити невідкладних заходів до завершення і введення в експлуатацію в першому півріччі 1964 р. експериментального корпусу Інституту технічної теплофізики.

№ 28 від 20.02.1964.

Закрите питання.

№ 29 від 21.02.1964.

Постановили ліквідувати у складі Фізико-технічного інституту низьких температур: лабораторію № 11; відділ теорії функцій; випробувальну лабораторію; контрольно-вимірювальну лабораторію. Ухвалили створити у межах штатного розкладу Фізико-технічного інституту низьких температур лабораторію фізичних властивостей квантових рідин, поклавши на неї завдання: вивчення термодинамічних властивостей квантових рідин рідкого гелію і сумішей його ізотопів; розробка і створення апаратури для одержання і використання найнижчих температур. Керівництво зазначеної лабораторії поклали на заступника директора інституту д. ф.-м. н. Б. Н. Есельсона.

Затвердили структуру Фізико-технічного інституту низьких температур у складі таких підрозділів: відділи – резонансних явищ, низькотемпературної електроніки, фізичного матеріалознавства, фізики твердого тіла при низьких температурах, фізичних властивостей зріджених газів, теоретичної фізики; математичної фізики, прикладної математики, функціонального аналізу і обчислювальної математики, геометрії, обчислювального центру, а також фізико-технічних дослідних і дослідно-конструкторських відділів і лабораторій – лабораторії № 1, № 2, № 3, № 4, № 5, № 6, № 7, № 8, теплофізична лабораторія; відділи – обґрунтування техніко-економічних показників проєктів і дослідних зразків, технології та впровадження у виробництво, оформлення і збереження науково-технічної інформації; групи –

видавнича, світлокопії, копіювання; архів; сектор нормалізації; воєнізована охорона; науково-допоміжний і господарські відділи; експериментально-виробничі майстерні.

№ 30 від 25.02.1964.

Затвердили: план по праці АН УРСР на 1964 р. у кількості 23 882 осіб, з фондом зарплати 31 514 тис. крб із розподілом за окремими розділами діяльності Академії; основні показники кошторису науково-дослідних установ АН УРСР на 1964 р. (крім асигнувань на лімітні капітальні вкладення в будівництво); подання Секцій Президії АН УРСР і фінансово-планового відділу; зведений план видатків по бюджету на утримання наукових установ АН УРСР на 1964 р.; кошторис на виконання науково-дослідних робіт; зведений прибутково-видатковий кошторис на 1964 р. організацій, які утримуються за рахунок спеціальних коштів. Встановили перелік наукових установ, у яких застосовується преміальне положення. Ухвалили інші рішення щодо затвердження плану по праці та кошторису АН УРСР на 1964 р. і дали відповідні доручення установам АН УРСР та структурним підрозділам апарату Президії АН УРСР.

№ 31 від 25.02.1964.

Закрите питання.

№ 32 від 25.02.1964.

Затвердили: членами вченої ради Інституту геологічних наук – д. г.-м. н. В. Я. Клименка, начальника Головгеології при РМ УРСР П. Ф. Надьожина, к. г.-м. н. В. І. Скаржинського; ученим секретарем вченої ради к. г.-м. н. В. Х. Геворкяна замість к. г.-м. н. В. Ю. Кондрачука.

№ 32-а від 25.02.1964.[23]

Зазначили, що ЦК КПРС і РМ СРСР звернулися до громадськості з листом «Про збільшення ресурсу роботи автомобільних, тракторних, суднових, тепловозних та інших двигунів». Зобов'язали директорів наукових установ АН УРСР обговорити питання, підняті у вказаному листі, з метою розробки планів робіт на 1964–1965 рр., спрямованих на збільшення моторесурсу двигунів внутрішнього згоряння і газотурбінних установок; забезпечити до 14 березня 1964 р. подання до Президії АН УРСР пропозицій про участь установи в конкретних розробках за вказаними напрямами. Зобов'язали бюро Відділу фізико-технічних проблем матеріалознавства АН УРСР забезпечити підготовку зведеного плану робіт установ АН УРСР для подання його до ЦК КПУ і РМ УРСР.

[23] Спільна постанова Президії АН УРСР і партійного комітету АН УРСР.

№ 33 від 26.02.1964.[24]

Ухвалили здійснити заходи з організації літнього відпочинку співробітників установ АН УРСР та членів їх сімей у 1964 р.: створити умови для оздоровлення співробітників установ АН УРСР і членів їх сімей (420 місць для дорослих і 273 місця для дітей), передати на баланс Управлінню будинками № 1 АН УРСР побудовані за рахунок коштів БМУ «Академбуд» і ДОКу АН УРСР 20 будиночків дачного типу. Відповідно до постанови РМ СРСР від 24 серпня 1961 р. № 2448 і з метою подальшого розвитку оздоровчо-спортивних заходів у системі АН УРСР рекомендували бюджетним установам АН УРСР запланувати виділення коштів на цю мету за рахунок 10 % відрахувань від сум виплачених премій за створення і впровадження нової техніки і наукових досягнень.

№ 34 від 26.02.1964.*[1]

№ 35 від 26.02.1964.

Постановили організувати з 15 червня по 15 липня 1964 р. у с. Кацівелі Літню школу з нових питань математики та прийняли рішення щодо організації її роботи. Постановили вважати основним завданням школи підвищення кваліфікації наукових співробітників установ АН УРСР та залучення до активної наукової роботи молодих кандидатів наук із закладів вищої освіти шляхом організації для них читання лекцій провідними вченими країнами, проведення відповідних семінарів із найважливіших напрямів сучасної математики.

№ 36 від 26.02.1964.

Схвалили план проведення АН УРСР ювілею 150-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка і постановили запросити на заходи 30 осіб із союзних республік. Затвердили програму проведення Ювілейної сесії Загальних зборів АН УРСР, присвяченої 150-річчю від дня народження Т. Г. Шевченка, і програму Ювілейної XII наукової Шевченківської конференції. Зобов'язали Управління справами АН УРСР разом з Ювілейною Шевченківською комісією АН УРСР скласти кошторис витрат на проведення заходів, пов'язаних із ювілеєм.

№ 37 від 26.02.1964.

Вивели зі складу вченої ради Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного к. б. н. Р. І. Гвоздяка (вчений секретар), к. б. н. А. Д. Бобиря і затвердили членами цієї вченої ради д. б. н. С. М. Гершензона і к. б. н. Г. С. Кириленка (вчений секретар).

№ 38 від 26.02.1964.

На часткову зміну постанови Бюро Президії АН УРСР від 6 квітня 1956 р. (протокол № 19-б, п. 247) «Про книжковий фонд Президії АН УРСР» встановили, що книжково-журнальний фонд Президії АН УРСР складається

[24] Спільна постанова Президії АН УРСР та об'єднаного місцевого комітету АН УРСР.

з 20 примірників кожного видання: 10 примірників кожного найменування є недоторканним фондом Президії АН УРСР; 10 примірників кожного найменування видання видаються Державною публічною бібліотекою УРСР установам, особам (зокрема за кордоном) тільки за спеціальним розпорядженням Президії АН УРСР.

№ 39 від 26.02.1964.

Дозволили дирекції Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного провести в квітні 1964 р. розширене засідання вченої ради, присвячене 60-річчю від дня народження чл.-кор. М. М. Підоплічка. Доручили відділу наукових кадрів АН УРСР підготувати проєкт клопотання до відповідних інстанцій про присвоєння чл.-кор. М. М. Підоплічку почесного звання заслуженого діяча науки УРСР.

№ 40 від 26.02.1964.

Вивели зі складу об'єднаної вченої ради інститутів загальної та неорганічної хімії та органічної хімії д. х. н. А. М. Кабакчи і д. х. н. Б. Я. Дайна, затвердили членами цієї ради: д. х. н. М. М. Граціанського, д. х. н. Е. М. Натансона, д. т. н. М. С. Фортунатова, д. х. н. Я. Г. Горощенка.

№ 41 від 26.02.1964.

Взяли до відома, що ЦК КПУ і РМ УРСР постановою від 5 лютого 1964 р. № 125 погодилися з пропозицією Президії АН УРСР про будівництво у м. Київ кібернетичного і напівпровідникового центрів, та доручили Секції фізико-технічних і математичних наук Президії АН УРСР до 10 березня 1964 р. підготувати пропозиції з цього питання.

№ 42 від 26.02.1964.

Затвердили на посадах: к. т. н. О. І. Адаменка – заступника директора з наукової роботи Інституту електродинаміки; к. т. н. В. Т. Степуренка – завідділу фізико-хімічної механіки литих матеріалів Інституту проблем лиття; О. В. Москалюка – в. о. заступника головного вченого секретаря Президії АН УРСР, звільнивши його від обов'язків вченого секретаря Відділу математики, механіки і кібернетики АН УРСР, і призначили В. І. Лаврика в. о. вченого секретаря цього Відділу, звільнивши його від обов'язків наукового співробітника-консультанта науково-організаційного відділу Президії АН УРСР. Звільнили к. філол. н. О. К. Романовського з 13 лютого 1964 р. від обов'язків вченого секретаря Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка у зв'язку з призначенням його ректором Київського державного педагогічного інституту іноземних мов.

№ [42-а] від 26.02.1964.[25]

Заслухали доповідь голови Ради науково-технічної пропаганди АН УРСР акад. В. С. Гутирі та співдоповідь заступника голови правління

[25] Постанова відклалася: Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1346. Арк. 35–42.

товариства «Знання» УРСР Г. В. Кузовкова «Про участь учених Академії наук УРСР у лекційній пропаганді товариства «Знання» УРСР» і постановили вважати участь провідних співробітників АН УРСР в лекційній пропаганді, яку здійснює товариство «Знання» УРСР, почесним обов'язком і справою державного значення. Відзначили ініціативу Інституту археології з організації лекторію «Про що розповідає наука археологія». Постановили вжити дієвих заходів до активної участі вчених АН УРСР у лекційній пропаганді. З метою оперативного керівництва групами членів товариства «Знання», а також координації діяльності наукових установ АН УРСР з лекційної пропаганди серед трудящих республіки постановили до 10 квітня 1964 р. створити в АН УРСР відділення товариства «Знання» на правах районного відділення, підпорядкувавши його правлінню Київського міського відділення товариства «Знання». Поклали на відділення товариства «Знання» АН УРСР: а) керівництво групами членів товариства «Знання» АН УРСР та надання їм методичної допомоги; ухвалили скласти планиграфіки та організацію виїздів груп науковців установ АН УРСР в області, райони і села республіки для лекційної роботи. Зобов'язали: відділення товариства «Знання» АН УРСР підготувати до 10 травня 1964 р. та видати каталог лекцій наукових працівників АН УРСР і розіслати його зацікавленим організаціям; вчені ради наукових установ включити до планів роботи розробку однієї-двох зразкових лекцій і виготовлення посібників до них з найактуальніших питань сучасної науки і техніки; науково-методичні ради і секції правління товариства «Знання» УРСР мають надавати організаційно-методичну допомогу відділенню товариства «Знання» АН УРСР. Постановили використовувати для лекційної пропаганди приміщення конференц-залів АН УРСР та клопотатися до Укрпрофради про надання приміщення залу засідань Будинку вчених для проведення спільних масових заходів з наукової пропаганди. Ухвалили низку організаційних рішень, спрямованих на ефективну роботу в галузі лекційної пропаганди. Взяли до відома повідомлення голови правління товариства «Знання» УРСР Л. І. Кухаренка про нагородження чл.-кор. В. Н. Гриднєва грамотою Всесоюзного товариства «Знання».

№ 43 від 27.02.1964.

Заслухали та обговорили інформацію завідувача сектора наукових зв'язків АН УРСР із зарубіжними організаціями В. П. Козоброда про міжнародне наукове співробітництво у 1963 р. та зазначили, що міжнародні наукові зв'язки АН УРСР були спрямовані на вивчення та творче використання зарубіжного науково-технічного досвіду, а також пропаганду досягнень української науки за кордоном. З метою поліпшення орга-

нізації справи співробітництва установ АН УРСР із зарубіжними науковими центрами постановили: усунути окремі недоліки та спрямувати зусилля на своєчасне вивчення і впровадження передового досвіду зарубіжної науки і техніки та активну популяризацію за кордоном досягнень українських вчених; здійснювати наукове міжнародне співробітництво з найактуальніших наукових проблем, за якими важливо вивчати та впроваджувати новий досвід зарубіжної науки і техніки; поліпшити роботу з добору та підготовки наукових співробітників до закордонних відряджень; заслуховувати на вчених радах звіти співробітників про результати наукових відряджень за кордон, а також звіти окремих співробітників на засіданнях Президії АН УРСР; вжити заходів до поліпшення організації прийому в установах АН УРСР іноземних вчених і спеціалістів; створити при Президії АН УРСР Комісію з міжнародних зв'язків і затвердити положення про неї (голова комісії – головний вчений секретар Президії АН УРСР чл.-кор. Г. С. Писаренко).

№ 44 від 28.02.1964.

Ухвалили рішення, спрямовані на своєчасну підготовку видання «Історія Академії наук Української РСР», загальним обсягом 60 авт. арк. (українською мовою). Підготовку до видання «Історії Академії наук Української РСР» доручили Головній редакції УРЕ. Затвердили склад редакційної колегії монографії, головний редактор акад. Б. Є. Патон. Постановили також редакційній колегії під час розробки структури монографії передбачити висвітлення історії АН УРСР, її установ, звернувши особливу увагу на історію і перспективи розвитку основних наукових напрямів. Ухвалили вважати за необхідне подати в монографії основні довідкові матеріали: персональний склад академіків і членів-кореспондентів АН УРСР з моменту заснування Академії наук по теперішній час, з короткими довідками про їх наукову діяльність, перелік наукових установ та їх коротку характеристику, хронологічну таблицю найважливіших дат з історії АН УРСР, іменний та предметний покажчики. Доручили Головній редакції УРЕ здійснити видання зазначеної праці і доповнили склад редакційної колегії «Історії Академії наук Української РСР». Встановили, що робота наукових співробітників установ АН УРСР з підготовки окремих розділів монографії повинна бути передбачена планами науково-дослідних робіт.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1348, арк. 68–198. Оригінал. Машинопис.

Березень 1964 р.

№ 45 від 03.03.1964.

«Про розвиток в АН УРСР досліджень у галузі географії» [*4]

№ 46 від 11.03.1964.

На часткову зміну постанови Президії АН УРСР від 20 жовтня 1961 р. (протокол № 48, п. 638) звільнили акад. М. П. Барабашова від обов'язків голови наукової ради з проблеми «Астрометрія, астрофізика та радіоастрономія» і призначили головою ради чл.-кор. Є. П. Федорова.

№ 47 від 11.03.1964.

Внесли зміни до складу редакційних колегій журналів Відділу математики, механіки і кібернетики АН УРСР, зокрема, збільшили кількість членів редакційної колегії журналу «Прикладна механіка» з 10 до 16 осіб (відповідальний редактор акад. Г. М. Савін). Зважаючи на деякі зміни в профілі журналу «Автоматика», затвердили редакційну колегію, призначивши відповідальним редактором О. Г. Івахненка. Вивели зі складу редакційної колегії «Украинского математического журнала» Я. Б. Лопатинського та ввели до складу редакційної колегії Ю. М. Березанського.

№ 48 від 12.03.1964.

Розглянули доповідну записку голови Комісії по охороні природи та сприяння розвитку природних багатств АН УРСР чл.-кор. І. Г. Підоплічка «Про участь працівників АН УРСР у розробці питань охорони природи і раціонального використання природних багатств» і постановили: клопотатись до РМ УРСР про підпорядкування відповідній організації Українського товариства охорони природи та сприяння розвитку природних багатств як такого, що не відповідає профілю діяльності АН УРСР; визнати недоцільним подальше існування цієї комісії при АН УРСР як такої, що вичерпала свої функції; дозволити Інституту зоології провести конкурс на заміщення посади с. н. с. і м. н. с., що використовувалися комісією; доручити бюро Відділів наук Секції хіміко-технологічних і біологічних наук Президії АН УРСР та Відділу наук про Землю і Космос АН УРСР упродовж місяця опрацювати заходи, спрямовані на розгортання наукових досліджень в установах АН УРСР із питань охорони природи, раціонального використання і відтворення природних багатств УРСР; доручити Секції хіміко-технологічних і біологічних наук Президії АН УРСР упродовж місяця розглянути питання про доцільність створення проблемної наукової ради для координації досліджень з питань охорони природи, раціонального використання і відтворення природних багатств УРСР.

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1... С. 529–531 (док. № 212).

№ 49 від 12.03.1964.*1

№ 50 від 12.03.1964.

Постановили організувати в складі Інституту економіки відділ з розробки проблем розвитку земельних відносин і використання земельних ресурсів УРСР. Керівництво відділом поклали на члена Президії АН УРСР акад. П. М. Першина і ухвалили рішення із забезпечення кадрами новоствореного відділу.

№ 51 від 12.03.1964.

Зазначили, що Державний комітет РМ УРСР по координації науково-дослідних робіт постановою від 7 грудня 1963 р. № 17-а затвердив перелік та річний обсяг республіканських міжвідомчих тематичних наукових і науково-технічних (науково-методичних) збірників і їх розподіл між міністерствами і відомствами УРСР, а РМ УРСР 7 січня 1964 р. прийняла постанову, якою затвердила Положення про порядок їх підготовки. Постановили: прийняти до керівництва затверджене постановою РМ УРСР 7 січня 1964 р. Положення про республіканські міжвідомчі тематичні наукові, науково-технічні і науково-методичні збірники науково-дослідних установ, закладів вищої освіти та інших організацій УРСР; затвердити головні установи з видання республіканських міжвідомчих наукових і науково-технічних збірників та склад редакційних колегій. Зобов'язали директорів головних наукових установ: створити сприятливі умови для роботи редакційних колегій; до 25 березня 1964 р. повідомити усім зацікавленим установам річний обсяг та склад редакційних колегій, закріплених за ними республіканських міжвідомчих тематичних збірників, та організувати роботу редакційних колегій із комплектування штатами цих збірників; разом з редакційними колегіями збірників не пізніше як 10 травня 1964 р. подати РВР АН УРСР та Видавництву «Наукова думка» АН УРСР пропозиції щодо тематичних назв і обсягу збірників, які планується видати у 1965 р. Прийняли інші рішення, спрямовані на вчасну підготовку та публікацію збірників і фінансові питання з їх видання.

№ 52 від 12.03.1964.

Заслухали інформацію академіка-секретаря Відділу хімії і хімічної технології АН УРСР акад. К. Б. Яцимирського про організацію у 1964 р. в АН УРСР літньої школи з підвищення кваліфікації наукових співробітників з нових питань квантової хімії і постановили організувати зазначену школу з 1 по 15 червня в с. Кацівелі. Визначили, що основним завданням школи є підвищення кваліфікації наукових співробітників установ АН УРСР та залучення до активної наукової роботи молодих кандидатів наук із закладів вищої освіти через організацію для них читання лекцій

провідними вченими країни та проведення відповідних семінарів. Ухвалили рішення, спрямовані на організацію та фінансування цього заходу.

№ 53 від 12.03.1964.

Затвердили кадрові рішення по Інституту хімії високомолекулярних сполук, зокрема: звільнили з 6 березня 1964 р. акад. В. С. Гутирю від обов'язків заступника директора з наукової роботи у зв'язку з перевантаженістю роботою в Президії АН УРСР, залишивши за ним наукове керівництво тематикою з питань нафтохімії; звільнили з 6 березня 1964 р. к. т. н. А. С. Шевлякова від обов'язків головного хіміка та затвердили його на посаді заступника директора з наукової роботи, поклавши на нього виконання обов'язків завлабораторії технології і синтезу мономерів і полімерів; затвердили з 6 березня 1964 р. д. т. н. І. Я. Тюряєва на посаді заступника директора з наукової роботи, поклавши на нього виконання обов'язків завлабораторії каталітичного синтезу.

№ 54 від 12.03.1964.

Постановили затвердити Інститут економіки головним виконавцем теми «Шляхи підвищення економічної ефективності капітальних вкладень у народне господарство Української РСР» та схвалили основні напрями розробки цієї теми. Постановили клопотатися до РМ УРСР про участь у виконанні згаданої теми наукових установ інших міністерств і відомств республіки. Встановили, що наукові установи, які залучаються до опрацювання теми, подають до Інституту економіки не пізніше як 1 вересня 1964 р. звіти по окремих розділах. Доручили Секції суспільних наук Президії АН УРСР внести зміни до тематичного плану Інституту економіки. Зобов'язали Інститут економіки розробити і до 10 березня 1964 р. подати до Президії АН УРСР робочий план виконання теми. Встановили, що Інститут економіки до 1 листопада 1964 р. подає до Ради по науці при РМ УРСР наукову доповідь з цієї теми.

№ 55 від 12.03.1964. *1

№ 56 від 14.03.1964.

Зобов'язали Секції Президії АН УРСР, бюро Відділів наук і установи АН УРСР розглянути пропозиції та зауваження, висловлені на Загальних зборах АН УРСР, і вжити заходів до їх реалізації.

№ 57 від 17.03.1964.

Затвердили план прийому до аспірантури наукових установ АН УРСР на 1964 р. у кількості 424 осіб із відривом і 115 осіб без відриву від виробництва. Зобов'язали керівників науково-дослідних установ: організувати вчасний підбір кандидатів до аспірантури, встановивши зв'язки з підприємствами, науковими установами, закладами вищої освіти; заввідділів і зав-

лабораторій – вчасно й якісно провести відбір кандидатів і прийом до аспірантури. Доручили Сектору аспірантури АН УРСР разом з бюро Відділів хімічної технології та наук про Землю і Космос АН УРСР уточнити розподіл вакансій до аспірантури по інститутах і всередині інститутів за науковими спеціальностями. Прийняли інші рішення, спрямовані на організацію процесу прийому в аспірантуру та забезпечення житлом аспірантів.

№ 58 від 17.03.1964. Заслухали та обговорили доповідь директора Інституту напівпровідників акад. В. Є. Лашкарьова «Про стан наукових досліджень в Інституті напівпровідників АН УРСР». Визначили напрями наукової роботи інституту на найближчі роки: теоретичні і експериментальні дослідження взаємодії електромагнітного випромінювання з напівпровідниками для пізнання будови і фізичних властивостей напівпровідників з метою передбачення нових фізичних явищ і аналізу можливостей їх практичного використання та створення приймачів, джерел і посилювачів електромагнітного випромінювання у широкому діапазоні довжини хвиль; розробка теорії, принципів побудови і доцільність конструкції напівпровідникових приладів, що базуються на взаємодії випромінювань із напівпровідниками, і практичне створення джерел і підсилювачів електромагнітного випромінювання; розробка фізико-технічних основ мікроелектроніки; вивчення фізичних властивостей поверхні напівпровідників з метою створення наукових основ керування об'ємними властивостями через їх поверхню та забезпечення стабільної роботи напівпровідникових приладів; розробка фізико-хімічних і технологічних основ одержання перспективних напівпровідникових матеріалів і дослідження фізико-хімічних умов росту досконалих кристалів напівпровідників. З метою забезпечення розвитку досліджень з напівпровідникової мікроелектроніки постановили створити в інституті сектор мікроелектроніки у складі: лабораторія мікрофотоперетворювачів; лабораторія тонкоплівкових напівпровідників; неструктурна лабораторія технології тонкоплівкових систем і група електролюмінісценції. Призначили керівником сектора к. т. н. С. В. Свєчнікова. Зобов'язали дирекцію інституту: зосередити наукові сили і матеріально-технічні засоби на розвитку досліджень взаємодії електромагнітного випромінювання з напівпровідниками з тим, щоб забезпечити вихід інституту в цьому напрямі на провідне місце в країні; розробити план заходів для створення міцної технологічної та експериментально-виробничої бази; до 1 вересня 1964 р. забезпечити введення в дію усього комплексу кріогенної станції та створити умови для роботи лабораторій інституту з використанням низьких температур; розробити план підготовки висококваліфікованих спеціалістів з метою забезпечення потреб Напівпровідникового центру АН УРСР;

посилити роботу з узагальнення результатів наукових досліджень та вжити заходів до завершення багаторічних досліджень підготовкою монографій; поліпшити творчі зв'язки з державними комітетами з галузей промисловості, визначити тематику і забезпечити проведення комплексних досліджень з відповідними академічними установами і закладами вищої освіти республіки.

№ 59 від 25.03.1964.

Заслухали і схвалили доповідь начальника відділу капітального будівництва АН УРСР В. П. Чоповського про житлове будівництво АН УРСР у 1964 р. і доручили йому внести виправлення до проєкту постанови в частині задоволення потреб аспірантів у житлі. Затвердили план капіталовкладень по АН УРСР на 1964 р. у галузі житлового будівництва у сумі 3,0 млн крб, зокрема з введенням у дію 31 518 *м*^{2} жилої площі або 931 квартиру. Ухвалили клопотатися до Держплану УРСР про додаткове виділення АН УРСР 0,5 млн крб для будівництва житлового будинку по проспекту Миру, 48 у Дарниці (м. Київ). Зобов'язали відділ капітального будівництва АН УРСР прискорити одержання документації на будівництво запланованих об'єктів.

№ 60 від 30.03.1964.*[1]

№ 61 від 31.03.1964.

Постановили звільнити з 1 квітня 1964 р. к. т. н. І. К. Нікітіна від обов'язків заступника директора Інституту механіки. Затвердили на посадах по Інституту проблем матеріалознавства: к. т. н. О. К. Теодорович – керівника лабораторії матеріалів для електронно-обчислювальної техніки і автоматики; к. т. н. Г. М. Третьяченка – керівника лабораторії дослідження термічної напруженості при нестаціонарних теплових режимах; к. т. н. В. Т. Трощенка – керівника лабораторії динамічної міцності; к. т. н. Ю. М. Семенова – керівника відділу промислової технології тугоплавких сполук. Затвердили на посадах по Інституту історії: д. і. н. В. А. Дядиченка – заввідділу історії досоціалістичних формацій; к. і. н. О. А. Парасунька – заввідділу історії міст і сіл УРСР. Затвердили на посадах: к. філос. н. А. О. Єришева – заввідділу атеїзму Інституту філософії; д. т. н. О. М. Крижанівського – керівника відділу автоматизації процесів литва Інституту проблем литва; д. т. н. В. О. Єфімова – керівника відділу процесів плавлення сплавів і формування злитків Інституту проблем литва; к. т. н. О. М. Цебрика – керівника відділу фізико-хімії формувальних матеріалів Інституту проблем литва; к. т. н. Б. Х. Хана – керівника лабораторії кристалізації і формоутворення виробів з окисних розплавів Інституту проблем литва; к. філол. н. Б. А. Деркача – вченого секретаря Інституту літератури

ім. Т. Г. Шевченка; к. х. н. Р. В. Чернова – вченого секретаря Інституту загальної та неорганічної хімії; к. б. н. В. О. Сальського – вченого секретаря Одеського відділення Інституту біології південних морів; д. х. н. П. С. Пелькіса – завлабораторії синтетичних фізіологічно активних речовин Інституту органічної хімії; к. ф.-м. н. А. Є. Степанова – вченого секретаря Інституту кібернетики. Звільнили к. х. н. О. В. Четверикова від в. о. вченого секретаря Інституту загальної та неорганічної хімії, залишивши його в. о. с. н. с. лабораторії електрохімії розплавлених солей цього інституту до проходження конкурсу.

№ 62 від 31.03.1964.

Постановили з метою підготовки наукової доповіді для Ради по науці при РМ УРСР включити в тематичний план відділу статистики Інституту економіки на 1964 р. тему «Особливості природного руху населення Української РСР і заходи по його раціоналізації».

№ 63 від 31.03.1964.

Затвердили склад експертних комісій Відділів АН УРСР з виборів академіків і членів-кореспондентів АН УРСР у 1964 р.

№ 64 від 31.03.1964.

Заслухали та обговорили доповідь голови Секції суспільних наук Президії АН УРСР акад. І. К. Білодіда про стан зберігання книжкових фондів Державної публічної бібліотеки УРСР і про постанову комітету державного контролю Радянського району м. Києва з цього питання від 28 грудня 1963 р. та відзначили певні недоліки у зберіганні книжкових фондів у бібліотеці. Зобов'язали Управління справами АН УРСР забезпечити виготовлення до кінця другого кварталу 1964 р. необхідних стелажів та іншого обладнання для впорядкування фондів. Зобов'язали відділ капітального будівництва АН УРСР забезпечити в 1964–1965 рр. добудову основного книгосховища бібліотеки по вул. Володимирській, 62 у м. Київ. Доручили Бібліотечній раді і відділу капітального будівництва АН УРСР клопотатися до директивних органів про передачу бібліотеці приміщень Покровського монастиря. Взяли до відома, що планом капітального будівництва АН УРСР на 1966–1970 рр. передбачено будівництво нового приміщення Державної публічної бібліотеки УРСР. Постановили клопотатися до уряду УРСР про виділення АН УРСР додаткових асигнувань для проведення невідкладних ремонтних робіт у бібліотеці.

№ 65 від 31.03.1964. *1

№ 66 від 31.03.1964.

Надали директору Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка чл.-кор. М. З. Шамоті творчу відпустку з 20 березня 1964 р. на чотири місяці для

завершення роботи над монографією і поклали обов'язки директора інституту на к. філол. н. С. Д. Зубкова.

№ 67 від 31.03.1964.

Постановили паралельно з українськими виданнями «Історії Української РСР» (у двох томах) та «Історії української радянської літератури» (в одному томі), які мають бути опубліковані у 1964 р., здійснити видання цих праць російською мовою та дали відповідні доручення РВР АН УРСР і Видавництву «Наукова думка» АН УРСР з тим, щоб забезпечити вихід цих видань у 1965 р.

№ 68 від 31.03.1964.

Дозволили Міжвідомчому геофізичному комітету при Президії АН УРСР провести 14–18 квітня 1964 р. у м. Київ VII Українську республіканську нараду геофізиків та астрономів.

№ 69 від 31.03.1964.

Затвердили Положення про Бібліотечну раду при Президії АН УРСР.

№ 70 від 31.03.1964.

Затвердили склад вченої ради Інституту гідромеханіки під керівництвом к. т. н. М. М. Дідковського.

№ 71 від 31.03.1964.

Вивели зі складу вченої ради Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка к. філол. н. О. К. Романовського і ввели до її складу вченого секретаря цього інституту к. філол. н. Б. А. Деркача.

№ 72 від 31.03.1964. *1

№ 73 від 31.03.1964. *3

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1348. Арк. 199–249. Оригінал. Машинопис; Спр. 1349. Арк. 1–49. Оригінал. Машинопис.

Квітень 1964 р.

№ 74 від 02.04.1964.

З метою розвитку газової і нафтової промисловості УРСР, концентрації зусиль наукових геологічних установ на забезпеченні підвищення ефективності геологорозвідувальних робіт на нафту і газ та приросту їх промислових запасів постановили: до 1 жовтня 1964 р. розробити спільно з УкрНДГРІ, УкрВНДІГазом та іншими геологорозвідувальними організаціями єдиний план науково-дослідних, розшуково-геофізичних і геологорозвідувальних робіт на природний газ і нафту в УРСР на 1966–1970 рр.; розглянути питання про організацію та розширення в межах існуючої кількості і штатів протягом 1964–1965 рр. у геологічних установах АН УРСР

відповідних відділів для проведення робіт з перспективної оцінки території УРСР на газ і нафту та науковому обґрунтуванню напрямів подальших геолого-розшукових і розвідувальних робіт на ці корисні копалини, а також про створення відділу прикладної геофізики Інституту геофізики. Ухвалили рішення, спрямовані на поліпшення впровадження результатів наукових досліджень, зокрема розгляд виконання звітів за темами в інститутах АН УРСР (геології і геохімії горючих копалин, геологічних наук і геофізики), що стосуються проблем нафтогазоносності території УРСР.

№ 75 від 02.04.1964.

Змінили склад головної редакційної колегії тритомника «Історія технічного розвитку вугільної промисловості Донецького басейну», зокрема ввели до неї головного геолога Головного управління геології і охорони надр при РМ УРСР В. С. Попова і д. т. н. Гейєра. Затвердили вченим секретарем головної редакції Ю. О. Заболотнюка. Вивели зі складу головної редакційної колегії д. т. н. Д. С. Ємельянова і к. і. н. А. О. Рутенка.

№ 76 від 03.04.1964.

Заслухали та обговорили доповідь Президента АН УРСР акад. Б. Є. Патона про завдання наукових установ АН УРСР у світлі постанови Президії АН СРСР від 18 жовтня 1963 р. № 604 «Про розробку методологічних проблем природознавства і суспільних наук». Постановили вважати одним із найважливіших завдань Секцій Президії, бюро Відділів наук, наукових рад і установ АН УРСР всебічний розвиток досліджень із методологічних проблем сучасного природознавства і суспільних наук, зміцнення зв'язку цих досліджень із практикою розвитку соціальних наук на основі творчого союзу у галузі філософії і спеціальних наук. Визначили за доцільне зосередити зусилля філософів і природознавців республіки на розробці загальнометодологічних проблем науки. Постановили об'єднати зусилля природознавців і філософів при розробці методологічних проблем на аналізі логіки природничо-наукового пізнання, побудови теорії сучасного природознавства і співвідношення діалектики і методів природничих наук, структури і видів матерії, комплексних досліджень природничих об'єктів, кібернетики. Зобов'язали наукові установи АН УРСР внести до своїх планів науково-дослідної роботи на 1964–1965 рр. тематику з методологічних проблем природничих наук. Зобов'язали бюро Відділів наук і наукові установи АН УРСР активізувати роботу постійно діючих семінарів. Зобов'язали Секцію суспільних наук Президії АН УРСР та Інститут філософії внести пропозиції про підготовку у 1964–1965 рр. методологічної конференції і міжреспубліканської наради. Постановили вважати за доцільне провести у травні–червні 1965 р. всесоюзну або республіканську

нараду з питань діалектики і логіки сучасного наукового пізнання (фізико-математичної науки, включаючи кібернетику). Зобов'язали наукову раду з проблеми «Філософські питання природознавства» провести у другому кварталі 1964 р. спеціальну розширену нараду з питань методології природознавства. Ухвалили інші рішення з видавничої діяльності у цій сфері та спрямовані на підготовку кадрів в аспірантурі Інституту філософії зі спеціальності «філософські питання природознавства». Постановили обговорити цю постанову до 1 травня 1964 р. на засіданнях учених рад наукових установ АН УРСР.

№ 77 від 03.04.1964.

Затвердили Інструкцію про порядок проведення виборів академіків і членів-кореспондентів АН УРСР у 1964 р.

№ 78 від 03.04.1964.

Постановили: з 2 квітня 1964 р. протягом двох тижнів розпочати переміщення Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного у новий корпус по вул. Окружній, 61 у м. Київ; зобов'язали інститут у місячний термін після закінчення будівництва здійснити переїзд всього інституту; до 15 квітня 1964 р. перевести у нове приміщення дирекцію, канцелярію, бухгалтерію та госпчастину інституту. Доручили відділу капітального будівництва АН УРСР: забезпечити інститут електричним струмом високої напруги; закріпити за інститутом площу по вул. Окружній для будівництва нового лабораторного корпусу; здійснити упродовж 1964 р. прив'язку існуючих проєктів віварію, оранжереї та інсектарію, а також проєкту напіввиробничих установок для дільниці інституту по вул. Окружній, 61. Ухвалили також інші рішення, спрямовані на вчасне переміщення інституту, його матеріально-технічне обслуговування та поповнення бібліотечного фонду.

№ 79 від 10.04.1964.

З метою поліпшення координаційної діяльності Відділу фізики АН УРСР постановили вважати його головними завданнями в галузі координаційної діяльності: визначення основних напрямів і принципових питань розвитку і планування наукових досліджень з різних галузей фізики в республіці; аналіз наслідків наукових досліджень та розгляд планів науково-дослідних робіт із фізики; визначення напряму робіт у галузі фізики і спеціалізації науково-дослідних установ та кафедр закладів вищої освіти. Дали низку доручень бюро Відділу фізики АН УРСР з питання поліпшення координаційної діяльності. Постановили вважати за доцільне скликання у квітні 1964 р. засідання Ради по координації наукових досліджень з природничих і суспільних наук УРСР для обговорення проєкту п'ятирічного плану розвитку науки в УРСР. Звернули увагу академіків-

секретарів бюро Відділів наук АН УРСР на повільне розгортання координаційної діяльності. Постановили вважати за доцільне скликати у квітні 1964 р. засідання Ради по координації науково-дослідних робіт з природних і суспільних наук УРСР для обговорення проєкту п'ятирічного плану розвитку науки в УРСР. Підтримали пропозицію бюро Відділу фізики АН УРСР щодо клопотання до АН СРСР про введення провідних учених АН УРСР до складу відповідних наукових рад АН СРСР з проблем.

№ 80 від 13.04.1964.

Ухвалили кадрові рішення по Інституту ботаніки, зокрема: призначили к. б. н. Г. І. Білика в. о. директора до проведення наступних виборів і затвердження Загальними зборами АН УРСР, звільнивши його від виконання обов'язків заступника директора з наукової роботи цього інституту; звільнили з 16 квітня 1964 р. к. б. н. О. Т. Артюшенко від т. в. о. заступника директора з наукової роботи Інституту ботаніки; звільнили з 16 квітня 1964 р. к. б. н. П. Г. Сидоренка з посади вченого секретаря Відділу загальної біології АН УРСР, затвердили його на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту ботаніки і винесли йому подяку за багаторічну і сумлінну роботу в апараті Президії АН УРСР. Призначили з 16 квітня 1964 р. к. б. н. Г. Й. Пиряник на посаду вченого секретаря Відділу загальної біології АН УРСР, звільнивши її з посади наукового співробітника-консультанта науково-організаційного відділу Президії АН УРСР.

Звільнили з 16 квітня 1964 р. к. б. н. І. Ф. Олійника з посади вченого секретаря Відділу біохімії, біофізики та фізіології АН УРСР і призначили його виконувачем обов'язків с. н. с. лабораторії фізіології травлення Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця, а також винесли йому подяку за багаторічну і сумлінну працю в апараті Президії АН УРСР.

По Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні: звільнили з 16 квітня 1964 р. к. філол. н. К. К. Цілуйка від обов'язків заступника директора з наукової роботи, залишивши його на посаді заввідділу історії української мови і винесли йому подяку за багаторічну і сумлінну роботу; затвердили з 16 квітня 1964 р. к. філол. н. В. М. Русанівського на посаді заступника директора; звільнили з 16 квітня 1964 р. к. філол. н. М. М. Пещак від обов'язків вченого секретаря Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні у зв'язку з переходом на посаду с. н. с. цього інституту і винесли їй подяку за багаторічну і сумлінну роботу.

Затвердили чл.-кор. О. З. Широкова на посаді завлабораторії механіки гірських порід філіалу Інституту механіки (м. Дніпропетровськ). Затвердили на посадах: к. філос. н. В. Ю. Євдокименка – заввідділу історії філософської і соціологічної думки в Україні Інституту філософії;

к. і. н. О. А. Макаренка – заввідділу пролетарського інтернаціоналізму, радянського патріотизму і дружби народів Інституту філософії; чл.-кор. О. Г. Івахненка – заввідділу комбінованих систем управління Інституту кібернетики; к. т. н. І. І. Іщенка – завлабораторії динамічної міцності Інституту механіки; к. ф.-м. н. К. Л. Ющенко – заввідділу автоматизації програмування Інституту кібернетики; к. ф.-м. н. М. М. Багрова – начальника лабораторії № 3 ДКБ Фізико-технічного інституту; к. філол. н. В. П. Іванисенка – заввідділу теорій соціалістичного реалізму і сучасного літературного процесу Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка.

№ 81 від 15.04.1964.

Заслухали інформацію про виконання плану підготовки наукових кадрів установами АН УРСР на 1963 р. і зазначили, що план по АН УРСР виконано з підготовки докторів наук – на 100 %, кандидатів наук – на 86,5 %, з урахуванням поданих до захисту дисертацій план виконано з перевищенням. Ухвалили рішення, спрямовані на покращення підготовки наукових кадрів в академічних установах у 1964 р., зокрема з неухильного виконання планів підготовки наукових кадрів.

№ 82 від 15.04.1964.*1

№ 83 від 15.04.1964. *3

№ 84 від 15.04.1964.

Заслухали та обговорили доповідь директора Інституту газу чл.-кор. В. Ф. Копитова. З метою поліпшення науково-дослідних робіт із хімічної переробки газу постановили: забезпечити розвиток наукових досліджень із піролізу, каталітичного розкладання і конверсії вуглеводнів, одержання, очистки і фракціонування нижчих олефанів, розділення вуглеводневих газів, вивчення кінетики реакцій із вуглеводневими газами, створення нових методів одержання вуглеводнів високого ступеня чистоти і розробки нових методів використання газу в хімічній промисловості, а також із керування процесами хімічної технології з застосуванням електронно-обчислювальних машин; до 25 квітня 1964 р. погодити план науково-дослідних робіт із Всесоюзною координаційною радою з проблеми «Наукові основи хімічної технології»; до 20 квітня 1964 р. підготувати і подати до бюро Відділу хімії і хімічної технології АН УРСР пропозиції про можливість і доцільність проведення робіт із рідкого водню.

Також схвалили перелік комплексних робіт Інституту газу з іншими хімічними установами АН УРСР. Доручили бюро Відділу хімії і хімічної технології АН УРСР до 1 червня 1964 р. створити при Відділі наукову раду з проблеми «Наукові основи хімічної технології». Ухвалили низку рішень, спрямованих на забезпечення науковими кадрами Інституту газу.

№ 85 від 15.04.1964.

На підставі розпорядження Президії АН СРСР від 2 квітня 1964 р. № 57–606 з метою поліпшення наукової інформації та своєчасної публікації результатів досліджень постановили: організувати з 1 січня 1965 р. видання п'яти нових журналів АН УРСР («Прикладная механика», «Физико-химическая механика материалов», «Теоретическая и экспериментальная химия», «Кибернетика», «Гидробиологический журнал»); збільшити річний обсяг і періодичність трьох існуючих журналів АН УРСР («Порошковая металлургия», «Мікробіологічний журнал», «Радянське літературознавство»); у зв'язку з організацією журналу «Прикладная механика» припинити з 1 січня 1965 р. видання журналу «Прикладна механіка». Доручили РВР АН УРСР подати на затвердження Президії АН УРСР перелік наукових збірників, потреба у виданні яких відпадає у зв'язку з організацією нових журналів, а також за погодженням з Відділами наук АН УРСР подати пропозиції щодо відповідальних редакторів нових журналів і складу редколегій. Доручили Відділам наук АН УРСР, органами яких є нові журнали, разом із фінансово-плановим відділом у двотижневий строк підготувати і подати на затвердження Президії АН УРСР пропозиції щодо штатів редакцій журналів. Видання нових журналів поклали на Видавництво «Наукова думка» АН УРСР.

№ 86 від 15.04.1964.

На додаток до постанови Президії АН УРСР від 28 лютого 1964 р. № 44 ввели до складу редакційної колегії «Історії Академії наук УРСР» акад. Д. К. Зерова.

№ 87 від 15.04.1964.

Затвердили на посадах по Інституту гідромеханіки: д. т. н. І. Л. Розовського – заввідділу динаміки відкритих потоків; д. т. н. Л. І. Дятловицького – заввідділу динаміки систем у рідкому середовищі; д. т. н. М. М. Біляшевського – заввідділу фільтрації; к. ф.-м. н. А. М. Панченкова – заввідділу гідродинаміки великих швидкостей; к. т. н. М. О. Силіна – заввідділу гідродинаміки двофазних потоків.

№ 88 від 15.04.1964.

На виконання постанови РМ УРСР від 20 вересня 1963 р. № 1084 «Про заходи по виконанню постанови Ради Міністрів СРСР від 1 серпня 1963 р. № 843 "Про план механізації і автоматизації підготовки і пошуку інформації та про впровадження найновіших засобів зв'язку для швидкої її передачі"», на розвиток постанови Президії АН УРСР від 11 жовтня 1963 р. № 1087 зобов'язали Інститут кібернетики: завершити у 1964 р. розробку дослідного варіанта алгоритмічної системи інформаційного пошуку

літератури з обчислювальної техніки; до 1 липня 1965 р. розробити дескрипторну механічну або автоматичну систему пошуку наукової літератури з обчислювальної техніки та провести експериментальну перевірку цієї системи в бібліотеці Інституту кібернетики на базі однієї з серійних електронних обчислювальних цифрових машин; до 1 грудня 1965 р. разом з інститутами Відділу фізико-технічних проблем матеріалознавства АН УРСР перевірити придатність згаданої системи до пошуку літератури з інших галузей технічних наук; до 15 грудня 1965 р. за погодженням з ДК РМ УРСР по координації науково-дослідних робіт подати на розгляд Президії АН УРСР пропозиції і план робіт з впровадження системи інформаційного пошуку наукової літератури для Республіканського довідково-інформаційного фонду.

№ 89 від 15.04.1964. *1

№ 90 від 15.04.1964.

У зв'язку з закінченням будівництва у першому півріччі 1964 р. низки лабораторних приміщень у м. Київ встановили строки заселення новозбудованих приміщень: головного лабораторного корпусу Інституту хімії високомолекулярних сполук – 16 травня; технологічного корпусу Інституту проблем литва – 20 квітня, а головного лабораторного корпусу – 5 липня; лабораторного корпусу № 3 Інституту проблем матеріалознавства – 6 червня; технологічного корпусу Інституту технічної теплофізики – 15 травня; першої черги лабораторного корпусу Інституту кібернетики – 25 травня; другої черги теплотехнічного корпусу Інституту газу – 20 травня.

№ 91 від 16.04.1964.

Схвалили діяльність Радянської комісії КБГА і постановили опублікувати її звіт, а також доповіді геологів на VI з'їзді КБГА (30 друк. арк.). Ухвалили клопотатися до Президії АН СРСР: дозволити Радянської комісії КБГА провести у 1964–1965 рр. колоквіум у м. Львів із мікропалеонтології Карпат і Балкан за участю представників цієї асоціації строком дев'ять днів у жовтні 1964 р.; провести нараду седиментологічної комісії КБГА у м. Львів; взяти участь у засіданнях цієї комісії, що відбудуться у 1964–1965 рр. в інших країнах; запросити на чергову сесію Комісії по визначенню віку геологічних формацій КБГА у 1964 р. представників інших країн з доповідями про проведені спільно з АН УРСР дослідження з визначення геохронології у НДР, Польщі, Румунії. Зобов'язали: Інститут геологічних наук – протягом 1964–1965 рр. провести разом з геологічними інститутами академій наук країн – учасниць КБГА роботи з вивчення абсолютного віку геологічних формацій Карпато-Балканського регіону; геологічні інститути АН УРСР – провести заходи, необхідні для участі у роботі

VII з'їзду КБГА. Постановили просити Радянську комісію КБГА підготувати і провести заходи для забезпечення широкої та активної участі геологів у роботі VII з'їзду КБГА, що відбудеться у 1965 р. в БНР.

№ 92 від 17.04.1964.

Постановили створити на базі відділу теорії ймовірностей і математичної статистики Інституту математики такі структурні підрозділи: відділ теорії ймовірностей, відділ теорії випадкових процесів, а також об'єднану лабораторію математичної статистики, і визначили їхні наукові завдання. Зокрема, визначили завдання відділу теорії ймовірності: розробка методів побудови асимптотичних розкладів для розподілу функціоналів від випадкових процесів і дослідження пов'язаних із цим питань про асимптотичну поведінку розв'язків диференціальних і інтегрально-диференціальних рівнянь; дослідження багатомірних стійких розподілів і зв'язаних із ними питань теорії функціональних рівнянь; розробка математичних методів дослідження систем масового обслуговування; вивчення систем масового обслуговування з ненадійними приладами й елементами і розробка методів підвищення надійності роботи таких систем. Для відділу теорії випадкових процесів визначили такі наукові завдання: розвиток загальної теорії випадкових процесів; розвиток теорії стохастичних диференціальних рівнянь і розробка методів її застосування до теорії автоматичного регулювання, вивчення випадкових шумів і полів у радіотехніці та радіоелектроніці; вивчення нагромадження похибок і способів їх усунення в обчислювальній математиці; вивчення граничних розподілів адуктивних функціоналів від випадкових процесів. Для об'єднаної лабораторії математичної статистики інститутів математики і кібернетики АН УРСР та Київського державного університету ім. Т. Шевченка визначили такі завдання: розвиток теоретичних досліджень із найактуальніших завдань математичної статистики; розробка методів математичної статистики і застосування їх до конкретних завдань народного господарства; розробка статистичних методів у теорії стомленості; розробка практичних рекомендацій із застосування статистичних критеріїв; виконання статистичних досліджень і розрахунків за завданнями міністерств, відомств, підприємств і проєктних організацій. Встановили, що відділ теорії ймовірностей і відділ випадкових процесів входять до складу Інституту математики, а об'єднана лабораторія математичної статистики – до інститутів математики і кібернетики АН УРСР та Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка, і діють на основі окремого положення, що його затверджує Президія АН УРСР за погодженням із Міністерством вищої і середньої спеціальної освіти УРСР. Доручили інститутам математики і

кібернетики спільно з Київським державним університетом ім. Т. Г. Шевченка до 10 травня 1964 р. розробити і подати на розгляд Президії АН УРСР проєкт Положення про об'єднану лабораторію математичної статистики. Затвердили штати зазначених структурних підрозділів.

№ 93 від 25.04.1964.

Розглянули підсумки роботи Видавництва «Наукова думка» АН УРСР за 1963 р. і вказали, що видавництвом у 1963 р. випущено 437 назв книжкової та журнальної продукції загальним обсягом 5386 обл.-вид. арк. Постановили вважати основним завданням Видавництва «Наукова думка» АН УРСР забезпечення високого наукового і фахового рівнів академічних видань, організацію злагодженої роботи з опрацювання рукописів, верстoк, ліквідацію браку і помилок у виданнях і зниження їх собівартості та на її основі безумовне виконання планів випуску літератури за всіма показниками. Ухвалили також рішення, спрямовані на покращення його діяльності.

№ 94 від 25.04.1964.

Відзначили позитивну роботу лабораторії експериментальної фонетики Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні (завлабораторії к. філол. н. Л. А. Близниченко) із розгортання наукових досліджень із гіпнопедії. Постановили проводити дослідження з гіпнопедії у таких напрямах: експериментально-фонетичні дослідження фізичних характеристик мови та їх зв'язку зі сприйманими якостями і суттєвими значеннями; фізіологічні дослідження реагування людини в різних умовах і фазах сну на різного характеру інформацію, що вводиться і закріплюється в пам'яті, впливу гіпнопедичних методів на вищу нервову діяльність і загальний стан людини; дослідження психологічних і педагогічних питань гіпнопедії; розробка основ програмування матеріалу для швидкісних і звичайних методів вводу і закріплення в пам'яті людини необхідної інформації під час природного сну.

Постановили реорганізувати лабораторію експериментальної фонетики Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні у структурний відділ експериментальної фонетики цього інституту і створити в його складі неструктурну лабораторію гіпнопедії. Ухвалили рішення, спрямовані на розгортання її діяльності. Також зобов'язали Інститут фізіології ім. О. О. Богомольця розробити і включити до тематичного плану наукової роботи інституту програму фізіологічних досліджень реагування людини у різних умовах і фазах сну на різного характеру інформацію, що вводиться і закріплюється в пам'яті, і стану вищої нервової діяльності в осіб, які піддавалися гіпнопедії, виділивши приміщення для проведення цих досліджень. Зобов'язали Інститут кі-

бернетики виділити групу наукових та інженерно-технічних працівників для розробки разом із відділом експериментальної фонетики Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні необхідного устаткування та приладів для програмування матеріалу для вводу і закріплення в пам'яті людини необхідної інформації під час природного сну. Постановили клопотатися до Міністерства вищої і спеціальної середньої освіти УРСР і Міністерства охорони здоров'я УРСР доручити підпорядкованим їм науково-дослідним установам взяти участь у комплексній розробці питань гіпнопедії. Доручили Секції суспільних наук Президії АН УРСР створити комісію з координації комплексних науково-дослідних робіт у галузі гіпнопедії та зобов'язали Секцію забезпечити відділ експериментальної фонетики необхідними штатами і коштами. Рекомендували цьому відділу розширювати наукове співробітництво з організаціями, які є співвиконавцями у гіпнопедичних дослідженнях. Ухвалили вийти з клопотанням до Міністерства оборони СРСР про доцільність створення військового центру з застосування методів гіпнопедії. Зобов'язали відділ експериментальної фонетики підготувати і видати науковий матеріал для широкого читача про стан і перспективи розвитку досліджень з гіпнопедії.

№ 95 від 28.04.1964.

Ухвалили кадрові рішення, зокрема: звільнили чл.-кор. Р. В. Чаговця від обов'язків заступника директора з наукової роботи Інституту біохімії, залишивши його на посаді завлабораторії біохімії вітамінів цього інституту, і винесли йому подяку за багаторічну і сумлінну працю; затвердили акад. В. О. Бєліцера на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту біохімії, поклавши на нього керівництво лабораторією біохімії структури і функції білків; звільнили д. т. н. М. П. Брауна від обов'язків заступника директора з наукової роботи Інституту проблем литва, залишивши його на посаді заввідділу легування і структурних перетворень; затвердили д. т. н. В. О. Єфімова на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту проблем литва, залишивши за ним керівництво відділом процесів плавлення сплавів і формування злитків; звільнили к. т. н. В. Т. Степуренка з посади заввідділу фізико-хімічної механіки литих матеріалів Інституту проблем литва.

Затвердили на посадах по Інституту геології і геохімії горючих копалин: д. г.-м. н. М. Р. Ладиженського – заввідділу регіональної геології нафтогазоносних провінцій; д. г.-м. н. В. П. Лінецького – заввідділу міграції нафти і газу; д. х. н. І. В. Грінберга – заввідділу хімії органічних матеріалів; д. т. н. Е. Б. Чекалюка – заввідділу проблем глибинних вуглеводнів; к. г.-м. н. Д. В. Гуржія – заввідділу колекторів нафти і газу; к. г.-м. н. Калюжного – заввідділу геохімії рідкісних і розсіяних елементів; к. г.-м. н.

В. І. Колтуна – заввідділу геохімії твердих горючих копалин. Затвердили на посадах: к. т. н. М. Ф. Друкованого – завлабораторії механіки вибуху гірських порід філіалу Інституту механіки (м. Дніпропетровськ); к. ф.-м. н. І. К. Коваля – заввідділу астрофізики Головної астрономічної лабораторії АН УРСР; затвердили к. ф.-м. н. І. Г. Колчинського – заввідділу фотографічної астрометрії Головної астрономічної лабораторії АН УРСР; к. ф.-м. н. Е. А. Гуртовенка – заввідділу фізики Сонця Головної астрономічної лабораторії АН УРСР. Постановили звільнити з 28 квітня 1964 р. к. ф.-м. н. Г. С. Кита від обов'язків вченого секретаря Фізико-механічного інституту з обранням його за конкурсом на посаду с. н. с. цього інституту.

№№ 96–98 від 28.04.1964.*1

№ 99 від 28.04.1964.

Затвердили розподіл приміщень поміж інститутами електродинаміки, кібернетики, теплофізики у корпусі Інституту електродинаміки по Брест-Литовському проспекту, 102 у м. Київ.

№ 100 від 28.04.1964.

Вивели зі складу вченої ради Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця акад. Р. Є. Кавецького і к. мед. н. М. В. Ільчевича і ввели до її складу д. мед. н. В. Я. Карупу і к. мед. н. М. Ю. Хурсіна.

№ 101 від 28.04.1964.

Схвалили пропозиції, підготовлені бюро Відділів наук АН УРСР і погоджені з Донецьким і Луганським промисловими обкомами КПУ про організацію Донецького відділу АН УРСР у складі інститутів: економічних досліджень, органічного синтезу, прикладної математики і механіки, фізико-технічного, а також Ботанічного саду. Доручили віцепрезиденту АН УРСР акад. М. П. Семененку до 1 червня 1964 р. підготувати клопотання до директивних органів про організацію Донецького відділу АН УРСР. Взяли до відома згоду Донецького та Луганського промислових обкомів КПУ забезпечити матеріальну базу окремих відділів і лабораторій установ Донецького відділу АН УРСР. Доручили академікам-секретарям Відділів наук АН УРСР підготувати пропозиції щодо зміцнення науковими кадрами установ Донецького відділу АН УРСР.

№ 102 від 28.04.1964.

Заслухали доповідь голови Секції суспільних наук Президії АН УРСР акад. І. К. Білодіда про розвиток суспільних наук в АН УРСР і зобов'язали установи Секції розширити у планах науково-дослідних робіт 1964–1965 рр. тематику методологічного й методичного характеру. Також рекомендували Секції розробити комплексну програму конкретно-соціологічних досліджень у 1964 р. Звернули увагу на необхідність активізації творчого обміну

думками в питаннях суспільствознавчих досліджень у республіці. Постановили вважати за потрібне підготувати до видання у 1965 р. збірник «Питання методології суспільних наук». Зобов'язали Секцію та бюро Відділу суспільних наук АН УРСР забезпечити наукове і науково-методичне керівництво підготовкою до видання «Історія міст і сіл Української РСР» у визначені директивними органами строки і здійснювати контроль за підготовкою низки інших видань.

№ 103 від 28.04.1964.

Постановили скликати в кінці травня 1964 р. чергове засідання Ради по координації науково-дослідних робіт УРСР. Зобов'язали голів Секцій Президії АН УРСР підготувати на засідання ради доповіді про розвиток відповідних галузей природничих і суспільних наук у республіці та ухвалили низку організаційних рішень із підготовки засідання.

№ 104 від 28.04.1964.

У зв'язку з реорганізацією і введенням нової структури Інституту проблем матеріалознавства поклали на директора цього інституту акад. І. М. Францевича керівництво сектором матеріалів спеціального призначення. Затвердили на посадах по Інституту проблем матеріалознавства: д. х. н. В. Н. Єременка – першого заступника директора Інституту матеріалознавства з покладенням на нього загального керівництва науково-організаційною роботою в цілому по інституту та обов'язків керівника сектора порошкової металургії і відділу фізичної хімії металокерамічних матеріалів; чл.-кор. Г. В. Самсонова – заступника директора з наукової роботи із покладанням на нього обов'язків керівника сектора тугоплавких матеріалів і відділу металургії тугоплавких і рідкісних металів і сплавів; чл.-кор. Г. С. Писаренка – заступника директора з наукової роботи із покладенням на нього обов'язків керівника сектора міцності матеріалів і зав-відділу високотемпературної міцності.

№ 105 від 28.04.1964.

«Про організацію Лабораторії спеціальної мікроскопії при Відділі загальної біології АН УРСР» [*4].

№ 106 від 30.04.1964.

Обговоривши питання, викладені у листі ЦК КПРС і РМ СРСР «Про збільшення ресурсу роботи автомобільних, тракторних, суднових, тепловозних та інших двигунів», схвалили пропозиції установ АН УРСР і зобов'язали дирекції інститутів проблем матеріалознавства, механіки, електрозварювання ім. Є. О. Патона, проблем литва, технічної теплофізи-

---

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1... С. 537–538 (док. № 217).

ки, гідромеханіки, металофізики і фізико-механічного: забезпечити виконання зазначених науково-дослідних робіт; подавати до Президії АН УРСР інформацію про хід їх виконання.

№ 107 від 30.04.1964.

Погодилися з пропозицією Секції суспільних наук Президії АН УРСР про реорганізацію об'єднаної вченої ради суспільних наук на дві ради: об'єднану вчену раду Відділу економіки, історії, філософії та права АН УРСР під керівництвом чл.-кор. І. О. Гуржія; об'єднану вчену раду Відділу літератури, мови та мистецтвознавства АН УРСР під керівництвом акад. І. К. Білодіда. Затвердили склад зазначених вище об'єднаних учених рад.

№ 108 від 30.04.1964.

«Про створення і будівництво Кібернетичного центру АН УРСР»[*4].

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1349. Арк. 1–180. Оригінал. Машинопис.

Травень 1964 р.

№ 109 від 05.05.1964.[*1]

№ 110 від 08.05.1964.

Розглянули питання про необхідність вчасного подання пропозицій до проєкту основних напрямів розвитку наукових досліджень і впровадження досягнень науково-дослідних робіт у народне господарство на 1966–1967 рр. і ухвалили з цього приводу низку організаційних рішень.

№ 111 від 08.05.1964.[*1]

№ 112 від 09.05.1964.

Постановили скликати 9–10 червня 1964 р. сесію Загальних зборів АН УРСР і Загальних зборів Відділів наук АН УРСР.

№ 113 від 09.05.1964.

Затвердили на посадах по Інституту електродинаміки: д. т. н. І. М. Постнікова – заввідділу магнітної гідродинаміки; д. т. н. І. М. Сироту – завлабораторії автоматизації динамічних процесів електричних систем; д. т. н. Л. В. Цукерника – заввідділу моделювання електричних систем. Затвердили на посаді заввідділу гідродинаміки хвиль Інституту гідромеханіки чл.-кор. Б. А. Пишкіна.

№ 114 від 09.05.1964.[*3]

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1... С. 538–539 (док. № 218).

№ 115 від 09.05.1964.

Закрите питання.

№ 116 від 09.05.1964.

Затвердили структуру і штатний розпис Відділення Інституту економіки у м. Львів у кількості 40 штатних од. (заступник директора інституту з наукової роботи і він же – керівник відділення, учений секретар, відділ економічного опанування нових підприємств, відділ наукової організації виробництва, відділ наукової організації праці, відділ наукової організації управління).

№ 117 від 11.05.1964.*1

№ 118 від 11.05.1964.

Постановили провести наукову сесію Відділу хімії і хімічної технології АН УРСР у вересні 1964 р. у м. Сєвєродонецьк і створили для її підготовки оргкомітет під керівництвом чл.-кор. К. Б. Яцимирського.

№ 119 від 11.05.1964.

Затвердили новий склад Ради по координації науково-дослідних робіт з природничих і гуманітарних наук УРСР під керівництвом акад. Б. Є. Патона. Постановили, що згідно з п. 5 Положення про Раду по координації до її складу входять також усі голови наукових рад з проблем і голови секцій союзних наукових рад з проблем.

№№ 120–121 від 11.05.1964. *1

№ 122 від 23.05.1964.

На виконання постанов ЦК КПРС і РМ СРСР від 18 травня 1963 р. № 452 «Про перебудову роботи Виставки досягнень народного господарства СРСР» і ЦК КПУ від 4 грудня 1963 р. № 1350 «Про перебудову роботи Виставки передового досвіду в народному господарстві Української РСР» зобов'язали: керівників наукових установ до 1 червня 1964 р. розробити і подати бюро Відділів АН УРСР проєкти тематичних планів з переліком експонатів, які пропонуються для демонстрації у 1965 р. на Виставці досягнень народного господарства УРСР і Виставці передового досвіду в народному господарстві СРСР; бюро Відділів наук АН УРСР – обговорити пропозиції наукових установ щодо показу результатів наукових досліджень на виставках і подати їх до Ради по виставках робіт АН УРСР; Секціям фізико-технічних і математичних наук і хіміко-технологічних і біологічних наук Президії АН УРСР – передбачити кошти на виготовлення експонатів.

№ 123 від 23.05.1964.

Розглянули питання подальшого розвитку наукових досліджень Головної астрономічної обсерваторії АН УРСР і визначили її основні напрями на-

укових досліджень. Схвалили пропозиції про співробітництво з АН Азербайджанської РСР у галузі астрономічних досліджень. Затвердили план будівництва Головної астрономічної обсерваторії АН УРСР. Зобов'язали директора обсерваторії чл.-кор. Є. П. Федорова підготувати відповідні документи для клопотання перед Президією АН СРСР про замовлення фірмі «Цейс» (НДР) довгофокусного рефрактора. Затвердили: план спільних науково-дослідних робіт Інституту радіофізики і електротехніки, Головної астрономічної обсерваторії АН УРСР та Інституту фізики за темою «Світлолокація поверхні Місяця за допомогою ОКГ з модуляцією добротності»; план спільних наукових досліджень комет за програмою МРСС АН УРСР, Київського державного університету ім. Т. Шевченка та Одеського державного університету. Схвалили спільну роботу Інституту кібернетики та Головної астрономічної обсерваторії АН УРСР з проєктування та виготовлення аналого-цифрового перетворювача. Ухвалили рішення, спрямовані на фінансове забезпечення наукових досліджень обсерваторії та кадрами нових напрямів астрономічних досліджень в Україні. Відзначили допомогу Інституту кібернетики Головній астрономічній обсерваторії АН УРСР у виконанні трудомістких обчислювальних робіт і те, що згідно з постановою ЦК КПУ і РМ УРСР від 28 травня 1963 р. № 643 у Головній астрономічній обсерваторії АН УРСР створено нові структурні підрозділи.

№ 124 від 26.05.1964. Постановили взяти до виконання постанову ЦК КПУ і РМ УРСР від 24 квітня 1964 р. № 414 «Про організацію виробництва та проведення випробування біомінеральних добрив у колгоспах і радгоспах УРСР». Визначили головною науковою установою з питань вивчення і застосування біомінеральних добрив Інститут загальної та неорганічної хімії, на який поклали термінову розробку і передачу проєктним інститутам вихідних даних і технології виготовлення біомінеральних добрив. Доручили також: Інституту фізіології рослин – розробити агротехнічні схеми і методи внесення біомінеральних добрив під різні сільськогосподарські культури та дати агрофізіологічну оцінку нового виду добрив; Інституту економіки – визначити економічну ефективність біомінеральних добрив в УРСР і дати економічну оцінку організації їхнього виробництва; Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного – передати заводу бактеріальних препаратів технологію вирощування мікробних маточних культур для виготовлення біомінеральних добрив. Схвалили основний напрям досліджень за проблемою. Постановили створити Комісію з питань біомінеральних добрив під керівництвом акад. Ф. Д. Овчаренка, поклавши на неї координацію і науково-методичне керівництво роботами з виготовлення, випробування і вивчення біомінеральних добрив в УРСР, розробку пропозицій, контроль

за виконанням тематичних планів і впровадженням біомінеральних добрив у сільське господарство. Прийняли рішення, спрямовані на фінансове та кадрове забезпечення цього напряму досліджень.

№№ 125–126 від 28.05.1964 і 29.05.1964.[*1]

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1349. арк. 181–242. Оригінал. Машинопис.

Червень 1964 р.

№ 127 від 02.06.1964.

Затвердили Інструкцію про порядок обрання директорів науково-дослідних інститутів АН УРСР.

№ 128 від 02.06.1964.

У зв'язку з пожежею у головному книгосховищі Державної публічної бібліотеки УРСР постановили надати їй матеріальну та фінансову допомогу і поновити роботу центрального корпусу. Встановили терміни закінчення ремонту бібліотечного обладнання і меблів до 1 серпня 1964 р. Збільшили кошторис бібліотеки в 1964 р. на 81,0 тис. крб і дозволили бібліотеці за рахунок додатково виділеного фонду зарплати провести набір тимчасових працівників у кількості 65 од. строком на шість місяців. Зобов'язали директора бібліотеки: забезпечити безперебійну роботу філіалу бібліотеки на Подолі у м. Київ і газетного відділу; підготувати фонди для відкриття бібліотеки, одного читального залу і кабінетів марксизму-ленінізму, музичного, бібліографічного, стародруків і сільськогосподарської літератури до 15 серпня 1964 р.; забезпечити відновлення фондів за рахунок дублікатів до 1 січня 1965 р. Постановили просити «Головкиївбуд» відремонтувати до 1 серпня 1964 р. перший і другий поверхи центральної частини будинку бібліотеки і читальний зал та забезпечити повне закінчення ремонту до 1 грудня 1964 р.

№ 129 від 03.06.1964.

Закрите питання.

№ 130 від 04.06.1964.

Затвердили Положення про відділ наукових кадрів АН УРСР.

№ 131 від 04.06.1964.

Затвердили на посадах по Інституту гідромеханіки: к. ф.-м. н. А. М. Панченкова – заступника директора з наукової роботи, залишивши за ним керівництво відділом гідродинаміки великих швидкостей; д. т. н. І. Л. Розовського – заступника директора з наукової роботи, залишивши за ним керівництво відділом динаміки відкритих потоків. Затвердили на посадах: к. т. н. С. А. Полянського – завлабораторії механіки екс-

кавації і навантаження філіалу Інституту механіки (м. Дніпропетровськ); к. т. н. Д. М. Большуткіна – завлабораторії низькотемпературного матеріалознавства Фізико-технічного інституту низьких температур; к. т. н. В. С. Гуменюка – заввідділу механіки полімерів Інституту механіки; к. т. н. О. О. Сигова – заввідділу окисно-водневого процесу Інституту газу; д. х. н. М. М. Граціанського – завлабораторії корозії металів Інституту загальної та неорганічної хімії; д. х. н. І. О. Неймарка – завлабораторії синтезу пористих сорбентів Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського; д. х. н. М. Т. Русова – завлабораторії каталітичного гідрування Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського. Постановили вважати звільненим з 16 травня 1964 р. Г. О. Лебедєва з посади завідувача редакції техніки, будівництва і архітектури Головної редакції УРЕ. Призначили І. П. Шевчука завідувачем сектора аспірантури – заступником начальника відділу наукових кадрів АН УРСР.

№ 132 від 04.06.1964. [*3]

№ 133 від 04.06.1964.

Постановили схвалити проєкт основних положень про створення Напівпровідникового центру АН УРСР. Встановили, що центр створюється з метою концентрації наукових сил і матеріально-технічних засобів для подальшого розвитку наукових досліджень у галузі фізики неметалічних твердих тіл, розробки на їх основі нових фізичних приборів і широкого їх впровадження в народне господарство УРСР; центр являтиме об'єднання науково-дослідних установ АН УРСР, пов'язаних спільними завданнями; до складу центру увійдуть Інститут фізики напівпровідників, Інститут фізики кристалів і квантової електроніки; кріогенна станція; дослідне виробництво; очолюватися центр буде головним інститутом, що виділять із науково-дослідних інститутів, які входять до його складу.

№№ 134–135 від 04.06.1964.[*1]

№ 136 від 04.06.1964.

«Про участь вчених АН УРСР у військово-шефській роботі» [*4]

№ 137 від 05.06.1964.[*1]

№ 138 від 05.06.1964.

Затвердили склад вченої ради Інституту зоології під керівництвом д. б. н. П. М. Мажуги.

№ 139 від 05.06.1964.

Вивели зі складу вченої ради Інституту проблем матеріалознавства к. т. н. В. В. Григор'єву.

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1... С. 550–551 (док. № 224).

№ 140 від 05.06.1964.*1

№ 141 від 06.06.1964.*1

№ 142 від 06.06.1964.

Постановили відкрити ЦРБС АН УРСР для широкого відвідування 29 травня 1964 р., провести урочисті заходи з цієї нагоди та клопотатися до органів влади про нагородження грамотами осіб, які відзначилися при його будівництві.

№ 143 від 08.06.1964. *1

№ 144 від 09.06.1964. *1

№ 145 від 09.06.1964.

Рекомендували загальним зборам Відділу хімії і хімічної технології АН УРСР розглянути питання про звільнення заступника академіка-секретаря цього відділу д. х. н. А. М. Кабакчи у зв'язку з його заявою.

№ 146 від 09.06.1964.

Затвердили відповідальними редакторами нових журналів АН УРСР: «Кибернетика» – акад. В. М. Глушкова; «Физико-химическая механика материалов» – чл.-кор. Г. В. Карпенка; «Физическая и экспериментальна химия» – чл.-кор. К. Б. Яцимирського; «Гидробиологический журнал» – чл.-кор. О. В. Топачевського. Затвердили склад редакційних колегій зазначених журналів і посадові оклади працівників редакцій нових журналів; ухвалили рішення з підсилення штатного складу редакцій та кошторису журналів АН УРСР. Внесли зміни до редакційної колегії «Мікробіологічного журналу» і збільшили у кошторисі журналу «Народна творчість та етнографія» витрати на виплату авторського гонорару.

№ 147 від 09.06.1964.

Затвердили план комплексних експедиційних досліджень у Чорному морі XVI рейсу науково-дослідного судна «Михайло Ломоносов» 20 серпня – 20 вересня 1964 р. і поклали контроль за його виконання на Відділ наук про Землю і Космос АН УРСР.

№ 148 від 09.06.1964. *1

№ 149 від 09.06.1964.

Взяли до виконання постанову ЦК КПУ України і РМ УРСР від 15 травня 1964 р. № 497 «Про дальший розвиток науково-дослідної роботи у вищих учбових закладах» і постановили вважати творче співробітництво установ АН УРСР та закладів вищої освіти важливою умовою розвитку наукових досліджень і підготовки кадрів, однією з форм дієвої координації. Зобов'язали академіків-секретарів Відділів наук АН УРСР подати до Президії АН УРСР погоджені з Міністерством вищої і середньої спеціальної освіти УРСР пропозиції щодо створення нових спільних проблемних

лабораторій та використання вченими закладів вищої освіти експериментальної бази АН УРСР і доручили підготувати матеріали про передачу на баланс університетів зайвого наукового обладнання академічних установ. Зобов'язали голів проблемних рад ширше залучати вчених закладів вищої освіти республіки до розроблення спільної наукової тематики з проблем природничих і суспільних наук.

№ 150 від 09.06.1964.

З метою розгортання досліджень у галузі структурної лінгвістики постановили зосередити наукові дослідження у напрямах: розробка структурних методів лінгвістичних досліджень різних аспектів і рівнів мови, створення детермінованих і статистичних моделей української мови; зіставно-методологічні дослідження слов'янських мов і мов народів СРСР; дослідження термінології в галузі математики, хімії, лінгвістики для створення інформаційних мов; застосування структурно-математичних методів у практиці роботи інших відділів, зокрема, у розробці питань лінгвістичної географії, лексикології та ін.; перевірка існуючих мовознавчих теорій засобами структурної лінгвістики.

Зобов'язали Інститут кібернетики у 1964 р. передати Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні для групи структурно-математичної лінгвістики штатну посаду м. н. с. зі спеціальності «математика» та ухвалили інші рішення з кадрового зміцнення інституту і підготовки наукових кадрів зі структурно-математичної лінгвістики. Зобов'язали Бібліотечну раду при Президії АН УРСР виділити Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні фонд у розмірі 50 інвалютних крб для придбання іноземної літератури зі структурно-математичної лінгвістики. Рекомендували дирекції Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні організувати відрядження співробітників групи структурно-математичної лінгвістики до провідних у цій галузі наукових центрів. Зобов'язали Інститут кібернетики створити відповідну матеріальну базу для виконання завдань зі структурно-лінгвістичних досліджень у галузі лінгвістики. Рекомендували Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні і Інституту кібернетики тісніше координувати роботу в галузі теоретичних питань машинного перекладу. Зобов'язали Секцію суспільних наук Президії АН УРСР виділити Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні окрему кімнату для групи структурно-математичної лінгвістики. Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні – широко популяризувати методи і перспективи структурно-математичної лінгвістики.

№ 151 від 09.06.1964.

Зобов'язали бюро Відділів наук АН УРСР розробити і подати до 15 червня 1964 р. на розгляд Президії АН УРСР заходи з реалізації пропо-

зицій, висловлених делегацією АН СРСР під час відвідування інститутів АН УРСР і на засіданні Президії АН УРСР 21 травня 1964 р.

№ 152 від 10.06.1964.

Відповідно до протоколу засідань Президії РМ СРСР від 13 травня 1964 р. № 18 скасували постанову Президії АН УРСР від 29 травня 1964 р. № 125 і поновили виплату за керівництво аспірантами з травня 1964 р.

№ 153 від 10.06.1964.

Заслухали та обговорили доповідь директора Інституту проблем матеріалознавства акад. І. М. Францевича та співдоповідь голови комісії Президії АН УРСР чл.-кор. В. Н. Гриднєва й ухвалили здійснити заходи для допомоги Інституту проблем матеріалознавства у введенні в дію Броварського заводу порошкової металургії, який був запроєктований на основі технології, розробленої цим інститутом і освоєної у напівпромислових умовах. Зобов'язали Інститут проблем матеріалознавства: зміцнити склад бригади і підрозділів інституту, що займаються розробкою і впровадженням одержання залізного порошку з окалини; взяти на себе відповідальність за освоєння розробленої інститутом технології виробництва залізного порошку та виробів з нього; протягом червня погодити з Держпланом УРСР і Укрраднаргоспом питання забезпечення окалиною виробництва залізного порошку на цьому заводі. Звільнили від обов'язків керівника бригади Інституту проблем матеріалознавства з надання допомоги заводу в освоєнні технології одержання залізного порошку к. т. н. І. Д. Радомисельського і призначили керівником цієї бригади акад. І. М. Федорченка. Ухвалили клопотатися до Київського раднаргоспу і Укрраднаргоспу сприяти налагодженню робіт на заводі за цим напрямом у взаємодії з Інститутом проблем матеріалознавства.

№ 154 від 10.06.1964.

З метою зосередження зусиль науково-дослідних установ на розробці актуальних напрямів біологічної науки, зокрема на організації комплексних досліджень фізико-хімічних основ життєдіяльності організмів, зобов'язали Секцію хіміко-технологічних і біологічних наук Президії АН УРСР, бюро Відділів наук АН УРСР і наукові ради з проблем налагодити проведення комплексних досліджень фізико-хімічних основ життєдіяльності організмів науково-дослідними установами АН УРСР та іншими відомствами республіки з питань: структура, хімічна будова, біологічна функція і біосинтез білків і нуклеїнових кислот; будова і репродукція вірусів; мікробіологічний синтез білків, жирів і вітамінів; механізм фотосинтезу; біомінеральні добрива; синтез і вивчення біологічно активних речовин та інших наукових питань. Постановили на червневій сесії АН УРСР

заслухати доповіді, в яких було б показано значення вивчення хімічних властивостей для розуміння біологічних процесів. Постановили передати лабораторію, якою керує д. х. н. О. О. Ясников, з Інституту органічної хімії до Інституту фізіології рослин, забезпечивши її необхідною робочою площею. Доручили Секції хіміко-технологічних і біологічних наук Президії АН УРСР організувати з другого півріччя 1964 р. постійно діючий семінар для взаємообміну хіміків і біологів інформацією. Ухвалили просити Держкомітет з харчової промисловості при Держплані СРСР доручити Українському науково-дослідному інституту спиртової промисловості долучитися до розробки способів одержання і використання ферментів у народному господарстві спільно з інститутами мікробіології і вірусології ім. Д. К Заболотного та біохімії. Зобов'язали Секцію хіміко-технологічних і біологічних наук Президії АН УРСР, Відділ біохімії, біофізики та фізіології АН УРСР систематично розглядати на своїх засіданнях питання про роботу наукових рад з проблем, на які покладено організацію комплексних досліджень з фізико-хімічних основ життєдіяльності організмів та біоніки.

№ 155 від 12.06.1964.

Ухвалили звільнити директора Державної публічної бібліотеки УРСР В. С. Дончака і поклали тимчасове виконання обов'язків директора бібліотеки на М. П. Рудя.

№ 156 від 16.06.1964.

З метою поліпшення роботи наукових рад з координації хімічної науки в Україні затвердили першочергові завдання Відділу хімії і хімічної технології АН УРСР: вивчення стану і перспектив розвитку наукових досліджень у закладах вищої освіти та галузевих інститутах і доручили подати до 1 вересня 1964 р. в Міністерство вищої і спеціальної середньої освіти УРСР пропозиції зі зміцнення наукового і методичного керівництва кафедрами і лабораторіями закладів вищої освіти; поліпшення оснащення лабораторним устаткуванням і реактивами; комплексна розробка низки науково-дослідних робіт у наступному п'ятиріччі; підвищення наукового рівня кадрів заводських лабораторій хімічних виробництв; надання через наукові ради консультацій кафедрам і лабораторіям щодо вибору наукових напрямів; організація щорічних семінарів. Зобов'язали Відділ хімії і хімічної технології АН УРСР заслухати і обговорити доповіді голів наукових рад за окремими проблемами, провести виїзні сесії цих наукових рад, заслуховувати і обговорювати на розширених засіданнях бюро і наукових рад інститутів АН УРСР доповіді провідних учених закладів вищої освіти, щоквартальні звіти з тематики державного плану розвитку народного господарства та звіти керівників наукових установ про стан виконання пла-

нів промислової перевірки і впровадження результатів закінчених робіт у виробництво. Зобов'язали Інститут газу до 1 жовтня 1964 р. підготувати на розгляд бюро Відділу хімії і хімічної технології АН УРСР питання про стан і перспективи розвитку у закладах вищої освіти республіки науково-дослідних робіт у галузі наукових основ хімічної технології та підготувати склад наукової ради за цією проблемою.

№ 157 від 19.06.1964.

На виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 15 травня 1964 р. «Про розвиток науково-дослідних робіт і організацію дослідно-промислового виробництва білково-вітамінних концентратів з вуглеводнів нафти» постановили створити у складі Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного сектор технічної мікробіології і затвердили його структуру: відділ фізіології промислових мікроорганізмів; відділ хімії сировини і процесів біосинтезу з групою хімії сировини та групою біохімії; відділ технології біосинтезу і конструкторського оформлення з підгрупами: технологічною, конструкторською та групою зі створення й обслуговуванню експериментальних установок. Призначили керівником сектора д. б. н. Є. І. Квасникова.

Затвердили основні напрями роботи сектора: розвиток і поглиблення досліджень по проблемах технічної мікробіології як основи створення нової та удосконалення існуючої технології на базі використання нехарчової сировини, зокрема вуглеводнів нафти; вивчення фізіології, біохімії і селекції мікроорганізмів – продуцентів білків, амінокислот, ліпоїдів, вітамінів, ферментів та інших речовин з метою опрацювання мікробіологічних основ їх промислового виробництва. Зобов'язали фінансово-плановий відділ АН УРСР збільшити план по праці на 1964 р. для Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного та Інституту хімії високомолекулярних сполук на 40 штатних од. з фондом зарплати 48 тис. крб. Ухвалили інші рішення, спрямовані на зміцнення кадрового складу, фінансування, забезпечення приміщеннями сектора і взаємодію з міністерствами і відомствами. Відповідальність за організацію робіт із біосинтезу білково-вітамінних концентратів з вуглеводнів нафти поклали на голову Секції хіміко-технологічних і біологічних наук Президії АН УРСР віцепрезидента АН УРСР акад. В. С. Гутирю.

№ 158 від 20.06.1964. [*1]

№ 159 від 24.06.1964.

Розглянули питання про вчасну підготовку проєкту розгорнутого п'ятирічного плану науково-дослідних робіт і впровадження досягнень науки і техніки у народне господарство УРСР на 1966–1970 рр. і дали

відповідні доручення керівникам академічних установ та бюро Відділів наук АН УРСР.

№ 160 від 24.06.1964. *3

№ 161 від 24.06.1964.

Затвердили на посадах: д. х. н. В. О. Кухтіна – завлабораторії хімії комплексно-утворюючих фосфорорганічних речовин Інституту органічної хімії; д. б. н. С. Ф. Манзія – заввідділу еволюційної морфології Інституту зоології; к. е. н. З. Я. Сотченко – заввідділу проблем економіки праці Інституту економіки; к. б. н. М. Д. Курського – заступника директора з наукової роботи Інституту біохімії, звільнивши його від обов'язків вченого секретаря цього інституту.

Звільнили к. т. н. В. Г. Безсонова від обов'язків заступника директора з наукової роботи Інституту механіки і призначили його в. о. заввідділу моделювання цього інституту. Звільнили з 16 червня 1964 р. д. с.-г. н. І. А. Сіроченка від обов'язків завлабораторії мікроелементів Інституту фізіології рослин у зв'язку з переходом на пенсію, винесли йому подяку і призначили старшим науковим співробітником-консультантом цієї лабораторії. Поклали виконання обов'язків завлабораторії мікроелементів на директора інституту акад. П. А. Власюка. Звільнили з 20 червня 1964 р. д. т. н. М. С. Фортунатова від виконання обов'язків завлабораторії хімії і технології кольорових металів Інституту загальної та неорганічної хімії та перевели його на посаду с. н. с. цієї лабораторії. Доручили бюро Відділу хімії і хімічної технології АН УРСР розглянути на бюро Відділу питання про завдання лабораторії хімії і технології кольорових металів Інституту загальної та неорганічної хімії АН УРСР.

№ 162 від 24.06.1964.

Вивели зі складу об'єднаної вченої ради інститутів загальної та неорганічної хімії та органічної хімії проф. О. О. Алентьєва і ввели до її складу д. х. н. Л. А. Кульського.

№ 163 від 24.06.1964.*1

№ 164 від 24.06.1964.

Ввели до складу вченої ради Інституту економіки к. е. н. З. І. Сотченко.

№ 165 від 24.06.1964.

Звільнили від обов'язків вченого секретаря вченої ради Інституту проблем матеріалознавства к. х. н. Т. Н. Назарчук за станом здоров'я і затвердили вченим секретарем ради к. т. н. Г. А. Виноградова; вивели зі складу ради д. т. н. Д. А. Драйгора.

№ 166 від 24.06.1964.

Затвердили склад вченої ради Інституту ботаніки під керівництвом к. б. н. Г. І. Білика.

№ 167 від 24.06.1964. Ввели до складу вченої ради Інституту історії к. і. н. О. А. Парасунька та к. і. н. І. С. Хміля.

№ 168 від 24.06.1964.

Затвердили склад вчених рад із надання права прийому до захисту кандидатських дисертацій, зокрема, по Інституту фізики під керівництвом акад. М. В. Пасічника, по Інституту металофізики під керівництвом чл.-кор. В. Н. Гриднєва, по Інституту напівпровідників під керівництвом акад. В. Є Лашкарьова. Ухвалили просити ВАК Міністерства вищої і спеціальної середньої освіти СРСР надати право вченим радам приймати до захисту кандидатські дисертації та присуджувати вчений ступінь кандидата фізико-математичних наук по окремих спеціальностях, зокрема: вченій раді Інституту фізики – «теоретична і математична фізика»; «радіофізика»; «фізична електроніка»; «оптика»; «фізика твердого тіла»; «фізика напівпровідників і діелектриків»; «фізика атомного ядра»; вченій раді Інституту металофізики – «теоретична і математична фізика»; «фізика твердого тіла»; вченій раді Інституту напівпровідників – «теоретична і математична фізика»; «фізика твердого тіла».

№ 169 від 30.06.1964.

«Про створення при Президії АН УРСР комісії по космічних дослідженнях» [*4].

№ 170 від 30.06.1964.

Заслухали та обговорили доповідь ректора Київського державного університету ім. Т. Шевченка акад. І. Т. Швеця «Про стан творчого співробітництва між Київським держуніверситетом і науково-дослідними інститутами Академії наук УРСР» і наголосили на дієвому співробітництві між АН УРСР та університетом. Постановили доручити академікам-секретарям Відділів наук АН УРСР спільно з ректоратом університету підготувати і до 15 липня 1964 р. подати до Президії АН УРСР пропозиції про: доцільність створення спільних проблемних лабораторій по хімії розплавлених солей, по хімії чистих металів, рентгеноспектральної та рентгеноструктурної лабораторії, лабораторії з вивчення механічних властивостей полімерів та лабораторії фотопружності; ефективне використання лабораторної бази окремих академічних інститутів працівниками кафедр університету для проведення спільних з АН УРСР наукових досліджень; перелік спеціальностей і спеціалізацій, за якими необхідно збільшити підготовку молодих фахівців; спільне опрацювання навчальних планів і програм; участь учених АН УРСР у підготовці підручників, посібників і тематичних збір-

---

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1... С. 563–564 (док. № 230).

ників; участь провідних академічних учених у керівництві курсовими і дипломними роботами, аспірантурою, читанні наукових доповідей і спецкурсів. Доручили керівникам установ АН УРСР до 1 серпня 1964 р. подати до Президії АН УРСР пропозиції про передачу наукового обладнання інститутів АН УРСР на баланс Київського державного університету ім. Т. Шевченка для проведення наукових досліджень. Рекомендували науковим радам з проблем ширше залучати вчених університету до спільної розробки наукової тематики з важливих проблем природничих і суспільних наук. Зобов'язали РВР АН УРСР до 1 серпня 1964 р. вирішити питання про можливість включення до видавничого плану на 1966 р. 10 монографій учених університету. Ухвалили просити методичну раду університету розробити заходи для ширшого використання у навчальному процесі наукових досягнень вчених АН УРСР.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1349. Арк. 243–251. Оригінал. Машинопис; Спр. 1350. Арк. 1–160. Оригінал. Машинопис.

Липень 1964 р.

№ 171 від 04.07.1964.

Закрите питання.

№ 172 від 07.07.1964.

Затвердили: план капітальних вкладень на 1965 р. у сумі 17 636 млн крб (з них будівельно-монтажні роботи 13 541 млн крб); план по окремих об'єктах; план житлового будівництва на 1966 р. Зобов'язали відділ капітального будівництва АН УРСР підготувати матеріали до РМ УРСР про збільшення капітальних вкладень АН УРСР на 1965 р. у сумі 5218 млн крб. Постановили перенести будівництво кібернетичного і напівпровідникового центрів на 1966 р. та погодилися з пропозицією дирекції Інституту радіофізики і електроніки про перенесення строку введення в дію радіоастрономічної обсерваторії з 1965 р. на 1966 р.

№ 173 від 09.07.1964.*1

№ 174 від 17.07.1964.

Постановили об'єднати відділи економіки сировинних ресурсів та проблем економіки промисловості Інституту економіки у відділ економіки проблем промисловості цього інституту і призначили в. о. заввідділу к. е. н. О. О. Храмова.

№ 175 від 17.07.1964.

Відзначили, що з 3 жовтня 1964 р. упродовж семи днів у м. Львів пройде І колоквіум по мікропалеонтології Карпат за участю іноземних гостей країн – учасниць КБГА. Постановили створити оргкомітет з організації і

проведення цього колоквіуму у складі: акад. О. С. Вялов (голова), чл.-кор. Г. Н. Доленко, д. г.-м. н. Л. Г. Ткачук, к. г.-м. н. Л. С. Пішванова, к. г.-м. н. І. В. Венглінський (вчений секретар). Ухвалили інші рішення з організації колоквіуму.

№ 176 від 17.07.1964.

Постановили створити у межах теоретичного відділу Інституту металофізики структурну лабораторію теорії міцності і поклали на неї проведення науково-дослідних робіт у галузі: феноменологічної теорії пластичності та зміцненого стану кристалів; атомної теорії дислокації та інших видів дефектів і недосконалостей кристалів; теорії методів дослідження дефектів і неідеальних кристалів. Дозволили інституту оголосити конкурс на посаду завлабораторії.

№ 177 від 17.07.1964.

Постановили створити у Секторі географії АН УРСР спільно з Київським державним університетом ім. Т. Г. Шевченка структурну лабораторію комплексного картографування продуктивних сил УРСР. Визначили основним напрямом роботи лабораторії розробку наукових основ комплексного картографування продуктивних сил УРСР і складання атласів природних умов, природних ресурсів, населення, промисловості, сільського господарства, комплексних фізико-географічних та економічних карт. Призначили тимчасово виконувачем обов'язків завлабораторії к. т. н. А. С. Харченка. Доручили: Секції фізико-технічних і математичних наук Президії АН УРСР – розглянути питання про виділення сектора необхідної кількості штатних одиниць і коштів для розгортання досліджень із комплексного картографування продуктивних сил УРСР і проблеми економічного районування України; Управлінню справами АН УРСР – внести пропозиції про виділення у 1964 р. сектора необхідних робочих приміщень для спільної лабораторії комплексного картографування; фінансовому відділу Президії АН УРСР – виділити штатну одиницю завідувача і скласти штатний розпис новоствореної лабораторії.

№ 178 від 17.07.1964.

Зобов'язали керівників головних інститутів АН УРСР до 1 серпня 1964 р. створити патентно-ліцензійні підрозділи і прискорити створення галузевих патентних фондів; сектору наукової інформації та пропаганди науково-організаційного відділу Президії АН УРСР – до 15 серпня 1964 р. розробити Положення про патентно-ліцензійний підрозділ головних інститутів АН УРСР.

№ 179 від 17.07.1964.

Поклали на чл.-кор. О. М. Міляха виконання обов'язків заступника академіка-секретаря Відділу фізики АН УРСР.

№ 180 від 17.07.1964.

У зв'язку з організацією міжвідомчої лабораторії по методах розрахунку електронних ланцюгів постановили провести структурні зміни в Інституті кібернетики, а саме: ліквідувати відділ елементів кібернетичних систем і створити на його базі відділ аналізу та синтезу електронних і електромагнітних ланцюгів на електронно-цифрових обчислювальних машинах, поклавши на нього вирішення завдань із розробки і створення нових методів розрахунків та синтезу складних електронних і електронно-магнітних ланцюгів та систем із широким використанням обчислювальної техніки і створення універсальних програм для електронно-цифрових обчислювальних машин. До проведення конкурсу призначили: к. ф. м. н. В. М. Остапенка тимчасово виконувачем обов'язків заввідділу аналізу та синтезу електронних і електромагнітних ланцюгів на електронно-цифрових обчислювальних машинах; к. ф.-м. н. Б. М. Пшеничного – в. о. заввідділу обчислювальних методів.

№ 181 від 17.07.1964.

На виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 15 травня 1964 р. № 506 «Про поліпшення показу досягнень науки на Виставці передового досвіду в народному господарстві УРСР» постановили створити в 1965 р. у павільйоні «Наука» на згаданій виставці постійну виставку робіт АН УРСР, затвердили склад наукової Ради по виставках робіт АН УРСР у кількості 23 осіб під керівництвом акад. М. П. Семененка та ухвалили рішення щодо організації роботи виставки. Затвердили розподіл експозиційних площ у павільйоні «Наука» для організації показу досягнень науки у 1965 р. Зобов'язали голову Ради по виставках робіт АН УРСР акад. М. П. Семененка протягом 1964 р. підібрати кандидатуру на посаду директора павільйону «Наука». Ухвалили просити Міністерство вищої і спеціальної середньої освіти УРСР і Міністерство охорони здоров'я УРСР до 1 серпня 1964 р. подати на розгляд Президії АН УРСР пропозиції щодо показу досягнень навчальних закладів і науково-дослідних установ у павільйоні «Наука». Ухвалили рішення про показ досягнень і наукових праць установ та учених АН УРСР у павільйоні «Наука» в 1965 р.

№ 182 від 17.07.1964.

З метою забезпечення успішного розвитку і поглиблення біофізичних та радіобіологічних досліджень в АН УРСР і своєчасної підготовки до створення Інституту біофізики і радіобіології постановили вважати головним завданням сектора біофізики і радіобіології Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця на найближчі два роки дослідження в галузі моле-

кулярної і динамічної біофізики, біофізичних основ фізіологічних і патофізіологічних процесів на молекулярному і субмолекулярному рівнях та підготовку до створення Інституту біофізики і радіобіології АН УРСР. Ухвалили реорганізувати на базі існуючих груп згаданого сектора у третьому кварталі 1964 р. структурні підрозділи: групу електронної мікроскопії на структурну лабораторію електронної мікроскопії; групу молекулярної біофізики на структурну лабораторію молекулярної біофізики; групу динамічної біофізики на структурну лабораторію динамічної біофізики. Постановили створити відділ біофізичних основ фізіологічних і патофізіологічних процесів і запросити на посаду заввідділу акад. АН СРСР М. М. Горєва зі штатом 15 співробітників, а також визначили завдання відділу – вивчення фізіологічних, біохімічних і біофізичних показників функціонування нервової, серцево-судинної і дихальної систем в умовах норми і у разі деяких найбільш поширених захворювань. Постановили вважати за доцільне створити у 1965 р. у системі АН УРСР Інститут радіофізики і радіобіології. Ухвалили інші рішення, спрямовані на зміцнення фінансового забезпечення, кадрового складу Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця, а також будівництво віварію у 1966 р. для сектора біофізики і радіобіології цього інституту.

№ 183 від 17.07.1964.

Ввели до складу вченої ради Інституту фізіології рослин: д. б. н. Л. К. Поліщук, д. с.-г. н. В. С. Денисьєвського, д. б. н. І. А. Геллера.

№ 184 від 17.07.1964.

Ввели до складу об’єднаної вченої ради з присудження учених ступенів з органічної хімії Інституту загальної та неорганічної хімії та Інституту органічної хімії д. х. н. Б. Ф. Маркова.

№ 185 від 17.07.1964.

Постановили звільнити: к. ю. н. В. І. Сапожнікова від обов’язків вченого секретаря Сектора держави і права АН УРСР у зв’язку з обранням на посаду с. н. с. сектора і затвердили вченим секретарем сектора к. ю. н. В. В. Мригу; к. е. н. Л. М. Корецького від обов’язків заступника директора Інституту економіки згідно з поданою заявою і перевели його на посаду в. о. с. н. с. Сектора географії при Відділі наук про Землю і Космос АН УРСР. Призначили інженера Н. Г. Саришвілі в. о. заввідділу технології біосинтезу і конструкторського оформлення Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного.

Затвердили на посадах по Інституту математики: д. ф.-м. н. С. М. Чернікова – заввідділу алгебри; д. ф.-м. н. А. В. Скорохода – заввідділу теорії

випадкових процесів. Затвердили на посадах по Інституту ботаніки: к. б. н. К. М. Ситника – заввідділу фізіології рослин; к. б. н. О. Г. Судьїну – заввідділу біохімії рослин.

№ 186 від 17.07.1964.

Ввели до складу Бібліотечної ради при Президії АН УРСР с. н. с. Інституту органічної хімії к. х. н. І. Н. Жмурову.

№ 187 від 17.07.1964.

Ввели до складу вченої ради Інституту металофізики заввідділу Інституту фізики д. т. н. І. Д. Конозенка.

№ 188 від 17.07.1964.

«Про встановлення премій імені видатних вчених України» [*4].

№ 189 від 17.07.1964.

Заслухали і взяли до відома доповідь голови Наукової ради з проблеми «Ситали, нові жаростійкі матеріали та покриття» акад. І. М. Францевича та відзначили успіхи академічних установ у цьому напрямі. Постановили доручити: бюро Відділів фізико-технічних проблем матеріалознавства та хімії і хімічної технології АН УРСР – на підставі переліку основних питань проблеми «Ситали, нові жаростійкі матеріали та покриття», схвалених Секцією хіміко-технологічних наук АН СРСР, розробити перелік питань, що стосуються розвитку наукових досліджень за цією проблемою в Україні; директору Інституту проблем матеріалознавства акад. І. М. Францевичу – у місячний термін підготувати проєкт доповідної записки до РМ УРСР про заходи для поліпшення стану виробництва ситалів та тугоплавких сполук і виробів із них в УРСР; академікам О. Я. Усикову, Ю. К. Делімарському і чл.-кор. А. С. Бережному – виконати постанову Президії АН УРСР від 15 березня 1963 р. (протокол № 10-б, п. 86) «Про лабораторію хімії високих температур Інституту загальної та неорганічної хімії АН УРСР в м. Харкові».

№ 190 від 17.07.1964.

Відповідно до постанови Президії АН СРСР від 3 липня 1964 р. «Про наукові ради по проблемах природничих і суспільних наук» затвердили: перелік наукових рад АН УРСР, що створюються на правах відділень наукових рад з комплексних проблем природничих і суспільних наук АН СРСР, і керівний склад цих рад; перелік республіканських наукових рад АН УРСР і керівний склад цих рад. Взяли до відома постанову Президії АН СРСР про додатковий розгляд у місячний термін Відділами наук АН СРСР і АН УРСР питань про доцільність створення чотирьох наукових

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1... С. 565–566 (док. № 232).

рад при АН УРСР. Ухвалили інші рішення науково-організаційного плану щодо функціонування зазначених вище рад.

№ 191 від 17.07.1964.

З метою забезпечення виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 13 березня 1964 р. «Про заходи по звершенню видання Української Радянської Енциклопедії та підготовку і видання іншої енциклопедичної літератури» постановили: винести подяку колективу Головної редакції УРЕ; взяти до відома повідомлення головного редактора УРЕ акад. М. П. Бажана про закінчення підготовки 16 і 17 томів УРЕ і про роботу з підготовки Українського радянського енциклопедичного словника у трьох томах; доручити керівництву Головної редакції УРЕ подати до 1 жовтня 1964 р. Президії АН УРСР пропозиції про порядок громадського обговорення 17 тому УРЕ – «Українська Радянська Соціалістична Республіка»; вважати за доцільне створити наукову раду Головної редакції УРЕ під керівництвом акад. М. П. Бажана; затвердити Головну редакційну колегію УРЕС під керівництвом акад. М. П. Бажана; затвердити структуру і штатний розпис Головної редакції Української Радянської Енциклопедії АН УРСР.

№ 192 від 17.07.1964.

Ухвалили низку рішень про посилення досліджень установами Секції суспільних наук Президії АН УРСР питань ідеологічного характеру.

№ 193 від 17.07.1964.

Виходячи з фактичного стану робіт у галузі «цвітіння» води й обростання каналів зобов'язали Інститут гідробіології розширити і поглибити роботи з таких напрямів: вивчення та опрацювання ефективних методів профілактики цвітіння води, контроль за його впливом на санітарний режим водойми, зокрема майбутнього Київського водосховища; дослідження закономірностей цвітіння водоймищ Дніпропетровського каскаду та теплових електростанцій; розробка методів біологічної боротьби з цвітінням води, зокрема шляхом використання планктонних риб. Зобов'язали також Інститут мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного розпочати починаючи з 1965 р. роботи з вивчення можливостей використання збудників вірусних захворювань рослин у боротьбі з синьо-зеленими водоростями, залучивши до цієї роботи фахівців з Інституту ботаніки. Також доручили Інституту біохімії розпочати з 1965 р. дослідницькі роботи з використання синьо-зелених водоростей як сировини для одержання вітамінів, амінокислот та інших цінних речовин. Зобов'язали: Інститут гідромеханіки – з 1965 р. передбачити дослідження методів боротьби з «цвітінням» води методами механічної очистки; сектор біофізики і радіобіології Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця – вивчити вплив радіоактивних випромінювань

на синьо-зелені водорості, залучивши до цієї роботи фахівців Інституту гідробіології; Інститут органічної хімії – розпочати дослідження синтезу альгіцидів, залучивши до випробування синтезованих альгіцидів Інститут гідробіології; Інститут ботаніки – посилити дослідження в галузі вивчення біохімії та фізіології водоростей; Інститут гідробіології – очолити роботи з вирішення наукових питань боротьби з «цвітінням» води усіх наукових установ, а також усіх академічних і позаакадемічних установ УРСР. Для керівництва роботами у цій галузі створили при Президії АН УРСР комісію під керівництвом віцепрезидента АН УРСР акад. В. С. Гутирі та дали їй низку доручень. Постановили вважати за доцільне організувати у складі Інституту гідробіології лабораторію токсикології водних організмів і доручили інституту подати на розгляд Секції хіміко-технологічних і біологічних наук Президії АН УРСР пропозиції щодо структури, штатів і експериментальної бази лабораторії. Визначили завдання лабораторії: вишукування і вивчення біологічно активних препаратів, придатних для регулювання розвитку водоростей у відкритих водоймах, системах водопостачання і зрошення та у гідропоніці; вивчення впливу гербіцидів та інших хімічних засобів інтенсифікації сільськогосподарського виробництва на біологічні процеси, що відбуваються у водоймищах у зв'язку з скиданням у них стоків хімічної промисловості та змивів із земельних угідь. Ухвалили рішення, спрямовані на прискорення будівництва та зміцнення матеріального становища Лютізької бази Інституту гідробіології. Ухвалили звернутися з клопотанням до Управління рибного господарства УРСР про закріплення за Інститутом гідробіології одного з рибних господарств як експериментальної бази.

№ 194 від 17.07.1964.

Розглянули питання про результати перевірки виконання постанови Президії АН УРСР від 26 грудня 1963 р. (протокол № 37, п. 384) «Про виконання постанови Президії АН УРСР від 31 серпня 1962 року по поліпшенню організації наукової інформації в підвідомчих установах АН УРСР». Відмітили, що в 31 із 47 наукових установ створені структурні відділи наукової інформації і пропаганди, в яких по штатному розкладу на 1964 р. затверджено 263 штатні од. Відзначили у цьому питання певні досягнення та недоліки і зобов'язали директорів окремих академічних установ до 1 вересня 1964 р. завершити укомплектування штатів відділів наукової інформації. Зобов'язали вчені ради інститутів АН УРСР підвищити контроль за роботою таких відділів та ухвалили здійснити заходи для посилення матеріального забезпечення для цих відділів. Постановили також скликати наприкінці вересня 1964 р. триденний семінар-

нараду працівників органів наукової інформації і пропаганди наукових установ АН УРСР.

№ 195 від 17.07.1964.

Взяли до виконання постанову ЦК КПУ від 5 червня 1964 р. «Про пожежу, що мала місце в Державній публічній бібліотеці Академії наук УРСР». Взяли до відома повідомлення віцепрезидента АН УРСР акад. М. П. Семененка про те, що розпочато відбудову приміщення Державної публічної бібліотеки УРСР за затвердженим РМ УРСР кошторисом, що за планом перша черга відбудови повинна бути закінчена 15 вересня 1964 р., друга – до 1 січня і третя – у березні 1965 р. Затвердили заходи зі збереження і відновлення книжкового фонду бібліотеки, налагодження роботи читальних залів, перегляду організаційної структури, посилення протипожежної безпеки у Державній публічній бібліотеці УРСР та в установах АН УРСР, зокрема, в усіх приміщеннях, де зберігаються цінні книги, рукописи, кіноплівки, музейні експонати, а також вогненебезпечні речовини, встановили порядок допуску і перебування в приміщеннях установ АН УРСР, лабораторій і майстерень працівників і сторонніх осіб.

№ 196 від 17.07.1964.

Розглянули виконання постанови Президії АН СРСР від 24 червня 1964 р. № 227 «Про заходи по усуненню недоліків у використанні Академією наук коштів, що виділяються на науку» і доручили віцепрезиденту АН УРСР акад. М. П. Семененку підготувати і подати на розгляд Президії АН УРСР доповідну записку про стан використання АН УРСР таких коштів, і внести пропозиції щодо поліпшення діяльності Академії в цьому напрямі. Ухвалили інші рішення, спрямовані на ефективне використання коштів АН УРСР.

№ 197 від 17.07.1964.

Затвердили заходи, спрямовані на поліпшення науково-організаційної роботи в АН УРСР. Звернули увагу керівництва бюро Відділів, наукових установ та науково-організаційного відділу Президії АН УРСР щодо поліпшення організаційного контролю за постановами і розпорядженнями директивних органів, Президії АН УРСР, її Секцій, бюро Відділів наук АН УРСР, вчених рад інститутів. Ухвалили клопотатися до директивних органів про необхідність зміни форм звітності наукових установ у ході виконання народногосподарського плану (у частині науково-дослідних робіт). Дали низку доручень керівникам наукових установ АН УРСР в частині поліпшення контролю за виконанням постанов і розпоряджень Президії АН УРСР, прийнятих протягом 1962–1964 рр. Ухвалили інші заходи з вчасного виконання установами рішень директивних органів, Президії АН УРСР, її Секцій та бюро Відділів наук АН УРСР.

№ 198 від 18.07.1964.

Постановили створити в Інституті фізики АН УРСР на базі груп відділу фізики кристалів структурну лабораторію оптичної квантової електроніки і неструктурну лабораторію нелінійної оптики. На структурну лабораторію оптичної квантової електроніки поклали завдання: вивчення процесів індукованого випромінювання оптичного діапазону спектра у різних квантово-механічних системах; дослідження нелінійних процесів у кристалах, які виникають при надпотужних випромінюваннях; створення на базі експериментальних і теоретичних досліджень енергетичної структури кристалів фізичних основ побудови багатоканальних оптичних квантових генераторів. Визначили завдання неструктурної лабораторії нелінійної оптики: застосування лазерних пучків для одержання нової інформації про енергетичну структуру діелектричних кристалів і вплив потужних опромінювань на цю структуру; дослідження найоптимальніших умов модуляції світла оптичних квантових генераторів на базі нелінійних ефектів; дослідження впливу концентрованих лазерних пучків на структурні та механічні властивості кристалів; пошук і дослідження основних властивостей нових нелінійних об'єктів. Затвердили штатний розклад лабораторії. Зобов'язали дирекцію інституту та керівництво лабораторією нелінійної оптики залучити до роботи в лабораторії спеціалістів вищої кваліфікації з тим, щоб у 1965 р. створити на базі цієї лабораторії структурну лабораторію.

№ 199 від 18.07.1964.

Взяли до відома інформацію головного вченого секретаря Президії АН УРСР акад. Г. С. Писаренка про роботу установ АН УРСР в першому півріччі 1964 р. за тематикою, погодженою з 21 держкомітетом СРСР. Схвалили діяльність установ АН УРСР за тематикою, погодженою з галузевими і виробничими комітетами. Зобов'язали керівників наукових установ АН УРСР разом з уповноваженими Президії АН УРСР внести необхідні уточнення, зміни і доповнення в погоджену тематику на 1965 р. і зосередити зусилля на проведенні значних теоретичних і експериментальних розробок, у виконанні яких зацікавлені держкомітети.

№ 200 від 18.07.1964.

Ухвалили низку заходів з поліпшення роботи з матеріально-технічного забезпечення науково-дослідних установ та інших організацій АН УРСР.

№ 201 від 18.07.1964.[*1]

№ 202 від 31.07.1964.

Розглянули питання своєчасного та успішного виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 24 квітня 1964 р. № 414 «Про організацію виробництва та проведення випробування біомінеральних добрив у колгос-

пах і радгоспах УРСР». Постановили просити Державний комітет УРСР по координації науково-дослідних робіт терміново запросити до СРСР групу чехословацьких фахівців під керівництвом проф. Я. Кашпара для надання технічної допомоги і консультацій у ході будівництва експериментальних установок з виробництва таких добрив та їх застосування. Зобов'язали Видавництво АН УРСР протягом 10 днів випустити масовим тиражем науково-популярну брошуру з питань біомінеральних добрив як замовне видання. Постановили просити Міністерство виробництва і заготівель сільськогосподарських продуктів УРСР виділити додатково понад план для Чернігівської, Житомирської та Закарпатської областей мінеральні компоненти для виготовлення добрив. Зобов'язали Управління справами АН УРСР виділити кошти на утримання автомашини, яка обслуговує інститути АН УРСР за цією тематикою. Зобов'язали акад. Ф. Д. Овчаренка і акад. П. А. Власюка підготувати доповідну записку про результати випробувань біомінеральних добрив на дослідних станціях МСГ УРСР, у наукових установах та сільськогосподарських підприємствах України і подати її до директивних органів УРСР до 1 листопада 1964 р. Відзначили успішне виконання робіт за проблемою та активну участь у цих роботах акад. Ф. Д. Овчаренка. Постановили створили в Інституті фізіології рослин лабораторію фізіологічних основ застосування біомінеральних добрив за рахунок штатів лабораторії застосування полімерів у сільському господарстві та групи біомінеральних добрив, розмістивши їх в головному корпусі інституту, і доручили фінансовому відділу АН УРСР провести відповідне оформлення лабораторії з кількістю 20 штатних од. Ухвалили виключити групу біомінеральних добрив зі складу лабораторії фізіології живлення рослин і передати її разом зі штатами, приміщенням і обладнанням лабораторії фізіологічних основ застосування біомінеральних добрив. Призначили керівником цієї лабораторії к. б. н. О. Д. Хоменка.

№ 203 від 31.07.1964.

Заслухали та обговорили доповідь д. т. н. проф. І. М. Постникова та к. т. н. Г. М. Гоголєва про стан і перспективи розвитку в АН УРСР досліджень із магнітогідродинамічних генераторів і відзначили, що такі дослідження розгортаються повільно та в обмеженому обсязі. Затвердили основні напрями науково-дослідних робіт установ АН УРСР на 1965–1970 рр. із розробки науково-технічних основ проєктування та створення МГД-генераторів з відкритим циклом і прямолінійним каналом. Зобов'язали Інститут електродинаміки до 1 жовтня 1964 р. представити погоджений тематичний план дальшої роботи по МГД із залученням інших установ. Зобов'язали директорів інститутів проблем матеріалознавства, електродинаміки, технічної теплофі-

зики, газу при розробці перспективних планів на 1966–1970 рр. передбачити в планах науково-дослідні роботи за 27 напрямами. Схвалили ініціативу інститутів електродинаміки, технічної теплофізики, проблем матеріалознавства і газу АН УРСР, а також Міністерства енергетики і електростанцій УРСР щодо створення спільної експериментальної бази МГД-генераторів на ДЕС-1 Київенерго, яку підпорядкували у методичному відношенні Відділу фізики АН УРСР, а організацію робіт по МГД-генераторах на ДЕС-1 поклали на Інститут електродинаміки. Зобов'язали інститути електродинаміки, технічної теплофізики та проблем матеріалознавства під час створення експериментальної бази МГДГ на ДЕС-1 Київенерго забезпечити у 1965–1968 рр. спорудження там великих об'єктів. Доручили Інституту електродинаміки до 1 жовтня 1964 р. підготувати доповідну записку до РМ УРСР з проханням про цільове фінансування у 1966–1970 рр. робіт у галузі МГД-генераторів. Ухвалили інші рішення, спрямовані на забезпечення фінансами і кадрами за цим напрямом досліджень.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1350. Арк. 161–257. Оригінал. Машинопис; Спр. 1351. Арк. 1–53. Оригінал. Машинопис.

Серпень 1964 р.

№ 204 від 06.08.1964.*1

№ 205 від 26.08.1964.

Внесли часткові зміни до постанови Президії АН УРСР від 11 липня 1963 р. (протокол № 26, п. 248). Зокрема, поклали керівництво оперативною роботою Видавництва «Наукова думка» АН УРСР на віцепрезидента АН УРСР акад. В. С. Гутирю, звільнивши від цих обов'язків віцепрезидента АН УРСР акад. М. П. Семененка. Доручили віцепрезиденту АН УРСР акад. М. П. Семененку керівництво роботою науковою Ради по виставках робіт АН УРСР, звільнивши від цих обов'язків віцепрезидента АН УРСР акад. В. С. Гутирю та члена Президії АН УРСР акад. П. М. Першина. Поклали на члена Президії АН УРСР акад. П. М. Першина загальне керівництво науковими дослідженнями ефективності капіталовкладень у народному господарстві республіки та організацію робіт установ АН УРСР за темою «Розвиток і організація науки в Українській УРСР порівняно з іншими країнами». Визначили обов'язки академіків-секретарів Відділів наук АН УРСР.

№ 206 від 15.08.1964. *3

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1351. Арк. 54–63. Оригінал. Машинопис.

Вересень 1964 р.

№ 207 від 15.09.1964.

Затвердили на посадах на новий строк п'ять років: д. е. н. М. М. Паламарчука – заввідділу економічної географії Інституту геологічних наук; к. е. н. П. Ф. Харченка – керівника відділу економічних досліджень Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона; к. х. н. Д. П. Зосимовича – завлабораторії електрохімії водних розчинів Інституту загальної та неорганічної хімії; д. ф.-м. н. В. І. Ляшенка – завлабораторії електроніки поверхні напівпровідників Інституту напівпровідників; д. б. н. Ф. Л. Калініна – завлабораторії фізіології росту та розвитку рослин Інституту фізіології рослин; к. ф.-м. н. В. І. Лаврика – вченого секретаря бюро Відділу математики, механіки та кібернетики. Звільнили з 4 вересня 1964 р. д. т. н. Б. Б. Тимофєєва від обов'язків заступника директора з наукової роботи і заввідділу вхідних і вихідних пристроїв Інституту кібернетики у зв'язку з переходом на іншу роботу.

№ 208 від 15.09.1964. *1

№ 209 від 15.09.1964.

Затвердили на посадах: д. х. н. Л. М. Литвиненка – заступника директора з наукової роботи Фізико-технічного інституту низьких температур; чл.-кор. О. О. Галкіна – заступника директора з наукової роботи Фізико-технічного інституту низьких температур; д. е. н. С. М. Бухала – заступника директора з наукової роботи Інституту економіки.

№ 210 від 15.09.1964.

Призначили з 4 вересня 1964 р. І. С. Черненка директором Державної публічної бібліотеки УРСР.

№ 211 від 15.09.1964.

Вивели зі складу вченої ради Інституту механіки с. н. с. Г. А. Ван Фо Фи і ввели до її складу заввідділу механіки полімерів цього інституту к. т. н. В. С. Гуменюка.

№ 212 від 15.09.1964.

Постановили провести 14–15 жовтня 1964 р. у м. Сєвєродонецьк виїзну сесію Відділу хімії і хімічної технології АН УРСР і затвердили її програму.

№ 213 від 15.09.1964.

Погодилися з пропозицією бюро Відділу фізики АН УРСР про організацію в Інституті електродинаміки вченої ради і затвердили її склад під керівництвом чл.-кор. О. М. Міляха. Постановили просити ВАК Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти СРСР надати право вченій раді приймати до захисту і присуджувати вчений ступень кандидата технічних наук за спеціальностями: «теоретичні основи електротехніки»; «прилади і при-

строї автоматики і тепломеханіки»; «електричні машини»; «перетворення видів енергії»; «електровимірювальна техніка»; «електричні мережі і системи»; «автоматичне управління і регулювання в електричних системах».

№ 214 від 15.09.1964.

На виконання постанови РМ УРСР від 10 серпня 1964 р. № 837 «Про загибель лісонасаджень у зеленій зоні міста Сєвєродонецька Луганської області» зобов'язали: ЦРБС АН УРСР – розгорнути силами відділу фізіології і біохімії рослин дослідження з екології газо- і димостійкості рослин та розробити і до 1 жовтня 1964 р. подати до Президії АН УРСР план досліджень за цим напрямом; Секцію хіміко-технологічних і біологічних наук Президії АН УРСР – виділити ЦРБС АН УРСР необхідну кількість одиниць для розгортання досліджень у зазначеному напрямі.

№ 215 від 18.09.1964.

Погодилися з пропозицією бюро Відділу математики, механіки і кібернетики АН УРСР про реорганізацію об'єднаної вченої ради інститутів математики, кібернетики і Головної астрономічної обсерваторії АН УРСР на вчену раду Інституту математики (під керівництвом акад. Ю. О. Митропольського) та вчену раду Інституту кібернетики (під керівництвом акад. В. М. Глушкова). Постановили просити ВАК Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти СРСР надати право: вченій раді Інституту математики приймати до захисту докторські і кандидатські дисертації, присуджувати вчений ступінь кандидата фізико-математичних наук та представляти до затвердження в ученому ступені доктора фізико-математичних наук за такими спеціальностями: «теоретична і математична фізика»; «диференціальні та інтегральні рівняння»; «функціональний аналіз і теорія функцій»; «алгебра і теорія чисел»; «обчислювальна математика»; «теоретична механіка»; «астрономія і небесна механіка»; «геометрія і топологія»; «теоретична кібернетика»; «математична логіка і програмування»; «історія науки і техніки» («історія математики»); вченій раді Інституту кібернетики приймати до захисту кандидатські дисертації та присуджувати вчений ступінь кандидата технічних наук за спеціальностями: «обчислювальна техніка»; «автоматичне управління і регулювання»; «технічна кібернетика»; «теоретичні основи електротехніки», а також кандидата фізико-математичних наук за спеціальностями «математична логіка»; «обчислювальна математика»; «теоретична кібернетика» і кандидата економічних наук за спеціальністю «математичні методи в економічних дослідженнях».

№ 216 від 19.09.1964.

Заслухали та обговорили доповідь заступника голови Комісії з питань «цвітіння» води при Президії АН УРСР чл.-кор. О. В. Топачевського «Про

стан підготовки ложа Київського водосховища до затоплення та розгортання досліджень по профілактиці і боротьбі з “цвітінням” води» і відзначили, що на виконання постанови ЦК КП України і РМ УРСР від 7 липня 1964 р. № 710 «Про заходи по якісній санітарній підготовці зони затоплення та запобіганню “цвітінню” води у водоймищах Київської ГЕС» і постанови Президії АН УРСР від 17 липня 1963 р. з цього питання комісією проведено значну роботу з організації заходів, спрямованих на своєчасну підготовку до затоплення ложа Київського водосховища. Складено зведений план науково-дослідних робіт з комплексної теми «Закономірності масового розвитку синьо-зелених водоростей (“цвітіння” води) у водоймах та опрацювання способів боротьби з ними», залучено до її розробки академічні та відомчі установи республіки. З метою ширшого розгортання робіт за цим напрямом постановили: схвалити основні напрями роботи по боротьбі з «цвітінням» водоймищ; доручити Секції хіміко-технологічних і біологічних наук та комісії уточнити план досліджень за цим напрямом на 1965–1970 рр., відповідно до зауважень скласти тематичні і робочі плани інститутів на четвертий квартал 1964 р. і на 1965 р.; зобов’язати Інститут гідробіології як головну установу за темою забезпечити контроль за ходом виконання комплексного плану; зобов’язати Відділ капітального будівництва АН УРСР та Секцію хіміко-технологічних і біологічних наук Президії АН УРСР підготувати клопотання до РМ УРСР про виділення АН УРСР додатково у першому кварталі 1965 р. 85 тис. крб для придбання озерного теплохода та фонду на нього з метою створення плавучої комплексної лабораторії для виконання дослідних робіт у галузі “цвітіння” води безпосередньо на Київському водосховищі; звернутися до РМ УРСР з проханням передати Інституту гідробіології ставки площею 35 *га* для створення експериментальної бази для вивчення впливу альгіцидів на синьо-зелені водорості та зобов’язати Головне управління Дніпровського пароплавства при РМ УРСР надати безоплатно у 1965 р. у розпорядження Інституту гідромеханіки на два літні місяці технічний флот з екіпажем для виконання досліджень з видалення синьо-зелених водоростей на Кременчуцькому водосховищі; зобов’язати відповідні Секції Президії АН УРСР та фінансово-плановий відділ АН УРСР виділити окремим інститутам кошти на відповідну кількість штатних одиниць для розгортання робіт з “цвітіння” водоймищ. Ухвалили просити Міністерство вищої і середньої спеціальної освіти УРСР виділити у 1965 р. кафедрі фізіології і біохімії рослин Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка необхідну площу й асигнування на обладнання та штатні одиниці для розгортання боротьби з “цвітінням” води. Зобов’язали: Інститут загальної та

неорганічної хімії – виконати дослідження з вишукування засобів зі згущення і зневоднення синьо-зелених водоростей під час їх транспортування та на полях фільтрації; Інститут електродинаміки – спільно з інститутами гідромеханіки та гідробіології виконати дослідження з випробування впливу електроструму та ультразвуку на життєдіяльність цих водоростей під час їх транспортування трубопроводами; БМУ «Академбуд» АН УРСР – закінчити ремонтні роботи в Інституті гідробіології; Інститут загальної та неорганічної хімії – підготувати для подання РМ УРСР доповідну записку з пропозиціями щодо забезпечення якості питної води у зв'язку зі створенням Київського водосховища; директорів інститутів – виконавців плану досліджень – забезпечити відповідні лабораторії та наукові групи робочими приміщеннями і матеріально-технічними засобами з тим, щоб з вересня 1964 р. розгорнути широкі дослідження.

№ 217 від 19.09.1964.

Заслухали й обговорили доповідь чл.-кор. Р. В. Чаговця про стан і перспективи розвитку і дальшого розгортання науково-дослідних робіт у галузі промислового кормодобування і промислового кормовиробництва і відзначили роботу академічних установ у цьому напрямі. З метою подальшого розгортання та поглиблення досліджень за цим напрямом постановили для забезпечення належної організації та координації робіт за проблемою створити при Секції хіміко-технологічних і біологічних наук Президії АН УРСР комісію під керівництвом чл.-кор. Р. В. Чаговця. Доручили комісії: підготувати доповідну записку про стан і напрями досліджень та скласти конкретизований план робіт по проблемі кормодобування і кормовиробництва на 1965–1970 рр.; на основі виконаних в академічних установах досліджень за проблемою до 1 листопада 1964 р. підготувати для подання до директивних органів конкретні пропозиції з впровадження у виробництво одержаних результатів. Доручили Секції хіміко-технологічних і біологічних наук Президії АН УРСР розглянути та затвердити розроблений комісією план робіт та передбачити асигнування і штатні одиниці на 1965 р. для робіт у цій галузі. Зобов'язали ЦРБС АН УРСР підвести підсумки наукових досліджень з вивчення катрану серцелистого та опрацювати пропозиції щодо введення його в культуру і внести пропозиції з вирощування його у різних зонах республіки. Постановили також просити Держкомітет по координації науково-дослідних робіт УРСР надати науковим установам АН УРСР допомогу в ознайомленні з зарубіжним досвідом у галузі кормодобування і кормовиробництва.

№ 218 від 22.09.1964.

Затвердили тематичний план експозиції Постійної виставки робіт АН УРСР у павільйоні «Наука» на Виставці передового досвіду в народному

господарстві УРСР на 1965 р. та дали доручення науковим установам АН УРСР подати плани щодо кожної теми виставки; ухвалили інші рішення щодо показу досягнень Академії наук на виставці.

№ 219 від 25.09.1964.

Про створення Відділення АН УРСР у Донецькому економічному районі [*4].

№ 220 від 26.09.1964. [*1]

№ 221 від 26.09.1964.

Затвердили на посадах: к. г.-м. н. З. О. Крутихівську – заввідділу постійного магнітного поля Землі Інституту геофізики; к. ф.-м. н. Г. С. Криштаба – керівника відділу променевої технології зварювання і обробки металів Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона; к. т. н. Р. І. Крип'якевича – керівника лабораторії водневої крихкості Фізико-механічного інституту. На прохання акад. П. С. Погребняка з огляду на те, що він працює у Секторі географії АН УРСР, вивели його зі складу Відділу загальної біології АН УРСР та ввели до складу Відділу наук про Землю і Космос АН УРСР.

№ 222 від 26.09.1964.

Постановили звільнити з 14 вересня 1964 р. д. і. н. О. К. Касименка від обов'язків директора Інституту історії та перевели його на посаду с. н. с. відділу історії соціалістичного і комуністичного будівництва цього інституту і призначили з 14 вересня 1964 р. к. і. н. К. К. Дубину в. о. директора Інституту історії.

№ 223 від 26.09.1964. У зв'язку зі звільненням д. і. н. О. К. Касименка з посади директора Інституту історії звільнили його від обов'язків голови вченої ради інституту, залишивши членом ради. У зв'язку з призначенням к. і. н. К. К. Дубини в. о. директора Інституту історії ввели його до складу вченої ради і затвердили головою цієї ради.

№ 224 від 26.09.1964. [*3]

№ 225 від 26.09.1964.

Постановили видати збірник «Прилади, апарати і установки для наукових досліджень, розроблених в установах АН УРСР» не пізніше як 15 листопада 1964 р.

№ 226 від 26.09.1964.

Доручили академікам-секретарям Відділів наук АН УРСР до 30 вересня 1964 р. організувати в приміщеннях бюро Відділів виставки робіт, виконаних академічними установами, та відібрати найкращі для представлення

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 574–578 (док. № 237).

у першій декаді жовтня на Виставці робіт установ АН УРСР у Великому конференц-залі.

№ 227–228 від 26.09.1964. *1

№ 229 від 26.09.1964.

Постановили створити в Інституті механіки відділ теорії коливань, поклавши на нього проведення досліджень нелінійних коливань механічних систем стосовно завдань нової техніки, і призначили акад. В. О. Кононенка з 1 жовтня 1964 р. на посаду заввідділу.

№ 230 від 26.09.1964.

Розглянули питання про стан виконання постанови Президії АН УРСР від 18 липня 1964 р. № 199 «Про підсумки роботи установ АН УРСР за І півріччя 1964 року по тематиці, погодженій з галузевими комітетами», вказали на деякі недоліки у її виконанні та прийняли рішення, спрямовані на відповідальне ставлення до виконання постанови Президії АН УРСР.

№ 231 від 29.09.1964.

«Про заходи по дальшому розвитку юридичної науки в системі АН УРСР» *4 .

№ 232 від 30.09.1964. *1

№ 233 від 30.09.1964.

З метою дальшого розширення баз відпочинку зобов'язали Управління справами АН УРСР разом із керівниками установ упродовж 1965–1966 рр. відмежувати їх від наукових споруд і поліпшити на них побутові умови. Також постановили організувати на курорті Трускавець пансіонат на 30 місць і довести кількість місць на існуючих базах відпочинку в 1965 р. до 570, а всього – до 600 місць і оздоровити за рік до 4000 осіб проти 2500 осіб у 1964 р. Постановили: передбачити на 1966 р. будівництво біля г. Карадаг 70-квартирного житлового будинку з використанням однієї секції як бази відпочинку співробітників АН УРСР; здійснити будівництво 32-квартирного житлового будинку в с. Кацівелі, а існуючий – використовувати як базу відпочинку; у 1965–1966 рр. забезпечити відведення земельних ділянок та проєктування будівництва табору відпочинку для дітей на 480 місць і пансіонату на 432 місця.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1351. Арк. 54–142. Оригінал. Машинопис.

---

*4 *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1... С. 578–581 (док. № 238).

Жовтень 1964 р.

№ 234 від 03.10.1964.

«Про стан і дальший розвиток шевченкознавства в АН УРСР» [*4].

№ 235 від 07.10.1964.

Закрите питання.

№ 236 від 12.10.1964.

Затвердили на посадах по Інституту фізіології: д. б. н. В. Я. Карупу – завлабораторії електронної мікроскопії сектора біофізики і радіобіології ім. О. О. Богомольця; к. ф.-м. н. В. К. Ткача – завлабораторії динамічної біофізики і радіобіології ім. О. О. Богомольця; к. ф.-м. н. В. А. Житкова – завлабораторії молекулярної біофізики сектора біофізики і радіобіології. Затвердили з 1 жовтня 1964 р. д. і. н. О. К. Касименка на посаді заступника головного редактора УРЕ по історії міст і сіл, залишивши його на півставки с. н. с. Інституту історії. Скасували п. 3 постанови Президії АН УРСР від 15 вересня 1964 р. № 209 про затвердження д. е. н. С. М. Бухала заступником директора з наукової роботи Інституту економіки.

№ 237 від 13.10.1964.

Заслухали інформацію голови конкурсної комісії акад. О. Ф. Макарченка про розгляд робіт, поданих на здобуття премії ім. О. О. Богомольця, і на підставі наслідків таємного голосування постановили присудити премію акад. Р. Є. Кавецькому за монографію «Опухоль и организм».

№ 238 від 13.10.1964.

Постановили обов'язковою участь членів Президії АН УРСР у засіданнях Президії АН УРСР і визначили порядок отримання дозволів на відрядження віцепрезидентам АН УРСР, головному вченому секретарю АН УРСР та членами Президії АН УРСР.

№ 239 від 13.10.1964.

Постановили ввести до складу вченої ради Інституту економіки виконувача обов'язків заступника директора з наукової роботи – керівника Львівського відділення цього інституту к. е. н. М. Т. Мелешкіна.

№ 240 від 13.10.1964.

Постановили звільнити з 12 червня 1964 р. В. С. Дончака від обов'язків заступника голови Бібліотечної ради при Президії АН УРСР у зв'язку з його переходом на іншу роботу і поклали обов'язки заступника голови цієї ради на директора Державної публічної бібліотеки УРСР І. С. Черненка.

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 581–584 (док. № 239).

№ 241 від 13.10.1964.

Затвердили розпорядження Президії АН УРСР від 29 вересня 1964 р. № 1103 «Про створення в складі Фізико-технічного інституту низьких температур АН УРСР лабораторії тонкого органічного синтезу».

№ 242 від 13.10.1964.

Затвердили розпорядження Президії АН УРСР від 30 вересня 1964 р. № 1110 «Про заходи по організації в м. Донецьку Фізико-технічного інституту АН УРСР».

№ 243 від 16.10.1964.

Заслухали й обговорили доповідь директора Інституту економіки чл.-кор. О. О. Нестеренка та співдоповідь акад. П. М. Першина про виконання Інститутом економіки постанови Президії АН УРСР від 12 березня 1964 р. № 54 з розробки теми «Шляхи підвищення економічної ефективності капітальних вкладень у народне господарство Української РСР» і відзначили певні успіхи інституту у виконанні цієї теми, а також і певні недоліки. Зобов'язали інститут: усунути окремі недоліки у виконанні зазначеної теми; з 1965 р. залучити до розробки системи показників і розрахунків з оптимального напряму капіталовкладень відділи політекономії та статистики; вжити заходів для своєчасного і високоякісного завершення розробки теми і до 1 листопада 1964 р. подати до Ради по науці РМ УРСР наукову доповідь з цього питання; домогтися прискореного надходження матеріалів від співвиконавців та якомога повного використання цих матеріалів; провести широке творче обговорення результатів досліджень по темі у грудні 1964 р.; вважати за необхідне розширити з 1965 р. дослідження з економічної ефективності капіталовкладень з включенням до них розробку питань ефективності капітального будівництва і організації будівельної індустрії та транспорту, питань у галузі споживання та балансу.

№ 244 від 16.10.1964.

Розглянули виконання постанови Президії АН УРСР від 3 квітня 1964 р. № 76 «Про завдання наукових установ АН УРСР у світлі постанови Президії АН СРСР від 18 жовтня 1964 р. № 604 «Про розробку методологічних проблем природознавства і суспільних наук» і зобов'язали Секції Президії, бюро Відділів і директорів установ АН УРСР забезпечити виконання до 5 листопада 1964 р. усіх завдань, передбачених цією постановою. Встановили, що постійно діючі методологічні семінари мають бути організовані по одному в кожній установі згідно з порядком і завданнями, визначеними постановою Президії АН УРСР від 3 квітня 1964 р. № 76; зобов'язали установи АН УРСР не пізніше як 20 жовтня 1964 р. подати до Президії АН УРСР плани роботи семінарів на 1964–1965 рр.

№ 245 від 16.10.1964.

Заслухали та обговорили доповідь голови Бібліотечної ради АН УРСР акад. І. К. Білодіда про введення в дію Державної публічної бібліотеки УРСР. Постановили вважати першочерговим завданням завершення відбудови приміщення Державної публічної бібліотеки УРСР та впорядкування і надання читачам її книжкових фондів у встановлені урядом строки. Зобов'язали: керівництво бібліотеки – розробити і до 1 листопада 1964 р. подати Секції суспільних наук Президії АН УРСР план заходів з відновлення діяльності бібліотеки в повному обсязі з усім бібліотечним фондом; домогтися від генпідрядника («Київміськбуд № 2») прискорення відбудови бібліотеки та контролювати додержання графіка виконання робіт другої та третьої черг; начальника відділу капітального будівництва АН УРСР (В. П. Чоповського) – вжити заходів з тим, щоб у поточному році розпочати добудову книгосховища до основного приміщення Державної публічної бібліотеки УРСР і виконати запланований обсяг будівельних робіт; Управління справами АН УРСР – терміново подати Президії АН УРСР пропозиції про надання Державній публічній бібліотеці УРСР додаткової площі для тимчасового збереження книжкових фондів, що розташовані у приміщенні Інституту хімії високомолекулярних сполук; фінансовий відділ АН УРСР – виділити Державній публічній бібліотеці УРСР додатковий штат на 1965 р.; «Академпостач» АН УРСР – надати допомогу в одержанні матеріалів, необхідних для реставрації пошкодженої літератури.

№ 246 від 20.10.1964.

Закрите питання.

№ 247 від 20.10.1964.

Постановили вважати основними напрямами досліджень Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона у галузі гідротранспорту: розвиток теорії і розробку науково обґрунтованих методів розрахунку гідротранспорту; підвищення транспортуючої здатності потоку з завислими частками; інтенсифікація і автоматизація технологічних процесів, пов'язаних з роботою гідротранспортних установок; підвищення надійності і зношувальної стійкості гідромеханічного устаткування і трубопроводів. Зобов'язали: Інститут гідромеханіки до 31 грудня 1964 р. подати до Президії АН УРСР план на 1965 р. за тематикою гідротранспорту; інститути кібернетики та електрозварювання ім. Є. О. Патона включити до плану 1965 р. теми з вивчення довговічності гідротранспортних установок та автоматизації режиму роботи і технологічних процесів гідротранспорту; Інститут гідромеханіки – у двомісячний термін підготувати доповідну записку за проблемою «Гідротранспорт»; провести підготовчу роботу для визначення необхід-

ності і можливостей проведення в установах АН УРСР досліджень з пневмотранспорту і подати пропозиції до Президії АН УРСР; внести до Президії АН УРСР пропозиції щодо розширення впровадження завершених науково-дослідних робіт і подати проєкти відповідних листів до директивних органів республіки та окремих організацій, які вирішують питання застосування гідротранспорту в промисловості.

№ 248 від 21.10.1964.

На подальше виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 15 травня 1964 р. № 489 «Про розвиток науково-дослідних робіт і організацію дослідно-промислового виробництва білково-вітамінних концентратів з вуглеводнів нафти» схвалили основні напрями науково-дослідних робіт з мікробіального синтезу білка, жирів і біологічно активних речовин з вуглеводнів нафти. Зобов'язали: Секцію хіміко-технологічних і біологічних наук Президії АН УРСР та Інститут мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного – внести доповнення і зміни до плану науково-дослідних робіт; Інститут мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного – у місячний строк завершити комплектування сектора технічної мікробіології відповідними кадрами; Управління справами АН УРСР – вирішити питання про додаткове виділення інституту квартир і кімнат в будинку, що споруджується по вул. Окружній, 61 у м. Київ; відділу капітального будівництва АН УРСР – до кінця жовтня 1964 р. закінчити дообладнання додаткових кімнат для сектора інституту; Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного – організувати з листопада 1964 р. всебічне вивчення БВК академічними та відомчими науковими установами республіки за відповідним планом і щомісяця проводити міжінститутський науковий семінар за проблемою біосинтезу білка з нафтопродуктів; Інститут мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного – забезпечити контроль за проєктуванням і будівництвом Львівським раднаргоспом установки на Дрогобицькому нафтопереробному заводі та надати раднаргоспу науково-консультаційну допомогу в її спорудженні, а також надати науково-методичну допомогу Кадіївському коксохімічному заводу в опрацюванні робочої програми досліджень. Постановили клопотатися до Укрраднаргоспу забезпечити безперебійне постачання Кадіївського коксохімічного заводу відповідною нафтовою сировиною (парафінами) за технологічними умовами, погодженими з Інститутом мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного та Кадіївським коксохімічним заводом.

№ 249 від 22.10.1964.

Взяли до виконання постанову серпневого пленуму ЦК КПУ (1964) «Про хід виконання рішень XXII з'їзду КПРС про прискорення технічного

прогресу та завдання партійних і господарських організацій України по дальшому поліпшенню техніко-економічних показників у промисловості і будівництві». Зобов'язали директорів установ АН УРСР: вжити низку заходів з підвищення рівня організаційної роботи із забезпечення виконання планів науково-дослідних робіт і впровадження досягнень науки і техніки в народне господарство згідно з планом розвитку народного господарства на 1964–1965 рр.; передбачити проведення наукових досліджень з удосконалення планування, підвищення продуктивності праці, надійності, довговічності й ефективності використання машин і промислових виробів; під час розроблення планів розвитку науки і техніки ширше залучати до комплексних досліджень проблемні лабораторії закладів вищої освіти і лабораторії провідних підприємств. Доручили Інституту кібернетики разом з Укрраднаргоспом вивчити стан використання наявного парку електронних обчислювальних машин на підприємствах і в науково-дослідних установах і до 1 грудня 1964 р. подати Президії АН УРСР пропозиції щодо забезпечення їх максимального завантаження і ефективного використання.

№ 250 від 24.10.1964.

Закрите питання.

№ 251 від 24.10.1964.

Постановили призначити з 26 жовтня 1964 р. д. філол. н. М. Є. Сиваченка в. о. директора Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського з наступним проходженням виборів і затвердженням Загальними зборами АН УРСР, звільнивши його від обов'язків с. н. с. Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка. Постановили т. в. о. директора Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського д. філол. н. О. І. Дею з 26 жовтня 1964 р. повернутися до виконання своїх обов'язків заввідділу.

№ 252 від 26.10.1964.

Затвердили на посадах: д. ф.-м. н. М. О. Кривоглаза – завлабораторії теорії міцності Інституту металофізики; к. ф.-м. н. Д. А. Кичигіна – завлабораторії радіоспектроскопії Інституту радіофізики і електроніки; к. ф.-м. н. В. Я. Малєєва – завлабораторії біологічної фізики Інституту радіофізики і електроніки; д. ф.-м. н. О. І. Фельзенбаума – завлабораторії течій Морського гідрофізичного інституту; к. ф.-м. н. Г. Г. Неуйміна – завлабораторії оптики морів і океанів Морського гідрофізичного інституту; к. ф.-м. н. М. І. Паченка – заввідділу обертового руху Землі Полтавської гравіметричної обсерваторії Інституту геофізики; к. т. н. Б. О. Бахолдіна – вченого секретаря філіалу Інституту механіки у м. Дніпропетровськ; к. б. н. В. О. Колибіна – вченого секретаря Інституту зоології.

Призначили на посади: к. б. н. О. Т. Артюшенко – т. в. о. заступника директора з наукової роботи Інституту біології; к. т. н. А. О. Стрюченка – вченого секретаря Відділу Фізико-технічних проблем матеріалознавства АН УРСР.

Звільнили: к. б. н. П. Г. Сидоренка від обов'язків заступника директора з наукової роботи Інституту ботаніки, залишивши його виконувачем обов'язків с. н. с. цього інституту до проведення виборів; к. х. н. Н. Г. Фещенко – від обов'язків вченого секретаря Інституту органічної хімії, залишивши її на посаді с. н. с. цього інституту.

№ 253 від 27.10.1964. *1

№ 254 від 28.10.1964. *1

№ 255 від 29.10.1964.

На розвиток постанови Президії АН УРСР від 4 червня 1964 р. № 133 про створення Напівпровідникового центру АН УРСР затвердили планове завдання на проєктування центру і зобов'язали відділ капітального будівництва АН УРСР (В. П. Чоповського) та директора Інституту напівпровідників (акад. В. Є. Лашкарьова) здійснити проєктування центру у визначені постановою строки.

№ 256 від 29.10.1964.

Дозволили як виняток дирекції Інституту проблем матеріалознавства розпочати перебазування двох секторів інституту (матеріалів спеціального призначення і порошкової металургії) у новозбудований корпус № 3 з 25 жовтня та закінчити його до 15 грудня 1964 р. Ухвалили інші рішення з підготовки та переїзду частини інституту до нового приміщення.

№ 257 від 29.10.1964.

Розглянули питання про підсумки прийому до аспірантури наукових установ АН УРСР за планом 1964 р. Звернули увагу: директорів інститутів математики, механіки, фізики, напівпровідників, радіофізики і електроніки, геофізики і хімії високомолекулярних сполук на недоліки у виконання плану прийому в 1964 р.; директора Фізико-технічного інституту чл.-кор. Б. І. Вєркіна – на необхідність виконання постанови Президії АН УРСР про щорічний прийом п'яти аспірантів з математичних спеціальностей. Дозволили інститутам математики, механіки, фізики, напівпровідників, радіофізики і електроніки, геофізики і хімії високомолекулярних сполук продовжити прийом до аспірантури до 15 грудня 1964 р. Зобов'язали директорів інститутів обговорити на вчених радах підсумки прийому до аспірантури та накреслити заходи щодо виконання плану. Постановили просити ДК РМ УСР по координації науково-дослідних робіт замінити деякі вакансії по спеціальностях. Доручили відділу наукових кадрів АН УРСР до 25 жовтня

1964 р. внести пропозиції керівництву Президії АН УРСР про перерозподіл використання аспірантських вакансій між інститутами АН УРСР. Постановили вважати за доцільне починаючи з 1965 р. проводити прийом до аспірантури в наукових установах АН УРСР у два строки – в січні і вересні. Постановили довести до відома Державного комітету РМ УРСР по координації науково-дослідних робіт, що позаакадемічні установи, яким запланована цільова аспірантура в наукових установах АН УРСР, не використали жодної вакансії. Зобов'язали директорів інститутів передбачити в щорічних проєктах штатних розписів відповідну кількість посад стажистів-дослідників із нових і дефіцитних спеціальностей.

№ 258 від 29.10.1964.

Затвердили склад вченої ради Фізико-технічного інституту під керівництвом акад. К. Д. Синельникова.

№ 259 від 29.10.1964.

Заслухали та обговорили доповідь академіка-секретаря Відділу хімії і хімічної технології АН УРСР акад. К. Б. Яцимирського «Про виконання плану підготовки наукових кадрів у хімічних інститутах АН УРСР» і співдоповідь з цього питання д. х. н. А. М. Кабакчи та зобов'язали директорів інститутів: обговорити на вчених радах стан підготовки наукових кадрів і накреслити заходи щодо поліпшення цієї справи; вести відбір до аспірантури осіб, які проявили себе на практичній роботі в науково-дослідних установах і на підприємствах, звернути увагу на заповнення вакансій стажистів-дослідників; переглянути склад наукових керівників аспірантів. Зобов'язали вчені ради інститутів своєчасно затверджувати аспірантам теми дисертацій, зважаючи на їх актуальність. Зосередили увагу редколегії «Українського хімічного журналу» на необхідності позачергової публікації аспірантських робіт. Зобов'язали також директорів інститутів обговорити на засіданнях вчених рад реальність планів підготовки докторів і кандидатів наук з числа наукових співробітників. Зобов'язали бюро Відділу хімії і хімічної технології АН УРСР: щорічно проводити перевірку стану підготовки наукових кадрів в усіх інститутах; практикувати проведення інститутських і міжінститутських теоретичних конференцій молодих учених за участю аспірантів.

№ 260 від 31.10.1964.

Затвердили персональні склади республіканських наукових рад, які створені на правах відділень наукових рад з комплексних проблем природничих і суспільних наук АН СРСР.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1351. Арк. 143–273. Оригінал. Машинопис.

Листопад 1964 р.

№ 261 від 04.11.1964.

«Про стан та перспективи розвитку Інституту металофізики АН УРСР» [*4].

№ 262 від 06.11.1964.

«Про хід виконання постанови РМ СРСР від 14 червня 1962 р. "Про поліпшення охорони державних інтересів у галузі винаходів і дальше поліпшення організації винахідництва в СРСР"» [**4].

№ 262 а від 06.11.1964. [*1]

№ 263 від 11.11.1964.

Постановили вивести зі складу вченої ради Інституту економіки к. е. н. Л. М. Корецького і ввели до її складу к. е. н. Г. С. Фтомова.

№ 264 від 11.11.1964.

З метою своєчасної підготовки проєкту Положення про Відділ АН УРСР, створили комісію під керівництвом акад. Г. С. Писаренка і доручили їй подати проєкт Положення до Президії АН УРСР до 20 грудня 1964 р. Постановили винести Положення про Відділ АН УРСР на розгляд і затвердження наступної річної сесії Загальних зборів АН УРСР.

№ 265 від 11.11.1964.

Закрите питання.

№ 266 від 11.11.1964.

Затвердили по Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця на посадах: к. б. н. Б. Є. Єсипенка – завлабораторії фізіології виділення; к. ю. н. Б. Р. Киричинського – завлабораторії тканевої дозиметрії сектора біофізики; к. б. н. Д. О. Кочергу – завлабораторії фізіології дихання; к. м. н. Є. Л. Ревуцького – заввідділу клінічної фізіології; к. м. н. Є. Ю. Чеботарьова – завлабораторії радіаційного захисту сектора біофізики і радіобіології. Затвердили к. х. н. В. Я. Масумян на посаді заввідділу хімії сировини і процесів біосинтезу Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного. Затвердили к. т. н. П. П. Лузана на посаді вченого секретаря Інституту проблем литва.

№ 267 від 11.11.1964.

У зв'язку з 25-річчям возз'єднання України винесли подяку 16 працівникам Інституту геології і геохімії горючих копалин.

№ 268 від 11.11.1964.

З метою своєчасної підготовки проєкту Статуту АН УРСР створили комісію під керівництвом акад. В. С. Гутирі і доручили їй до 20 грудня

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1... С. 585–588 (док. № 240).

[**4] Там само. С. 588–590 (док. № 241).

1964 р. подати проєкт Статуту до Президії АН УРСР. Постановили винести Статут АН УРСР на розгляд і затвердження наступної річної сесії Загальних зборів АН УРСР.

№ 269 від 11.11.1964.

«Про створення експертної комісії по придбанню архівних матеріалів, художніх творів і виробів та рідкісних видань» *4.

№ 270 від 12.11.1964.

Затвердили Положення про курси іноземних мов для наукових співробітників установ АН УРСР при кафедрі іноземних мов АН УРСР.

№ 271 від 13.11.1964.

На виконання постанови РМ УРСР від 21 вересня 1964 р. № 1007 «Про строки підготовки проєктів Державного плану розвитку народного господарства Української РСР і Державного бюджету Української УРСР» постановили зобов'язати академіків-секретарів Відділів наук АН УРСР, директорів науково-дослідних установ та голів наукових рад з проблем природничих і суспільних наук забезпечити своєчасну розробку і подання до Президії АН УРСР проєктів планів науково-дослідних робіт на 1966 р., визначили строки їх складання та подачі.

№ 272 від 19.11.1964.

«Про стан і перспективи діяльності Інституту проблем литва АН УРСР» **4.

№ 273 від 26.11.1964.

Затвердили з 4 листопада 1964 р. к. е. н. О. М. Алимова на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту економіки на півставки та поклали на нього обов'язки директора-організатора Інституту економічних досліджень АН УРСР у м. Донецьк.

№ 274 від 28.11.1964.

Погодилися з пропозиціями Львівського промислового обкому КПУ і Львівського раднаргоспу про створення у 1965–1966 рр. комплексної автоматизованої дослідно-показової системи планування і керування промисловістю Львівського економічного району. Зобов'язали: Інститут кібернетики, Інститут економіки і Львівське відділення Інституту економіки – включити до планів НДР на 1965–1966 рр. комплексну тему «Розробка і створення комплексної автоматизованої системи планування та оператив-

---

*4 *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1... С. 591 (док. № 242).

**4 Там само. С. 593–596 (док. № 244).

ного керування промисловістю Львівського економічного району»; скласти та подати до науково-організаційного відділу Президії АН УРСР погоджений план роботи на 1965 р. з виконання теми; підготувати і подати на розгляд Львівського раднаргоспу вихідні дані про завдання оптимального планування і оперативного керування, основні принципи організації автоматизованої системи, об'єм економічної інформації, організацію машинної обробки первинної виробничої документації, техніко-економічну ефективність і витрати, необхідні для визначення плану організаційних заходів і матеріально-технічного забезпечення з впровадження автоматизованої системи. Створили з 1 січня 1965 р. у складі Львівського відділення Інституту економіки відділ прикладної кібернетики, планування і керування промисловістю, поклавши на нього завдання: розвиток теорії математичного моделювання економічних задач; розробка нових і удосконалення існуючих методів техніко-економічного планування на базі застосування сучасної обчислювальної техніки; розробка методів мережевого планування та їх впровадження у практику організації роботи підприємств; проєктування та організація роботи автоматизованої системи планування, керування та обробки даних Львівського раднаргоспу; ухвалили інші рішення, спрямовані на зміцнення кадрового складу, матеріально-технічної бази та фінансування Львівського відділу Інституту економіки.

№ 275 від 28.11.1964.

Затвердили на посадах: к. т. н. Я. Г. Горощенка – завлабораторії кольорових металів Інституту загальної та неорганічної хімії; к. б. н. О. Д. Хоменка – завлабораторії фізіологічних основ застосування біомінеральних добрив Інституту фізіології рослин; к. мед. н. М. А. Кондратовича – завлабораторії кровообігу відділу біофізичних основ фізіологічних і патофізіологічних процесів сектора біофізики Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця; к. т. н. Г. М. Доброва – заввідділу історії техніки Інституту історії; к. б. н. О. Г. Семенова – вченого секретаря Інституту фізіології рослин; к. і. н. В. Т. Зинича – вченого секретаря Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського. Призначили з 26 листопада 1964 р. акад. А. В. Думанського на посаду завлабораторії електрохімії Інституту загальної та неорганічної хімії.

Звільнили від виконання обов'язків: к. т. н. Ю. О. Анісімова – заввідділу історії техніки Інституту історії у зв'язку з обранням його на посаду с. н. с. цього відділу; к. філол. н. В. А. Юзвенко – вченого секретаря Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського, залишивши її на посаді с. н. с. цього інституту до проведення конкурсу. На часткову зміну п. 4 постанови Президії АН УРСР від 12 жовтня 1964 р.

№ 236 скасували дозвіл про залишення д. і. н. О. К. Касименка на півставки на посаді с. н. с. Інституту історії.

№ 276 від 28.11.1964.

Постановили доповнити постанову Президії АН УРСР від 19 листопада 1964 р. № 272, зокрема, доручили Секції фізико-технічних і математичних наук Президії АН УРСР розглянути питання про виділення Інституту проблем литва необхідних коштів на придбанні унікального обладнання і необхідної кількості штатних одиниць за окремими темами.

№ 277 від 28.11.1964. *3

№ 278 від 28.11.1964.

Ввели до складу редакційної колегії журналу «Физико-химическая механика материалов» заступника директора Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського д. т. н. Ю. М. Голованова.

№ 279 від 28.11.1964.

Вивели зі складу вченої ради Інституту зоології к. б. н. Л. Л. Гіренка і ввели до її складу к. б. н. В. О. Колибіна, призначивши його вченим секретарем цієї ради.

№ 280 від 28.11.1964.

На виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 24 квітня 1964 р. № 420 «Про заходи по збільшенню випуску електронних мікроскопів, мас-спектрометрів і приладів активаційного аналізу та поліпшенню їх застосування у народному господарстві Української РСР» постановили організувати у першому кварталі 1965 р. при Інституті фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського на базі існуючої наукової групи мас-спектрометрії структурну лабораторію мас-спектрометрії, на яку поклали: розробку і впровадження методів ізотопного аналізу в хімії та геохімії; розробку і застосування мас-спектрометричних методів при вивченні механізму хімічних процесів; випробування мас-спектральної апаратури і опрацювання рекомендацій з удосконалення, навчання наукових співробітників, студентів закладів вищої освіти мас-спектрометричним методам у хімії. Ухвалили інші рішення, спрямовані на зміцнення кадрового складу та матеріально-технічної бази інституту.

№ 281 від 28.11.1964.

У зв’язку з необхідністю поповнення складу бюро Відділу математики, механіки і кібернетики АН УРСР новими членами постановили: ввести до складу бюро цього Відділу акад. В. О. Кононенка, чл.-кор. Г. Є. Пухова і д. ф-м. н. В. С. Королюка; покласти обов’язки заступника академіка-секретаря Відділу математики, механіки і кібернетики АН УРСР на д. ф.-м. н. В. С. Королюка, звільнивши з цієї посади д. ф.-м. н. Ю. Ю. Трохимчука;

зобов'язали академіка-секретаря зазначеного Відділу акад. Ю. О. Митропольського винести на розгляд наступних загальних зборів Відділу питання про зміни в складі бюро Відділу відповідно до п. 53 Статуту АН УРСР.

№ 282 від 28.11.1964.

Створили нові структурні лабораторії в Інституті проблем матеріалознавства.

У секторі тугоплавких матеріалів – механіко-технологічну лабораторію з такими напрямами наукових досліджень: розробка нових ефективних методів механічної обробки високотвердих матеріалів на основі карбідів, боридів, силіцидів та інших сполук із використанням електроерозійної, ультразвукової і різних фізико-хімічних методів обробки; розроблення раціональних режимів різання і калібрування м'яких і пористих металокерамічних матеріалів; дослідження різальних і шліфувальних властивостей тугоплавких сполук із метою створення нових інструментальних матеріалів різного призначення; лабораторію тонкого неорганічного синтезу з такими науковими напрямами досліджень: синтез неорганічних сполук рідкісних металів – сульфідів, селенідів, фосфідів, телуридів, гідридів тощо; дослідження фізико-хімічних властивостей цих сполук і визначення галузей їх застосування; розробка промислових технологій.

У секторі порошкової металургії – лабораторію контактних явищ і паяння неметалевих матеріалів з таким науковим напрямом досліджень: теоретичні основи фізико-хімічних процесів на контактних поверхнях рідких металів з твердими тілами різної природи; дослідження контактних явищ у галузі паяння неметалів з металами, одержання металевих плівок на поверхнях діелектриків, удосконалення технології виготовлення алмазного інструменту. Дозволили Інституту проблем матеріалознавства оголосити конкурс на заміщення посад керівників зазначених лабораторій.

№ 283 від 28.11.1964.

Ухвалили рішення з увічнення пам'яті акад. М. Т. Рильського, зокрема, доручили: Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка, Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні, Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського – внести в свої плани підготовку повного академічного зібрання творів М. Т. Рильського і подати проєкт видання повного зібрання творів і графік його виконання; бібліографічному відділу Державної публічної бібліотеки УРСР – протягом року скласти і видати повну бібліографію творів М. Т. Рильського. Затвердили редакційну колегію повного академічного зібрання творів М. Т. Рильського під керівництвом акад. П. Г. Тичини. Взяли до відома, що президія Спілки письменників України створила Комісію з літературної спадщини М. Т. Рильського,

яка діятиме також як і комісія АН УРСР. Постановили видання повного зібрання творів М. Т. Рильського покласти на Видавництво «Наукова думка» АН УРСР.

№ 284 від 30.11.1964.

На додаток до постанови Президії АН УРСР від 3 жовтня 1964 р. № 260 і відповідно до постанови Президії АН СРСР від 16 жовтня 1964 р. затвердили наукові ради з проблем «Наукові питання атеїстичного виховання» і «Хімія комплексних сполук» та їх персональний склад.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1352. Арк. 1–70. Оригінал. Машинопис.

Грудень 1964 р.

№ 285 від 01.12.1964.

Затвердили склад тимчасової вченої ради при Відділі наук про Землю і Космос АН УРСР для розгляду докторської дисертації к. т. н. Є. Г. Булаха під керівництвом акад. С. І. Субботіна та постановили просити ВАК Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти СРСР дозволити раді прийняти зазначену дисертацію до захисту.

№ 286 від 01.12.1964.

Постановили створити в Інституті фізики на базі групи відділу фізики кристалів структурну лабораторію нелінійної оптики, поклавши на неї такі завдання: застосування лазерних пучків для одержання нової інформації про енергетичну структуру діелектричних кристалів і вплив потужних опромінювань на цю структуру; дослідження найбільш оптимальних умов модуляції світла оптичних квантових генераторів на базі нелінійних ефектів; дослідження впливу концентрованих лазерних пучків на структурні та механічні властивості кристалів; пошук і дослідження основних властивостей нових нелінійних об’єктів. До проведення конкурсу на посаду завідувача структурної лабораторії нелінійної оптики обов’язки завлабораторії поклали на д. ф.-м. н. М. С. Бродіна.

№ 287 від 01.12.1964.

Надали Інституту історії штатну посаду другого заступника директора з наукової роботи і призначили на цю посаду д. і. н. Ф. П. Шевченка з виконанням обов’язків заввідділу історіографії та джерелознавства цього інституту.

№ 288 від 01.12.1964.

З метою спрямування наукової та організаційної діяльності АН УРСР на розв’язання важливих проблем народного господарства, беручи до ува-

ги постанову Президії АН СРСР від 16 жовтня 1964 р. № 322, доручили: академікам-секретарям Відділів наук АН УРСР – до 5 грудня 1964 р. подати перелік найважливіших напрямів науково-дослідних робіт, умови успішного розвитку яких потребують заходів від АН УРСР або інших відомств; Відділам наук АН УРСР – проаналізувати стан найважливіших напрямів науки в АН УРСР і науково-дослідних установах республіки порівняно зі станом відповідних напрямів науки в СРСР та закордоном і подати до 1 лютого 1965 р. відповідні пропозиції Президії АН УРСР; академікам-секретарям Відділів наук АН УРСР – подати Президії АН УРСР пропозиції щодо запрошення вчених АН СРСР, академій наук союзних республік і закладів вищої освіти для тимчасової участі в проведенні науково-дослідних робіт в установах АН УРСР, а також разом із Міністерством вищої і середньої спеціальної освіти УРСР підготувати проєкт плану відряджень на 1965 р. до закладів вищої освіти для читання лекцій і проведення науково-дослідних робіт.

№ 289 від 01.12.1964.

Постановили залишити в структурі Інституту хімії високомолекулярних сполук сектор мономерів у складі трьох структурних лабораторій як самостійний підрозділ з наступним розвитком його в нафтохімічному напрямі. Також постановили залишити тематику цього сектора в плані науково-дослідних робіт, затвердженому РМ УРСР 24 грудня 1963 р. та схваленому науковими радами з проблем АН СРСР.

№ 290 від 02.12.1964.

На виконання постанови колегії Державного комітету РМ УРСР по координації науково-дослідних робіт від 29 жовтня 1964 р. «Про заходи по забезпеченню виконання завдань державного плану науково-дослідних робіт і впровадження досягнень науки і техніки в народне господарство УРСР на 1964 р.» затвердили заходи з вчасного виконання завдань державного плану.

№ 291 від 02.12.1964.

Постановили скликати річні Загальні збори АН УРСР 24 лютого 1965 р., затвердили порядок денний зборів та заходи з їх проведення.

№ 292 від 02.12.1964.

На зміну постанови Президії АН УРСР від 4 листопада 1963 р. (протокол № 33, п. 334) звільнили д. і. н. О. К. Касименка від керівництва вченою радою секції археології, історії та етнографії Відділу суспільних наук АН УРСР, залишивши його членом згаданої ради; ввели до складу об’єднаної вченої ради суспільних наук АН УРСР та вченої ради секції археології, історії та етнографії АН УРСР директора Інституту історії проф.

К. К. Дубину, призначивши його також головою вченої ради секції археології, історії та етнографії цього Відділу наук АН УРСР.

№ 293 від 02.12.1964.

Створили в складі Інституту геологічних наук структурну лабораторію резонансних і дифракційних методів дослідження мінералів і руд, поклавши на неї: розробку методів досліджень і вивчення реальної кристалічної структури мінералів; вивчення природи хімічного зв'язку основних і домішкових елементів у мінералах і рудах; дослідження фазових переходів у мінералах і рудах при низьких і високих температурах і тисках методами ядерного, магнітного, квадропульного і електронного парамагнітного резонансу, ефекту Месбауера, інфрачервоної спектроскопії, рентгенівської дифрактометрії, електронографії і мікродифракції. Затвердили штат зазначеної лабораторії. Постановили організацію лабораторії провести в межах штатних лімітів, встановлених для Інституту геологічних наук на 1964 р., за рахунок відділу рудних родовищ. Дозволили інституту оголосити конкурс на заміщення посад завлабораторії, старших і молодших наукових співробітників зазначеної лабораторії.

№ 294 від 23.12.1964.

Взяли до керівництва і виконання постанову бюро Київського обкому КПУ від 30 жовтня 1964 р. «Про заходи по якісній санітарній підготовці зони затоплення та запобігання «цвітінню» води у водоймищі Київської ГЕС». Затвердили робочі плани інститутів – виконавців наукових досліджень по боротьбі з «цвітінням» водоймища Дніпровського каскаду. Доручили: віцепрезидентам АН УРСР акад. В. М. Глушкову та акад. В. С. Гутирі розглянути на засіданнях Секцій Президії АН УРСР питання про матеріально-технічну базу таких досліджень в інститутах гідробіології, ботаніки, біохімії, мікробіології та вірусології ім. Д. К. Заболотного, гідромеханіки, загальної та неорганічної хімії, органічної хімії, електродинаміки; чл.-кор. О. В. Топачевському підготувати і подати на розгляд Президії АН УРСР доповідну записку до РМ УРСР про доцільність змін у будівництві Канівської ГЕС з метою забезпечення поліпшення санітарного режиму Канівського водосховища. Зобов'язали Комісії з питань «цвітіння» води при Президії АН УРСР взяти під щоденний контроль проведення робіт із комплексної проблеми боротьби з «цвітінням» води Дніпровського каскаду і щомісяця доповідати про хід виконання та одержані наслідки досліджень.

№ 295 від 24.12.1964.

Заслухали й обговорили доповідь чл.-кор. АМН СРСР М. М. Амосова про стан і перспективи розвитку досліджень у галузі біологічної кіберне-

тики. З метою створення необхідних умов для розгортання та посилення наукових досліджень з біологічної кібернетики постановили зобов'язати сектор біологічної кібернетики Інституту кібернетики: спрямувати зусилля на розробку і створення медичного інформаційного центру із завданнями: збирання і статистична обробка клінічного матеріалу, проведення кількісного аналізу симптоматики захворювань і наукової розробки питань патогенезу, діагностики і методів лікування окремих видів захворювань на основі застосування засобів обчислювальної техніки; розробку математичних моделей функцій основних органів і систем у нормі та патології й створення «моделей хвороб» (математичний опис патологічних процесів в організмі людини); надання консультативної допомоги медичним установам у визначенні прогнозу, діагностики і методу лікування складних хвороб. Постановили також забезпечити до 1 грудня 1965 р. створення інформаційної системи серцево-судинних захворювань на основі даних лікувальних закладів м. Києва і Київської області і вивчити можливість створення у 1966–1970 рр. інформаційних систем для низки інших захворювань, зокрема психічних; поряд зі створенням медичних інформаційних систем та їх впровадженням у практику лікувальних закладів забезпечити подальше розгортання досліджень з окремих наукових напрямів біологічної кібернетики.

Зобов'язали Інститут кібернетики: передбачити в планах роботи розширення наукових досліджень з окремих напрямів біологічної кібернетики і зосередити зусилля сектора біологічної кібернетики на розв'язанні питань, які в найближчі роки можуть дати максимально корисний ефект у галузях медицини, психології і техніки; подати на розгляд Секції фізико-технічних і математичних наук Президії АН УРСР конкретний план заходів зі створення медичного інформаційного центру; визначити перелік лікувальних закладів і погодити з МОЗ УРСР питання про порядок подання ними до інформаційного центру необхідних статистичних даних про захворювання; розробити і подати Відділу наукових кадрів Президії АН УРСР пропозиції про укомплектування і посилення підготовки наукових кадрів з усіх спеціальностей для Інституту біологічної кібернетики, що заплановано організувати в складі Кібернетичного центру АН УРСР; скласти план наукових відряджень за кордон і обміну спеціалістами для вивчення досвіду з питань біологічної кібернетики; виділити приміщення та перевести до нього групу співробітників сектора біологічної кібернетики, робота яких пов'язана з використанням обчислювальної техніки. Постановили також просити МОЗ УРСР: разом з Інститутом кібернетики взяти участь у розробці типового проєкту довідкового інформаційно-

медичного центру обласного масштабу; створити лабораторію кібернетики в клініці грудної хірургії Українського інституту туберкульозу і грудної хірургії імені академіка Ф. Г. Яновського; надати допомогу сектору біологічної кібернетики у доборі і доукомплектуванні його кваліфікованими кадрами медичних спеціальностей. Доручили вченим радам інститутів кібернетики, фізіології, радіофізики і електроніки вивчити питання і подати до науково-організаційного відділу Президії АН УРСР пропозиції про розвиток досліджень із медичної електроніки. Доручили науковим радам із проблем кібернетики і фізіології АН УРСР: забезпечити належну координацію наукових досліджень з біологічної кібернетики; проводити конференції, наради і симпозіуми з питань біоніки і біологічної кібернетики, а також провести у IV кварталі 1965 р. республіканську конференцію з біологічних аспектів кібернетики; публікувати результати досліджень у спеціальних республіканських журналах і збірниках. Доручили директорам біологічних і хімічних установ АН УРСР подати до Секції хіміко-технологічних і біологічних наук Президії АН УРСР перелік необхідного їм електронного обладнання, яке може бути розроблене і виготовлене за участю працівників цих установ та експериментально-виробничої майстерні Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця. Доручили віцепрезиденту АН УРСР акад. В. М. Глушкову погодити з відповідними органами і вирішити питання про переведення чл.-кор. АМН СРСР М. М. Амосова на постійну роботу до Інституту кібернетики АН УРСР.

№ 296 від 28.12.1964.

Закрите питання.

№ 297 від 29.12.1964. *1

№ 298 від 30.12.1964. *1

№ 299 від 30.12.1964.

На додаток до постанови Президії АН УРСР від 17 жовтня 1963 р. (протокол № 32, п. 316) постановили ввести до номенклатури Президії АН УРСР посаду директора постійно діючого павільйону «Наука» АН УРСР на Виставці передового досвіду в народному господарстві УРСР.

№ 300 від 30.12.1964.

Призначили з 4 січня 1965 р. Г. Й. Заведенка директором постійно діючого павільйону «Наука» АН УРСР на Виставці передового досвіду в народному господарстві УРСР, звільнивши його від обов’язків наукового співробітника-консультанта науково-організаційного відділу Президії АН УРСР.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1352. Арк. 71–273. Оригінал. Машинопис.

ПЕРЕЛІКИ ПИТАНЬ, РОЗГЛЯНУТИХ ПРЕЗИДІЄЮ АН УРСР у 1965 р.

Протокол № 1 [26] засідання Президії Академії наук УРСР

від 7 січня 1965 р.

1. Доповідь голови Секції суспільних наук Президії АН УРСР акад. І. К. Білодіда про основні підсумки діяльності наукових установ Секції суспільних наук Президії АН УРСР у 1964 р. і завдання на 1965 р.

2. Доповідь директора Інституту історії проф. К. К. Дубини «Про виконання Інститутом історії АН УРСР постанови Президії ЦК КПУ від 28 липня 1964 р. про роботу цього інституту».

3. Проєкт доповіді головного вченого секретаря Президії АН СРСР акад. Н. М. Сисакяна на Загальних зборах АН СРСР.

4. Про підготовку і проведення економічного експерименту з питань удосконалення планування і матеріального стимулювання виробництва та праці на підприємствах Львівського раднаргоспу.

5. Про виділення Державній публічній бібліотеці УРСР коштів на придбання збірки стародруків слов'янських видань XVI–XIX ст.

6. Про списання з балансу Морського гідрофізичного інституту трьох буйкових станцій із самописами течій вартістю 58 667 крб.

7 Про затвердження к. е. н. М. Т. Мелешкіна на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту економіки по його Львівському відділенню.

8. Про розподіл між установами АН УРСР бюджетних асигнувань і ліміту коштів за госпдоговірною тематикою на придбання наукового устаткування та інвентарю у 1965 р.

9. Про планування робіт установ АН УРСР і діяльність науково-організаційного відділу.

10. Про перебазування Інституту проблем литва у нове приміщення.

---

[26] Відкладені в архівній справі протоколи засідань за 1965 р. вміщують тільки переліки запропонованих питань без відображення текстів їх розгляду і прийнятих рішень. Тексти прийнятих у 1965 р. Президією АН УРСР постанов сформовані як окремі самостійні документи і включені до інших архівних справ. Розроблені упорядниками регести постанов Президії АН УРСР, прийнятих у 1965 р., дивись далі, після протоколу від 29 грудня 1965 р. № 31-Б.

11. Про тимчасові часткові зміни у структурі Державної публічної бібліотеки УРСР. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1436. Арк. 223–230. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 2
засідання Президії Академії наук УРСР

від 19 січня 1965 р.

1. Доповідь акад. В. М. Глушкова про основні підсумки діяльності установ Секції фізико-технічних і математичних наук Президії АН УРСР у 1964 р.
2. Про затвердження планів роботи установ АН УРСР на 1965 р. і заходи щодо забезпечення їх виконання.
3. Про перетворення проблемної групи хімізації народного господарства у відділ економічних проблем хімізації народного господарства Інституту економіки.
4. Про уточнення назви Інституту проблем литва.
5. Про затвердження програми Загальних зборів АН УРСР 24–25 лютого 1965 р.
6. Про переїзд кафедри філософії АН УРСР з будинку по вул. Кірова, 4 у будинок по вул. Леніна, 51 у м. Київ.
7. Про затвердження проєкту звіту про роботу АН УРСР у 1964 р.
8. Про призначення чл.-кор. Г. Є. Пухова заступником директора Інституту кібернетики.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1436. Арк. 216–221. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 3
засідання Президії Академії наук УРСР

від 21 січня 1965 р.

1. Доповідь акад. В. С. Гутирі про основні підсумки діяльності наукових установ Секції хіміко-технологічних і біологічних наук Президії АН УРСР у 1964 р. і завдання на 1965 р.
2. Кадрові питання.
3. Затвердження проєкту Положення про Відділ наук АН УРСР.

4. Затвердження проєкту статуту науково-дослідного інституту АН УРСР.

5. Про заходи щодо поліпшення умов співробітників АН УРСР, які проживають в академмістечках.

6. Про затвердження додатка № 6 до постанови Президії АН УРСР «Про затвердження планів роботи установ АН УРСР на 1965 р. та заходи щодо забезпечення їх виконання».

7. Про поширення ініціативи колективів трудящих московських і ленінградських промислових підприємств.

8. Про присудження премії імені акад. В. Я. Юр'єва.

9. Затвердження наукових рад із проблем «Фізико-хімічні і теплофізичні проблеми крупних зливків» і «Поверхневі явища в розплавах і виникаючих у них фазах» та їх персональних складів.

10. Про зміни строків і порядку підготовки проєкту планів роботи установ АН УРСР на 1966 р.

11. Про строки розробки проєкту п'ятирічного плану розвитку народного господарства УРСР на 1966–1970 рр.

12. Про розгляд планів роботи інститутів і наукових установ АН УРСР на 1965 р.

13. Інформація акад. П. М. Першина про виконання Інститутом економіки постанови Президії АН УРСР від 16 жовтня 1964 р.

14. Пропозиції інститутів АН УРСР про запрошення вчених СРСР для читання курсів лекцій і надання допомоги у проведенні науково-дослідних робіт.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1436. Арк. 208–214. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 4
засідання Президії Академії наук УРСР

від 11 лютого 1965 р.

1. Кадрові питання.

2. Про керуючого справами АН УРСР.

3. Про присвоєння звання старшого наукового співробітника.

4. Про дозвіл Відділам наук АН УРСР рекомендувати для подальших виборів на посади директорів інститутів АН УРСР академіків і членів-кореспондентів, які вже були директорами цих установ.

5. Заява акад. С. І. Субботіна щодо зауваження керуючого справами АН УРСР В. Б. Головіна на попередньому засіданні Президії АН УРСР з приводу виділення Інституту геофізики АН УРСР коштів за ст. 5.

6. Закрите питання.

7. Доповідь д. ф.-м. н. В. І. Ляшенка про розвиток наукових досліджень з фізики в університетах УРСР.

8. Доповідь к. ф.-м. н. В. Я. Малєєва про стан та перспективи розвитку наукових досліджень у лабораторії біофізики Інституту радіофізики і електроніки.

9. Проєкт п'ятирічного плану розвитку наукових досліджень з науково-технічних проблем в установах АН УРСР і плану матеріально-технічного забезпечення АН УРСР на 1966–1970 рр.

10. Про заходи з організації громадського обговорення макета 17 тому УРЕ «Українська Радянська Соціалістична Республіка» і випуску його тиражу в світ.

11. Про відзначення 100-річчя від дня народження акад. Г. М. Висоцького.

12. Про організацію Музейної ради при Президії АН УРСР.

13. Про скликання чергового засідання Ради по координації науково-дослідних робіт із природничих і суспільних наук УРСР.

14. Про науково-дослідні роботи установ АН УРСР у нових напрямах, фінансування яких у 1965 р. буде забезпечуватись із резервних фондів Державного комітету СРСР по координації науково-дослідних робіт.

15. Про пропозиції АН УРСР до сесії Ради по координації АН СРСР наукової діяльності академій наук союзних республік з питання «Про стан впровадження в народне господарство досягнень академій наук союзних республік і філіалів АН СРСР».

16. Про присудження премії імені акад. В. Я. Юр'єва.

17. Про присудження премії імені акад. Л. В. Писаржевського.

18. Про прийом молодих спеціалістів до науково-дослідних установ і підприємств АН УРСР у 1966–1970 рр. і забезпечення їх гуртожитками та квартирами.

19. Про зміни у складі об'єднаної вченої ради технічних наук АН УРСР.

20. Про затвердження складу вченої ради Інституту математики.

21. Про створення у Секторі географії АН УРСР відділу водного балансу суші.

22. Про створення в Інституті електрозварювання ім. Є. О. Патона нових структурних відділів.

23. Про реорганізацію відділу загальної механіки Інституту математики на відділ механіки та процесів управління.

24. Про зміни в структурі Інституту технічної теплофізики.

25. Про створення в Інституті проблем матеріалознавства структурної лабораторії звукових і ультразвукових методів дослідження міцності матеріалів.

26. Про зміни у складі вченої ради Інституту електродинаміки.

27. Інформація Президента АН УРСР акад. Б. Є. Патона про проведення у травні–червні 1965 р. Республіканської конференції молодих учених і про виставку досягнень української науки.

28. Інформація Президента АН УРСР акад. Б. Є. Патона про проєкт постанови директивних органів за результатами виставки робіт АН УРСР у жовтні 1964 р.

29. Про доповіді академіків-секретарів Відділів наук АН УРСР на Загальних зборах АН УРСР.

30. Про поновлення в Інституті історії 3 штатних од., скорочених наприкінці 1964 р.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1436. Арк. 198–206. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 5
засідання Президії Академії наук УРСР

від 11 березня 1965 р.

1. Доповідь заступника директора Виставки передового досвіду в народному господарстві УРСР Г. Г. Карапуліна про генеральний сценарій експозиції павільйону «Наука» і заходи з підготовки павільйону до відкриття у 1965 р.

2. Кадрові питання.

3. Про затвердження заступників академіків-секретарів і членів бюро Відділів наук АН УРСР.

4. Про звільнення заступників академіків-секретарів і членів бюро Відділів наук АН УРСР.

5. Закрите питання.

6. Доповідь в. о. заступника директора Інституту механіки – керівника Харківського філіалу інституту Ю. М. Дідусенка і співдоповідь чл.-кор. С. М. Кожевникова про зміни у структурі та уточнення наукового профілю Харківського філіалу Інституту механіки.

7. Про проведення засідань Президії АН УРСР.

8. Про проведення у м. Київ 15–18 червня 1965 р. Всесоюзної наукової сесії з проблеми «В. І. Ленін і історична наука».

9. Про підготовку до VIII Міжнародного конгресу антропологічних і етнографічних наук.

10. Про присудження премії імені акад. Є. О. Патона.

11. Про створення в Інституті проблем лиття структурної лабораторії електромеханічних пристроїв систем автоматизації.

12. Про зміни в структурі Інституту гідромеханіки.

13. Про присудження акад. О. В. Кірсанову Золотої медалі ім. Д. І. Менделєєва.

14. Про невиконання бюро Відділів наук АН УРСР п. 13 постанови Президії АН УРСР від 23 січня 1965 р. № 25 в частині подання до 20 лютого 1965 р. на розгляд Президії АН УРСР плану конкретних заходів щодо строків і обсягів скорочення штатів в установах АН УРСР.

15. Про заступників новообраних директорів інститутів і установ АН УРСР з наукової роботи.

16. Про склад вченої ради Інституту історії. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

17. Про зміни у структурі Інституту металофізики. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

18. Про заступника голови вченої ради Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

19. Про списання та уцінку застарілої літератури у книгарні Видавництва «Наукова думка» АН УРСР. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

20. Про затвердження наукової ради з проблеми «Методи прямого перетворення теплової енергії в електричну» та її персонального складу. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

21. Про затвердження чл.-кор. Г. Є. Пухова заступником голови наукової ради з проблеми «Кібернетика» АН УРСР. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1436. Арк. 188–195. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 6
засідання Президії Академії наук УРСР

від 18 березня 1965 р.

1. Кадрові питання.
2. Про присвоєння звання старшого наукового співробітника.
3. Доповідь акад. Г. С. Писаренка про уточнення наукового профілю та дальший розвиток Інституту механіки.
4. Про порядок присудження премій співробітникам АН УРСР із централізованого фонду Президії АН УРСР за створення і впровадження нової техніки.
5. Про встановлення державних республіканських премій.
6. Про створення в Інституті хімії високомолекулярних сполук Сектора нафтохімії.
7. Про виконання постанови Державного комітету РМ УРСР по координації науково-дослідних робіт від 2 березня 1965 р. № 12 «Про план науково-дослідних робіт по вивченню природних умов і шкідливих стихійних явищ в українських Карпатах на 1965 р.».
8. Про складання огляду розвитку та організації наукових досліджень в УРСР.
9. Про зміну строків і порядку підготовки проєкту планів роботи наукових установ АН УРСР на 1966 р.
10. Про зміни у складі об'єднаної вченої ради Відділу економіки, історії, філософії та права АН УРСР. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*
11. Про зміни у складі вченої ради Інституту зоології. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*
12. Про внутрішньовідомчий контроль. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1436. Арк. 179–185. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 7
засідання Президії Академії наук УРСР

від 1 квітня 1965 р.

1. Кадрові питання.
2. Про доповнення складу вченої ради Інституту історії.
3. Про присвоєння звання старшого наукового співробітника.

4. Про заходи з підготовки та відзначення 50-річчя Великої жовтневої соціалістичної революції та встановлення радянської влади в Україні.

5. Доповідь чл.-кор. І. Г. Підоплічка про стан і перспективи розвитку Природничого музею АН УРСР.

6. Доповідь чл.-кор. І. О. Гуржія про застосування новітніх методів дослідження у галузі суспільних наук.

7. Про проведення семінарів із проблем молекулярної біології.

8. Про проведення Другої координаційної наради представників академій наук соціалістичних країн, що входять до складу РЕВ, з питань фізики електронних явищ на поверхні напівпровідників.

9. Про поліпшення науково-технічної інформації в установах АН УРСР.

10. Про створення в Інституті кібернетики лабораторії математичних методів планування і управління народним господарством.

11. Про затвердження Положення про бібліотеку науково-дослідної установи АН УРСР, Правил користування бібліотекою науково-дослідної установи АН УРСР і Положення про бібліотечну раду науково-дослідної установи АН УРСР.

12. Перелік питань для розгляду на засіданнях Президії та Відділів наук АН УРСР на II квартал 1965 р.

13. Про проведення Загальних зборів АН УРСР, присвячених 200-річчю з дня смерті М. В. Ломоносова.

14. Про запрошення у 1965 р. вчених АН СРСР до наукових установ АН УРСР. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

15 Про перейменування лабораторії радіоактивності морів і океанів Морського гідрофізичного інституту на лабораторію ядерної гідрофізики. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

16. Про проведення Загальних зборів Відділу хімії і хімічної технології АН УРСР. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1436. Арк. 169–176. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 8
засідання Президії Академії наук УРСР

від 8 квітня 1965 р.

1. Доповідь акад. Ф. Д. Овчаренка про виконання постанови директивних органів УРСР про виробництво і випробування біомінеральних добрив у республіці.

2. Інформація акад. В. С. Гутирі про заходи з проведення у м. Київ IX Менделєєвського з'їзду із загальної та прикладної хімії.

3. Про проведення Українсько-Чехословацької сесії з питань дослідження та використання біомінеральних глин у народному господарстві у м. Ужгород 12–14 травня 1965 р.

4. Кадрові питання по Донецькому відділенню АН УРСР.

5. Про впорядкування Сектора нафтохімії Інституту хімії високомолекулярних сполук у науковому відношенні бюро Відділу хімії і хімічної технології АН УРСР.

6. Про доповнення складу об'єднаної вченої ради Відділу економіки, історії, філософії та права АН УРСР.

7. Інформація акад. Г. С. Писаренка про виконання постанови ЦК КПУ «Про заходи по впровадженню у народне господарство наукових досліджень установ АН УРСР».

8. Інформація Президента АН УРСР акад. Б. Є. Патона про хід підготовки до відкриття павільйону «Наука» на Виставці передового досвіду в народному господарствіУРСР.

9. Повідомлення чл.-кор. І. Г. Підоплічка про хід підготовки до видання «Історії Академії наук Української РСР».

10. Про зміни в складі вченої ради Інституту фізики. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

11. Про затвердження складу вченої ради Інституту загальної та неорганічної хімії АН УРСР з колоїдної хімії. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

12. Про зміни в складі наукової ради з проблеми «Наукові основи міцності і пластичності». *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

13. Про зміни в складі вченої ради Інституту металофізики. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1436. Арк. 160–166. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 9
засідання Президії Академії наук УРСР

від 22 квітня 1965 р.

1. Кадрові питання.

2. Кадрові питання по Інституту механіки.

3. Про директора ЦРБС АН УРСР.

4. Повідомлення Президента АН УРСР акад. Б. Є. Патона про присудження акад. Ю. О. Митропольському Ленінської премії і слово-відповідь акад. Ю. О. Митропольського.

5. Доповідь акад. І. М. Францевича і співдоповідь акад. В. С. Гутирі про стан та перспективи розвитку Інституту проблем матеріалознавства та виконання постанови ВРНГ СРСР РМ СРСР від 1 березня 1965 р. № 21 та постанови РМ УРСР від 10 квітня 1965 р. № 356.

6. Доповідь д. х. н. Ю. С. Ліпатова про розвиток наукових досліджень у галузі полімерів в Інституті хімії високомолекулярних сполук.

7. Про виконання постанови ЦК КПУ від 2 квітня 1965 р. (протокол № 81, п. 19-з) «Про республіканську нараду молодих учених».

8. Про присудження премій із централізованого фонду Президії АН УРСР за створення і впровадження нової техніки.

9. Про контрольні цифри асигнувань за ст. 5 і ст. 12 на 1966 р.

10. Про розгляд проєкту п’ятирічного плану науково-дослідних робіт у галузі природничих і суспільних наук на 1966–1970 рр.

11. Про підготовку пропозицій щодо підвищення ефективності роботи науково-дослідних установ АН УРСР.

12. Про підготовку до відзначення 50-річчя з дня смерті і 110-річчя від дня народження І. Я. Франка.

13. Про вченого секретаря Бібліотечної ради при Президії АН УРСР.

Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1436. Арк. 152–159. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 10
засідання Президії Академії наук УРСР

від 29 квітня 1965 р.

1. Кадрові питання.

2. Про присвоєння звання старшого наукового співробітника.

3. Про відрядження вчених АН УРСР до вищих закладів освіти Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти УРСР для читання лекцій і надання допомоги у проведенні науково-дослідних робіт.

4. Доповідь секретаря парткомітету АН УРСР І. С. Усенка про виконання рішень березневого Пленуму ЦК КПРС про невідкладні заходи з подальшого розвитку сільського господарства.

5. Доповідь проф. В. В. Недіна про заходи для подальшого розвитку в установах АН УРСР наукових досліджень із проблеми народногосподарського використання вибуху і забезпечення їх необхідною експериментальною базою.

6. План конференцій і нарад із природничих і суспільних наук на 1965 р.

7. Про створення і підпорядкування Сектора технології води у науковому відношенні Відділу хімії і хімічної технології АН УРСР.

8. Про присудження премій із централізованого фонду Президії АН УРСР за створення і впровадження нової техніки.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1436. Арк. 146–150. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 11
засідання Президії Академії наук УРСР

від 6 травня 1965 р.

1. Доповідь віцепрезидента АН УРСР акад. М. П. Семененка про забезпечення наукових установ АН УРСР лабораторним обладнанням і приладами та про розвиток робіт зі створення наукових приладів і обладнання.

2. Доповідь Президента АН УРСР акад. Б. Є. Патона про наукові зв’язки установ АН УРСР із галузевими комітетами, міністерствами і відомствами.

3. Про підготовку перспективних планів розвитку установ АН УРСР.

4. Про створення в Інституті фізики нової структурної лабораторії ядерної спектроскопії.

5. Про перевидання англійською мовою книги чл.-кор. Є. С. Шабліовського «Гуманізм Шевченка і наша сучасність».

6. Про надання академіку-секретарю Відділу біохімії, біофізики і фізіології АН УРСР акад. Р. Є. Кавецькому творчої відпустки.

7. Про виконання бюро Відділів наук АН УРСР рішення щодо проведення квартальних Загальних зборів Відділів наук АН УРСР.

8. Проєкти планів науково-дослідних робіт на 1966 р. за формою № 2.

9. Про зміни у складі редколегії «Історії Академії наук УРСР». *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

10. Про заступника голови вченої ради Відділу економіки, історії, філософії та права АН УРСР. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1436. Арк. 136–141. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 12
засідання Президії Академії наук УРСР

від 20 травня 1965 р.

1. Кадрові питання.

2. Про присвоєння звання старшого наукового співробітника.

3. Інформація акад. В. С. Гутирі про підготовку до проведення IX Менделєєвського з'їзду з загальної і прикладної хімії, присвяченого питанням хімізації сільського господарства.

4. Доповідь акад. Г. С. Писаренка про підсумки державного плану науково-дослідних робіт і впровадження досягнень науки і техніки в народне господарство УРСР за 1964 р. і I квартал поточного року та про заходи для забезпечення виконання плану 1965 р. у повному обсязі.

5. Доповідь акад. В. О. Кононенка про стан і перспективи розвитку науково-дослідних робіт із механіки полімерів в установах АН УРСР.

6. Доповідь к. б. н. О. Б. Чернишова про розвиток в АН УРСР наукових досліджень із біоніки.

7. Доповідь к. т. н. В. І. Трефілова про заходи з подальшого розвитку робіт у галузі радіаційного матеріалознавства.

8. Про створення при Президії АН УРСР Міжвідомчого комітету по менілітових сланцях.

9. Про проведення загальних зборів Відділу хімії і хімічної технології АН УРСР разом з науковою радою АН СРСР з проблеми «Фізико-хімічна механіка, поверхневі явища і поверхнево-активні речовини».

10. Про виконання постанови РМ УРСР від 12 лютого 1965 р. про підсумки виконання плану розвитку народного господарства за 1964 р.

11. Про створення у Секторі географії АН УРСР відділу географії ґрунтів.

12. Про розподіл обчислювальних машин між установами АН УРСР.

13. Розподіл площі, що звільняється Інститутом металофізики у 1965 р., між Інститутом математики і Видавництвом «Наукова думка» АН УРСР.

14. Про затвердження вченої ради Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1436. Арк. 125–133. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 13
засідання Президії Академії наук УРСР

від 27 травня 1965 р.

1. Кадрові питання.

2. Доповідь д. б. н. Є. І. Квасникова «Про хід виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 15 травня 1965 р. № 489 “Про розвиток науково-дослідних робіт і організацію дослідно-промислового виробництва білково-вітамінних концентратів з вуглеводнів нафти”».

3. Доповіді докторів наук Ф. П. Шевченка і Д. Ф. Вірника про координацію науково-дослідних робіт з історичної науки в УРСР.

4. Про проведення Загальних зборів Відділу загальної біології АН УРСР.

5. Про створення у Фізико-механічному інституті структурної лабораторії мікромодульної вимірної електроніки.

6. Про затвердження Положення про Західну територіальну мережу сейсмічних станцій.

7. Про строки і обсяги скорочення штатів в установах АН УРСР.

8. Про недоліки у комплектуванні установ АН УРСР інженерно-технічними кадрами.

9. Про затвердження графіка відпусток членів Президії АН УРСР на 1965 р.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1436. Арк. 119–128. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 14
засідання Президії Академії наук УРСР

від 10 червня 1965 р.

1. Кадрові питання.

2. Доповідь заступника директора з наукової роботи Інституту кібернетики к. ф.-м. н. В. С. Михалєвича «Про розширення наукових досліджень у галузі застосування електронної обчислювальної техніки на транспорті, раціонального використання транспорту та економії транспортних ресурсів».

3. Доповідь к. т. н. Г. М. Доброва «Про використання машинних методів обробки інформації в дослідженнях з історії науки».

4. Питання організації наукових установ АН УРСР у м. Донецьк.

5. Про прискорення введення у дію невстановленого устаткування, перерозподіл і реалізацію наявних в установах і організаціях АН УРСР зайвих і наднормативних запасів устаткування, приладів та інших товарно-матеріальних цінностей.

6. Про реконструкцію і розширення Львівського дослідного виробництва АН УРСР.

7. Про проведення Загальних зборів Відділу біохімії, біофізики та фізіології АН УРСР.

8. Про підсумки роботи республіканської наради молодих учених України.

9. Про проведення в м. Київ Всесоюзної наукової сесії «В. І. Ленін і історична наука».

10. Про зміни у керівництві вченої ради Інституту гідромеханіки.

11. Про скорочення штату Фізико-технічного інституту низьких температур.

12. Про безвідповідальне ставлення керівництва Інституту археології до відбору кандидатур на закордонне відрядження.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1436. Арк. 113–117. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 15
засідання Президії Академії наук УРСР

від 17 червня 1965 р.

1. Кадрові питання.

2. Закрите питання.

3. Інформація віцепрезидента АН УРСР акад. В. М. Глушкова про його участь у складі радянської делегації в роботі конгресу Міжнародної федерації по обробці інформації (травень, США).

4. Про виконання рішення Президії РМ УРСР від 12 листопада 1964 р. «Про факти порушення строків підготовки постанов і розпоряджень та неякісне виконання доручень РМ УРСР».

5. Про уточнення назви Державної публічної бібліотеки УРСР.

6. Про план науково-дослідних робіт із вивчення природних умов і шкідливих стихійних явищ в Українських Карпатах на 1965 р.

7. Про створення нових структурних підрозділів в Інституті кібернетики.

8. Про зміни у складі вченої ради Інституту механіки.

9. Про зміни у складі вченої ради Фізико-технічного інституту низьких температур.

10. Про скликання чергового засідання Ради по координації науково-дослідних робіт з природничих і суспільних наук УРСР.

11. Про басейн у Карадазькому відділенні Інституту південних морів.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1436. Арк. 108–111. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 16
засідання Президії Академії наук УРСР

від 24 червня 1965 р.

1. Доповідь акад. С. І. Субботіна «Про розвиток геологічних наук і заходи по забезпеченню впровадження у народне господарство результатів закінчених науково-дослідних робіт інститутів геологічного профілю АН УРСР».

2. Доповідь чл.-кор. В. О. Водяницького «Про наслідки роботи першої зміни Радянсько-Кубинської експедиції».

3. Питання організації наукових установ АН УРСР у м. Донецьк.

4. Про часткову зміну структури Донецького відділення економіко-промислових досліджень Інституту економіки.

5. Про присудження премій із централізованого фонду Президії АН УРСР за створення і впровадження нової техніки.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1436. Арк. 102–106. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 17
засідання Президії Академії наук УРСР

від 1 липня 1965 р.

1. Кадрові питання.
2. Про присвоєння звання старшого наукового співробітника.
3. Про заступника директора Донецького фізико-технічного інституту.
4. Закрите питання.
5. Доповідь к. ф.-м. н. А. М. Панченкова «Про стан і перспективи розвитку досліджень у галузі гідродинаміки великих швидкостей в Інституті гідромеханіки АН УРСР».
6. Про висування робіт на здобуття Ленінської премії в галузі науки і техніки 1966 р.
7. Про уповноваженого Президії АН УРСР по Донецьких установах АН УРСР.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1436. Арк. 97–100. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 18
засідання Президії Академії наук УРСР

від 16 липня 1965 р.

1. Кадрові питання.
2. Про заступника директора Інституту газу.
3. Кадрові питання по Фізико-технічному інституту низьких температур.
4. Про присвоєння звання старшого наукового співробітника.
5. Доповідь віцепрезидента АН УРСР акад. М. П. Семененка про підсумки виконання кошторису АН УРСР за 1964 р. і наслідки перевірки Міністерством фінансів УРСР ефективності використання коштів на науково-дослідну роботу.
6. Доповідь чл.-кор. І. О. Гуржія про хід підготовки двотомного видання «Історія Української РСР» та п’ятитомного видання «Україна в період розгорнутого будівництва комунізму».
7. Доповідь акад. І. М. Федорченка про результати виїзної сесії Відділу фізико-технічних проблем матеріалознавства АН УРСР, Відділу фізики АН УРСР і Донецького раднаргоспу у м. Донецьк.
8. Про часткову зміну структури Фізико-технічного інституту (м. Донецьк).

9. Про присудження премій із централізованого фонду Президії АН УРСР за створення і впровадження нової техніки.

10. Про удосконалення науково-організаційної роботи Президії АН УРСР, її Секцій і Відділів наук.

11. Про науково-організаційний відділ Президії АН УРСР.

12. Про додаткову організацію стажування стажистів-дослідників установ АН УРСР.

13. Про створення у складі Інституту кібернетики структурної лабораторії точності та надійності кібернетичних систем.

14. Про поліпшення організації робіт у народному господарстві із захисту від корозії машин, устаткування, суден, будинків, споруд, підземних комунікацій і металопродукції.

15. Про заходи з подальшого підвищення технічного рівня, якості, надійності і збільшення строків служби виготовленої продукції.

16. Про порядок поповнення музеїв експонатами.

17. Про заходи з підвищення ефективності використання електронних обчислювальних машин.

18. Про створення нового журналу «Физика конденсированных сред».

19. Про уточнення переліку найважливіших видань АН УРСР до 50-річчя Великої жовтневої соціалістичної революції.

20. Про затвердження структури Інституту геологічних наук.

21. Про розподіл ліміту на квартири.

22. Про директора Інституту економіки.

23. Закрите питання.

24. Про затвердження переліку питань для розгляду на засіданнях Президії АН УРСР у III кварталі 1965 р. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

25. Про відзначення віцепрезидента АН УРСР акад. В. С. Гутирі. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

26. Про проведення об’єднаної наукової сесії Відділу математики АН СРСР і Відділу математики, механіки і кібернетики АН УРСР. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

27. Про створення Комісії з оптики і спектроскопії АН УРСР. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1436. Арк. 85–94. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 19-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 9 вересня 1965 р.

1. Доповідь чл.-кор. О. В. Топачевського про результати роботи установ АН УРСР з питань боротьби з «цвітінням» води у водоймищах.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1436. Арк. 81–83. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 20
засідання Президії Академії наук УРСР

від 16 вересня 1965 р.

1. Кадрові питання.
2. Про присвоєння звання старшого наукового співробітника.
3. Доповідь чл.-кор. С. Я. Брауде про стан і перспективи розвитку досліджень у галузі радіоастрономії в Інституті радіофізики і електроніки.
4. Доповідь Президента АН УРСР акад. Б. Є. Патона про план капітального будівництва об'єктів АН УРСР у 1966 р. і підготовку плану будівництва на 1966–1970 рр.
5. Про впорядкування структури наукових установ АН УРСР.
6. Про часткову зміну і доповнення постанови Президії АН УРСР від 28 серпня 1965 р. № 210.
7. Про затвердження складу експертних комісій Відділів наук АН УРСР з виборів академіків і членів-кореспондентів АН УРСР по Донецькому науковому центру АН УРСР.
8. Про часткову зміну постанови Президії АН УРСР від 7 липня 1965 р. № 177 (по Інституту фізики).
9. Затвердження Типового положення відділень економіко-промислових досліджень Інституту економіки.
10. Про затвердження структури відділення Інституту економіки у м. Львів.
11. Про створення відділення Інституту економіки у м. Харків.
12. Про створення у складі Інституту кібернетики відділу ефективних методів організації обчислювальних робіт.
13. Про введення В. П. Трофімова до складу редакційної колегії тритомника «Історія технічного розвитку вугільної промисловості Донецького басейну».

14. Про голову вченої ради Інституту економіки.

15. Про зміни у складі вченої ради Інституту проблем матеріалознавства.

16. Про проведення Загальних зборів Відділу загальної біології АН УРСР та Відділу біохімії, біофізики і фізіології АН УРСР.

17. Про проведення Загальних зборів АН УРСР у 1965 р.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1436. Арк. 81–79. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 21
засідання Президії Академії наук УРСР

від 23 вересня 1965 р.

1. Кадрові питання.

2. Доповідь акад. В. М. Глушкова про стан і перспективи розвитку наукових досліджень з кібернетики в АН УРСР.

3. Доповідь акад. Г. С. Писаренка про стан і заходи щодо поліпшення науково-технічної інформації в установах АН УРСР.

4. Доповідь акад. М. П. Бажана про заходи з виконання постанови РМ УРСР від 28 серпня 1965 р. «Про видання “Історії українського мистецтва”».

5. Доповідь начальника житлово-комунального відділу Президії АН УРСР К. С. Бахрова про стан виконання постанови Президії АН УРСР, парткому і ОМК АН УРСР від 16 лютого 1965 р. № 36 «Про заходи щодо поліпшення умов проживання співробітників АН УРСР в академмістечках».

6. Про присудження премій із централізованого фонду Президії АН УРСР за створення і впровадження нової техніки.

7. Про створення в Інституті проблем матеріалознавства структурного відділу керметів.

8. Про затвердження статуту і структури Центральної наукової бібліотеки АН УРСР.

9. Про виконання постанови Президії АН УРСР від 8 липня 1965 р. № 181 «Питання організації наукових установ АН УРСР у м. Донецьк».

10. Про розвиток в установах АН УРСР наукових досліджень з історії утворення антропогенних відкладів.

11. Про обмін житлової площі співробітниками АН УРСР.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1436. Арк. 67–72. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 22
засідання Президії Академії наук УРСР

від 14 жовтня 1965 р.

1. Доповідь акад. Г. С. Писаренка про порядок прийняття, оцінки та впровадження закінчених науково-дослідних робіт у народне господарство.

2. Доповідь начальника науково-організаційного відділу Президії АН УРСР К. М. Ситника про план проведення конференцій і нарад з природничих і суспільних наук на 1966 р.

3. Кадрові питання.

4. Про присвоєння звання старшого наукового співробітника.

5. Про відрядження вчених АН УРСР для читання лекцій у педагогічних інститутах Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти УРСР.

6. Доповідь заступника голови правління Товариства «Знання» УРСР Г. В. Кузовкова про видання щорічника «Наука і культура».

7. Про зміни в складі об'єднаної вченої ради з органічної хімії інститутів загальної та неорганічної хімії і органічної хімії.

8. Про доповнення і зміни номенклатури посад та керівництва Президії АН УРСР.

9. Про затвердження головних редакторів журналів «Радянське літературознавство» і «Народна творчість і етнографія».

10. Про часткову зміну постанови Президії АН УРСР від 21 січня 1965 р. № 261.

11. Про зміни в складі об'єднаної вченої ради технічних наук АН УРСР.

12. Про перерозподіл бюджетних асигнувань 1965 р. між установами АН УРСР.

13. Про порядок і строки складання звіту про діяльність АН УРСР у 1965 р.

14. Закрите питання.

15. Про затвердження переліку питань для розгляду на засіданнях Президії АН УРСР та Бюро Президії АН УРСР у IV кварталі 1965 р. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

16. Про вилучення з фондів Центральної наукової бібліотеки АН УРСР літератури, непридатної для використання і реставрації. *Рішення прийнято шляхом письмового опитування членів Президії АН УРСР.*

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1436. Арк. 58–62. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 23
засідання Президії Академії наук УРСР

від 28 жовтня 1965 р.

1. Кадрові питання.

2. Доповідь акад. В. І. Толубинського про наукову діяльність і перспективи розвитку Інституту технічної теплофізики.

3. Доповідь д. х. н. Ю. С. Ліпатова про стан і перспективи розвитку наукових досліджень у галузі поліуретанів в Інституті хімії високомолекулярних сполук.

4. Про затвердження складу вченої ради при Інституті філософії та Секторі держави і права АН УРСР.

5. Про затвердження завдання на розробку приладів, апаратів і устаткування, розробленого установами АН УРСР.

6. Про присудження премії з централізованого фонду Президії АН УРСР за створення і впровадження нової техніки.

7. Про роботу Відділів наук АН УРСР із висування робіт на здобуття Ленінської премії 1965 р.

8. Про порядок денний Загальних зборів АН УРСР із виборів академіків і членів-кореспондентів АН УРСР по Донецькому науковому центру АН УРСР.

9. Про проведення річних Загальних зборів АН УРСР.

10. Про доповідь чл.-кор. А. Г. Колесникова на засіданні Президії АН УРСР.

11. Про роботу АН УРСР зі зв'язків з міністерствами і відомствами.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1436. Арк. 51–56. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 24-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 4 листопада 1965 р.

1. Про бесіду першого секретаря ЦК КПУ П. Ю. Шелеста з Президентом АН УРСР акад. Б. Є. Патоном з питань подальшого розвитку АН УРСР.

2. Питання плану капітального будівництва АН УРСР на 1966 р.

3. Питання виконання плану фінансування АН УРСР за 9 місяців 1965 р. і проєкту плану фінансування на 1965 р.

4. Про розподіл додаткових асигнувань за ст. 12 на 1965 р. між установами АН УРСР.

5. Про створення в АН УРСР автоколони легкових машин.

6. Житлові питання.

7. Про вченого секретаря Ради по координації науково-дослідних робіт з природничих і суспільних наук УРСР.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1436. Арк. 43–49. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 25
засідання Президії Академії наук УРСР

від 11 листопада 1965 р.

1. Кадрові питання.

2. Про присвоєння звання старшого наукового співробітника.

3. Про підготовку до відзначення 100-річчя від дня народження акад. Д. К. Заболотного.

4. Про голову Наукової ради з питань охорони природи, раціонального використання і відтворення природних багатств при АН УРСР.

5. Про відзначення учасників Кубинської та Курильської експедицій Інституту зоології.

6. Про створення в Інституті зоології музейного відділу.

7. Про зміни у складі об'єднаної вченої ради Відділу економіки, історії, філософії та права АН УРСР.

8. Про доповнення складу об'єднаної вченої ради технічних наук АН УРСР.

9. Закрите питання.

10. Про Музеум АН УРСР.

11. Доповідь акад. М. Ф. Гулого про розвиток наукових досліджень у галузі ферментів в УРСР та використання їх у народному господарстві.

12. Доповідь акад. М. П. Бажана про підсумки видання УРЕ.

13. Доповідь директора Центральної наукової бібліотеки АН УРСР І. С. Черненка про її роботу.

14. Доповідь проф. С. М. Ямпольського про підготовку Інститутом економіки до друку двотомної монографії «Розвиток народного господарства УРСР за роки радянської влади (1917–1967)».

15. Про затвердження плану випуску літератури Видавництвом «Наукова думка» АН УРСР у 1966 р.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1436. Арк. 35–41. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 26-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 18 листопада 1965 р.

1. Про створення Будинку вчених АН УРСР.
2. Про затвердження плану прийому до аспірантури науково-дослідних установ АН УРСР на 1966 р.
3. Про передачу Інституту геофізики приміщень і автомашин.
4. Про заходи АН УРСР на честь XXIII з'їзду КПРС і XXIII з'їзду КПУ.
5. Про японський електронний мікроскоп УС-7.
6. Про створення комісії з перевірки технічного стану реактора Інституту фізики.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1436. Арк. 30–33. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 27
засідання Президії Академії наук УРСР

від 26 листопада 1965 р.

1. Кадрові питання.
2. Про присвоєння звання старшого наукового співробітника.
3. Доповідь чл.-кор. А. Г. Колесникова про стан і перспективи розвитку досліджень морів і океанів в АН УРСР.
4. Доповідь д. т. н. В. О. Єфімова про стан і перспективи розвитку Інституту проблем лиття.
5. Про підтримку робіт інститутів АН УРСР, висунутих на здобуття Ленінської премії 1966 р.
6. Про участь АН УРСР у реалізації постанови РМ УРСР від 18 вересня 1965 р. № 911 «Про увічнення пам'ятних місць, зв'язаних з історією запорізького козацтва».
7. Про хід підготовки до видання п'ятитомної праці «Україна в період розгорнутого будівництва комунізму» і двотомного видання «Історія Української РСР».
8. Про присудження премії імені М. М. Крилова.
9. Про проведення сесії Загальних зборів АН УРСР і Загальних зборів Відділів наук АН УРСР.
10. Про зміни в складі об'єднаної вченої ради біологічних наук АН УРСР.

11. Про часткові зміни у складі вченої ради Інституту проблем матеріалознавства.

12. Про присудження премій із централізованого фонду Президії АН УРСР за створення і впровадження нової техніки.

13. Про зміцнення зв'язків АН УРСР з міністерствами і відомствами.

14. Про порядок підготовки пропозицій про використання у народному господарстві наукових і науково-технічних досягнень з фундаментальних проблем.

15. Інформація Президента АН УРСР акад. Б. Є. Патона про поїздку до м. Донецьк і м. Харків.

16. Про доцільність видання збірника рішень Президії АН УРСР.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1436. Арк. 23–28. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 28-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 2 грудня 1965 р.

1. Про технічний стан і техніку безпеки на атомному реакторі Інституту фізики.

2. Про встановлення персональних надбавок до посадових окладів працівникам АН УРСР.

3. Питання будівництва оздоровчої бази та автобази АН УРСР.

4. Про стан виконання п. 4 протоколу засідання Бюро Президії АН УРСР від 18 листопада 1965 р.

5. Про створення у Фізико-технічному інституті низьких температур відділів конкретної економіки виробництва та наукової організації праці.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1436. Арк. 17–21. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 29
засідання Президії Академії наук УРСР

від 17 грудня 1965 р.

1. Про вибори кандидата в дійсні члени (академіки АН УРСР) за спеціальністю «фізика твердого тіла» (по Донецькому науковому центру АН УРСР).

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1436. Арк. 14–15. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 30
засідання Президії Академії наук УРСР

від 23 грудня 1965 р.

1. Доповідь заступника голови Державного комітету СРСР в справах винахідництва і відкриттів Є. І. Артем'єва про поліпшення патентно-ліцензійної служби в наукових установах АН УРСР.

2–3. Закриті питання.

4. Про створення структурних відділів у Секторі держави і права АН УРСР і ЦРБС АН УРСР.

5. Кадрові питання.

6. Про зміни в складі об'єднаної вченої ради інститутів загальної та неорганічної хімії і органічної хімії.

7. Про зміни в складі об'єднаної вченої ради інститутів фізики, металофізики і напівпровідників.

8. Про присвоєння звання старшого наукового співробітника.

9. Доповідь проф. К. К. Дубини про хід виконання Інститутом історії постанови Президії ЦК КПУ від 28 липня 1964 р.

10. Про участь наукових установ АН УРСР у виставці, присвяченій XXIII з'їзду КПРС і XXIII з'їзду КПУ.

11. Про відзначення 100-річчя від дня народження акад. Д. К. Заболотного.

12. Про організацію в структурі Інституту фізіології рослин відділу фізіології дії гербіцидів.

13. Про створення в Інституті технічної теплофізики відділу теплових і гідродинамічних процесів у земній корі.

14. Про відзначення працівників патентної служби установ АН УРСР.

15. Про проведення Міжнародної школи з теорії елементарних частинок.

16. Про присудження премій із централізованого фонду Президії АН УРСР за створення і впровадження нової техніки.

17. Про розподіл бюджетних асигнувань за ст. 5 і ст. 12 та приросту штатної чисельності між Секціями Президії АН УРСР на 1966 р.

18. Про організацію наукових рад із найважливіших науково-технічних проблем.

19. Про використання менілітових сланців.

20. Про створення у книгарні АН УРСР нового відділу.

21. Інформація Президента АН УРСР акад. Б. Є. Патона про вітальну телеграму Президії АН СРСР з нагоди відкриття 24 грудня 1965 р. Донецького наукового центру АН УРСР.

22. Про Міжвідомчу комісію з вивчення солянокупольних областей і пов'язаних з ними корисних копалин.

23. Пропозиція акад. В. С. Гутирі заслухати у січня 1966 р. на засіданні Президії АН УРСР питання про стан досліджень із вірусології та мікології в Інституті мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного.

24. Про план роботи Президії АН УРСР з розгляду плану науково-дослідної роботи АН УРСР на 1966 р.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1436. Арк. 5–12. Оригінал. Машинопис.

Протокол № 31-Б
засідання Президії Академії наук УРСР

від 29 грудня 1965 р.

1. Про затвердження контрольних цифр плану капітального будівництва АН УРСР на 1966–1970 рр.

2. Про участь АН УРСР у виставці, присвяченій XXIII з'їзду КПРС і XXIII з'їзду КПУ.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1436. Арк. 1–3. Оригінал. Машинопис.

РЕГЕСТИ ПОСТАНОВ ПРЕЗИДІЇ АН УРСР, ПРИЙНЯТИХ У 1965 р.

Січень 1965 р.

№ 1 від 04.01.1965.

Затвердили на посадах: д. х. н. В. А. Назаренка – завлабораторії аналітичної хімії рідкісних елементів Інституту загальної та неорганічної хімії; д. х. н. М. С. Полуектова – завлабораторії фізико-хімічних методів аналізу Інституту загальної та неорганічної хімії; к. т. н. С. В. Винарова – завлабораторії технології рідкісних металів Інституту загальної та неорганічної хімії; к. т. н. О. В. Тозоні – заввідділу аналізу і синтезу електронних систем на ЕЦОМ Інституту кібернетики. Звільнили: к. геогр. н. О. Р. Лундберг від обов'язків вченого секретаря Морського гідрофізичного інституту, залишивши на посаді с. н. с., і призначили на посаду вченого секретаря інституту к. геогр. н. О. К. Шелегову; д. мед. н. Г. В. Мельниченко – від обов'язків керівника лабораторії морфології нервової системи Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця.

№ 2 від 04.01.1965.*3

№ 3 від 05.01.1965.

Створили в Інституті технічної теплофізики відділ високофорсованого теплообміну та теплообмінних апаратів, затвердили його завдання. Поклали керівництво відділом на директора інституту акад. В. І. Толубинського. Перейменували відділ теплообміну на відділ тепломасообмінних процесів і пристроїв та затвердили його завдання.

№ 4 від 05.01.1965.

Перейменували в Інституті фізики відділ теоретичної фізики на відділ теоретичної ядерної фізики, відділ теорії ядра – на відділ теоретичної фізики і затвердили їхні завдання. Ухвалили рішення з питань укомплектування установи штатним персоналом.

№ 5 від 05.01.1965.

Ввели до складу вченої ради Інституту механіки акад. В. О. Кононенка.

№ 6 від 05.01.1965.

Ввели до складу вченої ради Українського науково-дослідного інституту фізіології рослин д. х. н. О. О. Ясникова.

№ 7 від 05.01.1965.

Вивели зі складу вченої ради Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського акад. М. Т. Рильського, ввели д. філол. н. М. Є. Сиваченка і затвердили його головою ради.

№ 8 від 05.01.1965.

Ввели до складу секції економіки, філософії та права об'єднаної вченої ради суспільних наук АН УРСР докторів наук С. М. Бухала, М. М. Паламарчука та І. О. Романенка для захисту Б. О. Мельником кандидатської дисертації.

№ 9 від 07.01.1965.

Реорганізували розрахунково-математичне бюро Інституту радіофізики і електроніки на відділ обчислювальних методів.

№ 10 від 09.01.1965.

Схвалили підготовку до проведення економічного експерименту з удосконалення планування і матеріального стимулювання виробництва та праці, підготовленого Інститутом економіки та його Львівським відділенням спільно з Львівським раднаргоспом. Вирішили клопотатися до ЦК КПУ і РМ УРСР про дозвіл провести експеримент на п'яти підприємствах Львівського раднаргоспу. Зобов'язали Інститут економіки організувати на цих підприємствах спеціальні групи (лабораторії) для надання методичної допомоги, вивчення й узагальнення досвіду роботи, підготовки рекомендацій за результатами експерименту.

№ 11 від 09.01.1965.

Затвердили к. е. н. М. Т. Мелешкіна на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту економіки по Львівському відділенню.

№ 12 від 12.01.1965.

«Про виділення Державній публічній бібліотеці УРСР коштів на придбання збірки стародруків слов'янських видань XVI–XIX ст.» [*4].

№ 13 від 12.01.1965. [*1]

№ 14 від 12.01.1965.

Дозволили Державній публічній бібліотеці УРСР тимчасово не поновлювати роботу кабінету сільськогосподарської літератури і до 1 травня 1965 р. подати на затвердження нову організаційну структуру бібліотеки.

№ 15 від 12.01.1965.

Зобов'язали директора Інституту проблем литва перебазувати установу до 6 лютого 1965 р. у нове приміщення у район Святошино (м. Київ) і затвердили організаційні заходи з цього питання. Передали звільнені установою приміщення Інституту гідробіології (400 $м^2$) і ЦРБС АН УРСР (500 $м^2$).

№ 16 від 15.01.1965.

«Про стан та перспективи розвитку наукових досліджень у галузі квантової хімії в Українській РСР» [**4].

№ 17 від 18.01.1965.

Обговорили і схвалили основні підсумки діяльності наукових установ Секції суспільних наук Президії АН УРСР у 1964 р. та накреслені завдання на 1965 р. Зобов'язали Секцію і керівників установ: домогтися повної реалізації заходів стосовно покращення роботи інститутів історії, економіки, філософії, літератури ім. Т. Г. Шевченка і мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського й у плануванні, організації і фінансовому забезпеченні наукових досліджень виходити з першочергових завдань і тем; посилити розробку методологічних питань суспільних наук; активізувати роботу методологічних семінарів; ширше впроваджувати у роботу методи конкретно-соціологічних досліджень; практикувати експериментальну перевірку зроблених теоретичних висновків і практичних рекомендацій; приділити особливу увагу підготовці узагальнюючих праць; вжити заходів з якісного поліпшення кадрового складу установ; подати пропозиції щодо поповнення складу членів-кореспондентів і академіків цих Відді-

---

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 621 (док. № 251).

[**4] Там само. С. 630–632 (док. № 254).

лів наук АН УРСР та пропозиції про впровадження нових методів і технічних засобів у суспільствознавчих дослідженнях; посилити координаційну діяльність установ в УРСР. Відзначили, що інститути економіки і мовознавства ім. О. О. Потебні почали застосовувати у роботі методи математичних досліджень і ухвалили рекомендувати це також інститутам історії, літератури ім. Т. Г. Шевченка і Сектору держави і права АН УРСР. Ухвалили здійснити заходи для вирішення питання про повернення до складу АН УРСР львівських установ, що були передані до інших міністерств і відомств, зокрема Інституту суспільних наук.

№ 18 від 19.01.1965.

Затвердили чл.-кор. Г. Є. Пухова на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту кібернетики з виконанням обов'язків заввідділу математичного моделювання цього інституту.

№ 19 від 22.01.1965.

Обговорили виконання Інститутом історії постанови Президії ЦК КПУ від 28 липня 1964 р. про його роботу. Зобов'язали установу забезпечити повну реалізацію намічених заходів, поліпшити координацію роботи в республіці. Затвердили нову структуру інституту у складі 10 відділів і сектора історії техніки та природознавства, їх наукові напрями і вчену раду під керівництвом директора установи проф. К. К. Дубини. Схвалили організацію методологічних семінарів. Звернули увагу інституту на необхідність розробки спеціальних галузей історичної науки і нових методів історичного дослідження, зокрема застосування математичних методів. Доручили Секції суспільних наук Президії АН УРСР подати Президії АН УРСР пропозиції про перереєстрацію окремих посад і розглянути можливість поділу відділу історії досоціалістичних формацій на відділ історії феодалізму і відділ історії капіталізму. Ухвалили клопотатися до РМ УРСР про звільнення Радою по вивченню продуктивних сил Держплану УРСР площі, яку вона займає у будинку АН УРСР по вул. Кірова, 4 у м. Київ.

№ 20 від 22.01.1965.

«Про наукову направленість Філіалу Інституту механіки АН УРСР (м. Дніпропетровськ)» [*4].

№ 21 від 23.01.1965.

Постановили перейменувати Інститут проблем литва на Інститут проблем лиття.

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1... С. 630–632 (док. № 254).

№ 22 від 23.01.1965.

Затвердили програму Загальних зборів АН УРСР 24–25 лютого 1965 р., на яких ухвалили обговорити стан і розвиток галузей науки в УРСР, найважливіші наукові досягнення та звіт про діяльність АН УРСР у 1964 р.

№ 23 від 23.01.1965.

Вирішили перевести кафедру філософії АН УРСР з будинку Секції суспільних наук Президії АН УРСР (вул. Кірова, 4) у приміщення Головної редакції УРЕ (вул. Леніна, 51).

№ 24 від 23.01.1965.

Реорганізували проблемну групу з хімізації народного господарства Інституту економіки на відділ економічних проблем хімізації народного господарства. Затвердили його завдання.

№ 25 від 23.01.1965.

На виконання постанов РМ УРСР від 12 грудня 1964 р. № 1250 і від 16 грудня 1964 р. № 1255 затвердили: план по праці АН УРСР на 1965 р. у кількості 25 714 осіб з фондом заробітної плати штатному персоналу 33 630 тис. крб і позасписового персоналу 758 тис. крб; основні показники по бюджетному кошторису на утримання науково-дослідних установ АН УРСР (крім капіталовкладень) в обсязі 49 609 тис. крб, усього за кошторисом із придбанням устаткування та капітальним ремонтом споруд – 57 615 тис. крб, баланс доходів (в обсязі 2312,8 тис. крб) і видатків (в обсязі 1909,3 тис. крб) госпрозрахункових організацій, план капіталовкладень, плани підготовки аспірантів. Зобов'язали наукові установи, підприємства та організації, відділи Президії АН УРСР скласти плани роботи за темами і затвердили порядок їх складання. Ухвалили рішення з кадрових питань – щодо приросту штатної чисельності, порядку зарахування на посади.

У зв'язку з обмеженим обсягом асигнувань запропонували установам переглянути заявки на обладнання й ухвалили підготувати клопотання до РМ УРСР про виділення додаткових асигнувань для нього у сумі 2 млн крб. Доручили установам переглянути обсяг госпдоговірних робіт і подати пропозиції про збільшення їх обсягів для підготовки клопотання до РМ УРСР про збільшення АН УРСР загального обсягу таких робіт, чисельності працівників і фондів заробітної плати. Попередили керівників установ про те, що скорочення чисельності штатного персоналу буде пов'язане у першу чергу зі зниженим обсягом госпдоговірних робіт порівняно з середнім по АН УРСР. Встановили порядок преміювання у наукових установах АН УРСР за створення і впровадження нової техніки та за розробку найважливіших наукових робіт.

№ 26 від 22.01.1965.

На виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 6 січня 1965 р. № 12 затвердили строки розробки проєкту п'ятирічного плану розвитку наукових досліджень за окремими науковими напрямами.

№ 27 від 26.01.1965.

Затвердили на посадах: к. філос. н. Л. В. Сохань – заввідділу філософських питань будівництва комунізму Інституту філософії; к. т. н. А. В. Каляєва – заввідділу цифрового математичного моделювання Інституту кібернетики; к. х. н. З. І. Шокола – вченого секретаря Інституту органічної хімії. Поклали на заступника директора з наукової роботи Інституту економіки (м. Львів) к. е. н. М. Т. Мелешкіна керівництво відділом економічного освоєння нових підприємств. Скасували рішення від 24 червня 1964 р. про затвердження д. х. н. В. О. Кухтіна на посаді завлабораторії Інституту органічної хімії. Звільнили: д. б. н. М. М. Синицького – від обов'язків заввідділу експериментальної екології безхребетних Інституту зоології; к. х. н. Р. В. Войцеховського – від обов'язків керівника лабораторії фізико-хімії полімерів Інституту хімії високомолекулярних сполук. Ухвалили інші рішення з кадрових питань.

№ 28 від 26.01.1965.

Створили наукові ради за проблемами «Фізико-хімічні і теплофізичні проблеми крупних зливків» (голова ради – д. т. н. В. О. Єфімов) і «Поверхневі явища в розплавах і виникаючих у них фазах» (голова ради – чл.-кор. В. Н. Єременко) на правах відділень при наукових радах Відділу фізико-хімії і технології неорганічних матеріалів АН СРСР і затвердили їх персональні склади.

№ 29 від 30.01.1965.

Взяли до відома і виконання постанову РМ УРСР від 16 січня 1965 р. № 51 і зобов'язали дирекцію установ разом з промисловими організаціями обговорити та накреслити заходи, спрямовані на подальше підвищення технічного рівня, якості, надійності і збільшення строків служби виготовлюваної продукції.

№ 30 від 30.01.1965.

Обговорили і схвалили основні підсумки діяльності наукових установ Секції фізико-математичних наук Президії АН УРСР у 1964 р. і затвердили їх найважливіші фізико-технічні і математичні завдання. Відзначили завершення в основному реорганізації структурних підрозділів Секції і рекомендували їй продовжити роботу з уточнення наукового профілю і спрямуванню наукових досліджень установ. Зобов'язали вчені ради установ Секції, проблемні ради та бюро Відділів наук АН УРСР сконцентрува-

ти наукові сили на спільній розробці найактуальніших комплексних тем, зокрема, з фізики твердого тіла, створення нових матеріалів і методів їх обробки, квантової електроніки, біоніки і кібернетики з залученням до їх розробки відповідних проблемних лабораторій і кафедр університетів України. Доручили віцепрезиденту АН УРСР акад. М. П. Семененку намітити заходи зі зміцнення виробничої бази установ, віцепрезиденту АН УРСР акад. В. М. Глушкову – скласти пропозиції щодо придбання унікального устаткування у 1966 р., вченій раді Головної астрономічної обсерваторії АН УРСР і бюро Відділу наук про Землю і Космос АН УРСР – вивчити питання і подати пропозиції про розширення у 1966–1970 рр. досліджень з астрофізики. Затвердили заходи для поліпшення якісного складу наукового і науково-допоміжного складу установ.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1439. Арк. 1–203. Оригінал. Машинопис.

Лютий 1965 р.

№ 31 від 12.02.1965. Закрите питання.

№ 32 від 15.02.1965.

Вивели зі складу вченої ради Інституту електродинаміки к. т. н. О. М. Костюка і ввели к. т. н. А. К. Шидловського, затвердивши його вченим секретарем ради.

№ 33 від 15.02.1965.

Ввели до складу об'єднаної вченої ради технічних наук АН УРСР членів-кореспондентів Г. Є. Пухова і О. І. Кухтенка.

№ 34 від 16.02.1965.

Обговорили і схвалили основні підсумки діяльності наукових установ Секції хіміко-технологічних і біологічних наук Президії АН УРСР у 1964 р. і завдання на 1965 р. Затвердили рішення, спрямовані на подальшу конкретизацію наукових проблем, уточнення профілів установ, забезпечення першочергового фінансування і матеріально-технічного забезпечення науково-дослідних робіт державного плану та нових напрямів, важливих для народного господарства, проведення невідкладних заходів до негайного розгортання досліджень, пов'язаних із рішеннями директивних органів з питань запобігання «цвітіння» води у водоймі Київської гідроелектростанції, біосинтезу БВК з вуглеводів нафти, а також для збільшення кількості відряджень науковців до закордонних науково-дослідних установ, ремонту приміщень. Визначили одним із найголовніших завдань біологічних установ поширення досвіду співробітництва з вченими-хіміками

та встановлення взаємодії з фізиками, математиками і техніками. Ухвалили перебудувати роботу експериментально-виробничих майстерень Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця у напрямі забезпечення усіх біологічних та хімічних установ Секції, збільшити обсяг госпдоговірної тематики і кількість зарубіжних відряджень учених, упорядкувати роботу наукових рад з проблем та відзначити роботу ЦРБС АН УРСР у 1964 р.

№ 35 від 16.02.1965.

Створили в Інституті електрозварювання ім. Є. О. Патона нові структурні підрозділи: відділ фізико-металургійних процесів зварювання тугоплавких і активних металів та відділ зварювальних матеріалів. Затвердили їх основні завдання і ухвалили рішення з кадрових питань.

№ 36 від 16.02.1965.

Затвердили заходи для поліпшення умов проживання співробітників АН УРСР в академмістечках: збудувати та відремонтувати дороги, котельні, водопостачання житлових будинків, телефонну станцію, ввести в експлуатацію двоповерховий корпус в Академмістечку, домогтись введення автобусного сполучення до станції метро, забезпечити гуртожитки меблями, обладнати кімнати відпочинку, організувати медпункт, вечірнє кафе, розгорнути спортивну та культурно-масову роботу. Ухвалили клопотатися про будівництво в 1966 р. школи в цьому районі і передбачити у лімітах на 1966 р. будівництво дитячого садка. З метою поліпшення комунально-побутового обслуговування та об'єднання експлуатаційних служб установ і організацій Академмістечка вирішили створити експлуатаційно-комунальну контору АН УРСР.

№ 37 від 17.02.1965.

Присудили премію імені акад. В. Я. Юр'єва чл.-кор. В. П. Зосимовичу і к. б. н. В. О. Паніну.

№ 38 від 17.02.1965.

Присудили премію імені акад. Л. В. Писаржевського академікам О. І. Бродському і Є. О. Шилову.

№ 39 від 17.02.1965.

Затвердили склад вченої ради Інституту математики під керівництвом акад. Ю. О. Митропольського.

№ 40 від 17.02.1965.

Реорганізували відділ загальної механіки Інституту математики на відділ механіки та процесів управління, затвердили його завдання і штат.

№ 41 від 17.02.1965.

Перейменували відділ горіння Інституту технічної теплофізики на відділ горіння і двофазних неізотермічних систем, призначили в. о. заввідділу

заступника директора інституту з наукової роботи к. т. н. Г. Л. Бабуху і затвердили завдання підрозділу.

№ 42 від 17.02.1965.

Встановили контрольні цифри з приросту чисельності молодих спеціалістів по роках (1965–1970) і забезпечення їх житловою площею. Визначили план прийому молодих спеціалістів у цей період в обсязі 5300 осіб. Зобов'язали Управління справами АН УРСР передбачити будівництво в 1965 р. чотирьох гуртожитків на 2440 місць і в 1967 р. одного – на 686 місць. Ухвалили передбачити у п'ятирічному плані будівництва до 1970 р. виділення житлової площі інститутам цільовим призначенням на 2030 осіб.

№ 43 від 17.02.1965.

Створили в Інституті проблем матеріалознавства структурну лабораторію звукових і ультразвукових методів дослідження міцності матеріалів, затвердили її завдання.

№ 44 від 17.02.1965.

Ухвалили скликати у травні 1965 р. засідання Ради по координації науково-дослідних робіт УРСР, на якому заслухати доповідь голови ради Президента АН УРСР акад. Б. Є. Патона «Перспектива розвитку науково-дослідних робіт з природничих і суспільних наук у республіці у 1966–1970 рр.». Затвердили заходи з метою обговорення на засіданні бюро Відділів наук АН УРСР основних напрямів розвитку відповідних галузей наук в Україні і подати до ради стислі доповіді з обґрунтуванням обраних напрямів досліджень і аналізом сучасної світової науки. Доручили віцепрезиденту АН УРСР акад. М. П. Семененку доповісти на засіданні ради про розвиток наукових установ, зростання чисельності наукових кадрів, розвиток наукового приладобудування в АН УРСР та забезпечення фінансуванням і матеріально-технічною базою науково-дослідної діяльності в АН УРСР та в системі установ міністерств республіки. Вирішили клопотатися до міністрів вищої і середньої спеціальної освіти, освіти, культури, сільського господарства та охорони здоров'я УРСР виступити зі співдоповідями з питань, що стосуються стану і перспектив розвитку науково-дослідних робіт з проблем природничих і суспільних наук у закладах вищої освіти республіки, та запросити на засідання представників Державного комітету РМ УРСР по координації науково-дослідних робіт, міністрів та відповідальних працівників міністерств, дирекції установ АН УРСР, закладів вищої освіти, наукових рад, провідних учених України.

№ 45 від 17.02.1965.

Створили у Секторі географії АН УРСР відділ водного балансу суші і призначили в. о. заввідділу д. т. н. С. М. Перехреста. Затвердили завдання від-

ділу і кадрові питання. Вирішили об'єднати відділ картографії цього Сектора з лабораторією комплексного картографування продуктивних сил, створеною спільно з Київським державним університетом ім. Т. Г. Шевченка.

№ 46 від 17.02.1965.

Обговорили науково-дослідні роботи установ АН УРСР у нових напрямах, фінансування яких у 1965 р. забезпечуватиметься з резервних фондів Державного комітету СРСР по координації науково-дослідних робіт. Ухвалили підготувати плани таких робіт та їх впровадження по установах і для подання державному комітету – зведений план та клопотання про підтримку пропозицій АН УРСР щодо додаткових асигнувань.

№ 47 від 17.02.1965.

Організували Музейну раду при Президії АН УРСР під керівництвом чл.-кор. І. Г. Підоплічка для поліпшення стану музейної справи в АН УРСР і координації роботи природничих музеїв.

№ 48 від 17.02.1965.

Затвердили заходи на відзначення 100-річчя від дня народження акад. Г. М. Висоцького: підготувати праці вченого з географії обсягом 30–40 друк. арк. і клопотатися до ЦК КПУ і РМ УРСР про встановлення пам'ятника-бюста у садибі Великоанадольського лісового технікуму (Донецька обл.) і меморіальних дощок на будинках, де він жив.

№ 49 від 17.02.1965.

Призначили з 11 лютого 1965 р. В. Б. Головіна керуючим справами АН УРСР, звільнивши його від обов'язків заступника керуючого справами АН УРСР.

№ 50 від 17.02.1965.

Дозволили відповідним Відділам наук АН УРСР, як виняток, рекомендувати для виборів на посади директорів: Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського – акад. О. І. Бродського, Інституту біохімії – акад. О. В. Палладіна, Інституту гідробіології – чл.-кор. О. В. Топачевського, завідувача Сектора держави і права АН УРСР – акад. В. М. Корецького.

№ 51 від 17.02.1965.

Доручили академікам-секретарям Відділів наук АН УРСР подати пропозиції АН УРСР до сесії Ради з координації наукової діяльності академій наук союзних республік при АН СРСР з питання «Про стан впровадження досягнень академій наук союзних республік і філіалів АН СРСР».

№ 52 від 17.02.1965. *3

№ 53 від 17.02.1965.

Призначили на посади: к. т. н. І. К. Нікітіна – заввідділу фізичної гідромеханіки Інституту гідромеханіки; к. б. н. О. Б. Чернишова – заввідділу

біоніки Інституту гідробіології; д. х. н. Б. Я. Дайна – завлабораторії фотохімії Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського; д. х. н. М. Я. Рубаника – завлабораторії окисного каталізу Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського; к. т. н. А. І. Перфільєва – завлабораторії хімії германію Інституту загальної та неорганічної хімії; к. ф.-м. н. Б. О. Нелєпо – завлабораторії радіоактивності морів і океанів Морського гідрофізичного інституту; к. г.-м.н. В. Х. Геворкяна – вченого секретаря Інституту геологічних наук. Звільнили д. х. н. М. В. Полякова від обов'язків завлабораторії ланцюгового каталізу Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського і призначили на посаду с. н. с. цього інституту.

№ 54 від 17.02.1965.

Затвердили заходи для організації громадського обговорення макета 17-го тому УРЕ «Українська Радянська Соціалістична Республіка» і його друку.

№ 55 від 18.02.1965.

Схвалили проєкт п'ятирічного плану розвитку в установах АН УРСР досліджень із науково-технічних проблем і план матеріально-технічного забезпечення на 1966–1970 рр.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1439. Арк. 204–254. Оригінал. Машинопис.

Березень 1965 р.

№ 56 від 01.03.1965.

Схвалили ініціативу Інституту радіофізики і електроніки з розвитку науково-дослідних робіт у галузі біології та біофізики, а також зі створення лабораторії біофізики. З метою розгортання робіт у цій галузі затвердили заходи: для матеріально-технічного, фінансового і кадрового забезпечення, організації відряджень вчених у наукові установи м. Москва і м. Ленінград строком на 6 місяців та закордонні у 1966 р.

№ 56 від 06.03.1965.

Розглянули розвиток наукових досліджень у галузі фізики в університетах УРСР. Постановили й надалі зміцнювати наукові зв'язки і співпрацю установ АН УРСР і закладів вищої освіти республіки, схвалили діяльність Фізико-технічного інституту з будівництва корпусу фізико-технічного факультету Харківського державного університету. Затвердили план спільних науково-дослідних робіт установ АН УРСР та закладів вищої освіти з проблеми «Фізика напівпровідників» на найближчі п'ять років і з квантової електроніки – на 1966–1970 рр. Ухвалили клопотатися до директив-

них органів про реорганізацію на проблемні лабораторії з наданням другої категорії оплати праці керівних і наукових працівників наступних лабораторій: наукової лабораторії росту і дослідження властивостей кристалів Львівського державного університету ім. І. Франка; наукової лабораторії кафедри напівпровідників Чернівецького державного університету; наукової лабораторії з вивчення електричних властивостей напівпровідникових і діелектричних матеріалів Дніпропетровського державного університету; наукової лабораторії кафедри електроніки Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка; наукової лабораторії ядерної фізики Ужгородського державного університету. Також ухвалили клопотатися до директивних органів про будівництво у 1965 р. корпусу проблемної лабораторії з напівпровідників Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка, завершення в 1965–1966 рр. будівництва навчального корпусу фізико-технічного факультету Харківського державного університету, розпочати проєктування у 1965 р. лабораторного корпусу проблемної лабораторії електроніки Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка обсягом 2000 $м^2$ і будівництво спеціальних приміщень для гелієвих і водневих установок у Київському, Одеському, Ужгородському і Чернівецькому університетах.

Зобов'язали Відділ фізики АН УРСР скласти плани спільних науково-дослідних робіт установ АН УРСР і закладів вищої освіти спільно з їх керівництвом підготувати пропозиції про участь вчених університету у науковій роботі установ АН УРСР і вчених Академії – у складанні підручників та тематичних видань з фізики, про передачу наукового обладнання інститутів університетам; підготувати матеріали для директивних органів з питань реорганізації та матеріально-технічного забезпечення проблемних лабораторій закладів вищої освіти, збільшення обсягів прийому студенів на існуючі та нові спеціальності.

Затвердили заходи з метою сприяння поліпшенню матеріально-технічного забезпечення в університетах наукових досліджень з фізики, висвітлення на сторінках академічних журналів результатів дослідних робіт у закладах вищої освіти, організації симпозіумів і семінарів, підготовки матеріалів для подачі директивним органам з питань докорінного покращення фізико-технічних досліджень і їх матеріально-технічного забезпечення.

№ 58 від 13.03.1965. Закрите питання.

№ 59 від 13.03.1965.

Звільнили чл.-кор. К. А. Корнєва з посади директора Інституту хімії високомолекулярних сполук і затвердили завлабораторії синтезу термо-

стійких полімерів, залишивши за ним керівництво сектором полімерів, і призначили в. о. директора цього інституту д. х. н. Ю. С. Ліпатова. Звільнили к. т. н. М. М. Дідковського з посади директора Інституту гідромеханіки, призначили його на посаду в. о. заввідділу технічної гідромеханіки і затвердили в. о. директора цього інституту к. т. н. М. О. Силіна, залишивши за ним керівництво відділом гідромеханіки двофазних потоків. Продовжили чл.-кор. М. З. Шамоті виконання обов'язків директора Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка. Звільнили акад. М. В. Пасічника з посади директора Інституту фізики, призначили його заввідділу ядерної фізики і поклали тимчасове виконання обов'язків директора установи на акад. А. Ф. Прихотько. Поклали на директора Інституту механіки акад. В. О. Кононенка керівництво відділом теорії коливань, на директора Інституту зоології чл.-кор. І. Г. Підоплічка – керівництво відділом палеозоології, на директора Інституту філософії д. філос. н. П. В. Копніна – керівництво відділом логіки наукового пізнання.

Затвердили на посадах: к. т. н. В. Г. Безсонова – заввідділу моделювання Інституту механіки; к. ф.-м. н. В. І. Бєляєва – завлабораторії математичних методів обробки і систематизації даних спостережень Морського гідрофізичного інституту; д. ф.-м. н. С. Ф. Фещенка – завлабораторії № 1 Інституту математики. Звільнили к. і. н. В. О. Романцова з посади заступника головного вченого секретаря Президії АН УРСР і призначили на цю посаду к. ф.-м. н. В. І. Лаврика, перевівши його з посади вченого секретаря Відділу математики, механіки і кібернетики АН УРСР. Перевели О. В. Москалюка з посади в. о. заступника головного вченого секретаря Президії АН УРСР на посаду вченого секретаря Відділу математики, механіки і кібернетики АН УРСР і затвердили к. е. н. В. В. Волошина на посаді заступника головного вченого секретаря Президії АН УРСР. Звільнили к. і. н. І. С. Хміля від виконання обов'язків вченого секретаря Секції суспільних наук Президії АН УРСР.

№ 60 від 13.03.1965.

Затвердили вчену раду Інституту історії під керівництвом к. і. н. К. К. Дубини та ухвалили клопотатися до ВАК Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти СРСР надати право цій раді приймати до захисту кандидатські дисертації і присуджувати вчений ступінь кандидата історичних наук з таких спеціальностей: «археологія», «загальна історія».

№ 61 від 15.03.1965.

Затвердили чл.-кор. Г. Є. Пухова заступником голови наукової ради з проблеми «Кібернетика».

№ 62 від 15.03.1965.

Затвердили чл.-кор. М. М. Підоплічка заступником голови вченої ради Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного.

№ 63 від 15.03.1965.

Перейменували лабораторію теорії неідеальних кристалів Інституту металофізики на лабораторію теорії фізичних основ міцності.

№ 64 від 15.03.1965.

Присудили премію імені акад. Є. О. Патона д. т. н. І. І. Фруміну.

№ 65 від 15.03.1965. *1

№ 66 від 15.03.1965.

Згідно з § 53 Статуту АН УРСР та постанов Загальних зборів Відділів наук АН УРСР від 22 лютого 1965 р. звільнили від обов'язків заступника академіка-секретаря Відділу математики, механіки і кібернетики АН УРСР д. ф.-м. н. Ю. Ю. Трохимчука, члена бюро цього Відділу – д. т. н. Б. Б. Тимофєєва, заступника академіка-секретаря Відділу загальної біології АН УРСР – д. б. н. П. М. Мажугу; члена бюро Відділу економіки, історії, філософії та права АН УРСР – д. і. н. О. К. Касименка.

№ 67 від 13.03.1965.

Затвердили наукову раду з комплексної проблеми «Методи прямого перетворення теплової енергії в електричну» під керівництвом акад. І. Т. Швеця.

№ 68 від 18.03.1965.

Ухвалили обговорити пропозиції про створення в Інституті гідромеханіки на базі існуючого відділу гідродинаміки великих швидкостей відповідного сектора зі структурними підрозділами. Створили в Інституті гідромеханіки на базі групи вільної турбулентності відділ технічної гідромеханіки. Затвердили штат відділу і його завдання.

№ 69 від 18.03.1965. *1

№ 70 від 18.03.1965.

Змінили строки і порядок підготовки проєкту планів роботи наукових установ АН УРСР на 1966 р.

№ 71 від 19.03.1965.

Створили Український республіканський оргкомітет з підготовки до VIII Міжнародного конгресу антропологічних і етнографічних наук (серпень 1968 р., м. Токіо, Японія) під керівництвом заступника директора Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського д. і. н. К. Г. Гуслистого і затвердили організаційні заходи.

№ 72 від 19.03.1965.

Затвердили заступників академіків-секретарів і членів бюро Відділів наук АН УРСР.

№ 73 від 20.03.1965.

Схвалили в основному зведений огляд розвитку природничих і суспільних наук (складений акад. П. М. Першиним) і нарис організації та планування наукових досліджень в УРСР (складений відділом історії техніки під керівництвом к. т. н. Г. М. Доброва). Доручили академікам-секретарям Відділів наук АН УРСР внести необхідні уточнення.

№ 74 від 20.03.1965. *1

№ 75 від 20.03.1965.

Звільнили д. б. н. М. П. Мажугу від виконання обов'язків голови вченої ради Інституту зоології і затвердили головою ради чл.-кор. І. Г. Підоплічка. Ввели до складу ради д. б. н. Є. І. Савченка.

№ 76 від 20.03.1965.

Перейменували сектор хімії мономерів Інституту хімії високомолекулярних сполук на Сектор нафтохімії і поклали керівництво сектором на акад. В. С. Гутирю.

№ 77 від 20.03.1965. *3

№ 78 від 20.03.1965.

Ввели до складу об'єднаної вченої ради Відділу економіки, історії, філософії та права АН УРСР проф. К. К. Дубину.

№ 79 від 20.03.1965.

Затвердили на посадах: к. ф.-м. н. Б. М. Александрова – завлабораторії чистих металів і монокристалів Фізико-технічного інституту низьких температур; к. ф.-м. н. Ю. О. Браташевського – завлабораторії радіоспектроскопії напівпровідників і діелектриків Фізико-технічного інституту низьких температур; к. т. н. А. В. Мещерякова – завлабораторії № 5 ОКБ Фізико-технічного інституту низьких температур; к. ф.-м. н. В. П. Набережних – завлабораторії радіоспектроскопії металів Фізико-технічного інституту низьких температур; к. ф.-м. н. Є. Г. Нестеренка – завлабораторії нейтронографії Інституту металофізики; к. ф.-м. н. Д. Ю. Овсієнка – завлабораторії вирощування кристалів Інституту металофізики. Звільнили акад. В. А. Ройтера з посади заступника директора з наукової роботи Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського, призначили його на посаду завлабораторії гетерогенного каталізу, залишивши за ним керівництво сектором каталізу цього інституту, і затвердили д. х. н. А. М. Кабакчи на посаді заступника директора цього інституту з виконанням обов'язків завлабораторії радіаційної хімії. Звільнили к. т. н. О. О. Вовка з посади заступника начальника науково-організаційного відділу Президії АН УРСР, призначили його в. о. завлабораторії вибухових деформацій ґрунтів філіалу Інституту механіки (м. Дніпропетровськ) і затвердили на посаді заступни-

ка начальника науково-організаційного відділу Президії АН УРСР к. т. н. В. Т. Черепіна.

№ 80 від 29.03.1965.

Затвердили структуру Харківського філіалу Інституту механіки у складі п'яти підрозділів і його основні наукові напрями. Ухвалили покласти обов'язки заступника керівника філіалу на одного з керівників структурних підрозділів. Зобов'язали Інститут механіки провести координаційну роботу діяльності філіалів у м. Дніпропетровськ і м. Харків.

№ 81 від 29.03.1965. *1

№ 82 від 29.03.1965.

Затвердили основні наукові завдання Інституту механіки. Ухвалили зберегти наявну структуру установи у складі 15 підрозділів. Зобов'язали інститут здійснювати координаційну діяльність за великими науковими проблемами для об'єднання зусиль дослідних і освітніх закладів УРСР у взаємодії з державними координаційними органами та радами АН СРСР і АН УРСР. Постановили перевести відділ динаміки та стійкості руху з Інституту механіки до Інституту гідромеханіки. Зобов'язали Інститут механіки здійснити упорядкування структури, подати новий склад вченої ради установи і пропозиції: про доцільність створення відділу міцності при швидкісному навантаженні, координацію діяльності між інститутом і його філіалами, розвиток в інституті робіт у галузі вибуху та фізичної міцності матеріалів; розробити перспективний план розвитку наукових досліджень і капітального будівництва. Затвердили заходи для забезпечення будівництва, виділення асигнувань на збільшення та оновлення лабораторного обладнання інституту.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1439. Арк. 255–262. Оригінал. Машинопис; Спр. 1440. Арк. 1–76. Оригінал. Машинопис.

Квітень 1965 р.

№ 83 від 06.04.1965.

Ввели до складу вченої ради Інституту історії д. і. н. І. І. Компанійця.

№ 84 від 06.04.1965. *1

№ 85 від 06.04.1965.

Обговорили перспективи поліпшення науково-технічної інформації в установах АН УРСР. Зобов'язали: наукові установи – взяти до неухильного виконання постанови РМ СРСР від 10 вересня 1964 р. № 755 та РМ УРСР від 5 листопада 1964 р. № 1133 з цього питання, поповнити склад відділів наукової інформації та пропаганди кваліфікованими співробітниками

установ; бюро Відділів наук АН УРСР, керівників установ, голів наукових рад з проблем – накреслити заходи, спрямовані на використання кожною установою інформаційних матеріалів про найновіші досягнення вітчизняної та зарубіжної науки і техніки, систематично заслуховувати звіти керівників відділів про стан роботи; голову Бібліотечної ради при Президії АН УРСР акад. І. К. Білодіда спільно з Центральною науковою бібліотекою АН УРСР – провести методичну нараду-семінар завідувачів науковими бібліотеками АН УРСР; сектор наукової інформації та пропаганди науково-організаційного відділу Президії АН УРСР – посилити керівництво і методичну допомогу цим відділам установ АН УРСР, регулярно проводити методичні семінари, організувати навчання працівників, зокрема, патентно-ліцензійних підрозділів за їх фахом.

Постановили створити в Інституті історії структурний відділ наукової інформації та пропаганди, на який поклали завдання проведення наукової інформації та пропаганди в установах Секції суспільних наук Президії АН УРСР. Для цього відділу ухвалили виділити співробітників, залишивши їх у штатному розписі установ з виконанням 50 % планового навантаження. Затвердили заходи для забезпечення роботи цих відділів. Доручили Видавництву «Наукова думка» АН УРСР видання інформаційних матеріалів, матеріалів семінарів, конференцій, інформаційних листів, пристендової літератури установ і встановили їх обсяг на 1965 р. до 400 друк. арк. Ухвалили клопотатися до Державного комітету РМ УРСР по пресі схвалити пропозиції про видання інформаційних матеріалів АН УРСР і дати відповідні вказівки Головліту УРСР.

№ 86 від 06.04.1965. *3

№ 86-а від 06.04.1965.

Затвердили основні наукові і організаційні заходи АН УРСР з підготовки і відзначення 50-річчя Великої жовтневої соціалістичної революції у 1967 р., план редакційно-видавничої підготовки найважливіших праць.

№ 87 від 06.04.1965.

Затвердили на посадах: д. ф.-м. н. В. М. Кошлякова – заввідділу механіки і процесів управління Інституту математики; д. х. н. Б. Ф. Маркова – завлабораторії хімії і термодинаміки розплавлених солей Інституту загальної та неорганічної хімії; к. б. н. К. А. Малиновського – заввідділу експериментальної екології і біоценології Інституту ботаніки; к. т. н. А. Є. Єринова – заввідділу проблем промислової теплотехніки Інституту газу. Звільнили т. в. о. заступника директора з наукової роботи Інституту ботаніки к. б. н. О. Т. Артюшенко і затвердили на цій посаді к. б. н. А. М. Гродзинського. Звільнили акад. А. В. Думанського з посади завлабораторії електро-

хімії і термодинаміки дисперсних систем Інституту загальної та неорганічної хімії.

№ 88 від 06.04.1965.

Схвалили заявку на запрошення 20 вчених АН СРСР у 1965 р. до наукових установ АН УРСР для допомоги у проведенні наукових досліджень.

№ 89 від 06.04.1965.

Дозволили Відділу біохімії, біофізики і фізіології АН УРСР провести 12–20 травня 1965 р. у м. Київ теоретичний, а в жовтні 1965 р. – методичний семінари з питань молекулярної біології; запросити вчених з м. Москва, м. Ленінград та інших міст СРСР у цій галузі для читання лекцій і проведення спеціальних занять на семінарах. Поклали підготовку програм і забезпечення проведення лекцій та семінарів на наукову раду з проблеми «Молекулярна біологія» і бюро цього Відділу.

№ 90 від 06.04.1965.

Перейменували лабораторію радіоактивності морів і океанів Морського гідрофізичного інституту на лабораторію ядерної гідрофізики.

№ 91 від 06.04.1965.

Затвердили Положення про бібліотеку науково-дослідної установи АН УРСР, Правила користування бібліотекою науково-дослідної установи АН УРСР і Положення про бібліотечну раду науково-дослідної установи АН УРСР.

№ 92 від 06.04.1965.

Дозволили Інституту напівпровідників спільно з оргкомітетом підготувати і провести 1–7 червня 1965 р. у м. Київ другу координаційну нараду представників академій наук соціалістичних країн з питань фізики електронних явищ на поверхні напівпровідників. Дозволили відвідування зарубіжними вченими – учасниками наради лабораторій Інституту напівпровідників і лабораторії електроніки Інституту фізики та затвердили заходи для організацій проведення наради.

№ 93 від 06.04.1965.

Створили у складі Інституту кібернетики на базі групи планування народним господарством відділу економічної кібернетики структурну лабораторію математичних методів планування і управління народним господарством. Затвердили заходи з метою розгортання її роботи.

№ 94 від 06.04.1965.

Дозволили Відділу хімії і хімічної технології АН УРСР провести 21 квітня 1965 р. загальні збори, присвячені питанням фізичної та неорганічної хімії з участю 300 учасників, затвердили їх програму.

№ 95 від 07.04.1965.

Схвалили генеральний сценарій і план розташування експозиції досягнень української науки і техніки у п'яти залах павільйону «Наука» Виставки передового досвіду в народному господарстві УРСР. Ухвалили приступити до виконання художньо-оформлювальних робіт, уклавши договір із Художнім фондом УРСР. Зобов'язали директорів установ і павільйону більше уваги приділити показу діючих приладів машин і установок, які доцільно рекомендувати до впровадження у народне господарство України. Встановили останній строк подання тематико-експозиційних планів і тематичних матеріалів – 15 квітня 1965 р. Постановили клопотатися: до голови Державного комітету РМ УРСР по координації науково-дослідних робіт акад. О. Н. Щербаня – зобов'язати дирекцію виставки надати допомогу працівникам павільйону у підготовці тематико-експозиційних планів; до Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти УРСР та Міністерства охорони здоров'я УРСР – взяти активну участь у підготовці павільйону до відкриття. Затвердили організаційні заходи і доручили СКБ Інституту кібернетики виконати проєктні роботи з розробки схем автоматизованих стендів.

№ 96 від 09.04.1965.

Вирішили провести 14 квітня 1965 р. у приміщенні конференц-залу Секції суспільних наук Президії АН УРСР Загальні збори, присвячені 200-річчю з дня смерті М. В. Ломоносова, затвердили програму зборів і ухвалили запросити на них представників міністерств, відомств, закладів вищої освіти і громадськості м. Київ, визначних учених, що проживають у м. Київ, дирекцію і старших наукових співробітників установ АН УРСР.

№ 97 від 10.04.1965.

На виконання постанови ЦК КПУ «Про заходи по впровадженню в народне господарство наукових досліджень АН УРСР» зобов'язали інститути фізики, напівпровідників, електродинаміки, технічної теплофізики, математики, проблем лиття, фізико-механічний, газу, органічної хімії, загальної та неорганічної хімії, мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного, біохімії, фізіології ім. О. О. Богомольця забезпечити погодження робіт із представниками Державного комітету РМ УРСР по координації науково-дослідних робіт, Держплану УРСР і Укрраднаргоспу. Для розробки найважливіших науково-технічних робіт, що потребують додаткових заходів з боку відомств УРСР, призначили відповідальних осіб і зобов'язали їх до 20 квітня 1965 р. забезпечити підготовку планів робіт і заходів, спрямованих на успішне виконання. Доручили керівникам установ забезпечити погодження тематики робіт у 1966 р. із державними органами для уникнення

паралелізму у їх виконанні та скликати з цією метою у квітні 1965 р. нараду уповноважених Президії АН УРСР зі зв'язків із державними комітетами. Вирішили розглянути пропозиції про закріплення виробничих підприємств і проєктних організацій республіки як базових організацій для випробувальних робіт наукових установ.

№ 98 від 10.04.1965.

Ввели до складу об'єднаної вченої ради Відділу економіки, історії, філософії та права АН УРСР чл.-кор. А. Т. Чеканюка.

№ 99 від 10.04.1965.

Затвердили акад. В. М. Свєчникова і чл.-кор. А. А. Смирнова заступниками голови вченої ради Інституту металофізики і ввели до складу цієї ради д. ф.-м. н. М. Ф. Дейгена.

№ 100 від 10.04.1965.

Ввели до складу наукової ради з проблеми «Наукові основи міцності і пластичності» директора Інституту механіки акад. В. О. Кононенка.

№ 101 від 10.04.1965.

Звільнили акад. М. В. Пасічника від обов'язків голови вченої ради Інституту фізики, залишивши його членом ради. Затвердили головою цієї ради акад. А. Ф. Прихотько, заступниками голови ради акад. О. С. Давидова, чл.-кор. П. Г. Борзяка і додатково ввели до неї 7 вчених і представників громадських організацій.

№ 102 від 10.04.1965.

Затвердили план проведення 24–30 травня 1965 р. IX Менделєєвського з'їзду з загальної та прикладної хімії у м. Київ, доручили віцепрезиденту АН УРСР акад. В. С. Гутирі як заступнику голови Всесоюзного оргкомітету вирішувати всі питання організації проведення з'їзду.

№ 103 від 13.04.1965.

Дозволили Комісії з вивчення глин Відділу наук про Землю і Космос АН УРСР провести 12–14 травня 1965 р. у м. Ужгород спільну Українсько-Чехословацьку сесію з питань досліджень та використання бентонітових глин. Затвердили заходи для організації проведення з'їзду.

№ 104 від 13.04.1965.

Встановили, що видання «Історія Академії наук Української РСР» публікується обсягом 110 авт. арк. у двох книгах. Затвердили його структуру і рекомендований редакційною колегією склад авторів. Зобов'язали керівників установ включити підготовку авторами матеріалів до плану їх наукової роботи, Головну редакцію УРЕ – залучити до підготовки усіх фахівців науково-галузевих редакцій і посилити роботу над цим виданням для його друку у другій половині 1966 р.

№ 105 від 13.04.1965.

Затвердили склад вченої ради Інституту загальної та неорганічної хімії з колоїдної хімії під керівництвом акад. Ф. Д. Овчаренка.

№ 106 від 13.04.1965.

Постановили вважати Сектор нафтохімії не у структурі Інституту хімії високомолекулярних сполук, а при цьому інституті. Поклали на Відділ хімії і хімічної технології АН УРСР розгляд і затвердження планів і звітів про наукову роботу сектора. Вирішили залишити за інститутом усі форми адміністративного, технічного та господарського обслуговування сектора.

№ 107 від 17.04.1965.

На виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 2 квітня 1965 р. № 329 про виробництво і випробування біомінеральних добрив зобов'язали Комісію з питань біомінеральних добрив АН УРСР (акад. Ф. Д. Овчаренка): посилити координацію досліджень, зосередивши увагу на пошуку найбільш якісної та економічно вигідної сировини з промислових відходів, розробці методу одержання комплексних добрив зі збагаченою корисною мікрофлорою, вивченні фізіологічних основ застосування цих добрив під основні сільськогосподарські культури; встановити контакти з Міністерством сільського господарства УРСР і його науковими установами та разом з ними розробити та передати до ЦКДБ Головного управління з побутового обслуговування населення при РМ УРСР агротехнічні і технологічні вимоги для конструювання дослідних пересувних установок для виготовлення добрив; спільно з Укрраднаргоспом та інститутом «Діпробуд» взяти участь в удосконаленні технології виробництва добрив на трьох діючих установках, розробці максимальної механізації всіх процесів, надати допомогу з питань можливості зниження собівартості виробництва добрив. Доручили Комісії з питань біомінеральних добрив АН УРСР на основі матеріалів Укрраднаргоспу про наявність промислових відходів у республіці розробити пропозиції щодо їх застосування у виробництві добрив і разом із Державним комітетом РМ УРСР по координації науково-дослідних робіт взяти участь у Республіканській конференції з використання промислових відходів і стічних вод у сільському господарстві. Дозволили Інституту загальної та неорганічної хімії створити пілотну установку з удосконалення технології виробництва біомінеральних добрив у лабораторних умовах. Ухвалили видати збірник статей і методичні посібники з питань вивчення природи дії, ефективності застосування й хімічного аналізу біомінеральних добрив на основі матеріалів комплексних досліджень інститутів АН УРСР і установ Міністерства сільського господарства УРСР.

№ 108 від 19.04.1965.

Обговорили стан організації та перспективи розвитку Природничого музею АН УРСР. Призначили керівниками секцій музею: геологічної – акад. В. Г. Бондарчука; палеонтологічної – чл.-кор. І. Г. Підоплічка; ботанічної – к. б. н. Д. М. Доброчаєву; зоологічної – к. б. н. М. М. Щербака. Затвердили розміщення секцій у приміщенні по вул. Володимирській, 55 у м. Київ, етапи розвитку і розширення експозицій за рахунок вивільнених установами площ і заходи для відкриття музейних експозицій для громадськості до січня 1966 р.

№ 109 від 24.04.1965.

Звільнили д. б. н. Є. М. Кондратюка від обов'язків директора ЦРБС АН УРСР і тимчасово перевели його на посаду с. н. с. відділу вищих рослин Інституту ботаніки. Призначили на посаду в. о. директора ЦРБС АН УРСР к. б. н. А. М. Гродзинського, звільнивши його від обов'язків заступника директора з наукової роботи Інституту ботаніки.

№ 110 від 24.04.1965.

Затвердили на посадах в Інституті механіки: акад. А. Д. Коваленка – завідділу термопружності і термопластичності; акад. Г. М. Савіна – завідділу реології; акад. Ф. П. Бєлянкіна – завідділу статичної міцності; д. т. н. М. І. Черняка – завідділу пластичності матеріалів; к. т. н. П. С. Полякова – завлабораторії експериментальних досліджень конструкцій; к. т. н. В. С. Гуменюка – завлабораторії моделювання конструкцій з полімерів; к. т. н. В. Г. Безсонова – завлабораторії дослідження властивостей нових матеріалів; к. т. н. І. І. Іщенка – завлабораторії дослідження властивостей нових матеріалів; д. т. н. С. В. Малашенка – завідувача фізико-технічної лабораторії. Поклали на заступника директора Інституту механіки з наукової роботи к. т. н. І. Я. Аміро виконання обов'язків завідділу будівельної механіки тонкостінних конструкцій.

№ 111 від 24.04.1965.

Затвердили на посадах: д. і. н. І. М. Мельникову – завідділу історії зарубіжних соціалістичних країн Інституту історії; к. і. н. Г. М. Шевчука – завідділу історії комуністичного будівництва Інституту історії; к. ф.-м. н. І. М. Молчанова – завідділу програмування і розв'язування задач Інституту кібернетики; к. т. н. О. О. Вовка – завлабораторії вибухових деформацій ґрунтів Дніпропетровського філіалу Інституту механіки; д. т. н. О. О. Кремньова – завідділу тепломасообмінних процесів і пристроїв Інституту технічної теплофізики; д. х. н. І. А. Шеку – завлабораторії комплексних сполук рідкісних елементів Інституту загальної та неорганічної

хімії; к. е. н. О. П. Зайцева – заввідділу наукової організації праці Львівського відділення Інституту економіки; к. ф.-м. н. Б. О. Нелєпо – завлабораторії ядерної гідрофізики Морського гідрофізичного інституту. Звільнили к. ф.-м. н. К. В. Чуїстова від обов'язків вченого секретаря Інституту металофізики, залишивши його на посаді с. н. с., і призначили на посаду вченого секретаря к. ф.-м. н. В. П. Скворчука. Звільнили С. Є. Смирнову-Замкову від обов'язків вченого секретаря Інституту хімії високомолекулярних сполук і затвердили на цій посаді к. х. н. В. В. Магдинця. Звільнили д. х. н. М. Я. Романкевича з посади завлабораторії іонообмінних смол Інституту хімії високомолекулярних сполук.

№ 112 від 27.04.1965. *1

№ 113 від 27.04.1965.

Встановили контрольні цифри асигнувань на 1966 р. на замовлення установами АН УРСР обладнання і матеріалів.

№ 114 від 27.04.1965.

Затвердили організаційні заходи з метою підготовки пропозицій для уточнення надісланого АН СРСР проєкту п'ятирічного плану науково-дослідних робіт у галузі природничих і суспільних наук на 1966–1970 рр.

№ 115 від 27.04.1965.

На виконання постанови РМ УРСР від 27 березня 1965 р. № 306 про підвищення ефективності роботи науково-дослідних установ УРСР зобов'язали академіків-секретарів Відділів наук АН УРСР подати пропозиції.

№ 116 від 28.04.1965.

У зв'язку з призначенням В. О. Резнікової заступником директора Центральної наукової бібліотеки АН УРСР з наукової частини звільнили її від обов'язків вченого секретаря Бібліотечної ради при Президії АН УРСР і поклали обов'язки вченого секретаря ради на головного бібліотекаря науково-методичного кабінету Центральної наукової бібліотеки УРСР О. М. Матвієнко.

№ 117 від 28.04.1965.

На виконання постанови ЦК КПУ від 2 квітня 1965 р. «Про республіканську нараду молодих вчених» створили організаційний центр із підготовки до проведення цього заходу під керівництвом акад. Г. С. Писаренка, доручивши розробити план заходів по АН УРСР. Затвердили перелік наукових доповідей на пленарних засіданнях наради і заходи для зустрічі молодих вчених та їх ознайомлення з роботою відповідних інститутів.

№ 118 від 28.04.1965.

«Про підготовку до відзначення 50-річчя з дня смерті та 110-річчя з дня народження Івана Франка» [*4].

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1440. Арк. 77–250. Оригінал. Машинопис.

Травень 1965 р.

№ 119 від 04.05.1965.

Розглянули питання про розвиток в Інституті хімії високомолекулярних сполук наукових досліджень у галузі полімерів. Постановили вважати за доцільне профілювати установу на фізико-хімію та хімію поліуретанів, споріднених їм сполук і визначили основною метою досліджень розробку наукових основ одержання з поліуретанів полімерних матеріалів. Затвердили найважливіші напрями науково-дослідних робіт на 1965–1970 рр. У зв'язку з припиненням робіт за попередньою тематикою ліквідували лабораторії іонного обміну, полімерів з електрофізичними властивостями і моделювання процесів переробки; змінили назву лабораторії термостійких полімерів на лабораторію синтезу полімерів. Створили у складі інституту нові лабораторії: еластомерів, кінетики і механізму реакцій полімеризації, тримірних полімерів, олігомерних сполук. Затвердили їх завдання і нову структуру установи у складі 9 лабораторій. Зобов'язали дирекцію Інституту хімії високомолекулярних сполук забезпечити завершення у 1965–1966 р. науково-дослідних робіт за постановами РМ УРСР і Президії АН УРСР та плану впровадження завершених тем; спільно з Інститутом механіки запланувати комплексні дослідження для розробки нових методів формування склопластиків.

№ 120 від 04.05.1965. [*1]

№ 121 від 04.05.1965.

Дозволили науковим установам у 1965–1966 р. відряджати акад. А. К. Бабка, членів-кореспондентів – О. Г. Івахненка, Є. С. Шабліовського, докторів наук – М. С. Бродіна, М. Ф. Дейгена, А. Ф. Любченка, В. І. Ляшенка, Л. В. Цукерника, кандидата наук В. С. Михалєвича до закладів вищої освіти для читання лекцій і надання допомоги у проведенні науково-дослідних робіт.

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1... С. 655–656 (док. № 267).

№ 122 від 04.05.1965.

Затвердили на посадах по Інституту гідробіології: д. геогр. н. О. М. Алмазова – заввідділу гідрохімії, д. б. н. В. І. Володимирова – заввідділу іхтіології.

№ 123 від 04.05.1965. *3

№ 124 від 04.05.1965.

«Про створення і підпорядкування Сектора хімії і технології води у науковому відношенні Відділу хімії» *4.

№ 125 від 07.05.1965.

Створили в Інституті фізики структурну лабораторію ядерної спектроскопії, затвердили її завдання і штати та призначили завлабораторії чл.-кор. Г. Д. Латишева.

№ 126 від 08.05.1965.

Закрите питання.

№ 127 від 11.05.1965.

Затвердили д. філос. н. М. В. Гончаренка заступником голови вченої ради Відділу економіки, історії, філософії та права АН УРСР.

№ 128 від 11.05.1965.

Включили до плану випуску літератури Видавництва «Наукова думка» АН УРСР на 1966 р. видання англійською мовою праці Є. С. Шабліовського «Гуманізм Шевченка і наша сучасність» (1964). Ухвалили опублікувати скорочену версію праці обсягом 12–15 обл.-вид. арк. й організувати широку рекламу видання англійською мовою через «Укркнигоекспорт».

№ 129 від 11.05.1965.

Звільнили к. т. н. Ю. О. Анісімова від обов'язків відповідального секретаря редколегії видання «Історія Академії наук Української РСР» і призначили на цю посаду завідувача галузевою редакцією УРЕ Б. М. Мізерницького.

№ 130 від 11.05.1965.

Надали академіку-секретарю Відділу біохімії, біофізики та фізіології АН УРСР акад. Р. Є. Кавецькому творчу відпустку на 6 місяців і призначили на час відпустки в. о. академіка-секретаря цього Відділу чл.-кор. Р. В. Чаговця.

№ 131 від 13.05.1965.

Обговорили наукові зв'язки установ АН УРСР з міністерствами і відомствами. Створили при Президії АН УРСР постійно діючу нараду упов-

---

*4 *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1... С. 658–659 (док. № 269).

новажених Президії АН УРСР зі зв'язків з міністерствами і відомствами під керівництвом Президента АН УРСР акад. Б. Є. Патона. Зобов'язали: наукові установи – подати бюро Відділів наук АН УРСР тематику науково-дослідних робіт для їх погодження з іншими відомствами; уповноважених Президії АН УРСР зі зв'язків з міністерствами і відомствами – забезпечити погодження тематики наукових досліджень; Відділи наук АН УРСР – надавати уповноваженим Президії АН УРСР необхідну допомогу в організації погодження тематики установ АН УРСР з іншими відомствами.

№ 132 від 19.05.1965.

На виконання рішень березневого пленуму ЦК КПРС про невідкладні заходи з подальшого розвитку сільського господарства СРСР ухвалили вважати одним із найважливіших завдань здійснення заходів для підвищення ефективності опрацювання тематики, прямо або частково присвяченої питанням інтенсифікації сільськогосподарського виробництва, зміцненню його матеріально-технічної бази, удосконалення системи землеробства, виведення і впровадження нових високоврожайних сортів, опрацювання питань хімізації сільського господарства, ефективного використання та розробку нових видів комплексних добрив, розміщення виробництва, планування такого виробництва у республіці, ціноутворення. Ухвалили вжити заходів для підготовки пропозицій щодо розширення вивчення невідкладних питань сучасного сільськогосподарського виробництва, пропаганди досягнень установ і окремих учених АН УРСР у цій галузі, взяти під контроль хід виконання установами досліджень і планів впровадження завершених робіт у практику сільськогосподарського виробництва, поліпшення комплексування і координації біологічних, хімічних й економічних досліджень.

№ 133 від 21.05.1965.

Створили при Інституті проблем матеріалознавства сектор вибуху у складі відділу фізики вибуху, лабораторії вибуху цього інституту, лабораторії вибухових деформацій ґрунтів Дніпропетровського філіалу Інституту механіки і Експериментального центру АН УРСР. Визначили основні наукові завдання сектора. Організували на базі групи вибуху Інституту механіки відділ фізики вибуху та зобов'язали цей інститут передати сектору вибуху наявні штати працівників у кількості 8 осіб з обладнанням, приміщенням і матеріально-технічною базою. Призначили д. т. н. В. В. Недіна т. в. о. заввідділу і поклали на нього обов'язки керівника сектора вибуху Інституту проблем матеріалознавства. Затвердили заходи для будівництва у 1967 р. лабораторного корпусу та житлового будинку, розробки структури сектора з урахуванням перспектив подальшого розвитку досліджень і про-

позицій щодо розвитку експериментальної бази та матеріально-технічного забезпечення. Надали сектору приміщення у с. Відрадне (Запорізька обл.) і внесли зміни до складу наукової ради з проблеми народногосподарського використання вибуху (голова ради – акад. Г. С. Писаренко).

№ 134 від 22.05.1965.

Затвердили на посадах: к. т. н. Р. О. Ульянова – завлабораторії № 7 Фізико-технічного інституту низьких температур; к. ф.-м. н. І. Я. Фуголь – завлабораторії № 24 Фізико-технічного інституту низьких температур; к. т. н. В. В. Чекіна – завлабораторії № 5 Фізико-технічного інституту низьких температур; к. т. н. В. О. Кузьменка – завлабораторії звукових і ультразвукових методів дослідження міцності матеріалів Інституту проблем матеріалознавства. Звільнили к. філос. н. П. Т. Манзенка від виконання обов'язків вченого секретаря Інституту філософії, перевели його на посаду с. н. с. і затвердили вченим секретарем інституту к. філос. н. П. Ф. Йолона. Призначили Г. А. Романова заступником головного вченого секретаря Президії АН УРСР.

№ 135 від 21.05.1965. *3

№ 136 від 25.05.1965.

Затвердили склад вченої ради Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка під керівництвом чл.-кор. М. З. Шамоти.

№ 137 від 26.05.1965.

Розглянули питання про забезпечення наукових установ АН УРСР лабораторним обладнанням і приладами та про розвиток робіт зі створення наукових приладів. Постановили організувати при Президії АН УРСР Координаційну раду по науковому приладобудуванню, яка за погодженням з АН СРСР буде секцією відповідної координаційної ради при Президії АН СРСР. Передали раді функції комісії науково-технічного постачання при Президії АН УРСР і затвердили керівником ради віцепрезидента АН УРСР акад. М. П. Семененка. Ухвалили ввести планування робіт зі створення нових приладів і наукового устаткування та зобов'язали установи подати плани за цим напрямом на 1965 і 1966 рр., а також на наступну п'ятирічку. Затвердили заходи: з розробки тематичного плану дослідно-конструкторських робіт зі створення обладнання на 1966–1970 рр.; для забезпечення розвитку в наукових установах дослідних і конструкторських робіт з приладобудування, підготовки інформаційних матеріалів з ілюстраціями, схемами, технічними характеристиками; узагальнення інформації про нові розроблені в АН УРСР прилади і щорічного видання їх каталогів; забезпечення виробничими площами Дослідного заводу Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона з конструкторським бюро. Доручили

ЦНБ АН УРСР забезпечити наукові установи АН УРСР інформацією про нові прилади та устаткування, створені в СРСР і за кордоном, для чого видавати бібліографічний бюлетень про нові надходження каталогів і рекламних матеріалів з питань приладобудування. З метою регулярного ознайомлення громадськості з найновішими досягненнями у галузі приладобудування ухвалили організувати при Президії АН УРСР постійно діючу виставку наукових приладів, розроблених установами Академії наук і закладами вищої освіти, та здійснювати їх показ у лабораторіях інститутів. Вирішили обговорити пропозиції про створення у м. Львів експериментального приладобудівного підприємства для конструювання та виробництва наукових приладів у галузі фізико-технічних наук на базі існуючого дослідного виробництва. Доручили: координаційній раді з наукового приладобудування і відділу матеріальних фондів АН УРСР – підготувати номенклатуру розроблених установами приладів з метою їх рекомендації до серійного або малосерійного виробництва, Управлінню справами АН УРСР – погоджувати з зацікавленими установами і підприємствами потребу у визначених до виробництва приладах для забезпечення гарантованого збуту; планово-виробничому відділу АН УРСР – погоджувати з Держпланом УРСР включення до державного плану на 1966 р. виробництво нових приладів. Ухвалили з 1966 р. при розподілі асигнувань передбачати створення спеціального фонду для оплати видатків на розробку нового наукового устаткування.

№ 138 від 28.05.1965.

Підбили підсумки виконання державного плану науково-дослідних робіт і впровадження досягнень науки і техніки у народне господарство УРСР за 1964 р. і I квартал 1965 р. Постановили звернути увагу директорів установ АН УРСР на значне поліпшення організації робіт, посилити контроль за якістю і повнотою виконання досліджень за кожним завданням, покращити роботу з виявлення ефективності витрат на кожну розроблювану тему та складання розрахунків економічної ефективності, забезпечити всі ці завдання фінансуванням і матеріально-технічними ресурсами. Зобов'язали Відділи наук АН УРСР посилити контроль за виконанням завдань державного плану і директивних органів.

№ 139 від 28.05.1965.

Схвалили план проведення установами АН УРСР конференцій і нарад з природничих і суспільних наук на 1965 р. Затвердили Інструкцію про порядок планування і проведення наукових заходів установами АН УРСР.

№ 140 від 31.05.1965.

Затвердили на посадах: к. т. н. Ю. М. Дідусенка – завлабораторії термогазодинаміки Харківського філіалу Інституту механіки, звільнивши його

від обов'язків ученого секретаря цього філіалу; О. Ю. Калєкіна – вченого секретаря Харківського філіалу Інституту механіки. Звільнили к. ф.-м. н. В. І. Лаврика від обов'язків заступника головного вченого секретаря Президії АН УРСР і перевели його на посаду в. о. с. н. с. Інституту математики до проведення конкурсу.

№ 141 від 31.05.1965.

Реорганізували ґрунтознавчу лабораторію відділу фізичної географії Сектора географії АН УРСР на відділ географії ґрунтів, затвердили його завдання і призначили заввідділу акад. П. С. Погребняка.

№ 142 від 31.05.1965.

З метою розвитку робіт у галузі радіаційного матеріалознавства зобов'язали відділ капітального будівництва АН УРСР забезпечити фінансування проєктних робіт «гарячих камер» у 1965 р. і спорудження цих камер для Інституту фізики у 1966 р. Доручили комісії під керівництвом к. т. н. В. І. Трефілова перевірити роботу лабораторії радіаційної фізики Інституту фізики та подати матеріали Президії АН УРСР.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1440. Арк. 251–257. Оригінал. Машинопис; Спр. 1441. Арк. 1–81. Оригінал. Машинопис.

Червень 1965 р.

№ 143 від 01.06.1965.

Здійснили перерозподіл приміщень 4-поверхового будинку по вул. Рєпіна, 3 у м. Київ, що звільняється Інститутом металофізики: зал засідань залишили за Інститутом математики, інші приміщення передали Інституту математики і Видавництву «Наукова думка» АН УРСР. Затвердили заходи для підготовки до ремонтних робіт, забезпечення устаткуванням і придбання необхідного наукового та технічного обладнання. Ухвалили передати будинок на баланс Інституту математики. Анулювали рішення про передачу цьому інституту приміщення Інституту ботаніки по вул. Рєпіна, 4 у м. Київ.

№ 144 від 02.06.1965.

Взяли до відома і виконання постанову ВРНГ СРСР РМ СРСР від 1 березня 1965 р. № 21 та постанову РМ УРСР від 10 квітня 1965 р. № 856. Зобов'язали Інститут проблем матеріалознавства взяти участь у перегляді проєкту цеху металокераміки Броварського заводу порошкової металургії, надати у 1965–1967 рр. допомогу підприємствам з організації виробництва і впровадження у промисловість матеріалів і виробів порошкової металургії. Доручили йому розробити: у 1965–1966 рр. – нові мате-

ріали і вироби, організувати їх промислове виробництво та впровадження; у 1965–1967 рр. – технічні завдання на проєктування технологічного устаткування для виробництва, державні стандарти на матеріали з металевих порошків і металокерамічних виробів, інформаційних матеріалів про марки і фізико-механічні властивості металокерамічних матеріалів для подання державним комітетам з машинобудування; також щорічно надавати до Державного комітету з чорної і кольорової металургії при Держплані СРСР пропозиції з проведення у наступному році найважливіших науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт у цій галузі. Затвердили заходи інституту, спрямовані на виконання завдань директивних органів.

Створили при Інституті проблем матеріалознавства раду з координації науково-дослідних робіт у галузі порошкової металургії під керівництвом акад. І. М. Францевича. Вирішили клопотатися до Державного комітету СРСР по координації науково-дослідних робіт про організацію при інституті наукової ради з порошкової металургії та рекомендували призначити головою ради акад. І. М. Францевича. Затвердили заходи для проєктування і подальшого будівництва лабораторних корпусів і дослідно-конструкторського бюро Інституту проблем матеріалознавства, забезпечення поставок передбаченого обладнання, виділення установі 370 тис. крб на придбання устаткування та організації при інституті дирекції капітального будівництва за зразком діючої в Інституті фізики.

Ухвалили організувати в Інституті проблем матеріалознавства відділ порошків для розробки теоретичних основ одержання порошків металів і сплавів та технологічних процесів їх промислового виробництва. З метою розширення обсягу робіт з впровадження реорганізували з 1 липня 1965 р. Запорізьке відділення цього інституту на філіал ДКБ. Призначили керівниками секторів інституту: сектора матеріалів спеціального призначення – акад. І. М. Францевича, сектора тугоплавких матеріалів – чл.-кор. Г. В. Самсонова, сектора порошкової металургії – акад. І. М. Федорченка, сектора фізико-хімічних і фізичних досліджень – чл.-кор. В. Н. Єременка. Затвердили основні напрями наукових досліджень інституту. Для науково-методичного забезпечення структурних підрозділів, пов’язаних спільними науковими напрямами, ухвалили вважати за доцільне створити п’яту секцію вченої ради, віднести лабораторію хімічного і спектрального аналізу до секції фізико-хімічних і фізичних досліджень та розширити кількість заступників директора з наукової роботи до трьох із функціональним розподілом їх обов’язків.

№ 145 від 03.06.1965.

Обговорили строки й обсяги вивільнення штатних посад в установах АН УРСР для забезпечення прийому на роботу молодих спеціалістів і роз-

витку нових перспективних напрямів наукових досліджень. Зобов'язали керівників установ у разі відсутності вакансій провести скорочення штатів, достатнє для зарахування молодих спеціалістів і аспірантів. Доручили академікам-секретарям розглянути пропозиції установ щодо скорочення та підготувати проєкти рішень з цього питання.

№ 146 від 03.06.1965.

Заслухали доповідь к. б. н. О. Б. Чернишова «Про розвиток досліджень з біоніки в АН УРСР» і затвердили основні наукові напрями біонічних досліджень установ. Звернули увагу директорів інститутів, де розробляється ця тематика, про необхідність налагодження тісних контактів між окремими дослідницькими групами та налагодження зв'язків із зацікавленими організаціями. Затвердили склад наукової ради з проблеми «Біоніка» під керівництвом акад. В. М. Глушкова, поклавши на неї координацію та контроль за виконанням робіт у галузі гідробіоніки в УРСР. Зобов'язали наукову раду налагодити дієву координацію і комплексування досліджень в системі АН УРСР, встановити зв'язки з міжвідомчою секцією з біоніки АН СРСР та з Міністерством вищої і середньої спеціальної освіти УРСР, іншими відомствами для координації досліджень в Україні та організувати постійно діючий семінар у цій галузі. Для розширення робіт ухвалили вважати за доцільне створити на базі існуючих груп: в Інституті гідромеханіки – відділ гідробіоніки та суміжного пограничного шару; при секторі технічної кібернетики Інституту кібернетики – відділ гідробіоніки. Затвердили їх основні завдання. Доручили: науковій раді з проблеми «Біоніка» та інститутам ботаніки і механіки – вивчити питання про доцільність виконання теми «Принципи арматури стебла вищих рослин»; директорам інститутів, у яких створені групи або лабораторії біоніки, обговорити їх роботу і забезпечити умови для досліджень; відділу матеріальних фондів АН УРСР – знайти можливість передачі до лабораторій обладнання, замовленого іншими установами. Зобов'язали Інститут гідробіології створити необхідні умови для проведення досліджень з біоніки на Бучацькій експериментальній базі.

№ 147 від 03.06.1965. [*1]

№ 148 від 03.06.1965.

«Про створення у Фізико-механічному інституті АН УРСР структурної лабораторії мікромодульної вимірної електроніки» [*4].

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 668–669 (док. № 272).

№ 149 від 04.06.1965.

Дозволили Відділу загальної біології АН УРСР провести загальні збори з питань стану та перспектив розвитку досліджень у галузі цитології і генетики в УРСР 7–9 червня 1965 р. і затвердили програму зборів.

№ 150 від 11.06.1965.

Ухвалили вважати за необхідне розвивати і поглиблювати в Інституті механіки наукові дослідження механіки полімерів, підвищити науковий рівень і ефективність досліджень, залучити до роботи в лабораторії механіки конструкцій з полімерів та лабораторії моделювання конструкцій провідних співробітників відділу реології. Затвердили план науково-дослідних робіт з механіки полімерів на 1966–1970 рр. Ухвалили збільшити прийом до аспірантури за спеціальністю «реологія і теорія пружності». Зобов'язали: Інститут механіки – посилити роботи з впровадження результатів робіт у народне господарство; інститути механіки, фізики та фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського – розробити план спільної роботи з радіаційного матеріалознавства, зокрема з опромінення полімерних матеріалів. Ухвалили передбачити у плані капітального будівництва АН УРСР на 1966–1967 рр. спорудження на території Інституту механіки по вул. Желябова, 2 спеціального лабораторного корпусу площею 6000 $м^2$; інститутам проблем матеріалознавства і механіки – скласти пропозиції про створення у секторі міцності Інституту проблем матеріалознавства відділу міцності анізотропних матеріалів і конструкцій; Секції фізико-технічних і математичних наук Президії АН УРСР – передбачити на 1966–1967 рр. необхідне матеріально-технічне забезпечення робіт із механіки полімерів.

№ 151 від 12.06.1965.

Обговорили стан виконання постанови ЦК КПУ і РСМ УРСР від 15 травня 1964 р. № 489 «Про розвиток науково-дослідних робіт і організацію дослідно-промислового виробництва білково-вітамінних концентратів з вуглеводнів нафти». Зобов'язали Інститут мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного сконцентрувати основну увагу на доборі і вивченні мікроорганізмів – продуцентів білків, амінокислот, вітамінів та інших біологічно активних речовин, а також жирів із вуглеводнів нафти; поглиблювати дослідження термофільних мікроорганізмів, метаболізму мікроорганізмів на вуглеводнях нафти та активізації процесу біосинтезу, зі створення основ апаратурного оформлення процесу біосинтезу у безперервному потоці, біосинтезу білка та біологічно активних речовин на природних газах; забезпечити завершення робіт зі створення установок лабораторного типу для біосинтезу білків, підготовку і стажування кадрів для експериментальних і напіввиробничих установок для зацікавлених установ України, спільно з

Донецьким раднаргоспом налагодити випуск БВК на Кадіївській установці та скласти план робіт на ній і на Дрогобицькій установці з біосинтезу, укласти госпдоговори на розробку окремих технічних питань, пов'язаних із виробництвом БВК. Доручили: Сектору нафтохімії Відділу хімії і хімічної технології АН УРСР спільно з Інститутом мікробіології та вірусології ім. Д. К. Заболотного та УкрНДІгіпронафта – розширити дослідження з опрацювання методу одержання парафінів високого ступеня чистоти з української нафти як сировини для синтезу БВК; БМУ «Академбуд» – дообладнати лабораторні приміщення для сектора технічної мікробіології; Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного – виділити кімнату для розміщення віварію, а відділу капітального будівництва АН УРСР – прискорити будівництво віварію; планово-виробничому відділу АН УРСР – подати заявки інституту на виготовлення нестандартного обладнання і апаратури для дослідної установки стендового типу для біосинтезу БВК. Ухвалили клопотатися до Державного комітету РМ УРСР по координації науково-дослідних робіт виділити сектору технічної мікробіології і вірусології Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного 20 штатних од. для технологічної групи.

№ 152 від 12.06.1965.

Затвердили план розподілу обчислювальних машин на 1966 р. Ухвалили клопотатися до Президії АН СРСР про виділення у 1965 р. обчислювальної машини для створюваного обчислювального центру у м. Донецьк і вжити заходів для її придбання у сумі 700 тис. крб, розглянути пропозиції про можливість встановлення обчислювальних машин у нових лабораторних корпусах за рахунок коштів капітального будівництва.

№ 153 від 16.06.1965.

На виконання постанови РМ УРСР від 12 лютого 1965 р. організували на базі групи співробітників лабораторії кольору та будови органічних сполук Інституту органічної хімії лабораторію проміжних продуктів та барвників, що містять фтор, і призначили в. о. завлабораторії д. х. н. Л. М. Ягупольського.

№ 154 від 16.06.1965.

Звільнили к. т. н. М. М. Дідковського від обов'язків голови вченої ради Інституту гідромеханіки і затвердили головою цієї ради в. о. директора інституту к. т. н. М. О. Силіна.

№ 155 від 16.06.1965.

З метою розвитку робіт з нових та найважливіших напрямів наукових досліджень дозволили дирекції Фізико-технічного інституту низьких температур провести скорочення штату інституту на 40 штатних од.

№ 156 від 16.06.1965.

«Про підсумки роботи Республіканської наради молодих учених України» [*4].

№ 157 від 16.06.1965.

На виконання постанови ЦК КПУ від 22 травня 1965 р. затвердили план організаційних заходів з підготовки до проведення Всесоюзної наукової сесії з історичних наук 15–18 червня 1965 р. у м. Київ.

№ 158 від 17.06.1965.

Розглянули питання координації науково-дослідних робіт з історичної науки в УРСР. Зобов'язали: бюро Відділу економіки, історії, філософії та права АН УРСР – розробити заходи для докорінного поліпшення роботи наукових рад з проблем і координації робіт; директора Інституту історії проф. К. К. Дубину – запланувати для вченої ради розгляд питань з координації таких досліджень, забезпечити науково-організаційну діяльність наукових рад з проблем історичної науки референтом-друкаркою, асигнуванням і приміщенням; головам наукових рад з проблеми з історичної науки – подати затверджені плани науково-організаційної діяльності на II півріччя 1965 р., враховуючи проведення конференцій, сесій, нарад, виступи у пресі та розгляд виконання робіт групами вчених, установами, відомствами і закладами вищої освіти республіки; взяти на облік усю тематику з певних проблем науки, яку виконують заклади вищої освіти в УРСР, та надавати у разі потреби допомогу викладачам у виборі тематики, організувати систематичне висвітлення питань і результатів досліджень у журналах «Економіка радянської України» та «Український історичний журнал». Доручили бюро Відділу економіки, історії, філософії та права АН УРСР вивчити питання про доцільність відновлення наукової ради з проблеми «Історія народного господарства і економічної думки на Україні» та взяти під постійний контроль видання колективних праць; відповідальним редакторам журналів – ввести рубрику «Наукові ради по проблемах», в якій систематично публікувати відповідні матеріали. Ухвалили клопотатися до міністерств вищої і середньої спеціальної освіти, культури, охорони здоров'я та сільського господарства УРСР забезпечити своєчасне подання до Ради по координації наукової діяльності при Президії АН УРСР усіх тематичних планів і про участь викладачів закладів вищої освіти у наукових заходах, що проводять наукові ради з проблем. Звільнили К. Ф. Мартьянова від обов'язків вченого секретаря наукової ради з проблеми «Історія історичної науки» і призначили секретарем ради м. н. с. Є. Ф. Бєлінського.

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 677–678 (док. № 277).

№ 159 від 17.06.1965.

Затвердили заходи для подальшого розвитку фізичної культури та спорту в АН УРСР: проводити виробничу гімнастику, радіофікувати відповідні приміщення, спорудити спортмайданчики, виготовити проєктну документацію для будівництва спортивних комплексів в Академмістечку (Святошино) і в районі вул. Китаївської, спорудити літній спортивний комплекс по вул. Чкалова, 40-44 і 34, і по вул. Володимирській у м. Київ; клопотатися до Української ради профспілок і Укрради ДСТ «Спартак» здійснювати матеріальну допомогу спортклубу «Наука» для покращення спортивної роботи, здійснити заходи для популяризації фізичної культури серед громадськості. Ухвалили створити спортивно-технічний клуб підводного спорту АН УРСР під керівництвом правління СК «Наука» і клопотатися до Республіканського комітету ДТСААФ виділити для нього необхідну кількість штатних одиниць; громадським організаціям інститутів і установ АН УРСР доручили використовувати спортивно-технічний клуб підводного спорту під час проведення науково-дослідних експедицій із забезпеченням підводних робіт.

№ 160 від 17.06.1965. Дозволили Відділу біохімії, біофізики та фізіології АН УРСР провести 24–26 червня 1965 р. у приміщенні Інституту біохімії у м. Київ загальні збори Відділу, присвячені проблемі «Хімія природних та синтетичних біологічно активних речовин», і затвердили їх програму.

№ 161 від 18.06.1965.

Зобов’язали сектор наукових зв’язків із зарубіжними організаціями Президії АН УРСР посилити контроль за відбором інститутами наукових співробітників для закордонних відряджень і порядком їх оформлення.

№ 162 від 18.06.1965.

На виконання постанови ЦК КПУ від 23 квітня 1965 р. і пропозицій республіканської наради працівників транспорту УРСР зобов’язали Інститут кібернетики: завершити розробку системи програм для автоматизації проєктування релейних пристроїв централізованого керування стрілками і сигналами на великих станціях; провести контрольні дослідні розрахунки одного з проєктів за вихідними даними Київдіпротрансу і передати ці програми Державному комітету СРСР з транспортного будівництва для практичного використання у проєктних організаціях; провести на електронних обчислювальних машинах розрахунки оптимальних графіків руху поїздів для одноколійних ділянок Південно-Західної залізниці; завершити розробку методики розрахунків оптимального розміщення і розвитку сортувальних станцій залізниць і передати програми та результати розрахунків проєктним організаціям Міністерства шляхів СРСР; передати Українсько-

му державному проєктному інституту «Металургавтоматика» (м. Дніпропетровськ) результати дослідження з розробки структури автоматизованої системи управління залізничним транспортом заводів «Запоріжсталь» і «Діпроспецсталь»; за погодженням із державними відомствами та установами уточнити тематику і запланувати дослідження на 1966 р.: з оптимізації перевозок і поставок найважливіших видів продукції та розробку оптимальних схем вантажних потоків залізницями УРСР, розробку математичних методів, алгоритмів і стандартних програм для ЕОМ для розв'язування завдань перспективного планування перевезень і розвитку мережі залізничних шляхів сполучення, перспективного й оперативного планування та управління в УРСР автомобільним транспортом, роботи річкового і морського флоту та міського транспорту з розміщення розподільчої мережі нафтових баз та магістральної і розгалуженої мережі трубопроводів. Також доручили: інституту – надавати Управлінню залізниць УРСР науково-методичну допомогу у справі підготовки до організації та будівництва обчислювальних центрів і раціонального використання транспорту; науковій раді з кібернетики АН УРСР – за погодженням з управліннями залізниць України провести науковий семінар із питань зі створення систем автоматичного керування на залізничному транспорті; інститутам кібернетики і економіки – подати пропозиції про розвиток в Інституті економіки робіт із застосуванням економічної кібернетики та обчислювальної техніки в економічних дослідженнях.

№ 163 від 18.06.1965.

Звільнили чл.-кор. Г. В. Самсонова від обов'язків заступника директора з наукової роботи Інституту проблем матеріалознавства, залишивши на посаді заввідділу тугоплавких сполук; звільнили акад. Г. С. Писаренка від обов'язків заступника директора з наукової роботи Інституту проблем матеріалознавства; звільнили к. і. н. Л. О. Лещенка від обов'язків ученого секретаря Інституту історії і призначили в. о. вченого секретаря інституту М. М. Фролкіна.

Затвердили на посадах по Інституту проблем матеріалознавства: д. т. н. С. Г. Тресвятського – заступника директора інституту з наукової роботи, поклавши на нього виконання обов'язків заввідділу керамічних матеріалів; к. т. н. Ю. М. Семенова – заступника директора інституту з наукової роботи, звільнивши його від обов'язків керівника відділу промислової технології тугоплавких сполук цього інституту; д. т. н. О. Я. Артамонова – завідувача механіко-технічної лабораторії; к. т. н. Д. М. Карпиноса – заввідділу конструкційних матеріалів спеціального призначення; к. х. н. Т. Я. Косолапову – завлабораторії технології тугоплавких сполук; к. т. н. Ю. В. Най-

дича – завлабораторії контактних явищ і пайки неметалевих матеріалів; к. х. н. В. А. Оболончика – завлабораторії тонкого органічного синтезу; к. т. н. Ю. Б. Падерно – завлабораторії досліджень фізичних властивостей тугоплавких сполук; к. т. н. А. П. Яковлєва – завлабораторії фізики коливань Інституту проблем матеріалознавства.

Затвердили на посадах: к. г.-м. н. Є. Г. Куковського – завлабораторії резонансних і дифракційних методів досліджень мінералів і руд Інституту геологічних наук; к. х. н. О. А. Кульську – завлабораторії спектрального аналізу Інституту геологічних наук; к. т. н. Г. А. Свинарьова – заввідділу гідродинаміки гідромашин Харківського філіалу Інституту механіки; к. т. н. Б. М. Лисенка – завлабораторії експериментальних методів дослідження динаміки машин Харківського філіалу Інституту механіки; д. т. н. М. П. Брауна – заввідділу легування і структурних перетворень Інституту проблем лиття; к. т. н. Є. А. Марковського – завлабораторії радіоактивних досліджень Інституту проблем лиття; д. ф.-м. н. В. Л. Броуде – завлабораторії оптичної квантової електроніки Інституту фізики. Ввели до складу бюро Відділу математики, механіки і кібернетики АН УРСР в. о. директора Інституту гідромеханіки к. т. н. М. О. Силіна.

№ 164 від 21.06.1965.

Затвердили організаційні заходи з метою прискорення введення у дію невстановленого устаткування і перерозподілу та реалізацію наявних в установах запасів устаткування, приладів та інших матеріальних цінностей.

№ 165 від 22.06.1965.

Ухвалили надалі Державну публічну бібліотеку АН УРСР йменувати «Центральна наукова бібліотека Академії наук Української РСР» і скасували раніше прийняті з цього питання розпорядження.

№ 166 від 22.06.1965.

Затвердили склад вченої ради Інституту механіки під керівництвом акад. В. О. Кононенка.

№ 167 від 22.06.1965.

«Про створення нових структурних підрозділів в Інституті кібернетики АН УРСР» [*4].

№ 168 від 22.06.1965.

Затвердили заступниками голови вченої ради Фізико-технічного інституту низьких температур д. ф.-м. н. Б. Н. Есельсона і чл.-кор. Н. І. Ахієзера,

---

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 682–683 (док. № 280).

вивели зі складу цієї ради чл.-кор. О. О. Галкіна та проф. М. П. Малкова, затвердили членом ради проф. Я. Є. Гегузіна.

№ 169 від 22.06.1965.

Звільнили к. т. н. В. О. Кузьменка з посади заступника начальника науково-організаційного відділу Президії АН УРСР у зв'язку з переходом на роботу до Інституту проблем матеріалознавства і затвердили на цій посаді к. т. н. В. І. Ковпака.

№ 170 від 22.06.1965.

Постановили скликати чергове засідання Ради по координації науково-дослідних робіт з природничих і суспільних наук УРСР 1 липня 1965 р., на якому заслухати доповідь голови ради Президента АН УРСР акад. Б. Є. Патона про перспективи розвитку науково-дослідних робіт з природничих і суспільних наук у республіці у 1966–1970 рр. Доручили віцепрезиденту АН УРСР акад. М. П. Семененку доповісти про розвиток наукових установ, чисельності наукових кадрів, наукового приладобудування, фінансування науково-дослідної діяльності та ін. Вирішили запросити на засідання ради представників державних комітетів і відомств, міністерств, дирекцію наукових установ АН УРСР, голів і вчених секретарів наукових рад, провідних учених республіки.

№ 171 від 26.06.1965.

Організували у складі сектора історії техніки і природознавства Інституту історії структурний відділ машинних методів обробки історико-наукової інформації та ухвалили вважати його методичним центром аналогічних досліджень установ Відділу суспільних наук АН УРСР. Доручили: відділу машинних методів обробки історико-наукової інформації – провести аналіз розвитку наукових досліджень в АН УРСР з метою використання одержаних результатів при плануванні розвитку науки в АН УРСР і в цілому в УРСР; Секції суспільних наук Президії АН УРСР – виділити необхідну кількість штатних посад для відділу; відділу матеріальних фондів Президії АН УРСР – забезпечити у 1966 р. комплектування відділу обладнанням; Інституту кібернетики – надавати на першому етапі роботи необхідне устаткування; віцепрезиденту АН УРСР акад. І. К. Білодіду – підготувати проєкт постанови Президії АН УРСР «Про застосування новітніх методів дослідження у галузі суспільних наук».

№ 172 від 28.06.1965.

Організували у складі Донецького відділення економіко-промислових досліджень Інституту економіки: відділ економічного моделювання зі структурними секторами: економічного моделювання у вугільній промисловості, економічного моделювання в металургійній і машинобудівній

промисловості, економіко-машинних методів, який вивели зі складу відділу застосування математичних методів і електронно-обчислювальних машин в економіці; відділ використання фондів у вугільній промисловості і призначили його керівником інженера-економіста А. М. Федоріщеву.

Вивели зі складу Донецького відділення економіко-промислових досліджень Інституту економіки відділ економіки та організації хімічної промисловості зі структурним сектором планування і аналізу, зберігши структурний сектор техніко-економічних досліджень хімічної промисловості цього відділу. Реорганізували відділ економіки і організації легкої та харчової промисловості зі структурними секторами легкої промисловості; харчової та м'ясної промисловості на структурний сектор економіки і організації легкої та харчової промисловості.

№ 173 від 29.06.1965. [*1]

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1441. Арк. 82–235. Оригінал. Машинопис.

Липень 1965 р.

№ 174 від 01.07.1965.

Закрите питання.

№ 175 від 01.07.1965.

«Про наслідки роботи першої зміни Радянсько-Кубинської експедиції» [*4].

№ 176 від 06.07.1965.

На виконання постанови Державного комітету РМ УРСР по координації науково-дослідних робіт від 2 березня 1965 р. № 12 «Про план науково-дослідних робіт по вивченню природних умов і шкідливих стихійних явищ в українських Карпатах на 1965 р.» поклали на Сектор географії АН УРСР здійснення координації науково-дослідних робіт із запобігання таких явищ. Визначили головними виконавцями завдань цього комітету Сектор географії АН УРСР, Інститут геологічних наук та Інститут ботаніки. Доручили установам ввести до плану науково-дослідних робіт на 1965 р. додаткові завдання, організувати вивчення причин стихійного лиха у Карпатах і розробку науково обґрунтованих заходів для запобігання їм, скласти проєкт доповіді з цього питання для подання до РМ УРСР; сектору нау-

---

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 683–685 (док. № 281).

кових зв'язків з зарубіжними організаціями Президії АН УРСР – включити до плану закордонних відряджень на І півріччя 1965 р. до Чехословаччини, Польщі, Румунії та Угорщини наукових співробітників Сектора географії АН УРСР та інститутів для вивчення досвіду у боротьбі зі стихійними явищами у Карпатах.

№ 177 від 07.07.1965.

Закрите питання.

№ 178 від 08.07.1965.

Ухвалили ввести посаду уповноваженого Президії АН УРСР по донецьких установах для здійснення оперативного керівництва їх діяльністю і призначили на неї чл.-кор. О. О. Галкіна. Для колегіального вирішення питань діяльності цих установ створили бюро при уповноваженому Президії АН УРСР у складі директорів установ, ректора Донецького державного університету і заступника керуючого справами АН УРСР по установах м. Донецьк. Для забезпечення оперативної роботи у галузі адміністративно-господарської діяльності установ ввели у складі Управління справами АН УРСР посаду заступника керуючого справами АН УРСР по м. Донецьк.

№ 179 від 08.07.1965.

Затвердили на посадах: д. т. н. В. В. Підгаєцького – заввідділу зварювальних матеріалів Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона; д. т. н. С. М. Гуревича – заввідділу фізико-металургійних процесів зварювання тугоплавких і активних металів Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона; д. т. н. Г. В. Раєвського – заввідділу нових конструктивних форм зварних споруд і конструкцій Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона; к. ф.-м. н. І. В. Гольденфельда – завлабораторії масспектрометрії Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського; д. б. н. Є. І. Квасникова – заввідділу промислових мікроорганізмів Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного; д. б. н. О. Я. Рашбу – заввідділу біохімії мікроорганізмів Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного Звільнили к. ф.-м. н. Ю. І. Горкуна від обов'язків ученого секретаря Інституту напівпровідників і затвердили на цій посаді к. ф.-м. н. Ю. О. Тхорика.

№ 180 від 08.07.1965. [*3]

№ 181 від 08.07.1965.

«Про питання організації наукових установ Академії наук УРСР в м. Донецьку» [*4].

№ 182 від 12.07.1965.

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 686–690 (док. № 282).

Розглянули стан виконання рішення Президії РМ УРСР від 12 листопада 1964 р. (протокол № 14) «Про факти порушення строків підготовки постанов і розпоряджень та неякісне виконання доручень РМ УРСР». Ухвалили взяти це рішення до відома і неухильного виконання, затвердили організаційні заходи для посилення вимог щодо забезпечення їх виконання.

№ 183 від 13.07.1965.

Обговорили стан і розвиток досліджень в Інституті гідромеханіки у галузі гідродинаміки великих швидкостей. Ухвалили вважати цей напрям одним з основних у роботі установи і рекомендували науковій раді з проблеми «Гідромеханіка» та керівництву інституту сконцентрувати за цим напрямом основні зусилля на забезпечення розвитку досліджень. Зобов'язали Інститут гідромеханіки встановити зв'язки з науковими і галузевими установами для проведення комплексних досліджень і впровадження їх результатів у народне господарство. Створили в інституті на базі відділу гідродинаміки великих швидкостей нові структурні підрозділи: відділи гідроаеродинаміки, гідробіоніки та керування пограничним шаром, гідрореактивного руху. Затвердили штати нових підрозділів. Поклали виконання обов'язків заввідділу гідроаеродинаміки, а також загальне керівництво створеними відділами на заступника директора з наукової роботи інституту к. ф.-м. н. А. М. Панченкова. Доручили інституту підготувати пропозиції про розширення експериментальної бази створюваних відділів.

№ 184 від 14.07.1965.

З метою розвитку геологічних наук і забезпечення впровадження у народне господарство результатів завершених робіт інститутів геологічного профілю ухвалили вважати за доцільне спрямувати основні зусилля установ на головних наукових напрямах, спільно з установами Держгеолкому УРСР забезпечити наукову розробку найбільш актуальних питань. Доручили бюро Відділу наук про Землю і Космос АН УРСР до 1 серпня 1965 р. створити при Президії АН УРСР міжвідомчу раду з прикладної геофізики. Постановили організувати у 1966 р. в Інституті геофізики лабораторію методики сейсморозвідки. Реорганізували відділ математичної геофізики цієї установи на відділ теорії інтерпретації та узагальнення геофізичних даних. Ухвалили створити у Львівському філіалі інституту в III кварталі 1965 р. відділ теорії промислової геофізики.

Вирішили клопотатися до РМ УРСР про створення на базі секторів і відділів Інституту геологічних наук окремих спеціалізованих інститутів, для чого доручили Відділу наук про Землю і Космос АН УРСР спільно з Інститутом геологічних наук подати на розгляд Президії АН УРСР погоджений із АН СРСР і Державним комітетом АН СРСР по координації науково-

дослідних робіт план створення нових інститутів геолого-геофізичного профілю на базі відділів цього інституту на період 1966–1970 рр. Доручили Відділу наук про Землю і Космос АН УРСР спільно з інститутами геологічного профілю та за погодженням із Держгеолкомом УРСР розробити пропозиції щодо співпраці академічних інститутів із виробничими установами та надання їм допомоги для розробки теоретичних і методичних питань із найважливіших проблем розвідки основних корисних копалин.

Вирішили створити у 1966 р.: в Інституті геологічних наук – відділ нерудних корисних копалин (зокрема, п'єзокварцу, алмазів, керамічної і цементної сировини будівельних матеріалів) і доручили установі з 1967 р. приступити до розробки питань ртутного оруденіння; постановили розширити в Інституті геологічних наук обсяг геолого-геохімічних досліджень та укомплектувати штатами лабораторії і відділи теоретичних проблем геології, геохімії горючих копалин; у м. Донецьк – відділення Інституту геологічних наук з двома відділами для дослідження геології вугілля і корисних копалин Донбасу. Ухвалили клопотатися до директивних органів про: створення Інституту прикладної геофізики в системі Держгеолкому УРСР; передати з системи Держгеолкому СРСР до Держгеолкому УРСР Інститут мінеральних ресурсів (м. Сімферополь) і Український науково-дослідний геологорозвідувальний інститут (м. Львів).

Доручили Інституту технічної теплофізики, Фізико-механічному інституту та Дніпропетровському філіалу Інституту механіки разом із Держгеолкомом УРСР взяти участь у розробці методики та апаратури для визначення за свердловинами та кернем термічного і газового режимів стійкості порід глибоких горизонтів Донбасу. Затвердили заходи для затвердження порядку прийому завершених робіт у цій галузі, що мають бути передані для впровадження, розширення плану науково-дослідних робіт із глибинного буріння, створення приладів георозвідки, розгляду науково-організаційних питань. Доручили бюро Відділу наук про Землю і Космос АН УРСР спільно з Держгеолкомом УРСР розглянути питання про бази і полігони для експериментальних досліджень установ АН УРСР.

№ 185 від 16.07.1965.

Закрите питання.

№ 186 від 16.07.1965. *1

№ 187 від 19.07.1965. *1

№ 188 від 19.07.1965. *3

№ 189 від 19.07.1965.

Затвердили на посадах по Фізико-технічному інституту низьких температур: к. ф.-м. н. В. П. Набережних – завлабораторії № 1 відділу «А»;

к. ф.-м. н. Ю. О. Браташевського – завлабораторії № 2 відділу «А»; М. В. Зінов'єва – завлабораторії № 8 відділу «В»; к. т. н. Д. М. Большуткіна – завлабораторії № 10 відділу «Г»; к. т. н. Ю. А. Кириченка – завлабораторії № 11 відділу «Д»; В. Л. Цеховського – завлабораторії № 18 відділу «Ж»; к. ф.-м. н. М. М. Багрова – завлабораторії № 19 відділу «З»; А. Є. Янова – завлабораторії № 20 відділу «З»; В. М. Камінського – завлабораторії № 213 відділу «І»; к. т. н. А. В. Мещерякова – завлабораторії № 25 відділу «К»; акад. О. В. Погорєлова – заввідділу «Н»; чл.-кор. В. О. Марченка – заввідділу «О»; д. ф.-м. н. І. М. Глазмана – заввідділу «Р». Поклали на директора Фізико-технічного інституту низьких температур чл.-кор. Б. І. Вєркіна керівництво лабораторією № 21 відділу «І», на заступників директора з наукової роботи цього інституту д. ф.-м. н. Б. Н. Есельсона – керівництво лабораторією № 14 відділу «Е», к. ф.-м. н. К. В. Маслова – керівництво відділом «С».

№ 190 від 19.07.1965.

Затвердили на посадах: д. х. н. І. Г. Полоцького – завлабораторії ультразвукових методів дослідження металів інституту металофізики; д. б. н. Л. І. Рубцова – заввідділу дендрології декоративного садівництва ЦРБС АН УРСР; к. ф.-м. н. О. С. Лашко – завлабораторії кристалізації та будови рідин Інституту металофізики; к. т. н. Л. Н. Дашевського – заввідділу автоматизації технологічних процесів Інституту газу; к. т. н. М. Д. Синявську – вченого секретаря Інституту проблем матеріалознавства. Звільнили к. г.-м. н. В. І. Скаржинського від обов'язків заступника директора з наукової роботи Інституту геологічних наук і призначили його в. о. заввідділу № 2 сектора № 5 цього інституту; затвердили д. е. н. М. М. Паламарчука на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту геологічних наук, залишивши за ним керівництво сектором географії і відділом економічної географії інституту.

№ 191 від 19.07.1965.

Затвердили Положення про науково-організаційний відділ Президії АН УРСР і підпорядкували сектор науково-технічної інформації та сектор наукових зв'язків із зарубіжними організаціями безпосередньо головному вченому секретарю Президії АН УРСР.

№ 192 від 19.07.1965.

Увільнили на один рік к. т. н. К. Є. Махоріна від обов'язків заступника директора з наукової роботи Інституту газу для завершення докторської дисертації, залишивши за ним керівництво відділом піролізних процесів, і призначили на цей термін в. о. заступника директора з наукової роботи цього інституту к. т. н. А. Г. Чеглікова.

№ 193 від 19.07.1965.

Відзначили велику роботу з підготовки і проведення 24–30 травня 1965 р. IX Всесоюзного Менделєєвського з'їзду з загальної та прикладної хімії, присвяченого питанням хімізації народного господарства, здійснену віцепрезидентом АН УРСР акад. В. С. Гутирею, і винесли йому подяку.

№ 194 від 21.07.1965.

На виконання постанови ЦК КПРС і РМ СРСР від 12 травня 1962 р. № 441 про організацію стажування дослідників у науково-дослідних установах АН УРСР затвердили погоджений із Державним комітетом СРСР по координації науково-дослідних робіт додатковий перелік науково-дослідних установ АН УРСР для організації підготовки стажування і заходи для введення штатних посад стажистів-дослідників у розклади інститутів. Вирішили забезпечити добір молодих спеціалістів для зарахування на ці посади і широко використати можливості відрядження стажистів для проходження навчання з нових та дефіцитних спеціальностей у наукових установах АН СРСР та інших відомств.

№ 195 від 21.07.1965.

Затвердили заходи для подальшого підвищення технічного рівня, якості, надійності і збільшення строків служби виготовлюваної продукції: схвалили перелік науково-дослідних робіт і зобов'язали директорів інститутів забезпечити виконання робіт у визначених обсягах і строках.

№ 196 від 21.07.1965.

Погодились із пропозицією Донецького фізико-технічного інституту про часткову зміну структури.

№ 197 від 22.07.1965.

Створили Комісію з оптики і спектроскопії АН УРСР під керівництвом к. ф.-м. н. Ю. П. Єгорова, затвердили її персональний склад і поклали на неї функцію координації досліджень у цій галузі. Контроль за діяльністю комісії поклали на Відділ хімії і хімічної технології АН УРСР та Відділ фізики АН УРСР.

№ 198 від 22.07.1965.

Створили у складі Інституту кібернетики лабораторію точності і надійності кібернетичних систем, затвердили її завдання і штати.

№ 199 від 22.07.1965.

На виконання постанови РМ УРСР від 25 червня 1965 р. № 618 та з метою підвищення ефективності використання електронних обчислювальних машин доручили Інституту кібернетики забезпечити розробку і впровадження ефективних методів математичної і технічної експлуатації електронних обчислювальних машин, організацію обчислювальних робіт у цент-

рах обробки інформації республіки та надання науково-методичної допомоги з цих питань обчислювальним центрам і підрозділам України, створивши з цією метою в Інституті кібернетики відділ ефективних методів організації обчислювальних робіт; збирати і класифікувати розроблені алгоритми й програми розв'язання наукових та інженерно-технічних завдань; подати Державному комітету РМ УРСР по координації науково-дослідних робіт пропозиції про розробку та пристосування алгоритмічних мов різних рівнів і програм-трансляторів з цих мов для найбільш поширених у республіці типів електронних цифрових обчислювальних машин; розробити і подати РМ УРСР пропозиції про організацію республіканської бібліотеки типових програм і алгоритмів; взяти участь у систематичному випуску з 1965 р. Інститутом технічної інформації Державного комітету РМ УРСР по координації науково-дослідних робіт серії інформаційних матеріалів із питань організації обчислювальних робіт, зокрема з експлуатації обчислювальних машин, а також публікації матеріалів про алгоритми стандартних програм, які вже є та розробляються, проблеми у галузі програмування, висвітлення передового зарубіжного досвіду з цих питань; подати Державному комітету РМ УРСР по координації науково-дослідних робіт пропозиції про відрядження спеціалістів з організації обчислювальних робіт республіки до високорозвинених зарубіжних країн для вивчення організації робіт в обчислювальних центрах і фірмах.

Доручили інститутам механіки, електродинаміки, гідромеханіки, газу, металофізики, фізики, геофізики, радіофізики і електроніки, Донецькому обчислювальному центру, Морському гідрофізичному інституту, філіалам Інституту механіки у містах Дніпропетровськ та Харків, Фізико-технічному інституту низьких температур та Головній астрономічній обсерваторії АН УРСР надати Інституту кібернетики і Обчислювальному центру Держплану УРСР розроблені алгоритми та програми для розв'язування на електронних обчислювальних машинах наукових, інженерно-технічних і планово-економічних завдань.

Зобов'язали: наукову раду з проблеми «Кібернетика» – за погодженням із відомствами і міністерствами підготувати пропозиції про докорінне поліпшення підготовки спеціалістів для народного господарства у цій галузі, розширення навчальних планів, програм і навчально-методичних матеріалів, використання обчислювальних центрів для виробничого навчання; підготувати пропозиції про організацію на базі існуючих курсів Київського будинку науково-технічної пропаганди республіканських курсів підвищення кваліфікації інженерів, економістів і керівних працівників у галузі застосування кібернетики та обчислювальної техніки (із відривом від ви-

робництва), а також створення мережі таких курсів (без відриву від виробництва) у промислових центрах республіки і при закладах вищої освіти; Управлінню справами АН УРСР і відділу матеріальних фондів АН УРСР – розподілити обчислювальні машини між академічними установами.

№ 200 від 22.07.1965.

Погодились із пропозицією Відділу фізики АН УРСР та його Комісії по координації науково-дослідних робіт із проблеми «Фізика рідинного стану» про створення нового журналу всесоюзного значення «Физика конденсированных сред».

№ 201 від 22.07.1965.

Схвалили пропозицію Відділу математики АН УРСР про проведення 7–8 жовтня 1965 р. у м. Київ об'єднаної наукової сесії Відділу математики АН СРСР і Відділу математики, механіки і кібернетики АН УРСР, присвяченої питанням стану і розвитку основних напрямів досліджень у галузі теорії звичайних диференційних рівнянь. Ухвалили включити до програми роботи сесії доповідь про стан і основні напрями розвитку досліджень у зазначеній галузі і 5–6 наукових доповідей з окремих проблем теорії диференційних рівнянь.

№ 202 від 22.07.1965.

Внесли часткові зміни у перелік найважливіших видань АН УРСР з окремих питань.

№ 203 від 22.07.1965.

На виконання постанови РМ УРСР від 22 червня 1965 р. № 597 зобов'язали директорів наукових установ систематично виділяти і передавати для експонування на запити музеїв зразки наукової продукції, моделі машин, приладів, наукового обладнання, що представляють досягнення науки і техніки установ АН УРСР, забезпечити уважний відбір експонатів і розпочати підготовку матеріалів для видання зведених наукових каталогів музейних фондів.

№ 204 від 22.07.1965.

Зобов'язали: установи – розробляти і подавати Президії АН УРСР проєкти планів науково-дослідних і конструкторських робіт у галузі захисту металів від корозії, які після затвердження й узагальнення подаватимуться до Державного комітету РМ УРСР по координації науково-дослідних робіт; бюро Відділу хімії і хімічної технології АН УРСР та Інститут загальної та неорганічної хімії – вчасно виконати наукові дослідження за темою «Дослідження процесів електроосадження металів з розплавлених середовищ і подання пропозицій промисловості» і «Дослідження електродних процесів при корозії металів»; Відділ фізико-технічних проблем матеріалознав-

ства АН УРСР – розглянути питання і підготувати пропозиції про значне розширення обсягу науково-дослідних робіт у галузі корозії металів. Для забезпечення виконання науково-дослідних робіт із вивчення корозії та захисту металів ухвалили створити: у ДКБ Інституту проблем матеріалознавства – відділ корозії; у складі Фізико-механічного інституту – структурну лабораторію корозії та захисту металів на базі існуючої неструктурної лабораторії.

№ 205 від 31.07.1965.

Звільнили чл.-кор. О. О. Нестеренка від обов'язків директора Інституту економіки і тимчасово призначили на цю посаду д. е. н. С. М. Ямпольського.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1441. Арк. 236–258. Оригінал. Машинопис; Спр. 1442. Арк. 1–105. Оригінал. Машинопис.

Серпень 1965 р.

№ 206 від 06.08.1965. *1

№ 207 від 06.08.1965.

Здійснили розподіл ліміту АН УРСР на 457 квартир на 1965 р.

№ 208 від 13.08.1965.

Затвердили заходи з метою удосконалення науково-організаційної роботи Президії АН УРСР, її Секцій і Відділів наук АН УРСР.

№ 209 від 19.08.1965.

Зобов'язали бюро Відділів наук АН УРСР та установи Секції суспільних наук Президії АН УРСР вжити заходів для розвитку нових методів наукових досліджень і ширшого використання технічних засобів. Ухвалили й надалі забезпечувати широке застосування в Інституті економіки досліджень з економічної кібернетики. Доручили: Інституту економіки – подати пропозиції про створення при установі обчислювального центру для обробки матеріалів наукових досліджень з суспільних наук; керівникам установ Секції суспільних наук Президії АН УРСР – скласти і подати пропозиції з впровадження нових методів наукових досліджень, організовувати курси для наукових співробітників з метою вивчення основ кібернетики, математичної логіки і машинної статистики; Відділу математики, механіки і кібернетики АН УРСР – надати практичну допомогу Секції суспільних наук Президії АН УРСР у розробці програм і забезпеченні курсів викладачами; бюро Відділу суспільних наук АН УРСР – підготувати листа до директивних органів УРСР про необхідність обладнання архівів і великих біблі-

отек республіки сучасними технічними засобами для швидкого електрокопіювання документів, розробки й впровадження у практику їхньої роботи сучасних інформаційно-пошукових і довідкових систем на основі перфокарт, лічильно-аналітичної та обчислювальної техніки, і розробити пропозиції до Міністерства вищої та середньої спеціальної освіти УРСР про доцільність введення викладання основ машинної статистики, математичної логіки та основ кібернетики, курсів для ознайомлення з сучасними засобами документалістики та інформаційної техніки для студентів гуманітарних спеціальностей університетів.

№ 210 від 28.08.1965.

На виконання постанови РМ УРСР від 29 липня 1965 р. № 734 про проведення додаткових виборів академіків і членів-кореспондентів АН УРСР по Донецькому науковому центру АН УРСР ухвалили оголосити додаткові вибори у серпні 1965 р. і провести їх у грудні 1965 р. Вирішили рекомендувати Загальним зборам АН УРСР доповнити Статут АН УРСР положенням про те, що Загальні збори АН УРСР можуть позбавити звання члена Академії наук осіб, обраних по Донецькому науковому центру АН УРСР, якщо вони втратять науковий зв'язок з установами Донбасу.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1442. Арк. 106–132. Оригінал. Машинопис.

Вересень 1965 р.

№ 210-а від 03.09.1965.

Затвердили структуру Інституту геологічних наук у складі 36 відділів і науково-геологічного музею. Затвердили заходи з метою забезпечення установи кваліфікованим кадровим складом і штатними одиницями.

№ 211 від 17.09.1965.

Дозволили Відділам загальної біології та біології, біофізики і фізіології АН УРСР провести 29 вересня 1965 р. у м. Київ загальні збори, присвячені 100-річчю оприлюдненню І. Г. Менделем основних законів генетики.

№ 212 від 17.09.1965.

Звільнили чл.-кор. О. О. Нестеренка від обов'язків голови вченої ради Інституту економіки, залишивши його членом ради, і призначили головою цієї ради д. е. н. С. М. Ямпольського.

№ 213 від 17.09.1965.

Передали вакансію для обрання члена-кореспондента по Відділу математики, механіки і кібернетики АН УРСР за спеціальністю «прикладна математика» до Відділу наук про Землю і Космос АН УРСР.

№ 214 від 17.09.1965.

Ввели до складу редколегії тритомника «Історія технічного розвитку вугільної промисловості Донецького басейну» заступника голови Державного комітету РМ УРСР по координації науково-дослідних робіт к. т. н. В. П. Трофімова.

№ 215 від 17.09.1965.

На виконання постанови РМ УРСР від 25 червня 1965 р. № 618 «Про заходи по підвищенню ефективності використання електронних обчислювальних машин» створили у складі Інституту кібернетики відділ ефективних методів організації обчислювальних робіт. Затвердили його завдання і заходи з метою організації роботи.

№ 216 від 17.09.1965.

Затвердили типове положення про відділення економіко-промислових досліджень Інституту економіки.

№ 217 від 17.09.1965.

Відзначили, що проєктом п'ятирічного плану встановлено контрольну цифру асигнувань на капітальне будівництво установ АН УРСР у сумі 98 млн крб. Ухвалили розподілити кошти для будівництва об'єктів за найважливішими напрямами науки і затвердили план капітального будівництва на 1966 р. для 17 установ АН УРСР.

№ 218 від 21.09.1965.

Зобов'язали Інститут фізики беззастережно виконати постанову Президії АН УРСР від 7 липня 1965 р. № 177 щодо передачі прискорювачів у безпосередню підпорядкованість окремих лабораторій цього інституту. Ухвалили вважати, що науково-технічні підрозділи і нові прискорювачі перебувають у безпосередньому підпорядкуванні дирекції інституту, а участь окремих відділів Інституту фізики та інших установ АН УРСР у роботі на реакторі і прискорювачах визначається вченою радою Інституту фізики і за поданням дирекції затверджується Президією АН УРСР. У зв'язку зі створенням найближчим часом Інституту теоретичної фізики скасували п. 3 постанови. Ухвалили вважати відділ теорії елементарних частинок Інституту фізики його окремим структурним підрозділом, виділили для цього інституту додатково 5 штатних од. і доручили дирекції інституту вжити заходів для зміцнення цього відділу.

№ 219 від 21.09.1965. *3

№ 220 від 21.09.1965.

Затвердили на посадах: д. ф.-м. н. М. С. Бродіна – завлабораторії нелінійної оптики Інституту фізики; д. ф.-м. н. Е. А. Канера – заввідділу теоретичної електроніки Інституту радіофізики і електроніки; д. х. н. Д. М. Стра-

жеска – завлабораторії іонного обміну і адсорбцій Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського; к. х. н. Я. М. Іващенка – завлабораторії хімії ріст-активуючих речовин Інституту органічної хімії; д. т. н. М. Е. Гарфа – завлабораторії втомленості Інституту механіки. Звільнили к. ф.-м. н. А. Є. Степанова від обов'язків ученого секретаря Інституту кібернетики і затвердили на цій посаді к. т. н. Ю. В. Крементула. Звільнили к. ф.-м. н. Ю. Л. Ментковського від обов'язків вченого секретаря Інституту фізики. Призначили д. т. н. В. О. Єфімова в. о. директора Інституту проблем лиття.

№ 221 від 21.09.1965.

Затвердили склад експертних комісій Відділів наук АН УРСР з виборів академіків і членів-кореспондентів АН УРСР по Донецькому науковому центру.

№ 222 від 21.09.1965.

Встановили, що єдиним науковим структурним підрозділом інститутів є відділ, який створюється рішенням Президії АН УРСР. Ухвалили перейменувати існуючі лабораторії установ на відділи і постановили, що у межах установ рішенням вченої ради установи можуть бути створені неструктурні підрозділи (сектори, лабораторії, групи).

№ 223 від 21.09.1965.

Ввели до складу вченої ради Інституту проблем матеріалознавства д. т. н. В. В. Недіна і к. т. н. М. Д. Синявську. Вивели зі складу вченої ради цього інституту к. т. н. В. І. Ковпака, звільнивши його від обов'язків вченого секретаря у зв'язку з переходом на роботу до апарата Президії АН УРСР.

№ 224 від 21.09.1965.

Постановили створити у м. Харків відділення Інституту економіки, окреслили його основні завдання і затвердили заходи з метою організації роботи.

№ 225 від 22.09.1965.

«Про наслідки роботи установ Академії наук УРСР за темою "закономірності масового розвитку синьо-зелених водоростей ("цвітіння води") у водоймах та опрацювання способів боротьби з ними"» [*4].

№ 226 від 24.09.1965. [*1]

№ 227 від 25.09.1965.

Затвердили заходи для реконструкції і розширення Львівського дослідного виробництва АН УРСР: затвердили склад Ради по науковому приладобудуванню при Президії АН УРСР під керівництвом віцепрезидента

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 704–707 (док. № 291).

АН УРСР акад. М. П. Семененка та склад її секцій. Також затвердили перелік приладів і наукового обладнання, розробленого інститутами, що виготовлятиметься на дослідних підприємствах АН УРСР. Постановили спеціалізувати дослідне виробництво львівських установ АН УРСР на виготовленні фізичного приладобудування і випробувальних машин. Ухвалили реконструювати й розширити експериментальну базу дослідного виробництва і придбати нове устаткування та обладнання. Встановили йому обсяги робіт у розмірі 400 тис. крб і штатного персоналу до 200 осіб з конструкторським бюро (15 осіб). Зобов'язали Львівське дослідне виробництво АН УРСР виготовити в 1966 р. інформаційно-керуючу систему «Львів-2» для Львівського відділення Інституту економіки і Львівського раднаргоспу за технічною документацією Інституту кібернетики.

Доручили: Інституту металофізики і Фізико-технічному інституту низьких температур – розглянути список приладів для виготовлення робочих креслень і дослідних зразків приладів майстернями ФТІНТ; науково-організаційному відділу Президії АН УРСР – подати пропозиції про можливість доопрацювання, розробок і складання робочих креслень приладів інститутів. Ухвалили збільшити у 1965–1966 рр. чисельність працівників КБ інститутів напівпровідників, металофізики та електродинаміки до 30 штатних од. у кожному для підвищення обсягу розробки нових приладів. Ухвалили організувати у листопаді виставку зразків нових наукових приладів, розроблених в установах АН УРСР, і провести наукову нараду, присвячену науковому приладобудуванню.

№ 228 від 25.09.1965.

На виконання постанови РМ УРСР від 28 серпня 1965 р. «Про видання "Історії українського мистецтва"» затвердили головну редколегію під керівництвом акад. М. П. Бажана і доручили їй залучити до роботи над виданням науковців Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського та Інституту теорії, історії та перспективних проблем радянської архітектури при Держбуді СРСР. Реорганізували у складі Головної редакції УРЕ редакцію мистецтв на редакцію «Історії українського мистецтва» і затвердили завредакції к. мист. В. А. Афанасьєва. Ухвалили рішення з кадрових питань для організації роботи над виданням.

№ 229 від 25.09.1965.

Зобов'язали бюро Відділів математики, механіки і кібернетики, фізики, загальної біології, хімії і хімічної технології, економіки, історії, філософії і права АН УРСР взяти під суворий контроль питання організації наукових установ АН УРСР у м. Донецьк і надавати практичну допомогу керівникам установ.

№ 230 від 15.09.1965. [*1]

№ 231 від 25.09.1965.

Затвердили на посадах: к. е. н. П. Л. Багрія – заступника директора з наукової роботи Інституту економіки; д. ф.-м. н. А. Г. Лесника – заввідділу фізики металевих плівок Інституту металофізики; к. т. н. І. І. Іщенка – заступника директора з наукової роботи Інституту механіки, залишивши за ним виконання обов'язків заввідділу досліджень властивості нових матеріалів.

№ 232 від 25.09.1965.

Затвердили статут і структуру Центральної наукової бібліотеки АН УРСР у зв'язку зі зміною найменування установи.

№ 233 від 25.09.1965.

Організували в Інституті проблем матеріалознавства на базі лабораторії керметів структурний відділ керметів.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1442. Арк. 133–210. Оригінал. Машинопис.

Жовтень 1965 р.

№ 234 від 07.10.1965.

«Про стан та перспективи розвитку досліджень у галузі радіоастрономії в Інституті радіофізики і електроніки АН УРСР» [*4].

№ 235 від 09.10.1965.

«Про стан та перспективи розвитку наукових досліджень з кібернетики в Академії наук Української РСР» [**4].

№ 235-а від 13.10.1965.

На часткову зміну постанови Президії АН УРСР від 28 листопада 1964 р. № 274 і розпорядження Президії АН УРСР від 16 березня 1965 р. № 259 та у зв'язку з уточненням обсягу робіт з економічних досліджень Львівського відділення Інституту економіки затвердили його нову структуру і дозволили оголосити конкурс на заміщення посад.

№ 236 від 15.10.1965. [*1]

№ 236-а від 15.10.1965.

Затвердили заходи з метою поліпшення умов проживання співробітників АН УРСР в академмістечках із питань забезпечення водою, завер-

---

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 710–712 (док. № 295).

[**4] Там само. С. 712–718 (док. № 296).

шення ремонту центрального опалення, прокладки нової теплотраси, ремонту аспірантського гуртожитку, будівництва побутового корпусу, розгортання торговельної мережі. Підпорядкували Управлінню справами АН УРСР дирекцію будівництва лабораторії № 3 АН УРСР, поклали на житлово-комунальний відділ АН УРСР обов'язки з територіального розміщення об'єктів житлового будівництва АН УРСР, добору проєктів для такого будівництва.

№ 237 від 15.10.1965.

Затвердили головними редакторами журналів «Радянське літературознавство» – к. філол. н. І. О. Дзеверіна, «Народна творчість та етнографія» – д. філол. н. О. І. Дея.

№ 238 від 15.10.1965.

Ввели до складу експертних комісій із виборів академіків і членів-кореспондентів АН УРСР по Донецькому науковому центру АН УРСР акад. Ф. П. Бєлянкіна замість акад. Г. М. Савіна, акад. В. С. Гутирю замість акад. Ю. К. Делімарського.

№ 239 від 15.10.1965.

Дозволили науковим установам відрядження вчених упродовж 1965–1966 навчального року до педагогічних інститутів Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти УРСР для читання лекцій і надання допомоги в організації і проведенні науково-дослідних робіт.

№ 240 від 15.10.1965.

Вивели зі складу об'єднаної вченої ради технічних наук АН УРСР д. т. н. С. В. Малашенка і д. т. н. І. М. Постникова.

№ 241 від 15.10.1965.

Внесли зміни у номенклатуру посад Президії АН УРСР і керівництва Президії АН УРСР.

№ 242 від 15.10.1965.

Вивели зі складу об'єднаної вченої ради з органічної хімії інститутів загальної та неорганічної хімії і органічної хімії акад. В. С. Гутирю і д. х. н. Б. Ф. Маркова, ввели до ради д. х. н. Г. І. Деркача.

№ 243 від 15.10.1965. *1

№ 244 від 15.10.1965.

Закрите питання.

№ 245 від 16.10.1965.

Затвердили к. б. н. Ю. Г. Мережинського на посаді заввідділу хімії гербіцидів та інсектофунгіцидів Інституту фізіології рослин; поклали на заступника директора з наукової роботи Інституту кібернетики к. ф.-м. н. А. О. Стогнія виконання обов'язків заввідділу інформації мов і систем

Інституту кібернетики; звільнили д. е. н. А. Я. Радченка від обов'язків завідділу проблем економіки сільського господарства Інституту економіки.

№ 246 від 16.10.1965. *3

№ 247 від 16.10.1965. *1

№ 248 від 20.10.1965.

На виконання постанови РМ УРСР від 26 липня 1965 р. № 726 «Про підвищення ефективності роботи науково-дослідних установ Української РСР» затвердили порядок прийняття завершених науково-дослідних робіт, їх оцінки та впровадження у народне господарство.

№ 249 від 29.10.1965.

Схвалили план проведення наукових конференцій і нарад АН УРСР на 1966 р. Затвердили порядок складання установами і розгляду Відділами наук АН УРСР зведених планів наукових заходів.

№ 250 від 29.10.1965.

Затвердили вчену раду Інституту філософії та Сектора держави і права АН УРСР з розгляду дисертацій на здобуття вчених ступенів кандидата філософських і юридичних наук під керівництвом д. філос. н. П. В. Копніна. Ухвалили клопотатися до Вищої атестаційної комісії Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти СРСР надати цій раді право приймати до захисту кандидатські дисертації та присуджувати вчений ступінь кандидата філософських і юридичних наук з таких спеціальностей: «діалектичний і історичний матеріалізм», «теорія наукового комунізму», «історія філософії», «марксистсько-ленінська естетика», «марксистсько-ленінська етика», «науковий атеїзм», «логіка», «філософські питання природознавства», «теорія і історія держави і права», «державне і адміністративне право», «цивільне право і цивільний процес», «трудове право», «колгоспне і земельне право», «кримінальне право і кримінальний процес», «міжнародне право, міжнародне приватне право».

№ 251 від 29.10.1965. *1

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1442. Арк. 211–255. Оригінал. Машинопис; Спр. 1443. Арк. 1–14. Оригінал. Машинопис.

Листопад 1965 р.

№ 252 від 02.11.1965.

Затвердили Положення про порядок складання річних звітів в АН УРСР.

№ 253 від 02.11.1965.

Затвердили на посадах по Інституту геологічних наук: к. г.-м. н. Г. І. Каляєва – заввідділу № 2 сектора № 5; к. г.-м. н. В. І. Скаржинського – заввідділу № 3 сектора № 5; к. г.-м. н. М. П. Щербака – заввідділу абсолют-

ного віку та ядерних процесів. Затвердили д. б. н. М. І. Котова – заввідділу вищих рослин Інституту ботаніки; к. ф.-м. н. А. С. Саркисяна – заввідділу гідрології і рельєфу морського дна Морського гідрофізичного інституту; д. б. н. І. Т. Сокура – заввідділу експериментальної екології Інституту зоології; к. ф.-м. н. В. Т. Толока – заступника директора з наукової роботи Фізико-технічного інституту; к. х. н. Л. М. Ягупольського – заввідділу проміжних продуктів і барвників, що містять фтор, Інституту органічної хімії; к. т. н. Б. М. Лепінських – заввідділу фізичної хімії металургійних розплавів Інституту проблем лиття. Звільнили к. с.-г. н. М. А. Лебединського від обов'язків ученого секретаря Інституту гідробіології і затвердили на цій посаді к. б. н. В. М. Жукінського. Затвердили В. П. Козоброда на посаді начальника відділу наукових зв'язків з зарубіжними організаціями Президії АН УРСР і В. П. Чоповського – начальника Управління капітального будівництва АН УРСР.

№ 254 від 04.11.1965.

З метою систематичного висвітлення найважливіших питань розвитку науки і культури УРСР ухвалили розпочати з 1966 р. спільне видання АН УРСР і Товариства «Знання» УРСР щорічника «Наука і культура» (обсягом 40 обл.-вид. арк., тираж 100 тис. прим.) і клопотатися: до міністерств культури, освіти, вищої і середньої спеціальної освіти, охорони здоров'я, сільського господарства УРСР – сприяти залученню працівників закладів вищої освіти та наукових установ до визначення актуальної тематики і добору матеріалів; Міністерства культури УРСР, Державного комітету РМ УРСР з кінематографії, правлінь Спілок письменників, журналістів, композиторів, художників УРСР – залучити до участі у виданні щорічника провідних діячів культури. Затвердили редакційну раду щорічника під керівництвом акад. Ф. Д. Овчаренка і зобов'язали: раду – видати перший том щорічника у жовтні 1966 р., правління обласних і Київської міської організації Товариства «Знання» УРСР – вжити заходів для популяризації і розповсюдження видання.

№ 255 від 05.11.1965.

Затвердили завдання на розробку установами АН УРСР приладів, апаратів та устаткування у 1966 р. і доручили віцепрезиденту АН УРСР акад. М. П. Семененку підготувати пропозиції про основні напрями наукового приладобудування, на яких спеціалізуватимуться установи АН УРСР, для подання Президії АН СРСР.

№ 256 від 06.11.1965.

Призначили вченим секретарем Ради по координації науково-дослідних робіт з природничих і суспільних наук УРСР заступника начальника

науково-організаційного відділу Президії АН УРСР к. т. н. В. Т. Черепіна, звільнивши від цих обов'язків М. І. Дубину.

№ 257 від 06.11.1965.

Зобов'язали Інститут технічної теплофізики встановити тісні зв'язки з Інститутом фізики з питання розробки методів прямого перетворення тепла в електричну енергію і подати план спільних досліджень із низькотемпературної плазми; підвищити рівень досліджень і розгорнути експериментальні дослідження механізму теплообміну при кипінні, внутрішнього тепломасопереносу за допомогою електронної мікроскопії та гаммаскопії, тепловіддачі поверхонь теплообміну при штучній турбулізації потоку електротермоанемометричним методом; розширити дослідження переносу тепла і маси аналітичними методами, у зв'язку з чим перейменувати відділ математичних методів у теплофізиці інституту на відділ аналітичних методів переносу тепла і речовин; розширити застосування сучасних обчислювальних засобів; забезпечити розвиток досліджень теплофізичних основ методів прямого перетворення теплової енергії на електричну; розробити план підготовки висококваліфікованих наукових кадрів, особливо з нових наукових напрямів. Доручили Відділу фізики АН УРСР спільно з Відділом наук про Землю і Космос АН УРСР розглянути питання про доцільність створення в Інституті технічної теплофізики відділу теплових і гідродинамічних процесів у земній корі.

№ 258 від 09.11.1965.

Розглянули стан досліджень Інституту хімії високомолекулярних сполук у галузі поліуретанів. Зобов'язали інститут: посилити діяльність лабораторії еластомерів, зміцнити її кадровий склад; завершити в І півріччі 1966 р. монтаж і випробування модельної установки для одержання еластомерних волокон; створити в 1966 р. модельну установку для опрацювання технології одержання поліуретанових виробів; виконати в 1966–1967 рр. теоретичні дослідження загальних закономірностей впливу хімічного складу і структури поліуретанів та їх властивостей при стиранні. Доручили установі погодити з Міністерством охорони здоров'я СРСР план досліджень із застосування поліуретанів у медичній практиці та подати погоджений план на затвердження Відділу хімії і хімічної технології АН УРСР, укласти договори з підприємствами на проведення у 1966 р. робіт у галузі поліуретанів, зробити перерозподіл устаткування між лабораторіями і провести у III кварталі 1966 р. симпозіум з питань фізики і хімії поліуретанів. Зобов'язали бюро Відділу хімії і хімічної технології АН УРСР спільно з відділом наукових зв'язків із зарубіжними організаціями АН УРСР вирішити питання про наукові відрядження у 1966 р. науковців установи до

США і ФРН для ознайомлення зі станом робіт у галузі поліуретанів. Доручили Відділу хімії і хімічної технології АН УРСР підготувати і провести спільно з Інститутом хімії високомолекулярних сполук та науковою радою з проблеми високомолекулярних сполук АН СРСР у грудні 1965 р. загальні збори Відділу, присвячені обговоренню питань розвитку в УРСР наукових досліджень у галузі полімерів. Затвердили заходи для забезпечення інституту науковим обладнанням і виділення коштів на придбання приладів у СРСР та за кордоном.

№ 259 від 12.11.1965. Закрите питання.

№ 260 від 12.11.1965.

На розвиток попередніх постанов Президії АН УРСР [27] ухвалили організувати у приміщенні по вул. Володимирській, 55 у м. Київ музеї – Геологічний, Палеонтологічний, Зоологічний, Ботанічний та Археологічний; сукупність музеїв найменувати Музеум АН УРСР. Закріпили за ним увесь будинок, крім конференц-залу, і вирішили звільняти площу під експозиції залежно від переведення академічних інститутів до нових приміщень із тим, щоб до 1967 р. повністю відкрити музеї або частини їх експозицій для відвідувачів. Затвердили заходи з метою передислокації установ АН УРСР та обміну між ними наявних приміщень і устаткування. Створили в Інституті зоології структурний музейний відділ – Зоологічний музей, поклали на нього проведення досліджень із питань системи тваринного світу, зоогеографії та розгортання музейних експозицій. Зобов'язали: директора Інституту ботаніки д. б. н. Г. І. Білика – з 1 січня 1966 р. створити у складі установи Ботанічний музей на правах відділу; директора Інституту археології чл.-кор. С. М. Бібікова – запланувати на початок 1966 р. створення Археологічного музею на правах відділу і подати план його роботи Президії АН УРСР; голову наукової ради Музеуму АН УРСР чл.-кор. І. Г. Підоплічка – до 1 березня 1966 р. подати здійснюваний і перспективний плани розміщення у будинку по вул. Володимирській, 55 у м. Київ експозицій окремих музеїв Музеуму АН УРСР. Перейменували наукову раду Природничого музею АН УРСР на наукову раду Музеуму АН УРСР і ввели до її складу докторів наук В. Я. Клименка, Г. І. Молявка та І. Г. Шовкопляса.

№ 261 від 16.11.1965.

Ввели до складу об'єднаної вченої ради технічних наук АН УРСР на час захисту докторської дисертації В. В. Павловим членів-кореспондентів О. І. Кухтенка і Г. Є. Пухова та д. т. н. П. І. Чинаєва.

---

[27] *Див.*: постанови Президії АН УРСР від 26 грудня 1963 р. (№ 387), 17 лютого (№ 47) і 19 квітня (№ 108) 1965 р. про створення Музею природи в системі АН УРСР.

№ 262 від 16.11.1965.

Ввели до складу об'єднаної вченої ради Відділу економіки, історії, філософії та права АН УРСР д. е. н. С. М. Ямпольського.

№ 263 від 16.11.1965.

Звільнили від обов'язків голови Наукової ради з питань охорони природи, раціонального використання та відтворення природних багатств АН УРСР д. б. н. Є. М. Кондратюка у зв'язку з переходом на роботу до Української сільськогосподарської академії і призначили головою ради д. б. н. І. Т. Сокура, заступником голови ради – директора ЦРБС АН УРСР к. б. н. А. М. Гродзинського. Визначили постійним місцем розміщення і базою для роботи цієї ради ЦРБС АН УРСР.

№ 264 від 16.11.1965.

З метою підготовки до відзначення 100-річчя від дня народження акад. Д. К. Заболотного організували комісію під керівництвом Президента АН УРСР акад. Б. Є. Патона і доручили Відділу біохімії, біофізики та фізіології АН УРСР з Інститутом мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного скласти план заходів.

№ 265 від 16.11.1965.

Відзначили роботу учасників Кубинської та Курильської експедицій Інституту зоології та винесли їм подяку.

№ 266 від 16.11.1965. *3

№ 267 від 16.11.1965.

Затвердили на посадах по Інституту кібернетики: к. е. н. О. О. Бакаєва – заввідділу математичних методів планування транспорту і розміщення виробництва; к. ф.-м. н. А. Є. Степанова – заввідділу електронного моделювання задач механіки; к. ф.-м. н. В. В. Шкурбу – заввідділу математичних методів планування та керування народним господарством. Також затвердили на посадах: к. т. н. М. М. Дідковського – заввідділу технічної гідромеханіки Інституту гідромеханіки; к. т. н. В. М. Івченка – заввідділу гідрореактивного руху Інституту гідромеханіки; к. т. н. Л. П. Козлова – заввідділу гідробіоніки і керування пограничним шаром Інституту гідромеханіки; к. х. н. С. І. Омельченко – заввідділу тривимірних полімерів Інституту хімії високомолекулярних сполук; к. т. н. В. Г. Зубова – заввідділу мікромодульної вимірювальної електроніки Фізико-механічного інституту; к. т. н. М. І. Гончаренка – заступника директора з наукової роботи Інституту проблем лиття.

№ 268 від 18.11.1965.

Створили комісію для перевірки технічного стану і забезпечення виконання правил техніки безпеки роботи на реакторі Інституту фізики під керівництвом чл.-кор. Г. В. Самсонова.

№ 269 від 18.11.1965.

Затвердили план прийому до аспірантури установ АН УРСР у обсязі 593 особи, з них 471 особа з відривом від виробництва та 122 особи – без відриву. Затвердили заходи для організації підбору кандидатів і підготовки до прийому до аспірантури.

№ 270 від 26.11.1965. [*1]

№ 271 від 26.11.1965.

«Про завершення підготовки і видання Української Радянської Енциклопедії» [*4].

№ 272 від 26.11.1965.

«Про організацію Будинку вчених АН УРСР» [**4].

№ 273 від 29.11.1965.

Зобов'язали дирекцію Інституту економіки поліпшити процес підготовки до друку двотомної монографії «Розвиток народного господарства Української РСР за роки радянської влади (1917–1967)», звернувши увагу на підвищення її науково-теоретичного рівня, домогтися прискорення підготовки матеріалів від співвиконавців і зобов'язали Інститут економіки залучати до написання розділів авторів з інших установ, зокрема з Держплану УРСР, та скласти план-графік доопрацювання з тим, щоб I і II томи були передані до видавництва до березня 1966 р.

№ 274 від 29.11.1965.

На виконання постанови РМ УРСР від 18 вересня 1965 р. № 911 доручили інститутам історії, археології, літератури, мистецтвознавства, фольклору та етнографії, ботаніки взяти активну участь у складанні експозиції тематичного садово-декоративного парку історії запорозького козацтва на о. Хортиця та створенні панорами. Зобов'язали: Інститут історії – подати перелік головних місць, пов'язаних з історією козацтва, підготувати пропозиції щодо оформлення цих місць (пам'ятники, монументи, меморіальні дошки, присвоєння назв вулицям і населеним пунктам, використання монументального живопису для популяризації історії Запорозької Січі), забезпечити розробку актуальних проблем історії Запоріжжя для опублікування монографій, брошур і збірників статей Видавництвом «Наукова думка» АН УРСР; спільно з Архівним управлінням РМ УРСР розробити пропозиції про видання архівного фонду Коша Запорозької Січі,

---

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 731–734 (док. № 302).

[**4] Там само. С. 734–735 (док. № 303).

а також публікацію інших матеріалів архівних і рукописних відділів бібліотек про Запоріжжя; інститути історії та археології – організувати експедиції для виявлення і вивчення матеріальних пам'яток, підготувати для території заповідника проєкт експозиції археологічних пам'яток (реконструкції, схеми, діаграми); Інститут історії і Видавництво «Наукова думка» АН УРСР – скласти пропозиції щодо видання вибраних творів акад. Д. І. Яворницького, присвячених козацтву; відділення Товариства «Знання» при АН УРСР – організувати цикл лекцій з історії Запорозької Січі; ЦНБ АН УРСР – підготувати виставку друкованих джерел і літератури з історії Січі; Інститут ботаніки і ЦРБС АН УРСР – взяти участь у розробці плану парку на острові Велика Хортиця і його побудові. Ухвалили клопотатися до директивних органів про створення музею Запорозької Січі на території заповідника та про впорядкування чи можливість перенесення могили кошового отамана Івана Сірка.

№ 275 від 29.11.1965. *1

№ 276 від 29.11.1965.

Ухвалили провести 16–17 грудня 1965 р. сесію Загальних зборів АН УРСР і загальні збори Відділів наук АН УРСР. Затвердили програму роботи сесії.

№ 277 від 29.11.1965.

Ввели до складу об'єднаної ради біологічних наук АН УРСР чл.-кор. П. Г. Костюка і чл.-кор. І. Г. Підоплічка, вивели акад. П. С. Погребняка.

№ 278 від 29.11.1965.

Вивели зі складу кваліфікаційної вченої ради Інституту проблем матеріалознавства чл.-кор. Н. Д. Моргуліса і ввели д. т. н. В. В. Недіна.

№ 279 від 29.11.1965.

Підтримали рекомендацію праці Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона «Розробка технології і устаткування для зварювання рейок у польових умовах при ремонті і будівництві залізничних шляхів» на здобуття Державної премії СРСР у галузі науки і техніки у 1966 р.

№ 280 від 29.11.1965.

Присудили премії Президії АН УРСР за створення і впровадження нової техніки колективам учених інститутів кібернетики, математики, проблем лиття, металофізики, радіофізики і електроніки, напівпровідників.

№ 281 від 30.11.1965.

Схвалили в основному пропозиції Морського гідрофізичного інституту щодо організації у складі АН УРСР Наукового океанографічного центру у м. Севастополь і доручили керівництву установи підготувати проєкт доповідної записки до ЦК КПУ з питань розвитку океанографічних досліджень в Україні.

№ 282 від 30.11.1965.

Затвердили на посадах: д. т. н. І. М. Любарського – заввідділу № 21 Фізико-технічного інституту низьких температур, звільнивши від обов'язків завідувача цього відділу чл.-кор. Б. І. Вєркіна; к. с.-г. н. В. П. Тарабрина – заступника директора з наукової роботи Донецького ботанічного саду АН УРСР, поклавши на нього виконання обов'язків заввідділу дендрології і декоративного садівництва; д. т. н. І. Д. Конозенка – заввідділу радіаційної фізики твердого тіла Інституту фізики.

№ 283 від 30.11.1965. [*3]

№ 284 від 30.11.1965.

«Про роботу Центральної наукової бібліотеки АН УРСР» [*4].

№ 285 від 30.11.1965.

Взяли до відома інформацію чл.-кор. І. О. Гуржія про хід підготовки до видання двотомного видання «Історія Української РСР» та інших праць. Затвердили заходи з метою вчасної підготовки праць до друку, їх рецензування та широкого обговорення.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1443. Арк. 15–143. Оригінал. Машинопис.

Грудень 1965 р.

№ 286 від 04.12.1965.

Доручили віцепрезиденту АН УРСР акад. І. К. Білодіду та директору Фізико-технічного інституту низьких температур чл.-кор Б. І. Вєркіну до 1 лютого 1966 р. подати пропозиції щодо створення у Фізико-технічному інституті низьких температур відділів конкретної економіки виробництва та організації наукової праці, їх структуру, штатний розклад та матеріально-технічне забезпечення.

№ 287 від 04.12.1965.

Постановили керівникам установ звернути увагу на необхідність відповідального ставлення до погодження тематики з міністерствами і відомствами. Затвердили список уповноважених Президії АН УРСР зі зв'язків з міністерствами і відомствами. Зобов'язали: уповноважених – спільно з керівництвом інститутів встановити контакти з відповідними управліннями міністерств і з'ясувати питання погодження тематики та складання госпдоговорів; керівників установ АН УРСР – використати ці контакти для впровадження наукових досліджень у виробництво, розширення обсягу госп-

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 735–738 (док. № 304).

договірних робіт; бюро Відділів наук АН УРСР – встановити постійний контроль за погодженням тематики з міністерствами.

№ 288–289 від 04.12.1965. *1

№ 290 від 04.12.1965.

Затвердили заходи для підготовки пропозицій щодо використання у народному господарстві вітчизняних і зарубіжних наукових та науково-технічних досягнень із фундаментальних наукових проблем, що мають важливе практичне значення.

№ 291 від 15.12.1965.

Звернули увагу дирекції Інституту фізики на необхідність відповідального ставлення до технічного стану та техніки безпеки на атомному реакторі. Поклали відповідальність за роботу реактора на дирекцію установи в особі заступника директора інституту д. ф.-м. н. О. Ф. Нємця, керівництво експлуатацією реактора на головного інженера реактора. Ухвалили здійснювати координацію робіт на реакторі через раду з координації досліджень на реакторі, до складу якої ввести представників усіх установ.

Зобов'язали дирекцію інституту: посилити науково-технічне керівництво експлуатацією реактора, переглянути штатний розклад екіпажу реактора з метою забезпечення нормальної дії усіх служб; спільно з планово-фінансовим відділом Президії АН УРСР підготувати клопотання до директивних органів про встановлення оплати праці співробітників реактора на рівні оплати праці колективів аналогічних реакторів країни; спільно з Управлінням капітального будівництва АН УРСР подати пропозиції стосовно очисних споруд реактора; вирішити питання про введення оплати праці співробітникам реактора у нічний час відповідно до КЗпП, заохочень за пропозиції з реконструкції та удосконалення реактора, забезпечення своєчасного постачання необхідних матеріалів (іонообмінні смоли, нержавіюча сталь та ін.), додержання правил безпеки роботи на ректорі.

№ 292 від 15.12.1965.

Зважаючи на подання бюро Відділів наук АН УРСР, затвердили уточнений список академіків і членів-кореспондентів на час проведення загальних зборів Відділів наук АН УРСР 16 грудня 1965 р.

№ 293 від 15.12.1965.

Ухвалили не проводити додаткових виборів у 1965 р. по Донецькому науковому центру АН УРСР на вакансію члена-кореспондента за спеціальністю «прикладна математика».

№ 294 від 17.12.1965.

Постановили провести 17 грудня 1965 р. вибори в дійсні члени АН УРСР за спеціальністю «фізика твердого тіла» на спільних загальних

зборах Відділу фізики АН УРСР та Відділу фізико-технічних проблем матеріалознавства АН УРСР. На часткову зміну постанови Президії АН УРСР від 15 грудня 1965 р. № 292 ухвалили не виводити акад. О. Н. Щербаня зі спискового складу Відділу фізики АН УРСР на час проведення цих зборів. Вивели на час Загальних зборів акад. К. Д. Синельникова зі спискового складу Відділу фізики АН УРСР за станом здоров'я. Взяли до відома, що до спискового складу Відділу фізико-технічних проблем матеріалознавства АН УРСР не введено акад. І. М. Францевича у зв'язку з перебуванням за кордоном.

№ 295 від 23.12.1965.

Розглянули питання про стан і перспективи розвитку Інституту проблем лиття. Ухвалили вважати за необхідне розширити дослідження фізичних та фізико-хімічних процесів у рідких металевих сплавах, вивчення механізму і кінетики затвердіння сплавів і створення теоретичних основ процесів їх кристалізації, дослідження й удосконалення технологічних процесів лиття з доведенням їх до інженерно-технічних розрахунків, з інтенсифікації виробництва і підвищення якості литих виробів, вивчення термодинамічних характеристик рідких металевих сплавів, фізико-хімічних процесів плавлення і розливання чорних металів у зливки і виливки, а також впливу магнітного поля на гідродинаміку процесів лиття.

Створили в установі відділи кристалізації металів і сплавів, технології лиття, фізико-хімії рідких металевих сплавів, а також реорганізували: відділ процесів плавлення сплавів і формування зливків на відділ лиття сталі, відділ гідродинаміки і формоутворення сталевого литва – на відділ магнітної гідродинаміки. Затвердили нову структуру інституту і склад координаційної ради з проблеми «Інтенсифікація існуючих та пошуки нових технологічних процесів ливарного виробництва». Вирішили клопотатися до директивних органів про дозвіл на видання при Відділі фізико-технічних проблем матеріалознавства АН УРСР періодичного журналу «Проблемы литья».

Звернули увагу керівництва інституту на необхідність зміцнення зв'язків із промисловими підприємствами і надання систематичної допомоги ливарним заводам «Центроліт» у впро вадженні у виробництво досліджень, що забезпечують великий економічний ефект. Зобов'язали інститут та науково-організаційний відділ Президії АН УРСР підготувати нову тематику із зазначених наукових напрямів та проєкт подання до Державного комітету РМ СРСР з науки і техніки про їх штатно-фінансове забезпечення за рахунок резерву цього комітету. Дозволили інституту замовити

обладнання на 1966 р., затвердили план підготовки кадрів вищої кваліфікації – докторів наук, виділили 10 штатних од. для виконання госпдоговірної тематики.

№ 296 від 24.12.1965. [*1]

№ 297–298 від 24.12.1965. Закриті питання.

№ 299 від 24.12.1965.

На виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 6 грудня 1965 р. № 1152 зобов'язали академіків-секретарів Відділів наук АН УРСР і директорів наукових установ подати пропозиції щодо участі наукових установ у виставці 10 березня 1966 р. у приміщенні Виставочного павільйону Міністерства культури УРСР, на якій передбачено показ досягнень і перспектив розвитку науки. Затвердили заходи для відбору експонатів та підготовки узагальнених пропозицій Відділів наук АН УРСР щодо показу наукових досягнень.

№ 300 від 24.12.1965.

Організували в Інституті технічної теплофізики новий структурний відділ теплових і гідродинамічних процесів у земній корі. Затвердили його основні завдання.

№ 301 від 24.12.1965.

Звільнили акад. М. В. Пасічника від обов'язків голови об'єднаної вченої ради інститутів фізики, металофізики і напівпровідників та д. ф.-м. н. М. С. Бродіна – від обов'язків ученого секретаря цієї ради. Вивели зі складу ради к. ф.-м. н. Г. А. Федоруса. Затвердили акад. А. Ф. Прихотько головою об'єднаної вченої ради інститутів фізики, металофізики і напівпровідників, ввели до складу ради к. ф.-м. н. Ю. Л. Ментковського і затвердили його вченим секретарем цієї ради.

№ 302 від 24.12.1965.

Вивели зі складу об'єднаної вченої ради інститутів загальної та неорганічної хімії і органічної хімії зі спеціальностей «електрохімія», «неорганічна та аналітична хімія» акад. О. І. Бродського та д. х. н. Л. І. Антропова.

№ 303 від 27.12.1965.

«Про відзначення 100-річчя з дня народження академіка Д. К. Заболотного» [*4].

№ 304 від 29.12.1965. [*1]

№ 305 від 30.12.1965.

Зобов'язали академіків-секретарів Відділів наук про Землю і Космос, хімії і хімічної технології, економіки, історії, філософії і права АН УРСР

[*4] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 745–746 (док. № 310).

акад. С. І. Субботіна, акад. К. Б. Яцимирського, чл.-кор. І. О. Гуржія та директора Інституту технічної теплофізики акад. В. І. Толубинського до 15 січня 1966 р. доповісти Президії АН УРСР про заходи для успішної розробки проблеми використання менілітових сланців спільними зусиллями установ хімічного, геологічного та економічного профілю.

№ 306 від 30.12.1965.

Доручили керуючому справами АН УРСР В. Б. Головіну, директору Видавництва «Наукова думка» АН УРСР М. Л. Карпенку і директору книгарні АН УРСР І. О. Богатиренку вивчити питання про створення у книгарні АН УРСР відділу художньої літератури подібно до відповідного відділу книгарні АН СРСР у м. Москва і подати пропозиції з цього питання.

№ 307 від 30.12.1965.

Створили при Інституті геології та геохімії горючих копалин Міжвідомчу комісію з вивчення солянокупольних областей і пов'язаних із ними корисних копалин та затвердили Положення про цю комісію.

№ 308 від 30.12.1965.

Створили у складі Сектора держави і права АН УРСР чотири структурні відділи, у складі ЦРБС АН УРСР – шість структурних відділів. Затвердили нову структуру і науковий профіль відділів цих установ, організаційні заходи для розгортання їхньої роботи.

№ 309 від 30.12.1965.

Схвалили проведену Інститутом історії роботу з виконання постанови Президії ЦК КПУ від 28 липня 1964 р. Звернули увагу дирекції інституту на необхідність у подальшому підвищувати науково-теоретичний рівень історичних досліджень і вжити заходів для поліпшення координації науково-дослідної роботи з історії у республіці. Підтримали клопотання інституту до ВАК Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти СРСР про дозвіл вченій раді установи приймати до захисту докторські дисертації зі спеціальностей «історія СРСР» та «загальна історія». Ухвалили вважати за доцільне створити в інституті на базі відділу історії досоціалістичних формацій два окремі відділи: історії феодалізму та історії капіталізму. Зобов'язали Секцію суспільних наук Президії АН УРСР при розподілі у 1966 р. нових вакансій виділити для наукових відділів інституту 10 штатних од. науково-допоміжного персоналу. Ухвалили клопотатися до РМ УРСР про звільнення Радою по вивченню продуктивних сил Держплану УРСР площі у приміщенні цього інституту.

№ 310 від 30.12.1965. *3

№ 311 від 30.12.1965.

Затвердили на посадах: д. т. н. С. М. Перехреста – заввідділу водного балансу суші Сектора географії АН УРСР; к. г.-м. н. С. І. Восанчука – заввідділу промислової геофізики Львівського філіалу Інституту геофізики; к. і. н. Є. М. Скляренка – заввідділу наукової інформації і пропаганди Інституту історії; к. с.-г. н. М. А. Кохна – заступника директора з наукової роботи ЦРБС АН УРСР; к. б. н. М. Ф. Каплуненка – вченого секретаря ЦРБС АН УРСР; к. х. н. Т. М. Гриценка – заввідділу еластомерів Інституту хімії високомолекулярних сполук; чл.-кор. П. В. Харламова – заввідділу прикладної механіки Донецького обчислювального центру АН УРСР.

Звільнили від обов'язків: чл.-кор. О. О. Нестеренка – заввідділу політичної економії Інституту економіки та призначили його на посаду с. н. с. цього інституту; д. б. н. О. П. Чепіногу – завлабораторії нуклеїнових кислот Інституту біохімії; к. т. н. О. Ф. Жураховського – заступника директора з наукової роботи Інституту загальної та неорганічної хімії у зв'язку з переходом на посаду с. н. с. і затвердили на посаді заступника директора з наукової роботи цього інституту к. т. н. В. С. Сажина, поклавши на нього керівництво відділом хімії алюмосилікатів.

№ 311 від 30.12.1965.

Ухвалили вважати за доцільне створення у складі АН УРСР наукових рад з проблем: «Створення нових приладів і засобів автоматизації для промисловості і наукових досліджень в УРСР» при Відділі фізики АН УРСР; «Захист водних і повітряного басейнів від забруднення шкідливими речовинами» при Відділі хімії і хімічної технології АН УРСР; «Розміщення виробничих сил і комплексного розвитку крупних економічних районів Української РСР» при Відділі економіки, історії, філософії і права АН УРСР. Доручили академікам-секретарям цих Відділів наук подати на затвердження персональний склад новостворених наукових рад. Зобов'язали науково-організаційний відділ Президії АН УРСР підготувати проєкт листа з цього питання до РМ УРСР.

Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. 1. Спр. 1443. Арк. 144–218. Оригінал. Машинопис.

СПИСОК ДІЙСНИХ ЧЛЕНІВ ТА ЧЛЕНІВ-КОРЕСПОНДЕНТІВ АН УРСР, ОБРАНИХ У 1961–1965 рр.

Дійсні члени АН УРСР

Архаров Володимир Іванович (14.02.1907 – 26.09.1997) – фізик. Академік АН УРСР (17.12.1965). У 1928–1934 – препаратор, старший інженер Ленінградського фізико-технічного інституту. У 1934–1936 – старший науковий співробітник Горьківського фізико-технічного інституту. Протягом 1937–1966 – в Інституті фізики металів АН СРСР: старший науковий співробітник (1937–1941), завідувач лабораторії (1941–1966). Одночасно – асистент кафедри Ленінградського фізико-механічного інституту (1931–1933); доцент Горьківського державного педагогічного інституту (1934–1936); доцент і професор Свердловського державного педагогічного інституту (1938–1966). У 1966–1972 – завідувач відділу Донецького фізико-технічного інституту АН УРСР та одночасно професор (1966–1972), професор-консультант (1972–1986) Донецького державного університету. Працював без оплати: протягом 1975–1992 у Донецькому філіалі Інституту проблем матеріалознавства ім. І. М. Францевича АН України – завідувач відділу, старший науковий співробітник-консультант (з 1982); у 1992–1997 – головний науковий співробітник Донецького фізико-технічного інституту ім. О. О. Галкіна НАН України.

Ахієзер Олександр Ілліч (31.10.1911 – 04.05.2000) – фізик. Академік АН УРСР (10.06.1964). Заслужений діяч науки УРСР (1986). Лауреат премії ім. К. Д. Синельникова АН УРСР (1978), Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1986), премії ім. М. М. Боголюбова НАН України (1995), премії ім. О. С. Давидова НАН України (2000), Державної премії України в галузі науки і техніки (2002 – посмертно), нагороджений двома орденами України «За заслуги» III (1996) та II (1999) ступенів. Лауреат премії ім. Л. І. Мандельштама АН СРСР (1950), Міжнародної премії ім. І. Я. Померанчука Інституту теоретичної та експериментальної фізики РФ (1998). Ім’я вченого присвоєно Інституту теоретичної фізики Національного наукового центру «Харківський фізико-технічний інститут» Державного комітету з питань науки, техніки та промислової політики України (2000; з 2004 – у складі НАН України). Президією НАН України засновано премію ім. О. І. Ахієзера в галузі теоретичної фізики та фізики плазми (2018). З 1936 по 2000 працював у Харківському фізико-технічному інституті АН УРСР (з 1993 – Національний науковий центр

«Харківський фізико-техінічний інститут» АН України, з 1996 – у підпорядкуванні Державного комітету з питань науки, техніки та промислової політики України, з 2004 – у складі НАН України): старший науковий співробітник (1936–1938), завідувач відділу (1938–1988), заступник директора (1955–1958), радник при дирекції (1988–2000). У 1945–1952 також за сумісництвом працював старшим науковим співробітником Лабораторії № 2 АН СРСР (з 1949 – Лабораторія вимірювальних приладів АН СРСР). Одночасно викладав у закладах вищої освіти: протягом 1936–1990 (з перервами) у Харківському державному університеті – доцент (1936–1940), професор, завідувач кафедри (1940–1941, 1945–1975); у 1941–1942 – завідувач кафедри Куйбишевського державного педагогічного інституту; 1942–1944 – професор Казахського гірничо-металургійного інституту (м. Алма-Ата); протягом 1951–1964 – старший викладач Артилерійської радіотехнічної академії (у 1992 увійшла до складу Харківського військового університету, з 2003 – Харківський національний університет Повітряних сил імені Івана Кожедуба).

Васильєв Вадим Петрович (18.12.1912 – 24.09.2003) – ентомолог. Академік АН УРСР (10.06.1964). Заслужений діяч науки УРСР (1973). Лауреат Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1976). У 1935 – науковий співробітник Українського науково-дослідного інституту виноградарства та виноробства ім. В. Є. Таїрова. Старший науковий співробітник Українського науково-дослідного інституту плодівництва (1936–1941). Учасник Другої світової війни (1941–1945). У 1946–1953 – у Всесоюзному дослідному інституті плодового і ягідного господарства: старший науковий співробітник (1946–1947), завідувач відділу (1947–1953). Директор Інституту ентомології та фітопатології АН УРСР (1953–1956). Протягом 1956–2003 – в Українському науково-дослідному інституті захисту рослин Міністерства сільського господарства УРСР (з 1992 – Інститут захисту рослин Української академії аграрних наук, з 2010 – Національної академії аграрних наук України): директор (1956–1979), старший науковий співробітник-консультант (1979–2003).

Галкін Олександр Олександрович (04.07.1914 – 22.10.1982) – фізик. Академік АН УРСР (17.12.1965). Заслужений діяч науки УРСР (1978). Лауреат Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1971, 1982), премії ім. К. Д. Синельникова АН УРСР (1975). Ім’я вченого присвоєно Донецькому фізико-технічному інституту АН України (1992). Протягом 1937–1960 (з перервою) працював у Фізико-технічному інституті АН УРСР: старший лаборант (1937–1939), молодший науковий співробітник (1939–1941), старший науковий співробітник (1945–1960). Учасник Другої світової

війни (1941–1945). У 1960–1965 – у Фізико-технічному інституті низьких температур АН УРСР: заступник директора з наукової роботи (1960–1965), завідувач лабораторії (1963–1964). Організатор і директор Донецького фізико-технічного інституту АН УРСР (1965–1982) та завідувач відділу (1967–1982). Одночасно працював у Донецькому державному університеті: професор, завідувач кафедри (1966–1982).

Глушков Віктор Михайлович (24.08.1923 – 30.01.1982) – вчений у галузі математики, кібернетики та обчислювальної техніки. Академік АН УРСР (18.04.1961). Академік АН СРСР (1964). Іноземний член Німецької академії дослідників природи «Леопольдина» (1970), іноземний член Болгарської АН (1974), АН Німецької Демократичної Республіки (1975), Польської АН (1977). Заслужений діяч науки УРСР (1978). Лауреат премії ім. М. М. Крилова АН УРСР (1967, 1980), Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1970), премії ім. С. О. Лебедєва АН УРСР (1979). Лауреат Ленінської премії (1964), Державних премій СРСР (1968, 1977), Герой соціалістичної праці (1969). Президією АН УРСР засновано премію ім. В. М. Глушкова в галузі кібернетики, загальної теорії обчислювальних машин і систем (1982). Ім'я вченого присвоєно Інституту кібернетики АН УРСР (1982). Віцепрезидент АН УРСР (1962–1982). Працював в Уральському державному лісотехнічному інституті – доцент (1951–1953), завідувач кафедри (1953–1956). У 1956–1957 – завідувач лабораторії Інституту математики АН УРСР. З 1957 до 1982 – директор Обчислювального центру АН УРСР, організатор і директор Інституту кібернетики АН УРСР (з 1962). Одночасно від 1965 – завідувач кафедри Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка.

Гутиря Віктор Степанович (11.09.1910 – 21.10.1983) – фахівець у галузі нафтохімії. Академік АН УРСР (18.04.1961). Академік АН Азербайджанської РСР (1949). Член-кореспондент АН СРСР (1953). Лауреат Державної премії СРСР в галузі науки і техніки (1942), премії ім. Л. В. Писаржевського АН УРСР (1976). Віцепрезидент АН УРСР (1963–1974). У 1932–1959 – в Азербайджанському науково-дослідному інституті нафтової переробки (з 1959 – Інститут нафтохімічних процесів АН АзРСР): молодший, старший науковий співробітник (1932–1937), завідувач лабораторії (з 1937), заступник директора (1937–1945, 1955–1959). Голова технічної ради, керівник технічного управління Міністерства нафтової промисловості Азербайджанської РСР (1954–1955). Член Державного Комітету з науки та техніки Ради Міністрів Азербайджанської РСР (1958–1959). У 1959–1964 – в Інституті хімії полімерів і мономерів АН УРСР (з 1964 –Інститут хімії високомолекулярних сполук АН УРСР): заступник

директора, керівник секторів. Голова Товариства «Знання» України (1959–1972). У 1976–1983 – керівник відділу Інституту фізико-органічної хімії і вуглехімії АН УРСР.

Давидов Олександр Сергійович (26.12.1912 – 19.02.1993) – фізик. Академік АН УРСР (10.06.1964). Заслужений діяч науки УРСР (1972). Лауреат Державної премії в галузі науки і техніки УРСР (1969). Член Міжнародної академії квантово-молекулярних наук (1975), член Європейської академії наук, мистецтв та літератури (1980). Лауреат Ленінської премії (1966), Герой соціалістичної праці (1982). Президією НАН України засновано премію ім. О. С. Давидова в галузі теоретичної і біологічної фізики (1997). У 1942–1945 – завідувач відділу заводу № 26 Наркомату авіаційної промисловості СРСР (м. Уфа) та старший викладач відділення Уфимського авіаційного інституту. У 1945–1953 – доцент, професор, завідувач кафедри Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка. Протягом 1945–1953, 1956–1964 – в Інституті фізики АН УРСР: старший науковий співробітник (1945–1950), заступник директора з наукової роботи (1950–1953), завідувач відділу (1956–1964). У 1953–1956 – завідувач лабораторії, завідувач відділу Фізико-енергетичного інституту (м. Обнінськ). У 1956–1964 – в Московському державному університеті: професор, завідувач кафедри (1956–1957). Одночасно – завідувач сектора лабораторії Фізичного інституту ім. П. М. Лебедєва АН СРСР (1956–1964). Протягом 1966–1993 – в Інституті теоретичної фізики АН УРСР (з 1992 – Інститут теоретичної фізики ім. М. М. Боголюбова АН України): завідувач відділу (1966–1973), директор (1973–1993). Водночас – професор кафедри Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (1964–1973).

Івченко Олександр Георгійович (23.11.1903 – 30.06.1968) – конструктор авіадвигунів. Академік АН УРСР (10.06.1964). Лауреат Державної премії СРСР (1948), Ленінської премії (1960), Герой соціалістичної праці (1963). Ім’я вченого присвоєно Запорізькому машинобудівному конструкторському бюро «Прогрес» (1994). Протягом всього життя працював на підприємствах Міністерства авіаційної промисловості СРСР у м. Запоріжжя. У 1935–1945 – на Державному союзному моторобудівному заводі № 29: конструктор (1935–1937), начальник конструкторської бригади (1937–1939), провідний конструктор (1939–1941), заступник начальника конструкторської бригади (1941–1943), заступник головного конструктора (1943–1945). У 1945–1946 – начальник Запорізького дослідно-конструкторського бюро заводу № 478. Головний конструктор (1946–1963), генеральний конструктор (1963–1968) Державного конструкторського бюро УРСР (з 1966 – Запорізьке машинобудівне конструкторське бюро «Прогрес»).

Кірсанов Олександр Васильович (02.11.1901 – 19.05.1992) – вчений у галузі хімії. Академік АН УРСР (18.04.1961). Заслужений діяч науки УРСР (1964). Лауреат премії ім. Д. І. Менделєєва АН СРСР (1951), Золота медаль ім. Д. І. Менделєєва АН СРСР (1965), лауреат Ленінської премії (1974), Герой соціалістичної праці (1960). Старший редактор хімічного сектора Державного науково-технічного видавництва СРСР (1930–1932). У 1932–1938 – керівник хімічної лабораторії, консультант Інституту механічної обробки руд АН СРСР та консультант (1934–1941) Свердловського інституту експериментальної медицини. У 1938–1940 – завідувач лабораторії Східного науково-дослідного вуглехімічного інституту (м. Свердловськ). Завідувач кафедри Свердловського державного медичного інституту (1940–1944). У 1944–1956 – у Дніпропетровському металургійному інституті: завідувач кафедри (1944–1956), декан хімічного факультету (1948). Протягом 1956–1992 – в Інституті органічної хімії АН УРСР (з 1991 – АН України): завідувач лабораторії (1956–1959), заступник директора з наукової роботи (1959–1960), виконувач обов'язків директора (1960–1961), директор (1961–1983), радник при дирекції (1983–1992).

Коваленко Анатолій Дмитрович (16.01.1905 – 19.09.1973) – вчений у галузі механіки. Академік АН УРСР (18.04.1961). Заслужений діяч науки і техники УРСР (1964). Лауреат Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1971). У 1929–1935 – на заводі ім. О. О. Косякова (м. Рошаль): інженер-конструктор (1929), заступник головного механіка (1930), головний механік (1931), начальник цеху (1935–1935). Протягом 1936–1973 – в Інституті механіки АН УРСР (до 1960 – Інститут будівельної механіки АН УРСР): науковий (1936–1941), старший науковий співробітник (1941–1946), завідувач відділу (з 1946), директор (1959–1965), завідувач відділу (1965–1973). Також під час евакуації у 1942–1944 – старший науковий співробітник Центрального інституту авіаційного моторобудування (м. Уфа, м. Москва). Протягом 1945–1954 – в апараті Президії АН УРСР: консультант Планової комісії АН, вчений секретар Відділу технічних наук АН, в. о. головного вченого секретаря Президії АН УРСР. Одночасно на викладацькій роботі – асистент доцента Київського індустріального інституту (1938–1941); викладач (1935–1941, 1944), доцент (1945–1949) Київського політехнічного інституту; від 1949 – у Київському державному університеті ім. Т. Г. Шевченка: завідувач кафедри (1949–1959), професор (з 1960).

Кононенко Віктор Олімпанович (11.09.1918 – 29.07.1975) – вчений у галузі механіки. Академік АН УРСР (10.06.1964). Лауреат премії ім. М. М. Крилова АН УРСР (1977 – посмертно). Інженер-конструктор Народного комісаріату шляхів сполучення СРСР (1942–1946). Старший нау-

ковий співробітник (1949–1952) Інституту будівельної механіки АН УРСР. Працював у Лабораторії вимірювальних приладів АН СРСР (1952–1956) та в Інституті машинознавства АН СРСР (1956–1962). Також – професор кафедри Московського технологічного інституту (1957–1964) та завідувач відділу Інституту механіки Московського державного університету (1962–1965). Одночасно у 1950–1975 – доцент (1950–1952), професор (1965–1975) Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка. Протягом 1965–1975 – в Інституті механіки АН УРСР: директор (1965–1975) та завідувач відділу (1964–1975).

Литвиненко Леонід Михайлович (12.01.1921 – 26.10.1983) – хімік. Академік АН УРСР (17.12.1965). Лауреат премії ім. Л. В. Писаржевського АН УРСР (1969), Державної премії України в галузі науки і техніки (1993 – посмертно). Голова Донецького наукового центру АН УРСР (1971–1978). Ім'я вченого присвоєно Інституту фізико-органічної хімії і вуглехімії АН УРСР (1990). Учасник Другої світової війни (1941–1942). Протягом 1947–1965 – у Харківському державному університеті: аспірант (1947–1950), асистент (1950–1951), доцент (1951–1959), завідувач кафедри (1959–1965). Одночасно – директор центральної наукової бібліотеки Харківського державного університету (1957–1959). Перший ректор, завідувач кафедри (1965–1968), професор (до 1983) Донецького державного університету. Протягом 1967–1975 – керівник Донецького відділення фізико-органічної хімії Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського АН УРСР. У 1975–1983 – засновник і директор Інституту фізико-органічної хімії і вуглехімії АН УРСР.

Лопатинський Ярослав Борисович (09.11.1906 – 10.03.1981) – математик. Академік АН УРСР (17.12.1965). Лауреат Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1978). Протягом 1926–1946 – в Азербайджанському державному університеті: науковий співробітник (1926–1929), доцент (1934–1946). У 1929–1934 також працював асистентом Азербайджанського індустріального інституту. Протягом 1946–1963 – завідувач кафедри Львівського державного університету ім. І. Франка. Одночасно у 1948–1951 – старший науковий співробітник Інституту математики АН УРСР, у 1951–1955 – старший науковий співробітник Інституту машинознавства та автоматики АН УРСР. З 1963 до 1966 – професор Московського інституту нафтохімічної та газової промисловості. Протягом 1966–1981 – завідувач відділу Донецького обчислювального центру АН УРСР (з 1970 – Інститут прикладної математики та механіки АН УРСР). Одночасно у 1966–1971 працював завідувачем кафедри Донецького державного університету.

Макарченко Олександр Федорович (22.10.1903 – 05.07.1979) – нейрофізіолог. Академік АН УРСР (18.04.1961). Заслужений діяч науки УРСР (1965). Лауреат премії ім. О. О. Богомольця АН УРСР (1954). Верховною Радою Таджицької РСР присвоєно звання «Почесний громадянин Таджицької РСР» (1943). Голова Відділу біологічних наук АН УРСР (1961–1962), віцепрезидент АН УРСР (1962–1963). У 1935–1937 – заступник завідувача Київського облвідділу НКОЗ УРСР. З 1937 до 1939 – директор Українського центрального інституту вдосконалення лікарів НКОЗ УРСР у Харкові. У 1939–1941 – директор Львівського державного медичного інституту НКОЗ УРСР. Керівник управління вищих медичних навчальних закладів НКОЗ УРСР (1941). У 1941–1942 – завідувач обласного управління охорони здоров'я Таджицької РСР, 1942–1944 – заступник наркома охорони здоров'я Таджицької РСР. У 1947–1949 – заступник міністра охорони здоров'я УРСР, 1949–1950 – заступник міністра охорони здоров'я СРСР. З 1953 працював в Інституті фізіології ім. О. О. Богомольця АН УРСР – заступник директора (1953–1955), завідувач відділу (1953–1979), директор (1956–1966).

Митропольський Юрій Олексійович (03.01.1917 – 14.06.2008) – математик. Академік АН УРСР (18.04.1961). Академік АН СРСР (1984). Іноземний член Болонської академії наук (1971), почесний Соросівський професор (1995). Заслужений діяч науки УРСР (1967). Лауреат премії ім. М. М. Крилова АН УРСР (1969), Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1980), премії ім. М. М. Боголюбова АН України (1993), Державної премії України в галузі науки і техніки (1996), премії ім. М. О. Лаврентьєва НАН України (1999), нагороджений Золотою медаллю ім. В. І. Вернадського НАН України (2007). Герой України (2007), нагороджений двома орденами України князя Ярослава Мудрого V (1996) та IV (2002) ступенів. Герой соціалістичної праці (1986), нагороджений Золотою медаллю ім. О. М. Ляпунова АН СРСР (1986). Президією НАН України засновано премію ім. Ю. О. Митропольського за видатні наукові роботи в галузі математики і нелінійної механіки (2009). Ім'я вченого присвоєно Міжнародному математичному центру НАН України (2010). Академік-секретар Відділу фізико-математичних наук АН УРСР (1961–1963), академік-секретар Відділу математики, механіки і кібернетики АН УРСР (1963–1983), академік-секретар Відділу математики і кібернетики АН УРСР (1983–1988), академік-секретар Відділу математики АН України (1988–1993). Учасник Другої світової війни (1941–1945). У 1946–1950 працював в Інституті будівельної механіки АН УРСР – молодший науковий співробітник (1946–1948), старший науковий співробітник (1948–1950). Протягом 1950–2001 –

в Інституті математики АН УРСР (з 1994 – НАН України): старший науковий співробітник (1950–1952), завідувач відділу (1953–2001), заступник директора (1955–1958), директор (1958–1988), почесний директор (з 1988). З 1993 – радник при Президії АН України. Директор Міжнародного математичного центру НАН України (1994–2008). Одночасно з 1949 викладав у Київському державному університеті ім. Т. Г. Шевченка: доцент (1949–1951), завідувач кафедри (1951–1953), професор (1954–1989).

Некрасов Зот Ілліч (08.01.1908 – 01.12.1990) – вчений у галузі металургії. Академік АН УРСР (18.04.1961). Заслужений діяч науки і техніки УРСР (1968). Лауреат Державної премії СРСР (1941), Ленінської премії (1960), Герой соціалістичної праці (1969). Президією НАН України засновано премію ім. З. І. Некрасова за видатні наукові роботи в галузі металургії (1997). Ім'я вченого присвоєно Інституту чорної металургії АН УРСР (1991) та Маріупольському металургійному комбінату (2016). У 1930–1938 – у Дніпропетровському науково-дослідному інституті металів (з 1936 – Науково-дослідний трубний інститут чорної металургії, з 1937 – Дніпропетровський науково-дослідний трубний інститут): науковий співробітник, керівник науково-дослідної групи. Протягом 1938–1960 з перервою (у 1941–1943) – професор та доцент Дніпропетровського металургійного інституту. Доцент кафедри та начальник науково-дослідного сектора Гірничо-металургійного інституту в м. Магнітогорськ (1941–1943). Протягом 1951–1990 – в Інституті чорної металургії АН УРСР: завідувач лабораторії та заступник директора з наукової роботи (1951), директор (1952–1978), завідувач відділу (1978–1988), радник при дирекції (1988–1990). Голова Дніпропетровського наукового центру АН УРСР (1971–1978).

Овчаренко Федір Данилович (08.02.1913 – 25.12.1996) – вчений у галузі колоїдної хімії. Академік АН УРСР (18.04.1961). Член Нью-Йоркської академії наук. Лауреат Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1969), премії ім. Л. В. Писаржевського АН УРСР (1981). Лауреат премії ім. П. О. Ребіндера РАН (1995). Ім'я вченого присвоєно Інституту біоколоїдної хімії НАН України (1998). Заступник голови (1959–1960), голова Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР (1960–1962). Учасник Другої світової війни (1941–1945). У 1945–1949 – доцент, завідувач кафедри Київського ветеринарного інституту. Протягом 1949–1967 працював в Інституті загальної та неорганічної хімії АН УРСР: старший науковий співробітник (1949–1955), завідувач відділу (1956–1967). У 1968–1972 – на партійній роботі. Організатор і перший директор Інституту колоїдної хімії та хімії води АН УРСР (з 1980 – ім. А. В. Думанського), в якому працював з 1968 до 1989: директор (1968), завідувач відділу (1968–1988), радник при

дирекції (1988–1989). З 1989 – радник при дирекції Фізико-хімічного інституту ім. О. В. Богатського АН УРСР (з 1994 – НАН України). У 1991 за його ініціативи було створено Інститут біоколоїдної хімії АН України.

Павленко Георгій Євстафійович (25.03.1898 – 04.03.1970) – вчений у галузі гідромеханіки. Академік АН УРСР (18.04.1961). У 1928–1931 працював науковим співробітником Науково-планової комісії УВМС РСЧА. У 1931–1933 – завідувач сектора Науково-дослідного інституту суднобудування Наркомводу СРСР. Протягом 1930–1942 працював у Ленінградському суднобудівному інституті: доцент (1930–1932), завідувач кафедри (1932–1942). У 1942–1944 – директор Науково-дослідної лабораторії теорії корабля НКСП і НКМФ (м. Пржевальськ). Одночасно з 1934 до 1958 працював з перервами в Одеському інституті інженерів водного транспорту (з 1945 – Одеський інститут інженерів морського флоту): завідувач кафедри, професор (1934–1936, 1944–1954), заступник директора (1954–1958). З 1954 працював в Інституті гідрології і гідротехніки АН УРСР – старший науковий співробітник (1954–1956), завідувач відділу (1957–1962), науковий співробітник-консультант (з 1962).

Парасюк Остап Степанович (20.12.1921 – 22.11.2007) – фізик-теоретик. Академік АН УРСР (10.06.1964). Заслужений діяч науки і техніки України (1992). Лауреат премії ім. М. М. Крилова АН УРСР (1982), премії ім. М. М. Боголюбова НАН України (1996). Академік-секретар Відділу фізики АН УРСР (1966–1970). Учасник Другої світової війни (1941–1945). У 1947–1950 – старший науковий співробітник Львівського відділу Інституту гірничої механіки ім. М. М. Федорова АН УРСР (з 1950 – Інститут гірничої справи ім. М. М. Федорова АН УРСР). Одночасно викладав у Львівському державному університеті ім. І. Франка: доцент (1947–1955), професор (1955–1956). З 1951 до 1955 – в Інституті машинознавства та автоматики АН УРСР: заступник директора (1951–1953), старший науковий співробітник (1953–1955). З 1955 працював в Інституті математики АН УРСР: старший науковий співробітник (1955), заступник директора (1956–1966) та завідувач відділу (1957–1966). У 1957–1973 – професор Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка. Протягом 1966–2007 працював в Інституті теоретичної фізики АН УРСР (з 1992 – Інститут теоретичної фізики ім. М. М. Боголюбова АН України, з 1994 – НАН України): завідувач відділу (1966–1988), радник при дирекції (1988–2007).

Пасічник Митрофан Васильович (17.06.1912 – 08.11.1996) – фізик. Академік АН УРСР (18.04.1961). Заслужений діяч науки УРСР (1964). Протягом 1935–1970 працював з перервами в Інституті фізики ВУАН (з 1937 –

АН УРСР) – молодший науковий співробітник (1935–1938), старший науковий співробітник (1938–1941, 1948), завідувач лабораторії (1949), заступник директора (1948–1950), директор (1951–1965), завідувач відділу (1956–1970). Учасник Другої світової війни (1941–1945). Одночасно на викладацькій роботі: завідувач кафедри Київського інституту кінематографії (1933–1938); Київського стоматологічного інституту (1938–1940); Чернівецького державного університету (1940–1941); Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (1947–1950, 1958–1961). З 1970 – в Інституті ядерних досліджень АН УРСР (з 1994 – НАН України): директор (1970–1973), завідувач відділу (1970–1987), радник при дирекції (з 1987).

Пекар Соломон Ісакович (16.03.1917 – 08.07.1985) – фізик. Академік АН УРСР (18.04.1961). Лауреат Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1981). Президією НАН України засновано премію ім. С. І. Пекара в галузі теорії твердого тіла (1997). Протягом 1938–1960 в Інституті фізики АН УРСР: науковий співробітник (1938–1941), завідувач відділу (1941–1960 з перервами), заступник директора з наукової роботи (1946–1949). В евакуації у 1941–1943 також – керівник лабораторії № 22 Державного Союзного проєктно-експериментального інституту № 56 (м. Уфа) та професор Башкирського державного педагогічного інституту (1942–1943). Одночасно працював у Київському державному університеті ім. Т. Г. Шевченка: викладач (1938–1941), завідувач кафедри, професор (1944–1951, 1953–1976). Протягом 1960–1985 – завідувач відділу Інституту напівпровідників АН УРСР.

Писаренко Георгій Степанович (12.11.1910 – 09.01.2001) – вчений у галузі механіки. Академік АН УРСР (10.06.1964). Почесний Соросівський професор (1994). Заслужений діяч науки УРСР (1973). Лауреат премії ім. М. М. Крилова АН УРСР (1968), Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1969, 1980), нагороджений орденом України «За заслуги» II ступеня (2000). Лауреат Державної премії СРСР в галузі науки і техніки (1982). Ім’я вченого присвоєно Інституту проблем міцності НАН України (2002). Президією НАН України засновано премію ім. Г. С. Писаренка в галузі міцності матеріалів і конструкцій (2007). Головний вчений секретар АН УРСР (1962–1966), віцепрезидент АН УРСР (1970–1978), голова Північно-східного наукового центру АН УРСР (1981–1988), радник при Президії АН УРСР (з 1988). У 1936–1951 працював з перервами в Інституті будівельної механіки АН УРСР – науковий співробітник (1936–1941), старший науковий співробітник (1941–1951), вчений секретар (1944–1947). Також в евакуації у 1942–1943 – доцент Уфимського авіаційного інституту. У 1951–1952 – завідувач відділу Інституту чорної металургії АН УРСР.

Протягом 1953–1965 – у Лабораторії спецсплавів АН УРСР (з 1955 – Інститут металокераміки і спецсплавів, з 1964 – Інститут проблем матеріалознавства): завідувач відділу (1953–1965), заступник директора (1964–1965). Протягом 1966–2001 працював в Інституті проблем міцності АН УРСР – директор (1966–1988), завідувач відділу (1988–1992), почесний директор (1992–2001). Одночасно з 1944 викладав у Київському індустріальному інституті (з 1948 – Київський політехнічний інститут): доцент (1944–1951), професор (1951–1952), завідувач кафедри (1952–1959, 1961–1984).

Погорєлов Олексій Васильович (03.03.1919 – 17.12.2002) – математик. Академік АН УРСР (18.04.1961). Академік АН СРСР (1976), РАН (1991). Заслужений діяч науки і техніки України (1994). Лауреат Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1973), премії ім. М. М. Крилова АН УРСР (1988), премії ім. М. М. Боголюбова НАН України (1998), Державної премії України (2005), нагороджений орденом України «За заслуги» III ступеня (1999). Лауреат Державної премії СРСР (1950, 1962), Державної премії ім. М. І. Лобачевского АН СРСР (1959). Президією НАН України засновано премію ім. О. В. Погорєлова в галузі геометрії і топології (2007). Голова Харківського наукового центру АН УРСР (1978–1981). У 1945–1947 – інженер-конструктор Центрального аеродинамічного інституту (м. Москва). Від 1947 до 1960 працював у Харківському державному університеті: старший науковий співробітник (1947–1950), завідувач відділу (1948–1950) Інституту математики і механіки, завідувач кафедри (1950–1960). Протягом 1960–2000 – завідувач відділу Фізико-технічного інституту низьких температур АН УРСР. Голова Харківського наукового центру АН УРСР (1978–1981). У 2000–2002 працював у Математичному інституті ім. В. А. Стєклова РАН.

Прихотько Антоніна Федорівна (26.04.1906 – 29.09.1995) – фізикиня. Академік АН УРСР (10.06.1964). Заслужена діячка науки УРСР (1966). Лауреатка Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1977). Лауреатка Ленінської премії (1966), Герой соціалістичної праці (1976). Президією НАН України засновано премію ім. А. Ф. Прихотько в галузі лазерної фізики, оптики та кристалографії (1997). У 1929–1930 – наукова співробітниця Ленінградського фізико-технічного інституту. Протягом 1930–1941 працювала в Українському фізико-технічному інституті (з 1938 – Харківський фізико-технічний інститут АН УРСР): молодша наукова співробітниця (1930–1932), старша наукова співробітниця (1932–1940), наукова керівниця груп лабораторії кристалів (1940–1941). У 1941–1944 в евакуації – на посаді завідувачки лабораторії Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського АН УРСР. Протягом 1944–1995 – в Інституті фізики АН УРСР:

завідувачка відділу (1944–1962, 1970–1988), заступниця директора (1962–1965), директорка (1965–1970), радниця при дирекції (1988–1995).

Ройтер Володимир Андрійович (26.07.1903 – 08.08.1973) – фізико-хімік. Академік АН УРСР (18.04.1961). Заслужений діяч науки УРСР (1964). Лауреат премії ім. Л. В. Писаржевського АН УРСР (1968). Протягом 1929–1973 працював в Українському науково-дослідному інституті фізичної хімії Наркомосу УРСР (з 1934 – Інститут фізичної хімії ВУАН, з 1938 – Інститут фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського АН УРСР) – старший науковий співробітник (1929–1937), вчений секретар (1938), заступник директора (1938, 1955–1965), завідувач відділу (1937–1941, 1944–1973), директор (1938–1939). Одночасно на викладацькій роботі: у 1929–1934 – завідувач кафедри Дніпропетровського металургійного інституту; у 1934–1941 – завідувач кафедри Дніпропетровського інституту інженерів залізничного транспорту; у 1944–1950 – завідувач кафедри Дніпропетровського хіміко-технологічного інституту; у 1954–1956 – завідувач кафедри Київського автомобільно-дорожнього інституту.

Субботін Серафим Іванович (03.05.1906 – 16.01.1976) – геофізик. Академік АН УРСР (18.04.1961). Заслужений діяч науки УРСР (1966). Лауреат Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1972, 1984 – посмертно), премії ім. В. І. Вернадського АН УРСР (1976 – посмертно). Ім'я вченого присвоєно Інституту геофізики АН УРСР (1978). Президією НАН України засновано премію ім. С. І. Субботіна в галузі геофізики, гідрофізики, наукового приладобудування, метрології та фізики атмосфери (1997). Академік-секретар Відділення наук про Землю і Космос АН УРСР (1963–1976). Працював начальником і технічним керівником геофізичних партій Українського геологічного управління (1931–1939). У той же час у 1936–1938 – доцент Дніпропетровського металургійного інституту. Старший інженер-геофізик Українського (1940–1941) та Середньоволзького (1941–1944) відділень Державного союзного геофізичного тресту Наркомнафти СРСР. У 1945–1951 – старший науковий співробітник Інституту геологічних наук АН УРСР. У 1951–1960 працював в Інституті геології корисних копалин АН УРСР: завідувач відділу (1951–1960), заступник директора (1960). Одночасно викладав у Львівському державному університеті ім. І. Франка – доцент (1945–1951), професор (1955–1959) та у Львівському політехнічному інституті – доцент (1951–1955). Протягом 1960–1976 в Інституті геофізики АН УРСР – директор, завідувач відділу.

Толубинський Всеволод Іванович (27.03.1904 – 17.04.1988) – вчений у галузі теплофізики і теплоенергетики. Академік АН УРСР (10.06.1964). Заслужений діяч науки УРСР (1974). Лауреат премії ім. Г. Ф. Проскури

АН УРСР (1981). Президією НАН України засновано премію ім. В. І. Толубинського в галузі теплофізики та теплотехніки (1997). Протягом 1929–1965 працює в Київському політехнічному інституті: викладач (1929–1930), доцент (1930–1938), завідувач кафедри (1938–1941, 1944–1964), керівник лабораторії (1957–1965). Одночасно – інженер (1927–1931), керівник відділу (1931–1934), керівник лабораторії (1938–1941) Інституту промислової енергетики ВРНГ УРСР. Під час евакуації працював завідувачем кафедри Середньоазійського індустріального інституту (м. Ташкент) (1941–1944). У 1953–1954 – директор Інституту теплоенергетики АН УРСР. Протягом 1963–1988 – в Інституті технічної теплофізики АН УРСР: директор (1963–1972), завідувач відділу (1965–1987), радник при дирекції (1987–1988).

Усиков **Олександр Якович** (11.01.1904 – 06.11.1995) – радіофізик. Академік АН УРСР (10.06.1964). Заслужений діяч науки і техніки України (1994). Лауреат Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1981). Лауреат Ленінської премії (1960). Ім'я вченого присвоєно Інституту радіофізики і електроніки НАН України (1996). Голова Харківського наукового центру АН УРСР (1971–1978). З 1936 до 1954 працював в Українському фізико-технічному інституті (з 1938 – Харківський фізико-технічний інститут АН УРСР) – науковий співробітник (1936–1941), старший науковий співробітник (1941–1945), завідувач відділу (1946–1954), заступник директора (1954). У 1941–1943 – старший науковий співробітник Науково-дослідного випробувального інституту зв'язку РСЧА. Одночасно – завідувач кафедри Харківського державного медичного інституту (1938–1941, 1943–1953). Протягом 1955–1995 – в Інституті радіофізики і електроніки АН УРСР (з 1994 – НАН України): директор (1955–1973), завідувач відділу (1955–1987), радник при дирекції (1987–1992), почесний директор (з 1992).

Федорченко Іван Михайлович (18.10.1909 – 26.12.1997) – вчений у галузі матеріалознавства. Академік АН УРСР (18.04.1961). Заслужений діяч науки УРСР (1970). Лауреат премії ім. Є. О. Патона АН УРСР (1968), Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1979). Лауреат Державної премії СРСР в галузі науки (1981). Головний вчений секретар АН УРСР (1957–1962), академік-секретар Відділу фізико-технічних проблем матеріалознавства АН УРСР (1963–1988), радник при Президії АН УРСР (з 1988). Протягом 1953–1988 працював у Лабораторії спецсплавів АН УРСР (з 1955 – Інститут металокераміки і спецсплавів, з 1964 – Інститут проблем матеріалознавства, з 1987 – Інститут проблем матеріалознавства ім. І. М. Францевича): заступник директора (1956–1957), завідувач відділу (1953–1988).

Францевич Іван Микитович (03.08.1905 – 14.02.1985) – вчений у галузі фізичної хімії та матеріалознавства. Академік АН УРСР (18.04.1961). Заслужений діяч науки і техніки УРСР (1965). Лауреат Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1969). Лауреат Державної премії СРСР (1951), премії ім. П. Т. Соболевського АН СРСР (1977), премії ім. С. М. Курнакова АН СРСР (1983), Герой соціалістичної праці (1969). Ім'я вченого присвоєно Інституту проблем матеріалознавства АН УРСР (1987). Протягом 1929–1941 – керівник лабораторії Українського інституту металів. Одночасно у 1930–1941 працює у Харківському державному університеті (до 1932 – Харківський інститут народної освіти): аспірант і викладач (з 1930), професор та завідувач кафедри (з 1936). Заступник директора з наукової роботи, керівник відділу (1939–1952) Інституту чорної металургії АН УРСР. Також у 1946–1957 – завідувач кафедри Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка. Протягом 1952–1985 – у Лабораторії спеціальних сплавів АН УРСР (з 1955 – Інститут металокераміки і спецсплавів, з 1964 – Інститут проблем матеріалознавства): керівник Лабораторії (1952–1955), директор Інституту (1955–1974), завідувач відділу (1974–1985).

Янгель Михайло Кузьмич (01.11.1911 – 25.10.1971) – вчений-механік, конструктор у галузі ракетно-космічної техніки. Академік АН УРСР (18.04.1961). Академік АН СРСР (1966). Лауреат Ленінської премії (1960), Державної премії СРСР (1967), премії та Золотої медалі ім. С. П. Корольова АН СРСР (1970), Герой соціалістичної праці (1959, 1961). Президією АН УРСР засновано премію ім. М. К. Янгеля за видатні досягнення в галузі прикладної і технічної механіки та ракетно-космічної техніки (1977). Ім'я вченого присвоєно Конструкторському бюро «Південне» (1991). З 1935 працював в установах і на заводах Наркомату авіаційної промисловості СРСР (з 1946 – Міністерство авіаційної промисловості): конструктор (1935–1938), заступник начальника бригади (1939–1940) Конструкторського бюро М. М. Полікарпова; помічник головного інженера заводу № 156 (1938–1939); заступник директора та провідний інженер (1940–1942), начальник цеху (1942–1943) заводу № 82; заступник директора (1943–1944) заводу № 51 Конструкторського бюро А. І. Мікояна; заступник головного інженера (1944–1945) заводу № 155; провідний інженер (1945–1946) заводу № 482 В. М. М'ясищева. У 1946–1948 – старший інженер Міністерства авіаційної промисловості СРСР. У 1948–1950 – навчався в Академії авіаційної промисловості СРСР. У 1950–1954 – у Конструкторському бюро С. П. Корольова Науково-дослідного інституту ракетної техніки-88 при Міністерстві оборонної промисловості СРСР: начальник відділу конструкторського бюро (1950–1951), заступник головного конструктора С. Коро-

льова (1951–1952), директор (1952–1953), головний інженер конструкторського бюро (1953–1954). Протягом 1954–1971 – головний конструктор Особливого конструкторського бюро-586 (ОКБ-586) (з 1966 – Конструкторське бюро «Південне»).

Яцимирський Костянтин Борисович (04.04.1916 – 21.06.2005) – хімік. Член-кореспондент АН УРСР (18.04.1961). Академік АН УРСР (10.06.1964). Член-кореспондент Academia Peloritanadei Pericolanti (Італія) (1992), почесний Соросівський професор (1994). Заслужений діяч науки і техніки УРСР (1991). Лауреат премії ім. Л. В. Писаржевського АН УРСР (1970), Державної премії України в галузі науки і техніки (1991), нагороджений орденом України «За заслуги» III ступеня (1997). Лауреат премії ім. Л. О. Чугаєва АН СРСР (1976). Академік-секретар Відділення хімії та хімічної технології АН УРСР (1963–1978). У 1941 – асистент Середньоазійського державного університету (м. Ташкент). Викладач Подільського піхотного училища (1942–1945). Протягом 1946–1962 – в Івановському хіміко-технологічному інституті: асистент, доцент (1946–1948), завідувач кафедри (1948–1962). У 1962–1969 працював завідувачем лабораторії Інституту загальної та неорганічної хімії АН УРСР. Одночасно у 1962–1981 – професор Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка. Протягом 1969–2005 – в Інституті фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського АН УРСР (з 1994 – НАН України): директор (1969–1982), завідувач відділу (1982–1987), радник при дирекції (1987–2005).

Члени-кореспонденти АН УРСР

Алимов Олександр Миколайович (30.09.1923 – 05.04.2023) – економіст. Член-кореспондент АН УРСР (17.12.1965). Академік АН УРСР (1973). Заслужений діяч науки і техніки України (1998). Лауреат премії ім. О. Г. Шліхтера АН УРСР (1974), Державної премії України в галузі науки і техніки (2009). Учасник Другої світової війни (1941–1945). Начальник відділу кадрів «Облтрудрезервів» у м. Сталіно (1947–1949). У 1949–1953 – на підприємстві «Донбасмашбуд»: завідувач навчальної частини, інженер тресту (1949–1951), старший інженер, старший економіст, начальник сектора комбінату (1951–1953). Аспірант Московського гірничого інституту (1953–1957). У 1957–1965 – у Донецькому державному науково-дослідному вугільному інституті: начальник сектора (1957–1958), начальник відділу (1958–1965). Протягом 1965–1972 – у Донецькому відділенні Інституту економіки АН УРСР (з 1969 – Інститут економіки промисловості АН УРСР): заступник директора з наукової роботи (1965–1969),

виконувач обов'язків директора (1969–1970), директор (1970–1972). Протягом 1972–2010 працював у Раді по вивченню продуктивних сил Української РСР АН УРСР (з 1994 – НАН України): виконувач обов'язків голови (1972–1974), голова (1974–1984), завідувач відділу (1984–2010). У 2010–2023 – у Державній установі «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України»: завідувач відділу (2010–2016), радник при дирекції (з 2016).

Антонов Олег Костянтинович (07.02.1906 – 04.04.1984) – авіаконструктор. Член-кореспондент АН УРСР (10.06.1964). Академік АН УРСР (1967). Академік АН СРСР (1981). Заслужений діяч науки УРСР (1976). Лауреат Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1976), премії ім. М. К. Янгеля АН УРСР (1984). Лауреат Державної премії СРСР (1952), Ленінської премії (1962). Герой соціалістичної праці (1966), нагороджений Золотою медаллю ім. А. М. Туполєва АН СРСР (1979). Президією НАН України засновано премію ім. О. К Антонова за видатні досягнення в галузі технічної механіки та літакобудування (1997). У 1930 – на посаді головного інженера, начальника ДКБ планерних майстерень заводу № 47 (м. Ленінград). У 1931–1933 – організатор і конструктор Центрального бюро планерних конструкцій при авіаційному відділі ТСОАВІАХІМ. У 1931–1938 – головний конструктор планерного заводу в Тушино. Працював у ДКБ О. С. Яковлєва – провідний інженер заводу № 115 (1938–1940), перший заступник головного конструктора (1943–1946). Працював на інших літакобудівних підприємствах: у 1940–1941 – начальник ДКБ заводів № 23 та № 380 (м. Ленінград); у 1941 – головний конструктор заводу № 465 (м. Каунас); також у Москві та Тюмені. У 1946–1952 створив та очолив у Новосибірську ДКБ-153 та одночасно – директор Сибірського науково-дослідного інституту авіації (1946–1950). У 1952 ДКБ переведено до Києва, яке вчений очолював протягом 1952–1984: головний конструктор, генеральний конструктор (з 1962), керівник КБ літакобудування (нині АНТК ім. О. Антонова). Також у 1977–1984 – завідувач кафедри Харківського авіаційного інституту.

Атрощенко Василь Іванович (21.06.1906 – 16.06.1991) – хімік-технолог. Член-кореспондент АН УРСР (10.06.1964). Академік АН УРСР (1972). Заслужений діяч науки УРСР (1958). Лауреат премії ім. Л. В. Писаржевського АН УРСР (1976). Лауреат Державної премії СРСР (1969), Герой соціалістичної праці (1971). У 1931–1935 – в Одеському хіміко-технологічному інституті: аспірант, асистент (1931), завідувач кафедри (з 1932). Протягом 1935–1986 працював у Харківському політехнічному інституті (до 1949 – Харківський хіміко-технологічний інститут): асистент

(1935–1937), доцент (1937–1938), завідувач кафедри (1938–1945, 1950–1986), заступник директора (1945–1949), проректор (1950–1961).

Бабинець Андрій Євстихійович (30.11.1911 – 01.11.1982) – гідрогеолог. Член-кореспондент АН УРСР (10.06.1964). Заслужений діяч науки УРСР (1981). Лауреат премії ім. В. І. Вернадського АН УРСР (1985). Протягом 1935–1941 та 1945–1982 працював в Інституті геологічних наук АН УРСР (у 1931–1939 – Інститут геології ВУАН / АН УРСР): виконувач обов'язків старшого наукового співробітника (1935–1941), старший науковий співробітник (1945–1948), заступник директора з наукової роботи (1948–1949, 1953–1968), виконувач обов'язків директора (1948–1953), завідувач відділу (1968–1982). Учасник Другої світової війни (1941–1943). У 1946–1962 викладав у Київському державному університеті ім. Т. Г. Шевченка: доцент, завідувач кафедри.

Баранов Сергій Микитович (14.11.1918 – 23.06.2000) – хімік. Член-кореспондент АН УРСР (17.12.1965). Заслужений діяч науки і техніки України (1993). Учасник Другої світової війни (1942–1945). У 1946–1966 – у Львівському медичному інституті: асистент кафедри (1946–1953), виконувач обов'язків доцента (1953), завідувач кафедри, професор (1953–1966). Протягом 1966–2000 працював у Донецькому відділенні фізико-органічної хімії Інституту фізичної хімії імені Л. В. Писаржевського АН УРСР (Інститут фізико-органічної хімії і вуглехімії АН УРСР з 1975, імені Л. М. Литвиненка з 1990, НАН України з 1994): завідувач відділу (1966–1989), радник при дирекції (з 1989).

Березанський Юрій Макарович (08.05.1925 – 07.06.2019) – математик. Член-кореспондент АН УРСР (10.06.1964). Академік АН УРСР (1988). Заслужений діяч науки і техніки України (2005). Лауреат премії ім. М. М. Крилова АН УРСР (1980), премії ім. М. М. Боголюбова НАН України (1997), Державної премії України в галузі науки і техніки (1998), премії ім. М. В. Остроградського НАН України (2006), премії ім. М. Г. Крейна НАН України (2011). Член Американського математичного товариства (1969). У 1949–1952 – асистент кафедри Українського філіалу Всесоюзного заочного енергетичного інституту. Протягом 1951–2019 працював в Інституті математики АН УРСР (з 1994 – НАН України): молодший науковий співробітник (1951–1953), старший науковий співробітник (1953–1960), завідувач відділу (1960–2001), головний науковий співробітник (з 2001). Одночасно на викладацькій роботі: у Київському політехнічному інституті – старший викладач (1952–1953); у Київському державному університеті ім. Т. Г. Шевченка упродовж 1954–1992 та 1999–2010 – викладач, професор (з 1961); у Люблінському університеті Склодовської-Кюрі (Польща) – професор (1994–1996).

Білай Віра Йосипівна (12.07.1908 – 12.06.1994) – біологиня. Член-кореспондент АН УРСР (18.04.1961). Заслужена діячка науки УРСР (1968). Лауреатка премії ім. Д. К. Заболотного АН УРСР (1970). Лауреатка Державної премії СРСР (1952), Державної премії в галузі науки СРСР (1983). У 1933–1935 – асистентка Українського науково-дослідного інституту цукрової промисловості. Протягом 1935–1994 працювала в Інституті мікробіології та епідеміології ім. Д. К. Заболотного ВУАН (Інститут мікробіології ім. Д. К. Заболотного АН УРСР з 1944, Інститут мікробіології та вірусології ім. Д. К. Заболотного АН УРСР з 1963, з 1994 – НАН України): лаборантка (1935), наукова співробітниця (1935–1942), старша наукова співробітниця (1942–1958), виконувачка обов'язків завідувачки лабораторії (1958–1959), завідувачка відділу (1959–1987), радник при дирекції (1988–1989), наукова консультантка (з 1989). Одночасно – завідувачка кафедри Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка (1970–1975).

Богомолець Олег Олександрович (13.02.1911 – 01.05.1991) – патофізіолог. Член-кореспондент АН УРСР (10.06.1964). Заслужений діяч науки УРСР (1969). Лауреат премії ім. О. О. Богомольця АН УРСР (1971). У 1934–1938 – в Інституті експериментальної біології та патології НКОЗ УРСР: асистент (1934–1935), аспірант (1935–1938). У 1938–1942 – в Інституті клінічної фізіології АН УРСР: докторант (1938–1941), старший науковий співробітник (1941). У 1941–1942 – директор Башкирської республіканської станції переливання крові. В 1942–1953 – в Інституті експериментальної біології та патології НКОЗ УРСР: старший науковий співробітник (1942–1943), завідувач лабораторії (1943–1946), директор (1946–1953). Протягом 1953–1980 – на посаді наукового керівника лабораторії Українського науково-дослідного санітарно-хімічного інституту НКОЗ УРСР (з 1965 – Київський науково-дослідний інститут фармакології та токсикології Міністерства охорони здоров'я УРСР). Водночас у 1955–1965 – завідувач кафедри Київського інституту вдосконалення лікарів. Протягом 1980–1991 – старший науковий співробітник-консультант Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця АН УРСР.

Борзяк Петро Григорович (03.09.1903 – 15.08.2000) – фізик. Член-кореспондент АН УРСР (18.04.1961). Заслужений діяч науки УРСР (1978). Лауреат Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1986). Працював у сфері шкільної освіти – викладач трудової школи (1920–1923), завідувач школи (1924–1925), учитель середньої школи (1943–1944). У різні роки викладав: у Харківському фізико-хіміко-математичному інституті (1931–1933), Київському університеті (1935–1941), Київському інституті громадянських інженерів (1944). З 1930 до 1981 з перервами працював у

Науково-дослідному інституті фізики НКО УСРР (з 1936 – Інститут фізики АН УРСР): учений секретар (1930–1933), старший науковий співробітник (1933–1941, 1944–1957), завідувач лабораторії (1957–1961), завідувач відділу (1961–1981), старший науковий співробітник-консультант (з 1981).

Борисенко Костянтин Степанович (17.10.1905 – 01.10.1975) – фахівець у галузі гірничої механіки. Член-кореспондент АН УРСР (18.04.1961). З 1934 до 1958 з перервами працював у Донецькому гірничому інституті (з 1935 – Донецький індустріальний інститут): помічник декана (1934–1936), доцент, декан та керівник навчальної частини (1936–1938), заступник директора з наукової та навчальної роботи (1938–1941), директор (1943–1958), доцент (1954–1958). Учасник Другої світової війни (1941–1943). Також у 1952–1954 – доцент, докторант Московського гірничого інституту. Протягом 1958–1975 – директор Інституту гірничої справи ім. М. М. Федорова АН УРСР (з 1963 – Інститут гірничої механіки і технічної кібернетики ім. М. М. Федорова Державного комітету з паливної промисловості СРСР).

Боровик Євген Станіславович (11.04.1915 – 07.02.1966) – фізик. Член-кореспондент АН УРСР (18.04.1961). У 1941–1945 – в евакуації працював на заводі у м. Кемерово. Протягом 1945–1966 працював у Фізико-технічному інституті АН УРСР: старший науковий співробітник (1945–1958), завідувач лабораторії (1958–1966). Одночасно у 1950–1966 викладав у Харківському державному університеті.

Будник Василь Сергійович (11.06.1913 – 08.03.2007) – фахівець у галузі механіки та ракетобудування. Член-кореспондент АН УРСР (10.06.1964). Академік АН УРСР (1967). Заслужений діяч науки УРСР (1983). Лауреат Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1960), премії ім. М. К. Янгеля АН УРСР (1982), нагороджений орденами України «За заслуги» III ступеня (1998) та князя Ярослава Мудрого IV ступеня (2004). Герой соціалістичної праці (1959). У 1940–1943 – інженер-конструктор КБ С. В. Іллюшина; у 1943–1946 – начальник групи заводу № 55 на базі Реактивного науково-дослідного інституту (НДІ-1); у 1946–1951 – заступник головного конструктора Центрального науково-дослідного інституту машинобудування № 88 (НДІ-2) Міністерства авіаційної промисловості СРСР. У 1951–1954 – головний конструктор на заводі № 586 (Дніпропетровськ), а протягом 1954–1972 – перший заступник головного конструктора ОКБ-586 (з 1966 – Конструкторське бюро «Південне»). Протягом 1972–2007 працював у Дніпропетровському відділенні Інституту механіки АН УРСР (з 1980 – Інститут технічної механіки АН УРСР; з 1993 – АН України та НКА України): завідувач відділу (1972–1988), радник при дирекції (з 1988).

Вєркін Борис Ієремійович (08.08.1919 – 12.06.1990) – фізик. Член-кореспондент АН УРСР (18.04.1961). Академік АН УРСР (1972). Лауреат Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1973). Нагороджений Золотою медаллю Я. Єсеніуса Словацької АН (1979). Лауреат Державної премії СРСР (1978). Ім'я вченого присвоєно Фізико-технічному інституту низьких температур АН України (1992). Президією НАН України засновано премію Б. І. Вєркіна за видатні роботи в галузі фізики і техніки низьких температур (1997). Учасник Другої світової війни (1941–1945). У 1946–1960 працював у Фізико-технічному інституті АН УРСР: молодший, старший науковий співробітник. Протягом 1960–1990 у Фізико-технічному інституті низьких температур АН УРСР – директор (1960–1988) та керівник лабораторії (з 1965), почесний директор (з 1988). Одночасно у 1953–1975 – на викладацькій роботі: у Харківському державному університеті, Харківському політехнічному інституті, Харківському інституті радіоелектроніки.

Гіхман Йосип Ілліч (26.05.1918 – 30.07.1985) – математик. Член-кореспондент АН УРСР (17.12.1965). Лауреат премії ім. М. М. Крилова АН УРСР (1970), Державної премії УРСР (1982). Учасник Другої світової війни (1942–1945). У 1945–1947 – у Київському автодорожньому інституті: асистент, виконувач обов'язків доцента, виконувач обов'язків завідувача кафедри. У 1947–1966 – доцент, професор, завідувач кафедри Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка. Протягом 1966–1985 – на посаді завідувача відділу Донецького обчислювального центру АН УРСР (з 1970 – Інститут прикладної математики і механіки АН УРСР). Одночасно – професор Донецького державного університету (1966–1985).

Даденков Юрій Миколайович (28.10.1911 – 21.04.1991) – вчений у галузі механіки. Член-кореспондент АН УРСР (18.04.1961). У 1933–1936 – в Українському науково-дослідному інституті автогужових доріг і дорожніх споруд: аспірант, асистент. У 1936–1941 – викладач, доцент Харківського автомобільно-дорожнього інституту. Учасник Другої світової війни (1941–1944). У 1944 – на посаді заступника начальника відділу навчальних закладів Головного управління шосейних доріг НКВС СРСР. Організатор і перший директор (ректор) Київського автомобільно-дорожнього інституту (1944–1959). Протягом 1959–1973 – у Міністерстві вищої та середньої спеціальної освіти УРСР: перший заступник міністра (1959–1960), міністр (1960–1973). З 1973 – професор-консультант Київського автомобільно-дорожнього інституту.

Данилюк Іван Ілліч (03.12.1931–05.11.1988) – математик. Член-кореспондент АН УРСР (17.12.1965). Академік АН УРСР (1988). Заслужений діяч науки УРСР (1982). Лауреат премії ім. О. М. Динника АН УРСР

(1975). У 1958–1965 – в Інституті гідродинаміки Сибірського відділення АН СРСР: молодший науковий співробітник (1958–1960), старший науковий співробітник (1960–1965). Також викладав у Новосибірському університеті (1958–1965). У 1965 – заступник директора з наукової роботи Інституту математики АН УРСР. Протягом 1965–1988 працював в Інституті прикладної математики і механіки АН УРСР (до 1970 – Донецький обчислювальний центр АН УРСР): організатор і перший директор (1965–1974), завідувач відділу (1974–1988). Водночас професор Донецького університету (від 1965).

Дмитренко Петро Олексійович (01.04.1909 – 02.04.1999) – агрохімік. Член-кореспондент АН УРСР (10.06.1964). Заслужений діяч науки УРСР (1969). Академік-секретар відділення землеробства, член Президії Української академії сільськогосподарських наук (1959–1962). Лауреат премії ім. Д. М. Прянишникова АН СРСР (1956, 1978). Від 1934 – в Українському науково-дослідному інституті агрохімії і ґрунтознавства НКЗС УСРР (від 1935 – Український НДІ соціалістичного землеробства, від 1956 – Український НДІ землеробства, від 1991 – Інститут землеробства УААН, з 1994 – НААН України): старший науковий співробітник (1937–1938), завідувач лабораторії (1939–1941, 1946–1951, 1954–1999). Учасник Другої світової війни (1941–1945).

Доленко Григорій Назарович (24.02.1917 – 16.12.1990) – вчений у галузі нафтогазової геології. Член-кореспондент АН УРСР (10.06.1964). Академік АН УРСР (1979). Лауреат Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1971), премії ім. В. І. Вернадського АН УРСР (1977). Голова Західного наукового центру АН УРСР (1971–1972). Учасник Другої світової війни (1941–1942). У 1942–1943 – головний геолог Заглядинської розвідувальної контори буріння тресту «Бугурусланнафта». У 1944–1945 – член оперативної групи Міністерства нафтової промисловості СРСР, головний геолог Бориславської контори буріння тресту «Укрнафта» (м. Львів). У 1945–1950 – головний геолог нафтових промислів, начальник геологорозвідувального відділу, головний геолог Радянського нафтового управління в Австрії. У 1950–1952 – очолював геологічну службу тресту «Укрнафторозвідка» об’єднання «Укрнафта». З 1952 працював в Інституті геології корисних копалин АН УРСР (з 1962 – Інститут геології горючих копалин АН УРСР, з 1964 – Інститут геології і геохімії горючих копалин АН УРСР): молодший науковий співробітник (1952–1955), старший науковий співробітник (1955–1959), заступник директора з наукової роботи (1959–1963), директор (1963–1982), завідувач відділу (1963–1987), радник при дирекції (з 1987).

Єременко Валентин Никифорович (30.07.1911 – 31.10.1992) – вчений-матеріалознавець. Член-кореспондент АН УРСР (10.06.1964). Академік АН УРСР (1969). Заслужений діяч науки УРСР (1974). Лауреат премії ім. Є. О. Патона АН УРСР (1973), Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1976, 1985, 1991), премії ім. І. М. Францевича АН УРСР (1988). У 1935–1940 викладав у вишах Харкова. З перервами у 1940–1952 – в Інституті чорної металургії: старший науковий співробітник. Протягом 1952–1992 працював в Інституті проблем матеріалознавства (у 1952–1955 – Лабораторія спеціальних сплавів АН УРСР, 1955–1964 – Інститут металокераміки і спецсплавів АН УРСР, з 1964 – Інститут проблем матеріалознавства АН УРСР, з 1987 – ім. І. М. Францевича, з 1991 – АН України): старший науковий співробітник (1952–1960), завідувач відділу (1960–1961), заступник директора з наукової роботи (1961–1966), завідувач відділу (1966–1987), радник при дирекції (з 1987). Одночасно викладав у Київському державному університеті ім. Т. Г. Шевченка (1944–1987).

Зосимович Володимир Павлович (18.10.1899 – 18.01.1981) – вчений-селекціонер. Член-кореспондент АН УРСР (18.04.1961). Лауреат премії ім. В. Я. Юр'єва АН УРСР (1965). Лауреат Ленінської премії (1960). Протягом 1928–1960 – у Науковому інституті селекції (з 1930 – Український науково-дослідний інститут цукрової промисловості, з 1934 – Всесоюзний науково-дослідний інститут цукрової промисловості, з 1945 – Всесоюзний науково-дослідний інститут цукрових буряків): науковий співробітник (1928–1930), старший науковий співробітник (1930–1937), професор (1937–1944), завідувач лабораторії (1944–1960). Одночасно у 1952–1954 викладав у Київському сільськогосподарському інституті. У 1960–1963 – завідувач відділу Центрального республіканського ботанічного саду АН УРСР. У 1963–1967 – завідувач відділу Інституту ботаніки АН УРСР. У 1968–1973 – завідувач відділу в Секторі молекулярної біології і генетики Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного АН УРСР. Протягом 1973–1981 – в Інституті молекулярної біології і генетики АН УРСР: завідувач відділу (1968–1979), старший науковий співробітник-консультант (1979–1981).

Іванов Віктор Євгенович (09.11.1908–24.12.1980) – фізик. Член-кореспондент АН УРСР (18.04.1961). Академік АН УРСР (1967). Заслужений діяч науки УРСР (1978). Член-кореспондент АН СРСР (1964). Лауреат Державної премії СРСР (1972). У 1929–1939 працював у редакціях обласної (м. Свердловськ, РФ) та республіканських (Туркменська РСР) газет. У 1942–1947 – у Гідрометеорологічному інституті Управління гідрометслужби СРСР: монтер, лаборант, студент (1942–1945), аспірант (1945–1947). Про-

тягом 1947–1980 – у Фізико-технічному інституті АН УРСР: старший науковий співробітник (1947–1949), завідувач лабораторії (1949–1957), завідувач відділу (1957–1959), заступник директора (1959–1965), директор (1965–1980). З 1947 викладав у Харківському державному університеті, завідувач кафедри (1962–1970).

Івахненко Олексій Григорович (17.03.1913 – 16.10.2007) – вчений у галузі автоматики та технічної кібернетики. Член-кореспондент АН УРСР (18.04.1961). Академік НАН України (2003). Заслужений діяч науки УРСР (1972). Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (1991, 1997). У 1938–1941 – у Всесоюзному електротехнічному інституті (м. Москва): інженер, молодший науковий співробітник (1940–1941). У 1941–1942 – інженер заводу № 627, у 1942–1944 – інженер заводу № 703 Наркомату суднобудівельної промисловості СРСР. У 1944–1945 – старший науковий співробітник Інституту будівельної механіки АН УРСР. У 1945–1947 – старший науковий співробітник Інституту енергетики АН УРСР. Протягом 1947–1963 – в Інституті електротехніки АН УРСР: старший науковий співробітник (1947–1956), завідувач лабораторії (1956–1962), завідувач відділу (1962–1963). Одночасно у 1945–1986 на викладацькій роботі в КПІ: доцент, професор (з 1958). Протягом 1963–1997 працював в Інституті кібернетики АН УРСР (з 1982 – ім. В. М. Глушкова, з 1994 – НАН України): завідувач відділу (1963–1989), головний науковий співробітник (1989–1995), радник при дирекції (1995–1997). У 1997–2003 – радник при дирекції Міжнародного науково-навчального центру інформаційних технологій і систем НАН України та МОН України.

Карпенко Георгій Володимирович (24.05.1910 – 15.11.1977) – вчений у галузі механіки матеріалів. Член-кореспондент АН УРСР (18.04.1961). Академік АН УРСР (1967). Заслужений діяч науки і техніки УРСР (1960). Лауреат премії ім. Є. О. Патона АН УРСР (1971), Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1977). Президією АН УРСР засновано премію ім. Г. В. Карпенка в галузі фізико-хімічної механіки матеріалів і матеріалознавства (1987). Ім’я вченого присвоєно Фізико-механічному інституту АН УРСР (1980). Вчений секретар Відділення технічних наук АН УРСР (1943–1946). Вчений секретар Президії АН УРСР (1945–1950). Протягом 1931–1941 – у Харківському механіко-машинобудівному інституті: асистент (1931–1940), доцент (1940–1941). У 1941–1947 – в Інституті енергетики АН УРСР: старший науковий співробітник (1941–1947), вчений секретар (1941–1942). У 1947–1950 – завідувач лабораторії Інституту будівельної механіки АН УРСР. Одночасно викладав у Київському авіаційному інституті: доцент (1947–1950). Протягом 1952–1977 – в Інституті

машинознавства і автоматики АН УРСР (з 1964 – Фізико-механічний інститут АН УРСР): директор (1952–1971), завідувач відділу (1952–1977).

Кільчевський Микола Олександрович (15.06.1909 – 14.06.1979) – фахівець у галузі механіки і математики. Член-кореспондент АН УРСР (18.04.1961). Академік АН УРСР (1969). Заслужений діяч науки УРСР (1977). Лауреат премії ім. О. М. Динника АН УРСР (1977), Державної премії УРСР (1979) і України (1992) в галузі науки і техніки (обидві посмертно). Протягом 1933–1941 – у Київському авіаційному інституті: асистент (1933–1934), доцент (1934–1941), виконувач обов'язків завідувача кафедри (1938–1941), професор, завідувач кафедри (1941). Викладав у закладах вищої освіти: у 1941–1944 – завідувач кафедри Ташкентського інституту інженерів залізничного транспорту; 1944–1961 – завідувач кафедри Київського політехнічного інституту; 1945–1958 – професор Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка. Протягом 1961–1979 працював в Інституті механіки АН УРСР: завідувач відділу.

Колесников Аркадій Георгійович (05.12.1907 – 04.03.1978) – вчений у галузі фізики моря. Член-кореспондент АН УРСР (10.06.1964). Академік АН УРСР (1967). Лауреат Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1979). Лауреат Державної премії СРСР (1970). У 1930–1932 – інженер Всесоюзного теплотехнічного інституту (м. Москва). Аспірант Московського державного університету (1932–1935). У 1937–1938 – старший науковий співробітник Науково-дослідного інституту луб'яних культур. У 1938–1945 – старший науковий співробітник Інституту теоретичної геофізики АН СРСР. Протягом 1944–1962 викладав у Московському державному університеті: професор (1944–1948), завідувач кафедри (1948–1955), завідувач відділення (1955–1962). У 1945–1953 та 1961–1978 працював у Морській гідрофізичній лабораторії АН СРСР (з 1948 – Морський гідрофізичний інститут АН СРСР, з 1961 – АН УРСР): заступник директора (1945–1948), завідувач лабораторії (1948–1953), заступник директора (1961–1962), директор (1962–1974), завідувач відділу (1974–1975), старший науковий співробітник-консультант (1975–1978).

Корнєв Костянтин Арсенійович (25.08.1908 – 08.10.1974) – хімік. Член-кореспондент АН УРСР (18.04.1961). У 1933–1939 – науковий співробітник Інституту хімії АН УРСР. У 1939–1941 – науковий співробітник Інституту органічної хімії АН УРСР. Під час Другої світової війни – інженер та начальник лабораторії Центрального науково-дослідного військово-хімічного полігону (1941–1945). У 1945–1958 – в Інституті органічної хімії АН УРСР: старший науковий співробітник (1945–1957), завідувач лабораторії (1957–1958). Одночасно – співробітник (1945–1955), завідувач ла-

бораторії Українського науково-дослідного санітарно-хімічного інституту (1956–1962). Протягом 1958–1974 – в Інституті хімії полімерів і мономерів АН УРСР (з 1964– Інститут хімії високомолекулярних сполук АН УРСР): директор (1958–1965), завідувач лабораторії (1965–1972), старший науковий співробітник-консультант (1972–1974).

Короїд Олексій Степанович (10.07.1911 – 22.12.1988) – економіст. Член-кореспондент АН УРСР (18.04.1961). Голова Відділення суспільних наук АН УРСР (1957–1963). У 1932–1942 – викладач Харківського хіміко-технологічного інституту. Протягом 1942–1955 з перервами – на партійній роботі. У 1953 – заступник міністра вищої освіти СРСР. У 1952 та 1955–1965 працював в Інституті економіки АН УРСР: директор (1952), заступник директора з наукової роботи (1955–1965). Протягом 1965–1986 – у Київському інституті народного господарства: ректор (1965–1969), завідувач кафедри (1965–1976), в. о. професора (1977–1986).

Космодаміанський Олександр Сергійович (24.03.1923 – 12.06.2005) – вчений у галузі механіки. Член-кореспондент АН УРСР (17.12.1965). Заслужений діяч науки УРСР (1983). Лауреат премії ім. О. М. Динника АН УРСР (1983), заслужений професор Донецького національного університету (2001). Почесний Соросівський професор (1997). Учасник Другої світової війни (1941–1945). У 1952–1965 викладав у державних університетах Ростова-на-Дону (1952–1953) та Саратова (1953–1965). Протягом 1965–2005 – у Донецькому державному університеті (з 2000 – Донецький національний університет): проректор (1965–1976), завідувач кафедри (1976–2005). З 1965 працює на громадських засадах в Інституті прикладної математики і механіки АН УРСР: заввідділу, головний науковий співробітник (1993).

Костюк Платон Григорович (20.08.1924 – 10.05.2010) – фізіолог. Член-кореспондент АН УРСР (10.06.1964). Академік АН УРСР (1969). Академік АМН України (1994). Академік АН СРСР (1974). Член Німецької академії природознавців «Леопольдіна» (1966), Європейської академії (1989), Чехословацької (1990), Угорської (1990) і Нью-Йоркської (1994) академій наук. Заслужений діяч науки і техніки України (2003). Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (1976, 1992, 2003), премії ім. О. О. Богомольця АН УРСР (1987), нагороджений Золотою медаллю імені В. І. Вернадського НАН України (2004). Герой України (2007), нагороджений орденом України князя Ярослава Мудрого V ступеня (1998), Почесною відзнакою Президента України (2003). Лауреат премії ім. І. П. Павлова АН СРСР (1960), премії ім. І. М. Сечєнова АН СРСР (1977), Державної премії СРСР в галузі науки і техніки (1983), Герой соціалістичної праці

(1984), лауреат міжнародної премії імені Луїджі Гальвані (США, 1992), нагороджений світовою медаллю Свободи за видатні досягнення у галузі інтернаціональної науки (США, 2006), золотою медаллю Американського біографічного товариства (2007), золотою медаллю ім. І. М. Сечєнова РАН (2009), медаллю Леонарда Ейлера Європейської академії природничих наук (Ганновер, 2009). Академік-секретар Відділення фізіології АН СРСР (1975–1988). Віцепрезидент НАН України (1993–1998), радник Президії НАН України (2004–2010). У 1985–1990 – голова Верховної Ради Української РСР. Учасник Другої світової війни (1943–1945). У 1946–1958 – в Інституті фізіології при Київському державному університеті ім. Т. Г. Шевченка: молодший науковий співробітник (1946–1949), старший науковий співробітник (1949–1956), завідувач лабораторії (1956–1958). Протягом 1958–2010 працював в Інституті фізіології ім. О. О. Богомольця АН УРСР (з 1994 – НАН України): завідувач лабораторії, відділу (1958–1966), директор (1966–2010). Водночас з 1982 – завідувач кафедри молекулярної фізіології і біофізики Київського філіалу Московського фізико-технічного інституту (згодом – Фізико-технічний навчальний центр НАН України), директор Міжнародного центру молекулярної фізіології НАН України (1992–2010).

Кульський Леонід Адольфович (28.03.1903 – 25.10.1993) – хімік. Член-кореспондент АН УРСР (18.04.1961). Академік АН УРСР (1969). Заслужений діяч науки і техніки УРСР (1968). Лауреат Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1976), премії ім. Л. В. Писаржевського АН УРСР (1985). У 1925–1930 – інженер-хімік на водогоні Південно-Західної залізничної дороги УСРР. У 1930–1933 працював завідувачем лабораторії Київського філіалу Науково-дослідного інституту споруд. У 1934–1937 – завідувач лабораторії Київського індустріального інституту. Одночасно у 1934–1939 в Інституті хімічної технології АН УРСР (з 1939 – Інститут органічної хімії і технології АН УРСР) – науковий співробітник (1934–1937), керівник групи (1937–1939), завідувач лабораторії (1939). Протягом 1939–1968 – в Інституті загальної та неорганічної хімії АН УРСР (до 1945 – Інститут хімії АН УРСР): керівник лабораторії (1939–1965), заступник директора з наукової роботи (1962–1965), керівник Сектора хімії та технології води (1965–1968). Протягом 1968–1993 – в Інституті колоїдної хімії та хімії води АН УРСР (з 1980 – ім. А. В. Думанського, з 1991 – АН України): заступник директора з наукової роботи (1968–1973), завідувач відділу (1968–1987), радник при дирекції (1987–1993). Одночасно – професор Київського інженерно-будівельного інституту (1948–1988).

Кухтенко Олександр Іванович (11.03.1914 – 18.12.1994) – вчений у галузі механіки та технічної кібернетики. Член-кореспондент АН УРСР (10.06.1964). Академік АН УРСР (1972). Заслужений діяч науки УРСР (1974). Лауреат премії ім. В. М. Глушкова АН УРСР (1986), Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1978) та Державної премії України (1991). У 1937–1941 – асистент Донецького індустріального інституту. У 1941–1942 працював бібліотекарем Управління місцевої паливної промисловості у м. Донецьк. Учасник Другої світової війни (1943–1945). У 1945–1955 – в Інституті гірничої механіки ім. М. М. Федорова АН УРСР (з 1951 – Інститут гірничої справи ім. М. М. Федорова АН УРСР): старший науковий співробітник (1945–1949), завідувач лабораторії (1949–1955). Протягом 1955–1978 – у Київському інституті інженерів цивільної авіації: професор (з 1955), проректор з наукової роботи (1956–1961), завідувач кафедри (1956–1978). З 1963 – в Інституті кібернетики АН УРСР (з 1982 – ім. В. М. Глушкова, з 1994 – НАН України): завідувач відділу (1963–1988), радник при дирекції (з 1988).

Кучер Роман Володимирович (12.03.1925 – 24.09.1991) – хімік. Член-кореспондент АН УРСР (17.12.1965). Академік АН УРСР (1972). Лауреат премії ім. Л. В. Писаржевського АН УРСР (1975). Лауреат Державної премії України вгалузі науки і техніки (1993 – посмертно). Протягом 1947–1990 з незначними перервами – у Львівському державному університеті ім. І. Я. Франка: асистент (1947–1949), аспірант (1949–1952), доцент (1952–1962), професор, завідувач кафедри (1964–1966), професор (1983–1990). У 1962–1964 – начальник лабораторії Міністерства хімічної промисловості СРСР (м. Борислав Львівської обл.). Протягом 1966–1980 – у Донецькому відділенні фізико-органічної хімії Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського АН УРСР (з 1975 – Інститут фізико-органічної хімії і вуглехімії АН УРСР): завідувач відділу. Одночасно – завідувач кафедри Донецького державного університету (1975–1980). У 1980–1982 – завідувач кафедри Львівського політехнічного інституту. У 1982–1986 – директор Інституту геології і геохімії горючих копалин АН УРСР. Протягом 1986–1991 – керівник Відділення фізико-хімії і технології горючих копалин Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського АН України у м. Львів.

Лебедєв Володимир Костянтинович (06.06.1922 – 23.05.2008) – вчений у галузі електротехніки. Член-кореспондент АН УРСР (10.06.1964). Академік АН УРСР (1972). Заслужений діяч науки і техніки України (1992). Лауреат Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1976) та Державної премії України (2004), премії ім. Є. О. Патона НАН України (2002), нагороджений орденом України «За заслуги» III ступеня (1998). Лауреат

Ленінської премії (1966), Державної премії СРСР (1986). Протягом 1945–2008 працював в Інституті електрозварювання ім. Є. О. Патона АН УРСР (з 1994 – НАН України): науковий співробітник (1945–1948), старший науковий співробітник (1948–1950), завідувач відділу (1950–2003), заступник директора з наукової роботи (1970–1994), радник при дирекції (з 1994).

Марченко Володимир Олександрович (07.07.1922) – математик. Член-кореспондент АН УРСР (18.04.1961). Академік АН УРСР (1969). Академік АН СРСР (1987). Почесний доктор Паризького університету (1997), член Норвезького королівського товариства наук і літератури (2001). Заслужений діяч науки і техніки України (1992). Лауреат премії ім. М. М. Крилова АН УРСР (1983), Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1989), премії ім. М. М. Боголюбова НАН України (1996), премії ім. М. О. Лаврентьєва НАН України (2007), нагороджений Золотою медаллю ім. В. І. Вернадського НАН України (2009), трьома орденами України князя Ярослава Мудрого V (2002), IV (2007) та III (2017) ступенів. Лауреат Ленінської премії (1962). Протягом 1945–1968 – у Харківському державному університеті: аспірант (1945–1947), викладач (1948–1950), доцент (1950–1952), професор (1952–1959), завідувач кафедри (1959–1968) та за сумісництвом у Науково-дослідному інституті математики при університеті: асистент (1945–1947), молодший науковий співробітник (1947–1948), старший науковий співробітник (1948–1949), завідувач відділу (1949–1950). З 1961 працює у Фізико-технічному інституті низьких температур АН УРСР (з 1991 – ім. Б. І. Вєркіна АН України, з 1994 – НАН України): завідувач відділу (1961–2004), головний науковий співробітник (з 2004).

Михайловський Володимир Миколайович (15.08.1914 – 13.12.1978) – вчений у галузі автоматики. Член-кореспондент АН УРСР (18.04.1961). Учасник Другої світової війни (1941–1945). У 1945–1946 – старший науковий співробітник Львівського політехнічного інституту. У 1946–1951 працював у групі автоматизованого контролю Інституту автоматики та телемеханіки АН СРСР при Львівському політехнічному інституті: молодший науковий співробітник (1946–1949), старший науковий співробітник (1949–1951). Протягом 1951–1978 – в Інституті машинознавства і автоматики АН УРСР (з 1964 – Фізико-механічний інститут АН УРСР): старший науковий співробітник (1951–1952), заступник директора з наукової роботи (1952–1953), завідувач відділу (1953–1978).

Мілях Олександр Миколайович (29.08.1906 – 25.10.1985) – вчений у галузі електродинаміки. Член-кореспондент АН УРСР (10.06.1964). Заслужений діяч науки УРСР (1981). Лауреат Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1975), премії ім. Г. Ф Проскури АН УРСР (1983). Вче-

ний секретар Відділу технічних наук АН УРСР (1946–1952), заступник головного вченого секретаря Президії АН УРСР (1954–1957). У 1932–1941 працював у Харківському електротехнічному інституті: інженер (1932), аспірант (1932–1936), доцент (1936–1941). У 1941–1947 – в Інституті енергетики АН УРСР: старший науковий співробітник (1941–1947), вчений секретар (1944–1946). Протягом 1947–1985 в Інституті електродинаміки АН УРСР (до 1964 – Інститут електротехніки АН УРСР): старший науковий співробітник (1948–1949), завідувач лабораторії (1949–1959), директор (1959–1973), завідувач відділу (1973–1985).

Мовчан Борис Олексійович (09.01.1928 – 15.10.2019) – вчений у галузі фізичного матеріалознавства та металургії. Член-кореспондент АН УРСР (10.06.1964). Академік АН УРСР (1978). Заслужений діяч науки і техніки України (2004). Лауреат Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1974), премії ім. Є. О. Патона АН УРСР (1989), нагороджений орденами України «За заслуги» III ступеня (1998), князя Ярослава Мудрого V (2008) та IV (2018) ступенів. Лауреат Міжнародної премії ім. Р. Ф. Банши «За новаторські роботи в галузі електронно-променевого випаровування і діяльність керівника та наставника на трьох континентах протягом 60 років» (США, 2016). Лауреат Ленінської премії (1984). Протягом 1951–2019 працював в Інституті електрозварювання ім. Є. О. Патона АН УРСР (з 1994 – НАН України): молодший науковий співробітник (1951–1955), старший науковий співробітник (1955–1961), завідувач відділу (1961–1994), у 1994–2003 – директор Міжнародного центру електронно-променевих технологій, науковий консультант (2003–2004), науковий співробітник-консультант (2004–2019).

Підоплічко Микола Макарович (03.04.1904 – 27.03.1975) – ботанік-міколог. Член-кореспондент АН УРСР (18.04.1961). Лауреат премії ім. Д. К. Заболотного АН УРСР (1970). Лауреат Державної премії СРСР (1952). У 1924–1926 – позаштатний науковий співробітник Ботанічного кабінету та Гербарію ВУАН. У 1926–1928 – виконувач обов’язків асистента Київського ветеринарно-зоотехнічного інституту. У 1928–1930 – в Українському науково-дослідному інституті цукрової промисловості: молодший асистент (1928), старший асистент, старший спеціаліст (1928–1929), завідувач лабораторії (1929–1930). Протягом 1931–1975 працював у Науково-дослідному інституті мікробіології і епідеміології ім. Д. К. Заболотного Наркомату освіти УСРР (з 1934 – в системі ВУАН; з 1944 – Інститут мікробіології ім. Д. К. Заболотного АН УРСР; з 1963 – Інститут мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного АН УРСР): науковий співробітник (1931–1935), завідувач відділу (1935–1975).

Повх Іван Лукич (11.10.1909 – 15.02.1997) – вчений у галузі механіки. Член-кореспондент НАН України. Член-кореспондент АН УРСР (18.04.1961). Заслужений діяч науки УРСР (1979). У 1935–1937 – в Ленінградському політехнічному інституті: лаборант, асистент, завідувач лабораторії. У 1938–1939 – учитель середньої школи, 1939–1940 – виконувач обов'язків доцента та завідувача кафедри Тобольського вчительського інституту (Тюменська обл.). Протягом 1940–1961 – у Ленінградському політехнічному інституті: асистент (1940–1945), доцент (1945–1952), професор (1952–1961). У 1961–1963 – заступник директора Інституту гірничої справи ім. М. М. Федорова АН УРСР. Завідувач відділу Донецького державного науково-дослідного інституту чорної металургії (1963–1964). Протягом 1964–1997 – професор, завідувач кафедри Донецького державного університету.

Пухов Георгій Євгенович (23.08.1916 – 03.08.1998) – вчений у галузі теоретичної електротехніки, прикладної математики, обчислювальної техніки і моделювання. Член-кореспондент АН УРСР (18.04.1961). Академік АН УРСР (1967). Заслужений діяч науки УРСР (1982). Лауреат премії ім. С. О. Лебедєва АН УРСР (1981), Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1982), нагороджений орденом України князя Ярослава Мудрого IV ступеня (1996). Ім'я вченого присвоєно Інституту проблем моделювання в енергетиці НАН України (2000). Академік-секретар Відділення фізико-технічних проблем енергетики АН УРСР (1978–1988). Учасник Другої світової війни (1941–1942). У 1942–1944 – аспірант, асистент Томського індустріального інституту (з 1944 – Томський політехнічний інститут). Протягом 1944–1959 на викладацькій роботі: доцент (1944–1948), виконувач обов'язків завідувача кафедри (1949–1950) Львівського політехнічного інституту; доцент, завідувач кафедри, декан (1950–1953) Томського політехнічного інституту; завідувач кафедри, заступник директора (1953–1957) Таганрозького радіотехнічного інституту; професор, завідувач кафедри (1957–1959) Київського інституту інженерів цивільного повітряного флоту. Протягом 1959–1971 – в Обчислювальному центрі АН УРСР (з 1962 – Інститут кібернетики АН УРСР): завідувач відділу (1959–1971), заступник директора з наукової роботи (1966–1971). У 1971–1981 – в Інституті електродинаміки АН УРСР: завідувач відділу (1971–1975), заступник директора, завідувач сектора (1975–1981). З 1981 працював в Інституті проблем моделювання в енергетиці АН УРСР: директор (1981–1988), радник при дирекції (з 1988).

Самсонов Григорій Валентинович (15.02.1918 – 22.12.1975) – хімік. Член-кореспондент АН УРСР (18.04.1961). Заслужений діяч науки УРСР (1968).

Лауреат Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1969, 1983 – посмертно), премії ім. Є. О. Патона АН УРСР (1972). Академік-секретар Відділу технічних наук АН УРСР (1961–1963). У 1938–1939 – змінний інженер Московського інституту твердих сплавів, 1939–1940 – інженер-дослідник підприємства Наркомату озброєння СРСР. Учасник Другої світової війни (1941–1944). У 1944–1945 – слухач Військового інституту іноземних мов при Наркоматі оборони СРСР. У 1945–1947 – співробітник радянської частини союзницької комісії по Австрії. Протягом 1947–1956 – у Московському інституті кольорових металів та золота: аспірант (1947–1950), старший науковий співробітник (1950–1953), доцент (1953–1956). Протягом 1956–1975 – в Інституті металокераміки і спеціальних сплавів АН УРСР (з 1964 – Інститут проблем матеріалознавства АН УРСР): завідувач відділу (1956–1961), заступник директора з наукової роботи (1961–1975). Одночасно у 1962–1975 – професор, завідувач кафедри Київського політехнічного інституту.

Суворов Георгій Дмитрович (17.05.1919 – 12.10.1984) – математик. Член-кореспондент АН УРСР (17.12.1965). Учасник Другої світової війни (1941–1945). Протягом 1946–1966 викладав у Томському державному університеті: асистент, доцент (1949–1961), завідувач кафедри (1961–1966). Протягом 1966–1984 працював завідувачем відділу Донецького обчислювального центру АН УРСР (з 1970 – Інститут прикладної математики і механіки АН УРСР).

Толпиго Кирило Борисович (03.05.1916 – 13.05.1994**)** – фізик. Член-кореспондент АН УРСР (17.12.1965). Учасник Другої світової війни (1941–1945). У 1945–1959 – в Інституті фізики АН УРСР: аспірант (1945–1948), молодший науковий співробітник (1948–1949), старший науковий співробітник (1950–1959). Одночасно протягом 1946–1966 викладав у Київському державному університеті ім. Т. Г. Шевченка: доцент (1959–1960), завідувач кафедри (1960–1966). У 1960–1966 – старший науковий співробітник Інституту напівпровідників АН УРСР. Протягом 1966–1994 працював у Донецькому фізико-технічному інституті АН УРСР (з 1994 – НАН України): завідувач відділу (1966–1987), головний науковий співробітник (1987–1994).

Топачевський Олександр Вікторович (13.03.1897 – 01.12.1975) – гідробіолог, ботанік. Член-кореспондент АН УРСР (18.04.1961). Академік АН УРСР (1972). Заслужений діяч науки УРСР (1966). Академік-секретар Відділу загальної біології АН УРСР (1962–1966). У 1930–1934 – завуч та викладач ФЗУ водників. У 1934 – аспірант Науково-дослідного інституту водного господарства УСРР. Протягом 1935–1959 – у Київському

державному університеті ім. Т. Г. Шевченка: аспірант (1935–1938), асистент (1939–1940), старший викладач (з 1940), доцент (з 1944), декан біологічного факультету (1944–1947, 1956–1959), завідувач кафедри (1957–1959). В евакуації у 1941–1944 також викладав у середній школі (Казахська РСР). Одночасно працював в Інституті ботаніки АН УРСР: старший науковий співробітник (1935–1941, 1944–1952). Протягом 1959–1973 – на посаді директора Інституту гідробіології АН УРСР.

Файнберг Яків Борисович (07.09.1918 – 07.03.2005) – фізик. Член-кореспондент АН УРСР (10.06.1964). Заслужений діяч науки УРСР (1982). Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (1996), нагороджений орденами України «За заслуги» III (1998) та II (2003) ступенів. Під час Другої світової війни (1941–1945) займався науковими роботами оборонної тематики. Протягом 1946–2005 працював у Харківському фізико-технічному інституті АН УРСР: старший науковий співробітник (1946–1957), завідувач лабораторії (1957–1971), завідувач відділу (1972–1989), радник при дирекції (1989–2005).

Федоров Євген Павлович (26.06.1909 – 08.11.1986**)** – астроном. Член-кореспондент АН УРСР (18.04.1961). Академік АН УРСР (1969). Лауреат Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1983). Президією НАН України засновано премію імені Є. П. Федорова за видатні роботи в галузі теоретичної та прикладної астрономії (1999). У 1937–1941 працював в Іркутському державному університеті: асистент, старший викладач (1937–1939), виконувач обов'язків директора астрономічної обсерваторії (1939–1941). Учасник Другої світової війни (1941–1944). Аспірант Головної астрономічної обсерваторії АН СРСР (1944–1947). Протягом 1947–1959 – у Полтавській гравіметричній обсерваторії АН УРСР: молодший науковий співробітник (1947–1948), старший науковий співробітник (1948–1959), одночасно – вчений секретар (1949–1959). З 1959 працював у Головній астрономічній обсерваторії АН УРСР: директор (1959–1973), завідувач відділу (1973–1979), старший науковий співробітник-консультант (з 1986).

Фільчаков Павло Феодосійович (24.09.1916 – 17.08.1978**)** – математик. Член-кореспондент АН УРСР (10.06.1964). Заслужений діяч науки УРСР (1976), лауреат Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1970). Учасник Другої світової війни (1941), перебував у полоні (1941–1945). Протягом 1945–1978 – в Інституті математики АН УРСР: молодший науковий співробітник (1945–1953), старший науковий співробітник (1953–1960), завідувач відділу (1960–1978). Одночасно у 1956–1959 – професор Київського інституту інженерів водного господарства.

Харламов Павло Васильович (25.06.1924 – 16.03.2001**)** – математик. Член-кореспондент АН УРСР (17.12.1965). Заслужений діяч науки УРСР (1983). Лауреат премії ім. М. М. Крилова НАН України (2001). Учасник Другої світової війни (1943–1944). У 1952–1959 – в Донецькому індустріальному інституті: асистент (1952–1955), старший викладач (1955–1957), виконувач обов'язків завідувача кафедри (1957–1959). У 1959–1965 – старший науковий співробітник Інституту гідродинаміки Сибірського відділення АН СРСР. Одночасно – доцент Новосибірського державного університету (1959–1965). Протягом 1965–2001 працював завідувачем відділу Інституту прикладної математики і механіки АН УРСР / НАН України (до 1970 – Донецький обчислювальний центр АН УРСР). Одночасно – завідувач кафедри Донецького державного університету (1966–1970), професор Донецького політехнічного інституту (з 1972).

Чеканюк Андрій Терентійович (29.10.1906 – 22.12.1992) – історик, партійний діяч. Член-кореспондент АН УРСР (10.06.1964). Заслужений працівник вищої школи УРСР (1976). Протягом 1925–1934 – на комсомольській, профспілковій та партійній роботі у Вінницькій обл. У 1937–1943 працював у газеті «Комуніст» (з 1943 – «Радянська Україна»): завідувач відділу (1937–1938), відповідальний редактор (1938–1943). У 1943–1946 – в ЦК КП(б)У: заступник завідувача відділу пропаганди та агітації (1943–1944), заступник начальника, завідувач відділу друку Управління пропаганди та агітації (1944–1946). Працював у Вищій партшколі при ЦК КПУ: ректор (1946–1973), професор (з 1973).

Щепотьєв Федір Львович (19.07.1906 – 16.06.2000) – біолог. Член-кореспондент АН УРСР (17.12.1965). Заслужений діяч науки УРСР (1982). У 1932–1933 – таксатор Західно-Сибірського лісогосподарського тресту. Протягом 1933–1941 та 1946–1966 – в Українському науково-дослідному інституті лісового господарства та агролісомеліорації в Харкові (у 1931–1935 – Всеукраїнський НДІ лісового господарства та агролісомеліорації, у 1935–1951 – Український НДІ агролісомеліорації та лісового господарства, від 1951– сучасна назва, у 1966 присвоєно ім'я Г. М. Висоцького): науковий співробітник (1933–1941, 1946–1947), завідувач відділу (1947–1952, 1963–1966), старший науковий співробітник (1953–1957), заступник директора з наукової роботи (1953–1963). Учасник Другої світової війни (1942–1945). Протягом 1967–2000 викладав у Донецькому державному університеті: завідувач кафедри (1967–1988), професор (з 1988). Одночасно з 1966 – завідувач відділу Донецького ботанічного саду АН УРСР.

СПИСОК УСТАНОВ, ЩО ДІЯЛИ У СКЛАДІ АН УРСР (1961–1965) [1]

Установи при Загальних зборах АН УРСР (1961–1965)

Рада по вивченню продуктивних сил УРСР АН УРСР здійснювала як науково-дослідну, так і координаційну роботу. Наукові дослідження проводилися у рамках виконання наукових тем «Розвиток виробничих сил економічних районів Української РСР» і «Трудові ресурси Української РСР і шляхи їх раціонального використання». Рада спрямовувала роботу на дослідження розвитку виробничих сил трьох великих економічних районів УРСР (Донецько-Придніпровський, Південно-Західний і Південний), розробляла питання раціонального розміщення народного господарства. У своїй діяльності рада взаємодіяла та співпрацювала з іншими організаціями у питаннях організації науково-технічних конференцій, на яких розглядалися проблеми розвитку вугільної та нафтопереробної промисловості, а також питання раціонального використання паливних ресурсів, за результатами яких було вироблено підходи до подальшого розвитку паливної промисловості, визначено економічні резерви паливних ресурсів і намічені шляхи їх використання. Робота ради здійснювалася у тісній взаємодії з Держпланом УРСР, раднаргоспами, геологорозвідувальними експе-

---

[1] Даний список складається із двох частин. Перша частина списку хронологічно охоплює період від 1961 до 1963 рр. У цей час у структурі АН УРСР функціонували установи, що входили до складу Відділів наук АН УРСР: Відділ фізико-математичних наук АН УРСР; Відділ хімічних і геологічних наук АН УРСР; Відділ біологічних наук АН УРСР; Відділ суспільних наук АН УРСР. Друга частина списку хронологічно охоплює період від 1963 до 1965 рр. У 1963 р. відбулася реорганізація діяльності АН УРСР відповідно до постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 28 травня 1963 р. «Про заходи по поліпшенню діяльності Академії наук УРСР» і нового Статуту АН УРСР від 17 серпня 1963 р. У структурі АН УРСР створено три Секції, до складу яких увійшли Відділи наук АН УРСР, що об'єднали відповідно до профілю діяльності академічні наукові установи. До Секції фізико-технічних і математичних наук Президії АН УРСР увійшли: Відділ математики, механіки і кібернетики АН УРСР; Відділ фізики АН УРСР; Відділ наук про Землю і Космос АН УРСР; Відділ Фізико-технічних проблем матеріалознавства АН УРСР. До Секції хіміко-технологічних і біологічних наук Президії АН УРСР увійшли: Відділ хімії і хімічної технології АН УРСР; Відділ біохімії, біофізики і фізіології АН УРСР; Відділ загальної біології АН УРСР. До Секції суспільних наук Президії АН УРСР увійшли: Відділ економіки, історії, філософії і права АН УРСР; Відділ літератури, мови і мистецтвознавства АН УРСР.

диціями. З метою координації науково-дослідної роботи з різних комплексних проблем у складі ради функціонували спеціалізовані комісії.

Установою розроблялася наукова проблема розміщення виробничих сил УРСР по великих економічних районах на генеральну перспективу. Співробітниками ради упродовж 1961–1963 рр. було розроблено низку пропозицій: більш високі темпи розвитку промисловості, ніж сільського господарства у Південно-Західному економічному районі; зміна структури промисловості шляхом нарощування машинобудування, хімічної та легкої промисловості. Також запропоновано шляхи розвитку для менш розвинутих економічних районів: розширення і поглиблення спеціалізації промислових комплексів, раціоналізація використання трудових ресурсів, залучення у господарський обіг нових джерел мінеральної сировини. Крім того, розроблені показники рівня економічного розвитку районів, досліджені взаємозв'язки між рівнями економічного розвитку і структурою їх промислового виробництва, з'ясовано тенденції у рівнях економічного зростання районів, окреслено основні шляхи вирівнювання економічного розвитку районів.

За дорученням Президії АН УРСР розроблено проблемну записку про перспективи зрошення посушливих зон УРСР у зв'язку з будівництвом Північно-Кримського каналу, яку направлено до вищих органів влади України.

Постановою Президії АН УРСР від 6 вересня 1961 р. у складі ради створено відділ розвитку продуктивних сил Південного економічного району, а також перейменовано низку структурних підрозділів: відділ Східних економічних районів – на відділ розвитку продуктивних сил Донецько-Придніпровського економічного району; відділ Центральних і Західних економічних районів – на відділ розвитку продуктивних сил Південно-Західного економічного району.

На виконання постанови Президії АН УРСР від 9 жовтня 1961 р. до ради передали лабораторію кольорових і рідкісних металів Інституту гірничої справи ім. М. М. Федорова АН УРСР, реорганізувавши її у відділ використання рудних родовищ. Постановою Президії АН УРСР від 18 грудня 1961 р. перейменовано відділ комплексних галузевих проблем у відділ міжрайонних виробничих зв'язків і створено у структурі ради відділи гірничо-металургійний та електроенергетики.

Постановою Президії АН УРСР від 26 жовтня 1962 р. у складі ради організовано відділ загальних проблем розміщення продуктивних сил і ліквідовано гірничо-металургійний відділ; на відділ рудних родовищ покладено завдання з дослідження розміщення гірничорудної промисловості, а на відділ розвитку продуктивних сил Донецько-Придніпровського економічного району – дослідження розміщення металургійної промисловості.

Президія АН УРСР постановою від 5 квітня 1963 р. передала раді такі відділи і лабораторії зі штатами: лабораторію паливно-енергетичних балансів Інституту теплоенергетики АН УРСР, реорганізувавши її у відділ паливно-енергетичних балансів; відділ комплексних водогосподарських проблем Інституту гідрології і гідротехніки АН УРСР.

Постановою Президії АН УРСР від 24 травня 1963 р. підтверджено рішення Президії АН УРСР від 5 квітня 1963 р. (протокол № 13, п. 133) про передачу раді лабораторії паливно-енергетичних балансів Інституту теплоенергетики АН УРСР. Її реорганізовано у відділ паливно-енергетичних балансів.

Станом на 1963 р. рада мала таку структуру: 1) відділ загальних проблем розміщення виробничих сил; 2) відділ розвитку виробничих сил Донецько-Придніпровського економічного району; 3) відділ розвитку виробничих сил Південно-Західного економічного району; 4) відділ розвитку виробничих сил Південного економічного району; 5) відділ міжрайонних виробничих зв'язків; 6) відділ трудових ресурсів; 7) відділ економічної кібернетики; 8) відділ електроенергетики; 9) відділ використання рудних родовищ; 10) бібліотека.

Упродовж 1963 р. тривав процес виведення Ради по вивченню продуктивних сил УРСР з системи АН УРСР. Зокрема, у цей період прийнято низку постанов РМ СРСР від 11 квітня 1963 р., РМ УРСР від 28 травня 1963 р., Президії АН УРСР від 3 червня 1963 р. про її підпорядкування Держплану УРСР із завданням стати головною науково-дослідною й координаційною установою та методологічним центром з проблем економічного районування і розміщення продуктивних сил УРСР.

На виконання постанови РМ СРСР від 11 квітня 1963 р. № 436 і РМ УРСР від 28 травня 1963 р. № 643, постановою Президії АН УРСР від 3 червня 1963 р. раду передали Держплану УРСР. У листопаді 1966 р. раду повернуто до АН УРСР із безпосереднім підпорядкуванням Президії АН УРСР.

Раду очолював акад. П. М. Першин.

Редакційно-видавнича рада АН УРСР [1] у 1961–1965 рр. здійснювала керівництво всією видавничою діяльністю АН УРСР. Зокрема, розглядала та затверджувала на підставі подання бюро Відділів наук АН УРСР та ака-

[1] За Статутом АН УРСР від 17 серпня 1963 р. Редакційно-видавнича рада АН УРСР віднесена до установ, що функціонують при Президії АН УРСР. *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1…С. 468–479 (док. № 191).

демічних установ перспективні, річні, квартальні видавничі плани, здійснювала загальний контроль за видавничою діяльністю установ АН УРСР і контролювала вчасне виконання Видавництвом АН УРСР планів випуску видань.

Установа проводила вибіркове обговорення рукописів, перевіряла якість їхнього рецензування; розглядала і затверджувала до друку праці, що видавалися від імені Загальних зборів і Президії АН УРСР; затверджувала плани і склад редакційних колегій спеціальних серій академічної літератури (збірники праць, монографії, довідкові видання та ін.); перевіряла роботу всіх редакцій академічних видань; координувала діяльність Видавництва АН УРСР згідно з рішеннями Загальних зборів і Президії АН УРСР; затверджувала положення та інструкції, обов'язкові для всіх академічних видань; здійснювала арбітраж стосовно виплат авторського гонорару тощо. Пріоритетна увага приділялася поліпшенню якості праць, що публікувалися за одночасного зростання кількості видань та їх тиражності.

Президія АН УРСР своєю постановою від 28 червня 1963 р. ухвалила вважати за необхідне створити у складі ради секції: фізико-технічних і математичних наук; хіміко-технологічних і біологічних наук; суспільних наук.

Постановою Президії АН УРСР від 3 жовтня 1963 р. затверджено таку структуру ради: пленум, секції: фізико-технічних і математичних наук, хіміко-технологічних і біологічних наук, суспільних наук. Постановили також, що у період між засіданнями пленуму оперативне керівництво здійснює бюро ради (голова ради, його заступники і вчений секретар). Також цією постановою затверджено склад пленуму ради: голова ради – акад. В. С. Гутиря, заступники голови ради (керівники секцій РВР АН УРСР) – акад. Ю. О. Митропольський, акад. Р. Є. Кавецький, чл.-кор. І. О. Гуржій і 24 члени ради. Президія АН УРСР зобов'язала раду затвердити склад секцій, створити редколегію науково-популярної літератури і підготувати проєкт Положення про видавничу діяльність АН УРСР.

Раду до 1962 р. очолював акад. М. Ф. Гулий, з 23 березня 1962 р. по 1963 р. – акад. В. М. Глушков, у 1963–1965 рр. – акад. В. С. Гутиря.

Установи при Президії АН УРСР (1961–1965)

Центральна наукова бібліотека АН УРСР *(Державна публічна бібліотека УРСР)* у 1961–1965 рр. виконувала функції інформаційного забезпечення наукових досліджень, здійснювала бібліотечно-бібліографічне обслуговування читачів, проводила науково-методичну роботу у сфері бібліо-

текознавства тощо. В означений період бібліотека здійснювала підготовку фундаментальної бібліографії про життя і творчість Т. Г. Шевченка до 150-річчя від дня його народження, готувала видання про видатних українських учених, публікувала путівники по каталогам цінних і рідкісних книг, рукописних матеріалів і газет, що зберігалися у бібліотеці. Бібліотека очолила підготовку ювілейного видання до 400-річчя книгодрукування. Один із напрямів роботи був пов'язаний із пропагандою книги і бібліотечно-бібліографічних знань шляхом проведення книжкових виставок, лекцій та оглядів. Співробітники бібліотеки складали огляди надходжень нової літератури, готували бібліографічні списки, виставки-календарі, читацькі конференції для широких верств населення.

Упродовж 1961–1965 рр. здійснювалася робота з активізації міжнародного книгообміну. Суттєва увага приділялася розробленню теоретичних і методичних принципів організації книгообміну, поглибленню існуючих контактів із зарубіжними академіями наук, бібліотеками, науковими установами зарубіжних країн, закладами вищої освіти. На 1 січня 1966 р. бібліотека здійснювала міжнародний книгообмін з 1245 науковими установами 62 країн усіх континентів (серед них – 58 академій наук, 133 університети, 66 національних бібліотек).

Постановою Президії АН УРСР від 2 січня 1961 р. у бібліотеці створено кабінет сходознавства, на який поклали завдання: збереження і систематизація фондів сходознавчої літератури та поповнення їх новими книжковими надходженнями; науково-бібліографічне обслуговування вчених, аспірантів і студентів із питань сходознавства; консультування й організація роботи з популяризації літератури із питань сходознавства.

24 травня 1964 р. внаслідок умисного підпалу в бібліотеці сталася пожежа, під час якої втрачено близько 500 тис. од. зб., що становило майже 10 % усього фонду. Від вогню загинула значна частина вітчизняних періодичних видань, російські й українські книжки переважно радянського й дореволюційного періодів, незначна частин зарубіжних журналів XX ст., частина українських книжок з фонду «україніки».

Постановою Президії АН УРСР від 17 липня 1964 р. на виконання постанови ЦК КПУ від 5 червня 1964 р. «Про пожежу, що мала місце в Державній публічній бібліотеці Академії наук УРСР» було розглянуто питання про відбудову приміщень бібліотеки за затвердженим РМ УРСР кошторисом. Цією ж постановою затвердили заходи зі збереження і відновлення книжкового фонду, налагодження роботи читальних залів, перегляду організаційної структури, посилення протипожежної безпеки у ДПБ УРСР і в установах Академії наук, зокрема в усіх приміщеннях, де зберігалися

цінні книги, рукописи, кіноплівки, музейні експонати, а також вогненебезпечні речовини, встановили порядок допуску і перебування в приміщеннях установ АН УРСР, лабораторіях та майстернях працівників і сторонніх осіб. Постановою Президії АН УРСР від 10 жовтня 1964 р. першочерговим завданням визначено завершення відбудови приміщення Державної публічної бібліотеки УРСР і впорядкування та надання у користування читачам її книжкових фондів.

У 1965 р. проведено значну роботу з відновлення, розширення й удосконалення всієї діяльності бібліотеки. Повністю відновлено основне приміщення, придбано сучасне устаткування, впорядковано і відкрито фонди, якими обслуговувалися читачі до пожежі. Важливо, що за рахунок дублетного і резервного фондів вдалося поновити 20 тис. од. зберігання. Бібліотека продовжувала здійснювати довідково-бібліографічну і виставкову роботу. Головним у науковій роботі ЦНБ АН УРСР цього періоду був бібліографічний напрям, що орієнтувався на підготовку бібліографічних покажчиків на допомогу вченим і спеціалістам народного господарства.

Постановою Президії АН УРСР від 22 червня 1965 р. Президія АН УРСР ухвалила надалі Державну публічну бібліотеку УРСР йменувати «Центральна наукова бібліотека Академії наук Української РСР», а постановою Президії АН УРСР від 25 вересня 1965 р. затверджено статут і структуру Центральної наукової бібліотеки АН УРСР у зв'язку зі зміною найменування установи. Одночасно переглянуто структуру ЦНБ АН УРСР. За Статутом бібліотека визначалася як наукова установа, що діє на правах науково-дослідного інституту АН УРСР та є державним книгосховищем усіх творів друку УРСР. У Статуті зазначалося, що бібліотека підпорядковується Президії АН УРСР, загальне керівництво її роботою здійснює Бібліотечна рада при Президії АН УРСР, а безпосередньо бібліотеку очолює директор, якого призначає Президія АН УРСР.

На 1 січня 1966 р. книжкові фонди бібліотеки склали 558 1651 од. без урахування втрат від пожежі. Президія ЦК КПУ прийняла рішення про будівництво нового приміщення бібліотеки.

На кінець 1965 р. бібліотека мала таку структуру: 1) відділ іноземного комплектування; 2) відділ обробки та алфавітних каталогів; 3) відділ рукописів; 4) відділ систематизації; 5) науково-методичний відділ; 6) відділ вітчизняного комплектування; 7) відділ спецфондів; 8) відділ фондів; 9) відділ рідкісних і цінних книг; 10) відділ обмінно-резервного фонду; 11) газетний відділ; 12) відділ естетики і репродукції; 13) відділ бібліографії; 14) відділ обслуговування читачів; 15) відділ нот. До структури бібліотеки входила Подільська філія.

Бібліотеку очолював до червня 1964 р. к. е. н. В. С. Дончак, з 12 червня 1964 р. Президія АН УРСР поклала тимчасове виконання обов'язків директора бібліотеки на М. П. Рудя. З 4 вересня 1964 р. Президія АН УРСР призначила директором бібліотеки І. С. Черненка.

Головна редакція Української радянської енциклопедії здійснювала підготовку фундаментальних енциклопедичних видань. У 1961–1965 рр. продовжено підготовку і публікацію Української радянської енциклопедії, яка комплексно висвітлювала досягнення УРСР у галузі економіки, науки, культури, мистецтва і була систематизованим зведенням знань з соціально-економічних, природничих і технічних наук. Упродовж 1961–1965 рр. підготовлено та опубліковано 13 томів Української радянської енциклопедії (1961 р. – 4, 5, 6 томи; 1962 р. – 7, 8, 9, 10 томи; 1963 р. – 11, 12, 13, 14 томи; 1964 р. – 15, 16; 1965 р. – 17 том). Останній, 17 том, цілковито присвячений УРСР. Колектив Головної редакції у 1965 р. провів значну роботу з виконання постанови Президії АН УРСР від 17 лютого 1965 р. «Про заходи з організації обговорення макета 17 тому "УРЕ" і випуск його тиражу у світ». Науково-редакційним колективом було вивчено близько 6 тис. зауважень і пропозицій, які надійшли від науково-дослідних установ АН УРСР та інших організацій республіки. Після врахування понад 3 тис. пропозицій до тексту макета, 17 том «Українська Радянська Соціалістична Республіка» у вересні 1965 р. було опубліковано. Продовжувалася підготовка «Алфавітно-іменного покажчика» – довідкового тому до всього видання Української радянської енциклопедії. Загальний обсяг Української радянської енциклопедії склав 634 друк. арк. Видання вмістило 16 тис. ілюстрацій, 850 карт. Кожен том видано тиражем 80 тис. екземплярів. Головна редакція Української радянської енциклопедії завершила реалізацію безпрецедентного проєкту – публікацію «Української Радянської Енциклопедії» – першого багатотомного вітчизняного енциклопедичного видання всеукраїнського масштабу.

З 1962 р. розпочалася реалізація масштабного енциклопедичного проєкту «Історія міст і сіл Української РСР» у 26 томах. Підготовка цього багатотомного видання розпочалася на виконання постанови ЦК КПУ від 29 травня 1962 р. № 16/18-з «Про видання «"Історії міст і сіл Української РСР"». До підготовки видання було залучено близько 100 тис. фахівців різного профілю. Видання повинно було в енциклопедичній формі висвітлити історію українських міст, сіл, областей і районів.

Для підготовки видання було створено Головну редакційну колегію на чолі з заступником голови РМ УРСР П. Т. Троньком, до складу якої уві-

йшли фахівці-соціогуманітарії. Колегія займалася опрацюванням наукових засад видання, виявляла джерела, розподіляла обов'язки між учасниками проєкту тощо.

До підготовки видання було залучено фактично всі академічні установи соціогуманітарного профілю. 6 лютого 1963 р. Головною редакційною колегією «Історії міст і сіл Української РСР» за участю широкого кола установ, затверджено методичні вказівки обласним редколегіям, міським і районним комісіям щодо написання «Історії міст і сіл Української РСР». В Інституті історії АН УРСР було створено спеціальний відділ історії міст і сіл УРСР, який здійснював науково-методичне керівництво підготовкою авторськими колективами в областях окремих томів цього видання. ЦК КПУ 5 лютого 1964 р. поклало керівництво у республіці з підготовки «Історії міст і сіл Української РСР» на Головну редакційну колегію, Інституту історії АН УРСР доручили здійснювати наукове і науково-методичне керівництво роботою над томами майбутнього видання, а Головній редакції Української радянської енциклопедії доручили видання усіх 26 томів цього видання.

На цьому ж засіданні ЦК КПУ схвалено зміни у складі редакційної колегії «Історії міст і сіл Української РСР», зокрема, до неї введено додатково М. П. Бажана (заступник голови), І. К. Білодіда, Ю. Ю. Кондуфора, С. М. Королівського, О. К. Кошика, І. Д. Назаренка, О. А. Парасунька, В. М. Терлецького і Ф. П. Шевченка та виведено зі складу редколегії низку осіб.

Фактично робота над виданням розпочалася з 1965 р. після вирішення усіх організаційних питань. У вересні 1965 р. завершено редагування тому «Харківська область», який 3 лютого 1967 р. підписано до друку.

У 1964 р. Головна редакція приступила до підготовки «Українського радянського енциклопедичного словника» (УРЕС) у трьох томах, покликаного у науково-популярній формі викласти відомості з усіх галузей знань та про Україну.

Постановою Президії АН УРСР від 17 липня 1964 р. з метою забезпечення виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 13 березня 1964 р. «Про заходи по звершенню видання Української Радянської Енциклопедії та підготовку і видання іншої енциклопедичної літератури» винесено подяку колективу Головної редакції УРЕ і заслухано доповідь головного редактора УРЕ акад. М. П. Бажана про закінчення підготовки 16 і 17 томів видання, про роботу з підготовки УРЕС у трьох томах і затверджено Головну редакційну колегію УРЕС під керівництвом акад. М. П. Бажана.

У 1964 р. з метою підготовки видання розпочато підготовку статей, зокрема, про провідних діячів окремих галузей науки, культури, мистецтва,

військових і політичних діячів. Також розпочато підготовку ілюстрацій, карт, схем, портретів, репродукцій картин, географічних та історичних карт.

Відповідно до постанови РМ УРСР від 28 серпня 1965 р. «Про видання «Історії українського мистецтва» Головна редакція Української радянської енциклопедії проводила роботу з підготовки цієї фундаментальної шеститомної праці. Постановою Президії АН УРСР від 25 вересня 1965 р. затвердили головну редколегію під керівництвом акад. М. П. Бажана і доручили їй залучити до роботи над виданням науковців Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського АН УРСР спільно з Інститутом теорії, історії та перспективних проблем радянської архітектури при Держбуді СРСР. Підготовка видання передбачала ретельну підготовчу роботу: розробку програм, збирання літературного, архівного та фактологічного матеріалу. До кінця 1965 р. було вирішено низку науково-методичних питань, художнього і поліграфічного оформлення видання і підготовки рукопису першого тому видання для передачі до друку.

Постановою Президії АН УРСР від 28 лютого 1964 р. ухвалено низку рішень, спрямованих на своєчасну підготовку видання «Історія Академії наук Української РСР», загальним обсягом 60 авт. арк. Підготовку до видання «Історії Академії наук Української РСР» доручили Головній редакції Української радянської енциклопедії. Цією ж постановою затверджено склад редакційної колегії монографії (головний редактор акад. Б. Є. Патон). До кінця 1965 р. Головна редакція отримала від авторів 60 начерків із 105 про окремі галузі науки, 29 статей із 48 про науково-дослідні установи АН УРСР і приступила до їхнього редагування. Одночасно авторський колектив підготував близько 100 із 420 біографічних статей до видання.

У 1964 р. відбулася реорганізація науково-редакційного апарату Головної редакції, удосконалено структуру, проведено укрупнення галузевих редакцій. Постановою Президії АН УРСР від 25 вересня 1965 р. реорганізовано редакцію мистецтв на редакцію «Історії українського мистецтва» і затверджено завредакції к. мист. В. А. Афанасьєва.

Станом на 1 листопада 1965 р. установа мала таку структуру: 1) адміністративно-управлінський персонал; 2) редакція історії; 3) редакція літератури; 4) редакція історії українського мистецтва; 5) редакція історії партії, філософії і права; 6) редакція «Історія міст і сіл УРСР».

Головним редактором УРЕ був акад. М. П. Бажан.

Видавництво «Наукова думка» АН УРСР і Державного комітету РМ УРСР по пресі *(Видавництво АН УРСР)* у 1961–1965 рр. спрямовувало діяльність на вчасне виконання планів із випуску друкованої продукції,

оновлення власної матеріально-технічної бази, покращення якості наукових праць, що готувалися до друку, як за тематикою, так і змістом. Видавництвом готувалися до друку і публікувалися підготовлені академічними вченими фундаментальні видання з різних галузей наукового знання, твори класиків української літератури, науково-довідкова література, збірники наукових праць, періодичні видання, розрахована на широке коло читачів науково-популярна література тощо.

У 1961 р. Видавництво АН УРСР випустило у світ до ювілею Т. Г. Шевченка сьомий том (перша і друга книги) «Повного зібрання творів Т. Г. Шевченка в десяти томах» і перший том його «Художньої спадщини». Важливою подією стала публікація збірника українських історичних пісень, у якому вміщено близько 800 творів із коментарями і 166 – з мелодіями. Значну роботу проведено з випуску низки мовознавчих праць. Зокрема, опубліковано «Курс історії української літературної мови» т. II (радянський період). Суттєвим внеском в історію держави і права стала публікація «Історії держави і права Української РСР (1917–1960)». Значну наукову цінність мали праці В. О. Голобуцького «Запорізька Січ в останні часи свого існування (1734–1775)», унікального видання «Документи Богдана Хмельницького (1648–1657)» та багато інших.

Упродовж 1961–1965 рр. збільшилася кількість наукових журналів, що випускалися АН УРСР. Якщо у 1961 р. АН УРСР видавала 17 журналів, то у 1965 р. з 22 журналів АН УРСР 21 видавався Видавництвом «Наукова думка». З січня 1961 р. почав видаватися новий журнал «Порошковая металлургия», з січня 1962 р. «Український фізичний журнал» став щомісячним, а з 1 липня 1962 р. щомісячно почав видаватися «Украинский химический журнал». Відповідно до рішень директивних органів від січня 1965 р. АН УРСР розпочала видавництво нових журналів – «Кібернетика», «Физико-химическая механика материалов». «Теоретическая и экспериментальная химия», «Гидробиологический журнал». У 1965 р. замість двомісячного журналу «Прикладна механіка» почав виходити щомісячний журнал «Прикладная механика». З двомісячних у щомісячні перетворено «Український історичний журнал», «Радянське літературознавство», «Радянське право». У 1965 р. повністю перебудовано роботу з видання наукових збірників: замість збірників праць окремих науково-дослідних установ видано 81 випуск республіканських міжвідомчих тематичних наукових і науково-технічних збірників, об’єднаних у 39 серій.

У 1962 р. вперше у плані Видавництва АН УРСР окремі самостійні розділи зайняли довідкова і науково-популярна література. Серед таких видань «Краткий справочник по химии» (І. Т. Гороновський), «Механичес-

кие испытания металлов. Справочник» (І. Г. Дондик), «Вредители и болезни плодово-ягодных культур. Справочник» та ін.

Позитивною тенденцією у роботі Видавництва АН УРСР в означений період стало чимале покращення реалізації книжкової продукції. У 1963 р. продовжилося видання праць, присвячених 150-річчю від дня народження Т. Г. Шевченка, серед яких фототипічне відтворення унікального екземпляра першого видання «Кобзаря» (1840). Помітною подією стало видання двох томів праць Б. Д. Грінченка і третього тому літературного надбання І. Я. Франка. Випуском шостого тому завершено видання українсько-російського словника, восьмий том повного десятитомного зібрання творів Т. Г. Шевченка і другий том його «Мистецької спадщини».

Покращилося художнє оформлення і поліграфічне виконання академічних видань. У 1964 р. Видавництво «Наукова думка» отримало за ІІ том «Мистецької спадщини» Т. Г. Шевченка першу премію на Всесоюзному конкурсі і другу – на Республіканському конкурсі. За своєчасне і високоякісне видання літератури до 150-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка Республіканський Шевченківський ювілейний комітет нагородив Видавництво АН УРСР Великою ювілейною медаллю.

З 1 січня 1964 р. Видавництво АН УРСР реорганізовано у Видавництво «Наукова думка» з подвійним підпорядкуванням АН УРСР і Державному комітету РМ УРСР по пресі. З цього часу розпочалося постійне зростання кількості назв книг, що випускалися, їхніх обсягів і тиражів.

Видавництво очолював М. Л. Карпенко.

Київська друкарня АН УРСР здійснювала випуск академічних друкованих праць. У цей період збільшувалися виробничі площі та встановлювалося нове технологічне обладнання, реалізовувалися заходи з розширення виробничих потужностей друкарні, зокрема, друкарського і поліграфічного цехів.

Постановою Президії АН УРСР від 22 серпня 1963 р. палітурну майстерню друкарні з 1 вересня 1963 р. передано у підпорядкування Державній публічній бібліотеці УРСР, об’єднавши її з відділом госпрозрахункового обслуговування бібліотеки.

У 1964 р. Академія наук була позбавлена власної поліграфічної бази, а друкарню передано у підпорядкування Державного комітету РМ УРСР по пресі [1]. Враховуючи специфічність і складність поліграфічного виконан-

[1] У 1963 р. в УРСР відбулася перебудова видавничої справи. 3 жовтня 1963 р. створено Державний комітет РМ УРСР по пресі, діяльність якого була пов’язана із керівництвом поліграфією, видавничою справою і книжковою торгівлею. Державному комітету

ня замовлень Видавництва «Наукова думка» Президія АН УРСР вважала за необхідне мати в Академії наук власну поліграфічну базу і неодноразово порушувала перед директивними органами питання про повернення АН УРСР академічних друкарень.

Друкарню очолював у 1961 р. В. А. Самолюк, з 21 квітня 1961 р. – Я. П. Івченко.

***Львівська друкарня АН* УРСР** забезпечувала друк поліграфічної продукції (монографії, збірники, матеріали конференцій, брошури, журнали тощо) академічних установ, розміщених у західних областях УРСР. Реалізовувалися заходи зі збільшення потужності поліграфічної бази. У 1964 р. Академія наук була позбавлена власної поліграфічної бази, а друкарню передано у підпорядкування Державного комітету РМ УРСР по пресі.

Друкарню очолював А. В. Грінблат.

Книгарня АН УРСР розпочала повноцінну роботу у 1962 р. за адресою: м. Київ, вул. Кірова, 4 і підпорядковувалася Видавництву АН УРСР (з 1 січня 1964 р. Видавництво «Наукова думка» АН УРСР і Державного комітету РМ УРСР по пресі). Книгарня основним завданням мала пропаганду і розповсюдження наукової літератури серед широких верств населення.

Президія АН УРСР вживала заходів з упорядкування зовнішнього оформлення книжкового магазину, яке відображало б найновіші досягнення провідних галузей науки і техніки та у дохідливій формі розкривало видавничу діяльність Академії наук УРСР. Зокрема було прийнято рішення оформити вітрини літературою за тематичною ознакою з тим, щоб вітрини магазину представляли галузі наук: машинознавство, металокераміка і металургія; фізика, математика, механіка, теплотехніка і електротехніка; хімія і геологія; філософія і право; економіка, історія і археологія; літературознавство, мистецтвознавство і мовознавство; біологія, зоологія і ботаніка.

Книгарню очолював І. О. Богатиренко.

РМ УРСР по пресі були підпорядковані організації, які перебували у віданні низки міністерств, відомств і закладів вищої освіти УРСР. Відповідно до Акту про передачу у відання Державному комітету РМ УРСР по пресі друкарні Видавництва Академії наук УРСР і Акту про передачу у відання Державному комітету РМ УРСР по пресі Львівської друкарні АН УРСР, академічні друкарні були передані вищезазначеному комітету (*Див.*: ЦДАВО України. Оп. 2. Ф. 4607. Спр. 57, 73).

Ради, комітети та комісії при Президії АН УРСР [1]

Бібліотечна рада при Президії АН УРСР *(Бібліотечна комісія при Президії АН УРСР)* у 1961–1965 рр. продовжувала здійснювати організаційно-методичне керівництво роботою бібліотек науково-дослідних установ АН УРСР, сприяла активізації та поліпшенню керівництва роботою Державної публічної бібліотеки УРСР (з 22 червня 1965 р. – Центральна наукова бібліотека АН УРСР), здійснювала керівництво науковими бібліотеками установ АН УРСР, проводила роботу з посилення зв'язку з науковими установами, видавничими, книгорозподільчими і книготорговельними установами республіки.

Президія АН УРСР постановою від 15 січня 1964 р. реорганізувала Бібліотечну комісію при Президії АН УРСР у Бібліотечну раду при Президії АН УРСР. Цією ж постановою затверджено структуру ради та її склад: бюро; секції бібліотек установ фізико-технічних і математичних наук, хіміко-технологічних і біологічних наук, суспільних наук; бібліотечна комісія; бібліотекознавча комісія. До складу бюро Бібліотечної ради увійшло 10 осіб під керівництвом віцепрезидента АН УРСР, академіка І. К. Білодіда. Секцію фізико-технічних і математичних наук затверджено у складі чотирьох осіб під керівництвом к. ф.-м. н. В. М. Шевело. До Секції хіміко-технологічних і біологічних наук увійшло чотири особи під керівництвом к. мед. н. М. Л. Горбач. Секція суспільних наук затверджена у складі чотирьох осіб під керівництвом чл.-кор. П. М. Попова. Склад бібліографічної комісії затверджено у кількості трьох осіб під керівництвом вченого секретаря Бібліотечної ради, завідувачки науково-методичного кабінету бібліотекознавства ДПБ УРСР В. О. Резнікової.

Постановою Президії від 31 березня 1964 р. затверджено Положення про Бібліотечну раду при Президії Академії наук УРСР, відповідно до якого рада функціонує як дорадчий орган Президії АН УРСР, що здійснює загальне керівництво бібліотеками системи АН УРСР. Визначено основні завдання Бібліотечної ради: здійснення методичного керівництва діяльністю бібліотек АН УРСР; забезпечення організації мережі бібліотек АН УРСР та її розвитку; спрямування роботи бібліотек наукових установ АН УРСР на виконання планів наукової роботи; вивчення роботи бібліотек науково-дослідних установ; сприяння впровадженню в практику

---

[1] У списку подаються ради, комітети, комісії, які функціонували на постійній основі. У списку не подається інформація про наукові ради по проблемах, координованих АН УРСР, що функціонували при Відділах наук АН УРСР.

роботи бібліотек нових досягнень механізації бібліотечних процесів; забезпечення керівництва роботою з підвищення кваліфікації бібліотечних працівників; сприяння розповсюдженню кращого досвіду роботи бібліотек наукових установ АН УРСР.

Президія АН УРСР 16 жовтня 1964 р. заслухала й обговорила доповідь голови Бібліотечної ради АН УРСР акад. І. К. Білодіда про відновлення Державної публічної бібліотеки УРСР після пожежі, що мала місце 24 травня 1964 р., і постановила вважати першочерговим завданням завершення відбудови приміщення Державної публічної бібліотеки УРСР і упорядкування та надання читачам її книжкових фондів у встановлені урядом строки.

Комісію очолював у 1961 р. акад. М. Ф. Гулий, у 1962–1963 рр. акад. М. П. Семененко, з 15 січня 1964 р. Бібліотечну раду очолив акад. І. К. Білодід.

Українське відділення Радянського національного об'єднання істориків природознавства і техніки АН УРСР об'єднувало у своєму складі понад 400 осіб, серед яких – 50 дійсних членів і членів-кореспондентів АН УРСР і понад 230 докторів і кандидатів наук.

Відділення продовжувало роботу за напрямами: встановлення контактів між науковими організаціями, авторськими колективами і окремими особами, які працювали у галузі історії природознавства і техніки; координація робіт і складання планів наукових досліджень з історії природознавства та техніки; сприяння публікації наукових праць; організація нарад і конференцій; популяризація досягнень науки і техніки серед широкого загалу.

Упродовж 1961–1965 рр. проводилася наукова робота фахівцями різноманітних галузей природознавства і техніки у рамках діяльності секцій: історії гірничої справи та металургії; історії механіки і машинобудування; історії енергетики; історії будівельної техніки та архітектури; історії математики; історії геології; історії біології; історії авіації та космонавтики; комплексних проблем наукознавства; історії фізики.

В означений період здійснювалася підготовка рукопису тритомної монографії «Історія технічного розвитку вугільної промисловості Донбасу»; проводилася робота над збірником з історії геологорозвідки України; здійснювалася підготовка видання «Техніка» – книги нарисів історії авіації України.

Відділення організовувало і проводило урочисті ювілейні засідання та наукові сесії, присвячені знаковим подіям. За постановою Пре-

зидії АН УРСР від 10 березня 1962 р. почав видаватися друкований орган відділення – міжвідомчий республіканський збірник «Нариси з історії техніки і природознавства» у кількості два випуски на рік, обсягом 10 друк. арк.

У X Міжнародному конгресі з історії науки, який відбувався з 26 серпня по 2 вересня 1962 р. у США, брав участь відомий наукознавець і член відділення к. т. н. Г. М. Добров, а 17–21 вересня 1963 р. у Польщі він виступив із доповіддю на I Міжнародному симпозіумі з загальних проблем історії науки і техніки. З 24 по 31 серпня 1965 р. у Польщі у XI Міжнародному конгресі з історії науки брали участь шість українських учених. У 1965 р. члени Українського відділення брали участь у Всесоюзній конференції з історії природознавства і техніки, а також зробили доповіді на I Закавказькій і III Прибалтійській конференціях істориків науки і техніки.

Зі створенням 8 березня 1963 р. на базі відділу історії математики та відділу історії техніки в Інституті історії АН УРСР сектора історії природознавства та техніки під керівництвом акад. Й. З. Штокала відділення розпочало здійснювати наукову роботу також у взаємодії з цим структурним підрозділом.

У 1965 р. членами-кореспондентами Міжнародної академії історії науки обрані українські вчені – акад. Й. З. Штокало і к. т. н. Г. М. Добров, що засвідчило високий міжнародний авторитет українських наукознавців.

Відділення очолював акад. К. К. Хрєнов.

Відділення Товариства «Знання» УРСР в АН УРСР. Наукові установи Академії брали активну участь у лекційній роботі Товариства «Знання» УРСР. Президія АН УРСР постановою від 3 грудня 1963 р. зобов'язала Раду науково-технічної пропаганди АН УРСР створити відділення Товариства «Знання» УРСР у системі Академії наук і забезпечити регулярну роботу лекторію «Академічні читання» з циклами лекцій із найважливіших наукових проблем, організувати силами провідних академічних учених виступи на підприємствах, лекції, консультації, висвітлювати досягнення науки у пресі та засобах масової інформації та взяти участь у підготовці «Золотої книги» для відзначення діячів науки і культури.

На засіданні Президії АН УРСР 26 лютого 1964 р., участь у якому брав заступник керівника Товариства «Знання» УРСР Г. В. Кузовков, обговорено напрями спільної роботи академічних установ Товариства «Знання» УРСР, зокрема у царині популяризації наукових знань серед широких верств населення.

За результатами цього засідання Президія АН УРСР ухвалила рішення не пізніше як 10 квітня 1964 р. створити в АН УРСР відділення Товариства «Знання» УРСР на правах районного відділення, підпорядкувавши його правлінню Київського міського відділення Товариства «Знання». Керівним органом Академії ухвалено низку заходів із посилення лекційної роботи провідними академічними вченими і прийнято рішення підготувати до 10 травня 1964 р. та видати каталог лекцій наукових працівників АН УРСР і розіслати його зацікавленим організаціям.

Постановою Президії АН УРСР від 4 листопада 1965 р. прийнято рішення про публікацію з 1966 р. спільного з Товариством «Знання» УРСР видання «Наука і культура» обсягом 40 обл.-вид. арк. і тиражем 100 тис. прим. Цією постановою затверджено редакційну раду щорічника під керівництвом акад. Ф. Д. Овчаренка, який був головою правління Товариства «Знання» УРСР. Це видання під назвою «Україна. Наука і культура» виходить і дотепер.

Рада по координації науково-дослідних робіт з природничих і гуманітарних наук УРСР функціонувала як республіканський орган, створений з метою забезпечення розвитку наукових досліджень з природничих і гуманітарних наук усіх науково-дослідних установ і закладів вищої освіти республіки, поліпшення впроваджень досягнень науки у практику, планування наукових досліджень і ліквідації зайвого паралелізму.

Діяльність ради здійснювалася у методичній взаємодії з Державним комітетом РМ УРСР по координації науково-дослідних робіт. Головні напрями роботи ради полягали у забезпеченні подальшого розширення досліджень у галузі природничих і гуманітарних наук у республіці відповідно до завдань, постанов і директив державних органів влади; координації діяльності науково-дослідних установ і закладів вищої освіти, а також забезпеченні безперервності досліджень до впровадження їх результатів у практику; контролі за виконанням найважливіших наукових досліджень із природничих і гуманітарних наук та впровадженні їх результатів у народне господарство.

Періодично організовувалися розширені засідання ради, присвячені перспективному розвитку науково-дослідних робіт із проблем природничих і суспільних наук у республіці. Працювало також бюро Ради по координації науково-дослідних робіт з природничих і гуманітарних наук УРСР, на засіданнях якого розглядалися питання розвитку робіт з окремих галузей науки, за результатами чого затверджувалися заходи зі зміцнення зв’язків академічних установ із закладами вищої освіти республіки.

Постановою Президії АН УРСР від 11 травня 1964 р. затверджено оновлений склад ради у кількості 28 осіб під керівництвом президента АН УРСР акад. Б. Є. Патона. Цією ж постановою визначено, що до її складу входять також усі голови наукових рад з проблем і голови секцій союзних наукових рад з проблем.

Наукова рада з питань охорони природи, раціонального використання та відтворення природних багатств АН УРСР мала координаційні функції з комплексу питань, пов'язаних із охороною довкілля, раціонального використання природних ресурсів. Рада готувала пропозиції та рекомендації для органів влади відповідно до профілю своєї діяльності.

Члени ради брали участь у наукових заходах з охорони природи. У 1965 р. відбулося два засідання ради, на яких обговорено питання підготовки та проведення Всесоюзної конференції по охороні природи (травень, 1966 р.), а також питання, пов'язані з відновленням Кримського держзаповідника, Карпатського і Дунайського заповідників (підготовлено відповідну доповідну записку до РМ УРСР); підготовлені та надіслані Комісії законодавчих пропозицій РМ СРСР пропозиції про основи використання лісів та ін. У 1965 р. члени ради брали активну участь у підготовці та проведенні III з'їзду з охорони природи, міжобласної наради з охорони природи Півдня України (м. Одеса), зональній конференції фауни Півдня СРСР (м. Кишинів, Молдова) та ін.

Постановою Президії АН УРСР від 10 лютого 1965 р. постійним місцем розміщення і базою для роботи ради визначено ЦРБС АН УРСР.

Раду очолював д. б. н. Є. М. Кондратюк, з 16 листопада 1965 р. – д. б. н. І. Т. Сокур.

Рада науково-технічної пропаганди АН УРСР у 1961–1965 рр. проводила роботу з популяризації та пропаганди наукових знань серед широких верств населення. У цьому контексті організовувалися тематичні лекції, доповіді та семінари, виступи лекторів, публікувалися статті в газетах та журналах тощо. Провідні вчені АН УРСР виступали з циклами лекцій («Академічні читання») з актуальних наукових проблем. На підприємствах, в установах та організаціях проводилися тематичні вечори, присвячені важливим проблемам науки і техніки, охорони природи, медицини.

Рада брала активну участь у заходах АН УРСР, присвячених 150-річчю від дня народження Т. Г. Шевченка: організовувала широку популяризаторську роботу з виступами у пресі, по радіо і телебаченню, лекції і до-

повіді серед громадськості. Активною була робота ради у лекційній пропаганді Товариства «Знання» УРСР і створенні відділення Товариства «Знання» УРСР в АН УРСР.

Велике значення у справі популяризації наукових здобутків мало також участь колективів АН УРСР у Виставці передового досвіду в народному господарстві УРСР. Суттєва увага спрямовувалася на науково-популяризаторську роботу у військових частинах, де провідні академічні вчені виступали з лекціями, доповідями, повідомленнями.

У жовтні 1964 р. рада організувала триденний загальноакадемічний семінар з обговорення тогочасних проблем діяльності служб із забезпечення науковою інформацією.

Раду очолював у 1961 р. акад. В. М. Корецький, з 7 липня 1961 р. – акад. В. С. Гутиря.

Рада по координації наукової діяльності установ АН УРСР (у діловодних документах періоду 1961–1965 рр. згадується також під назвою Рада по координації наукової діяльності при Президії АН УРСР– без юридичного підтвердження про зміну назви) здійснювала координацію науковою діяльністю академічних установ. Рада працювала у тісній співпраці з комісіями з координації наукової діяльності за провідними загальноакадемічними проблемами і проблемами, що координувалися у Відділах наук АН УРСР, а також Радою по координації наукової діяльності академій наук союзних республік АН СРСР і філіалів АН СРСР.

У 1961–1965 рр. рада здійснювала загальне керівництво підготовкою до видання складених групами вчених АН УРСР записок про розвиток наукових досліджень з важливих наукових проблем і напрямів на 1959–1965 рр.

Раду очолював акад. М. П. Семененко.

Наукова рада по виставках робіт АН УРСР (у діловодних документах періоду 1961–1965 рр. згадується також під назвою Рада по виставках робіт АН УРСР– без юридичного підтвердження про зміну назви) створена за постановою Президії АН УРСР від 11 липня 1963 р. з метою визначення основних напрямів роботи наукових установ з показу найновіших досягнень науки і техніки на виставках та затвердження учасників виставок. Академія наук демонструвала наукові розробки установ на Виставці досягнень народного господарства СРСР і Виставці передового досвіду в народному господарстві УРСР. Установи готували пропозиції щодо демонстрації своїх розробок на зазначених виставках і подавали їх на остаточ-

не погодження і затвердження до ради. У павільйоні «Наука» на Виставці передового досвіду в народному господарстві УРСР постановою Президії АН УРСР від 17 липня 1964 р. ухвалено рішення з 1965 р. створити постійну виставку робіт АН УРСР. В означений період рада здійснювала підготовку до Всесвітньої виставки 1967 р.

Раду очолював акад. П. М. Першин, з 26 серпня 1964 р. – акад. М. П. Семененко.

Музейна рада при АН УРСР створена постановою Президії АН УРСР від 17 лютого 1965 р. на виконання постанови Президії АН УРСР від 26 грудня 1963 р. «Про створення Музею природи в системі Академії наук» з метою поліпшення стану музейної справи в Академії наук та для координації роботи природничих музеїв академічних установ.

До ради увійшли 12 осіб: чл.-кор. І. Г. Підоплічко, акад. В. Г. Бондарчук, к. б. н. В. П. Шарпило, к. б. н. М. М. Щербак, д. б. н. М. А. Воїнственський, д. б. н. Є. М. Кондратюк, д. г.-м. н. П. Л. Шульга, к. б. н. Д. Н. Доброчаєва, к. б. н. В. М. Кондратьєва, к. б. н. А. Л. Путь, к. б. н. В. І. Таращук.

Раду очолював чл.-кор. І. Г. Підплічко.

Комітет науково-технічної і фізико-математичної термінології АН УРСР *(Комісія по створенню галузевих термінологічних словників при Президії АН УРСР).*Комітет працював за активної участі Інституту мовознавстві ім. О. О. Потебні АН УРСР, який вважав за доцільне розгортання роботи з наукової термінології з усіх галузей знань. Актуальним було питання вироблення системного підходу до вивчення термінології, що обговорювалося провідними українськими академічними мовознавцями. Робота комітету у 1961–1965 рр. спрямовувалася на розробку технічної, фізико-математичної та наукової термінології. Комітет затверджував проспекти словників, їх обсяги і терміни передавання до друку, організовував рецензування, узгоджував термінологію у споріднених галузях науки, розробляв питання уніфікації термінології.

У 1961 р. видано «Російсько-український технічний словник» з реєстром 80 тис. слів-термінів, який став першою спробою зібрання та упорядкування найуживанішої тогочасної української термінології з основних галузей промисловості – гірничої, металургійної, металообробної, машинобудівної, будівельної, хімічної, електротехнічної, а також галузей легкої промисловості, термінології основних наук (хімії, фізики, математики тощо).

Постановою Президії АН УРСР від 15 березня 1963 р. Комісію по створенню галузевих термінологічних словників при Президії АН УРСР

реорганізовано у Комітет науково-технічної і фізико-математичної термінології АН УРСР.

Головою комітету був акад. Й. З. Штокало.

Міжвідомчий геофізичний комітет створено при Президії АН УРСР постановою Президії АН УРСР від 15 травня 1961 р. на виконання розпорядження РМ СРСР від 11 січня 1961 р. № 70-р і РМ УРСР від 18 березня 1961 р. № 269-р шляхом реорганізації оргкомітету по проведенню Міжнародного геофізичного року – Міжнародної геофізичної служби при Президії АН УРСР. Президія АН УРСР 24 червня 1963 р. прийняла постанову, якою затвердила структуру АН УРСР, і на виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 28 червня 1963 р. доручила головам Відділів наук АН УРСР подати матеріали про реорганізацію інститутів, зокрема Міжвідомчий геофізичний комітет АН УРСР було включено до структури Відділу наук про Землю і Космос АН УРСР.

На комітет були покладені завдання: а) координація комплексних досліджень у галузі геофізики та астрономії, що проводяться всіма установами й організаціями, розташованими на території УРСР; б) організація робіт із наукового узагальнення, практичного освоєння та публікації матеріалів, одержаних за період проведення спостережень за програмою Міжнародного геофізичного року – Міжнародної геофізичної служби, а також у наступні роки; в) міжнародний обмін геофізичними матеріалами та публікаціями через Міжвідомчий геофізичний комітет при Президії АН СРСР; г) проведення щорічних республіканських нарад з підбиття підсумків наукових досліджень у галузі геофізики та астрономії; д) щорічне видання «Інформаційного бюлетеня» Міжвідомчого геофізичного комітету при Президії АН УРСР, в якому висвітлювати основні результати геофізичних та астрономічних досліджень, виконаних ученими України. Редакційно-видавничу раду АН УРСР Президія АН УРСР зобов’язала передбачати у своїх планах щорічне видання «Інформаційного бюлетеня» Міжвідомчого геофізичного комітету при Президії АН УРСР обсягом 15 друк. арк. за рахунок Інституту геофізики АН УРСР. Положенням про комітет визначено, що у взаємодії з зарубіжними організаціями він може використовувати найменування «Геофізичний комітет УРСР».

Спільно з установами АН УРСР комітет брав участь у дослідженнях у рамках програми Міжнародного року спокійного Сонця. У 1965 р. було проведено нараду геофізиків та астрономів України за підсумками роботи за цією програмою. Члени комітету, крім значної консультативної та

науково-пропагандистської роботи, брали участь у роботі геофізичної комісії Карпато-Балканської геологічної асоціації. Комітетом видано бюлетень «Геофізика та астрономія», прочитано велику кількість лекцій і надано значну кількість консультацій установам.

Комітет очолював акад. С. І. Субботін.

Комісія по проблемах використання вибуху в народному господарстві АН УРСР створена постановою Президії АН УРСР від 1 березня 1963 р. у складі 7 осіб: чл.-кор. Г. С. Писаренко, д. т. н. С. В. Малашенко, д. т. н. В. В. Недін, к. т. н. В. П. Алексєєвський, к. т. н. О. О. Вовк, к. т. н. М. Ф. Друкований, к. т. н. М. Г. Остапенко.

Комісію створено для здійснення практичних заходів з керівництва і координації наукових досліджень із використання вибуху у різних галузях народного господарства (у гірській промисловості при розробці вугілля, руди та інших корисних копалин, будівництві гідротехнічних споруд, проходженні тунелів, боротьбі з лісовими і степовими пожежами, сільському господарстві, будівництві тощо). Комісія координувала свою роботу з Науковою радою по проблемі народногосподарського використання вибуху при Відділі технічних наук АН УРСР, яку очолював д. т. н. С. В. Малашенко.

З метою забезпечення проведення академічними установами експериментальних робіт Президією АН УРСР прийнято рішення про організацію експериментальної бази вибухових досліджень АН УРСР у районі с. Глеваха на території науково-виробничої бази «Нові культури» ЦРБС АН УРСР.

Комісію очолював чл.-кор. Г. С. Писаренко.

Комісія з питань біомінеральних добрив АН УРСР створена постановою Президії АН УРСР від 26 травня 1964 р. з метою координації і науково-методичного керівництва роботами з виготовлення, випробування і вивчення біомінеральних добрив в УРСР, розробки пропозицій, контролем за виконанням тематичних планів і впровадженням біомінеральних добрив у сільське господарство. Цією ж постановою затверджено склад комісії у кількості 18 осіб: акад. Ф. Д. Овчаренко (голова комісії), к. б. н. В. Т. Смалій (заступник голови комісії), акад. П. А. Власюк, чл.-кор. Л. Й. Рубенчик, чл.-кор. Л. А. Кульський, д. с.-г. н. С. М. Московець, д. с.-г. н. Л. А. Христева, к. х. н. В. Ю. Третинник, к. х. н. О. М. Когановський, к. с.-г. н. О. Б. Рубашов, начальник виробничого відділу Управління хімічної промисловості Київського раднаргоспу В. А. Желебенко, заступник голови Укрраднаргоспу к. т. н. Г. І. Вілесов, к. е. н. Л. М. Профатілов, заступник голови

Закарпатського облвиконкому к. е. н. О. О. Шестидесятник, начальник Коростишівського сільськогосподарського управління Житомирської області Л. О. Оверчук, голова колгоспу ім. 13-річчя Жовтня Щорсівського району Чернігівської області О. О. Мязь, заступник міністра сільського господарства УРСР І. К. Єльченко, к. с.-г. н. О. М. Вишенський.

Комісія по космічних дослідженнях АН УРСР створена постановою Президії АН УРСР від 30 червня 1964 р. з огляду на те, що академічні установи мали можливість провадити науково-дослідні роботи шляхом використання штучних супутників Землі і через моделювання умов міжпланетного простору і поверхні планет Сонячної системи, проте на той час зазначені можливості неповною мірою використовувалися. З метою забезпечення широкого розгортання наукових досліджень у галузі освоєння космічного простору та координації цих досліджень Президія АН УРСР постановила створити Комісію по космічних дослідженнях у складі 14 осіб під керівництвом акад. С. І. Субботіна.

У 1964–1965 рр. відбувалося розгортання роботи комісії: розглядалися пропозиції інститутів про участь у дослідженнях космічного простору, використання запусків космічних ракет для наукових досліджень, здійснювалася підготовка і участь у наукових заходах.

Комісію очолював акад. С. І. Субботін.

Республіканська комісія по боротьбі з силікозом при АН УРСР у 1961–1965 рр. продовжувала займатися координаційною діяльністю з розвитку теоретичної та практичної науково-дослідної роботи у галузях профілактики, патогенезу, лікування силікозу та антракозу. Зокрема, проводилася розробка технічних заходів по боротьбі з пилом у вугільній промисловості. Вивчався процес комплексного знепилення під час підземних робіт, розроблялися заходи патогенетичної індивідуальної профілактики силікозу, інструкції силікозошкідливих робочих місць у вугільних шахтах.

Комісія координувала роботу установ різного підпорядкування, зокрема інститутів гігієни праці і профзахворювань, медичних, туберкульозного інституту, кліматології і кліматерапії, а також технічних і технологічних інститутів і проєктуючих організацій, які щорічно розробляли близько 150 тем із різних питань пневмоконіозів. Упродовж 1961–1965 рр. вдалося значно удосконалити методи ранньої діагностики пневмоконіозів і функціонального стану організму, зокрема, зовнішнього дихання і серцево-судинної системи, а також профілактики і лікування серцево-судинних розладів. Особливої актуальності набули профілактика і лікування пневмоко-

ніозів, ускладнених туберкульозом легень. Також досліджувалася захворюваність робітників на пильних виробництвах у зв'язку з умовами праці. Боротьба з пилом на виробництві спрямовувалася на винайдення безпильових або малопильових технологічних процесів.

Комісія мала Донецький і Криворізький філіали, які здійснювали контроль за виконанням протипильових заходів на вугільних і гірничорудних шахтах, дробильно-збагачувальних фабриках та адміністративно-побутових комбінатах з великим пилоутворенням. Криворізький філіал очолював д. т. н. В. В. Федін, Донецький філіал – Л. Е. Жислін. У роботі філіалів брали участь близько 120 членів.

Комісію очолював акад. АМН СРСР В. К. Навроцький.

Комісія по впровадженню наукових досягнень у виробництво АН УРСР займалася питаннями впровадження завершених науково-дослідних робіт у народне господарство УРСР і розвитком зв'язків між науковими установами і підприємствами; розробляла питання економічної ефективності впровадження нової техніки у народне господарство; здійснювала контроль за укладанням і виконанням господарських договорів установ АН УРСР з промисловими підприємствами тощо.

Комісія працювала над розвитком і удосконаленням зв'язків з промисловими підприємствами, галузевими науково-дослідними інститутами, раднаргоспами, міністерствами і відомствами.

Комісію очолював акад. В. М. Глушков.

Комісія науково-технічного постачання АН УРСР у 1961–1965 рр. займалася питаннями забезпечення обладнанням і покращенням матеріально-технічної бази академічних установ та організацій.

Президія АН УРСР постановою від 1 березня 1963 р. ухвалила упродовж першого кварталу 1963 р. створити при комісії наукові секції зі спеціального устаткування: з оптики і молекулярної спектроскопії, електронної мікроскопії і мікроскопії, рентгенівського устаткування, кріогенного устаткування і виробництва зріджених газів, загальноаналітичного устаткування, обчислювальної техніки, техніки високого тиску, високотемпературної і вимірювальної техніки, електронного устаткування, електроустаткування, біологічного устаткування, мас-спектрометричного устаткування, радіохімічного і радіаційного обладнання для нейтронографічних досліджень і роботи з ізотопами.

Комісію очолював від 2 березня 1962 р. акад. О. Ф. Макарченко, з 29 червня 1962 р. – акад. М. П. Семененко.

Житлова комісія при Президії АН УРСР займалася питаннями розподілу житлової площі, зокрема, розглядала всі заяви про надання житлової площі і розробляла принципи забезпечення квартирами працівників АН УРСР. Також комісія розробляла і подавала на розгляд Президії АН УРСР заходи з поліпшення розподілу житлової площі в Академії наук.

Постановою Президії АН УРСР від 16 березня 1962 р. затвердили склад комісії під керівництвом керуючого справами АН УРСР М. П. Сизоненка, а постановою Президією від 24 червня 1963 р. комісію ліквідовано, її функції передано директорам і громадським організаціям установ АН УРСР, які були повними розпорядниками наданих їм Президією АН УРСР лімітів на квартири і кімнати.

Експертна комісія Академії наук УРСР по придбанню архівних матеріалів, художніх творів і виробів та рідкісних видань діяла як консультативний орган при Президії АН УРСР. Комісія здійснювала експертну оцінку рукописів, архівних та іконографічних документів, художніх творів і рідкісних видань, що становили значний науковий інтерес та історико-культурну цінність.

Наукові установи АН УРСР подавали до комісії мотивовані клопотання про необхідність придбання у приватних осіб рукописів, архівних та іконографічних матеріалів, художніх творів і виробів, колекцій і рідкісних видань, що мали наукову та історико-культурну цінність. До клопотань мали бути додані акти оцінки й описи матеріалів, складені з цією метою комісією фахівців наукової установи. Комісія розглядала клопотання академічних установ, приймала остаточне рішення щодо доцільності придбання АН УРСР у приватних осіб представлених матеріалів, встановлювала остаточну їх оцінку. Рішення комісії затверджувалися Президією АН УРСР.

Постановою бюро Президії АН УРСР від 6 квітня 1962 р. головою комісії призначено віцепрезидента АН УРСР акад. М. П. Семененка.

Постановою Президії АН УРСР від 11 листопада 1964 р. скасовано постанову Президії АН УРСР від 26 січня 1960 р., якою було створено комісію, і створено її заново на правах консультативного органу при Президії АН УРСР із завданням придбання у приватних осіб рукописів, архівів, художніх творів і виробів, колекцій і рідкісних видань, які становлять значний науковий інтерес й історико-культурну цінність. Цією ж постановою затверджено склад комісії: акад. І. К. Білодід (голова), чл.-кор. О. М. Мілях, д. м. н. Ю. Ю. Трохимчук, д. г.-м. н. І. С. Усенко, д. т. н. Б. С. Касаткін, д. х. н. І. А. Шека, чл.-кор. Р. В. Чаговець, д. б. н. П. М. Мажуга, д. філ. н.

М. Є. Сиваченко, проф. К. К. Дубина, начальник фінансового відділу Президії АН УРСР В. М. Болтрик, директор ДПБ УРСР І. С. Черненко, старший юрисконсульт Президії АН УРСР Д. С. Дробот, к. філол. н. С. Д. Зубков, к. і. н. І. М. Бондаренко (секретар).

Комісію очолював у 1961–1962 рр. акад. О. Н. Щербань, з 6 квітня 1962 р. – акад. М. П. Семененко, з 11 листопада 1964 р. – акад. І. К. Білодід.

Відділ фізико-математичних наук АН УРСР (1961–1963)

Інститут математики АН УРСР у 1961–1965 рр. розробляв теорії нелінійних коливань, математичної фізики, теорії звичайних диференціальних рівнянь та рівнянь з частинними похідними, вивчалася теорія нелінійних рівнянь та теорія динамічних систем, теорія ймовірностей та математична статистика. Велася розробка методів функціонального та нелінійного аналізу, а також чисельних методів дослідження механічних і фізичних проблем, досліджувалися алгебраїчні та топологічні структури.

Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 6 липня 1962 р. у структурі інституту створено відділ прикладної математики.

Постановою Президії АН УРСР від 21 вересня 1962 р. затвердили договір, укладений інститутами математики і кібернетики АН УРСР з Київським державним університетом ім. Т. Г. Шевченка про організацію спільної науково-дослідної лабораторії математичної статистики.

На виконання постанови Президії АН УРСР від 1 лютого 1963 р. передали відділ історії математики до Інституту історії АН УРСР і на його базі створили групу математики у відділі історії природознавства цього інституту.

На виконання постанови Президії АН УРСР від 17 квітня 1964 р. створили на базі відділу теорії ймовірностей і математичної статистики такі структурні підрозділи: відділ теорії ймовірностей; відділ теорії випадкових процесів; об’єднану лабораторію математичної статистики – при інститутах математики і кібернетики АН УРСР та Київському державному університеті ім. Т. Г. Шевченка.

Постановою Президії АН УРСР від 17 лютого 1965 р. реорганізовано відділ загальної механіки на відділ механіки і процесів управління.

Станом на 1 листопада 1965 р. інститут мав таку структуру: 1) відділ математичної фізики; 2) відділ диференційних рівнянь; 3) відділ теоретичної фізики; 4) відділ математичного аналізу; 5) відділ теорії вірогідностей; 6) відділ прикладної математики; 7) відділ механіки і процесів управління; 8) лабораторія № 1; 9) відділ теорії випадкових процесів; 10) відділ алгебри.

Інститут мав свій друкований орган – «Український математичний журнал».

Інститут очолював акад. Ю. О. Митропольський.

Обчислювальний центр АН УРСР у 1961–1962 рр. проводив роботи з теоретичних досліджень у галузі теорії оптимізації, абстрактної та прикладної теорії автоматів, теорії дискретних перетворювачів, розробки питань математичної лінгвістики і теорії розпізнавання образів. Співробітниками центру створено спеціалізовану електронну математичну машину «ЕМСС-7» для розрахунку стрижневих систем, цифровий обчислювальний автомат «Промінь» для інженерних розрахунків, а також передано до серійного виробництва машину «Дніпро».

На виконання постанови Президії АН УРСР від 2 червня 1961 р. у структурі центру створили відділи дистанційного керування об'єктами, а також біологічної кібернетики.

Станом на 1 жовтня 1961 р. центр мав таку структуру: 1) керівництво; 2) відділ теорії цифрових автоматів; 3) відділ спеціалізованих (управляючих) машин; 4) відділ дистанційного управління об'єктами; 5) відділ експлуатації цифрових машин; 6) відділ програмування; 7) відділ обчислювальних машин безперервної дії; 8) відділ чисельних методів і підготовки задач; 9) відділ елементів; 10) відділ електронних обчислювальних приладів; 11) відділ зовнішніх приладів; 12) лабораторія читаючих автоматів; 13) відділ технічної кібернетики; 14) відділ автоматичного планування і спецобліку; 15) дослідно-конструкторський відділ; 16) відділ біологічної кібернетики; 17) група біостимуляції.

Реорганізація Обчислювального центру здійснювалася у декілька етапів – відповідно до рішень директивних органів УРСР і Президії АН УРСР. Постановою Президії АН УРСР від 7 серпня 1961 р. ухвалено вважати за доцільне створення Інституту кібернетики АН УРСР, включивши до його складу Обчислювальний центр. На виконання постанови РМ СРСР від 23 грудня 1961 р. № 1704 Президія АН УРСР від 11 травня 1962 р. остаточно постановила створити Інститут кібернетики АН УРСР з включенням до нього Обчислювального центру АН УРСР у складі Відділу фізико-математичних наук АН УРСР.

Установу очолював акад. В. М. Глушков.

Див.: Інститут кібернетики АН УРСР Відділу фізико-математичних наук АН УРСР.

Інститут кібернетики АН УРСР. Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 7 серпня 1961 р. ухвалили вважати доцільним створення Інституту кібернетики АН УРСР, включивши до його складу Обчислювальний центр з відділом біологічної кібернетики. Цією ж постановою затвердили такі підрозділи: а) підрозділ теоретичних основ кібернетики; б) підрозділ економічної кібернетики; в) підрозділ технічної кібернетики; г) підрозділ біологічної кібернетики; ґ) підрозділ фізичних основ побудови кібернетичних систем; д) Обчислювальний центр; е) допоміжний підрозділ. Цією ж постановою визначили такі наукові завдання: розробка проблем теоретичної кібернетики; розробка проблем економічної кібернетики; розробка проблем технічної теплофізики; розробка проблем біологічної кібернетики; впровадження розробок інституту в народне господарство.

На виконання постанови РМ УРСР від 23 грудня 1961 р. № 1704 Президія АН УРСР від 11 травня 1962 р. постановила створити Інститут кібернетики у складі Відділу фізико-математичних наук АН УРСР з включенням до нього Обчислювального центру АН УРСР та експериментально-виробничих майстерень. Цією ж постановою затвердили таку структуру інституту: 1) відділ теорії цифрових автоматів; 2) лабораторія теорії цифрових математичних машин; 3) відділ економічної кібернетики; 4) відділ математичної лінгвістики; 5) відділ елементів кібернетичних систем; 6) лабораторія фізико-технологічних основ кібернетики; 7) відділ дистанційного керування; 8) відділ цифрових обчислювальних машин; 9) відділ керуючих машин; 10) відділ ввідних і вивідних пристроїв; 11) лабораторія читаючих автоматів; 12) відділ математичного моделювання; 13) відділ технічної кібернетики; 14) відділ синтезу керуючих систем; 15) дослідно-конструкторський відділ; 16) відділ біологічної кібернетики; 17) лабораторія кодування інформації і керування у нервовій системі; 18) лабораторія застосування математичних і технічних методів у біології; 19) відділ обчислювальних методів; 20) відділ підготовки задач; 21) відділ програмування; 22) відділ експлуатації.

Цією ж постановою визначили такі наукові напрями досліджень на 1962–1980 рр.: теоретичні основи кібернетики, теорія електронних обчислювальних машин, технічні засоби кібернетики і обчислювальної техніки, економічна кібернетика і дослідження операцій, технічна кібернетика, біологічна кібернетика, обчислювальна кібернетика, нові застосування електронних обчислювальних машин. Цією ж постановою поклали на інститут розв’язання таких наукових завдань: а) розробка теоретичних проблем кібернетики: загальної теорії автоматів, теорії алгоритмів, загальної теорії систем; б) розробка проблем економічної кібернетики: теорії ліній-

ного і динамічного планування методів дослідження операцій, математичної статистики та теорії ігор; в) розробка проблем технічної кібернетики: загальної теорії технічних кібернетичних систем, теорії автоматичного регулювання і теорії динамічних систем, алгоритмізації виробничих процесів та теоретичних основ застосування керуючих машин в системах безпосереднього і дистанційного керування об'єктами; г) розробка проблем біологічної кібернетики: теорії передачі та перетворення інформації у нервовій системі людини і тварини, електрофізіології нервових клітин, теорії керування основними функціями і органами живих організмів; ґ) розробка фізичних основ створення кібернетичних систем, елементів для створення дискретних логічних систем, принципів організації великих систем дискретних і аналогових елементів ввідних і вивідних пристроїв; д) подання практичної допомоги народному господарству в питаннях автоматизації і управління.

У 1962–1965 рр. інститут проводив дослідження в галузі теорії і практики автоматичного управління і регулювання, розроблялася теорія квазіаналогове моделювання, статистична теорія розпізнавання образів, навчання та самонавчання автоматів. В інституті створено напівпровідникову керуючу машину широкого призначення «Дніпро-1», поставлено на серійне виробництво ЕЦОМ «Промінь» та ЕЦОМ «Мир». Співробітниками інституту велися розробки з запровадження кібернетичних засобів у такі галузі науки, як економіка, біологія, медицина та ін.

Постановою Президії АН УРСР від 29 грудня 1962 р. до структури інституту передали такі відділи: технічної кібернетики; електростанцій і енергосистем; електричних і магнітних вимірювань – з Інституту електротехніки АН УРСР; відділ автоматизації і механізації – з Інституту ливарного виробництва АН УРСР.

На виконання постанови Президії АН УРСР від 4 січня 1963 р. створили лабораторію алгоритмізації виробничих процесів.

Постановою Президії АН УРСР від 11 липня 1963 р. на базі лабораторії кодування інформації і керування в нервовій системі створили лабораторію застосування математичних і технічних методів біології і медицині.

Президія АН УРСР постановою від 26 грудня 1963 р. постановила перейменувати відділ технічної кібернетики на відділ комбінованих систем керування; відділ математичної лінгвістики – на лабораторію інформаційних мов і систем; відділ технічної кібернетики – на відділ динаміки швидкоплинних процесів; реорганізувати: відділ підготовки задач – на відділ програмування і вирішення задач; відділ програмування – на відділ автоматизації програмування.

Постановою Президії АН УРСР від 17 квітня 1964 р. створили об'єднану лабораторію математичної статистики – при інститутах математики і кібернетики АН УРСР та Київському державному університеті ім. Т. Г. Шевченка.

Постановою Президії АН УРСР від 17 липня 1964 р. у зв'язку з організацією міжвідомчої лабораторії по методах розрахунку електронних ланцюгів постановили ліквідувати відділ елементів кібернетичних систем і створити на його базі відділ аналізу та синтезу електронних і електромагнітних ланцюгів на електронно-цифрових обчислювальних машинах.

Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 6 квітня 1965 р. створили у складі інституту на базі групи планування народним господарством відділу економічної кібернетики структурну лабораторію математичних методів планування і управління народним господарством.

З метою забезпечення дальшого розвитку наукових досліджень у галузі застосування обчислювальної техніки в плануванні і керуванні різними видами транспорту та розвитку методів і засобів математичного моделювання задач механіки Президія АН УРСР 22 червня 1965 р. постановила: створити в інституті структурну лабораторію математичних методів планування транспорту та розміщення виробництв; на базі групи відділу математичного моделювання створити лабораторію електронного моделювання задач механіки.

На виконання постанови Президії АН УРСР від 22 липня 1965 р. створили відділ ефективних методів організації обчислювальних робіт.

Постановою Президії АН УРСР від 17 вересня 1965 р. на виконання постанови РМ УРСР від 25 червня 1965 р. № 618 «Про заходи по підвищенню ефективності використання електронних обчислювальних машин» створили відділ ефективних методів організації обчислювальних робіт.

Станом на 1 листопада 1965 р. інститут мав таку структуру: сектор теоретичної, економічної кібернетики і математичних методів: 1) відділ теорії цифрових автоматів; 2) відділ ефективних методів організації обчислювальних робіт; 3) лабораторія інформації мов і системи; 4) лабораторія теорії математичних машин; 5) відділ економічної кібернетики; 6) лабораторія математичних методів планування і управління народним господарством; 7) лабораторія математичних методів планування транспорту і розміщення виробництва; 8) відділ програмування і розв'язання задач; 9) відділ автоматизації програмування; 10) відділ обчислювальних методів; 11) відділ експлуатації; 12) відділ науково-технічної інформації;

Сектор кібернетичної техніки: 1) відділ математичного моделювання; 2) відділ керуючих машин; 3) відділ дистанційного управління; 4) лабораторія читаючих автоматів; 5) лабораторія фізико-технічних основ кі-

бернетики; 6) відділ аналізу і синтезу електронних і електромагнітних мереж на ЕЦОМ; 7) відділ ввідних і вивідних пристроїв; 8) відділ цифрових обчислювальних машин; 9) лабораторія електронного моделювання задач механіки;

Сектор технічної кібернетики: 1) відділ динаміки швидкоплинних процесів; 2) відділ комбінованих систем управління; 3) відділ синтезу керуючих систем; 4) лабораторія алгоритмізації виробничих процесів;

Сектор біологічної кібернетики: 1) відділ біологічної кібернетики; 2) лабораторія математичних і технічних методів у біології і медицині.

З 1965 р. почав виходити друкований орган інституту – журнал «Кібернетика».

Інститут очолював акад. В. М. Глушков.

Див.: Обчислювальний центр АН УРСР Відділу фізико-математичних наук АН УРСР.

Інститут фізики АН УРСР у 1961–1965 рр. проводив дослідження з таких напрямів: ядерна фізика та використання атомної енергії; фізика плазми і керована термоядерна реакція; фізика твердого тіла; фізична електроніка. Співробітниками інституту вивчалася взаємодія нейтронів з ядром, у результаті випробувань одержано ядерні константи для різних типів реакторів. Проводилася робота з налагодження серійного виробництва низькочастотних нейтронних генераторів, багатоканальних амплітудних і часових аналізаторів, високочутливих датчиків інфрачервоної радіації.

Постановою Президії АН УРСР від 1 лютого 1963 р. об’єднали відділи і лабораторії в три сектори: ядерної фізики і атомної енергії; фізики плазми та термоядерних реакцій; фізики твердого тіла. Цією ж постановою реорганізували відділ фізичної оптики і спектроскопії на відділ фізики кристалів, відділ радіаційної фізики – на відділ радіаційної фізики та радіаційного металознавства.

На виконання постанови Президії АН УРСР від 8 березня 1963 р. у складі інституту створили структурний відділ теорії елементарних часток і структурну лабораторію ядерних реакцій.

Постановою Президії АН УРСР від 20 травня 1963 р. створили служби технічного забезпечення реактора і підготовки води; для посилення наукових досліджень у складі відділу ядерної фізики організували гарячу лабораторію.

Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 18 липня 1964 р. на базі груп відділу фізики кристалів створили структурну лабораторію оптичної квантової електроніки і неструктурну лабораторію нелінійної оптики.

Постановою Президії АН УРСР від 1 грудня 1964 р. створили на базі групи відділу фізики кристалів структурну лабораторію нелінійної оптики.

Президія АН УРСР постановою від 5 січня 1965 р. перейменувала відділ теоретичної фізики на відділ теоретичної ядерної фізики, відділ теорії ядра – на відділ теоретичної фізики. Постановою Президії АН УРСР від 7 травня 1965 р. створили структурну лабораторію ядерної спектроскопії.

Станом на 1 листопада 1965 р. інститут мав таку структуру: 1) відділ ядерної фізики; 2) відділ теоретичної фізики; 3) відділ теорії ядра; 4) відділ теорії елементарних частинок; 5) відділ ядерних реакцій; 6) відділ радіаційної фізики; 7) відділ ядерної електроніки; 8) відділ ядерної спектроскопії; 9) відділ газової електроніки; 10) відділ фізики кристалів; 11) відділ оптичної квантової електроніки; 12) відділ нелінійної оптики; 13) відділ фізичної електроніки; 14) відділ електролюмінісценції; 15) відділ інфрачервоної спектроскопії.

Друкованим органом інституту був «Український фізичний журнал».

Інститут очолював до 13 березня 1965 р. акад. М. В. Пасічник, потім установа продовжила роботу під керівництвом акад. А. Ф. Прихотько.

Інститут металофізики АН УРСР у 1961–1965 рр. проводив дослідження у галузі фізики твердого тіла, розроблялися теорії фазових перетворень і структурних змін при високих швидкостях нагрівання метастабільних і стабільних металевих систем. Вивчався вплив ядерного опромінювання на структуру і фізичні властивості металів, розроблено новий спосіб термічної обробки сталі – електровідпуск, а також сконструйовано і виготовлено низку установок, зокрема, іонний мас-спектральний мікроскоп.

Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 1 лютого 1963 р. інститут зобов’язали розгорнути теоретичні та експериментальні дослідження у напрямах: електронна структура і електронні властивості металів і сплавів та фізичні основи міцності і пластичності. Цією ж постановою реорганізували: відділ фазових перетворень на неструктурну лабораторію фазових перетворень; відділ електричних і магнітних властивостей – на лабораторію електронної структури і електронних властивостей металів; термофізичний відділ – на лабораторію фізики міцності металів; відділ металознавства – на лабораторію фазових рівноваг тугоплавких систем; лабораторію фізики ультразвуку – на лабораторію ультразвукових методів дослідження металів; ліквідували відділ технології сплавів і на його базі створили лабораторію фізики металічних плівок.

Постановою Президії АН УРСР від 15 березня 1965 р. перейменували лабораторію теорії неідеальних кристалів на лабораторію теорії фізичних основ міцності.

Станом на 1 листопада 1965 р. інститут мав таку структуру: 1) відділ теоретичної фізики; 2) відділ теоретичних основ фізики міцності; 3) відділ електронної структури і електронних властивостей металів; 4) відділ фізики металічних плівок; 5) відділ фізики міцності металів; 6) відділ крипу металів; 7) відділ дифузії; 8) відділ фазових рівноваг тугоплавких систем; 9) відділ ультразвукових методів дослідження металів; 10) відділ нейтронографії; 11) відділ рентгеноструктурних досліджень; 12) відділ кристалізації і будови рідин; 13) відділ вирощування кристалів; 14) відділ фазових перетворень; 15) відділ рентгеноспектральних досліджень; 16) бюро науково-технічної інформації і пропаганди з науковою бібліотекою.

Інститут очолював чл.-кор. В. Н. Гриднєв.

Інститут радіофізики і електроніки АН УРСР (м. Харків) у 1961–1965 рр. спрямовував роботу на теоретичні та експериментальні дослідження, пов'язані з розробкою нових методів генерування, посилення і перетворення мікрорадіохвиль на основі вивчення високочастотних властивостей заряджених частинок з електромагнітними хвилями у твердих тілах. Проводилися радіоспектроскопічні дослідження електронних параметрів металу, розроблено метод отримання багатошарових епітаксіальних систем шляхом випаровування і конденсації компонент на анізотропну підложку у надвисокому вакуумі.

Постановою Президії АН УРСР від 2 червня 1961 р. у складі установи створили такі підрозділи: відділ теоретичної електроніки, лабораторію широкодіапазонного генерування і розрахунково-математичне бюро.

На виконання постанови Президії АН УРСР від 25 липня 1963 р. створили лабораторію оптики заряджених частинок.

Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 17 січня 1964 р. створили у складі інституту лабораторію біологічної фізики та визначили її напрями роботи: дослідження структури та фізичних властивостей біополімерів (нуклеїнової кислоти та білків); вивчення фізичних механізмів специфічності біохімічних реакцій (ферментативні процеси); вивчення впливу фізичних полів на життєдіяльність клітин.

Постановою Президії АН УРСР від 7 січня 1965 р. реорганізували розрахунково-математичне бюро на відділ обчислювальних методів.

Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 7 жовтня 1965 р. «Про стан та перспективи розвитку досліджень у галузі радіоастрономії в Інсти-

туті радіофізики і електроніки АН УРСР» визначили такі напрями роботи: складання радіокарти північного неба; вивчення розподілу радіояскравості деяких джерел; вивчення сонячної корони на великих відстанях; пошук радіовипромінювання ліній азоту.

Станом на 1 листопада 1965 р. інститут мав таку структуру: 1) лабораторія приймально-вимірювальної апаратури; 2) лабораторія безперервного генерування; 3) лабораторія розповсюдження радіохвиль; 4) лабораторія радіолокації і радіонавігації; 5) лабораторія широкодіапазонного генерування; 6) лабораторія імпульсного генерування; 7) лабораторія радіоспектроскопії; 8) відділ комічної радіоастрономії; 9) лабораторія антен і радіоастрономічної апаратури; 10) радіоастрономічна лабораторія; 11) лабораторія поглинання радіохвиль; 12) лабораторія оптики заряджених частинок; 13) лабораторія біологічної фізики; 14) теоретичний відділ; 15) відділ теоретичної електроніки; 16) обчислювальний центр.

Інститут очолював чл.-кор., з червня 1964 р. – акад. О. Я. Усиков.

Інститут напівпровідників АН УРСР у 1961–1965 рр. здійснював розробку хіміко-аналітичних методів визначення окремих мікродомішок у сполуках, методики приготування монокристалів з підвищеною чутливістю, теорії лінійних і функціональних фотопотенціометрів, розробляв лабораторні макети лінійних стежачих і функціональних синусно-косинусних фотопотенціометрів, досліджував ефект фотографічної чутливості тонких напівпровідникових шарів низки напівпровідників.

Постановою Президії АН УРСР від 1 лютого 1963 р. з метою зосередження досліджень і матеріально-технічних засобів на розвитку провідних науково-дослідних напрямів ліквідували лабораторії: фізики радіотехнічних приладів, захисту поверхні напівпровідників, напівпровідникової металургії, хімії напівпровідників, наукових основ застосування напівпровідникових приладів, катодної напівпровідникової електроніки. Ухвалили на їх базі створити лабораторії: мікрофотоперетворювачів, фізики тонкоплівкових напівпровідників, синтезу і аналізу нових напівпровідників.

Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 17 березня 1964 р. у структурі установи створили сектор мікроелектроніки у складі: лабораторія мікрофотоперетворювачів; лабораторія тонкоплівкових напівпровідників; неструктурна лабораторія технології тонкоплівкових систем та група електролюмінісценції.

Станом на 1 листопада 1965 р. інститут мав таку структуру: 1) відділ теоретичної фізики; 2) відділ теорії напівпровідників; 3) лабораторія фото-

електричних явищ у напівпровідниках; 4) лабораторія фізичних основ фотоелектричних пристроїв; 5) група тонких шарів; 6) група монокристалів; 7) лабораторія мікрофотоперетворювачів; 8) лабораторія оптики напівпровідників; 9) група електролюмінісценції; 10) група підготовки матеріалів для квантових генераторів; 11) лабораторія електричних і гальваномагнітних властивостей напівпровідників; 12) лабораторія радіоспектроскопії; 13) лабораторія електроніки поверхні напівпровідників; 14) лабораторія фізики тонкоплівкових напівпровідників; 15) лабораторія синтезу і аналізу нових напівпровідників; 16) група структурних досліджень; 17) відділ головного інженера; 18) госптема [1].

Інститут очолював акад. В. Є. Лашкарьов.

Фізико-технічний інститут АН УРСР (м. Харків) у 1961–1965 рр. займався дослідженнями з ядерної фізики, фізики плазми і фізики твердого тіла, а також з вакуумної металургії, кріогенної ракетної техніки, техніки низьких температур і високого вакууму. Вивчалася природа рідкого стану, досліджено роботу надпровідного модулятора, який уможливив істотно підвищити чутливість схем для вимірювання малих електрорушійних сил.

Постановою Президії АН УРСР від 12 січня 1962 р. організували відділ промислових технологій та економіки металокерамічного виробництва та визначили напрями його роботи: розробка промислових технологій виробництва металевих порошків і порошків тугоплавких сполук; розробка промислових технологій виготовлення металокерамічних деталей; розробка раціональних конструкторських типових автоматичних і напівавтоматичних прес-форм для пресування і калібрування металокерамічних деталей; впровадження різних видів металокерамічних виробів у промисловість та надання допомоги промисловим підприємствам; розробка методів визначення економічної ефективності застосування металокерамічних матеріалів і встановлення найбільш економічних технологічних процесів для впровадження у промисловість; розробка інструктивних матеріалів з техніки безпеки та охорони праці для підприємств порошкової металургії; складання проєктів Державних стандартів на металеві порошки і металокерамічні вироби. У зв’язку зі створенням цього відділу перейменували технологічний відділ інституту у відділ теорії процесів металокерамічного виробництва.

---

[1] У штатних розписах окремих установ за 1961–1965 рр. госптема, або госпдоговірна тематика виділена як структурна одиниця із зазначенням прізвищ і посад співробітників, залучених до її виконання.

Відповідно до постанов РМ СРСР від 23 листопада 1961 р. № 876–375 та РМ УРСР від 12 жовтня 1961 р. № 1428-00129 на інститут поклали обов'язки головного інституту по кріогенній ракетній техніці.

У 1959 р. інститут мав таку структуру [1]: 1) відділ «А» (проводив ядерно-фізичні дослідження при високих енергіях); 2) відділ «ВЕ» (ядерно-фізичні дослідження при високих енергіях); 3) відділ «Р» (дослідження з фізики плазми та керованих термоядерних реакцій); 4) відділ «ВМ» (дослідження з вакуумної металургії і фізичного матеріалознавства); 5) відділ «Н» (дослідження з фізики твердого тіла і конденсованого стану речовини); 6) «Т-1» (теоретичний відділ); «Т-2» (теоретичний відділ); 7) відділ «Л» (лінійні прискорювачі); 8) функціональні відділи; 9) експериментально-виробничі майстерні.

Інститут очолював акад. К. Д. Синельников.

Фізико-технічний інститут низьких температур АН УРСР (м. Харків) у 1961–1965 рр. здійснював дослідження у галузі кріогенної ракетної техніки, космічного матеріалознавства, розробляв пристрої, що імітують умови космічного простору. Співробітниками інституту проводилися науково-дослідні роботи в галузі воєнної електроніки, випробовувалися вузли спеціальних об'єктів в умовах глибокого вакууму.

Постановою Президії АН УРСР від 1 лютого 1963 р. схвалили такі напрями наукових досліджень установи: вивчення фізичних властивостей твердих тіл при низьких температурах і фізичних властивостей скраплених газів, розробка нових принципів одержання низьких температур і нових зразків кріогенного устаткування, створення нових матеріалів для квантової електроніки. Цією ж постановою затвердили структуру інституту у складі 10 відділів та 14 структурних підрозділів: 1) відділ резонансних явищ (лабораторія магнітно-резонансних явиш; лабораторія резонансних явиш у твердих тілах; лабораторія резонансних явиш у рідинах); 2) відділ низькотемпературної електроніки (лабораторія фізичних основ низькотемпературної електроніки; лабораторія люмінесценції); 3) відділ фізичного матеріалознавства (лабораторія пластичності твердих тіл; лабораторія низькотемпературного матеріалознавства; лабораторія № 11); відділ 4) відділ фізики твердого тіла при низьких температурах: лабораторія електрич-

[1] За результатами джерелознавчого та історіографічного пошуку не вдалося з'ясувати структуру установи у 1961–1965 рр. Інформацію подано за історичною довідкою до описів архівного фонду установи за 1956–1961 рр. *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1956–1960 : Частина 2… С. 938.

них та оптичних властивостей твердих тіл при низьких температурах; лабораторія низькотемпературних магнітних явищ; лабораторія теплових властивостей твердих тіл; відділ теоретичної фізики; лабораторія фізичних основ скраплення та розділення газів; фізико-технічна лабораторія; 5) відділ геометрії; 6) відділ теорії функцій; 7) відділ математичної фізики; 8) відділ функціонального аналізу і обчислювальної математики; 9) обчислювальний центр; 10) відділ прикладної математики. Цією ж постановою затвердили структуру ОКБ інституту: 1) лабораторія № 1; 2) лабораторія № 2; 3) лабораторія № 3; 4) лабораторія № 4; 5) лабораторія № 5; 6) лабораторія № 6; 7) лабораторія № 7; 8) лабораторія № 8; 9) теплофізична лабораторія; 10) випробна лабораторія; 11) контрольно-вимірювальна лабораторія; 12) відділ обґрунтування техніко-економічних показників проєктів і дослідних зразків; 13) відділ оформлення та зберігання технічної документації; 14) відділ технології та впровадження у виробництво; 15) сектор нормалізації; 16) воєнізована охорона.

Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 21 лютого 1964 р. ліквідували: лабораторію № 11; відділ теорії функцій; випробувальну лабораторію; контрольно-вимірювальну лабораторію. Ухвалили створити у межах штатного розпису лабораторію фізичних властивостей квантових рідин. Цією ж постановою затвердили структуру інституту у складі відділів: резонансних явищ; низькотемпературної електроніки; фізичного матеріалознавства; фізики твердого тіла при низьких температурах; фізичних властивостей зріджених газів; теоретичної фізики; математичної фізики; прикладної математики; функціонального аналізу і обчислювальної математики; геометрії; обчислювального центру, а також фізико-технічних дослідних і дослідно-конструкторських відділів і лабораторій: лабораторії № 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, теплофізична лабораторія; відділи: обґрунтування техніко-економічних показників проєктів і дослідних зразків, технології та впровадження у виробництво, оформлення і збереження науково-технічної інформації; групи: видавнича, світлокопії, копіювання; архів; сектор нормалізації; воєнізована охорона; науково-допоміжний і господарські відділи; експериментально-виробничі майстерні.

Постановою Президії АН УРСР від 13 жовтня 1964 р. затвердили розпорядження Президії АН УРСР від 29 вересня 1964 р. № 1103 «Про створення в складі Фізико-технічного інституту низьких температур АН УРСР лабораторії тонкого органічного синтезу».

Станом на 1 листопада 1965 р. інститут мав таку структуру: 1) відділ «А» (лабораторії № 1, 2); 2) відділ «Б» (лабораторії № 4, 5, 6); 3) відділ «В»,

лабораторія № 7; 4) відділ «Г» (лабораторії № 9, 10); 5) відділ «Є» (лабораторії № 13, 14); 6) відділ «Ж» (лабораторії № 16, 17); 7) відділ «К, лабораторія № 24; 8) відділ «Л»; 9) відділ «М», лабораторія № 26; 9) відділ «Н»; 10) відділ «О»; 11) відділ «П»; 12) відділ «Р»; 13) відділ «С».

При інституті працювало ОКБ, очолюване Р. С. Михальченком, яке станом на 1 листопада 1965 р. мало таку структуру: лабораторія № 8; лабораторія № 11; відділ «Д», лабораторія № 12; відділ «Є», лабораторія № 15; відділ «Ж», лабораторія № 18; лабораторія № 19; відділ «З», лабораторія № 20; відділ «І» (лабораторії № 21, 22, 23); відділ «К», лабораторія № 25; відділ «М», лабораторія № 28; відділ «Т».

Інститут очолював чл.-кор. Б. І. Вєркін.

Морський гідрофізичний інститут АН УРСР (м. Севастополь, с. Кацівелі) зосереджував наукову діяльність на вивченні морів, океанів та їх ресурсів. Досліджувалися динамічні, теплові і фізико-хімічні властивості вод Атлантичного океану та їх мінливість, аналізувалося розподілення та міграція радіоактивних елементів у водах океану. В інституті проводилася робота зі збору океанографічних даних, впроваджено автоматизовану інформаційну систему на науково-дослідних суднах «Михайло Ломоносов». На інститут покладалася функція головної організації в галузі космічної океанології і аналізу результатів супутникових спостережень, було створено комплекс вимірювальної пошукової апаратури для виявлення підводних човнів за температурним кільватерним струменем з протичовнового підводного човна.

Відповідно до постанови ЦК КПРС та РМ СРСР від 3 квітня 1961 р. № 299 та постанови Президії АН УРСР від 3 липня 1961 р. з 18 травня 1962 р. інститут підпорядкований АН УРСР та у подальшому перебазований до м. Севастополь [1].

Постановою Президії АН УРСР від 15 червня 1962 р. у складі інституту створено лабораторію морської агрометеорології і визначено її завдання: вивчення особливостей аерологічної структури атмосфери і циркуляції атмосфери над Атлантичним океаном; вивчення взаємодії циркуляції атмосфери над океанами і материками; вивчення механізму взаємодії атмосфери і океану та впливу моря на клімат і погоду над морями, океанами і материками.

Постановою Президії АН УРСР від 24 червня 1963 р. ліквідували лабораторії: гідромеханіки; теорії хвиль і течій; технічної фізики моря.

---

[1] *Див.*: Історія Національної академії наук України. 1961–1965 : Частина 1… С. 796–797.

Постановою Президії АН УРСР від 3 жовтня 1963 р. затвердили структуру інституту у м. Севастополь та с. Кацівелі: 1) лабораторія гідрології і рельєфу морського дна; 2) лабораторія течій; 3) лабораторія турбулентності; 4) лабораторія радіоактивності морів і океанів; 5) лабораторія хімії морів і океанів; 6) лабораторія математичних методів обробки і систематизації даних спостереження; 7) лабораторія морських приладів; 8) лабораторія оптики морів і океанів; 9) лабораторія теплових, електричних і магнітних явищ у морях і океанах (с. Кацівелі). Цією ж постановою затвердили такі основні наукові напрями досліджень: вивчення фізичних процесів, які відбуваються у морях і океанах, зокрема, динамічної і теплової взаємодії атмосфери і вод Атлантичного океану і Чорного моря; вивчення періодичних та неперіодичних течій у морях і океанах, побудова їх теоретичних моделей та методів розрахунків; вивчення структури теплових, оптичних, акустичних, електричних та магнітних полів морів і океанів, які мають велике значення для потреб народного господарства і оборони країни; дослідження радіоактивної зарядженості морів і океанів та атмосфери, а також фізики процесів розповсюдження радіоактивних елементів у морях і океанах; вивчення вітрових хвиль з метою розробки методів розрахунків поля хвиль по полю вітру; вивчення розподілу в товщі води морів і океанів основних компонентів сольового складу, розчинних газів, кисню та ін.; розробка машинних методів обробки даних спостережень; розробка і конструювання нової вимірювальної апаратури для дослідження морів і океанів; дослідження фізичних закономірностей, які обумовлюють світлове поле морів і океанів на різних глибинах; експериментальні дослідження і розробка теорії та методів розрахунку теплових, електричних і магнітних властивостей полів океану по акваторії, на глибині і в часі.

Станом на 1 листопада 1965 р. установа мала таку структуру: 1) відділ гідрогеології і рельєфу морського дна; 2) відділ турбулентності; 3) відділ ядерної гідрофізики; 4) відділ хімії морів і океанів; 5) відділ течій; 6) відділ оптики морів і океанів; 7) відділ морських приборів; 8) бюро науково-технічної інформації; 9) відділ теплових, електричних і магнітних явищ в морях і океанах; 10) відділ математичних методів обробки і систематизації даних спостережень; 11) госптема.

Директором інституту до вересня 1962 р. був д. ф.-м. н. О. О. Іванов; з 20 вересня 1962 р. – чл.-кор. А. Г. Колесников.

Чорноморське відділення Морського гідрофізичного інституту АН УРСР (Кримська обл., с. Сімеїз, с. Кацівелі) проводило стаціонарні спостереження на берегу і в акваторії Чорного моря для реєстрації даних

компонент електрометалурійного поля, виконувалися заміри радіоактивності повітря, термінові спостереження гідрометричних елементів. Велися підсупутникові вимірювання мінливості параметрів гідрофізичних і метеорологічних полів контактними методами.

До структури АН УРСР відділення передали з 18 травня 1962 р. разом з Морським гідрофізичним інститутом відповідно до постанови ЦК КПРС та РМ СРСР від 3 квітня 1961 р. № 299 та постанови Президії АН УРСР від 3 липня 1961 р.

Станом на 1 листопада 1962 р. відділення мало таку структуру: 1) група лабораторій терміки моря: а) прибережних течій; б) турбулентності; в) адвекції; г) радіоелектроніки; 2) група оптики моря; 3) група гідрохімії; 4) група технічної фізики моря; 5) група електрофізики.

Постановою Президії АН УРСР від 3 жовтня 1963 р. затвердили структурну одиницю відділення – лабораторію теплових, електричних і магнітних явищ у морях і океанах.

Чорноморське відділення очолював заступник директора Морського гідрофізичного інституту АН УРСР І. М. Матвєєв.

Головна астрономічна обсерваторія АН УРСР у 1961–1965 рр. проводила астрономічні дослідження у галузі освоєння космічного простору, вивчення фігури, лібрації та рельєфу Місяця, також розроблялася проблема руху полюсів Землі. Вчені установи брали участь в експедиції з дослідження сонячного затемнення на о. Кука у Тихому океані.

Реорганізація установи здійснювалася у декілька етапів відповідно до рішень директивних органів УРСР і Президії АН УРСР. На виконання постанов ЦК КПРС і РМ СРСР від 11 квітня 1963 р. Президія АН УРСР від 3 червня 1963 р. постановила реорганізувати Головну астрономічну обсерваторію на Головну астрономічну обсерваторію (науковий заклад) із структурними відділами і лабораторіями.

Постановою Президії АН УРСР від 4 листопада 1963 р. прийняли пропозиції Секції фізико-технічних і математичних наук Президії АН УРСР про нову структуру обсерваторії у складі 4 відділів, а постановою Президії АН УРСР від 15 січня 1964 р. на виконання постанови РМ УРСР від 28 грудня 1963 р. дозволили організувати нові відділи і затвердили їх науковий профіль: 1) фундаментальної астрономії – вивчення орбітального руху та лібрації Місяця, визначення точних положень зірок; 2) фотографічної астрономії – застосування методів фотографічної астрономії для вивчення фігури та деяких механічних характеристик Місяця, дослідження турбулентності земної атмосфери та визначення точних положень великих і малих планет;

3) фізики Сонця – вивчення активних процесів на Сонці; 4) астрофізики (вивчення рельєфу поверхні Місяця за фотометричним методом, дослідження по фізиці планет і комет, вивчення зірок нестандартних типів).

Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 23 травня 1964 р. визначили основні наукові напрями досліджень обсерваторії: вивчення руху, фігури, рельєфу Місяця, а також умов на його поверхні, дослідження фізичних властивостей поверхонь та атмосфер планет за даними наземних та позаатмосферних спостережень; дослідження нестаціонарних явищ в атмосферах Сонця і зірок; дослідження обертового руху Землі та його зв'язку з геофізичними процесами; визначення точних положень та руху небесних тіл; дослідження оптичних властивостей земної атмосфери астрономічними методами.

Станом на 1 листопада 1965 р. обсерваторія мала таку структуру: 1) відділ фундаментальної астрометрії; 2) відділ фотографічної астрометрії; 3) відділ астрофізики; 4) відділ фізики Сонця.

Установу очолював чл.-кор. Є. П. Федоров.

Полтавська гравіметрична обсерваторія АН УРСР у 1961–1963 рр. проводила аналіз і обробляла дані спостережень яскравих зенітних зірок, завдяки чому було підтверджено існування добової нутації земної осі. В установі проводилася робота з вивчення даних про рух земних полюсів, здійснювалися похиломірні спостереження на Донбасі та в Карпатах, визначені кінцеві значення полюсу за даними широтних спостережень.

Постановою Президії АН УРСР від 4 листопада 1963 р. затвердили структуру обсерваторії: відділ обертального руху Землі; відділ фізики земної кори; відділ внутрішньої будови Землі.

Реорганізація установи здійснювалася у декілька етапів відповідно до рішень директивних органів УРСР і Президії АН УРСР. На виконання постанов ЦК КПРС і РМ СРСР від 11 квітня 1963 р. Президія АН УРСР від 3 червня 1963 р. постановила реорганізувати Полтавську гравіметричну обсерваторію АН УРСР на філіал Інституту геофізики АН УРСР. Постановами РМ УРСР від 28 грудня 1963 р. та Президії АН УРСР від 15 січня 1964 р. остаточно реорганізували Полтавську гравіметричну обсерваторію АН УРСР в установу на правах філіалу Інституту геофізики АН УРСР.

Обсерваторію очолювала чл.-кор. З. М. Аксентьєва.

Див.: Полтавська гравіметрична обсерваторія Інституту геофізики АН УРСР Відділу наук про Землю і Космос АН УРСР.

Відділ хімічних і геологічних наук АН УРСР (1961–1963)

Інститут загальної та неорганічної хімії АН УРСР у 1961–1965 рр. проводив роботу з обґрунтування методу отримання біомінеральних добрив, розробляв дифузійно-електричну теорію, метод дослідження електричних властивостей іонообмінних матеріалів, метод отримання випускної форми кубових фарбників. В інституті проводилася розробка технології катодного рафінування важких кольорових металів з іонних розплавів, а також термічна стійкість вогнеупорів у свинцево-хлоридних лужних розплавах; розроблено спектрографічний метод визначення ступінчастих констант.

Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 19 січня 1962 р. постановили організувати на базі лабораторії хімії і технології води установи Вишгородську групу лабораторій інституту в складі 4 лабораторій: фізико-хімічних методів очистки промислових стічних вод; регулювання складу води для питних цілей; автоматизації фізико-хімічних процесів обробки води; теорії процесів і апаратів обробки води та нової технології. Цією ж постановою визначили основні напрями роботи: вивчення фізико-хімічних процесів коректування складу промислових вод і утилізації цінних компонентів із промислових стоків; розробка кількісних і якісних принципів автоматизації управління технологічними процесами обробки води.

Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 1 лютого 1963 р. затвердили структуру інституту: 1) сектор хімії комплексних сполук: лабораторія будови комплексних сполук, лабораторія комплексних сполук рідкісних елементів, лабораторія аналітичної хімії, лабораторія хімії кольорових металів, лабораторія хімії алюмосилікатів, лабораторія хімії високих температур; 2) сектор хімії рідкісних елементів: лабораторія фізико-хімічних методів аналізу, лабораторія спектрального аналізу, лабораторія аналітичної хімії рідкісних елементів, лабораторія хімії і технології рідкісноземельних елементів, лабораторія хімії германію, лабораторія технології рідкісних металів, лабораторія іонного обміну; 3) сектор електрохімії: лабораторія електрохімії розтоплених солей, лабораторія електролізу розтоплених солей, лабораторія фізико-хімії і термодинаміки розтоплених солей, лабораторія електрохімії водних розчинів, лабораторія корозії металів; 4) сектор фізичної хімії дисперсних систем: лабораторія електрохімії і термодинаміки дисперсних систем, лабораторія фізико-хімії дисперсних мінералів, лабораторія фізико-хімії дисперсних металів; 5) сектор хімії і технології очистки води: лабораторія теорії процесів і апаратів обробки води, лабораторія фізико-хімічних методів очистки промислових стічних вод, лабораторія регулювання складу води для пиття, лабораторія автома-

тизації фізико-хімічних процесів обробки води; 6) відділ інформації, техпропаганди та патентів. Цією ж постановою Президії АН УРСР передали лабораторію аерозолів інституту у відання Головного управління гідрометслужби при РМ СРСР.

Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 8 березня 1963 р. вирішили організувати в інституті у 1963–1964 рр. групу з квантової хімії.

На виконання постанови Президії АН УРСР від 22 березня 1963 р. ухвалено створити в 1963 р. в інституті лабораторію хімії фосфорорганічних комплексоутворювачів.

Постановою Президії АН УРСР від 3 грудня 1963 р. в інституті організували групу з використання промислових стічних вод для біомінеральних добрив і створили при водних лабораторіях експериментально-виробничий відділ з конструкторською бригадою.

Станом на 1 листопада 1965 р. установа мала таку структуру: сектор хімії комплексних сполук: лабораторія будови комплексних сполук; лабораторія комплексних сполук рідкісних елементів; лабораторія аналітичної хімії; лабораторія хімії кольорових металів; лабораторія хімії алюмосилікатів; сектор електрохімії: лабораторія електрохімії розплавлених солей; лабораторія електролізу розплавлених солей; лабораторія фізико-хімії і термодинаміки розплавлених солей; лабораторія електрохімії водних розчинів; лабораторія корозії металів; сектор фізико-хімії дисперсних систем: лабораторія фізико-хімії дисперсних систем; лабораторія фізико-хімії дисперсних мінералів; лабораторія фізико-хімії дисперсних металів; сектор хімії і технології очищення води: лабораторія теорії процесів і апаратів обробки води; лабораторія фізико-хімічних методів очищення промислових стічних вод; лабораторія регулювання складу води для пиття; лабораторія автоматизації фізико-хімічних процесів обробки води.

Інститут очолював акад. Ю. К. Делімарський.

Лабораторія Інституту загальної та неорганічної хімії АН УРСР (м. Одеса) (враховуючи, що структура лабораторії як окремого підрозділу інституту складалася з декількох лабораторій, іноді в діловодних документах зустрічалась об’єднуюча назва – Одеські лабораторії).

У 1961–1965 рр. установа спрямовувала діяльність на дослідження гафнію, технології ванадію, а також аналітичної хімії рідких металів, рідкоземельних елементів та впровадження розробок у практику. Велася робота з вивчення взаємодії багатовалентних металів з органічними реактивами, а також кінетики процесів іонізації та рекомбінації атомів лужних металів у полум’ї.

Станом на 1 листопада 1965 р. установа мала таку структуру: 1) лабораторія технології рідкісних металів; 2) лабораторія спектрального аналізу; 3) лабораторія фізико-хімічних методів аналізу; 4) лабораторія аналітичної хімії рідкісних елементів; 5) лабораторія хімії і технології рідкоземельних елементів; 6) лабораторія хімії германію; 7) лабораторія іонного обміну.

До 1964 р. лабораторію очолював тимчасово виконувач обов'язків заступника директора з наукової частини Інституту загальної та неорганічної хімії АН УРСР к. т. н. І. Н. Целик, з 1964 р. – заступник директора з наукової частини цього інституту к. т. н. А. І. Перфильєв.

Інститут органічної хімії АН УРСР у 1961–1965 рр. проводив роботу з обґрунтування методу отримання біомінеральних добрив, розробляв метод дослідження електричних властивостей іонообмінних матеріалів, а також метод отримання випускної форми фарбників. Співробітниками інституту встановлено можливість отримання електропровідних матеріалів у широкому інтервалі питомого спротиву. Вивчалася кінетика і термодинаміка електродних процесів, що дало змогу оцінити електрохімічні реакції, вольт-амперові характеристики електрохімічних діодів; розроблено новий спектрографічний метод визначення ступінчастих констант стійкості комплексних сполук.

Постановою Президії АН УРСР від 1 лютого 1963 р. затвердили таку структуру інституту: 1) лабораторія хімії інсектицидів; 2) лабораторія барви і будови органічних сполук; 3) лабораторія механізмів органічних реакцій; 4) лабораторія природних фізіологічно активних речовин; 5) лабораторія хімії вуглеводів; 6) лабораторія хімії гербіцидів; 7) лабораторія хімії напівпродуктів біологічно активних речовин і барвників; 8) лабораторія синтезу інсектицидів; 9) лабораторія фотосинтезу; 10) лабораторія фотосинтезу; 11) аналітична лабораторія.

Постановою Президії АН УРСР від 8 березня 1963 р. вирішили організувати в інституті у 1963 р. групу з квантової хімії.

На виконання постанови Президії АН УРСР від 10 червня 1964 р. ухвалили передати лабораторію рослин інституту до Інституту фізіології рослин АН УРСР.

Постановою Президії АН УРСР від 16 червня 1965 р. на виконання постанови РМ УРСР від 12 лютого 1965 р. організували на базі групи лабораторії кольору та будови органічних сполук лабораторію проміжних продуктів і барвників, що містять фтор.

Станом на 1 листопада 1965 р. установа мала таку структуру: 1) лабораторія хімії інсектицидів; 2) лабораторія кольору і будови органічних сполук; 3) лабораторія проміжкових продуктів і фарбників, що містять фтор;

4) лабораторія механізмів органічних реакцій; 5) лабораторія синтетичних фізіологічно активних речовин; 6) лабораторія природних фізіологічно активних речовин; 7) лабораторія хімії гербіцидів; 8) лабораторія хімії напівпродуктів (м. Рубіжне); 9) лабораторія спрямованого синтезу; 10) лабораторія хімії фосфорорганічних комплексоутворювачів; 11) лабораторія фотосинтезу; 12) лабораторія рістактивуючих речовин.

Друкований орган інституту – «Український хімічний журнал».

Директором інституту був д. х. н. О. В. Кірсанов.

Відділення Інституту органічної хімії АН УРСР (м. Донецьк) у 1961–1963 рр. займалося розробкою питань хімії органічного синтезу на базі продуктів коксування вугілля.

Станом на 1 листопада 1962 р. установа мала таку структуру: 1) лабораторія піридинових основ; 2) лабораторія фотореагентів; 3) лабораторія ароматичних сполук; 4) група фізико-хімічного методу аналізу.

Відповідно до постанов ЦК КПРС і РМ СРСР від 11 квітня 1963 р. № 436 і Президії АН УРСР від 3 червня 1963 р. «Про виконання постанови Центрального комітету КП України і Ради Міністрів УРСР “Про заходи по поліпшенню діяльності Академії наук УРСР”» відділення передали Державному комітету з хімії при Держплані СРСР.

Установу очолював к. х. н. Є. П. Бабін.

Інститут хімії полімерів і мономерів АН УРСР у 1961–1964 рр. проводив дослідження з вимірювання молекулярно-оптичних параметрів мономерів і вивчення механізму сенсибілізованої однохлористої сірки. Велася робота з вивчення термічних властивостей різних зразків капрону і капраміну.

На виконання постанови Президії АН УРСР від 20 січня 1961 р. створили лабораторію молекулярної спектроскопії.

Постановою Президії АН УРСР від 11 травня 1962 р. було затверджено основні напрями наукових досліджень інституту: а) синтез нових полімерів, зокрема, термостійких і іонообмінних смол і полімерних матеріалів для машинобудування; б) розробка теоретичних основ процесів переробки полімерних матеріалів на основі широкого розвитку фізичних і фізико-хімічних досліджень; в) розвиток досліджень із ділення і каталітичної переробки вуглеводнів для одержання мономерів; також було ухвалено передати до Інституту хімії полімерів і мономерів АН УРСР групу реології Інституту загальної та неорганічної хімії АН УРСР.

Станом на 1 листопада 1962 р. інститут мав таку структуру: 1) відділ хімії нафти; 2) лабораторія нафтохімічної технології; 3) лабораторія полі-

меризації і поліконденсаційних процесів; 4) лабораторія хімії мономерів; 5) лабораторія елементоорганічних сполук; 6) лабораторія фізико-хімічних випробувань полімерів; 7) лабораторія іонного обміну; 8) лабораторія молекулярної спектроскопії; 9) група радіаційної хімії.

Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 1 лютого 1963 р. затвердили таку структуру інституту: 1) сектор хімії мономерів: лабораторія мономерів, лабораторія розділення вихідних речовин, лабораторія хімічної сировини; 2) сектор хімії полімерів: лабораторія термостійких полімерів, лабораторія хімічної модифікації полімерів, лабораторія полімерів з електрофізичними властивостями, лабораторія іонообмінних смол; 3) сектор фізики і фізико-хімії полімерів: лабораторія фізики полімерів, лабораторія фізико-хімії полімерів, лабораторія моделювання процесів переробки полімерів; 4) сектор хімічної технології полімерів і мономерів: лабораторія технології органічного синтезу з конструкторським бюро і дослідними установками; 5) відділ інформації, техпропаганди і патентів.

Реорганізація установи здійснювалася у декілька етапів відповідно до рішень директивних органів УРСР і Президії АН УРСР. На виконання постанов ЦК КПРС і РМ СРСР від 11 квітня 1963 р. Президія АН УРСР від 3 червня 1963 р. постановила реорганізувати Інститут хімії полімерів і мономерів АН УРСР на Інститут високомолекулярних сполук АН УРСР. Постановами РМ УРСР від 28 грудня 1963 р. та Президії АН УРСР від 15 січня 1964 р. остаточно реорганізували Інститут хімії полімерів і мономерів АН УРСР на Інститут високомолекулярних сполук АН УРСР.

Інститут очолював чл.-кор. К. А. Корнєв.

Див.: Інститут хімії високомолекулярних сполук АН УРСР Відділу хімії і хімічної технології АН УРСР.

Інститут фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського АН УРСР у 1961–1965 рр. проводив дослідження порошків заліза, їх пресування і активного спікання, а також будови і властивостей сплавів. Велася робота з вивчення впливу нейтронного опромінення на властивості карбідів титану та хрому. В означений період в інституті розроблено технологію виготовлення пористих труб, метод металізації порошків синтетичних і природних алмазів.

Постановою Президії АН УРСР від 3 серпня 1962 р. зі складу відділу фотохімії та радіаційної хімії інституту виділено лабораторію радіаційної хімії як окрему структурну одиницю. Цією ж постановою затвердили головним завданням лабораторії вивчення механізму хімічних реакцій, що викликані дією іонізуючих випромінювань на характер радіаційно-хімічних перетворень у різноманітних системах, в першу чергу у полімерах.

Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 1 лютого 1963 р. затвердили таку структуру інституту: 1) сектор хімічної будови і реакційної здатності; 2) сектор каталізу: лабораторія генераторного каталізу, лабораторія каталітичного гідрування, лабораторія окислювального каталізу; 3) сектор хімічної дії випромінювання: лабораторія фотохімії, лабораторія радіаційної хімії; 4) сектор адсорбції: лабораторія синтезу пористих сорбентів, лабораторія іонного обміну і адсорбції.

Постановою Президії АН УРСР від 8 березня 1963 р. вирішено організувати в інституті у 1963–1964 рр. групу з квантової хімії.

Постановою Президії АН УРСР від 28 листопада 1964 р. на виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 24 квітня 1964 р. № 420 «Про заходи по збільшенню випуску електронних мікроскопів, мас-спектрометрів і приладів активаційного аналізу та поліпшенню їх застосування у народному господарстві Української РСР» постановили організувати у першому кварталі 1965 р. при інституті на базі існуючої наукової групи мас-спектрометрії структурну лабораторію мас-спектрометрії.

Станом на 1 листопада 1965 р. інститут мав таку структуру: 1) сектор хімічної будови і реакційної властивості; 2) лабораторія гетерогенного каталізу; 3) лабораторія мас-спектрометрії; 4) лабораторія фотохімії; 5) лабораторія радіаційної хімії; 6) лабораторія адсорбції та іонного обміну; 7) лабораторія каталітичного гідрування; 8) лабораторія синтезу сорбентів; 9) лабораторія окислювального каталізу; 10) лабораторія ланцюгового каталізу.

З 1965 р. почав видаватися друкований орган інституту – журнал «Теоретична і експериментальна хімія».

Інститут очолював акад. О. І. Бродський.

Інститут геологічних наук АН УРСР у 1961–1965 рр. розробляв такі наукові напрями: морська гідрогеологія та морська інженерна геологія; морське посадочне рудоутворення; підводні морські геологічні дослідження; морська геоекологія; глибинні флюїди та їх роль у формуванні родовищ корисних копалин і біопродуктивних зон. В інституті досліджувалася теорія абіогенного синтезу нафти і природного газу на великих глибинах; геологічні особливості Азово-Чорноморського регіону, а також окремих районів Індійського, Атлантичного та Південного океанів, вивчалася динаміка берегових процесів північно-західної частини Чорного моря.

Постановою Президії АН УРСР від 20 січня 1961 р. ухвалили реорганізувати структуру інституту в 1962 р. у складі 15 відділів і 1 лабораторії: 1) відділ геотектоніки; 2) відділ геоморфології; 3) відділ тектонофізики; 4) відділ палеонтології; 5) відділ палеоботаніки; 6) відділ палеоспороло-

гії; 7) відділ літології; 8) відділ гідрогеології; 9) відділ інженерної геології; 10) відділ палеозою; 11) відділ мезозою; 12) відділ кайнозою; 13) відділ геології четвертинних відкладів; 14) геології моря (м. Одеса); 15) геологічний музей; 16) лабораторія мінералогії осадових порід.

Постановою Президії АН УРСР від 30 березня 1962 р. ліквідували відділ нафти і газу інституту у зв'язку із зосередженням робіт з геології нафти і газу в Інституті геології корисних копалин АН УРСР.

Постановою Президії АН УРСР від 26 жовтня 1962 р. інститут зобов'язали створити: відділ методики глибинного геологічного картування; робочу групу з розробки тематичного плану відділу методики геологічного картування та глибинної геології; відділ металогенії на базі існуючого відділу № 5; відділ нерудних копалин на базі групи співробітників відділу літології; лабораторію кори вивітрювання на базі групи співробітників відділу літології. Доручили інституту виконати у 1963–1965 рр. розробку теоретичних основ спеціалізованих прогнозних карт та їх складання для території УРСР. Прийняли пропозицію інституту про створення в його складі секторів: загальногеологічного; рудних родовищ; геохімії; петрографії та мінералогії; гідрогеології та інженерної геології.

Відповідно до розпорядження Президії АН УРСР № 263 від 21 квітня 1962 р. про виконання постанови РМ УРСР від 28 лютого 1962 р. «Про розробку комплексної схеми використання водних і земельних ресурсів УРСР» в інституті продовжилися дослідження з вивчення умов формування, режиму і ресурсів підземних вод південних районів України.

Постановою Президії АН УРСР від 11 липня 1963 р. у складі інституту створено відділ геології горючих копалин.

На виконання постанови Президії АН УРСР від 17 жовтня 1963 р. передали інституту разом з технічною радою відділу капітального будівництва АН УРСР будівельний майданчик Інституту органічної хімії АН УРСР у Святошино (м. Київ).

Постановою Президії АН УРСР від 4 листопада 1963 р. затвердили структуру інституту у складі відділів: геології нафти і газу; хімії органічних мінералів; міграції нафти і газу; проблем глибинних вуглеводнів; колекторів нафти і газу; регіональної геології нафтогазоносних областей; палеографії і тектоніки провінцій горючих копалин; геохімії рідкісних і розсіяних елементів, а також лабораторії мінеральної хімії.

На виконання постанови Президії АН УРСР від 3 березня 1964 р. ухвалили створити в інституті Сектор географії з трьома структурними науково-дослідними відділами. У науково-методичному відношенні Сек-

тор географії підпорядкували Відділу наук про Землю і Космос АН УРСР. Цією ж постановою затвердили структуру та основні напрями науково-дослідних робіт Сектора географії та поклали на нього координацію усіх наукових досліджень у галузі географії.

Постановою Президії АН УРСР від 2 грудня 1964 р. створили структурну лабораторію резонансних і дифракційних методів дослідження мінералів і руд.

Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 3 вересня 1965 р. затвердили таку структуру інституту: 1) відділ найновіших рухів земної кори; 2) відділ геотектоніки і геології антропогену; 3) відділ методики глибинного картування нафтоносних і газоносних областей УРСР; 4) відділ генезису нафти і газу; 5) науково-геологічний музей; 6) відділ геохімії бітумів; 7) відділ геології кайнозойських відкладень; 8) відділ геології мезозойських відкладень; 9) відділ геології палеозойських відкладень; 10) відділ викопної флори, 11) відділ палінології і вуглепетрографії; 12) відділ рудних родовищ, 13) відділ літології; 14) відділ автогенезу і вивчення речового складу донних відкладень морів і океанів; 15) відділ кори вивітрювання і процесів гіпергенезу; 16) відділ петрографії; 17) відділ мінералогії; 18) відділ геохімії; 19) відділ абсолютного віку і ядерних процесів; 20) відділ резонансних дифракційних методів дослідження руд і мінералів; 21) відділ експериментальної мінералогії; 22) відділ палеовулканології; 23) відділ геології і геохімії нерудних корисних копалин; 24) відділ радіоспектроскопії; 25) відділ гідрогеологічних проблем; 26) відділ міграції глибинних флюїдів. Цією ж постановою затвердили структурні підрозділи інституту у м. Донецьк – відділ геології і геохімії кольорових металів, відділ геології та вугільних родовищ; закріпили у структурі установи сектор № 5 з відділами № 1, 2, 3 та відділом науково-технічної інформації з науковою бібліотекою, постанова про організацію яких була прийнята ще 1 червня 1965 р., № 174 сс.

Станом на 1 листопада 1965 р. інститут мав таку структуру: 1) відділ генези нафти і газу; 2) відділ геотектоніки геології; 3) відділ методики глибинного картування нафтових і газових областей УРСР; 4) відділ новітніх рухів земної кори; 5) відділ геології кайнозойських відкладень; 6) відділ геології мезозойських відкладень; 7) відділ геології палеозойських відкладень; 8) відділ викопної флори; 9) відділ палінології і вуглепетрографії; 10) відділ техінформації; 11) відділ літології і нерудних корисних копалин; 12) лабораторія кори вивітрювання і процесів гіпергенезу; 13) відділ металогенії – сектор № 5; 14) відділ петрографії; 15) відділ мінералогії;

16) відділ геохімії; 17) відділ рудних родовищ; 18) відділ абсолютного віку ядерних процесів з неструктурною радіометричною лабораторією; 19) відділ гідрогеологічних наук; 20) науково-геологічний музей (зав. музею – д. г.-м. н. В. Я. Клименко); 21) науково-дослідна лабораторія спектральних аналізів; 22) лабораторія резонансних і дифракційних методів дослідження [1].

Друкованим органом інституту був «Геологічний журнал».

Інститут очолював до вересня 1963 р. акад. В. Г. Бондарчук, з 5 вересня до 1 жовтня 1963 р. тимчасово виконувач обов'язків директора інституту д. г.-м. н. А. Є. Бабинець, з 1 жовтня 1963 р. інститут очолив акад. В. Б. Порфир'єв.

Інститут геології корисних копалин АН УРСР (м. Львів) у 1961–1962 рр. займався дослідженнями зі встановлення характеру та шляхів міграції нафти і газу в Карпатському регіоні. Співробітниками інституту розроблялися теоретичні проблем нафтової геології, вивчалася геологічна будова корисних копалин західних областей України, Криму, Дніпровсько-Донецької западини та Донбасу. Вивчалася стратиграфія, тектоніка, вулканізм Українських Карпат, Передкарпатського і Закарпатського прогинів, Волинсько-Подільської плити.

Станом на 1 жовтня 1961 р. інститут мав таку структуру: 1) відділ геохімії і генезису горючих копалин; 2) відділ геології родовищ нафти і газу; 3) відділ тектоніки і стратиграфії; 4) відділ рудних корисних копалин; 5) відділ нерудних корисних копалин; 6) відділ гідрогеології та інженерної геології; 7) лабораторія горючих копалин; 8) лабораторія переробки нафти; 9) лабораторія мінеральної хімії; 10) лабораторія петрографії.

Постановою Президії АН УРСР від 12 січня 1962 р. в інституті створено відділ формування нафтових і газових родовищ із завданням розробки теоретичних основ формування та просторового розміщення нафтових і газових родовищ методом вивчення закономірностей розповсюдження порід-колекторів, що обумовлюють акумуляцію нафтових вуглеводів, структур-пасток, які утримують вуглеводи в процесі їх міграції, та вивчення питань геологічної історії розвитку нафтоносних територій. Також було перейменовано 6 структурних підрозділів: відділ геохімії і генезису горючих копалин на відділ геохімії горючих копалин; лабораторію горючих ко-

[1] Структура установи за постановою Президії АН УРСР від 3 вересня 1965 р. і штатним розписом станом на 1 листопада 1965 р. відрізняється. *Див.*: Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. Відділ наукових кадрів і аспірантури. Спр. 385. Арк. 1–12.

палин на відділ хімії органічних мінералів; відділ гідрогеології та інженерної геології на відділ міграції нафти і газу та гідрогеології нафтових родовищ; лабораторію петрографії на відділ літології нафтогазоносних порід; відділ нерудних корисних копалин на відділ петрографії каустобіолітів; відділ рудних корисних копалин на відділ геохімії рідкісних і розсіяних елементів нафтоносних і вугленосних відкладів.

Відповідно до постанови РМ УРСР від 6 лютого 1962 р. і постанови Президії АН УРСР від 19 лютого 1962 р. Інститут геології корисних копалин АН УРСР реорганізовано на Інститут геології горючих копалин АН УРСР.

Інститут очолював акад. В. Б. Порфир'єв.

Див.: Інститут геології горючих копалин АН УРСР Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР.

Інститут геології горючих копалин АН УРСР (Інститут геології корисних копалин АН УРСР) (м. Львів) утворений внаслідок реорганізації Інституту геології корисних копалин АН УРСР відповідно до постанови РМ УРСР від 6 лютого 1962 р. і постанови Президії АН УРСР від 19 лютого 1962 р.

У 1962–1963 рр. установа проводила дослідження нафтогазових і мінеральних родовищ, здійснювала геохімічні дослідження Львівсько-Волинського вугільного басейну.

Постановою Президії АН УРСР від 1 лютого 1963 р. передали лабораторію проблем нафтопереробки інституту у відання Державного комітету СРСР по паливній промисловості при Держплані СРСР. Цією ж постановою передбачалась зміна назви установи на Інститут геології і геохімії горючих копалин АН УРСР.

Реорганізація установи здійснювалася у декілька етапів відповідно до рішень директивних органів УРСР і Президії АН УРСР. На виконання постанов ЦК КПРС і РМ СРСР від 11 квітня 1963 р. Президія АН УРСР від 3 червня 1963 р. постановила реорганізувати Інститут геології горючих копалин АН УРСР на Інститут геології і геохімії горючих копалин АН УРСР.

Постановою Президії АН УРСР від 11 липня 1963 р. зобов'язали переглянути структуру інституту та створити: лабораторії кори вивітрювання і гіпергенезу; відділ геології горючих копалин; створити в 1964 р. відділ геології та геохімії вугілля. Цією ж постановою ухвалили розширити дослідження нафтогазоносних провінцій східних областей УРСР.

Постановою Президії АН УРСР від 4 листопада 1963 р. затвердили структуру інституту та головні напрями роботи: 1) відділ геології нафти і газу – вивчення геологічних умов формування та закономірностей роз-

міщення родовищ нафти і газу з метою створення теоретичної основи для розшуків цих корисних копалин; 2) відділ хімії органічних мінералів – вивчення фізико-хімічної природи та хімізму процесів утворення і метаморфізму твердих, рідких і газоподібних матеріалів; 3) відділ міграції нафти і газу – вивчення шляхів і факторів міграції нафти, газу і води; 4) відділ проблем глибинних вуглеводнів – розробка проблемних питань нафтогазоносності глибинних зон земної кори; 5) відділ колекторів нафти і газу – розробка теоретичних основ колекторських властивостей продуктивних горизонтів нафтових і газових родовищ; 6) відділ регіональної геології нафтогазоносних областей – вивчення особливостей геологічної будови нафтогазових областей; 7) відділ палеографії і тектоніки провінцій горючих копалин – вивчення палеографії і тектоніки провінцій горючих копалин УРСР для удосконалення пошуків та розвідки родовищ вугілля, газу і нафти; 8) відділ геохімії твердих горючих копалин – вивчення природи і метаморфізму вугілля та інших форм органічної речовини з метою виявлення закономірностей розміщення покладів вугілля різних марок; 9) відділ геохімії рідкісних і розсіяних елементів – вивчення геохімії і закономірностей розподілу рідкісних і розсіяних елементів; 10) лабораторія мінеральної хімії – вивчення хімічного складу і природи неорганічних мінералів і речовин, що входять до складу горючих копалин.

Постановами РМ УРСР від 28 грудня 1963 р. та Президії АН УРСР від 15 січня 1964 р. остаточно реорганізували Інститут геології горючих копалин АН УРСР на Інститут геології і геохімії горючих копалин АН УРСР.

До жовтня 1963 р. установу очолював акад. В. Б. Порфир'єв, з 1 жовтня 1963 р. – д. г.-м. н., з червня 1964 р. чл.-кор. – Г. Н. Доленко.

Див.: Інститут геології корисних копалин АН УРСР Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР.

Див.: Інститут геології і геохімії горючих копалин АН УРСР Відділу наук про Землю і Космос АН УРСР.

Інститут геофізики АН УРСР у 1961–1965 рр. розробляв проблеми теоретичної та прикладної геофізики, проводив регіональні дослідження транскарпатського профілю кореляційним методом заломлених хвиль. Співробітниками інституту вивчалася проблема геотектогенезу і процесів у верхній мантії Землі.

Постановою Президії АН УРСР від 20 жовтня 1961 р. перевели до складу інституту відділ інтерпретації й узагальнень геофізичних даних, який тимчасово входив до складу Львівського філіалу АН УРСР.

Постановою Президії АН УРСР від 1 лютого 1963 р. передали у відання Головгеології УРСР відділ прикладної геофізики Львівського філіалу цього інституту, лабораторію магніторозвідки і відділ електрометрії.

Постановою Президії АН УРСР від 15 січня 1964 р. на виконання постанови РМ УРСР від 28 грудня 1963 р. № 1408 Полтавську гравіметричну обсерваторію АН УРСР підпорядкували інституту на правах філіалу, затвердили її структуру.

Президія АН УРСР постановою від 22 січня 1965 р. передала інституту групу фізики і механіки вибуху Філіалу Інституту механіки АН УРСР (м. Дніпропетровськ).

Постановою Президії АН УРСР від 14 липня 1965 р. реорганізували відділ математичної геофізики інституту на відділ теорії інтерпретації і узагальнення геофізичних даних.

Станом на 1 листопада 1965 р. інститут мав таку структуру: 1) відділ математичної геофізики; 2) відділ гравітації; 3) відділ сейсмометрії; 4) лабораторія фізичних властивостей речовини земної кори; 5) лабораторія спеціальних геофізичних електронно-обчислювальних машин; 6) комплексна геофізична обсерваторія; 7) відділ постійного магнітного поля Землі.

При інституті діяли Полтавська гравіметрична обсерваторія та Філіал інституту (м. Львів).

Інститут очолював акад. С. І. Субботін.

Філіал Інституту геофізики АН УРСР (м. Львів) у 1961–1965 рр. проводив дослідження методу розшифрування зон інтерференції сейсмічних хвиль, залежності швидкостей розповсюдження пружних хвиль у геологічному розрізі Прикарпаття, глибинну будову Чоп-Мукачівської западини, використання вищих похідних електричного поля. Досліджувався вплив фізико-хімічних і геологічних факторів на електричні параметри копалин вугілля Львівсько-Волинського басейну.

Постановою Президії АН УРСР від 1 лютого 1963 р. передали відділ прикладної геофізики, лабораторію магніторозвідки і відділ електрометрії у відання Головгеології УРСР.

Станом на 1 листопада 1965 р. філіал мав таку структуру: 1) відділ електромагнітного поля Землі зі станціями; 2) відділ сейсмології зі станціями; 3) відділ теорії промислової геофізики.

Філіал очолював к. г-м. н. А. П. Бондаренко.

Інститут мінеральних ресурсів АН УРСР у 1961–1963 рр. виконував дослідження у галузі мінералогії і рудних корисних копалин; нерудних ко-

рисних копалин і петрографії; збагачення корисних копалин; геохімії рідкісних та розсіяних елементів; регіональної стратиграфії; карстології та солей; підземних вод та їх охорони; мінеральних солей; фізико-хімії і технології мінеральної сировини. Велася робота з вивчення важкої фракції пісків Самотканського родовища титано-цирконієвих розсипів в ультрафіолетових променях, а також з фізики мінералів.

Постановою Президії АН УРСР від 20 січня 1961 р. ухвалили реорганізувати структуру інституту 1962 р. у складі 13 відділів і 2 лабораторій: 1) відділ рудних родовищ; 2) відділ нерудних родовищ; 3) відділ збагачення руд рідкісних і кольорових металів; 4) відділ збагачення руд чорних металів; 5) відділ збагачення неметалевих корисних копалин; 6) відділ економіки мінеральних ресурсів; 7) відділ геології корисних копалин; 8) відділ геохімії родовищ корисних копалин; 9) відділ методики геохімічних розшуків родовищ кольорових і рідкісних металів; 10) відділ мінеральних солей; 11) відділ хімії і технології мінеральної сировини; 12) відділ підземних вод та їх охорони; 13) відділ карстології і селей; 14) лабораторія збагачення керченських руд на Камиш-Бурунському комбінаті; 15) лабораторія аналітичної хімії.

Станом на 1 листопада 1962 р. інститут мав таку структуру: 1) відділ мінералогії і рудних копалин; 2) відділ нерудних копалин і петрографії; 3) відділ геохімії рідких і розсіяних копалин; 4) відділ регіональної геології і стратиграфії; 5) відділ підземних вод та їх охорони; 6) відділ карстології і селів; 7) відділ фізико-хімії і технології мінеральної сировини; 8) відділ мінеральних солей; 9) відділ збагачення корисних копалин; 10) опорна лабораторія на КБК; 11) хіміко-аналітична лабораторія; 12) спектральна лабораторія; 13) рентгеноструктурна лабораторія; 14) шліхова лабораторія; 15) наукова бібліотека.

Відповідно до постанов ЦК КПРС і РМ СРСР від 11 квітня 1963 р. № 436 і Президії АН УРСР від 3 червня 1963 р. «Про виконання постанови Центрального комітету КП України і Ради Міністрів УРСР “Про заходи по поліпшенню діяльності Академії наук УРСР”» інститут передали у підпорядкування Державному геологічному комітету СРСР.

Інститут очолював д. г.-м. н. Ю. Ю. Юрк.

Комітет по метеоритах АН УРСР організовував збір метеоритів на території України, науково опрацьовував поточні дані по метеоритах, вивчав їх склад, популяризував знання про них серед широких верств населення, оскільки важливо було мати добровільних кореспондентів-

спостерігачів з числа працівників гідрометеорологічних станцій, учнів, викладачів, робітників, працівників сільськогосподарських підприємств.

На місця падіння метеоритів виїжджали експедиції, організовані комітетом. У цих експедиціях проводився системний збір і кропітка реставрація фрагментів зразків метеоритів. Комітет по метеоритах АН УРСР співпрацював із Комітетом по метеоритах АН СРСР, що організовував всесоюзні метеоритні конференції, участь у яких брали члени Комітету по метеоритах АН УРСР.

Президія АН УРСР 24 червня 1963 р. прийняла постанову, якою затвердила структуру АН УРСР і на виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 28 травня 1963 р. доручили головам Відділів наук АН УРСР подати матеріали про реорганізацію інститутів, зокрема, Комітет по метеоритах АН УРСР віднесено до структури Відділу наук про Землю і Космос АН УРСР.

Комітет очолював чл.-кор. Є. С. Бурксер.

Українське відділення Всесоюзного мінералогічного товариства при АН УРСР у 1961–1965 рр. займалося координацією науково-дослідної роботи у галузі геології, мінералогії та петрографії на території УРСР, організовувало конференції, з'їзди, лекції та семінари, матеріали яких виходили друком. Члени товариства були фахівцями з мінералогії, петрографії та геохімії. Важливим напрямом роботи були популяризація і пропаганда найновіших знань і досягнень мінералогії. З цією метою члени товариства виступали з доповідями як у вузькоспеціалізованих наукових організаціях, так і на виробничих підприємствах. На початку 60-х років XX ст. активно розгорнули роботу філіали товариства, зокрема, у Харкові, Дніпропетровську, Сімферополі, Львові і Кривому Розі.

Станом на 1961 р. товариство нараховувало 244 члени. Працювало шість секцій. У жовтні 1961 р. проведено звітно-виборчі збори товариства, на яких обрано новий склад ради і ревізійної комісії. Головою товариства обрано проф. О. С. Поваренних. Цього ж року здано до друку перший випуск праць товариства.

У 1962 р. на зборах і засіданнях товариства обговорювалися питання розвитку геології в Україні (зокрема, мінералогії гідротермальних жил у Кривому Розі, металогенії Побужжя, кристалохімії глинистих мінералів). Товариство брало участь у Ферсманівських читаннях спільно з представниками наукової спільноти м. Москва.

У 1962 р. вийшов у світ перший випуск «Записок Украинского отделения Всесоюзного минералогического общества» обсягом 12 друк. арк.,

у 1963 р. спільно з Інститутом геологічних наук АН УРСР опубліковано збірник праць «Теоретические и генетические вопросы минералогии» обсягом 14 друк. арк., у 1965 р. товариство видало збірник «Морфология, свойства и генезис минералов».

Президія АН УРСР 24 червня 1963 р. прийняла постанову, якою затвердила структуру АН УРСР і на виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 28 травня 1963 р. доручила головам Відділів наук АН УРСР подати матеріали про реорганізацію інститутів, зокрема Українське відділення Всесоюзного мінералогічного товариства при АН УРСР віднесено до структури Відділу наук про Землю і Космос АН УРСР.

Товариство очолював д. г.-м. н. О. С. Поваренних.

Українське географічне товариство при АН УРСР (у діловодних документах періоду 1961–1965 рр. згадується також під назвою Український філіал Географічного товариства СРСР) функціонувало як добровільна науково-громадська організація, яка провадила теоретичну та практичну діяльність у галузі географії.

Науково-дослідна робота здійснювалася за напрямами: природно-географічне та економіко-географічне районування УРСР; вивчення економічних зв'язків, більш раціональне використання природних ресурсів та їх відновлення в нових економічних районах; складання карт, атласів, монографій, окремих економіко-адміністративних районів, областей, міст, колгоспів, радгоспів; експедиційні дослідження з обстеження кормових угідь, ґрунтів, вивчення ерозійних процесів та ін. Одним із напрямів роботи товариства був пов'язаний із поширенням і популяризацією охорони природи; координацією науково-дослідних робіт у галузі географії, які проводилися різними відомствами та організаціями.

Станом на 1961 р. товариство мало 18 відділів, що поєднували 2070 членів. Особливо активною роботою відзначався Львівський відділ товариства, де працювало чотири секції і дві комісії, експедиція з обстеження ґрунтів, мережа пунктів фенологічних спостережень. Значні дослідні роботи проводилися у Київському, Чернівецькому і Дніпропетровському відділах товариства. Члени товариства брали участь у роботі всесоюзних нарад по атласах, аерофотозйомці, ландшафтознавству та ін., а також у роботі VI Міжнародного конгресу з вивчення четвертинного періоду.

Протягом 1962 р. опубліковані 5 і 6 випуски «Географічного збірника», підготовлені до друку 7-й випуск, матеріали ще двох збірників, монографія «Природа та господарство степової зони Української РСР».

У складі товариства організовано роботу секцій фенології, біогеографії, медичної географії, створено Центральне бюро по координації і спрямуванню краєзнавчої роботи.

Постановою Президії АН УРСР від 15 березня 1963 р. президію товариства зобов'язали до 1965 р. створити відділи в усіх областях УРСР і вжити заходів з покращення діяльності вже діючих; до 1 вересня 1963 р. розробити необхідні зміни і доповнення до статуту, до 20 квітня 1963 р. – подати матеріали щодо проведення І з'їзду Українського географічного товариства.

Президія АН УРСР 24 червня 1963 р. прийняла постанову, якою затвердила структуру АН УРСР і на виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 28 травня 1963 р. доручили головам Відділів наук АН УРСР подати матеріали про реорганізацію інститутів, зокрема, Українське географічне товариство при АН УРСР віднесено до структури Відділу наук про Землю і Космос АН УРСР.

У 1964 р. у м. Київ проведено І з'їзд Українського географічного товариства, участь у якому взяло 675 осіб, з них 172 делегати. Крім українських учених у роботі з'їзду брали участь науковці союзних республік, фахівці-географи, вчителі. Темами обговорення стали питання перспектив розвитку і розміщення народного господарства України, розвиток географічної науки, використання водних ресурсів, дослідження активного впливу на атмосферні процеси, тематичне картографування території УРСР, підготовка кадрів у галузі географії у закладах вищої освіти України. На з'їзді президентом товариства обрано проф. О. М. Маринича.

У 1965 р. спільно з Сектором географії при Відділі наук про Землю і Космос АН УРСР та Радою з вивчення продуктивних сил УРСР, Київським державним університетом ім. Т. Г. Шевченка проведено наукові конференції з комплексного картографування продуктивних сил України, з вивчення і використання природних ресурсів Поділля. Проведено велику роботу зі створення «Матеріалів І з'їзду Географічного товариства УРСР», а також міжвідомчих збірників «Фізична географія» і «Геоморфологія». Популярність серед громадськості мав географічний лекторій.

Товариство очолював у 1961–1964 рр. проф. П. К. Заморій, у 1964–1965 рр. – проф. О. М. Маринич.

Комісія по вивченню глин при Відділі хімічних і геологічних наук АН УРСР у 1961–1965 рр. здійснювала координацію робіт у галузі вивчення глин, геології, мінералогії, фізико-хімії та технології використання глин на території УРСР.

Особливої актуальності в означений період набули дослідження використання бентонітових глин у народному господарстві. Ще у 1954 р. в Україні відкрито велике Черкаське родовище бентонітових глин, розташоване у Черкаській обл. Детально розвідане воно було саме у 60-х роках XX ст. Глини і глинясті матеріали активно досліджувалися головою комісії, акад. Ф. Д. Овчаренком.

У 1961 р. за організаційної участі Інституту геологічних наук АН УРСР відбувся III Об'єднаний пленум комісій по вивченню глин АН СРСР і АН УРСР. Комісія була організатором 12–14 травня 1965 р. спільної Українсько-Чехословацької сесії у м. Ужгород із питань досліджень і використання бентонітових глин. Крім наукових засідань під час сесії були організовані екскурсії на Горбське родовище бентонітових глин у Закарпатті. Комісія співпрацювала з Всесоюзною комісією по дослідженню і використанню глин при АН СРСР.

Очолював комісію акад. Ф. Д. Овчаренко.

Відділ біологічних наук АН УРСР (1961–1963)

Інститут ботаніки АН УРСР у 1961–1965 рр. здійснював вивчення флористичного складу вищих і нижчих рослин, філогенію нижчих рослин, історію флори й рослинності та ботанічної науки в Україні. Постановою Президії АН УРСР від 28 квітня 1963 р. було затверджено основні наукові напрями діяльності установи: структура і функція клітини, вивчення закономірностей спадковості та ембріонального розвитку рослин, керування процесами видоутворення, спадковістю і життєвістю рослин та створення високопродуктивних форм; вивчення біохімічних основ корелятивних зв'язків між органами рослинних організмів; біохімія нижчих рослин та хімія рослинної сировини; вивчення флори та закономірностей формування рослинного покриву з метою розробки наукових основ збереження та відтворення рослинних ресурсів, шляхів використання рослин флори УРСР (в першу чергу водоростей і грибів) у сільському господарстві, медицині і промисловості; дослідження історичного розвитку рослин. Також вивчались питання розвитку і реконструкції дендропарків, акліматизації та захисту рослин від шкідників і хвороб, фізіолого-біохімічних особливостей розвитку кореневої і листостовбурової систем, впливу харчового режиму і добрив на їх ріст та ін. Продовжувалась робота співробітників інституту з покращення сортової агротехніки на дослідних ділянках у «Феофанії», де було закладено розплідник.

За пропозицією Інституту ботаніки АН УРСР на виконання постанови Ради Міністрів УРСР від 22 липня 1961 р. № 1118 «Про впорядкування мережі державних заповідників і мисливських господарств республіки» Президія АН УРСР 30 серпня 1961 р. прийняла постанову про об'єднання заповідників «Михайлівська цілина», «Стрілецький степ», «Хомутівський степ» і «Кам'яні Могили» в один Український державний степовий заповідник з чотирма відділами і підпорядкування Українського державного степового заповідника в науково-методичному відношенні Інституту ботаніки АН УРСР, на який покладено здійснення керівництва та контролю за господарською діяльністю заповідника.

Постановою Президії АН УРСР від 29 грудня 1962 р. інституту було передано відділ генетики рослин ЦРБС АН УРСР.

На виконання постанови Президії АН УРСР від 24 червня 1963 р. інституту були підпорядковані Український державний степовий заповідник АН УРСР, дендропарки «Олександрія», «Софіївка» і «Тростянець», дендробаза «Устимівка».

Постановою Президії АН УРСР від 24 вересня 1963 р. в інституті було створено відділ експериментальної екології та біоценології з високогірним стаціонаром та структурну лабораторію експериментальної морфології рослин у м. Львів.

У 1963 р. було частково змінено структуру установи: неструктурна лабораторія історії флори і палеоботаніки стала відділом; відділ мікології був реорганізований у неструктурну лабораторію мікології при дирекції; відділ фотосинтезу був переданий до Українського науково-дослідного інституту фізіології рослин АН УРСР; відділ мікології був реорганізований у неструктурну лабораторію мікології; неструктурна лабораторія історії флори і палеоботаніки реорганізована у відділ. Також у складі інституту у 1963 р. працювала допоміжна хіміко-технологічна лабораторія, де проводились аналізи зразків ґрунтів, рослин, торфів, зібраних у рамках наукової проблематики відділів інституту [1].

На виконання постанови Президії АН УРСР від 12 листопада 1965 р. про створення Музеуму АН УРСР здійснювалась підготовка до організації з 1 січня 1966 р. Ботанічного музею у статусі відділу установи.

Станом на кінець 1965 р. структура інституту включала: 1) відділ вищих рослин; 2) відділ нижчих рослин; 3) відділ геоботаніки; 4) відділ історії

---

[1] За результатами історіографічного і джерелознавчого пошуку не вдалося з'ясувати дату створення у структурі інституту цих підрозділів. Інформацію подано відповідно до Звіту Інституту ботаніки АН УРСР за 1963 р. *Див.*: Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. Відділення наук НАН України. Спр. 716. Арк. 54, 56.

флори і палеоботаніки; 5) відділ генетики; 6); відділ цитології і ембріології; 7) відділ фізіології рослин; 8) відділ біохімії рослин; 9) відділ експериментальної морфології; 10) відділ екології і біоценології; 11) лабораторія мікології; 12) хіміко-технологічна лабораторія; 13) бюро науково-технічної пропаганди [1].

Друкованим органом інституту був «Український ботанічний журнал», при установі працювала група членів Товариства «Знання» УРСР, які читали науково-популярні лекції та проводили екскурсії по Ботанічному музею та Українському державному степовому заповіднику АН УРСР.

Інститут очолював до червня 1963 р. д. б. н. Д. К. Зеров, з 3 червня 1963 р. установа працювала під керівництвом к. б. н. Г. І. Білика.

Український державний степовий заповідник АН УРСР організований постановою Президії АН УРСР від 30 серпня 1961 р. на виконання постанови РМ УРСР від 22 липня 1961 р. № 1118 «Про впорядкування мережі державних заповідників і мисливських господарств республіки» шляхом об'єднання заповідників «Михайлівська цілина» Сумської обл., «Стрілецький степ» Луганської обл., «Хомутівський степ» і «Кам'яні Могили» Донецької обл. Цією постановою заповідник в науково-методичному відношенні був підпорядкований Інституту ботаніки АН УРСР. Реорганізація відбувалась з метою покращення господарської і науково-дослідної роботи цих чотирьох заповідників під науковим керівництвом Інституту ботаніки АН УРСР і частково за науковою тематикою Інституту зоології АН УРСР. Загальна площа заповідника становила 2107 *га*, дирекція заповідника розміщувалась у відділі «Хомутівський степ» (с. Хомутове Новоазовського району Донецької обл.). У 1963 р. у цьому відділі заповідника було збудовано приміщення природничого музею.

Заповідник об'єднував декілька ділянок природних умов степової та лісостепової зон УРСР. На його території проводилось вивчення флори і фауни та наукові-дослідження для розробки найбільш раціональних методів її збереження, а також розв'язання низки проблем ботанічної географії, ґрунтознавства і історії четвертинного періоду, наукового обґрунтування природного і господарського районування території України. Працівниками Українського державного степового заповідника разом з ученими інститутів ботаніки та зоології проводилася наукова робота з питань збере-

---

[1] Структура подана за Довідкою про кадри Інституту ботаніки АН УРСР станом на 31 грудня 1965 р. *Див.*: Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. Відділення наук НАН України. Спр. 818. Арк. 61.

ження в природному стані й узяття під охорону цінних природних об'єктів (ксерофітного варіанта різнотравно-типчаково-ковилових степів, петрофільних степів на гранітах, лучних степів, кретофільної флори, байрачних лісів та крейдяно-соснових борів), вивчення структури і функцій степових та лісостепових екосистем та їх змін у результаті господарської діяльності людини, оскільки території цих зон широко використовувалися під сільськогосподарські культури. Також у заповідниках здійснювалась наукова робота з розробки декоративних багаторічних типчаково-ковильних покровів для озеленення міст Донбасу, дослідження насіннєвого та вегетативного відновлення у степових фітоценозах у зв'язку з їх різноманітним використанням, та ін. У заповідниках проводились наукові експедиції та екскурсії для відвідувачів.

У 1961–1963 рр. обов'язки директора установи виконував О. М. Синельников, у 1964–1965 рр. заповідник працював під керівництвом А. М. Попичко, у 1965 р. директором заповідника став Ю. М. Кузнєцов.

Державний заповідник «Стрілецький степ» АН УРСР (Луганська обл.) був підпорядкований Інституту ботаніки АН УРСР, виконував завдання охорони природної степової рослинності та збільшення поголів'я вимираючого реліктового виду гризунів байбака. У заповіднику проводились наукові дослідження з встановлення чисельності й вивчення немисливських та мисливських диких звірів і птахів, яким загрожувало вимирання. Співробітники заповідника проводили систематичні фенологічні та метеорологічні спостереження.

На виконання постанови РМ УРСР від 22 липня 1961 р. № 1118 «Про впорядкування мережі державних заповідників і мисливських господарств республіки» та постанови Президії АН УРСР від 30 серпня 1961 р. увійшов до складу Українського державного степового заповідника АН УРСР.

Очолював заповідник О. А. Муцаківський.

Державний заповідник «Хомутівський степ» АН УРСР (Донецька обл.) виконував завдання зі збереження комплексу дикорослих цінних рослин, тварин і птахів цілинного степу. Був базою для проведення науково-дослідних робіт академічних інститутів біологічного профілю з вивчення розвитку природних екосистем, біоценологічних досліджень, а також інтродукції промислових культур злакових рослин для південних регіонів.

На виконання постанови РМ УРСР від 22 липня 1961 р. № 1118 «Про впорядкування мережі державних заповідників і мисливських господарств

республіки» та постанови Президії АН УРСР від 30 серпня 1961 р. був підпорядкований організованому цими постановами Українському державному степовому заповіднику АН УРСР.

Директором заповідника був О. М. Синельников.

Державний заповідник «Михайлівська цілина» АН УРСР (Сумська обл.) виконував завдання збереження флори північних лучних степів в Україні, зокрема, низки цінних кормових, лікарських та ефіроолійних рослин. Заповідник служив базою для проведення стаціонарних геоботанічних науково-дослідних робіт установ АН УРСР для вивчення формування рослинного ґрунтового покриву цілини. Проводились досліди з культивування степових рослин. З науковою метою заповідник відвідували співробітники університетів на інших науково-дослідних установ.

На виконання постанови РМ УРСР від 22 липня 1961 р. № 1118 «Про впорядкування мережі державних заповідників і мисливських господарств республіки» та постанови Президії АН УРСР від 30 серпня 1961 р. увійшов до структури Українського державного степового заповідника АН УРСР.

Директором заповідника була З. А. Саричева.

Державний заповідник «Кам'яні Могили» АН УРСР (Донецька обл.) здійснював заходи з охорони рослинного покриву злаково-ковилового степу, рідкісних реліктових рослин та фауністичних комплексів, а також геологічної пам'ятки природи – виходу кам'яних порід Приазовської кристалічної смуги. Біологічними установами АН УРСР у заповіднику вивчалось розмаїття біологічних видів скельної, степової, лучної рослинності, неоднорідність ґрунтового і рослинного покриву з різним рівнем зволоженості.

На виконання постанови РМ УРСР від 22 липня 1961 р. № 1118 «Про впорядкування мережі державних заповідників і мисливських господарств республіки» та постанови Президії АН УРСР від 30 серпня 1961 р. заповідник увійшов до складу організованого Українського державного степового заповідника АН УРСР.

Науково-експериментальна база «Феофанія» АН УРСР перебувала у сфері відання Управління справами АН УРСР. У науково-методичному відношенні дослідні ділянки бази підпорядковувались Інституту ботаніки АН УРСР і ЦРБС АН УРСР. На базі проводились експериментальні та науково-дослідні роботи інститутів АН УРСР у галузях біології, зокрема з селекції, тваринництва, біофізики, робіт із застосуванням методу мічених

атомів. У Феофанії розташовувалася також науково-експериментальна польова лабораторія Інституту ботаніки АН УРСР. На базі забезпечувалось проведення дослідних посівів та їх регулярна обробка; в лісництві проводились дослідження з вивчення внутрішньовидових і міжвидових відношень у природних і культурних фітоценозах, а також лісогосподарські роботи.

У листопаді 1961 р. дослідна ділянка у Феофанії увійшла до складу Науково-експериментальної виробничої бази ЦРБС АН УРСР і була реорганізована на Дослідне лісництво «Феофанія» як розплідник декоративних деревних та чагарникових рослин з метою вирощування насіння і посадкового матеріалу для розплідників.

Завідувачем бази був А. С. Падалка.

Центральний республіканський ботанічний сад АН УРСР у 1961–1965 рр. здійснював вивчення наукових основ акліматизації та інтродукції рослин, їх онтогенезу, фізіологічних процесів у рослин як основи їх продуктивності, розроблялись питання керування спадковістю та методи селекції квіткових та декоративних рослин. Проводилась селекція і впровадження в культуру нових сортів рослин, які були передані до мережі державного сортовипробування: багаторічних квіткових рослин, винограду, абрикосів, вишень, грецького горіха, плодово-ягідних рослин; проведена значна робота з акліматизації і селекції персика в Україні, айви і кизилу та ін.; розвивалась інтродукція харчових і пряно-смакових рослин. Для вивчення природних умов інтродукованих в ЦРБС АН УРСР для акліматизації рослин установа здійснювала експедиції по УРСР, у Середню Азію та на Алтай. Установою було виконано значний обсяг робіт з покращення паркових ландшафтів Ботанічного саду і створення монокультурних садів – бузку, троянд, дейцій, жасминів, вейгел, формового саду, експозиційної ділянки «Мала Швейцарія», дендрарію та ін.; поповнено видовий склад саду новими видами дерев і кущів. На правах філіалів саду діяли дендрологічні парки АН УРСР «Олександрія», «Софіївка», «Тростянець», «Устимівка» [1], в яких проводилися частини науково-дослідної тематики установи, роботи з розвитку колекцій рослин. Також ЦРБС АН УРСР здійснювалась науково-методична робота для розвитку діяльності ботанічних садів України.

28 травня 1964 р. на засіданні Президії АН УРСР керівництвом Академії наук було ухвалено відкрити ЦРБС АН УРСР для відвідування громад-

---

[1] Структура установи подана за Звітом про наукову діяльність ЦРБС АН УРСР за 1965 р. *Див.*: Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. Відділення наук. Спр. 818. Арк. 80.

ськості. Відкриття урочисто відбулось 29 травня 1964 р. На ознаменування відкриття Ботанічного саду було проведено наукову конференцію, присвячену цій події.

На виконання постанови Президії АН УРСР від 7 липня 1961 р. у відділі генетики ЦРБС АН УРСР створено неструктурну групу радіаційної генетики рослин, що розвивала напрям дослідження поліплоїдії рослин; згодом при ній було створено цитологічнну лабораторію для роботи у польових умовах.

За розпорядженням РМ УРСР від 9 листопада 1961 р. № 1427-р при Ботанічному саду організовано Науково-експериментальну виробничу базу «Нові культури».

Постановою Президії АН УРСР від 29 грудня 1962 р. з ЦРБС АН УРСР до Інституту ботаніки АН УРСР було передано відділ генетики рослин.

У 1963 р. у відділі фізіології і біохімії рослин була організована лабораторія хімії рослинної сировини, з цим же відділом об'єднано відділ екології рослин [1].

Постановою Президії АН УРСР від 30 грудня 1965 р. було затверджено таку структуру ЦРБС АН УРСР: 1) відділ природної флори; 2) відділ дендрології та паркознавства; 3) відділ інтродукції культурних рослин; 4) відділ квіткових і оранжерейних рослин; 5) відділ екології і фізіології рослин; 6) відділ захисту інтродукованих рослин.

Станом на 31 грудня 1965 р. до структури установи входили такі наукові підрозділи: 1) відділ інтродукції і акліматизації рослин природної флори; 2) відділ дендрології і декоративного садівництва; 3) інтродукції та акліматизації культурних рослин; 4) квітникарства і селекції квіткових рослин; 5) екології і фізіології рослин; 6) захисту рослин і карантину з допоміжними відділами: бюро науково-технічної інформації і пропаганди, метеорологічна станція, наукова бібліотека, управління заступника директора з садово-паркової архітектури і зеленого будівництва, фотокінолабораторія; 7) науково-експериментальна база «Нові культури»; 8) дендробаза «Устимівка» [2].

---

[1] За результатами історіографічного і джерелознавчого пошуку не вдалося з'ясувати дату створення лабораторії і реорганізації у структурі інституту зазначених відділів. Інформацію подано за Звітом ЦРБС АН УРСР про науково-дослідну діяльність за 1963 р. *Див.*: Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. Відділення наук НАН України. Спр. 723. Арк. 46.

[2] Структура установи за постановою Президії АН УРСР від 30 грудня 1965 р. і штатним розписом станом на 31 грудня 1965 р. відрізняється. *Див.*: Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. Відділ наукових кадрів і аспірантури. Спр. 818. Арк. 122.

Ботанічний сад до 24 квітня 1965 р. очолював д. б. н. Є. М. Кондратюк, потім директором саду став к. б. н. А. М. Гродзинський.

Науково-експериментальна виробнича база «Нові культури» при ЦРБС АН УРСР створена постановою Президії АН УРСР від 29 грудня 1961 р. на виконання постанови РМ УРСР від 28 квітня 1961 р. № 568 і розпорядження РМ УРСР від 9 листопада 1961 р № 1427-р, згідно з якими для її організації виділялось 684,3 *га* землі у с. Глеваха Васильківського району Київської обл. Згідно з наказом директора ЦРБС АН УРСР від 22 листопада 1961 р. дослідні ділянки ЦРБС АН УРСР у Феофанії також було підпорядковано цій базі і реорганізовано на розплідник декоративних деревних та чагарникових рослин.

Основним завданням виробничої бази було визначено вирощування високоякісного насіння і посадкового матеріалу для забезпечення державних розплідників новими видами і формами рослин, передусім виведених і акліматизованих у ЦРБС АН УРСР. Наукові дослідження велись з метою вивчення видового складу зелених насаджень УРСР і розробки асортименту для збагачення їх новими видами і формами деревних і кущових порід, дикоростучих трав'янистих і квіткових рослин, інтродукції хвойних дерев та кущів. Створювались нові маточники для одержання виробництва масових обсягів селекціонованих та акліматизованих сортів рослин і насіннєвого матеріалу та передачі їх у виробництво. На дослідних ділянках у Феофанії вивчалась біологія розвитку звіробою, динаміка накопичення антимікробних властивостей, отримання препарату іманіну з нього у різні фази вегетації.

До складу бази у 1961 р. входили: декоративний розплідник «Феофанія», Акліматизаційний сад ім. М. Ф. Кащенка, дендробаза «Устимівка» і дендропарки «Олександрія», «Софіївка», «Тростянець» [1].

Виконувач обов'язків директора науково-експериментальної виробничої бази станом на 1961 р. був інженер А. І. Толкачов.

Дендропарк «Олександрія» АН УРСР у 1961–1965 рр. проводив комплекс заходів, спрямованих на збереження та розвиток дендропарку. Вивчалися способи вегетативного розмноження та вирощування цінних у декоративному відношенні рослин з використанням стимуляторів росту, вивча-

---

[1] Документально не вдалося підтвердити факт передачі у підпорядкування Науково-експериментальній виробничій базі «Нові культури» вищезазначених дендропарків і дендробази. Інформацію подано за Звітом про наукову діяльність ЦРБС АН УРСР у 1961 р. *Див.*: Архів Президії НАН України. Оп. Відділення наук НАН України. Спр. 614. Арк. 42.

лись посухостійкість, ріст і фенологічні фази порід, біологічні особливості екзотів. Складено картотеку дендрофлори парку «Олександрія», проведено обстеження ділянок та складено план-схему дендропарку. Проводилась реставрація багатьох архітектурних споруд, які мали важливе історичне значення, поповнення деревних насаджень парку та догляду за ними, створення нових ландшафтних композицій, зокрема спільно з Інститутом гідробіології АН УРСР у 1961 р. будувалася низка ставків. У 1962 р. завершено закладення колекційної ділянки чагарників «Фрутицетум», реконструйовано заплавні ділянки. Для організацій вироблявся значний обсяг насіння і саджанців однорічних та багаторічних квіткових рослин (тюльпанів, ірисів, насіння сизої вівсяниці та ірису сибірського та ін.), також вирощувалися саджанці декоративних, екзотичних і плодових порід. Дендропарк здійснював культурно-просвітницьку роботу з поширення ботанічних знань серед населення шляхом проведення екскурсій. З 1962 р. у парку почав діяти Музей дендропарку «Олександрія». З метою поширення інформації про парк та його популяризації були опубліковані видання за авторства М. М. Грисюка «Дендрологічний парк «Олександрія» (1961), «Олександрія» – зелена скарбниця» (1965).

Згідно з постановою Президії АН УРСР від 24 червня 1963 р. дендропарк був підпорядкований Інституту ботаніки АН УРСР.

Директором установи був к. с.-г. н. М. М. Грисюк.

Дендропарк «Софіївка» АН УРСР брав участь у дослідженні наукових проблем «Інтродукція та акліматизація рослин» та «Наукові основи зеленого будівництва в УРСР», вивчався вплив торфо-мінеральних аміачних добрив на ріст деревних плодових і декоративних рослин, здійснювались комплексні заходи для збереження та поповнення видового складу парку. Проводились екскурсії для популяризації знань про історію парку, охорону природи та розвитку туризму. Для виробничих організацій на ділянках дендропарку вирощувались насіння, сіянці та саджанці кращих сортів квіткових рослин, плодових, декоративних і екзотичних деревних порід.

Дендропарк очолював к. с.-г. н. Д. С. Кривулько.

Дендропарк «Тростянець» АН УРСР діяв як пам’ятка садово-паркового мистецтва та експериментальна база. У виробничих розплідниках рослин здійснювались роботи з інтродукції рослин та дослідна перевірка результатів наукових розробок, вивчалось їх видові і формові різновиди. Дендропарк був об’єктом культурно-просвітницької діяльності у галузі дендрології і паркового будівництва. Для виробничих організацій зеле-

ного будівництва України дендропарк вирощував сіянці і саджанці понад 170 порід та насіння понад 440 порід покращених та акліматизованих сортів.

Згідно з постановою Президії АН УРСР від 24 червня 1963 р. дендропарк був підпорядкований Інституту ботаніки АН УРСР.

Директором дендропарку був к. с.-г. н. Г. Є. Мисник.

Дендробаза «Устимівка» АН УРСР у 1961–1965 рр. функціонувала як репродукційна дендрологічна база ЦРБС АН УРСР для інтродукції та акліматизації рослин, впровадження новітніх елементів сільськогосподарських технологій в умовах південного лісостепу. Досліджувався і впроваджувався комплекс ефективних засобів для збереження біорізноманітності та раціонального використання видів і форм для озеленення. Колекція дендробази значно поповнилася кількістю видів, форм, сортів рослин і їх гібридів і становила 476 видів, серед яких були хвойні та листяні дерева, чагарники, декоративні та лікарські рослини. Розвивались дослідження з метою сприяння зеленому будівництву в УРСР та озеленення міст, населених пунктів, територій підприємств. Дендробаза вирощувала високоякісне насіння та посадковий матеріал для забезпечення державних розплідників новими формами і видами плодових деревних, декоративних чагарникових і квіткових рослин.

Завідувачем бази був м. н. с. відділу дендрології і декоративного садівництва ЦРБС АН УРСР Т. І. Чепинога.

Інститут зоології АН УРСР у своїй діяльності основні зусилля спрямовував на вивчення фауни, еволюційно-морфологічних основ філогенії та систематики тваринного світу України; розробку наукових основ захисту і підвищення продуктивності рослин і тварин, охорони і раціонального використання ресурсів тваринного світу та проведення моніторингу груп тварин в умовах впливу антропогенних факторів. Постановою Президії АН УРСР від 28 квітня 1963 р. були затверджені такі основні напрями діяльності інституту: вивчення процесів видоутворення і закономірностей індивідуального та історичного розвитку тваринного світу, наукові основи збереження та відтворення тваринних природних ресурсів, дослідження закономірностей розміщення та розвитку збудників і переносників захворювань та розробка біологічних основ їх ліквідації.

Досліджувалися біологічні основи освоєння, реконструкції та охорони тваринного світу; комахи УРСР, їх особливості і практичне значення для народного господарства, нові дані з зоогеографії, розповсюдження, екології різних видів комах, раціонального використання промислових тва-

рин України на основі точного обліку їх чисельності та знання особливостей їхньої біології, методи спрощеної оцінки мисливських угідь на основі карт лісо- та землевпорядкування та методи визначення оптимальної продуктивності угідь стосовно до різних видів мисливських тварин. Успішно розвивався експериментальний напрям еволюційної морфології. Установа здійснювала експедиції територією УРСР та республік СРСР.

З метою подальшої реорганізації в лабораторії радіаційної генетики тварин і рослин постановою Президії АН УРСР від 7 липня 1961 р. у складі інституту створено групу радіаційної генетики.

Постановою Президії АН УРСР від 6 вересня 1961 р. на виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 20 березня 1960 р. № 454 «Про заходи по дальшому поліпшенню медичного обслуговування і охорони здоров'я населення Української РСР» створено відділ гельмінтології.

На виконання постанови РМ УРСР від 28 грудня 1962 р. № 1408 постановою Президії АН УРСР від 29 грудня 1962 р. відділ генетики зі складу інституту було передано до Інституту мікробіології ім. Д. К. Заболотного АН УРСР.

Для поглибленого вивчення ентомофауни УРСР, екології комах, динаміки їх чисельності, філогенії та господарського значення корисних і шкідливих форм постановою Президії АН УРСР від 20 липня 1962 р. відновлено відділ ентомології.

За звітом про роботу інституту у 1963 р. в установі було створено відділ цитології і гістогенезу для вивчення диференціювання клітин при розвитку похідних мезенхіми.

Постановою Президії АН УРСР від 28 квітня 1964 р. для впровадження у біологічні дослідження методик електронної мікроскопії, цитохроматографії, ауторадіографії, люмінесцентного аналізу, гісто- і цитохімії та раціонального використання спеціальних приладів і апаратів інститутів Відділу загальної біології АН УРСР створена Лабораторія спеціальної мікроскопії, яка була підпорядкована у фінансово-адміністративному відношенні Інституту зоології АН УРСР.

Постановою Президії АН УРСР від 12 листопада 1965 р. у складі інституту було створено зоологічний музей на правах структурного відділу з метою проведення досліджень з питань системи тваринного світу і зоогеографії.

Станом на 1 листопада 1965 р. інститут мав таку структуру: 1) відділ хребетних; 2) зоологічний музей; 3) відділ паразитології; 4) відділ переносників; 5) лабораторія гельмінтології; 6) відділ ентомології; 7) відділ палеозоології; 8) відділ еволюційної морфології; 9) відділ цитології і гістоге-

незу; 10) відділ експериментальної екології; 11) сектор науково-технічної інформації і пропаганди.

Інститутом видавались багатотомна серія наукових монографій із систематики тварин «Фауна України», наукові збірники: «Праці Інституту зоології АН УРСР», «Збірник праць зоологічного музею».

До 28 листопада 1963 р. інститут очолював д. б. н. В. Г. Касьяненко, до початку 1965 р. – д. б. н. П. М. Мажуга, з 24 лютого 1965 р. директором інституту був д. б. н. І. Г. Підоплічко.

Центральна лабораторія науково-прикладної фотографії АН УРСР (у діловодних документах періоду 1961–1965 рр. згадується також під назвою Лабораторія науково-прикладної фотографії АН УРСР) забезпечувала потреби академічних установ у сфері фотозйомки, виконувала замовлення інститутів біологічного профілю для фіксації результатів проведених досліджень та фондових колекцій інституту. Адміністративно-господарське обслуговування лабораторії здійснював Інститут зоології АН УРСР.

Лабораторію очолював М. Л. Шендерович.

Чорноморський державний заповідник АН УРСР (Херсонська обл., м. Гола Пристань) підпорядкований Інституту зоології АН УРСР і діяв як його експериментальна база. Завданням заповідника було вивчення рослинного світу заповідника та здійснення охорони мисливсько-промислових та інших птахів на місцях гніздування, зимівлі та під час перельотів. У заповіднику проводились біолого-екологічні дослідження, моніторинг на заповідній і прилеглих територіях первісної природної фауни і флори, що зникла на решті території УРСР, зокрема, приморського піщано-солончакового степу та лісів північного типу на піщаних ґрунтах з деревно-чагарниковими породами.

Дослідження природного комплексу північно-західного Причорномор’я і його фауни та флори проводились також з метою його раціонального використання. Зокрема, вивчалось господарче використання ссавців причорноморських районів Степової зони України та водойм у низинах Дніпра, можливості створення нових штучних островів для гніздування водоплавних птахів північного-західного Причорномор’я з метою сприяння їх розмноження, проводились дослідні роботи, спрямовані на ефективне вирощування сірих качок. Наукова частина заповідника проводила заходи з обліку чисельності тварин для збільшення хутрових ресурсів степової частини півдня України, дослідження з акліматизації плямистих оленів, кон-

сультації з питань організації і ведення ондатрового і мисливського господарства. При заповіднику діяв природничий музей.

Директором заповідника у 1961–1964 рр. був к. б. н. М. М. Латишев, потім обов'язки директора виконував до 1965 р. Д. С. Берестенніков.

Інститут гідробіології АН УРСР у 1961–1965 рр. здійснював дослідження, спрямовані на вивчення біологічної продуктивності внутрішніх водойм, біологічних основ раціонального використання та відтворення природних ресурсів цих водойм, хімії води природних та штучних водойм, вивчення гідрохімічних процесів з метою керування ними та шляхів застосування в технічних пристроях і системах принципів організації, властивостей, функцій і структур організмів водного середовища (біоніка).

Установа розробляла методи проведення довготривалого біологічного моніторингу, поліпшення та підтримання водних екосистем і їх біорізноманіття, вивчала закономірності гідрохімічного і біологічного режимів, біології та чисельності водних організмів у зв'язку з регулюванням стоку вод та з проблемою «цвітіння води», досліджень у галузі паразитології та водної мікробіології. У галузі іхтіології проводився аналіз структурно-функціональної організації екосистем водних об'єктів різного типу для забезпечення високої рибопродуктивності завдяки найбільш цінним видам місцевої та інтродукованої іхтіофауни – розроблялись питання заселення судака у штучні водойми і ставки, удосконалення біотехнологій розведення осетрових, білого амура та товстолобика в умовах України, покращення якісного складу племінних стад коропів, біологічних основ інкубації коропових і акліматизації амурських видів риб. На основі госпдоговорів здійснювалось вивчення кормової бази та харчування основних промислових риб Київського водосховища, біологічне обґрунтування на заселення рослиноїдних риб у придунайські водойми. У складі інституту був експедиційний флот – науково-дослідне судно «Академік Зернов», плавуча лабораторія «Наукова», в 1963 р. до складу флоту увійшов теплохід «Я. В. Ролл», а в 1965 р. – спеціально збудоване науково-дослідне судно «Академік Вернадський» [1].

Дослідження установи у цей період набули міжнародного значення, проводились спільно з придунайськими країнами і лягли в основу міжнародної Угоди з регулювання рибного промислу. З 1964 р. інститут став офіційним представником СРСР у Міжнародній асоціації по вивченню Дунаю.

---

[1] *Див.*: Институт гидробиологии АН УССР. Киев : «Наукова думка», 1984. С. 128.

Постановою Президії АН УРСР від 17 березня 1961 р. в інституті був створений відділ санітарної гідробіології.

На виконання постанови Президії АН УРСР від 20 березня 1961 р. створено лабораторію водної мікробіології.

На виконання постанови ЦК КПРС і РМ СРСР від 9 січня 1963 р. № 63 про розвиток біологічної науки та постанови Президії АН УРСР було проведено реорганізаційні заходи для розвитку наукового напряму біоніки (підбір кадрів, створення експериментальної бази та розробка плану досліджень). Згідно зі звітом установи відділ біоніки розпочав роботу у 1964 р. [1]. Рішенням вченої ради від 1 вересня 1964 р. (протокол № 15) відділи експериментальної екології риб та іхтіології були об'єднані в один відділ іхтіології.

Постановою Президії АН УРСР від 17 липня 1964 р. було затверджене рішення про організацію лабораторії токсикології водних організмів.

Постановою Президії АН УРСР від 3 червня 1965 р. інституту було доручено створити умови для проведення досліджень з біоніки на Бучацькій експериментальній базі.

Станом на 1 листопада 1965 р. інститут мав таку структуру: 1) відділ гідробіології; 2) відділ санітарної гідробіології; 3) відділ гідрохімії; 4) відділ фізіології водних організмів; 5) лабораторія іхтіології; 6) відділ біоніки.

Видавався науковий збірник «Праці Інституту гідробіології АН УРСР», а з 1965 р. – спільно з Українським відділенням Всесоюзного гідробіологічного товариства «Гідробіологічний журнал».

Директором установи був чл.-кор. О. В. Топачевський.

Одеська біологічна станція Інституту гідробіології АН УРСР здійснювала комплексне вивчення динаміки гідробіологічного режиму північно-західної частини Чорного моря в умовах зарегулювання природного стоку річок Дніпра і Дністра та впливу вод Дунаю, також проводилися дослідження іхтіофауни північно-західної частини Чорного моря.

Згідно з постановами Президії РМ УРСР від 11 липня 1963 р. та Президії АН УРСР від 25 липня 1963 р. Одеська біологічна станція Інституту

---

[1] За результатами історіографічного і джерелознавчого пошуку не вдалося з'ясувати дату створення відділу біоніки. Діяльність відділу у 1964 р. підтверджується звітною документацією інституту за цей рік та штатним розписом інституту станом на 1 листопада 1964 р. *Див.*: Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. Відділення наук НАН України. Спр. 764. Арк. 43; Архів Президії НАН України, Ф. 251. Оп. Відділ наукових кадрів і аспірантури. Спр. 369. Арк. 111.

гідробіології АН УРСР увійшла до складу Інституту біології південних морів ім. О. О. Ковалевського АН УРСР на правах його відділення. У 1963 р. станції було передано науково-дослідне судно «Миклухо-Маклай» [1] водотоннажністю 300 *т*, на якому виконувалися експедиційні дослідження з вивчення гідрології і гідрохімії Чорного і Азовського морів, їх флори і фауни (фіто- і зоопланктону, бентосу, біохімії планктонних організмів).

Станція випускала збірник наукових праць «Наукові записки Одеської біологічної станції».

Станцію очолював у 1961–1963 рр. д. б. н. К. О. Виноградов.

Див.: Одеське відділення Інституту біології південних морів ім. О. О. Ковалевського АН УРСР Відділу загальної біології АН УРСР.

Херсонська гідробіологічна станція Інституту гідробіології АН УРСР *(Херсонська гідробіологічна база Інституту гідробіології АН УРСР)* як регіональний науково-дослідний підрозділ і опорна експериментальна база інституту станція вивчала питання гідробіологічного режиму іхтіофауни гирлових територій річок у зв'язку з їх комплексним використанням. Досліджувались питання біології риб – умов розмноження, стан їх кормових запасів, впливу змін умов існування на життєдіяльність риб та обсяги їх промислового лову. Також використовувалась для організації наукових експедицій по Каховському водосховищу, гирлових ділянках річок Дніпро, Південний Буг, Дніпровсько-Бузького лиману для збору даних щодо гідрологічного, гідрохімічного і гідробіологічного режимів сольового режиму пониззя річок через зменшення їх стоку у зв'язку з розвитком зрошення сільськогосподарських угідь і водопостачання населених пунктів. Станція утримувала малотоннажний флот.

З грудня 1961 р. база була реорганізована у Херсонську гідробіологічну станцію на правах відділу цього інституту.

Для будівництва приміщення станції рішенням виконкому Херсонської міської ради депутатів трудящих від 17 липня 1963 р. № 832 на Карантинному острові у м. Херсоні була відведена земельна ділянка по вул. Островська, 41 площею 0,5 *га*, де згодом збудовано лабораторний корпус, майстерню і складські приміщення.

У 1961–1963 рр. установу очолював І. С. Льовкін, з 1964 р. – к. б. н. Б. Ф. Григор'єв.

---

[1] Інформацію подано відповідно до звіту Інституту гідробіології АН УРСР. *Див.*: Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. Відділення наук НАН України. Спр. 721. Арк. 43.

Старосільська біологічна станція Інституту гідробіології АН УРСР була базою для стаціонарних наукових досліджень інститутів Відділу біологічних наук АН УРСР у галузі біології та екології водних організмів р. Дніпро і заплавних водойм, також використовувалась як опорний пункт для забору гідробіологічного матеріалу.

Постановою Президії АН УРСР від 2 червня 1961 р. на виконання розпорядження РМ УРСР від 20 листопада 1959 р. № 1545-р про будівництво Київської ГЕС і подальше затоплення території с. Старосілля Видубицького р-ну Київської обл. керівництвом АН було ухвалено клопотатись про перенесення біологічної станції у район с. Глібовка Димерського району Київської обл. У 1962 р. для будівництва станції директивними органами було виділено ділянку біля с. Лютіж Києво-Святошинського району, розпочались роботи з її проєктування. У 1963 р. у зв'язку з будівництвом Київської ГЕС Старосільська біологічна станція була ліквідована.

Завідувачем станції у 1961 р. був М. П. Романенко.

Бучацька гідробіологічна база Інституту гідробіології АН УРСР (Черкаська обл., Канівський р-н., с. Бучак) продовжувала діяти як основний опорний пункт стаціонарних гідробіологічних досліджень інституту у середній течії Дніпра. Досліджувалися склад іхтіофауни, біомаса бентосу в умовах сповільненої течії як кормової основи для риб. Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 3 червня 1965 р. на базі проводились заходи для проведення досліджень з біоніки.

Керівником установи був Т. Г. Білан.

Вилківська гідробіологічна база Інституту гідробіології АН УРСР (Одеська обл., Кілійський р-н., м. Вилкове) проводила дослідження на українській ділянці р. Дунай. Підпорядкована Одеській біологічній станції Інституту гідробіології АН УРСР [1]. Основним напрямом діяльності бази було забезпечення проведення комплексних гідробіологічних досліджень у Придунайському регіоні, де вивчався потенціал рибних промислів цього регіону, розведення осетрових і камбали-калкана, узагальнювався досвід вилову риби, розселення водоплавних птахів, розроблялися питання створення заповідника в дельті Дунаю.

Базу очолював І. Ф. Балевич.

---

[1] *Див.*: Институт гидробиологии АН УССР. Киев : «Наукова думка», 1984. С. 127.

Експериментальна ставкова база «Олександрія» Інституту гідробіології АН УРСР (м. Біла Церква) (у діловодних документах періоду 1961–1965 рр. згадується також під назвою Дослідне господарство «Олександрія» – без юридичного підтвердження про зміну назви) розміщувалася на території дендропарку «Олександрія». У 1961–1965 рр. на базі проводилося вивчення екологічних факторів на морфо-біологічні особливості ставкових риб, експериментально-екологічні дослідження у галузі впливу трофічного і температурного факторів на їх ріст, статуру та розвиток, здійснювалось виведення нових порід коропа для раціонального ведення ставкового рибного господарства та для перекомплектування маткових стад радгоспних і колгоспних рибних господарств за рахунок покращеного маткового поголів'я риб.

Завідувачем бази був П. Я. Зінченко.

Севастопольська біологічна станція ім. О. О. Ковалевського АН УРСР була введена до структури установ Відділу біологічних наук АН УРСР постановою Президії АН УРСР від 3 жовтня 1961 р. на виконання постанови ЦК КПРС і РМ СРСР від 3 квітня 1961 р. № 299 «Про поліпшення координації науково-дослідних робіт у країні і діяльності Академії наук СРСР». Основними напрямами досліджень станції були вивчення промислових ресурсів і загальних умов біологічної продуктивності у відкритих районах морів і океанів, підвищення біологічної продуктивності водойм, розробка методів морських біологічних досліджень, посилення еколого-фізіологічних досліджень водних організмів для інтенсифікації їх продуктивності. Здійснювалося вивчення гідрологічного режиму Чорного моря та процесів кількісного розвитку морських організмів і перетворень органічної речовини в морській екосистемі, екологія та фізіологія промислових, кормових і масових організмів, біологія поведінки риб, дослідження харчування і росту личинок і дорослих риб для складання прогнозів з забезпеченості і скупчення їжі промислових риб, фотосинтезу водоростей. Вивчалась динаміка мікробіологічних процесів в морі, біологія обростаючих організмів і заходів боротьби з ними. Впроваджувались у роботу радіобіологічні, математичні методи досліджень. Експедиційні дослідження у Чорному, Середземному та Червоному морях проводились на дослідному судні «Академік О. Ковалевський». Вчені станції читали лекції на наукову тематику, також на станції працювали науковці дослідних інститутів АН СРСР та університетів.

Установа видавала науковий збірник «Праці Севастопольської біологічної станції».

Згідно з постановами Президії РМ УРСР від 11 липня 1963 р. та Президії АН УРСР від 25 липня 1963 р. на базі станції було організовано Інститут біології південних морів ім. О. О. Ковалевського АН УРСР.

Керівником станції у 1961–1963 рр. був чл.-кор. В. О. Водяницький.

Див.: Інститут біології південних морів ім. О. О. Ковалевського АН УРСР (м. Севастополь) Відділу загальної біології АН УРСР.

Карадазька біологічна станція АН УРСР (Кримська обл., Алуштинський р-н., с. Куротне) проводила дослідження у галузі вивчення біології промислових риб Чорного моря, ресурсів морів та океанів, фізіологічних процесів живих організмів, закономірностей онто- і філогенези, історії розвитку фауни і флори, виявлення природних систем тваринного і рослинного світу, фотосинтезу. Розвивались експериментально-екологічні дослідження ставриди, наукове приладобудування. Також на станції діяв музей, який здійснював науково-популяризаційну роботу.

Для визначення біохімічних показників риб за різних фізіологічних станів у складі станції у 1961 р. було організовано лабораторію біохімії водних тварин.

Згідно з постановами Президії РМ УРСР від 11 липня 1963 р. та Президії АН УРСР від 25 липня 1963 р. Карадазька біологічна станція АН УРСР увійшла до складу Інституту біології південних морів ім. О. О. Ковалевського АН УРСР на правах його відділення.

Директором станції був з 1961 р. по 24 вересня 1963 р. к. т. н. В. Д. Гордєєв.

Див.: Карадазьке відділення Інституту біології південних морів ім. О. О. Ковалевського АН УРСР Відділу загальної біології АН УРСР.

Інститут біохімії АН УРСР у 1961–1965 рр. займався розробкою методу отримання високоочищених сухих препаратів ферменту глюкозооксидази і експрес-методу визначення його активності; встановлена залежність формування первинної структури білка від фізіологічного стану організму; досліджено додатковий шлях активації амінокислот у тваринних тканинах з утворенням аміноацифосфатів. В інституті велося вивчення у галузі біохімії м’язів, з’ясовано влив ультрафіолетової радіації на каротин.

Постановою Президії АН УРСР від 1 березня 1963 р. створили 5 нових лабораторій: біохімічної фармакології; біохімії нуклеїнових кислот; фотобіохімії; біохімії ферментів; біохімії росту.

Відповідно до постанови Президії АН УРСР «Про виконання постанови ЦК КПРС та РМ СРСР “Про заходи по дальшому розвитку біологічної

науки і зміцненню її зв'язків з практикою"» від 28 квітня 1963 р. затвердили основні наукові напрями установ Відділу біологічних наук АН УРСР та Інституту біохімії АН УРСР: вивчення обміну речовин і енергії у тваринному організмі і засобів керування процесом обміну; вивчення біосинтезу, фізичних і біологічних властивостей та фізіологічних функцій білків, нуклеїнових кислот, вітамінів та інших важливих сполук; вивчення хімічної будови білків і нуклеїнових кислот та з'ясування зв'язків між їх хімічною будовою та біологічними функціями; розробка та випробування нових білкових, ферментних, вітамінних та інших біологічно активних сполук.

На кінець 1965 р. інститут мав таку структуру: 1) лабораторія біохімії нервової системи; 2) лабораторія біохімічної фармакології; 3) лабораторія біохімії м'язів; 4) лабораторія структури і функції білків; 5) лабораторія біосинтезу і біологічних властивостей білка; 6) лабораторія біохімії нуклеїнових кислот; 7) лабораторія біохімії вітамінів; 8) лабораторія фотобіохімії; 9) лабораторія біохімії ферментів; 10) лабораторія біохімії росту.

Друкованим органом інституту був «Український біохімічний журнал».

Інститут очолював акад. О. В. Палладін.

Інститут фізіології ім. О. О. Богомольця АН УРСР у 1961–1965 рр. проводив низку експериментальних досліджень з вивчення явища фізичного електрону нервів і м'язів. Вченими інституту було досліджено вплив на розвиток фізичного електрону одно- та двовалентних катіонів, аніонів, фізіологічно активних речовин (ацетилхоліну, адреналіну, гліцину, гамма-аміномасляної і глютамінової кислот), сахарози, сечовини, амінокислот, наркотиків. Встановлено основний шлях утворення в організмі важливого компоненту у жироутворенні – а-гліцерофосфату, розроблено кількісний метод визначення активності тромбопластину.

Постановою Президії АН УРСР від 10 березня 1961 р. створили групу вікової та порівняльної фізіології і біохімії у м. Харків.

Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 17 березня 1961 р. ухвалили організувати в 1961 р. лабораторію космічної фізіології, а також ухвалили вважати за доцільне створення групи з вивчення питань космічної біології цього інституту у м. Дніпропетровськ.

Постановою Президії АН УРСР від 7 липня 1961 р. у складі інституту було створено лабораторії тканинної дозиметрії та радіаційного захисту.

На виконання постанови Президії АН УРСР від 1 грудня 1961 р. на базі лабораторії порівняльної та вікової фізіології інституту створили лабораторію порівняльної фізіології та лабораторію вікової фізіології.

Відповідно до постанови Президії АН УРСР «Про виконання постанови ЦК КПРС та РМ СРСР “Про заходи по дальшому розвитку біологічної науки і зміцненню її зв’язків з практикою”» від 28 квітня 1963 р. постановили затвердити основні наукові напрями інституту: будова і діяльність центральної нервової системи та інших фізіологічних систем; вища нервова діяльність людини і тварин в нормі і патології; структура і функція клітин тваринного організму; біоніка; фізіологічні, біохімічні і структурні основи еволюції функцій тварин і людини; основи біологічної дії ядерних випромінювань та інших фізичних факторів і розробка методів боротьби з радіаційними пошкодженнями.

Постановою Президії АН УРСР від 17 жовтня 1963 р. на виконання постанов ЦК КПРС і РМ СРСР (протокол № 16, п. 165) створили з 1 січня 1964 р. на базі Експериментально-конструкторських майстерень інституту Дослідний завод з конструкторським бюро і затвердили його основні завдання.

Постановою Президії АН УРСР від 17 липня 1964 р. ухвалили реорганізувати на базі існуючих груп сектора біофізики і радіобіології інституту у третьому кварталі 1964 р. структурні підрозділи: групу електронної мікроскопії на структурну лабораторію електронної мікроскопії; групу молекулярної біофізики на структурну лабораторію молекулярної біофізики; групу динамічної біофізики на структурну лабораторію динамічної біофізики. Постановили створити відділ біофізичних основ фізіологічних і патофізіологічних процесів.

На кінець 1965 р. інститут мав таку структуру: 1) лабораторія вищої нервової діяльності людини і тварин; 2) відділ неврології і нейрофізіології; 3) відділ психіатрії і патології вищої нервової діяльності (з групою фізіологічної кібернетики); 4) лабораторія загальної фізіології; 5) лабораторія електрофізіології; 6) лабораторія порівняльної фізіології; 7) лабораторія вікової фізіології; 8) лабораторія морфології нервової системи; 9) лабораторія фізіології дихання; 10) лабораторія фізіології виділення; 11) відділ науково-технічної інформації і пропаганди; 12) лабораторія біофізики; 13) лабораторія кровообігу при відділі біофізичних основ фізіологічних і патофізіологічних процесів; 14) лабораторія молекулярної біофізики; 15) лабораторія динамічної біофізики; 16) лабораторія електронної мікроскопії; 17) лабораторія тканинної дозиметрії; 18) лабораторія радіаційного захисту; 19) відділ космічної фізіології у м. Дніпропетровськ; 20) лабораторія ендокринних функцій; 21) лабораторія типів нервової системи; 22) лабораторія фізіології кровообігу; 23) лабораторія з вивчення дії біо-

логічно активних речовин; 24) лабораторія фізіології травлення; 25) відділ клінічної фізіології.

Друкованим органом інституту був «Фізіологічний журнал».

Інститут очолював акад. О. Ф. Макарченко.

Інститут мікробіології ім. Д. К. Заболотного АН УРСР у 1961–1963 рр. проводив дослідження у галузі радіаційної селекції штамів мікроорганізмів – продуцентів біологічно активних речовин (токсинів, ферментів), молекулярної біології. Вченими інституту велася робота у галузі сільського господарства: розроблялися біомінеральні добрива, запропоновано спосіб боротьби з вірусними захворюваннями тутового шовкопряда, нематодними хворобами картоплі.

Постановою Президії АН УРСР від 7 липня 1961 р. у складі інституту створено лабораторію радіаційної мікробіології.

Постановою Президії АН УРСР від 20 липня 1962 р. ухвалено спрямувати роботу інституту на вирішення таких питань: з'ясування хімічної будови і шляхів біосинтезу найбільш специфічних для життєвих процесів речовин – білків і нуклеїнових кислот; вишукування можливих шляхів хімічного синтезу білків і нуклеїнових кислот; вивчення молекулярних регуляторів біологічних механізмів і ролі клітинних структур у здійсненні елементарних процесів обміну речовин і репродукції; вивчення молекулярних генетичних процесів і розробка методів керування спадковістю за допомогою хімічних і фізичних впливів; дослідження молекулярної структури і розмноження вірусів та їх взаємовідношення з клітинами.

Відповідно до постанови РМ УРСР від 28 грудня 1962 р. № 1408 та постанови Президії АН УРСР від 8 березня 1963 р. створили сектор вірусології у складі: відділу вірусів тварин; відділу хімії нуклеїнових кислот вірусів; відділу хімії вірусів; лабораторії електронної мікроскопії вірусів. Цією ж постановою постановили вважати за доцільне перейменувати Інститут мікробіології ім. Д. К. Заболотного АН УРСР на Інститут мікробіології та вірусології ім. Д. К. Заболотного АН УРСР.

Відповідно до постанови Президії АН УРСР «Про виконання постанови ЦК КПРС та РМ СРСР "Про заходи по дальшому розвитку біологічної науки і зміцненню її зв'язків з практикою"» від 28 квітня 1963 р. затвердили основні наукові напрями інституту: вивчення закономірностей спадковості та мінливості; біосинтез фізіологічно активних речовин, селекція їх високопродуктивних рас та розробка теоретичних основ одержання білкових речовин з харчової та особливо нехарчової сировини; біологічна фіксація азоту, взаємовідношення мікроорганізмів з рослинами; вивчення структу-

ри, хімічних властивостей, репродукції та генетики вірусів; хімічний синтез і аналіз біологічно активних похідних вуглеводів пептидів та нуклеотидів.

Відповідно до постанов ЦК КПРС і РМ СРСР № 436 від 11 квітня 1963 р. і Президії АН УРСР від 3 червня 1963 р. «Про виконання постанови Центрального комітету КП України і Ради Міністрів УРСР "Про заходи по поліпшенню діяльності Академії наук УРСР"» ухвалили перейменування інституту. Цією ж постановою визначили напрям наукових досліджень: вивчення закономірностей спадковості та мінливості мікроорганізмів; біосинтез фізіологічно активних речовин; селекція високопродуктивних рас мікроорганізмів; біологічна фіксація азоту; вивчення структури, хімічних властивостей, репродукції та генетики вірусів; взаємовідношення вірусів з клітиною; наукове обґрунтування засобів боротьби з вірусними інфекціями; хімічний синтез та аналіз біологічно активних похідних вуглеводів, пептидів та нуклеотидів.

Станом на 1 листопада 1962 р. інститут мав таку структуру: 1) відділ патогенних мікроорганізмів; 2) відділ загальної мікробіології; 3) відділ бактеріозів рослин; 4) відділ біохімії мікроорганізмів; 5) лабораторія фізіології грибів і біологічно активних речовин; 6) відділ мікробіології бродильних процесів; 7) відділ мікології; 8) лабораторія мінливості мікроорганізмів; 9) відділ вірусології.

Реорганізація установи здійснювалася у декілька етапів відповідно до рішень директивних органів УРСР і Президії АН УРСР. На виконання постанов ЦК КПРС і РМ СРСР від 11 квітня 1963 р. Президія АН УРСР від 3 червня 1963 р. постановила реорганізувати Інститут мікробіології ім. Д. К. Заболотного АН УРСР на Інститут мікробіології та вірусології ім. Д. К. Заболотного АН УРСР. Постановами РМ УРСР від 28 грудня 1963 р. та Президії АН УРСР від 15 січня 1964 р. остаточно реорганізували Інститут мікробіології ім. Д. К. Заболотного АН УРСР на Інститут мікробіології та вірусології ім. Д. К. Заболотного АН УРСР.

Друкованим органом інституту був «Мікробіологічний журнал».

До грудня 1962 р. інститут очолював акад. В. Г. Дроботько; з 25 грудня 1962 р. – д. с.-г. н. С. М. Московець.

Див.: Інститут мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного АН УРСР Відділу біохімії, біофізики та фізіології АН УРСР.

Український науково-дослідний інститут фізіології рослин АН УРСР (у діловодних документах періоду 1962–1965 рр. згадується також під назвою Інститут фізіології рослин АН УРСР, хоча офіційно така назва запроваджена тільки у 1966 р. згідно з розпорядженням РМ УРСР від

24.03.1966 р. № 307-р і розпорядженням АН УРСР від 05.04. 1966 р. № 423). На виконання постанови ЦК КП України і РМ УРСР від 4 травня 1962 р. № 487 «Про ліквідацію Української академії сільськогосподарських наук і утворення в складі Академії наук УРСР Відділу сільськогосподарських наук» та розпорядження РМ УРСР від 21 травня 1962 р. № 727-р Президія АН УРСР від 20 липня 1962 р. постановила прийняти Український науково-дослідний інститут фізіології рослин до складу Відділу сільськогосподарських наук АН УРСР.

Інститут досліджував значення мікроелементів у житті рослин, вплив мікроелементів на фотохімічну активність хлоропластів, радіобіологію рослин. Проводилося вивчення сутності явищ, що відбуваються у рослин на молекулярному і клітковому рівнях; розроблено прийом комплексного застосування гербіцидів; вивчено способи, терміни і норми впровадження боратового гранульованого суперфосфату.

Постановою Президії АН УРСР від 17 грудня 1962 р. схвалили такі напрями роботи інституту: біохімія і хімія фотосинтезу та значення пігментів у його реакціях; фізіологія і біохімія кореневого та позакореневого живлення рослин; біологічне значення мікроелементів для рослин; фізіологічні основи керування ростом, розвитком і продуктивністю рослин; фізіологічні природа стійкості рослин.

Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 15 лютого 1963 р. ухвалили ліквідувати Відділ сільськогосподарських наук АН УРСР, у зв'язку з цим інститут передали до Відділу біологічних наук АН УРСР [1].

На виконання постанови Президії АН УРСР «Про виконання постанови ЦК КПРС та РМ СРСР "Про заходи по дальшому розвитку біологічної науки і зміцненню її зв'язків з практикою"» від 28 квітня 1963 р. затвердили основні наукові напрями інституту: вивчення хімізму і механізму, фізіології та екології фотосинтезу і значення; пігментів у його реакціях; фізіологія і біохімія клітини; внутрішня організація і енергетика фізіологічних процесів; внутрішній механізм дії фізіологічно активних речовин на рослину та пошуки регуляторів метаболізму, за допомогою яких можна керувати життєдіяльністю рослин; фізіологія та біохімія кореневого та позакореневого живлення рослин і розробка засобів найбільш ефективного застосування добрив; фізіологічна роль і значення мікроелементів для рослин; радіобіологія і використання ізотопів у дослідженнях по біохімії та фізіо-

[1] У зв'язку з реорганізацією АН УРСР та прийняттям нового Статуту АН УРСР від 17 серпня 1963 р., Відділ біологічних наук АН УРСР було реорганізовано на Відділ біохімії, біофізики та фізіології АН УРСР, до складу якого й увійшов інститут, і Відділ загальної біології АН УРСР.

логії рослин. Постановою Президії АН УРСР від 31 липня 1964 р. створили в інституті лабораторію фізіологічних основ застосування біомінеральних добрив. Ухвалили також виключити групу біомінеральних добрив зі складу лабораторії фізіології живлення рослин і передати її разом зі штатами, приміщенням і обладнанням лабораторії фізіологічних основ застосування біомінеральних добрив.

Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 11 січня 1963 р. затвердили створити у 1963 р. лабораторію біохімії фотосинтезу пігментів. Цією ж постановою перейменували лабораторію фотосинтезу інституту на лабораторію екології і фізіології фотосинтезу.

Постановою Президії АН УРСР від 31 липня 1964 р. створили в інституті лабораторію фізіологічних основ застосування біомінеральних добрив.

На кінець 1965 р. інститут мав таку структуру: 1) лабораторія біохімії рослин; 2) лабораторія фізіології росту і розвитку рослин; 3) лабораторія фізіології харчування рослин; 4) лабораторія фізіології стійкості рослин; 5) лабораторія мікроелементів; 6) лабораторія взаємовідносин рослин і нижчих організмів; 7) лабораторія біохімії фотосинтезу; 8) лабораторія біофізики і радіобіології; 9) лабораторія фізіології і екології фотосинтезу; 10) лабораторія фізіологічних основ застосування біомінеральних добрив; 11) відділ впровадження, наукової інформації і пропаганди; 12) відділ полімерів.

Інститут очолював акад. П. А. Власюк.

Український науково-дослідний інститут фізіології та біохімії сільськогосподарських тварин АН УРСР (м. Львів). На виконання постанови ЦК КП України і РМ УРСР від 4 травня 1962 р. № 487 «Про ліквідацію Української академії сільськогосподарських наук і утворення в складі Академії наук УРСР Відділу сільськогосподарських наук» та розпорядження РМ УРСР від 21 травня 1962 р. № 727-р Президія АН УРСР від 20 липня 1962 р. постановила прийняти до складу Відділу сільськогосподарських наук АН УРСР Український науково-дослідний інститут фізіології та біохімії сільськогосподарських тварин.

Інститут спрямовував роботу на з’ясування біохімічних механізмів, що лежать в основі прояву основних фізіологічних функцій тварин: травлення, відтворення, резистентності, адаптації. Проводилися дослідження з вивчення біологічних основ росту безпечних продуктів тваринництва, біохімічні і молекулярно-біологічні основи виробництва і використання нових кормових добавок, вітамінів, лікувально-діагностичних препаратів, а також розроблялися закономірності в процесах рубцевого метаболізму у жуйних.

Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 15 лютого 1963 р. інститут передали у підпорядкування Міністерству сільського господарства УРСР.

Станом на 1 листопада 1962 р. інститут мав таку структуру: 1) лабораторія харчування; 2) лабораторія обміну речовин; 3) лабораторія лактації; 4) лабораторія індивідуального розвитку; 5) лабораторія фізіології розмноження; 6) лабораторія вищої нервової діяльності; 7) лабораторія біофізики.

До вересня 1962 р. інститут очолював к. с.-г. н. М. Т. Балашов, з 1 вересня 1962 р. – к. б. н. З. П. Скородинський.

Львівський науково-природознавчий музей АН УРСР у 1961–1963 рр. зосереджував свою діяльність на екологічних дослідженнях, у т. ч. роботі з ліквідації каріофільозу в ставкових господарствах Львівської обл., розроблялися заходи для захисту тополевих плантацій від листогризучих комах-шкідників, вивчалася сучасна та викопна фауна. Співробітники музею працювали над поповненням колекції гербарію, а також над збереженням експонатів. На кінець 1961 р. музей мав такі фонди: палеонтологічні, зоологічні, ботанічні.

Постановою Президії АН УРСР від 28 квітня 1963 р. затвердили основний науковий напрям роботи музею: експериментальна морфологія рослин; вивчення механізмів взаємодії організмів у біоценозах з метою з'ясування можливості направленої зміни існуючих зав'язків, з'ясування біології шкідливих форм та розробка заходів боротьби з ними.

Відповідно до постанов ЦК КПРС і РМ СРСР від 11 квітня 1963 р. № 436 і Президії АН УРСР від 3 червня 1963 р. «Про виконання постанови Центрального комітету КП України і Ради Міністрів УРСР "Про заходи по поліпшенню діяльності Академії наук УРСР"» музей передали у підпорядкування Міністерству культури УРСР.

Станом на 1 листопада 1962 р. до структури музею входили: 1) відділ ботаніки; 2) відділ палеонтології; 3) відділ зоології; 4) відділ паразитології; 5) біостаціонар в Карпатах.

У 1961–1963 рр. директором музею був к. б. н. М. І. Черкащенко.

Українське ботанічне товариство при АН УРСР у 1961–1965 рр. спрямувало свою роботу на сприяння розвиткові ботанічної науки, як фундаментальних, так і прикладних напрямів; опрацювання результатів вивчення рослинності України, питання видоутворення, цитології, генетики, селекції, фізіології рослин та заходів боротьби з хворобами рослин. Товариство проводило обговорення методологічних питань ботаніки, організо-

вувало наукові заходи. Популяризація наукових знань відбувалась шляхом читання лекцій і доповідей для громадськості з питань розвитку ботанічної науки, охорони природи, зеленого будівництва, використання кормових угідь. Регіональні відділи товариства проводили наукові засідання, лекції з питань мікології, фітопатології та імунітету рослин; широко практикувались заходи у колгоспах та радгоспах з доповідями з актуальних проблем сільськогосподарського виробництва. Проводились спільні засідання цього товариства з Українським географічним товариством, зокрема, з питань геоботанічного районування України.

Товариство скликало з'їзди Українського ботанічного товариства, також брало участь у роботі з'їздів Всесоюзного ботанічного товариства; спільно з Інститутом ботаніки АН УРСР, Міністерством освіти УРСР та Кримським педагогічним інститутом товариство провело Українську республіканську наукову конференцію за проблемою «Біологічні основи раціонального використання, перетворення і охорони рослинного і тваринного світу» (Сімферополь, 1965). Значна увага членів товариства зосереджувалась на питаннях методики викладання ботанічних дисциплін у школі та сприянні освітній діяльності викладачів-біологів, тому у 1965 р. у складі товариства було утворено секцію педагогіки. Станом на 1965 р. у товаристві нараховувалося 874 членів. Видавався «Щорічник Українського ботанічного товариства».

Очолював товариство акад. Д. К. Зеров.

Українське республіканське наукове товариство паразитологів при АН УРСР (у діловодних документах періоду 1961–1965 рр. у більшості випадків згадується під назвою Українське паразитологічне товариство та Українське наукове товариство паразитологів – без юридичного підтвердження про офіційну зміну назви) зосереджувало зусилля на розробці теоретичних проблем біологічної науки у галузі паразитології, зокрема, медичної паразитології і забезпечення її тісного зв'язку з розвитком народного господарства, проводило роботу з координації наукових досліджень та надання консультацій для організацій. Популяризація знань відбувалась шляхом читання лекцій та доповідей для громадськості, підготовки й опублікування науково-популярних брошур, листівок, плакатів та інших інформаційних матеріалів з вивчення паразитологічної ситуації і заходів боротьби з паразитами сільськогосподарських тварин. Члени товариства брали участь у міжнародних наукових заходах, зокрема, з'їзді Польського товариства паразитологів. У 1965 р. товариством спільно з міністерствами охорони здоров'я та сільського господарства УРСР було прове-

дено республіканську наукову конференцію. Станом на 1965 р. товариство об'єднувало 520 учених.

Товариство очолював акад. О. П. Маркевич.

Українське ентомологічне товариство при АН УРСР у своїй діяльності проводило наукові дослідження у галузі ентомології, систематики та фауни комах, зокрема, комах-шкідників деревних, чагарникових порід і сільськогосподарських культур, нових хімічних методів захисту рослин від шкідників і популяризувало їх. Товариство сприяло обміну досвідом в різних галузях теоретичної і практичної ентомології, а також поширенню знань серед громадськості шляхом проведення засідань, на яких заслуховувались наукові доповіді та повідомлення, конференцій, виголошення доповідей у виробничих організаціях, видання монографій, листівок, плакатів, буклетів, публікації науково-популярних статей і підготовкою науково-популярного кінофільму. Як філія при Всесоюзному ентомологічному товаристві це наукове об'єднання встановлювало і розширювало наукові зв'язки з іншими установами біологічного профілю, брало участь у роботі всесоюзних та міжнародних наукових заходів. Станом на 1965 р. у структурі мало 8 відділень, до яких входило 340 вчених.

Товариство очолював акад. УАСГН В. П. Васильєв.

Українське гідробіологічне товариство при АН УРСР у своїй діяльності популяризувало гідробіологічні дослідження у загальнотеоретичному та рибогосподарському напрямах – як основи підвищення рибопродуктивності водойм, у галузі санітарної, технічної та сільськогосподарської гідробіології. Товариство розгорнуло вивчення та широке обговорення проблем біоценозу водойм Дніпра, регульованих будівництвом водосховищ та пов'язаного з ним перерозподілу стоків річок, питань поліпшення продуктивності рибних господарств, акліматизації нових порід риб, флори та фауни прісноводних і морських водойм, санітарної (водопостачання і охорона вод від забруднень) та технічної (боротьба з обростаннями, радіоекологія водних організмів, питання водної токсикології) гідробіології. Товариство сприяло поліпшенню вивчення гідробіології та іхтіології у закладах вищої освіти, впровадженню наукових досліджень у практику, широко популяризувало серед громадськості екологічний напрям у галузі гідробіології, спрямований на збереження природних ресурсів УРСР. Члени товариства проводили семінари, читали тематичні лекції.

З метою об'єднання зусиль та узагальнення результатів за основними напрямами науково-дослідних робіт, що проводилися в Україні у галузі

гідробіології та суміжних наук, Інститут гідробіології АН УРСР, наукова рада АН УРСР за проблемою «Гідробіологія, іхтіологія та використання біологічних ресурсів водойм» та члени Київського відділення Всесоюзного гідробіологічного товариства ініціювали проведення 16–20 листопада 1964 р. у м. Київ I Української республіканської конференції, на якій було ухвалено об'єднання Українського гідробіологічного товариства при АН УРСР та п'яти відділень Всесоюзного гідробіологічного товариства, що діяли в Україні, на єдину організацію – Українське відділення Всесоюзного гідробіологічного товариства при Відділі загальної біології АН УРСР. Головою відділення обрано чл.-кор. О. В. Топачевського (з 1965 р. – віцепрезидент Всесоюзного гідробіологічного товариства).

З 1965 р. спільно товариством та Інститутом гідробіології АН УРСР було організовано видання «Гідробіологічного журналу».

Товариство очолював чл.-кор. О. В. Топачевський.

Українське біохімічне товариство при АН УРСР функціонувало як добровільна науково-громадська організація, яка займалася науково-координаційною та популяризаторською діяльністю. Товариство брало участь в організації і проведенні конференцій, симпозіумів, семінарів. Проводилася робота з надання допомоги медичним закладам, промисловим та сільськогосподарським підприємствам у справі організації біохімічних лабораторій та виконання біохімічних аналізів, рецензування книг та організації наукових консультацій з різноманітних питань біохімії. Члени товариства читали науково-популярні лекції для лікарів, викладачів біохімії, працівників сільського господарства.

Станом на 4 травня 1965 р. товариство нараховувало 726 членів.

У червні 1965 р. товариство провело I з'їзд біохіміків, у роботі якого взяли участь більше 400 вчених. Темою обговорення були підсумки наукової роботи за різними розділами біохімії та визначення перспектив подальших досліджень.

Очолював товариство акад. О. В. Палладін.

Українське фізіологічне товариство при АН УРСР Всесоюзного фізіологічного товариства ім. І. П. Павлова функціонувало як добровільна науково-громадська організація, яка займалася координацією науково-дослідної роботи у галузі фізіології та суміжних галузях знань – біохімічних і фармакологічних. Члени товариства організовували засідання, наукові конференції, на яких представляли доповіді за власними розробками. Одним із напрямів діяльності товариства була популяризація і пропаган-

да найновіших знань із фізіології як для спеціалістів, так і серед широкого кола населення.

Станом на 1962 р. товариство нараховувало 578 осіб, які об'єднувались у 13 відділів. У 1961 р. відбувся VI з'їзд товариства, де було підбито підсумки роботи фізіологів, біохіміків і фармакологів республіки за попередні роки. На цьому з'їзді було обрано новий склад Центральної ради товариства.

У 1962 р. на засіданнях розглядалися тези доповідей XXII Міжнародного конгресу фізіологів і Всесоюзної конференції електрофізіологів.

У 1965 р. товариство проводило засідання спільно зі спеціалістами суміжних галузей (біохіміками, фармакологами, терапевтами) з метою обміну науковою інформацією та розробками. Спільно з Інститутом фізіології ім. О. О. Богомольця АН УРСР товариство організувало три конференції та три симпозіуми з важливих питань фізіології людини і тварин. У цьому ж році члени товариства взяли участь у роботі XXIII Міжнародного фізіологічного конгресу в м. Токіо (Японія).

У 1961–1965 рр. товариство очолював акад. Д. С. Воронцов, з 1965 р. – чл.-кор. П. Г. Костюк.

Українське мікробіологічне товариство при АН УРСР. У 1961–1965 р. здійснювало координацію наукових досліджень у галузі мікробіології для подальшого впровадження у промисловість, сільське господарство та медицину. Проводилися засідання та з'їзди товариства. Члени товариства вели популяризаторську та пропагандистську роботу на сільськогосподарських підприємствах, а також у школах, видавали науково-популярну літературу і тематичні збірники.

Станом на 1962 р. товариство нараховувало більше 300 членів, які об'єднувалися у 4 філіали.

У 1962 р. товариство здійснювало лекційну роботу для широкого кола населення.

У 1965 р. за участі товариства проведено з'їзд мікробіологів України, де обговорювалися останні досягнення у цій галузі.

Очолював товариство чл.-кор. М. М. Підоплічко.

Українське товариство охорони природи та сприяння розвитку природних багатств при АН УРСР у 1961–1965 рр. спрямувало свою роботу на популяризацію науково-біологічних знань, ідеї охорони природи і практичне втілення природоохоронних заходів. Республіканські секції товариства очолювали вчені і спеціалісти, проводили свою роботу в тісно-

му контакті з багатьма науково-дослідними установами і закладами вищої освіти. Членами товариства на семінарах, сесіях і конференціях заслуховувалися повідомлення окремих управлінь, підприємств і установ про здійснені природоохоронні заходи в УРСР; організовувались всеукраїнські заходи, міжобласні семінари, наради, прочитано значну кількість лекцій з питань посилення охорони природи і розвитку природних ресурсів республіки; організовано виступи на телебаченні і радіо (зокрема, товариство взяло активну участь у створенні щомісячного радіожурналу «Рідна природа»); публікувались численні статті та повідомлення у пресі, плакати. Товариство брало активну участь у всіх природоохоронних заходах в Україні та співпрацювало з міністерствами УРСР, зокрема спільно з ними було проведено республіканське змагання з озеленення міст і сіл. У своїй діяльності товариство широко залучало громадськість до участі у природоохоронній роботі.

26–27 грудня 1961 р. відбувся II Республіканський з'їзд товариства, на якому було прийнято новий статут, обласні філії перейменовані у відділення товариства. 21 лютого 1963 р. президія товариства організувала засідання республіканської ради, діяльність якої сприяла прийняттю РМ УРСР постанови від 8 травня 1964 р. № 451 «Про поліпшення охорони природи, раціональне використання і відтворення природних багатств Української РСР». На III з'їзді товариства 15–16 квітня 1965 р. було ухвалено клопотатись до законодавчих органів республіки про створення державного комітету з охорони природи України.

Діяльність товариства отримала надзвичайно широке поширення, охопила всю Україну і привела до переорієнтації його роботи з наукової на практичне втілення ідей охорони природного середовища. Станом на 1965 р. товариство мало у своєму розпорядженні виробничі бригади обприскування деревонасаджень, квітників, розсадників, торговельні точки (магазини) з продажу ядохімікатів, реманенту, квітів, саджанців та ін. Штатна чисельність товариства становила 16 осіб в апараті президії і 205 осіб в 25 обласних, 3 міських та районних відділеннях. Загалом до товариства входило 17 309 первинних організацій, 13 774 громадських інспектори з охорони природи і близько 1 млн 500 тис. осіб.

Очолювали президію республіканської ради товариства до 21 лютого 1963 р. акад. П. С. Погребняк, потім – д. б. н. М. А. Воїнственський.

Комісія по охороні природи АН УРСР у 1961–1964 рр. займалася розробкою наукових основ охорони і відтворення природних багатств України; виявленням об'єктів природи, що потребують обмеження їх викорис-

тання чи відтворення; підготовкою проєктів урядових рішень та інструкцій з охорони природи та відтворення лісів, окремих рослин і тварин, з охорони водойм і підземних вод, ґрунтів; зі здійснення природоохоронних заходів у районах великого будівництва; координації досліджень із питань охорони завдань і заповідної справи в Україні; консультацією установ про доцільність інтродукцій тих чи тих нових видів рослин і тварин відповідно до завдань охорони природи; розробкою рекомендацій про доцільне розміщення і характер наукової і господарської роботи заповідників і заказників; вивченням досвіду з охорони природи у союзних республіках і за кордоном; організацією наукових заходів з охорони природи; виданням бюлетенів і монографій з охорони природи; популяризацією охорони природи через засоби масової інформації.

В означений період комісія займалася вивченням і охороною водоплавних птахів та їх зимівлі, досліджувала шляхи міграції тварин. У співпраці з іншими організаціями було підготовлено для директивних органів республіки проєкти положень про заповідники УРСР, пам'ятки природи, дендрологічні парки та ботанічні сади; заходи з очищення ґрунтів від водної та ґрунтової ерозії, з охорони ґрунтів і захисних лісонасаджень та ін. Виконано узагальнення тематики наукових досліджень з охорони природи, що проводилися в республіці. За ініціативою комісії було проведено дослідження з впливу ядохімікатів і добрив на корисних тварин; вивчення запасів водоплавних птахів на зимівлях у південних морях СРСР і розробці заходів для їх охорони та охорони запасів риб і регулювання риболовства у водоймах УРСР.

Співробітники комісії брали участь у роботі VI Всесоюзної наради з охорони природи (1961 р., м. Новосибірськ).

У діяльності Комісія по охороні природи співпрацювала з Українським товариством охорони природи та сприяння розвитку природних багатств, Міжнародним союзом охорони природи та природних ресурсів, з ЮНЕСКО, а також координувала роботу з комісіями з охорони природи академій наук союзних республік.

Президія АН УРСР 12 березня 1964 р. розглянула доповідну записку голови Комісії по охороні природи АН УРСР чл.-кор. І. Г. Підоплічка «Про участь працівників АН УРСР у розробці питань охорони природи і раціонального використання природних багатств» і постановила: клопотатися до РМ УРСР про підпорядкування відповідній організації Українського товариства охорони природи та сприяння розвитку природних багатств як такого, що не відповідає профілю діяльності АН УРСР, і визнала недоцільним подальше існування цієї комісії при АН УРСР як такої, що вичер-

пала свої функції. Натомість Президія АН УРСР доручила Секції хіміко-технологічних і біологічних наук Президії АН УРСР упродовж місяця розглянути питання про доцільність створення проблемної наукової ради для координації досліджень із питань охорони природи, раціонального використання і відтворення природних багатств УРСР.

Комісію очолював чл.-кор. І. Г. Підоплічко.

Відділ технічних наук АН УРСР (1961–1963)

Інститут гідрології і гідротехніки АН УРСР у 1961–1964 рр. займався дослідженнями за такими темами: «Комплексне використання водних ресурсів УРСР»; «Видобуток і транспортування вугілля гідравлічним способом»; «Підвищення гідромеханічних якостей суден». Співробітниками інституту проводилася робота з дослідження і впровадження у виробництво приладів для вимірювання витрати і консистенції гідросуміші в трубопроводах, системи автоматичного регулювання річкового судноводіння. Крім того, розроблялася нова методика розрахунку захисних дамб повздовжнього профілю з укріпленими укосами, нова схема водосховищ-охолоджувачів, методика визначення оптимальних режимів роботи землесосних снарядів та ін.

Постановою Президії АН УРСР від 26 квітня 1962 р. реорганізовано відділ використання поверхневих вод інституту на відділ водогосподарських комплексних проблем.

Відповідно до постанов ЦК КПРС і РМ СРСР від 11 квітня 1963 р. і Президії АН УРСР від 3 червня 1963 р. «Про виконання постанови Центрального комітету КП України і Ради Міністрів УРСР “Про заходи по поліпшенню діяльності Академії наук УРСР”» передали Головному управлінню гідрометеорологічної служби при РМ СРСР: гідрологічну станцію відділу гідрології Інституту гідрології і гідротехніки АН УРСР (м. Богуслав); відділи комплексних водогосподарських проблем – гідрології і гідрологічних прогнозів у м. Київ. Цією ж постановою визначено науковий напрям діяльності інституту: дослідження турбулентності та управління нею, динаміки одно- і двофазних потоків, вивчення способів зниження опору рухові, підвищення швидкостей занурених у воду тіл.

Станом на 1 листопада 1963 р. інститут мав таку структуру: 1) відділ гідравліки; 2) відділ гідротехніки; 3) відділ гідромеханізації; 4) відділ гідромеханіки судна; 5) гідравлічна лабораторія; 6) лабораторія фільтрації і механізації ґрунтів.

Постановою Президії АН УРСР від 17 жовтня 1963 р. на виконання постанови ЦК КПУ та РМ УРСР від 28 травня 1963 р. «Про заходи по по-

ліпшенню діяльності Академії наук УРСР» затвердили структуру і наукові напрями роботи установи у складі 7 відділів: 1) фізичної гідромеханіки; 2) динаміки відкритих потоків; 3) гідродинаміки двофазних потоків; 4) гідродинаміки швидкостей; 5) гідродинаміки хвиль; 6) динаміки пружних систем у рідинному середовищі; 7) фільтрації.

Реорганізація установи здійснювалася у декілька етапів відповідно до рішень директивних органів УРСР і Президії АН УРСР. На виконання постанов ЦК КПРС і РМ СРСР від 11 квітня 1963 р. Президія АН УРСР від 3 червня 1963 р. постановила реорганізувати Інститут гідрології і гідротехніки АН УРСР на Інститут гідромеханіки АН УРСР. Постановами РМ УРСР від 28 грудня 1963 р. та Президії АН УРСР від 15 січня 1964 р. остаточно реорганізували Інститут гідрології і гідротехніки АН УРСР на Інститут гідромеханіки АН УРСР.

Друкованим органом інституту був журнал «Прикладна механіка».

Інститут очолював к. т. н. М. М. Дідковський.

Див.: Інститут гідромеханіки АН УРСР Відділу математики, механіки і кібернетики АН УРСР.

Інститут механіки АН УРСР у 1961–1965 рр. розробляв методи конструювання, виготовлення та основ інженерного розрахунку великогабаритних виробів з пластмас, вивчав причини коливань рідини в останньому ступені та її стабілізації, теорії побудови оптимальних систем за заданими параметрами руху; проводив роботи зі створення головних частин ракет з армованих пластмас без спеціального теплозахисного покриття.

Постановою Президії АН УРСР від 8 червня 1962 р. затверджено структуру інституту у складі 10 відділів та 5 лабораторій: 1) відділ технічної теорії пружності і пластичності; 2) відділ математичної теорії пружності; 3) відділ механіки систем оболонок; 4) відділ будівельної механіки конструкцій; 5) відділ міцності; 6) лабораторія реології; 7) фізико-технічний відділ; 8) відділ експериментальних методів дослідження коливань; 9) лабораторія динамічної міцності з неструктурною групою вибуху; 10) відділ динаміки на стійкості руху; 11) відділ моделювання; 12) лабораторія конструктивної міцності конструкцій з синтетичних матеріалів; 13) інженерна лабораторія; 14) лабораторія обчислювальної техніки; 15) відділ металознавства і контактної міцності. Цією ж постановою перед інститутом поставили завдання з проведення теоретичних та експериментальних досліджень у галузі теорії пружності і теорії пластичності.

Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 22 червня 1962 р. до структури інституту з Інституту ливарного виробництва АН УРСР переве-

ли відділ міцності та лабораторію втомлюваності та створили групу міцності при несталих режимах.

На виконання постанови Президії АН УРСР від 29 грудня 1962 р. до структури інституту перевели зі складу Інституту гідрології і гідротехніки у АН УРСР: лабораторію гідравліки; відділ гідравліки; відділ гідромеханізації; відділ гідромеханіки судна.

Постановою Президії АН УРСР від 11 січня 1963 р. до структури інституту з Інституту гідрології і гідротехніки АН УРСР передали відділ гідротехніки і лабораторію фільтрації та механіки ґрунтів.

На виконання постанови Президії АН УРСР від 11 липня 1963 р. перейменували відділ гірничорудних проблем у відділ геотехнічної механіки.

Постановою Президії АН УРСР від 3 жовтня 1963 р. до Відділення гірничорудних проблем Інституту механіки АН УРСР передали лабораторію підйомних канатів з Лабораторії гідравлічних машин АН УРСР.

Постановою Президії АН УРСР від 17 жовтня 1963 р. на виконання постанови ЦК КПУ та РМ УРСР від 28 травня 1963 р. № 643 «Про заходи по поліпшенню діяльності Академії наук УРСР» затвердили структуру і наукові напрями Інституту механіки АН УРСР у складі 11 відділів і 4 лабораторій: 1) відділ технічної теорії пружності і пластичності; 2) відділ математичної теорії пружності; 3) відділ гідропружності; 4) відділ будівельної механіки конструкцій, 5) відділ міцності; 6) відділ механіки полімерів; 7) відділ фізико-технічний; 8) відділ експериментальних методів дослідження коливань; 9) відділ динаміки та стійкості руху; 10) відділ моделювання; 11) відділ пластичності металів; 12) лабораторія динамічної міцності; 13) лабораторія експериментальних методів дослідження міцності конструкцій; 14) лабораторія обчислювальних методів; 15) лабораторія втомленості конструкцій. Цією ж постановою затвердили Філіал Інституту механіки АН УРСР у м. Дніпропетровськ.

Відповідно до постанови РМ УРСР від 28 грудня 1963 р. № 1408 і постанови Президії АН УРСР від 15 січня 1964 р. створили філіали інституту у м. Дніпропетровськ і у м. Харків.

Постановою Президії АН УРСР від 26 вересня 1964 р. створили відділ теорії коливань.

Відповідно до постанови від 29 березня 1965 р. Президії АН УРСР постановили перевести відділ динаміки та стійкості руху інституту до Інституту гідромеханіки АН УРСР.

Постановою Президії АН УРСР від 29 березня 1965 р. затверджено структуру Філіалу Інституту механіки АН УРСР у м. Харків у складі 3 відділів і 2 лабораторій.

Станом на 1 листопада 1965 р. інститут мав таку структуру: 1) відділ термопружності і термопластичності; 2) відділ будівельної механіки тонкостінних конструкцій; 3) лабораторія експериментальних досліджень конструкцій; 4) лабораторія обчислювальних методів; 5) відділ реології; 6) лабораторія механіки конструкцій з полімерів; 7) лабораторія моделювання конструкцій з полімерів; 8) лабораторія дослідження властивостей нових матеріалів; 9) відділ теорії коливань; 10) відділ гідропружності; 11) лабораторія експериментальних методів дослідження коливань; 12) фізико-технічна лабораторія; 13) лабораторія втоми конструкцій; 14) відділ статичної міцності; 15) відділ пластичності матеріалів.

При інституті діяли філіали у м. Харків і м. Дніпропетровськ.

Друкованим органом інституту був журнал «Автоматика».

Інститут до 1965 р. очолював акад. А. Д. Коваленко, з 1965 р. – акад. В. О. Кононенко.

Відділення гірничорудних проблем Інституту механіки АН УРСР (м. Дніпропетровськ) *(Відділення гірничорудних проблем Інституту електротехніки АН УРСР, м. Дніпропетровськ)* утворене внаслідок передачі Відділення з Інституту електротехніки АН УРСР у березні 1963 р. Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 1 березня 1963 р. «Про стан та перспективи розвитку наукових досліджень з народногосподарського використання вибуху» затвердили такий напрям відділення: теоретичні та експериментальні дослідження по застосуванню енергії вибуху для утворення різних порожнин, водоймищ, каналів, дроблення міцних порід.

Реорганізація установи здійснювалася у декілька етапів відповідно до рішень директивних органів УРСР і Президії АН УРСР. На виконання постанов ЦК КПРС і РМ СРСР від 11 квітня 1963 р. Президія АН УРСР від 3 червня 1963 р. затвердила реорганізувати Відділення гірничорудних проблем Інституту механіки АН УРСР (м. Дніпропетровськ) на Філіал Інституту механіки АН УРСР (м. Дніпропетровськ). Постановами РМ УРСР від 28 грудня 1963 р. та Президії АН УРСР від 15 січня 1964 р. остаточно реорганізували Відділення гірничорудних проблем Інституту механіки АН УРСР (м. Дніпропетровськ) на Філіал Інституту механіки АН УРСР (м. Дніпропетровськ).

Установу очолював чл.-кор. М. С. Поляков.

Див.: Відділення гірничорудних проблем Інституту електротехніки АН УРСР (м. Дніпропетровськ) Відділу технічних наук АН УРСР.

Див.: Філіал Інституту механіки АН УРСР (м. Дніпропетровськ) Відділу математики, механіки і кібернетики АН УРСР.

Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона АН УРСР у 1961–1965 рр. розробляв методику зварювання самозахисним легованим дротом суцільного перерізу, низькотоксичних електродів АНО-3 і АНО-4 з рутиловим покриттям для зварювання у всіх положеннях простору, технології контактного зварювання деталей аерокосмічного комплексу з високоміцних алюмінієвих сплавів складного профілю. Проводилися дослідження з обробкою металів вибухом, виготовлено зварний колінчастий вал 800-сильного двигуна внутрішнього згоряння з окремих елементів замість поковок. В інституті засновано новий науковий напрям – математичне моделювання у галузі зварювання і споріднених технологій.

На виконання постанов РМ СРСР від 17 вересня 1960 р., РМ УРСР від 23 листопада 1960 р. і РМ УРСР від 2 лютого 1960 р. постановою Президії АН УРСР від 20 лютого 1961 р. зобов'язали створити з 15 лютого 1961 р. при інституті Науково-технічне бюро (НТБ). Постановою Президії АН УРСР від 22 травня 1961 р. затвердили положення про НТБ інституту, його структуру і штат.

Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 11 травня 1962 р. на базі неструктурної лабораторії відділу наплавки і зварювальних матеріалів було створено структурну лабораторію зварювальних електродів з такими напрямами її роботи: дослідження металургійних питань зварювання покритими електродами, дослідження способів зварювання порошковим дротом, розробка нових зварювальних електродів, порошкових дротів, дослідження технології виробництва зварювальних електродів і порошкових дротів.

Постановою Президії АН УРСР від 29 грудня 1962 р. до складу установи передали з Інституту гідрології і гідротехніки АН УРСР відділ електротермії.

Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 20 травня 1963 р. в інституті створили структурний відділ променевої технології зварювання і обробки матеріалів, а також ліквідували лабораторію зварювання труб. Цією ж постановою затвердили структуру інституту у складі 16 відділів: 1) відділ електричних процесів; 2) відділ фізико-металургійних процесів; 3) відділ міцності зварювальних конструкцій; 4) відділ фізико-металургійних процесів зварювання перлітно-нефритних сталей і чавунів; 5) відділ нових фізико-хімічних способів зварювання; 6) відділ фізико-металургійних процесів зварювання і рафінування кольорових металів і сплавів; 7) відділ зварювальних напружень і деформації; 8) відділ фізико-металургійних процесів зварювання середньолегованих високоміцних сталей; 9) відділ фізико-металургійних процесів зварюванняі і рафінування аустенітних сталей і сплавів; 10) відділ нових конструктивних форм зварних споруд і конструк-

цій; 11) відділ металургії металознавства чистих металів і сплавів; 12) відділ фізико-хімічних процесів у зварній дузі; 13) відділ автоматичних систем і обладнань для нових способів зварювання; 14) відділ спектротермії; 15) відділ променевої технології і обробки матеріалів; 16) відділ економічних досліджень.

Постановою Президії АН УРСР від 16 лютого 1965 р. створили в інституті нові відділи: фізико-металургійних процесів зварювання тугоплавких матеріалів; активних металів; зварювальних матеріалів.

Станом на 1 листопада 1965 р. інститут мав таку структуру: 1) відділ електричних процесів; 2) відділ фізико-металургійних процесів наплавлення зносостійких і жаростійких сплавів; 3) відділ міцності зварних конструкцій; 4) відділ електротермії; 5) відділ фізичної і конструктивної міцності зварних з'єднань; 6) відділ нових фізико-хімічних способів зварювання; 7) відділ фізико-металургійних процесів зварювання кольорових металів і сплавів; 8) відділ зварювальних напруг і деформацій; 9) відділ фізико-металургійних процесів зварювання і рафінування аустенітних сталей і сплавів; 10) відділ фізико-хімічних процесів у зварювальній дузі; 11) відділ фізико-металургійних процесів зварювання середньолегованих високоміцних сталей; 12) відділ нових конструкційних форм зварних споруд і конструкцій; 13) відділ металургії і металознавства чистих металів; 14) відділ променевої технології зварювання і обробки металів; 15) відділ зварювальних матеріалів; 16) відділ економічних досліджень; 17) відділ фізико-металургійних процесів зварювання тугоплавких і активних металів; 18) лабораторії металографії; 19) лабораторія зварювання нержавіючих сталей; 20) лабораторія механічних випробувань; 21) лабораторія низькотемпературної плазмової металургії; 22) лабораторія фізико-хімічних методів неруйнуючого контролю; 23) лабораторія фізичного металознавства; 24) лабораторія корозії металів; 25) лабораторія хімічного аналізу; 26) лабораторія рентгеноструктурного аналізу; 27) лабораторія спектрального аналізу; 28) лабораторія аналізу газів у металах; 29) лабораторія математичних методів досліджень фізико-металургійних процесів про зварюванні; 30) ОКБ (начальник – к. т. н. А. І. Чвертков).

Друкованим органом інституту був журнал «Автоматичне зварювання».

Інститут очолював акад. Б. Є. Патон.

Інститут машинознавства і автоматики АН УРСР (м. Львів) у 1961–1963 рр. проводив дослідження впливу поверхнево-активних і корозійно-агресивних середовищ, рідкометалічних розплавів водню за ста-

лого і одночасного впливу певних середовищ, а також вплив середовища на механічну обробку та на витривалість сталі при тривалому і циклічному навантаженні. Співробітниками інституту сформульовано модель ідеально крихкого тіла, в межах якої подано вирішення низки нових задач про розповсюдження тріщин у деформованому твердому тілі.

Постановою Президії АН УРСР від 20 січня 1961 р. організували нові структурні підрозділи: відділ термоміцності; лабораторію телевимірювання глибинних параметрів свердловин; лабораторію досліджень механічних властивостей металів в умовах надглибокого буріння.

Постановою Президії АН УРСР від 1 грудня 1961 р. ухвалили організувати з 1 січня 1962 р. на базі існуючої групи лабораторію досліджень властивостей опромінених матеріалів.

На виконання постанови Президії АН УРСР від 16 лютого 1962 р. було створено лабораторії: автоматизації електророзвідки; фізико-механічну; акустичну. Поклали на лабораторію автоматизації електророзвідки завдання з: розробки нових принципів та засобів вимірювання електричних параметрів геофізичних об'єктів; автоматизації електророзвідувальних робіт; розробки принципових схем апаратури аероелектророзвідки, яка забезпечить комплексні вимірювання та автоматичну обробку геофізичної інформації. Визначили основні напрями роботи фізико-механічної лабораторії: дослідження фізико-механічних і хімічних процесів та їх впливу на закономірності деформації, утворення і розвиток мікротріщин у процесі короткочасного руйнування від втомленості твердих тіл в умовах середовища, що їх оточують. Визначили основні напрями роботи акустичної лабораторії: дослідження із застосування пружних коливань при геофізичній розвідці рудних родовищ; автоматизація контролю методами акустичних випробувань з орієнтацією прикладного виходу на потреби гірничорудної та нафтової промисловості.

Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 4 травня 1962 р. перейменували відділ прикладної теорії пружності і пластичності на відділ фізичних основ міцності.

Постановою Президії АН УРСР від 25 травня 1962 р. реорганізували лабораторію нової технології та автоматизації виробничих процесів на лабораторію кріогенно-вакуумної механіки матеріалів.

На виконання постанови Президії АН УРСР від 2 листопада 1962 р. створили в інституті проблемну лабораторію тертя та зносу спільно з Київським інститутом інженерів цивільного повітряного флоту.

Постановою Президії АН УРСР від 20 травня 1963 р. дозволили інституту організувати групу при атомному реакторі.

Станом на 1 листопада 1962 р. інститут мав таку структуру: 1) відділ механіки матеріалів; 2) відділ фізичних основ міцності; 3) фізико-технічна лабораторія; 4) відділ термоміцності; 5) лабораторія з дослідження властивостей міцності в умовах надглибокого буріння; 6) лабораторія кріогенно-вакуумної механіки матеріалів; 7) фізико-механічна лабораторія: 8) лабораторія з властивостей опроміненних матеріалів; 9) відділ автоматичних телемеханічних приладів; 10) відділ електричних ланцюгів засобів автоматизації; 11) відділ автоматизації розподілених об'єктів; 12) відділ автоматизації безперервних виробничих процесів; 13) акустична лабораторія; 14) лабораторія телевимірювання надглибоких свердловин; 15) лабораторія автоматизації електророзвідки.

Реорганізація установи здійснювалася у декілька етапів відповідно до рішень директивних органів УРСР і Президії АН УРСР. На виконання постанов ЦК КПРС і РМ СРСР від 11 квітня 1963 р. Президія АН УРСР від 3 червня 1963 р. постановила реорганізувати Інститут машинознавства і автоматики АН УРСР у Фізико-механічний інститут АН УРСР. Постановами РМ УРСР від 28 грудня 1963 р. та Президії АН УРСР від 15 січня 1964 р. остаточно реорганізували Інститут машинознавства і автоматики АН УРСР у Фізико-механічний інститут АН УРСР.

Інститут очолював чл.-кор. Г. В. Карпенко.

Див.: Фізико-механічний інститут АН УРСР (м. Львів) Відділу фізико-технічних проблем матеріалознавства АН УРСР.

Інститут гірничої справи ім. М. М. Федорова АН УРСР (м. Донецьк) у 1961–1963 рр. проводив дослідження зі знепилення та провітрювання гірничих робіт в кар'єрах гірничо-збагачувальних комбінатів, розробляв проєкти реконструкції вугільних шахт Донбасу. Співробітниками вивчалося запилення повітря в аглофабриках, розроблялися рекомендації з пилоподавлення при екскаваторних роботах, а також апаратура безконтактного телеконтролю роботи механізмів виявлення метану у шахтах типу ТВЧС-62.

На клопотання ДНТК РМ СРСР, Президія АН УРСР від 20 січня 1961 р. ухвалила організувати лабораторію фізичних основ екскавації та навантажування у м. Дніпропетровськ.

Постановою Президії АН УРСР від 24 лютого 1961 р. організували в інституті лабораторію проведення і кріплення гірничих виробок.

Постановою Президії АН УРСР від 6 липня 1962 р. затвердили напрями наукової роботи інституту: а) розробка корисних копалин на великих

глибинах; б) добування вугілля без присутності людей у забої; в) розробка нових високоефективних способів добування корисних копалин; автоматизація виробничих процесів у вугільній промисловості; д) застосування найновіших досягнень науки і техніки для руйнування гірських порід; е) застосування електромагнітної гідродинаміки в техніці.

Постановою Президії АН УРСР від 25 січня 1963 р. передали лабораторію підйомних канатів з Інституту гірничої справи ім. М. М. Федорова АН УРСР до Лабораторії гідравлічних машин АН УРСР.

Розпорядженням Президії АН УРСР від 28 травня 1963 р. № 516 ліквідовано такі структурні відділи і лабораторії: а) відділ вугледобувних машин; б) відділ підземних пожеж і боротьби з пилом; в) лабораторію із застосування нових матеріалів. Об'єднали відділ гірничого тиску і лабораторію проведення і кріплення виробок із збереженням назви – відділ гірничого тиску і організували структурну лабораторію технічної кібернетики.

Відповідно до постанов ЦК КПРС і РМ СРСР від 11 квітня 1963 р. № 436 і Президії АН УРСР від 3 червня 1963 р. «Про виконання постанови Центрального комітету КП України і Ради Міністрів УРСР "Про заходи по поліпшенню діяльності Академії наук УРСР"» інститут передали у підпорядкування Державному комітету з чорної і кольорової металургії при Держплані СРСР.

Станом на 1 листопада 1962 р. інститут мав таку структуру: 1) відділ проблем розробки корисних копалин: б) група параметрів; в) група зсуву гірських порід; г) лабораторія безлюдної виїмки; 2) лабораторія кріплення; 3) відділ автоматики і телемеханіки; 4) відділ вугледобувних машин; 5) відділ міцності гірських порід; 6) відділ шахтної вентиляції; 7) відділ гідромеханізації; 8) відділ економіки вугільної промисловості; 9) лабораторія вентиляторів; 10) лабораторія пневматики; 11) лабораторія підйомних машин; 12) лабораторія розробки нерудних родовищ; 13) лабораторія по нових методах руйнування гірських порід; 14) лабораторія із застосування нових матеріалів для гірських машин і механізмів; 15) лабораторія з раптовим викиданням вугілля і газу; 16) лабораторія підйомних канатів; 17) відділ головного конструктора; 18) група головного інженера з механічними майстернями.

У 1961–1963 рр. інститут очолював к. т. н. К. С. Борисенко.

Філіал Інституту гірничої справи ім. М. М. Федорова АН УРСР (м. Кривий Ріг) у 1961–1963 рр. проводив дослідження зі створення ефективного методу комплексної очистки повітря від пилу і отруйних газів

(продуктів вибуху) та впровадження агрегата для комплексної очистки повітря, розроблено фільтр для гірничозбагачувальних комбінатів, побудовано теорії конденсаційного укрупнення і уловлення аерозолів. Розроблялися теоретичні основи науки про аерозолі і створення на нових ефективних методів обезпилення повітря.

Відповідно до постанов ЦК КПРС і РМ СРСР від 11 квітня 1963 р. № 436 і Президії АН УРСР від 3 червня 1963 р. «Про виконання постанови Центрального комітету КП України і Ради Міністрів УРСР "Про заходи по поліпшенню діяльності Академії наук УРСР"» філіал разом з інститутом передали у підпорядкування Державному комітету з чорної і кольорової металургії при Держплані СРСР.

Станом на 1 листопада 1962 р. установа мала таку структуру: 1) відділ техніки; 2) відділ протипилової вентиляції; 3) відділ пилоусунення; 4) лабораторія по боротьбі з силікозом.

Філіал очолював д. т. н. В. В. Недін.

Інститут чорної металургії АН УРСР (м. Дніпропетровськ) у 1961–1962 рр. проводив дослідження в галузі ливарного виробництва, що зосереджувалися в лабораторіях технології металургійного лиття, механізації та автоматизації металургійного виробництва. Розроблялися технології виробництва помольних тіл, бронеплит і решіток для розмелювальних агрегатів цементної промисловості з високою зносостійкістю.

Постановою Президії АН УРСР від 21 липня 1961 р. в інституті організували такі нові структурні лабораторії: фізичних методів руйнування гірничих порід; динаміки міцності гірничих машин; теоретичних основ приводу і автоматизації гірничих машин; нової технології відкритих гірничих робіт. Цією ж постановою затвердили їх основні завдання: розвиток існуючих і вишукання нових методів руйнування гірничих порід і руд з використанням найновіших досягнень фізики, хімії, механіки; теоретичні та експериментальні дослідження перехідних і несталих процесів в гірничих машинах з урахуванням пружності ланок машин і взаємодії з електроприводом; дослідження і розробка теорії і нових систем електро- і гідроприводу гірничих машин, а також визначення нових принципів, систем і апаратури рудникової автоматики і телемеханіки; розробка і наукове обґрунтування нової прогресивної технології відкритих гірничих робіт.

Постановою Президії АН УРСР від 6 вересня 1961 р. організували лабораторію рудникової аеродинаміки та автоматизації провітрювання рудників і кар'єрів, затвердили її основні завдання: розробка питань рудникової аеродинаміки; наукове обґрунтування удосконалення методів і тех-

ніки провітрювання шахт і глибоких кар'єрів; розвиток методів електромоделювання при дослідженнях законів руху повітря по виробітках і теплопередачі в гірничих породах; вивчення газодинаміки повітряних потоків з метою математичного опису та їх програмування; визначення надійних засобів оперативного керування і автоматизація процесів провітрювання шахт.

Відповідно до Постанови Президії АН УРСР від 17 березня 1961 р. створили підрозділи з гірничорудних проблем: відділ комплексної механізації і лабораторію фізичних основ екскавації та навантаження.

Постановою Постанови Президії АН УРСР від 2 березня 1962 р. підпорядкували Інституту електротехніки АН УРСР на правах відділення такі структурні підрозділи інституту: а) лабораторія фізичних методів руйнування гірничих порід; б) лабораторія фізичних основ екскавації та навантаження; в) лабораторія теоретичних основ приводу та автоматизації провітрювання рудників і кар'єрів; г) лабораторія динаміки і міцності гірничих машин; ґ) відділ комплексної механізації; д) лабораторія нової технології відкритих гірничих робіт; ж) лабораторія рідкісних і розсіяних елементів (*див.:* Відділення гірничорудних проблем Інституту електротехніки АН УРСР).

Відповідно до постанови РМ СРСР від 15 лютого 1962 р. № 187 інститут передали у відомче підпорядкування Державному комітету з чорної і кольорової металургії при Держплані СРСР.

Станом 1 жовтня 1961 р. на інститут мав таку структуру: 1) відділ металургії чавуну; 2) група прямого отримання заліза; 3) комплексна лабораторія з використання Керченського родовища при Камиш-Бурунському комбінаті; 4) відділ металургії сталі; 5) прокатний відділ; 6) відділ металознавства; 7) відділ механізації і автоматизації металургійного виробництва; 8) відділ термообробки; 9) лабораторія механічних випробувань; 10) лабораторія контрольно-вимірювальних пристроїв; 11) лабораторія технології металургійного лиття; 12) хіміко-аналітична лабораторія; 13) проєктно-дослідний відділ; 14) група прямого отримання заліза проєктно-дослідного відділу; 15) відділ якісних сталей; 16) відділ комплексної механізації гірничорудних проблем.

Інститут очолював акад. З. І. Некрасов.

***Інститут електротехніки АН* УРСР** у 1961–1963 рр. досліджував методи прямого перетворення теплової енергії в електричну, розробляв теоретичні дослідження співвідношення для наближеної кількісної оцінки основних енергетичних показників різного роду току МГД-генераторів.

Співробітники інституту вивчали робочі характеристики і процеси статичного регулювання магнітогідродинамічного генератора постійного току з прямолінійним каналом, розроблено методику побудови основних робочих і регулювальних характеристик генератора за його постійного збудження.

Постановою Президії АН УРСР від 29 грудня 1961 р. організували на базі опорної групи інституту із застосуванням обчислювальної техніки в енергосистемах при «Київенерго» структурну лабораторію обчислювальної техніки в енергетиці.

На виконання постанови Президії АН УРСР від 12 січня 1962 р. на базі неструктурованої групи конденсаторного зварювання організовано структурну електроімпульсну лабораторію з такими напрямами роботи: розробка теоретичних, технологічних і конструкторських питань по різних способах конденсаторного зварювання металів малої товщини і перетину; поверхнева і місцева електроімпульсна обробка металів; розробки зі здійснення нероз'ємних сполук металів із напівпровідниковими матеріалами; вишукувальні роботи у нових застосуваннях електроімпульсної обробки металів.

Реорганізація установи здійснювалася у декілька етапів відповідно до рішень директивних органів УРСР і Президії АН УРСР. На виконання постанов ЦК КПРС і РМ СРСР від 11 квітня 1963 р. Президія АН УРСР від 3 червня 1963 р. затвердила реорганізувати Інститут електротехніки АН УРСР на Інститут електродинаміки АН УРСР. Постановами РМ УРСР від 28 грудня 1963 р. та Президії АН УРСР від 15 січня 1964 р. остаточно реорганізували Інститут електротехніки АН УРСР на Інститут електродинаміки АН УРСР.

Станом на 1 листопада 1963 р. інститут мав таку структуру: 1) відділ моделювання електричних систем; 2) відділ магнітної гідродинаміки та електромеханічних систем; 3) відділ перетворення і стабілізації електромагнітних процесів; 4) відділ електричних і магнітних вимірювань.

Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 15 січня 1964 р. установу реорганізували на Інститут електродинаміки АН УРСР.

Інститут очолював чл.-кор. О. М. Мілях.

Див.: Інститут електродинаміки АН УРСР Відділу фізики АН УРСР.

Відділення гірничорудних проблем Інституту електротехніки АН УРСР (м. Дніпропетровськ) утворено постановою Президії АН УРСР від 2 березня 1962 р. внаслідок передачі з Інституту чорної металургії

АН УРСР до Інституту електротехніки АН УРСР на правах відділення у складі таких структурних підрозділів: а) лабораторія фізичних методів руйнування гірничих порід; б) лабораторія фізичних основ екскавації та навантаження; в) лабораторія теоретичних основ приводу та автоматизації провітрювання рудників і кар'єрів; г) лабораторія динаміки і міцності гірничих машин; ґ) відділ комплексної механізації; д) лабораторія нової технології відкритих гірничих робіт; ж) лабораторія рідкісних і розсіяних елементів.

У 1962–1963 рр. проводив дослідження з технології відкритих гірничорудних проблем, методам руйнування гірських порід і рудникової аерогазодинаміки.

Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 11 травня 1962 р. затвердили Положення про відділення та визначили його завдання: розробка і наукове обґрунтування прогресивної технології відкритих гірських робіт, розвиток існуючих і пошук нових методів руйнування гірських порід і руд, розробка фізичних основ теорії роботи гірських і транспортних машин, створення агрегатів для безлюдного видобутку руди.

Фактично відділення перебувало у складі інституту до березня 1963 р. Постановою Президії АН УРСР від 1 березня 1963 р. затвердили завдання Відділення гірничорудних проблем Інституту механіки АН УРСР (м. Дніпропетровськ) [1].

Установу очолював чл.-кор. М. С. Поляков.

Див.: Відділення гірничорудних проблем Інституту механіки АН УРСР (м. Дніпропетровськ) Відділу технічних наук АН УРСР.

Інститут радіотехнічних проблем АН УРСР у 1961–1963 рр. працював за двома основними науково-технічними напрямами – електровакуумна і напівпровідникова техніка та технології. Розроблялася технологічна база електровакуумних НВЧ-приладів із замкненим циклом, що вміщував повний комплекс загальних і спеціалізованих технологічних процесів, необхідних для розроблення та виготовлення радіотехнічної продукції. В інституті досліджували нові методи підвищення ефективності надвисокочастотних пристроїв та розширення їх частотного діапазону. Співробітни-

---

[1] За результатами історіографічного і джерелознавчого пошуку не вдалося встановити точну дату підпорядкування відділення Інституту механіки АН УРСР. За постановою Президії АН УРСР від 1 березня 1963 р. відділення віднесено до Інституту механіки АН УРСР. *Див.*: Постанова Президії АН УРСР «Про стан та перспективи розвитку наукових досліджень з народногосподарського використання вибуху». Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. Секретаріат. Спр. 1249. Арк. 102–105.

ками було розроблено ультразвукові діагностичні пристрої для діагностики захворювань серця та очей.

Постановою Президії АН УРСР від 18 травня 1962 р. дозволили організувати при Київській клінічній лікарні опорну групу для впровадження та перевірки медичних електронних приладів, розроблених інститутом.

Відповідно до постанов ЦК КПРС і РМ СРСР від 11 квітня 1963 р. № 436 і Президії АН УРСР від 3 червня 1963 р. «Про виконання постанови Центрального комітету КП України і Ради Міністрів УРСР "Про заходи по поліпшенню діяльності Академії наук УРСР"» інститут передали у підпорядкування Державному комітету з електронної техніки СРСР.

Станом на 1 листопада 1962 р. інститут мав таку структуру: 1) відділ № 2 (заввідділу к. т. н. І. В. Акаловський); 2) відділ № 3 (заввідділу к. т. н. Г. І. Гладишев); 3) сектор вимірювальних приладів (завсектора к. т. н. З. С. Зоріна): 4) відділ № 4 (заввідділу к. т. н. Г. Н. Рапопорт); 5) відділ № 6 (А. О. Тютін); 6) дослідно-конструкторське бюро вимірювальних приладів (гол. конструктор В. М. Михалевський).

Інститут очолював к. т. н. І. В. Акаловський.

Інститут теплоенергетики АН УРСР у 1961–1963 рр. розробляв нові методи теплової обробки матеріалів, ефективних теплообмінних поверхонь і теплообмінних пристроїв, систем теплового захисту високотемпературних машин, а також системи регулювання теплового режиму глибоких шахт.

Постановою Президії АН УРСР від 7 липня 1961 р. створили відділ комплексної термічної переробки палив.

Постановою Президії АН УРСР від 31 липня 1961 р. дозволили перевести з м. Київ до м. Донецьк відділ впровадження методів комплексного використання вуглів з перейменуванням його у відділ комплексного використання вуглів та лабораторію хімічної переробки палив.

Відповідно до постановою Президії АН УРСР від 16 лютого 1962 р. на базі відділу теплових двигунів створено дві структурні лабораторії: динаміки теплових процесів двигунів та теплофізики високотемпературних машин. Цією ж постановою визначили основні напрями роботи лабораторії динаміки теплових процесів двигунів: вивчення динамічних процесів перетворення теплової енергії у високотемпературних двигунах (газові і парові турбіни, парогазові установки, двигуни спеціального призначення та ін.) і розробка науково-технічних основ для створення нових засобів керування тепловими процесами двигунів; розробка теорії і методів розрахунку дина-

міки регулювання двигунів при змінних теплових і гідравлічних параметрах, постійно діючих і випадкових збурень у термодинамічній і механічній системах із використанням аналогів і обчислювальних машин; вивчення течії рідин і газів у системах керування та живлення двигунів при високих тисках і температурах; розвиток і розробка методів моделювання до задач динаміки і керування тепловими процесами в двигунах. Визначили основні напрями роботи лабораторії теплофізики високотемпературних машин: розробка теоретичних і експериментальних питань створення ефективних методів охолодження деталей і вузлів високотемпературних машин (парові і газові турбіни, об'єкти оборонної техніки, пристрої для безпосереднього перетворення тепла в електричну енергію та ін.); розробка методів розв'язання задач теплообміну, теплопровідності і гідравліки, які виникають у високотемпературних машинах на моделюючих установках і цифрових обчислювальних машинах; вивчення загальних закономірностей теплообміну при великих температурах, відцентрових силах, періодичних впливах іншого характеру; вишукувальні роботи зі створення принципово нових методів охолодження високотемпературних пристроїв.

Постановою Президії АН УРСР від 17 жовтня 1963 р. на виконання постанови ЦК КПУ та РМ УРСР від 28 травня 1963 р. № 643 затвердили структуру інституту у складі 9 відділів: 1) теплообміну; 2) гірничої теплофізики; 3) технічної термодинаміки; 4) термодинаміки газових потоків; 5) динаміки теплових процесів; 6) теплопровідності; 7) горіння, 8) математичних методів у теплофізиці; 9) техніко-економічних досліджень. Цією ж постановою визначили їх наукові напрями.

Станом на 1 листопада 1963 р. інститут мав таку структуру: 1) відділ горіння; 2) відділ технічної термодинаміки; 3) відділ теплообміну; 4) відділ термодинаміки газових потоків; 5) відділ динаміки теплових процесів; 6) відділ теплопровідності; 7) відділ математичних методів у теплофізиці; 8) відділ гірської теплофізики.

Реорганізація установи здійснювалася у декілька етапів відповідно до рішень директивних органів УРСР і Президії АН УРСР. На виконання постанов ЦК КПРС і РМ СРСР від 11 квітня 1963 р. Президія АН УРСР від 3 червня 1963 р. затвердила реорганізувати Інститут теплоенергетики АН УРСР на Інститут технічної теплофізики АН УРСР. Постановами РМ УРСР від 28 грудня 1963 р. та Президії АН УРСР від 15 січня 1964 р. остаточно реорганізували Інститут теплоенергетики АН УРСР на Інститут технічної теплофізики АН УРСР.

Інститут очолював к. т. н. Г. М. Щоголєв.

Див.: Інститут технічної теплофізики АН УРСР Відділу фізики АН УРСР.

Філіал Інституту теплоенергетики АН УРСР (м. Донецьк) у 1961–1963 рр. розробляв та впроваджував у промисловість організаційно-технічні заходи з комплексного використання паливно-енергетичних ресурсів.

На виконання постанов ЦК КПРС і РМ СРСР від 11 квітня 1963 р. № 436 і Президії АН УРСР від 3 червня 1963 р. «Про виконання постанови Центрального комітету КП України і Ради Міністрів УРСР “Про заходи по поліпшенню діяльності Академії наук УРСР”» передали філіал інституту у підпорядкування Державному комітету з чорної і кольорової металургії при Держплані СРСР.

Станом на 1 листопада 1962 р. філіал мав таку структуру: 1) відділ промислової теплотехніки; 2) група паливно-енергетичних балансів; 3) відділ термічної переробки палив; 4) лабораторія прямого перетворення тепла у холод; 5) група теплотехніки коксохімічних виробництв (група сушки і нагріву вугілля).

Директором філіалу у 1961–1963 рр. був к. т. н. К. С. Борисенко.

Інститут використання газу в комунальному господарстві та промисловості АН УРСР у 1961–1963 рр. проводив дослідження з автоматичного захисту та регулювання горіння газу у топках, вивчав горіння газу з нестачею повітря та взаємодію продуктів неповного спалювання газу зі сталлю; розробляв питання теплообміну в кислотних і лужних ваннах при барботажі продуктів горіння газу за обігрівання ванн трубчатими газовими нагрівачами.

Постановою Президії АН УРСР від 30 березня 1962 р. організували на базі неструктурної лабораторії піролізу вуглеводневих газів відділ піролізних процесів і визначили його основні напрями роботи: розробка кінетики піролізу вуглеводнів; розробка і дослідження нових технологічних процесів піролізу насичених вуглеводів до нижчих олефінів; розробка та дослідження теплотехнічної апаратури для піролізу вуглеводнів. Цією ж постановою в інституті організовано відділ хімічної технології газу із такими напрямами роботи: розробка і дослідження нових технологічних процесів хімічної переробки газу; розробка і дослідження технологічної апаратури для хімічної переробки газу; відділ хімічної технології газу.

Станом на 1 жовтня 1963 р. інститут мав таку структуру: 1) відділ промислової теплотехніки; 2) відділ транспорту і зрідження; 3) відділ автоматики; 4) відділ використання газу в комунальному господарстві; 5) відділ використання газу в металургії; 6) відділ газових промислових печей.

Реорганізація установи здійснювалася у декілька етапів відповідно до рішень директивних органів УРСР і Президії АН УРСР. На виконання постанов ЦК КПРС і РМ СРСР від 11 квітня 1963 р. Президія АН УРСР від 3 червня 1963 р. ухвалила реорганізувати Інститут використання газу в комунальному господарстві та промисловості АН УРСР на Інститут газу АН УРСР. Постановами РМ УРСР від 28 грудня 1963 р. та Президії АН УРСР від 15 січня 1964 р. остаточно реорганізували Інститут використання газу в комунальному господарстві та промисловості АН УРСР на Інститут газу АН УРСР.

Інститут очолював чл.-кор. В. Ф. Копитов.

Див.: Інститут газу АН УРСР Відділу хімії і хімічної технології АН УРСР.

Інститут ливарного виробництва АН УРСР у 1961–1963 рр. займався розробкою теорії і практики процесів модифікування чавунів і сталей. Співробітники інституту досліджували методики формування і розливки стальних відливок, розробляли теорію автоматичного регулювання ливарних процесів.

З метою поліпшення і подальшого розширення наукової діяльності інституту Президія АН УРСР 6 липня 1962 р. затвердила напрями наукової роботи інституту: розробка наукових основ ливарного виробництва та комплексної автоматизації і механізації плавильних агрегатів; теоретичні розробки у галузі автоматизації дозування розливки рідкого металу; створення комплексної автоматизації і механізації процесів виготовлення ливарних форм; створення спеціалізованих лічильно-обчислювальних пристроїв для керування ливарними технологічними процесами; розробка та впровадження нових прогресивних технологічних процесів, нових вихідних ливарних матеріалів і сплавів, комплексної автоматизації та механізації процесів ливарного виробництва. Цією ж постановою затвердили структуру інституту у складі 6 відділів і 2 лабораторій: 1) відділ чавунного литва; 2) відділ стального литва; 3) відділ формувальних матеріалів; 4) відділ механізації та автоматизації ливарних процесів; 5) відділ кам’яного литва; 6) відділ металознавства та термічної обробки; 7) лабораторія точного литва; 8) лабораторія радіоактивних досліджень литва.

Станом на 1 листопада 1962 р. інститут мав таку структуру: 1) відділ сталевого литва; 2) відділ чавунного литва; 3) відділ формувального литва; 4) відділ кам’яного литва; 5) відділ металознавства і термічної обробки; 6) відділ автоматизації і механізації; 7) лабораторія точного литва; 8) хімічна лабораторія; 9) лабораторія радіоактивних досліджень литва.

Постановою Президії АН УРСР від 3 жовтня 1963 р. затвердили структуру інституту у складі: 1) відділ модифікування; 2) відділ легування і структурних перетворень; 3) відділ процесів плавлення і формування зливків; 4) відділ фізико-хімічної механіки литих матеріалів; 5) відділ фізико-хімії формувальних матеріалів; 6) відділ гідродинаміки і формоутворення сталевого литва; 7) відділ автоматизації процесів литва; 8) лабораторія кристалізації і формоутворення виробів з окисних розплавів; 9) лабораторія кристалізації та сплавів (неструктурна). Цією ж постановою визначили наукові напрями: розробка теоретичних основ модифікування сплавів; розробка теоретичних основ комплексного легування сплавів; вивчення фізико-хімічних процесів виплавки і розливання сплавів чорних металів; теоретична і експериментальна розробка нових методів одержання відливок шляхом витягування, витискання, всмоктування, рідкої і напіврідкої штамповки; вивчення природи високотемпературних поліморфних перетворень, теплофізичних і хімічних властивостей вихідних формувальних матеріалів; розробка теорії кібернетичних систем комплексної автоматизації процесів литва.

Реорганізація установи здійснювалася у декілька етапів відповідно до рішень директивних органів УРСР і Президії АН УРСР. На виконання постанов ЦК КПРС і РМ СРСР від 11 квітня 1963 р. Президія АН УРСР від 3 червня 1963 р. постановила реорганізувати Інститут ливарного виробництва АН УРСР на Інститут проблем литва АН УРСР. Постановами РМ УРСР від 28 грудня 1963 р. та Президії АН УРСР від 15 січня 1964 р. остаточно реорганізували Інститут ливарного виробництва АН УРСР на Інститут проблем литва АН УРСР. Постановою Президії АН УРСР від 23 січня 1965 р. Інститут проблем литва АН УРСР реорганізували на Інститут проблем лиття АН УРСР.

До липня 1962 р. інститут очолював чл.-кор. А. А. Горшков, з 16 липня 1962 р. установу очолив к. т. н. М. В. Фіксен.

Див.: Інститут проблем литва АН УРСР Відділу фізико-технічних проблем матеріалознавства АН УРСР.

Див.: Інститут проблем лиття АН УРСР Відділу фізико-технічних проблем матеріалознавства АН УРСР.

Інститут металокераміки і спецсплавів АН УРСР у 1961–1963 рр. досліджував проблеми металоміцності матеріалів за екстремальних температурних режимів, а також досліджував сумісність матеріалів і контактної взаємодії на межі твердих фаз зі сплавами.

Постановою Президії АН УРСР від 1 березня 1963 р. в інституті ухвалили створити структурну лабораторію вибуху.

За Постановою Президії АН УРСР від 5 квітня 1963 р. створили спеціалізовану структурну лабораторію матеріалів квантової електроніки, підпорядкувавши її відділу металургії рідкісних металів і тугоплавких сполук.

Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 3 жовтня 1963 р. затвердили нову структуру інституту у складі 4 секторів і 21 відділу: сектор матеріалів спеціального призначення – 1) відділ конструкційних матеріалів спеціального призначення; 2) відділ лабораторних і стендових випробувань; 3) лабораторія матеріалів для електронно-обчислювальної техніки і автоматики; 4) лабораторія застосування вибуху для одержання виробів з порошків; 5) відділ керамічних матеріалів; 6) відділ фізичних методів досліджень властивостей спеціальних матеріалів; сектор тугоплавких матеріалів: 7) відділ металургії тугоплавких і рідкісних металів і сполук; 8) лабораторія технології тугоплавких сполук; 9) лабораторія дослідження фізичних властивостей тугоплавких сполук; 10) лабораторія матеріалів квантової електроніки; 11) відділ промислової технології тугоплавких сполук (Запорізьке відділення); сектор порошкової металургії – 12) відділ теорії основних процесів одержання виробів з порошків; 13) відділ фізичної хімії металокерамічних матеріалів; 14) лабораторія прокатки і пресування виробів з металевих порошків; 15) відділ конструкційних металокерамічних матеріалів; 16) відділ фізико-хімічної механіки металокерамічних матеріалів; 17) аналітична лабораторія; сектор міцності матеріалів – 18) відділ високотемпературної міцності матеріалів; 19) лабораторія дослідження термічної напруженості при нестаціонарних теплових режимах; 20) лабораторія фізики коливань; 21) лабораторія динамічної міцності. Цією ж постановою визначено науковий напрям дослідження: розробка матеріалів зі спеціальними радіо- і теплофізичними властивостями, з анізотропною структурою матеріалів і методів їх поєднання; дослідження експлуатаційних характеристик матеріалів, розрахунок і програмування робочих умов і параметрів матеріалів; розробка і дослідження властивостей матеріалів зі спеціальними електротехнічними, магнітними, напівпровідниковими та ін. властивостями для бортового устаткування спеціального призначення; розробка нових матеріалів на основі окислів; розробка сплавів на основі тугоплавких і рідкісних високотемпературних вогнетривів; дослідження механізму кінетики утворення тугоплавких сполук (карбідів, боридів, силіцидів) та їх сплавів.

Реорганізація установи здійснювалася у декілька етапів відповідно до рішень директивних органів УРСР і Президії АН УРСР. На виконання постанов ЦК КПРС і РМ СРСР від 11 квітня 1963 р. Президія АН УРСР

від 3 червня 1963 р. постановила реорганізувати Інститут металокераміки і спецсплавів АН УРСР на Інститут проблем матеріалознавства АН УРСР. Постановами РМ УРСР від 28 грудня 1963 р. та Президії АН УРСР від 15 січня 1964 р. остаточно реорганізували Інститут металокераміки і спецсплавів АН УРСР на Інститут проблем матеріалознавства АН УРСР.

З 1961 р. друкований орган інституту – журнал «Порошкова металургія».

Інститут очолював акад. І. М. Францевич.

Див.: Інститут проблем матеріалознавства АН УРСР Відділу фізико-технічних проблем матеріалознавства АН УРСР.

Відділення Інституту металокераміки і спецсплавів АН УРСР (м. Запоріжжя) (у діловодних документах періоду 1961–1963 рр. згадується також під назвою Запорізьке відділення Інституту металокераміки і спецсплавів АН УРСР) створено постановою Президії АН УРСР від 11 вересня 1959 р.[1] Цією ж постановою затвердили його структуру: 1) технологічний відділ; 2) відділ обладнання та контрольно-вимірювальної апаратури; 3) лабораторія контрольних випробувань та експрес-аналізу. Також визначили науково-дослідні завдання відділення: проведення робіт, пов'язаних з впровадженням металокерамічних виробів машинобудівного призначення на підприємствах Запорізького раднаргоспу; координація роботи у галузі порошкової металургії на підприємствах Запорізького раднаргоспу; надання консультацій та науково-технічної допомоги працівникам промислових підприємств; проведення робіт, спрямованих на удосконалення технології виробництва тугоплавких сполук; проведення досліджень з удосконалення технології виробництва залізних порошків та процесів прямого відновлення руд; забезпечення допомоги в справі підготовки фахівців з порошкової металургії.

У 1961–1963 рр. проводило дослідження з удосконалення технології виготовлення металевих порошків. Співробітниками впроваджувалися металокерамічні вироби машинобудівного призначення на підприємствах.

На виконання постанов ЦК КПРС і РМ СРСР від 11 квітня 1963 р. Президія АН УРСР від 3 червня 1963 р. постановила реорганізувати Інститут металокераміки і спецсплавів АН УРСР на Інститут проблем матеріалознавства

---

[1] За результатами історіографічного та джерелознавчого пошуку не вдалося з'ясувати структуру установи у 1961–1965 рр. Інформацію подано за довідкою про установу на 1956–1960 рр. *Див.:* Історія Національної академії наук України. 1956–1960 : Частина 2… С. 962.

АН УРСР. Постановами РМ УРСР від 28 грудня 1963 р. та Президії АН УРСР від 15 січня 1964 р. остаточно реорганізували Інститут металокераміки і спецсплавів АН УРСР на Інститут проблем матеріалознавства АН УРСР. Відповідно до цих постанов директивних органів та Президії АН УРСР відділення було підпорядковане Інституту проблем матеріалознавства АН УРСР. Постановою Президії АН УРСР від 2 червня 1965 р. реорганізували з 1 липня 1965 р. Відділення Інституту проблем матеріалознавства АН УРСР на Філіал ДКБ Інституту проблем матеріалознавства АН УРСР (м. Запоріжжя).

Відділення очолював Ю. М. Семенов.

Див.: Філіал ДКБ Інституту проблем матеріалознавства АН УРСР Відділу фізико-технічних проблем матеріалознавства АН УРСР.

Лабораторія гідравлічних машин АН УРСР (м. Харків) у 1961–1963 рр. досліджувала практичні питання енергомашинобудування та хімічної промисловості, досліджувалися динаміка і міцність елементів конструкцій потужних парових, газових і гідравлічних турбін. Велася розробка високонапорних поворотнолопасних робочих колес типу ПЛ-5а-4, ПЛ-9а, методика розрахунку гідротрансформаторів зворотного ходу для реверсивних передач судів з газотурбінними двигунами.

Реорганізація установи здійснювалася у декілька етапів відповідно до рішень директивних органів УРСР і Президії АН УРСР. На виконання постанов ЦК КПРС і РМ СРСР від 11 квітня 1963 р. Президія АН УРСР від 3 червня 1963 р. затвердила реорганізацію Лабораторію гідравлічних машин АН УРСР на Харківський філіал Інституту механіки АН УРСР. Постановами РМ УРСР від 28 грудня 1963 р. та Президії АН УРСР від 15 січня 1964 р. остаточно реорганізували Лабораторію гідравлічних машин АН УРСР на Філіал Інституту механіки АН УРСР (м. Харків).

Станом на 1 листопада 1962 р. установа мала таку структуру: 1) відділ динаміки, міцності і обчислювальної техніки; 2) відділ гідравлічних машин; 3) відділ теплових процесів; 4) група автоматики.

Лабораторію очолював чл.-кор. А. П. Філіппов.

Див.: Філіал Інституту механіки АН УРСР (м. Харків) Відділу математики, механіки і кібернетики АН УРСР.

Відділ суспільних наук АН УРСР (1961–1963)

Інститут філософії АН УРСР у 1961–1965 рр. здійснював дослідження у сфері логіки, методології та філософії науки. Розроблялись питання логіки наукового пізнання, проблеми використання сучасних науко-

вих засобів для розвитку теорії пізнання, побудови наукових теорій, аналіз логічної структури наукового знання, питання евристики, методології фізико-математичних наук, філософської і соціологічної думки в Україні, філософських питань естетичного і етичного виховання, природознавства, продовжувались конкретно-соціологічні дослідження характеру релігійних вірувань і практики. З метою поширення філософських знань та розвитку логічних методів у науковому пізнанні установа організувала методологічні семінари в АН УРСР. Інститутом підготовлено колективну працю «Нарис історії філософської думки на Україні», видання «Питання про простір і час в теорії відносності», взято участь у підготовці навчальних посібників з естетики, етики та ін.

Постановою Президії АН УРСР від 1 лютого 1963 р. було затверджено структуру інституту у складі відділів: історії філософської і соціологічної думки на Україні; філософських питань будівництва комунізму, естетичного і етичного виховання людини нового суспільства, філософських питань природознавства, логіки наукового пізнання.

Постановою Президії АН УРСР від 34 травня 1963 р. на доповнення до постанови від 1 лютого 1963 р. було поновлено у структурі інституту відділ атеїзму.

На кінець 1965 р. інститут мав таку структуру: 1) відділ логіки наукового пізнання; 2) відділ марксистсько-ленінської естетики; 3) відділ наукового атеїзму; 4) відділ філософських питань природознавства; 5) відділ історії філософської і соціологічної думки в Україні; 6) відділ пролетарського інтернаціоналізму, радянського патріотизму і дружби народів; 7) відділ філософських питань будівництва комунізму.

Друкованим органом інституту був збірник праць «Наукові записки», видавався збірник наукових праць «Діалектичний матеріалізм і сучасне природознавство».

Директором інституту до 9 листопада 1962 р. був чл.-кор. Д. Х. Острянин, з 23 листопада 1962 р. інститут очолив д. філос. н. П. В. Копнін.

Інститут економіки АН УРСР у 1961–1965 рр. досліджував теоретичні і практичні питання економіки народного господарства, виробничих відносин, також концентрувався на вирішенні завдань підвищення економічної ефективності капітальних вкладень у народному господарстві, вдосконалення планування та матеріального стимулювання у промисловості, ціноутворення на засоби виробництва і товари вжитку, оптимізації їх накопичення та використання, відтворення кваліфікованих кадрів для промисловості республіки, розвитку методів планування та управління з вико-

ристанням математичних методів та електронно-обчислювальної техніки. За координованою Інститутом економіки АН СРСР науковою темою «Госпрозрахунок і матеріальне стимулювання господарства» установу було визначено провідною в УРСР. Вона брала участь у роботі державних комісій, Держплану УРСР з впровадження рекомендацій до п'ятирічного плану розвитку народного господарства УРСР (1966–1970), надавала практичну допомогу підприємствам з організації виробництва і праці.

Постановою Президії АН УРСР від 20 січня 1961 р. у складі інституту створено відділ економіки праці і заробітної плати, що мав координувати свої дослідження з Інститутом праці Державного комітету РМ СРСР з питань праці і заробітної плати, Держпланом УРСР, Укрраднаргоспом, раднаргоспами економічних районів та науковими закладами.

Згідно з постановою Президії АН УРСР від 19 січня 1962 р. створено відділ математичної статистики та ціноутворення. Також на виконання рішень Президії АН УРСР у складі установи створено групи математичних методів в економічних дослідженнях та питань ціноутворення у народному господарстві [1].

Постановою Президії АН УРСР від 5 квітня 1963 р. групу застосування математичних методів в економіці реорганізовано на відділ математичних методів в економіці та затверджено структуру інституту з відділами: політичної економії, проблем економіки промисловості (з філіалами у містах Харків і Дніпропетровськ); проблем економіки сільського господарства; економіки праці; економічної статистики, економічної географії; історії народного господарства та економічної думки в Україні; економічної кібернетики.

У рамках посилення розробки проблем економіки промисловості і сільського господарства, постановою Президії АН УРСР від 26 грудня 1963 р. відділ економічної географії інституту був розформований з метою організації проблемної групи з розробки економічних питань хімізації народного господарства.

Постановою Президії АН УРСР від 27 січня 1964 р. у м. Львів створено відділення інституту.

Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 12 березня 1964 р. організовано відділ по розробці проблем розвитку земельних відносин і використання земельних ресурсів УРСР.

---

[1] Документально не вдалося встановити дату утворення груп, інформацію подано за Звітом Інституту економіки АН УРСР про наукову діяльність за 1962 р. *Див.*: Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. Відділення наук НАН України. Спр. 633. Арк. 28.

Постановою Президії АН УРСР від 17 липня 1964 р. були об'єднані відділи економіки сировинних ресурсів і проблем економіки промисловості у відділ економіки проблем промисловості.

На виконання постанови Президії АН УРСР від 23 січня 1965 р. реорганізовано проблемну групу з хімізації народного господарства на відділ економічних проблем хімізації народного господарства.

Рішенням Президії АН УРСР від 21 вересня 1965 р. створено відділення інституту у м. Харків.

Станом на 1 листопада 1965 р. інститут мав таку структуру: 1) відділ політекономії; 2) проблем економіки промисловості; 3) відділ економіки сільського господарства; 4) відділ історії народного господарства і економічної думки на Україні; 5) відділ економічної статистики; 6) відділ розвитку земельних відносин і використання земельних ресурсів; 7) відділ економічної кібернетики; 8) відділ хімізації народного господарства; 9) філіал відділу проблем економіки промисловості у м. Дніпропетровськ; 10) Харківське відділення інституту. Також розгорнули роботу Львівське відділення та Донецьке відділення Інституту економіки АН УРСР.

Установою публікувався науковий збірник «Питання економіки і статистики» та журнал «Економіка радянської України» (орган Держплану УРСР та Інституту економіки АН УРСР).

Інститут очолював з 26 лютого 1961 р. по липень 1965 р. чл.-кор. О. О. Нестеренко, з 31 липня 1965 р. т. в. о. директора інституту став д. е. н. С. М. Ямпольський.

Філіал відділу проблем економіки промисловості Інституту економіки АН УРСР у м. Харків *(Сектор відділу проблем економіки промисловості Інституту економіки АН УРСР у м. Харків)* у 1961–1965 рр. вивчав закономірності розвитку промисловості у Харківському економічному районі, в тому числі, проблеми економіки машинобудівної промисловості. Розроблялися питання підвищення економічної ефективності нової техніки, міжгалузеві проблеми економіки промисловості. Дослідження стосувались питань розробки і впровадження систем безперервного оперативного планування на Харківському електротехнічному заводі, розроблялись заходи з підвищення рентабельності виробів на заводах «Харпластмаш», «Агрегатний», «Автозапчастина» та ін.

Постановою Президії АН УРСР від 17 липня 1964 р. в Інституті економіки АН УРСР були об'єднані відділи економіки сировинних ресурсів і проблем економіки промисловості у відділ економіки проблем промисло-

вості. Відповідно до зміни назви відділу змінилась і назва філіалу – Філіал відділу економіки проблем промисловості Інституту економіки АН УРСР у м. Харків.

Постановою Президії АН УРСР від 21 вересня 1965 р. на базі філіалу було створено Харківське відділення економіко-промислових досліджень Інституту економіки АН УРСР.

Керівником сектора був к. е. н. П. С. Мірошников.

Див.: Харківське відділення економіко-промислових досліджень Інституту економіки АН УРСР Відділу економіки, історії, філософії і права АН УРСР.

Філіал відділу проблем економіки промисловості Інституту економіки АН УРСР у м. Дніпропетровськ *(Сектор відділу проблем економіки промисловості Інституту економіки АН УРСР у м. Дніпропетровськ)* (у діловодних документах періоду 1961–1962 рр. згадується також під назвою Дніпропетровський філіал Інституту економіки АН УРСР – без юридичного підтвердження про зміну назви) у 1961–1965 рр. розробляв актуальні проблеми економіки промисловості, зокрема, гірсько-рудної та чорної металургії Донецько-Придніпровського економічного району. У секторі вивчалося впровадження передового досвіду на підприємствах чорної металургії, а також резерви рентабельності підприємств металургійної промисловості. Сектор здійснював методичне керівництво роботою економічних відділів на підприємствах та надавав допомогу практичному впровадженню розроблених рекомендацій.

Постановою Президії АН УРСР від 17 липня 1964 р. в Інституті економіки АН УРСР були об’єднані відділи економіки сировинних ресурсів і проблем економіки промисловості у відділ економіки проблем промисловості. Відповідно до зміни назви відділу змінилась і назва філіалу – Філіал відділу економіки проблем промисловості Інституту економіки АН УРСР у м. Дніпропетровськ.

Завідувачем сектора був к. е. н. М. Ф. Кугушев.

Інститут історії АН УРСР у 1961–1965 рр. мав такі основні напрями досліджень: історія України з часів Київської Русі до сьогодення; Україна в контексті європейської та світової історії; регіональна історія України; дослідження національної історіографії та публікація археографічної спадщини; спеціальні історичні дисципліни. У своїй роботі установа концентрувала увагу на розробці спеціальних галузей історичної науки та нових

методів історичного дослідження, зокрема застосування математичних методів. Здійснювались проєкти зі створення багатотомних видань, зокрема, I і II томів «Історії Української РСР», забезпечувалося науково-методичне керівництво роботою редколегій видання «Історії міст і сіл України», збірників документів з історії робітничих рухів та ін. Установа проводила наукові заходи, публікувала у пресі результати історичних наукових досліджень; широко співпрацювала з установами, відомствами і закладами вищої освіти республіки. Інститут взяв участь у XII Міжнародному конгресі історичних наук (1965 р., м. Відень, Австрія).

Постановою Президії АН УРСР від 4 січня 1963 р. у складі інституту створено сектор історії техніки і природознавства з відділами історії техніки та історії природознавства.

Постановою Президії АН УРСР від 1 лютого 1963 р. на основі відділу історії математики Інституту математики АН УРСР ухвалено створити групу математики відділу історії природознавства Інституту історії АН УРСР.

Постановою Президії АН УРСР від 1 лютого 1963 р. було затверджено структуру установи у складі відділів: історії соціалістичного і комуністичного будівництва, історії Великої жовтневої соціалістичної революції, досоціалістичних формацій, нової і новітньої історії зарубіжних країн, історіографії та джерелознавства, та ухвалено передати Кримському педагогічному інституту групу наукових працівників Інституту історії АН УРСР у м. Сімферополь.

Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 5 вересня 1963 р. на час написання та видання «Історії міст і сіл Української РСР» створено відділ історії міст і сіл УРСР для наукового і науково-методичного керівництва підготовкою окремих томів цього видання авторськими колективами в областях.

Для наукового дослідження історії країн Близького й Середнього Сходу та їх взаємовідносин з СРСР та зокрема УРСР і координації науково-дослідної роботи в галузі сходознавства у межах республіки згідно з постановою Президії АН УРСР від 15 січня 1964 р. створено структурний відділ історії країн Сходу, який на початку 1965 р. було включено у відділ нової та новітньої історії, а вивчення історії країн Сходу продовжила неструктурна група цього відділу [1].

У 1965 р. відділ історії соціалістичного і комуністичного будівництва було поділено на два окремі відділи – історії комуністичного будівництва

[1] Інформацію подано за Звітом про наукову діяльність Інституту історії АН УРСР за 1965 р. *Див.*: Архів Президії АН УРСР. Оп. Відділення наук НАН України. Спр. 824. Арк. 56.

і історії соціалістичного будівництва. На базі відділу нової і новітньої історії зарубіжних країн було утворено два самостійні відділи – історії зарубіжних соціалістичних країн і нової і новітньої історії [1].

Постановою Президії АН УРСР від 6 квітня 1965 р. організовано структурний відділ наукової інформації та пропаганди для поширення наукової інформації та пропаганди в установах Секції суспільних наук Президії АН УРСР.

Постановою Президії АН УРСР від 30 грудня 1965 р. прийнято рішення про доцільність створення на базі відділу історії досоціалістичних формацій двох окремих відділів: історії феодалізму та історії капіталізму.

На кінець 1965 р. інститут мав таку структуру: 1) відділ історії комуністичного будівництва; 2) відділ історії соціалістичного будівництва; 3) відділ історії Великої жовтневої революції і громадянської війни; 4) відділ історії досоціалістичних формацій; 5) відділ історії зарубіжних соціалістичних країн; 6) відділ нової і новітньої історії; 7) відділ історії міст і сіл УРСР; 8) відділ історіографії і джерелознавства; 9) відділ історії техніки; 10) відділ історії природознавства; 11) відділ наукової інформації і пропаганди. Також діяла бібліотека.

Спільно з Інститутом історії партії ЦК КПУ інститут видавав «Український історичний журнал».

Директором установи до 14 вересня 1964 р. був д. і. н. О. К. Касименко, потім к. і. н. К. К. Дубина.

Сектор історії техніки і природознавства Інституту історії АН УРСР створений постановою Президії АН УРСР від 4 січня 1963 р., якою до його складу передавалися як структурні підрозділи відділ історії техніки Інституту теплоенергетики АН УРСР та відділ історії математики Інституту математики АН УРСР. Основне завдання сектора полягало у підготовці із залученням широкого кола провідних учених узагальнюючих праць з історії природничих наук і техніки. Сектор працював над розробкою історії вітчизняної математики, історії АН УРСР, технічного розвитку вугільної промисловості Донбасу та ін.

Постановою Президії АН УРСР від 1 лютого 1963 р. було затверджено структуру установи у складі відділів: історії техніки, історії природознавства.

Постановою Президії АН УРСР від 26 червня 1965 р. з метою прискорення досліджень у галузі суспільних наук у складі сектора було органі-

---

[1] Інформацію подано за Звітом про наукову діяльність Інституту історії АН УРСР за 1965 р. *Див.*: Архів Президії АН УРСР. Оп. Відділення наук НАН України. Спр. 824. Арк. 56.

зовано структурний відділ машинних методів обробки історико-наукової інформації, який було визначено методичним центром аналогічних досліджень установ Відділу суспільних наук АН УРСР.

На кінець 1965 р. сектор мав таку структуру: 1) відділ історії природознавства; 2) відділ історії техніки; 3) відділ машинних методів обробки історико-наукової інформації.

Сектор видавав збірник наукових праць «Нариси з історії природознавства і техніки».

Завідувачем сектора від 1963 р. по 1965 р. був акад. Й. З. Штокало.

Інститут археології АН УРСР у своїй науково-дослідній роботі всебічно вивчав археологічні пам'ятки, проблеми давньої та середньовічної історії та культури України: первісного розселення найдавніших племен на території сучасної України, виникнення та розвитку відтворюваних форм господарства, соціально-економічного та етнічного розвитку найдавнішого населення території України, історії та культура скіфів і сарматів, античних міст-держав Північного Причорномор'я, етногенезу та ранньої історії східних слов'ян, історії та культури Київської Русі і, зокрема, м. Київ. Досліджувалися розвиток форм найдавніших суспільств, роль міграцій, дифузій, обміну та запозичень, а також виникнення та побутування різних соціальних інститутів та вірувань. Інститут брав участь у розробці загальносоюзної наукової тематики – теми «Зведення археологічних джерел СРСР». До завдань інституту належала організація і проведення охоронних археологічних досліджень, він був центральною науково-дослідною установою України, що здійснювала постійну археологічну службу на її території та тематично спрямовувала науково-дослідну та науково-експедиційну роботу у вузах та музеях УРСР. Інститутом проведено широкі польові дослідження археологічних пам'яток на території республіки. Основна увага експедицій була зосереджена на новобудовах: Київської та Канівської ГЕС, Північно-Кримського каналу, Придунайської зрошувальної системи, району будівництва кар'єрів Нікопольського марганцевого басейну та зони майбутнього будівництва Середньо-Дністровської ГЕС.

При установі діяла бібліотека, науковий архів, що містив звіти і матеріали експедицій, фотоархів та реставраційна лабораторія. Інституту були підпорядковані два заповідники, де здійснювалась наукова робота: у Державному історико-археологічному заповіднику «Ольвія» проводилась консервація відкритих пам'яток і екскурсійне обслуговування груп відвідувачів, у Державному заповіднику «Кам'яна Могила» вивчалась низка но-

вих петрогліфічних комплексів. З 1964 р. при установі працював лекторій «Про що розповідає наука археологія». Офіційним друкованим органом інституту був науковий журнал «Археологія», також видавались збірники «Археологічні пам'ятки УРСР» (т. XIII) і «Нумізматика та сфрагістика».

Постановою Президії АН УРСР від 10 лютого 1961 р. відділ скіфо-античної археології було реорганізовано на два відділи: античної археології і скіфо-сарматської археології.

Постановою Президії АН УРСР від 1 лютого 1963 р. було затверджено структуру установи у складі відділів: первісної археології; скіфо-античної археології (з групою в м. Сімферополь і заповідником «Ольвія»); слов'янської археології.

На виконання постанов РМ УРСР від 3 грудня 1962 р. № 1200 і від 8 грудня 1962 р. № 1390 постановою Президії АН УРСР від 8 лютого 1963 р. було проведено реорганізацію інституту: відділи античної археології і скіфо-сарматської археології було об'єднано в один відділ скіфо-античної археології з групою археології Криму у м. Сімферополь та Державним історико-археологічним заповідником «Ольвія» у с. Тарутине Миколаївської обл.

Постановою Президії АН УРСР від 12 листопада 1965 р. було затверджене рішення про організацію на початку 1966 р. Археологічного музею на правах відділу.

На кінець 1965 р. інститут мав таку структуру: 1) відділ первісної археології; 2) відділ скіфо-античної археології; 3) відділ слов'янської археології.

Інститут очолював чл.-кор. С. М. Бібіков.

Державний історико-археологічний заповідник «Ольвія» Інституту археології АН УРСР (с. Тарутине Миколаївської обл.) було передано до структури АН УРСР постановою РНК УРСР у 1938 р. і введено до структури Інституту археології АН УРСР. Постановою РМ УРСР від 1 квітня 1946 р. № 510 заповідник було виокремлено в окрему структуру АН УРСР [1]. Постановою Президії АН УРСР від 15 лютого 1952 р. заповідник знову було введено до складу Інституту археології АН УРСР. Площа заповідника складала 330 *га*, містить залишки споруд міста, (частково розмитого Бузьким лиманом, збереглась територія близько 33 *га*), та некрополя періоду VI ст. до н. е. – IV ст. н. е. Основним завдання заповідника було

[1] *Див.*: Науковий архів ІА НАН України. Ф. 17. Спр. 145. Арк. 1.

забезпечення охорони території і консервування відкритих елементів архітектурних залишків, лекційно-екскурсійна робота (заповідник щорічно проводив екскурсійне обслуговування для близько 5–8 тис. осіб), благоустрій території, збереження і розширення фондів музею, який діяв при заповіднику. Також при закладі була наукова бібліотека.

Польові науково-дослідні роботи проводились спільно з відділом скіфо-античної археології Інституту археології АН УРСР, якими досліджувались житлові квартали усіх етапів існування міста. У 1964–1965 рр. у заповіднику було проведено експедиції, під час яких досліджувалися центральна частина Ольвії, де виявлено нові дані про планування агори і прилеглих до неї кварталів, територія Нижнього міста, хорів і некрополя. У процесі археологічних розкопок було знайдено мармурову скульптуру богині Артеміди елліністичного часу. У 1965 р. співробітниками заповідника також проводились розкопи у складі Ольвійської експедиції, а також Мозирського городища і поселення «Радсад».

Постановою Президії АН УРСР від 1 лютого 1963 р. заповідник, який до цього був самостійною структурною одиницею інституту, було введено до складу відділу скіфо-античної археології.

Науковий куратор заповідника – чл.-кор. Л. М. Славін.

Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР у 1961–1965 рр. мав такі напрями роботи: підготовка фундаментальних досліджень теоретико- й історико-літературного плану, видання творчої спадщини класиків українського письменства, енциклопедій, підручників, покажчиків та іншої довідкової літератури, координація досліджень у галузі літературознавства, виявлення і збереження рукописної спадщини українських письменників, підготовка наукових кадрів за напрямами діяльності. В означений період вивчалися українсько-польські й українсько-болгарські літературні зв'язки, досліджувалися твори М. Коцюбинського, І. Франка, М. Вовчка, І. Нечуя-Левицького. Також вивчався розвиток, ідейно-художні, тематичні та жанрові особливості чеської, болгарської та німецької літератури у період Другої світової війни та повоєнні роки. Проводилася робота зі збору та публікації української літературної спадщини.

Установа здійснювала видання збірників праць сучасних українських учених-літературознавців. Зокрема вийшли такі збірники: «Літературно-критичні нариси і статті» О. Є. Засенка (1962); «Вибрані статті та дослідження» А. П. Шамрая (1963); «Вибрані праці з історії літератури» В. Г. Щурата (1963); «Шляхами єднання (Українська література в її історичному розвит-

ку)» Є. С. Шабліовського (1965) та ін. Від початку 1960-х років розпочинається робота над створенням фундаментального дослідження – «Історії української літератури», що була видана у 1967–1971 рр. у восьми томах, дев'яти книгах.

Співробітники інституту брали участь у підготовці програми з української літератури для закладів вищої освіти, відбувалася координація роботи інституту з іншими науковими установами АН УРСР.

Інститут був організатором і активним учасником наукових заходів з шевченкознавства, франкознавства тощо. Співробітники відділу шевченкознавства інституту, який був фактично координаційним науковим центром у галузі шевченкознавства, провели ювілейну X наукову Шевченківську конференцію (22 травня, м. Канів – 24, 25 травня, м. Київ, 1961), взяли участь у Загальних зборах АН УРСР, ювілейній науковій сесії Відділів мови і літератури та історичних наук АН СРСР і Відділу суспільних наук АН УРСР (1961 р., м. Москва). У березні 1962 р. відділ шевченкознавства інституту спільно з Інститутом суспільних АН УРСР і Львівським державним університетом провів у Львові XI наукову Шевченківську конференцію. Непересічною подією стало видання монографії П. Г. Приходька «Шевченко й український романтизм 30–50-х років XIX ст.» (1963).

Постановою Президії АН УРСР від 23 червня 1961 р. організовано у складі інституту з третього кварталу 1961 р. відділ зарубіжних літератур.

Постановою Президії АН УРСР від 26 квітня 1962 р. постановили створити у складі Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР на базі відділу української радянської літератури – відділ історії української радянської літератури і відділ проблем сучасного літературного процесу; відділів української дожовтневої літератури, української давньої літератури і відділу франкознавства – відділ історії української дожовтневої літератури; відділу української дожовтневої літератури і групи бібліографії – відділ текстології і наукових видань художньої спадщини. У зв'язку з уточненням профілю решти відділів постановили їх іменувати відповідно до основної проблематики: відділ теорії соціалістичного реалізму; відділ російської літератури і російсько-українських літературних взаємозв'язків; відділ історії слов'янських літератур і міжслов'янських літературних взаємозв'язків; відділ сучасних зарубіжних літератур. Залишили у складі інституту без змін: відділ шевченкознавства; відділ рукописів. Ухвалили після проведення конкурсу по новостворених відділах ліквідувати: відділ української давньої літератури; відділ української дожовтневої літератури; відділ франкознавства; відділ української радянської літератури; групу бібліографії.

З 1 січня 1963 р. сформовано групу давньої української літератури у складі чотирьох науковців, на яких покладено обов'язки підготувати перший і частину другого томів «Історії української літератури» у восьми томах.

Президія АН УРСР постановою від 1 лютого 1963 р. затвердила структуру інституту у складі відділів: теорії соціалістичного реалізму і сучасного літературного процесу; історії української радянської літератури; історії української дожовтневої літератури; інтернаціональних зв'язків української літератури з російською, зарубіжними слов'янськими та іншими літературами світу; шевченкознавства; рукописів, текстології і наукового видання літературної спадщини.

Друкованим органом Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР і Спілки письменників України був журнал «Радянське літературознавство», який у 1961–1964 рр. був двомісячником, а від січня 1965 р. журнал став виходити щомісяця.

На кінець 1965 р. інститут мав таку структуру: 1) відділ теорії соціалістичного реалізму і сучасного літературного процесу; 2) відділ історії української радянської літератури; 3) відділ історії української дожовтневої літератури; 4) відділ шевченкознавства; 5) відділ інтернаціональних зв'язків української літератури з російською, зарубіжними слов'янськими та іншими літературами світу з групами: російської літератури; зарубіжних слов'янських літератур; зарубіжних літератур; 6) відділ рукописів, текстології і наукового видання літературної спадщини.

Директором інституту був до 1 серпня 1961 р. акад. О. І. Білецький, з 9 жовтня 1961 р. – чл.-кор. М. З. Шамота.

Інститут суспільних наук АН УРСР (м. Львів) у 1961–1963 рр. розробляв питання інтенсифікації та розміщення виробництва, спеціалізації і комплексного розвитку економічних районів, підвищення продуктивності праці у народному господарстві південно-західного району УРСР, історії західних областей України та культури стародавнього населення Прикарпаття і Волині, слов'янської етногенези, досліджував історію і теорію жанрів української літератури, зокрема, літератури в Західній Україні під час перебування регіону у складі Австро-Угорської монархії, питання сучасної української мови та діалектології. Інститутом організовувались діалектологічні, археологічні і палеонтологічні експедиційні дослідження; надавались консультації районним, сільським і шкільним краєзнавчим музеям. Популяризація наукових знань відбувалась шляхом виголошення доповідей і лекцій у колгоспах та в організаціях, по радіо і телебаченню. При інституті діяла бібліотека та фотолабораторія.

Постановою Президії АН УРСР від 19 червня 1961 р. фонди бібліотеки інституту були об'єднані з фондами Львівської бібліотеки АН УРСР.

На виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 28 травня 1963 р. наказом в. о. ректора Львівського державного університету ім. І. Франка від 26 червня 1963 р. інститут увійшов до складу цього закладу вищої освіти.

На середину 1963 р. в інституті функціонували: 1) відділ економіки; 2) відділ історії України; 3) відділ мовознавства; 4) відділ археології; 5) відділ української літератури.

Директором інституту до 1 липня 1962 р. був акад. І. П. Крип'якевич, потім виконував обов'язки директора установи к. і. н. М. Ю. Смішко.

Державний музей Т. Г. Шевченка АН УРСР здійснював теоретичне дослідження питань шевченкознавства у сполученні з музеєзнавчою та популяризаційною роботою. Виконував роботу з виявлення, збереження і вивчення документів і наукових даних, що стосуються біографії Т. Г. Шевченка, елементів його художньої творчості, вшанування та увічнення пам'яті. У науковій роботі музей співпрацював з академічними установами: спільно з Інститутом мистецтвознавства, фольклору та етнографії АН УРСР готував до видання VII, VIII, IX, X тт. академічного видання творів Т. Г. Шевченка (мистецькі твори). Наукові співробітники музею брали участь в упорядкуванні текстів, складанні коментарів, приміток, доповнень до них; з Інститутом літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР взяли участь у підготовці шеститомного видання творів Т. Г. Шевченка, з Інститутом мовознавства ім. О. О. Потебні АН УРСР – в укладенні «Словника мови Т. Шевченка» (т.1: А-Н). Також музеєм публікувались брошури про твори Т. Г. Шевченка, збірники документів і спогадів сучасників класика, наукові розвідки з біографічних, мистецтвознавчих та літературознавчих питань. Вийшли друком путівник по музею, ілюстрована виставка «Життя та творчість Т. Г. Шевченка», видавався збірник наукових праць «Питання шевченкознавства».

Проводилось робота з підготовки екскурсій для зарубіжних туристів, поповнення музейної колекції, з музеїв та архівів отримано репродукції документів, фотокопії творів Т. Г. Шевченка. Експозиція збагатилась новими експонатами, оригінальними творами художнього спадку Т. Г. Шевченка. На відзначення 100-річчя від дня смерті Т. Г. Шевченка музеєм було організовано наукову сесію. Музей здійснював значну консультаційну роботу з питань шевченкознавства для преси, вітчизняних та зарубіжних установ і закладів (музеї Канади, Болгарії, Чехословаччини, Польщі). При установі діяла бібліотека.

На виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР «Про заходи по поліпшенню діяльності Академії наук УРСР» від 28 травня 1963 р. № 643 постановою Президії АН УРСР від 3 червня 1963 р. музей підпорядковано Міністерству культури УРСР.

Установу очолювала у 1961–1963 рр. к. філол. н. К. П. Дорошенко.

Будинок-музей Т. Г. Шевченка АН УРСР був літературно-меморіальною та культурно-просвітницькою установою з популяризації творчої спадщини Т. Г. Шевченка. Розташований у будинку, де поет жив у 1846 р. і до свого арешту 5 квітня 1847 р.

На виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР «Про заходи по поліпшенню діяльності Академії наук УРСР» від 28 травня 1963 р. № 643 та постанови Президії АН УРСР від 3 червня 1963 р. будинок-музей підпорядковано Міністерству культури УРСР.

Директором будинку-музею до 1 червня 1962 р. був Г. Д. Омельяненко, потім – В. Х. Косян.

Канівський державний музей-заповідник «Могила Т. Г. Шевченка» АН УРСР у 1961–1963 рр. головну увагу зосередив на поглибленні науково-теоретичного та художнього рівня експозиції музею, поповненні її новими творами мистецтв, покращенні науково-експозиційної роботи. Провідними напрямами наукової роботи були теми патріотичного значення творчості Т. Г. Шевченка під час Другої світової війни на території СРСР, революційно-демократичної діяльності Т. Г. Шевченка, образу Т. Г. Шевченка в українській літературі. З метою збереження історико-культурної спадщини Т. Г. Шевченка велася постійна робота з вивчення і дослідження фондів інших музеїв та приватних колекцій, поповнення експонатів та замовлення художніх творів для оформлення експозиції. Продовжувалось виявлення матеріалів про шевченківські місця на Черкащині, пам’ятники Т. Г. Шевченку у світі, проводились наукові експедиції.

На відзначення 100-річчя з дня смерті Т. Г. Шевченка 11 березня та 21 травня 1961 р. у заповіднику відбулись ювілейні заходи, у яких взяли участь декілька десятків тисяч осіб, зокрема, представники уряду, наукових установ, організацій і зарубіжні гості. У травні 1961 р. Інститутом літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР та Спілкою письменників, художників і композиторів УРСР у музеї-заповіднику було проведено X ювілейну наукову Шевченківську конференцію.

На виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР «Про заходи по поліпшенню діяльності Академії наук УРСР» від 28 травня 1963 р. № 643 та по-

станови Президії АН УРСР від 3 червня 1963 р. музей-заповідник був підпорядкований Міністерству культури УРСР.

Директором музею у 1961–1963 рр. був Я. М. Данилов.

Літературно-меморіальний музей Т. Г. Шевченка (Черкаської обл., Звенигородський р-н., с. Шевченкове) розташований на території садиби родини Т. Г. Шевченка, висвітлював життя Т. Г. Шевченка у період 1815–1829 рр.

На виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР «Про заходи по поліпшенню діяльності Академії наук УРСР» від 28 травня 1963 р. № 643 та постанови Президії АН УРСР від 3 червня 1963 р. музей підпорядковано Міністерству культури УРСР.

Музей очолювала у 1961–1963 рр. В. Т. Шевченко.

Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні АН УРСР здійснював наукові дослідження проблем мовознавства, слов'янських мов і мов національностей, які проживали на території України, мов народів Європи, Далекого і Близького Сходу. Діяльність інституту полягала у науково-дослідних розробках із проблем лексики та лексикографії слов'янських мов, фонетичної та граматичної будови української та інших мов, порівняльно-історичного вивчення родин і груп мов. Також науковий колектив інституту готував багатотомні видання з історії української літературної мови, досліджував нові явища у лексиці української мови.

Продовжувалася робота та публікація видань з орфоепії, консонантизму, використання фонем, морфології, а також словників та ін. Велася обробка матеріалів топонімії Наддніпрянщини, практикувалося експериментальне картографування, топонімічні експедиції. У цей період дістають подальшого розвитку дослідження мови структурно-математичними методами. Проводилися дослідження з фізичних характеристики мови при введенні інформації у пам'ять людини під час природного сну; питань розвитку української літературної мови та ін. Значна увага приділялася розробці Атласу української мови, де показано структурні особливості та кордони ареалів важливих явищ фонетики, фонології, акцентології, словотворення і словозміни, синтаксису, лексики і семантики української мови. В окрему галузь українського мовознавства виділяється лексикологія. Від початку 1960-х років як окрема галузь розвивається ономастика.

У цей період продовжено роботу над шеститомним Українсько-російським словником (1953–1963). У 1964 р. видано «Словник мови Шевченка» у двох томах. Надійну джерельну базу для історичних досліджень надавала серія «Пам'ятки української мови», що почала виходити з 1961 р.

Значне місце у роботі інституту займала підготовка до V Міжнародного з'їзду славістів у Болгарії, який відбувся у 1963 р. Інститут провів республіканську нараду з питань збагачення писемної та літературної культури мови, її інтенсифікації на радіо, телебаченні, у театрі.

Постановою Президії АН УРСР від 11 травня 1962 р. на базі відділу української мови створено відділ сучасної української мови під керівництвом акад. І. К. Білодіда і відділ історії української мови під керівництвом к. філол. н. К. К. Цілуйка; реорганізовано відділ тлумачних і споріднених словників на відділ словників української мови; виділено лексичну картотеку в окрему картотечну групу із завданням створення загальної мовознавчої картотеки.

Президія АН УРСР постановою від 1 лютого 1963 р. затвердила структуру інституту у складі відділів: теорії української мови і структурно-математичної лінгвістики; історії української мови; діалектології; теорії лексикології та лексикографії; загального і слов'янського мовознавства, а також лабораторії експериментальної фонетики.

Постановою Президії АН УРСР від 25 квітня 1964 р. реорганізовано лабораторію експериментальної фонетики Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні АН УРСР у структурний відділ експериментальної фонетики цього інституту і створено у його складі неструктурну лабораторію гіпнопедії.

На кінець 1965 р. інститут мав таку структуру: 1) відділ української мови і структурно-математичної лінгвістики; 2) відділ історії української мови; 3) відділ загального і слов'янського мовознавства; 4) відділ діалектології; 5) відділ експериментальної фонетики.

Директором інституту був акад. І. К. Білодід.

Українська термінологічна комісіяпри Інституті мовознавства ім. О. О. Потебні АН УРСР створена у 1959 р. відповідно до рішення Міжнародного комітету славістів.У 1961–1965 рр. робота комісії зосереджувалася на обробці матеріалів до «Словника слов'янської лінгвістичної термінології» («Slovník slovanské lingvistické terminologie = Словарь славянской лингвистической терминологии = Dictionary of Slavonic Linguistic Terminology»). Реалізація цього масштабного міжнародного проєкту, ініційованого у 1960 р. на засіданні Міжнародної термінологічної комісії (лінгвістичної) (MTKL) при Міжнародному комітеті славістів, здійснювалася за участю усіх слов'янських країн, а також НДР, Франції, Великої Британії та США. Базою для роботи комісії став Інститут чеської мови Чехословацької академії наук.

Комісія працювала під керівництвом к. філол. н. О. С. Мельничука, до її складу увійшли: д. філол. н. А. О. Білецький, к. філол. н. Г. М. Гнатюк, д. філол. н. М. А. Жовтобрюх, д. філол. н. І. І. Ковалик, к. філол. н. Н. А. Москаленко, к. філол. н. В. С. Перебийніс. Комісія готувала матеріали з української лінгвістичної термінології для «Словника слов'янської лінгвістичної термінології».

У складі Української термінологічної комісії працювали вузькопрофільні підкомісії. В означений період комісія брала участь у роботі Міжнародного конгресу славістів (1963 р., м. Софія, Болгарія), здійснювала підготовку матеріалів до VI Міжнародного конгресу славістів (1968 р., м. Прага, Чехословаччина).

Комісію очолював к. філол. н. О. С. Мельничук.

Український комітет славістів при Відділі суспільних наук АН УРСР здійснював роботу з координації славістичної науки в Україні. У 1961–1965 рр. брав активну участь у міжнародних наукових заходах, зокрема, у V Міжнародному конгресі славістів (1963 р., м. Софія, Болгарія), у XIII Міжнародному конгресі історичних наук (1965 р., м. Відень, Австрія). Значний обсяг робіт було проведено комітетом у співпраці із закладами вищої освіти з підготовки доповідей, виступів, збірників, рецензування і редагування матеріалів на V Міжнародний конгрес славістів. Відбулося п'ять республіканських славістичних конференцій, до участі у яких були залучені вчені інших республік СРСР. Комітет організував відповіді вчених України на запитання для Міжнародної наукової анкети з актуальних питань славістики.

Президія АН УРСР на засіданні 4 листопада 1963 р. заслухала доповідь голови комітету акад. М. Т. Рильського про підсумки V Міжнародного з'їзду славістів у м. Софія (Болгарія) і схвалила проведену роботу з підготовки до участі у цьому заході та діяльність на з'їзді делегації українських славістів. На цьому ж засіданні визначено основні напрями роботи в галузі славістики: у галузі мовознавства – розробка найважливіших проблем порівняльно-історичного і зіставно-типологічного вивчення слов'янських мов; у галузі літературознавства – дослідження міжслов'янських літературних взаємин і розвиток зарубіжних слов'янських літератур на сучасному етапі; у галузі фольклористики – вивчення міжслов'янських фольклорних і фольклористичних зв'язків і закономірностей розвитку народної творчості на сучасному етапі; у галузі історії – дослідження історичних зв'язків слов'янських народів.

Постановою Президією АН УРСР від 4 листопада 1963 р. затверджено склад Українського комітету славістів у кількості 28 осіб під керівництвом акад. М. Т. Рильського.

До V Міжнародного з'їзду славістів комітетом у співпраці з Державною публічною бібліотекою УРСР опубліковано бібліографічний покажчик зі славістики – Н. Ф. Королевич, Ф. К. Сарана «Слов'янська філологія на Україні. (1958–1962 рр.). Бібліографія» (Київ, 1963, 616 с.). У покажчику подано понад 6500 назв наукових і науково-популярних книг, статей зі збірників і журналів, передмов і післямов у виданнях творів письменників.

У 1964 р. Український комітет славістів і Чернівецький державний університет за участю славістів РРФСР і союзних республік провели VI Республіканську славістичну конференцію. Суттєва робота проводилася у рамках підготовки до VI Міжнародного з'їзду славістів, що мав відбутися 1968 р. у м. Прага (Чехословаччина). Українські вчені брали участь у роботі Міжнародного союзу славістів, до якого Україна була прийнята 1962 р.

Комітет очолював у 1961–1964 рр. акад. М. Т. Рильський, з 1965 р. – акад. І. К. Білодід.

Українська ономастична комісія при Відділі суспільних наук АН УРСР *(Комісія з топоніміки і ономастики при бюро Відділу суспільних наук АН УРСР)* здійснювала дослідження української топоніміки та ономастики, координувала наукову діяльність у цій сфері установ АН УРСР, міністерств, закладів вищої освіти, музеїв; співпрацювала за напрямами діяльності з науковими установами АН СРСР і республіканськими академіями.

У квітні 1962 р. Комісію з топоніміки і ономастики перейменовано в Українську ономастичну комісію (УОК). Мета діяльності комісії: координувати наукову, методичну і науково-організаційну роботу назвознавчих осередків задля забезпечення всебічного розвитку ономастики в Україні, а також СРСР, оскільки Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні АН УРСР, на базі якого засновано діяльність комісії, був головним всесоюзним ономастичним центром.

Комісія співпрацювала з Топонімічною комісією при Географічному товаристві СРСР, Міжнародною слов'янською ономастичною комісією, українськими академічними установами гуманітарного профілю, підтримувала зв'язки з мовознавчими кафедрами Ужгородського, Чернівецького, Дніпропетровського університетів, педагогічними інститутами з організації ономастичних експедицій, рецензування і публікації наукових праць, координації ономастичної роботи.

Комісія була організатором багатьох важливих наукових заходів – II Республіканської ономастичної наради (1962 р., м. Київ) за участю ономастів 12 союзних республік, III Республіканської ономастичної (гідронімічної) наради (1965 р., м. Київ), на якій схвалено «Проспект Гідронімічного атласу України». Крім того, члени комісії брали участь у II Всесоюзній ономастичній нараді (1964 р., м. Ленінград).

У 1961–1965 рр. налагоджувалася робота українських ономастичних осередків. Важлива робота здійснювалася під керівництвом к. філол. н. К. К. Цілуйка з комплектування і впорядкування ономастичної картотеки, яка почала формуватися ще в дореволюційні часи.

Комісією розроблявся Перспективний план розвитку ономастики в УРСР на 1963–1973 рр. Члени комісії брали участь у створенні 26-томної «Історії міст і сіл України», публікували ономастичні наукові роботи, статті у періодичній пресі, надавали консультації органам влади у питаннях найменування нових і перейменування старих об'єктів, науково-дослідним установам, школам за напрямами своєї роботи.

Комісію очолював к. філол. н. К. К. Цілуйко.

Інститут мистецтвознавства, фольклору та етнографії АН УРСР працював над історико-етнографічним вивченням культури та етнічної історії українського народу; історією та теорією професійного мистецтва і народної творчості; етнокультурою і мистецтвом зарубіжних країн. Значна увага приділялася дослідженню театрального мистецтва, вивчалися особливості українських театральних труп кінця XIX – 1930-х років і розроблялися проблеми кіномистецтва: естетика кіно як нового виду мистецтва, особливості кінодраматургії, проблеми режисури, операторського мистецтва, художнього та музичного оформлення фільму. На матеріалах Київської кіностудії вчені інституту досліджували типи і жанри українських науково-популярних фільмів. Вивчався історичний розвиток жанрів фольклору української, чеської і словацької соціально-побутової пісні.

Вчені інституту спільно зі студентами Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка і Київської державної консерваторії імені П. І. Чайковського проводили експедиції зі збору матеріалів про одяг, житло, сільськогосподарські знаряддя праці, зразків народного мистецтва та фольклору.

Інститут брав участь у VII Міжнародному конгресі етнографічних і антропологічних наук (1964, м. Москва). Спільно з Літературно-меморіальним музеєм Т. Г. Шевченка інститут підготував і видав мистецьку спадщину Т. Г. Шевченка у чотирьох томах. Повне наукове видання мис-

тецької спадщини Т. Г. Шевченка було здійснене вперше і стало видатною подією в літературно-мистецькому і громадському житті республіки. Співробітниками інституту виконано також праці про Т. Г. Шевченка, зокрема: М. Т. Рильський «Поезія Т. Г. Шевченка» (1961); М. Т. Рильський, О. І. Дейч «Тарас Шевченко» (1964); «Пісні великого Кобзаря» (1964); «Шевченко і музика» (1964) та ін.

На виконання постанови Президії ЦК КПУ від 7 квітня 1961 р. «Про заходи з поліпшення стану української кінематографії» постановою Президії АН УРСР від 15 травня 1961 р. ухвалено рішення створити у третьому кварталі 1961 р. в інституті відділ кінознавства.

Постановою Президії АН УРСР від 20 травня 1963 р. затверджено нову структуру Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії у складі таких відділів: образотворчого мистецтва; музикознавства; театрознавства; кінознавства; фольклористики; етнографії.

У липні 1964 р. Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії АН УРСР було присвоєно ім'я академіка М. Т. Рильського.

Друкованим органом Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії АН УСР і Міністерства культури УРСР був журнал «Народна творчість і етнографія».

На кінець 1965 р. інститут працював у складі відділів: 1) образотворчого мистецтва; 2) музикознавства; 3) театрознавства; 4) кінознавства; 5) фольклористики; 6) етнографії; 7) рукописних фондів [1].

Інститут очолював у 1961–1964 рр. акад. М. Т. Рильський, з 1965 р. – д. філол. н. М. Є. Сиваченко.

Сектор держави і права АН УРСР у 1961–1965 рр. досліджував питання історії держави і права, міжнародного права. Основним завданням сектора, затвердженим постановою Президії АН УРСР від 29 вересня 1964 р., було узагальнення практики та історичного досвіду державно-правового будівництва УРСР, розробка теоретичних питань розвитку загальнонародної держави і права, опрацювання науково обґрунтованих рекомендацій для удосконалення державно-правової структури суспільства, дослідження теоретичних і конституційних проблем держави і проблем

[1] За результатами історіографічного і джерелознавчого пошуку не вдалося з'ясувати дату і рік створення у структурі інституту відділу рукописних фондів. Інформацію подано за штатним розписом Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнографії ім. М. Т. Рильського АН УРСР станом на 1 листопада 1965 р. *Див.*: Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. Відділ наукових кадрів і аспірантури. Спр. 387. Арк. 65–70.

управління народним господарством УРСР, вивчення проблеми зміцнення законності і вивчення причин злочинів та заходів їх викорінення, дослідження міжнародно-правової діяльності УРСР та у галузі порівняльного державознавства.

Сектор брав участь у підготовці законопроєктів, здійснював підготовку пропозицій і рекомендацій з вдосконалення діяльності державних органів та законодавства, підготував окремі матеріали до проєкту Конституції УРСР. Також здійснював узагальнення з важливих питань практики судово-прокурорських органів УРСР, надавав допомогу Міністерству закордонних справ УРСР у підготовці матеріалів для делегацій УРСР в міжнародних організаціях і конференціях. Сектором було опубліковано фундаментальні праці: «Історія держави і права Української РСР (1917–1960 рр.)», «Основні принципи Конституції СРСР».

Постановою Президії АН УРСР від 1 лютого 1963 р. в установі створено неструктурні групи: теоретичних і конституційних проблем і проблем управління народним господарством УРСР; проблем зміцнення соціалістичної законності і попередження злочинності; проблем міжнародно-правової діяльності УРСР і проблем порівняльного державознавства.

Постановою Президії АН УРСР від 30 грудня 1965 р. у складі сектора створено чотири структурні відділи: відділ теоретичних і конституційних проблем радянської держави; відділ проблем державного і господарського управління; відділ по вивченню причин та розробці заходів попередження злочинності; відділ проблем міжнародно-правової діяльності УРСР та порівняльного державознавства.

На кінець 1965 р. до структури установи входили: 1) група проблем міжнародно-правової діяльності УРСР і проблем порівняльного державознавства; 2) група теоретичних і конституційних проблем, вдосконалення державного апарату і радянського будівництва; 3) група правових проблем управління народним господарством і господарчих відносин; 4) група проблем зміцнення радянської законності, вивчення причин і розробки заходів по запобіганню злочинності.

Друкованим органом Сектора держави і права АН УРСР, Міністерства юстиції УРСР та Прокуратури УРСР був журнал «Радянське право».

Очолював сектор акад. В. М. Корецький.

Львівська бібліотека АН УРСР у 1961–1963 рр. продовжувала діяльність із поповнення фондів і каталогів, складання науково-бібліографічних видань. В означений період проведено інвентаризацію і рекаталогізацію основного фонду літератури, продовжувалася робота зі складання гене-

рального алфавітного каталогу, впорядкувався резервно-обмінний фонд. Важливим напрямом роботи бібліотеки була науково-популяризаційна діяльність, з цією метою проводилися читацькі конференції, літературні вечори, екскурсії бібліотекою.

У науковій діяльності бібліотека приділяла значну увагу організації книжково-ілюстративних виставок, присвячених історичним датам, ученим, письменникам, художникам тощо. Одним із напрямів роботи установи було надання бібліографічної допомоги директивним органам, науковим установам, промисловим підприємствам, культурно-освітнім закладам.

Станом на 1963 р. фонди бібліотеки складали понад 3,5 млн од. зб., серед яких значна кількість цінних видань, стародруки, рідкісні гравюри, періодичні видання, рукописи І. Я. Франка, В. Г. Короленка, В. Гюго, Б. Хмельницького, Е. Ожешко, А. Міцкевича тощо.

За постановою ЦК КПУ і РМ УРСР від 28 травня 1963 р. № 643 і постановою Президії АН УРСР від 3 червня 1963 р. бібліотеку переведено в систему Міністерства культури УРСР.

Станом на 1 листопада 1962 р. бібліотека мала таку структуру: 1) відділ комплектування; 2) відділ концентрації; 3) відділ обробки; 4) відділ каталогів; 5) відділ обслуговування каталогів; 6) відділ фондів і обслуговування читачів; 7) кабінет технічної інформації; 8) відділ бібліографії; 9) відділ рукописів; 10) відділ спецфондів; 11) кабінет рідкісної книги; 12) кабінет марксизму-ленінізму.

Бібліотеку очолював Є. М. Іванців.

Державний музей етнографії та художнього промислу АН УРСР (м. Львів) у 1961–1963 рр. здійснював наукові розробки і дослідження з актуальних питань історії побуту та матеріальної культури українського народу, історії українського народного мистецтва, художніх промислів і декоративно-прикладного мистецтва України, а також використання культурної спадщини у сучасному прикладному мистецтві, співіснування традицій і новаторства в культурі.

Музей продовжував роботу, спрямовану на надання допомоги підприємствам легкої, художньої, деревообробної, фарфорової, скляної, ювелірної, галантерейної промисловостей, творчим організаціям і навчальним закладам у питаннях творчого використання культурного спадку у сучасному виробництві побутових предметів широкого вжитку.

Музей здійснював популяризацію наукових знань у галузі етнографії та мистецтвознавства через пресу і радіо, а також проводив конференції на

актуальні теми сучасної культури побуту і художньої культури. На запити органів влади складалися доповідні записки з актуальних питань становлення та затвердження нових звичаїв, обрядів.

Науково-видавнича діяльність музею полягала у розробці альбомів, збірників семінарів про галузі народного мистецтва, вишивки, кераміки тощо. Колектив музею брав участь у розробці таких видань, як історико-етнографічна монографія «Українці», «Український історико-етнографічний атлас» та «Історія українського народного і прикладного мистецтва».

Станом на 1 жовтня 1961 р. музей мав таку структуру: 1) відділ етнографії; 2) відділ народного мистецтва; 3) відділ експозиції та культмасової роботи; 4) відділ фондів.

Переведення музею у систему Міністерства культури УРСР відбулося 1 липня 1963 р. за постановою ЦК КПУ і РМ УРСР від 28 травня 1963 р. № 643 та постановою Президії АН УРСР від 3 червня 1963 р.

Музей очолював к. і. н. Ю. Г. Гошко.

СЕКЦІЯ ФІЗИКО-ТЕХНІЧНИХ І МАТЕМАТИЧНИХ НАУК ПРЕЗИДІЇ АН УРСР (1963-1965)

Відділ математики, механіки і кібернетики АН УРСР (1963–1965)

Інститут математики АН УРСР – *див.*: Інститут математики АН УРСР Відділу фізико-математичних наук АН УРСР.

Інститут механіки АН УРСР – *див.*: Інститут механіки АН УРСР Відділу технічних наук АН УРСР.

Філіал Інституту механіки АН УРСР (м. Дніпропетровськ) *(Відділення гірничорудних проблем Інституту механіки АН УРСР, м. Дніпропетровськ)* утворений внаслідок реорганізації Відділення гірничорудних проблем Інституту механіки АН УРСР відповідно до рішень директивних органів УРСР і Президії АН УРСР. На виконання постанов ЦК КПРС і РМ СРСР від 11 квітня 1963 р. Президія АН УРСР від 3 червня 1963 р. постановила реорганізувати Відділення гірничорудних проблем Інституту механіки АН УРСР на Філіал Інституту механіки АН УРСР та затвердила новий науковий напрям роботи: розробка проблем механіки безперервних

гірничих процесів з застосуванням систем машин, які забезпечують різке підвищення продуктивності праці; розробка теоретичних основ створення нових методів руйнування, подрібнення і ущільнення гірничих порід. Розробка наукових основ автоматизації виробничих процесів в гірничодобувній промисловості з застосуванням лічильно-обчислювальної техніки.

Постановами РМ УРСР від 28 грудня 1963 р. та Президії АН УРСР від 15 січня 1964 р. остаточно реорганізували Відділення гірничорудних проблем Інституту механіки АН УРСР на Філіал Інституту механіки АН УРСР та затвердили новий науковий напрям: розробка проблем гірничої механіки і аерогідромеханіки; розробка теоретичних основ створення нових методів руйнування, дроблення і ущільнення гірничих порід; розробка наукових основ автоматизації виробничих процесів в гірничодобувній промисловості з застосуванням обчислювальної техніки.

У 1963–1965 рр. філіал розробляв нові методи руйнування гірських порід, дроблення і ущільнення їх вибухом, управління гірським тиском, вивчалися наукові основи і нові принципи екскавації, відвантаження, завантаження гірських порід, а також вентиляція рудників і провітрювання шахт і кар'єрів.

Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 3 жовтня 1963 р. до відділення з Лабораторії гідравлічних машин АН УРСР передали лабораторію підйомних канатів.

Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 17 жовтня 1963 р. затвердили структуру філіалу: 1) сектор механіки гірських порід: лабораторія механіки гірських порід; лабораторія механіки вибуху гірських порід; лабораторія механіки неперервних процесів гірничих робіт; лабораторія нових методів руйнування гірських порід; 2) сектор гірничої механіки: лабораторія динаміки і міцності гірничих машин; лабораторія екскавації та навантаження; лабораторія гірничого транспорту; лабораторія динаміки підйому; лабораторія аеро- і гідродинаміки.

Постановою Президії АН УРСР від 22 січня 1965 р. постановили схвалити такі напрями роботи філіалу: механіка і руйнування гірських порід; гірнича механіка; рудникова аерогазодинаміка. Цією ж постановою передали з Інституту геофізики АН УРСР до складу філіалу групу фізики і механіки вибуху.

Станом на 1 листопада 1965 р. філіал мав таку структуру: 1) лабораторія гірничого транспорту; 2) лабораторія екскавації та відвантаження; 3) лабораторія аерогідродинаміки; 4) лабораторія механіки вибуху; 5) лабораторія вибухової деформації ґрунтів; 6) лабораторія механіки безперервних процесів гірничих порід; 7) лабораторія механіки гірничих порід;

8) лабораторія методів руйнування гірничих порід; 9) лабораторія динаміки та міцності гірничих порід; 10) лабораторія динаміки підйому.

Філіал очолював чл.-кор. М. С. Поляков.

Див.: Відділення гірничорудних проблем Інституту механіки АН УРСР (м. Дніпропетровськ) Відділу технічних наук АН УРСР.

Філіал Інституту механіки АН УРСР (м. Харків) *(Лабораторія гідравлічних машин АН УРСР у м. Харків)* (у діловодних документах періоду 1963–1965 рр. згадується також як Харківський філіал Інституту механіки АН УРСР).

Реорганізація установи здійснювалася у декілька етапів відповідно до рішень директивних органів УРСР і Президії АН УРСР. На виконання постанов ЦК КПРС і РМ СРСР від 11 квітня 1963 р. Президія АН УРСР від 3 червня 1963 р. постановила реорганізувати Лабораторію гідравлічних машин АН УРСР на Філіал Інституту механіки АН УРСР (м. Харків) та затвердила новий науковий напрям: комплексні дослідження і розробка ряду розділів механіки (коливальні процеси, міцність, гідро- і газодинаміка) стосовно до процесів теплових і гідравлічних машин високих параметрів. Розробка методів розрахунків в галузі механіки і міцності машин і механізмів із застосуванням обчислювальних машин.

Постановами РМ УРСР від 28 грудня 1963 р. та Президії АН УРСР від 15 січня 1964 р. остаточно реорганізували Лабораторію гідравлічних машин АН УРСР на Філіал Інституту механіки АН УРСР (м. Харків) та затвердила новий науковий напрям: комплексні дослідження питань механіки, пов’язаних з процесами в теплових і гідравлічних машинах високих параметрів; розробка методів розрахунку машин і механізмів із застосуванням обчислювальної техніки.

У 1963–1965 рр. у філіалі розроблялися такі наукові проблеми: «Динаміка і міцність роторних машин», «Гідродинаміка гідромашин», «Термогазодинаміка турбомашин». Співробітники займалися дослідженням гідродинаміки робочих процесів нових типів гідротурбін, термогазодинаміки і процесів теплообміну в елементах турбомашин.

Постановою Президії АН УРСР від 29 березня 1965 р. затверджено структуру філіалу у складі 3 відділів і 2 лабораторій: 1) відділ динаміки і міцності; 2) відділ гідродинаміки гідромашин; 3) відділ проблем теплових машин; 4) лабораторія експериментальних методів дослідження динаміки; 5) лабораторія термогазодинаміки. Цією ж постановою визначено основні наукові напрями: дослідження гідродинамічних процесів, розробка методів оптимального розрахунку.

Станом на 1 листопада 1965 р. філіал мав таку структуру: 1) відділ динаміки та міцності, а) лабораторія обчислювальних методів; 2) лабораторія експериментальних методів дослідження динаміки машин; 3) відділ гідродинаміки турбомашин; 4) відділ проблем теплових машин; 5) лабораторія термогазодинаміки; 6) група науково-технічної інформації і пропаганди; 7) відділ головного інженера.

Філіал очолював чл.-кор. А. П. Філіппов.

Див.: Лабораторія гідравлічних машин АН УРСР (м. Харків) Відділу технічних наук АН УРСР.

Інститут кібернетики АН УРСР – *див.:* Інститут кібернетики АН УРСР Відділу фізико-математичних наук АН УРСР.

Донецький обчислювальний центр АН УРСР утворений постановою Президії АН УРСР від 8 липня 1965 р. на виконання постанови РМ УРСР від 21 травня 1965 р. № 493 «Питання організації наукових установ АН УРСР в м. Донецьку» у складі Відділу математики, механіки і кібернетики АН УРСР. Цією ж постановою затвердили структуру центру у складі 11 відділів і 1 лабораторії: 1) відділ рівнянь з частинними похідними; 2) відділ рівнянь математичної фізики; 3) відділ теорії ймовірностей і математичної статистики; 4) відділ теорії функцій; 5) відділ прикладної механіки; 6) відділ математичного моделювання; 7) відділ обчислювальних методів і програмування; 8) лабораторія магнітної гідродинаміки; 9) відділ прикладної математики; 10) відділ математичної економіки; 11) відділ спеціалізованих пристроїв в обчислювальній техніці; 12) відділ експлуатації машин. Цією ж постановою визначили такі наукові завдання центру: розробка математичних методів дослідження науково-технічних задач, актуальних для промисловості Донбасу; створення і дослідження нових алгоритмів, обчислювальних методів і математичних моделей для вивчення багатофазних фізичних систем і економічних процесів; розробка математичних методів розв’язання основних задач теорії ймовірнісних процесів; впровадження результатів досліджень і розрахунків в практику роботи гірничорудної, металургійної і машинобудівної промисловості Донбасу.

У 1965 р. обчислювальний центр розробляв фізико-математичні і технічні проблеми. З біологічної тематики відділ математичного моделювання співпрацював з Інститутом медичної радіології АМН УРСР. Співробітники центру читали лекції та проводили практичні заняття у Донецькому державному університеті та у Донецькому політехнічному інституті. Про-

тягом року проводилася робота з укомплектування відділів науковими кадрами вищої кваліфікації.

Станом на 1 листопада 1965 р. центр мав таку структуру: 1) відділ рівнянь математичної фізики; 2) відділ рівнянь у часткових похідних; 3) відділ теорії ймовірностей і математичної статистики; 4) відділ теорії функцій; 5) відділ прикладної механіки; 6) відділ математичного моделювання; 7) відділ обчислювальних методів і програмування.

Центр очолював чл.-кор. І. І. Данилюк.

Інститут гідромеханіки АН УРСР *(Інститут гідрології і гідротехніки АН УРСР)* утворений внаслідок реорганізації Інституту гідрології і гідротехніки АН УРСР. На виконання постанов ЦК КПРС і РМ СРСР від 11 квітня 1963 р. Президія АН УРСР від 3 червня 1963 р. постановила реорганізувати Інститут гідрології і гідротехніки АН УРСР на Інститут гідромеханіки АН УРСР та затвердила новий науковий напрям: дослідження турбулентності та управління нею, динаміки одно- і двофазних потоків (в тому числі нестаціонарні задачі та рух хвиль), взаємодії турбулентного потоку і пружних границь, рух рідин і газів в поруватих середовищах; вивчення нових способів зниження опору рухові, підвищення швидкостей занурених у воду тіл, керування процесами тепловіддачі і теплозахисту при обтіканні поверхонь, стосовно до завдань нової техніки, гідротехніки та гідротранспорту. Постановами РМ УРСР від 28 грудня 1963 р. та Президії АН УРСР від 15 січня 1964 р. остаточно реорганізували Інститут гідрології і гідротехніки АН УРСР на Інститут гідромеханіки АН УРСР.

У 1964–1965 рр. в інституті проводилося вивчення й використання водних ресурсів. Велися розробки з методики розрахунку захисних дамб та водосховищ, сифонних пристроїв, також здійснювалася робота зі створення нової схеми водосховищ-охолоджувачів, досліджувалася проблема створення системи автоматичного регулювання річкового судноводіння.

Постановою Президії АН УРСР від 18 березня 1965 р. створили відділ технічної гідромеханіки на базі групи вільної турбулентності.

Постановою Президії АН УРСР від 13 липня 1965 р. створили на базі відділу гідродинаміки великих швидкостей нові структурні підрозділи: відділи гідроаеродинаміки; гідробіоніки; гідробіоніки та керування пограничним шаром; гідрореактивного руху.

Станом на 1 листопада 1965 р. інститут мав таку структуру: 1) відділ динаміки відкритих потоків; 2) відділ фізичної гідромеханіки; 3) відділ технічної гідромеханіки; 4) відділ гідродинаміки великих швидкостей; 5) відділ гідродинаміки двофазних потоків; 6) відділ гідродинаміки хвиль;

7) відділ динаміки пружних систем у рідкому середовищі; 8) відділ фільтрації; 9) відділ динаміки і стійкості руху; 10) бюро наукової інформації і пропаганди.

Директором інституту до березня 1965 р. був к. т. н. М. М. Дідковський, з 13 березня 1965 р. – в. о. директора установи став к. т. н. М. О. Силін.

Див.: Інститут гідрології і гідротехніки АН УРСР Відділу технічних наук АН УРСР.

Відділ фізики АН УРСР (1963–1965)

Інститут фізики АН УРСР *– див.*: Інститут фізики АН УРСР Відділу фізико-математичних наук АН УРСР.

Інститут напівпровідників АН УРСР *– див.*: Інститут напівпровідників АН УРСР Відділу фізико-математичних наук АН УРСР.

Інститут металофізики АН УРСР *– див.*: Інститут металофізики АН УРСРВідділу фізико-математичних наук АН УРСР.

Фізико-технічний інститут АН УРСР (м. Харків) *– див.*: Фізико-технічний інститут АН УРСР (м. Харків) Відділу фізико-математичних наук АН УРСР.

Фізико-технічний інститут низьких температур АН УРСР (м. Харків) *– див.*: Фізико-технічний інститут низьких температур АН УРСР (м. Харків) Відділу фізико-математичних наук АН УРСР.

Інститут радіофізики і електроніки АН УРСР (м. Харків) *– див.*: Інститут радіофізики і електроніки АН УРСР (м. Харків) Відділу фізико-математичних наук АН УРСР.

Інститут технічної теплофізики АН УРСР *(Інститут теплоенергетики АН УРСР)* утворений внаслідок реорганізації Інституту теплоенергетики АН УРСР. На виконання постанов ЦК КПРС і РМ СРСР від 11 квітня 1963 р. Президія АН УРСР від 3 червня 1963 р. постановила реорганізувати Інститут теплоенергетики АН УРСР на Інститут технічної теплофізики АН УРСР та затвердила новий науковий напрям: дослідження процесів теплообміну і термодинаміки в новій техніці; одержання, передача і використання тепла; дослідження високотемпературного і високофорсованого

теплообміну і принципово нових теплообмінних і тепломасообмінних пристроїв для різних галузей нової техніки; дослідження теплофізичних процесів при високотемпературному горінні; дослідження тепломасообмінних процесів в земній корі.

Постановами РМ УРСР від 28 грудня 1963 р. та Президії АН УРСР від 15 січня 1964 р. остаточно реорганізували Інститут теплоенергетики АН УРСР на Інститут технічної теплофізики АН УРСР.

У 1963–1965 рр. робота інституту була спрямована на експериментальне дослідження тепломасопереносу в капілярно-пористих колоїдних тілах та на межі твердих тіл з рідкою та газовою фазами. Співробітники інституту займалися аналітичними дослідженнями закономірностей теплообміну між газом і стінками при високих температурах, швидкостях і наявності градієнтів тиску, також вивчалися процеси теплообміну і термодинаміки в новій техніці, одержання, передача і використання тепла.

Постановою Президії АН УРСР від 5 січня 1965 р. створили відділ високофорсованого теплообміну та теплообмінних апаратів, затвердили його завдання. Цією постановою перейменували відділ теплообміну на відділ тепломасообмінних процесів та пристроїв і затвердили його завдання.

На виконання постанови Президії АН УРСР від 17 лютого 1965 р. перейменували відділ горіння на відділ горіння і двофазних неізотермічних систем, затвердили завдання підрозділу.

Постановою Президії АН УРСР від 24 грудня 1965 р. в інституті організували відділ теплових і гідродинамічних процесів у земній корі.

Станом на 1 листопада 1965 р. інститут мав так структуру: 1) відділ техніко-економічних досліджень; 2) відділ горіння; 3) відділ технічної термодинаміки; 4) відділ теплообміну; 5) відділ термодинаміки газових потоків; 6) відділ динаміки теплових процесів; 7) відділ теплопровідності; 8) відділ високофорсованого теплообміну і теплообмінних апаратів; 9) відділ математичних методів у теплофізиці; 10) відділ гірничої теплофізики.

Директором інституту з 2 грудня 1963 р. був акад. В. І. Толубинський.

Див.: Інститут теплоенергетики АН УРСР Відділу технічних наук АН УРСР.

Інститут електродинаміки АН УРСР *(Інститут електротехніки АН УРСР)* утворений внаслідок реорганізації Інституту електротехніки АН УРСР. На виконання постанов ЦК КПРС і РМ СРСР від 11 квітня 1963 р. Президія АН УРСР від 3 червня 1963 р. постановила реорганізувати Інститут електротехніки АН УРСР на Інститут електродинаміки АН УРСР та затвердили новий науковий напрям: вивчення процесів прямого пере-

творення теплової енергії в електричну в МГД-генераторах; дослідження електромагнітних та теплових полів і методів керування ними в надпотужних генераторах; теоретичні дослідження і розробка принципів зміни параметрів в електричних сітках (перетворення частоти постійного струму у змінній різної частоти і навпаки з високим ККД); розробка теорії та методів фізичного і математичного моделювання складних електричних систем.

Постановами РМ УРСР від 28 грудня 1963 р. та Президії АН УРСР від 15 січня 1964 р. остаточно реорганізували Інститут електротехніки АН УРСР на Інститут електродинаміки АН УРСР.

У 1964–1965 рр. інститут проводив дослідження з автоматичного управління, оптимізації управління електричними та електромеханічними системами, розроблялися методи і програми на ЕЦОМ. Співробітниками вивчалося перетворення теплової енергії в електричну в МГД-генераторах, велися розробки напівпровідникових систем вторинного електроживлення об'єктів.

Станом на 1 листопада 1965 р. інститут мав таку структуру: 1) відділ перетворення і стабілізації електромагнітних процесів; 2) відділ моделювання електричних систем; 3) лабораторія автоматизації динамічних процесів в електросистемах; 4) відділ магнітної гідродинаміки і електромеханічних систем; 5) відділ електричних і магнітних вимірювань.

Директором інституту був чл.-кор. О. М. Мілях.

Див.: Інститут електротехніки АН УРСР Відділу технічних наук АН УРСР.

Донецький фізико-технічний інститут АН УРСР утворений постановою Президії АН УРСР від 8 липня 1965 р. на виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 28 липня 1964 р. № 815 і постанови РМ УРСР від 21 травня 1965 р. № 493 «Питання організації наукових установ АН УРСР в м. Донецьку» у складі Відділу фізики АН УРСР. Цією ж постановою затвердили структуру інституту у складі 13 відділів: 1) відділ теоретичної фізики; 2) відділ теоретичної фізики; 3) відділ теоретичної хімії; 4) відділ фізики твердого тіла; 5) відділ дифузії; 6) відділ оптики напівпровідників та діелектриків; 7) відділ магнітних явищ; 8) відділ фізики кристалів; 9) відділ фізичних властивостей ситалів; 10) відділ пластичності і міцності; 11) відділ фазових перетворень; 12) відділ електронних властивостей металів та напівпровідників; 13) відділ хімічного зв'язку в твердих тілах. Цією ж постановою визначили основні наукові завдання інституту: вивчення сил міжатомної взаємодії в реальних твердих тілах та їх вплив на фізичні властивості; вивчення макро- і мікродефектів кристалів і вплив їх на

фізичні властивості твердих тіл; реакційна дифузія в твердих тілах, внутрішня адсорбція в твердих тілах; дослідження багатокомпонентних систем, фазові перетворення, діаграми рівноваги, вплив домішок на структуру і властивості сплавів; фізика тонких плівок металів, сплавів, напівпровідників, механізм утворення тонких шарів, структура і субструктура, фізичні властивості плівок; вивчення електронного спектра металів і напівпровідників, дослідження впливу малих домішок на електронний спектр і топологію ізоенергетичних поверхонь.

Цією ж постановою затвердили структуру ОКБ з автоматизації процесів фізичних вимірювань у складі інституту: відділ автоматизації процесів теплових досліджень; відділ автоматизації міцнісних характеристик; відділ автоматизації процесів вимірювання кінетичних коефіцієнтів; відділ автоматизації радіоелектроскопічних досліджень.

У 1965 р. в інституті проводилися теоретичні та експериментальні дослідження в галузі фізики твердого тіла, вивчалася реакційна дифузія у твердих тілах, оптичні властивості напівпровідників, діелектриків та феромагнетиків. Співробітниками досліджувалися процеси старіння, мартенситних перетворень в кольорових та чорних металах, низькотемпературні хімічні реакції радикальних процесів молекулярної спектроскопії.

Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 21 липня 1965 р. затвердили таку структуру інституту: 1) відділ теоретичної фізики та сектори: а) електричних властивостей напівпровідників, б) електричних властивостей металів; 2) відділ теоретичної фізики та сектори: а) пластичності і міцності металів та сплавів, б) дифузії та фазових переходів; 3) відділ теоретичної хімії; 4) лабораторія електронних властивостей твердих тіл та сектори: а) дослідження властивостей напівпровідників; б) дослідження властивостей металів; 5) лабораторія молекулярної фізики та сектор вивчення властивостей електростатичних полів твердих тіл; 6) лабораторія резонансних явищ в твердих тілах та сектори: а) вивчення властивостей парамагнетиків; 7) лабораторія магнітно-акустичних досліджень та сектори: а) дослідження надпровідників; б) вивчення властивостей діелектриків; 8) лабораторія розпаду твердих розчинів та сектор вивчення природи старіння сплавів; 9) лабораторія впорядження сплавів та сектор мікродефектів у сплавах; 10) лабораторія реакційної дифузії та сектор твердо-фазних хімічних реакцій; 11) лабораторія внутрішньої адсорбції та сектор ізотопних методів дослідження; 12) лабораторія перекристалізації та сектор ізотопних методів дослідження; 13) лабораторія фізики плівок та сектор мікроплівочної технології; 14) лабораторія хімічного зв’язку в твердих тілах та сектор рентгеноструктурних досліджень; 15) лабораторія багатокомпо-

нентних систем та сектор фазового аналізу; 16) лабораторія структури і фізичних властивостей кристалів; 17) лабораторія фізико-органічної хімії та сектори: а) органічного каталізу; б) кінетики органічних реакцій; 18) лабораторія молекулярної спектроскопії та сектори: а) мікрохвильової спектроскопії; б) фізико-хімічних методів дослідження органічних сполук; 19) лабораторія радикалів; 20) ОКБ.

Станом на 1 листопада 1965 р. інститут мав таку структуру: 1) лабораторія електронних властивостей твердих тіл; 2) сектор дослідження електричних властивостей напівпровідників; 3) сектор дослідження електронних властивостей металів; 4) сектор дослідження електронних властивостей антиферомагнетиків; 5) сектор вивчення електростатичних полів твердих тіл; 6) сектор ізотопних методів дослідження; 7) лабораторія магнітно-акустичних досліджень; 8) лабораторія реакційної дифузії; 9) сектор твердо-фазних хімічних реакцій; 10) лабораторія внутрішньої адсорбції; сектор мікроплівчатої технології; 11) лабораторія хімічних зв'язків у твердих тілах; лабораторія багатокомпонентних систем; 12) лабораторія фізико-органічної хімії; 13) сектор органічного каталізу; 14) сектор кінетики молекулярної спектроскопії; 15) сектор фізико-хімічних досліджень органічних сполук; 16) лабораторія низькотемпературної хімії і спецметодів синтезу; 17) відділ теоретичної хімії; 18) теоретичної фізики; 19) сектор електричних властивостей напівпровідників; 20) ОКБ; 21) лабораторія молекулярної фізики [1].

Інститут очолював чл.-кор., з грудня 1965 р. акад. О. О. Галкін.

Відділ наук про Землю і Космос АН УРСР (1963–1965)

Інститут геологічних наук АН УРСР – *див.*: Інститут геологічних наук АН УРСР Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР.

Сектор географії при Відділі наук про Землю і Космос АН УРСР утворений в структурі Інституті геологічних наук АН УРСР відповідно до постанови Президії АН УРСР від 3 березня 1964 р. «Про розвиток в Академії наук УРСР досліджень у галузі географії» (в діловодних документах Академії 1964–1965 рр. поширена назва підрозділу – Сектор географії АН УРСР, що не відповідає статусу Сектора як самостійної юридичної особи, адже згідно з вищевказаною постановою фінансування та матеріально-

[1] Структура установи за постановою Президії АН УРСР від 21 липня 1965 р. і штатним розписом станом на 1 листопада 1965 р. відрізняється. *Див.*: Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. Відділ наукових кадрів і аспірантури. Спр. 383. Арк. 109–112.

технічне забезпечення Сектора географії здійснювалось через Інститут геологічних наук АН УРСР цільовим призначенням).

Цією ж постановою затвердили структуру сектора та визначили основні науково-дослідні завдання: 1) відділ економічної географії – дослідження закономірностей формування виробничо-територіальних комплексів, розробка теоретичних основ і схем комплексного і галузевого економічного районування УРСР; 2) відділ фізичної географії – комплексне вивчення сучасних фізико-географічних процесів, розробка теоретичних основ та засобів впливу на шкідливі природні явища; 3) відділ картографії – розробка наукових методів картографування, складання географічних і економічних карт УРСР. Цією ж постановою включили до складу сектора відділи економічної географії, фізичної географії та картографії Інституту геологічних наук.

У 1964–1965 рр. головними напрямами досліджень були такі: спеціалізація і розміщення основних галузей господарства; формування виробничо-територіальних комплексів; проблеми розвитку продуктивних сил економічних районів України. У секторі започатковані фундаментальні теоретичні дослідження з питань формування територіальної структури матеріального виробництва та комплексоутворення в промисловості. Розроблялася проблема наукових основ розміщення та організації курортного господарства УРСР, з урахуванням раціонального використання природних ресурсів, впроваджувався метод кількісної оцінки прогнозу фазового стану опадів та ожеледиці.

Постановою Президії АН УРСР від 17 липня 1964 р. спільно з Київським державним університетом ім. Т. Г. Шевченка у секторі створили структурну лабораторію комплексного картографування продуктивних сил УРСР.

Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 17 лютого 1965 р. в установі створили відділ водного балансу суші та затвердили його завдання. Цією ж постановою об’єднали відділ картографії сектора з лабораторією комплексного картографування продуктивних сил, створеною спільно з Київським державним університетом ім. Т. Г. Шевченка.

Постановою Президії АН УРСР від 31 травня 1965 р. реорганізували ґрунтознавчу лабораторію відділу фізичної географії сектора на відділ географії ґрунтів, затвердили його завдання.

Станом на 1 листопада 1965 р. сектор мав таку структуру [1]: 1) відділ економічної географії; 2) відділ водного балансу суші; 3) відділ фізичної

---

[1] Структура установи за штатним розписом і звітом інституту відрізняється. *Див.*: Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. Відділ наукових кадрів і аспірантури. Спр. 385. Арк. 13–15.

географії; 4) відділ географії ґрунтів; 5) лабораторія комплексного картування виробничих сил УРСР. Відповідно до звіту сектора за 1965 р., на кінець грудня 1965 р. функціонували такі відділи: 1) відділ економічної географії; 2) відділ водного балансу; 3) відділ фізичної географії; 4) відділ географії суходолу, географії ґрунтів; 5) лабораторія комплексного картографування виробничих сил УРСР.

Сектор очолював заступник директора Інституту геологічних наук АН УРСР д. е. н. М. М. Паламарчук.

Інститут геофізики АН УРСР – *див.*: Інститут геофізики АН УРСР Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР.

Філіал Інституту геофізики АН УРСР (м. Львів) – *див.*: Філіал Інституту геофізики АН УРСР (м. Львів) Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР.

Полтавська гравіметрична обсерваторія Інституту геофізики АН УРСР утворена внаслідок реорганізації Полтавської гравіметричної обсерваторії АН УРСР як самостійної юридичної установи і підпорядкування її Інституту геофізики АН УРСР на правах філіалу. На виконання постанов ЦК КПРС і РМ СРСР від 11 квітня 1963 р. Президія АН УРСР від 3 червня 1963 р. постановила реорганізувати Полтавську гравіметричну обсерваторію АН УРСР на філіал Інституту геофізики АН УРСР та затвердила новий науковий напрям: дослідження в галузі фізики земної кори, гравіметрії і руху полюсів Землі.

Постановами РМ УРСР від 28 грудня 1963 р. та Президії АН УРСР від 15 січня 1964 р. остаточно реорганізували Полтавську гравіметричну обсерваторію АН УРСР на філіал Інституту геофізики АН УРСР.

У 1964–1965 рр. обсерваторія проводила теоретичні дослідження і науково-методичні розробки з проблеми зміни широт і руху земних полюсів. У обсерваторії вивчалися припливні деформації і сучасні рухи земної кори на Кримському геодинамічному полігоні, велися візуальні спостереження покриття зірок Місяцем.

Станом на 1 листопада 1965 р. обсерваторія мала таку структуру: 1) відділ фізики земної кори і внутрішньої будови Землі; 2) відділ внутрішнього руху Землі.

Установу очолювала чл.-кор. З. М. Аксентьєва.

Див.: Полтавська гравіметрична обсерваторія АН УРСР Відділу фізико-математичних наук АН УРСР.

Інститут геології і геохімії горючих копалин АН УРСР (м. Львів) *(Інститут геології корисних копалин АН УРСР, Інститут геології горючих копалин АН УРСР)* утворений внаслідок реорганізації Інституту горючих копалин АН УРСР. На виконання постанов ЦК КПРС і РМ СРСР від 11 квітня 1963 р. Президія АН УРСР від 3 червня 1963 р. постановила реорганізувати Інститут горючих копалин АН УРСР на Інститут геології і геохімії горючих копалин АН УРСР та затвердила новий науковий напрям: розробка проблемних питань геохімії, природи метаморфізму та умов утворення промислових скупчень горючих копалин (рідких, твердих і газоподібних форм) з метою обґрунтування їх пошуків та ефективного використання.

Постановами РМ УРСР від 28 грудня 1963 р. та Президії АН УРСР від 15 січня 1964 р. остаточно реорганізували Інститут горючих копалин АН УРСР на Інститут геології і геохімії горючих копалин АН УРСР.

У 1963–1965 рр. в інституті розроблялися теоретичні проблеми нафтової геології, вивчалася стратиграфія, тектоніка, вулканізм Українських Карпат, Передкарпатського і Закарпатського прогинів, Волинсько-Подільської плити. В інституті досліджувалася геологічна будова корисних копалин західних областей України, Криму, Дніпровсько-Донецької западини та Донбасу.

Станом на 1 листопада 1965 р. установа мала таку структуру: 1) відділ геології нафти і газу; 2) відділ регіональної геології нафтогазоносних областей; 3) відділ геохімії рідкісних і розсіяних елементів; 4) відділ геохімії твердих горючих копалин; 5) відділ міграції нафти і газу; 6) відділ палеогеографії і тектоніки провінцій горючих копалин; 7) відділ хімії органічних мінералів; 8) відділ колекторів нафти і газу; 9) відділ проблем глибинних вуглеводнів; 10) відділ мінеральної хімії; 11) відділ геології вугілля; 12) група науково-технічної інформації; 13) група договірних робіт.

Друкованим органом інституту був журнал «Геологія і геохімія горючих копалин».

Інститут очолював чл.-кор. Г. Н. Доленко.

Див.: Інститут геології корисних копалин АН УРСР (м. Львів) Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР.

Див.: Інститут геології горючих копалин АН УРСР (м. Львів) Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР.

Морський гідрофізичний інститут АН УРСР (м. Севастополь, с. Кацівелі) – *див.*: Морський гідрофізичний інститут АН УРСР (м. Севастополь, с. Кацівелі) Відділу фізико-математичних наук АН УРСР.

Чорноморське відділення Морського гідрофізичного інституту АН УРСР (Кримська обл., с. Сімеїз, с. Кацівелі) – *див.*: Чорноморське відділення Морського гідрофізичного інституту АН УРСР (Кримська обл., с. Сімеїз, с. Кацівелі) Відділу фізико-математичних наук АН УРСР.

Головна астрономічна обсерваторія АН УРСР – *див.*: Головна астрономічна обсерваторія АН УРСР Відділу фізико-математичних наук АН УРСР.

Міжвідомчий геофізичний комітет – *див.*: Міжвідомчий геофізичний комітет при Президії АН УРСР.

Комітет по метеоритах АН УРСР – *див.*: Комітет по метеоритах АН УРСР Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР.

Українське відділення Всесоюзного мінералогічного товариства – *див.*: Українське відділення Всесоюзного мінералогічного товариства Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР.

Українське географічне товариство – *див.*: Українське географічне товариство Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР.

Відділ фізико-технічних проблем матеріалознавства АН УРСР (1963–1965)

Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона АН УРСР – *див.*: Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона АН УРСР Відділу технічних наук АН УРСР.

Інститут проблем матеріалознавства АН УРСР *(Інститут металокераміки і спецсплавів АН УРСР)* утворений внаслідок реорганізації Інституту металокераміки і спецсплавів АН УРСР. На виконання постанов ЦК КПРС і РМ СРСР від 11 квітня 1963 р. Президія АН УРСР від 3 червня 1963 р. постановила реорганізувати Інститут металокераміки і спецсплавів АН УРСР на Інститут проблем матеріалознавства АН УРСР та затвердила новий науковий напрям установи: теоретичні та експериментальні дослідження порошкової металургії; дослідження будови та комплексу фізичних, фізико-хімічних і механічних властивостей матеріалів.

Постановами РМ УРСР від 28 грудня 1963 р. та Президії АН УРСР від 15 січня 1964 р. остаточно реорганізували Інститут металокераміки і спецсплавів АН УРСР на Інститут проблем матеріалознавства АН УРСР та затвердили новий науковий напрям: теоретичні та експериментальні дослідження у галузі порошкової металургії, спрямовані на створення нових матеріалів з наперед заданими властивостями.

У 1963–1965 рр. проводилися дослідження з кінетики і механізму розтікання рідких металів по поверхні твердих тіл в системах з різним характером взаємодії компонентів, вивчалася дія нейтронного опромінення на структуру та фізичні властивості деяких тугоплавких сполук. Співробітниками інституту сформульовано закономірності побудови діаграм стану у досліджених рядах систем і металохімічні критерії, що визначають топологію діаграм стану, критерії стабільності, що дозволило прогнозувати фазову рівновагу у недосліджених споріднених системах.

Постановою Президії АН УРСР від 28 листопада 1964 р. в інституті створили такі структурні лабораторії: у секторі тугоплавких матеріалів – механіко-технологічну лабораторію; у секторі порошкової металургії – лабораторію контактних явищ і паяння неметалевих матеріалів.

Постановою Президії АН УРСР від 17 лютого 1965 р. створили структурну лабораторію звукових і ультразвукових методів дослідження міцності матеріалів.

На виконання постанови Президії АН УРСР від 21 травня 1965 р. створили при інституті сектор вибуху у складі: відділу фізики вибуху, лабораторії вибухових деформацій ґрунтів, лабораторії гідродинаміки, експериментального центру. Цією ж постановою визначили такі наукові завдання: загальнотеоретичні питання фізики і механіки вибуху; динаміка ґрунтів; експериментальні роботи з вивчення дії вибуху на елементи конструкцій; технологічні основи застосування вибуху в машинобудуванні; впровадження в народне господарство робіт по проходці виробок за допомогою вибуху; забезпечення досліджень установ АН УРСР у галузі вибуху матеріалами, приміщеннями, апаратурою та проведення для цих установ спеціальних лабораторних експериментів.

Постановою Президії АН УРСР від 2 червня 1965 р. постановили організувати в інституті відділ порошків для розробки теоретичних основ одержання порошків металів і сплавів та технологічних процесів їх промислового виробництва.

Постановою Президії АН УРСР від 1 липня 1965 р. реорганізували Відділення Інституту проблем матеріалознавства АН УРСР (м. Запоріжжя) на філіал дослідно-конструкторського бюро.

Постановою Президії АН УРСР від 22 липня 1965 р. для забезпечення виконання науково-дослідних робіт з вивчення корозії та захисту металів ухвалили створити у ДКБ інституту відділ корозії.

Постановою Президії АН УРСР від 25 вересня 1965 р. на базі лабораторії керметів організували структурний відділ керметів.

Станом на 1 листопада 1965 р. інститут мав таку структуру:

– Сектор матеріалів спецпризначення: 1) відділ конструкційних матеріалів спеціальних призначення; 2) відділ лабораторних і стендових досліджень; 3) лабораторія матеріалів для електронно-обчислювальної техніки і автоматики; 4) відділ фізики вибуху; 5) лабораторія гідродинаміки; 6) відділ керамічних матеріалів.

– Сектор тугоплавких матеріалів: 1) відділ металургії тугоплавких і рідкісних металів і сполук; 2) лабораторія технології тугоплавких сполук; 3) лабораторія дослідження фізичних властивостей тугоплавких сполук; 4) лабораторія матеріалів квантової електроніки; 5) механіко-технологічна лабораторія; 6) лабораторія тонкого неорганічного синтезу.

– Сектор порошкової металургії: 1) відділ теорії основних процесів отримання виробів з порошків; 2) лабораторія прокатки і пресування виробів з металічних порошків; 3) відділ конструкційних металокерамічних матеріалів; 4) відділ фізико-хімічної механіки металокерамічних матеріалів.

– Сектор фізико-хімічних і фізичних досліджень: 1) відділ фізичної хімії металокерамічних матеріалів; 2) відділ фізичних методів дослідження; 3) лабораторія контактних явищ і пайки неметалічних матеріалів; 4) аналітична лабораторія.

– Сектор міцності матеріалів і конструкцій: 1) відділ високотемпературної міцності матеріалів; 2) лабораторія дослідження термічної напруги при нестаціонарних теплових режимах; 3) лабораторія фізики коливань; 4) лабораторія динамічної міцності; 5) лабораторія звукових і ультразвукових методів дослідження міцності матеріалів.

Інститут очолював акад. І. М. Францевич.

Див.: Інститут металокераміки і спецсплавів АН УРСР Відділу технічних наук АН УРСР.

Філіал ДКБ Інституту проблем матеріалознавства АН УРСР (м. Запоріжжя) *(Відділення Інституту проблем матеріалознавства АН УРСР, Відділення Інституту металокераміки і спецсплавів АН УРСР, м. Запоріжжя*. У діловодних документах періоду 1963–1965 рр. згадується також під назвою Запорізьке відділення Інституту проблем матеріалознав-

ства та Філіал Інституту проблем матеріалознавства, м. Запоріжжя – без юридичного підтвердження про зміну назви).

У 1964–1965 рр. установа займалася проєктуванням нестандартного обладнання для підприємств, розробкою принципів механізації та автоматизації технологічних процесів виробництва матеріалів і виробів, розроблених в Інституті проблем матеріалознавства АН УРСР, а також створювала норми і стандарти питань економіки металокерамічних матеріалів і виробів.

Постановою Президії АН УРСР від 2 червня 1965 р. ухвалили з 1 липня 1965 р. реорганізувати відділення на філіал ДКБ Інституту проблем матеріалознавства АН УРСР з метою розширення обсягу робіт з впровадження.

Відділення очолював Ю. М. Семенов.

Див.: Відділення Інституту металокераміки і спецсплавів АН УРСР (м. Запоріжжя) Відділу технічних наук АН УРСР.

Інститут проблем литва АН УРСР *(Інститут ливарного виробництва АН УРСР)* утворений внаслідок реорганізації Інституту ливарного виробництва АН УРСР. На виконання постанов ЦК КПРС і РМ СРСР від 11 квітня 1963 р. Президія АН УРСР від 3 червня 1963 р. затвердила реорганізувати Інститут ливарного виробництва АН УРСР на Інститут проблем литва АН УРСР. Постановами РМ УРСР від 28 грудня 1963 р. та Президії АН УРСР від 15 січня 1964 р. остаточно реорганізували Інститут ливарного виробництва АН УРСР на Інститут проблем литва АН УРСР.

У 1964 р. проводив роботу з дослідження і удосконалення технологічних процеси лиття, вивчалися термодинамічні характеристики рідких металевих сплавів, фізико-хімічні процеси плавлення і розливання чорних металів у зливки і виливки, вплив магнітного поля на гідродинаміку процесів лиття.

Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 19 листопада 1964 р. структурну лабораторію радіоактивних досліджень.

Станом на 1 листопада 1964 р. інститут мав таку структуру: 1) відділ сталевого литва; 2) відділ металознавства і термічної обробки; 3) відділ чавунного литва; 4) відділ формувальних матеріалів; 5) лабораторія радіоактивних досліджень литва; 6) відділ автоматизації; 7) відділ кам’яного литва; 8) група техніко-економічного дослідження.

На виконання постанови Президії АН УРСР від 23 січня 1965 р. реорганізували Інститут проблем литва АН УРСР на Інститут проблем лиття АН УРСР.

Установу очолював к. т. н. М. В. Фіксен.

Див.: Інститут ливарного виробництва АН УРСР Відділу технічних наук АН УРСР.

Див.: Інститут проблем лиття АН УРСР Відділу фізико-технічних проблем матеріалознавства АН УРСР.

Інститут проблем лиття АН УРСР *(Інститут проблем литва АН УРСР, Інститут ливарного виробництва АН УРСР)*. Головним науковим напрямом Інституту проблем литва АН УРСР були дослідження процесів, пов'язаних з одержанням виробів з розплавів металів і неметалів (лиття), а не вивчення готових литих виробів (литва). Постановою Президії АН УРСР від 23 січня 1965 р. Інститут проблем литва АН УРСР реорганізували на Інститут проблем лиття АН УРСР.

У 1965 р. інститут проводив дослідження фізичних та фізико-хімічних процесів в рідких металевих сплавах, вивчався механізм і кінетика затвердіння сплавів, створювалися теоретичні основи процесів кристалізації сплавів.

Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 11 березня 1965 р. в інституті створили структурну лабораторію електромеханічних пристроїв систем автоматизації.

Постановою Президії АН УРСР від 23 грудня 1965 р. в інституті створили відділи кристалізації металів і сплавів; технології лиття; фізико-хімії рідких металевих сплавів. Цією ж постановою перейменували: відділ процесів плавлення сплавів і формування зливків на відділ лиття сталі; відділ гідродинаміки і формоутворення сталевого литва – на відділ магнітної гідродинаміки.

Станом на 1 листопада 1965 р. установа мала таку структуру: 1) відділ процесів плавлення і формування злитків; 2) відділ модифікування литих сплавів; 3) відділ легування структурних перетворень; 4) відділ фізико-хімії формувальних матеріалів; 5) відділ гідродинаміки і формоутворення сталевого лиття; 6) відділ нових методів лиття; 7) відділ автоматизації процесів лиття; 8) лабораторія кристалізації і формоутворення виробів з окисних розплавів; 9) лабораторія кристалізації металів і сплавів (неструктурна); 10) лабораторія радіоактивних досліджень; 11) хімічна лабораторія; 12) група техніко-економічних досліджень.

З 1965 р. почав видаватися друкований орган інституту – журнал «Проблеми лиття».

До вересня 1965 р. інститут очолював к. т. н. М. В. Фіксен, з 21 вересня 1965 р. – д. т. н. В. О. Єфімов.

Див.: Інститут ливарного виробництва АН УРСР Відділу технічних наук АН УРСР.

Див.: Інститут проблем литва АН УРСР Відділу фізико-технічних проблем матеріалознавства АН УРСР.

Фізико-механічний інститут АН УРСР (м. Львів) *(Інститут машинознавства і автоматики АН УРСР, м. Львів)* утворений внаслідок реорганізації Інституту машинознавства і автоматики АН УРСР. На виконання постанов ЦК КПРС і РМ СРСР від 11 квітня 1963 р. Президія АН УРСР від 3 червня 1963 р. постановила реорганізувати Інститут машинознавства і автоматики АН УРСР на Фізико-механічний інститут АН УРСР та затвердила новий науковий напрям: теоретичні та експериментальні дослідження фізико-механічних властивостей матеріалів в умовах їх експлуатації; розробка наукових основ міцності реальних твердих тіл з урахуванням дефектів структури і фізико-хімічних факторів; дослідження і розробка нових методів і засобів відбору і передачі інформації, створення нових приладів для вимірювання різних фізичних параметрів.

Постановами РМ УРСР від 28 грудня 1963 р. та Президії АН УРСР від 15 січня 1964 р. остаточно реорганізували Інститут машинознавства і автоматики АН УРСР на Фізико-механічний інституту АН УРСР.

У 1963–1965 рр. вивчав різні аспекти взаємодії робочого середовища з деформованим металом, досліджувалася міцність зразків металу з тріщинамив поверхнево-активному та інертному середовищах, методи визначення статичної, циклічної та корозійної тріщиностійкості матеріалів з урахуванням дії середовищ, формування концепції фізико-хімічної ситуації в системі «деформований матеріал – середовище»; також вивчався кібернетичний профіль обробки, кодування і передачі інформації. В інституті проводилася робота з ракетно-космічної тематики, в тому числі розроблялися міжконтинентальні балістичні ракети.

Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 21 січня 1964 р. затвердили такі наукові напрями інституту: фізико-хімічна механіка матеріалів: вплив дифузійних процесів і хімічних реакцій на деформації твердих тіл, вивчення впливу технологічних факторів, аналітичне і експериментальне дослідження розвитку дефектів; у галузі фізикометрії: дослідження і розробка методів відбору і передачі інформації у вимірювальній техніці.

Постановою Президії АН УРСР від 3 червня 1965 р. ухвалили створити у складі інституту структурну лабораторію мікромодульної вимірної електроніки та поклали на неї завдання з розробки методів аналізу мікромодульних схем, створення на базі мікромодульної техніки систем обробки

технологічної інформації для автоматизованого введення її у електронно-обчислювальні машини.

Постановою Президії АН УРСР від 22 липня 1965 р. організували в інституті на базі неструктурної лабораторії структурну лабораторію корозії та захисту металів.

Станом на 1 листопада 1965 р. інститут мав таку структуру: 1) відділ фізико-хімічної механіки матеріалів; 2) відділ фізичних основ міцності; 3) відділ теорії деформації і руйнування твердих тіл; 4) відділ термомеханічних методів зміцнення металів; 5) відділ експериментальних методів дослідження матеріалів на мікрозразках; 6) відділ дослідження властивостей матеріалів у рідких розплавах; 7) відділ з дослідження властивостей опромінених матеріалів; 8) відділ водневої крихкості; 9) відділ відбору інформації; 10) відділ теорії електричних ланцюгів; 11) відділ дистанційного контролю; 12) відділ систем передачі інформації; 13) відділ акустики; 14) відділ електромагнітних методів вимірювань.

З 1965 р. започатковано друкований орган інституту – журнал «Фізико-хімічна механіка матеріалів».

Інститут очолював чл.-кор. Г. В. Карпенко.

Див.: Інститут машинознавства іавтоматики АН УРСР (м. Львів) Відділу технічних наук АН УРСР.

СЕКЦІЯ ХІМІКО-ТЕХНОЛОГІЧНИХ І БІОЛОГІЧНИХ НАУК ПРЕЗИДІЇ АН УРСР (1963–1965)

Відділ хімії і хімічної технології АН УРСР (1963–1965)

Інститут органічної хімії АН УРСР *– див.*: Інститут органічної хімії АН УРСР Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР.

Інститут газу АН УРСР *(Інститут використання газу в комунальному господарстві та промисловості АН УРСР)* утворений внаслідок реорганізації Інституту використання газу в комунальному господарстві та промисловості АН УРСР. На виконання постанов ЦК КПРС і РМ СРСР від 11 квітня 1963 р. Президія АН УРСР від 3 червня 1963 р. постановила реорганізувати Інститут використання газу в комунальному господарстві та промисловості АН УРСР на Інститут газу АН УРСР та затвердила новий науковий напрям: дослідження і розробка нових методів комплексного і раціонального використання горючих газів в народному господарстві; розробка і дослідження нових методів переробки вуглеводних газів до водню,

етилену і пропилену; нові методи одержання вуглеводнів високого ступеню чистоти.

Постановами РМ УРСР від 28 грудня 1963 р. та Президії АН УРСР від 15 січня 1964 р. остаточно реорганізували Інститут використання газу в комунальному господарстві та промисловості АН УРСР на Інститут газу АН УРСР та затвердили його основний науковий напрям: дослідження властивостей вуглеводневих газів; спалювання газу, автоматичне регулювання і керування газовими системами; розробка нових методів використання газу в промисловості, вивчення масообміну і теплообміну у високотемпературних пристроях.

У 1963–1965 рр. робота інституту зосереджувалася на вивченні таких проблем: «Теорія газу, моделювання вогневих газових процесів»; «Дослідження термодинамічних і теплофізичних властивостей індивідуальних вуглеців та їх сумішей»; «Теорія високотемпературних газових плавильних агрегатів»; «Розробка нових газових автоматизованих теплових процесів у різних галузях промисловості»; «Розробка методів використання газового палива в установках прямого перетворення теплової і хімічної енергії газу на електричну». Співробітниками інституту проводилися дослідження з пошуку нових методів комплексного використання газу, розроблялася теорія високотемпературних газових процесів, фізико-хімічні процеси переробки і розподілу вуглеводневих газів.

Постановою Президії АН УРСР від 30 березня 1962 р. організували на базі неструктурної лабораторії піролізу вуглеводневих газів відділ піролізних процесів і визначили його основні напрями роботи: розробка кінетики піролізу вуглеводнів; розробка і дослідження нових технологічних процесів піролізу насичених вуглеводів до нижчих олефінів; розробка і дослідження теплотехнічної апаратури для піролізу вуглеводнів. Цією ж постановою в інституті організовано відділ хімічної технології газу із такими напрямами роботи: розробка і дослідження нових технологічних процесів хімічної переробки газу; розробка і дослідження технологічної апаратури для хімічної переробки газу; відділ хімічної технології газу.

Відповідно до постанови ЦК КПУ та РМ УРСР від 28 травня 1963 р. і постанови Президії АН УРСР від 17 жовтня 1963 р. затвердили структуру і наукові напрями роботи Інституту газу АН УРСР у складі 8 відділів: 1) відділ газових промислових печей – винайдення нових методів використання газу в машинобудівній та хімічній промисловості; 2) відділ проблем промислової теплотехніки – теорія масо- і теплообміну у високотемпературних газових установках; 3) відділ окислювально-відновних газових процесів – розробка і дослідження нових процесів, пов’язаних з використа-

нням газу в металургії; 4) відділ розділення і очистки газових сумішей – дослідження термодинамічних властивостей вуглеводневих газів та процесів одержання вуглеводневих газів високої чистоти; 5) відділ піролізних процесів – розробка і дослідження нових технологічних процесів піролізу вуглеводнів до нижчих олефінів; 6) відділ каталітичних процесів – дослідження кінетики реакцій хімічної переробки природних газів; 7) відділ автоматизації технологічних процесів – автоматичне регулювання та керування технологічними процесами в газовій, хімічній і металургійній промисловостях; 8) відділ використання газу в енергетиці – розробка і дослідження високотемпературних газових камер для прямого перетворення теплової енергії в електричну.

Станом на 1 листопада 1965 р. інститут мав таку структуру: 1) відділ газових промислових печей; 2) відділ проблем промислової теплотехніки; 3) відділ розділення і очищення газових сумішей; 4) відділ автоматизації технологічних процесів; 5) відділ піролізних процесів; 6) відділ використання газу в енергетиці; 7) відділ каталітичних процесів; 8) відділ окислювально-відновлювальних процесів; 9) група технічної інформації; 10) аналітична лабораторія.

Інститут очолював чл.-кор. В. Ф. Копитов.

Див.: Інститут використання газу в комунальному господарстві та промисловості АН УРСР Відділу технічних наук АН УРСР.

Інститут фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського АН УРСР – *див.*: Інститут фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського АН УРСР Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР.

Інститут загальної та неорганічної хімії АН УРСР – *див.*: Інститут загальної та неорганічної хімії АН УРСР Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР.

Лабораторія Інституту загальної та неорганічної хімії АН УРСР (м. Одеса) – *див.*: Лабораторія Інституту загальної та неорганічної хімії АН УРСР (м. Одеса) Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР.

Інститут хімії високомолекулярних сполук АН УРСР *(Інститут хімії полімерів і мономерів АН УРСР)* утворений внаслідок реорганізації Інституту хімії полімерів і мономерів АН УРСР. На виконання постанов ЦК КПРС і РМ СРСР від 11 квітня 1963 р. Президія АН УРСР від 3 червня 1963 р. постановила реорганізувати Інститут хімії полімерів і мономе-

рів АН УРСР на Інститут хімії високомолекулярних сполук АН УРСР та затвердила установі новий науковий напрям досліджень: фізика і фізико-хімія полімерів; розробка основ переробки полімерних матеріалів; синтез і модифікування полімерів з високою теплостійкістю; розробка методів одержання мономерів високого ступеню частоти.

На виконання постанов Президії АН УРСР від 28 грудня 1963 р. та від 15 січня 1964 р. реорганізували Інститут хімії полімерів і мономерів АН УРСР на Інститут хімії високомолекулярних сполук АН УРСР та затвердили новий науковий напрям: вивчення фізичних і фізико-хімічних властивостей полімерів, розробка основ переробки полімерних матеріалів; синтез і модифікація полімерів з високою теплостійкістю, напівпровідниковими властивостями, термостійких волокон і іонообмінних смол; розробка методів одержання мономерів високого ступеня чистоти.

У 1964–1965 рр. інститут займався вивченням термічних властивостей різних зразків капрону і капраміну; розроблено метод введення політетрафторетилену у пористі метали, визначено оптимальні технологічні параметри процесу; метод фотохімічного зшивання поліетилену і прищеплення на поліетиленові плівки вінілових мономерів, що підвищує теплостійкість, гідрофільність та атомосферостійкість плівок.

Постановою Президії АН УРСР від 1 грудня 1964 р. залишили в структурі інституту сектор мономерів у складі трьох структурних лабораторій як самостійний підрозділ з подальшим розвитком його в нафтохімічному напрямі.

На виконання постанови Президії АН УРСР від 20 березня 1965 р. перейменували сектор хімії мономерів на сектор нафтохімії.

Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 20 березня 1965 р. створили на базі сектора хімії мономерів Сектор нафтохімії Інституту хімії високомолекулярних сполук АН УРСР.

Постановою Президії АН УРСР від 13 квітня 1965 р. постановили вважати сектор нафтохімії не у структурі інституту, а як Сектор при цьому інституті. Цією ж постановою поклали на Відділ хімії і хімічної технології АН УРСР розгляд і затвердження планів та звітів про наукову роботу сектора.

Постановою Президії АН УРСР від 4 травня 1965 р. постановили вважати за доцільне профілювати установу на фізико-хімію та хімію поліуретанів, споріднених їм сполук і визначили основною метою досліджень розробку наукових основ одержання з поліуретанів полімерних матеріалів. Цією ж постановою ліквідували лабораторії іонного обміну, полімерів з електрофізичними властивостями і моделювання процесів переробки; змінили назву лабораторії термостійких полімерів на лабораторію синтезу

полімерів. Створили у складі інституту нові лабораторії: еластомерів, кінетики і механізму реакцій полімеризації, тримірних полімерів, олігомерних сполук. Затвердили їх завдання та нову структуру установи у складі 9 лабораторій: синтезу полімерів, фізико-хімії полімерів, фізики полімерів, кінетики і механізму реакції полімеризації, еластомерів, тривимірних полімерів, модифікації полімерів, олігомерних сполук, технології мономерів і полімерів, дослідні установки синтезу і переробки полімерів.

Станом на 1 листопада 1965 р. інститут мав таку структуру: 1) лабораторія синтезу полімерів; 2) лабораторія фізико-хімії полімерів; 3) лабораторія фізики полімерів; 4) лабораторія кінетики і механізму реакції полімеризації; 5) лабораторія еластомерних полімерів; 6) лабораторія тривимірних полімерів; 7) лабораторія модифікації полімерів; 8) лабораторія олігомерних сполук; 9) лабораторія технології мономерів і полімерів; 10) аналітична група; 11) група механічних випробувань; сектор нафтохімії: а) лабораторія кисневих похідних; б) лабораторія каталітичного синтезу; в) лабораторія хімії вуглеводнів.

До березня 1965 р. директором інституту був чл.-кор. К. А. Корнєв, з 13 березня 1965 р. – акад. Ю. С. Ліпатов.

Див.: Інститут хімії полімерів і мономерів АН УРСР Відділу хімічних і геологічних наук АН УРСР.

Сектор нафтохімії Інституту хімії високомолекулярних сполук АН УРСР створений постановою Президії АН УРСР від 20 березня 1965 р. на базі структурної одиниці інституту – сектора хімії мономерів. Проводив дослідження в галузі хімії нафти і нафтохімічних процесів, а також з цеолітної тематики.

Президія АН УРСР 13 квітня 1965 р. постановила вважати сектор нафтохімії не у структурі Інституту високомолекулярних сполук АН УРСР, а при цьому інституті.

Керівником сектора був акад. В. С. Гутиря.

Відділ біохімії, біофізики і фізіології АН УРСР (1963–1965)

Інститут біохімії АН УРСР – *див.*: Інститут біохімії АН УРСР Відділу біологічних наук АН УРСР.

Інститут фізіології ім. О. О. Богомольця АН УРСР – *див.*: Інститут фізіології ім. О. О. Богомольця АН УРСР Відділу біологічних наук АН УРСР.

Інститут мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного АН УРСР *(Інститут мікробіології ім. Д. К. Заболотного АН УРСР)* утворений внаслідок реорганізації Інституту мікробіології ім. Д. К. Заболотного АН УРСР. На виконання постанов ЦК КПРС і РМ СРСР від 11 квітня 1963 р. Президія АН УРСР від 3 червня 1963 р. постановила реорганізувати Інституту мікробіології ім. Д. К. Заболотного АН УРСР на Інститут мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного АН УРСР та затвердила новий науковий напрям: вивчення закономірностей спадковості та мінливості мікроорганізмів; біосинтез фізіологічно активних речовин; селекція високопродуктивних рас мікроорганізмів; біологічна фіксація азоту; вивчення структури, хімічних властивостей, репродукції та генетики вірусів; взаємовідношення вірусів з клітиною; наукове обґрунтування засобів боротьби з вірусними інфекціями; хімічний синтез та аналіз біологічно активних похідних вуглеводів, пептидів та нуклеотидів.

Постановами РМ УРСР від 28 грудня 1963 р. та Президії АН УРСР від 15 січня 1964 р. остаточно реорганізували Інститут мікробіології ім. Д. К. Заболотного АН УРСР на Інститут мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного АН УРСР та затвердили основний науковий напрям: вивчення закономірностей спадковості і мінливості мікроорганізів; біосинтез фізіологічно активних речовин; селекція високопродуктивних рас мікроорганізмів; дослідження з біологічної фіксації азоту; вивчення структури хімічних властивостей, репродукції генетики вірусів; наукове обґрунтування засобів боротьби з вірусними інфекціями, хімічний синтез і аналіз біологічно активних похідних вуглеводів, пептидів і нуклеотидів.

У 1963–1965 рр. займався вивченням вірусів рослин, тварин і мікроорганізмів, структури, фізико-хімічних та антигенних властивостей вірусів-збудників хвороб сільськогосподарських тварин України. Співпробітниками інституту досліджувалися літо- та гетеротрофні бактерії та мікроміценти як фактори біокорозії підземних металевих і бетонних споруд.

Відповідно до постанови Президії АН УРСР від 17 жовтня 1963 р. затверджено структуру інституту у складі 14 відділів: 1) генетики мікроорганізмів; 2) експериментальної мікології; 3) радіаційної мікробіології; 4) фітопатогенних мікроорганізмів; 5) загальної і ґрунтової мікробіології, антибіотиків; 6) фізіології грибів; 7) біохімії мікроорганізмів; 8) фізіології промислових мікроорганізмів; 9) сектор вірусології: 10) відділ вірусів рослин; 11) вірусів тварин; 12) хімії вуглеводнів; 13) нуклеїнових кислот вірусів; 14) хімії білків вірусів; 15) біофізики вірусів.

Постановою Президії АН УРСР від 19 червня 1964 р. на виконання постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 15 травня 1964 р. «Про розвиток науково-дослідних робіт і організацію дослідно-промислового виробництва білково-вітамінних концентратів з вуглеводнів нафти» постановили створити у складі інституту сектор технічної мікробіології і затвердили його структуру: відділ фізіології промислових мікроорганізмів; відділ хімії сировини і процесів біосинтезу з групою хімії сировини та групою біохімії; відділ технології біосинтезу і конструкторського оформлення з підгрупами: технологічною, конструкторською та групою зі створення і обслуговування експериментальних установок.

На кінець 1965 р. інститут мав таку структуру: 1) відділ антибіотиків; 2) відділ загальної і ґрунтової мікробіології; 3) відділ фітопатогенних бактерій; 4) відділ біохімії мікроорганізмів; 5) відділ фізіології грибів; 6) відділ експериментальної мікології; 7) відділ фізіології промислових мікроорганізмів; 8) відділ хімії сировини і процесів біосинтезу; 9) відділ технології біосинтезу; 10) відділ генетики мікроорганізмів; 11) відділ радіаційної мікробіології; 12) відділ вірусів рослин; 13) відділ вірусів тварин; 14) відділ біофізики вірусів; 15) відділ хімії білків вірусів; 16) відділ інформації; 17) відділ хімії вуглеводів і нуклеїнових кислот.

Друкованим органом інституту був «Мікробіологічний журнал».

З 25 грудня 1962 р. інститут очолював д. с.-г. н. С. М. Московець.

Див.: Інститут мікробіології ім. Д. К. Заболотного АН УРСР Відділу біологічних наук АН УРСР.

Український науково-дослідний інститут фізіології рослин АН УРСР – *див.*: Український науково-дослідний інститут фізіології рослин АН УРСР Відділу біологічних наук АН УРСР.

Українське біохімічне товариство при АН УРСР – *див.*: Українське біохімічне товариство при АН УРСР у Відділі біологічних наук АН УРСР.

Українське фізіологічне товариство при АН УРСР – *див.*: Українське фізіологічне товариство при АН УРСР у Відділі біологічних наук АН УРСР.

Українське мікробіологічне товариство при АН УРСР – *див.*: Українське мікробіологічне товариство при АН УРСР у Відділі біологічних наук АН УРСР.

Відділ загальної біології АН УРСР (1963–1965)

Інститут ботаніки АН УРСР – *див.*: Інститут ботаніки АН УРСР Відділу біологічних наук АН УРСР.

Український державний степовий заповідник АН УРСР – *див.*: Український державний степовий заповідник АН УРСР Відділу біологічних наук АН УРСР.

Інститут зоології АН УРСР – *див.*: Інститут зоології АН УРСР Відділу біологічних наук АН УРСР.

Центральна лабораторія науково-прикладної фотографії АН УРСР – *див.*: Центральна лабораторія науково-прикладної фотографії АН УРСР Відділу біологічних наук АН УРСР.

Чорноморський державний заповідник АН УРСР (Херсонська обл., м. Гола Пристань) УРСР – *див.*: Чорноморський державний заповідник АН УРСР (Херсонська обл., м. Гола Пристань) Відділу біологічних наук АН УРСР.

Інститут гідробіології АН УРСР – *див.*: Інститут гідробіології АН УРСР Відділу біологічних наук АН УРСР.

Херсонська гідробіологічна станція Інституту гідробіології АН УРСР – *див.*: Херсонська гідробіологічна станція Інституту гідробіології АН УРСР Відділу біологічних наук АН УРСР.

Бучацька гідробіологічна база Інституту гідробіології АН УРСР (Черкаська обл., Канівський р-н., с. Бучак) – *див.*: Бучацька гідробіологічна база Інституту гідробіології АН УРСР (Черкаська обл., Канівський р-н., с. Бучак) Відділу біологічних наук АН УРСР.

Вилківська гідробіологічна база Інституту гідробіології АН УРСР (Одеська обл., Кілійський р-н., м. Вилкове) – *див.*: Вилківська гідробіологічна база Інституту гідробіології АН УРСР (Одеська обл., Кілійський р-н., м. Вилкове) Відділу біологічних наук АН УРСР.

Експериментальна ставкова база «Олександрія» Інституту гідробіології АН УРСР (м. Біла Церква) – *див.*: Експериментальна ставкова база «Олександрія» Інституту гідробіології АН УРСР (м. Біла Церква) Відділу біологічних наук АН УРСР.

Інститут біології південних морів ім. О. О. Ковалевського АН УРСР (м. Севастополь) створений постановою Президії АН УРСР від 25 липня 1963 р. на виконання постанови Президії РМ УРСР від 11 липня 1963 р. з метою концентрації зусиль у вивченні океанів і морів та використання їх природних ресурсів. Інститут було організовано на базі Севастопольської біологічної станції з центром у м. Севастополь з Карадазьким та Одеським відділеннями. Основними завданнями інституту були вивчення розподілу і кількісного розвитку живих організмів у південних морях і океанах, закономірностей біологічної продуктивності, пов'язаних із освоєнням, розвитком та охороною промислових ресурсів морів і океанів; дослідження біохімії, фізіології та екології морських організмів, фотосинтезу морських рослин, радіобіології моря, біоніки та розробка питань обростання покриттів і розробка заходів боротьби з ними.

У 1963–1965 рр. установа досліджувала механізми адаптації, трансформації і еволюції морських систем в умовах кліматичних змін і антропогенного впливу, здійснювала пошук вирішення гідробіологічних і біотехнічних проблем інтегрованого управління прибережними зонами з метою раціонального використання природних ресурсів, розробляла методи і технології оперативного контролю екологічного стану біоти і біологічного різноманіття Чорноморсько-Азовського басейну, розпочала дослідження з біохімії моря, вивчення ролі розчинених у воді органічних речовин у взаємодії морських організмів. На допомогу промисловості установа тривалий час здійснювала дослідну перевірку біологічної активності нових препаратів і композицій необростаючих фарбових покриттів.

У підпорядкуванні установи перебували науково-дослідні судна «Академік О. Ковалевський» та «Миклухо-Маклай», на яких здійснювались експедиції для встановлення закономірності розподілу сірководню в Чорному морі, розробки карти донних біоценозів та біомаси бентосу Чорноморського узбережжя Північного Кавказу як основи для розведення промислових риб. Також інститут досліджував біологічні екосистеми Середземного і Червоного морів, Індійського та Атлантичного океанівдля розширення можливостей добування й використання морських сировинних ресурсів. У 1964 р. вчені інституту взяли участь в експедиційних дослі-

дженнях XV рейсу науково-дослідного судна «Михайло Ломоносов» відповідно до міжнародної угоди «ЕКВАЛАНТ-Ш» у західній частині тропічної Атлантики. У 1965 р. відбулася комплексна експедиція інституту та інших радянських установ до о. Куба, Мексиканської затоки та Карибського моря.

Станом на 1 листопада 1965 р. інститут мав таку структуру: 1) відділ гідрології і гідрохімії; 2) відділ планктону; 3) відділ бентосу; 4) відділ обростання; 5) відділ фізіології; 6) відділ радіобіології; 7) відділ біохімії; 8) Одеське відділення; 9) Карадазьке відділення.

Директором установи у 1963–1965 рр. був чл.-кор. В. О. Водяницький.

Одеське відділення Інституту біології південних морів ім. О. О. Ковалевського АН УРСР *(Одеська біологічна станція Інституту гідробіології АН УРСР)* було утворене на виконання постанови Президії АН УРСР від 25 липня 1963 р. на базі Одеської біологічної станції Інституту гідробіології АН УРСР. Установа продовжила розвивати і поглиблювати комплексні біологічні дослідження біології шельфу, лиманів і пригирлових ділянок Чорного моря, біохімії і біофізики елементів морської флори і фауни, збирати показники їх продуктивності для вивчення екологічних питань охорони природних ресурсів морів та наслідків господарської діяльності людини.

Здійснювались комплексні експедиції по Чорному морю на науково-дослідному судні «Миклухо-Маклай», зокрема для сприяння роботі рибопромислових організацій розроблявся атлас гідрологічних характеристик північно-західної частини Чорного моря. Також відділення брало участь у комплексних науково-промислових експедиціях в Атлантичний та в Індійський океани для дослідження біоекології морів і океанів та шляхів використання їх ресурсів. Підтримувались наукові зв'язки з вченими Університету Глазго (Великобританія), установ м. Гамбург (ФРН), проходили наукову практику студенти закордонних установ.

Станом на 1 грудня 1965 р. у відділенні працювали відділи: 1) біохімії; 2) екологічної біогеографії [1].

Установу очолював у 1963–1965 рр. д. б. н. К. О. Виноградов.

Див.: Одеська біологічна станція Інституту гідробіології АН УРСР Відділу біологічних наук АН УРСР.

---

[1] Інформацію подано за Звітом Інституту біології південних морів ім. О. О. Ковалевського АН УРСР за 1965 р. *Див.*: Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. Відділення наук НАН України. Спр. 819. Арк. 109.

Карадазьке відділення Інституту біології південних морів ім. О. О. Ковалевського АН УРСР *(Карадазька біологічна станція АН УРСР) (Кримська обл., Алуштинський р-н., с. Куротне)* було утворене на виконання постанови Президії АН УРСР від 25 липня 1963 р. на базі Карадазької біологічної станції АН УРСР. Відділенням проводились дослідження експериментально-біологічної і екологічної тематики, а також методів підводних досліджень. За проблемою «Фотосинтез» відділенням вивчались процеси фотосинтезу у водних рослин і впливу зовнішніх умов та будови рослин на інтенсивність і продуктивність фотосинтезу, за проблемою «Фізіологія тварин і людини» – фізіологічні механізми, що визначають продуктивність водойм на гетеротрофних рівнях [1]. Також вивчалися особливості поведінки чорноморських риб у зв'язку з їх харчуванням, утворення харчових рухових умовних рефлексів та диференціювання гальмування у риб, різних за своєю екологією.

Проводилась підготовка до проведення регулярних спостережень за програмою Спокійного Сонця, оскільки це відділення було визначено одним із опорних пунктів таких спостережень. Продовжував діяти природничий музей. Для розвитку станції виділялись кошти на капітальний ремонт будинку експериментального акваріуму біля гори Карадаг.

На клопотання Президії АН УРСР до РМ УРСР від 25 грудня 1961 р. про необхідність забезпечення заповідного режиму в районі гори Карадаг розпорядженням РМ УРСР від 7 серпня 1963 р. № 1180-р «Про внесення змін до списку ботанічних садів, що мають республіканське значення і охороняються державою» територію Карадагу 1763 *га,* як район вулканічних вивержень юрського періоду з рідкісними і ендемічними рослинами і багатим тваринним світом, і прилеглих акваторій було внесено у список пам'яток природи республіканського значення, що беруться під охорону держави. Станом на 1 грудня 1965 р. у відділенні працював відділ експериментальної гідробіології [2].

Директором відділення у період 25 липня – 24 вересня 1963 р. був к. т. н. В. Д. Гордєєв, з 24 вересня 1963 р. – к. б. н. Д. В. Гірник.

Див.: Карадазька біологічна станція АН УРСР Відділу біологічних наук АН УРСР.

---

[1] Інформацію подано за Звітом Інституту біології південних морів ім. О. О. Ковалевського АН УРСР за 1965 р. *Див.*: Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. Відділення наук. Спр. 819. Арк. 115.

[2] Там само. Арк. 109.

Центральний республіканський ботанічний сад АН УРСР – *див.*: Центральний республіканський ботанічний сад АН УРСР Відділу біологічних наук АН УРСР.

Науково-експериментальна виробнича база «Нові культури» при ЦРБС АН УРСР – *див.*: Науково-експериментальна виробнича база «Нові культури» при ЦРБС АН УРСР Відділу біологічних наук АН УРСР.

Дендропарк «Олександрія» АН УРСР – *див.*: Дендропарк «Олександрія» АН УРСР Відділу біологічних наук АН УРСР.

Дендропарк «Софіївка» АН УРСР – *див.*: Дендропарк «Софіївка» АН УРСР Відділу біологічних наук АН УРСР.

Дендропарк «Тростянець» АН УРСР – *див.*: Дендропарк «Тростянець» АН УРСР Відділу біологічних наук АН УРСР.

Дендробаза «Устимівка» АН УРСР – *див.*: Дендробаза «Устимівка» АН УРСР Відділу біологічних наук АН УРСР.

Донецький ботанічний сад АН УРСР був створений постановами ЦК КПУ і РМ УРСР від 28 липня 1964 р. № 815 та Президії АН УРСР від 8 липня 1965 р. на правах науково-дослідної установи у складі Відділу загальної біології АН УРСР. На ботанічний сад були покладені завдання проведення досліджень у галузі: інтродукції і акліматизації нових цінних рослин для озеленення міст, територій промислових підприємств і для збагачення корисної флори степових областей УРСР та Донбасу; вивчення корисної флори тропіків та субтропіків з метою її раціонального використання, а також розробка наукових основ цілорічного вирощування цінних в господарському відношенні і декоративних квіткових рослин; розробка теоретичних основ та методів прискореного розмноження нових перспективних акліматизованих рослин; вивчення біології акліматизованих рослин в умовах посушливого степу, промислових густозаселених районів, високої запиленості та загазованості повітря; розробка наукових основ ґрунтового живлення акліматизованих рослин в умовах переміщених ґрунтів, непридатних земель, високої сухості ґрунту та повітря, несприятливих для життя рослин умов загазованості; розробка методів та способів захисту рослин від шкідників, хвороб і різних абіотичних факторів в умовах посушливого степу; експериментальні дослідження

у галузі екології акліматизованих в умовах Донбасу рослин; охорона і раціональне використання дикоростучої корисної флори Донбасу і суміжних областей.

У 1965 р. сад перебував на стадії становлення як науково-дослідна установа. Основна робота була спрямована на отримання насіннєвого матеріалу деревних, чагарникових, напівчагарникових і трав'янистих рослин, здійснювались експедиції для збору насіннєвого фонду та ознайомлення з результатами інтродукції і акліматизації рослин. Налагоджувалися наукові зв'язки з ботанічними садами, дендропарками та арборетумами СРСР, а також з виробничими підприємствами та науково-дослідними установами Донбасу.

У 1965 р. до структури саду входили: 1) відділ мобілізації флори; 2) відділ дендрології і декоративного садівництва; 3) відділ рослин закритого ґрунту; 4) відділ акліматизації і розмноження цінних рослин; 5) відділ експериментальної екології і фітомеліорації; 6) відділ агрохімії і фізіології рослин.

Ботанічний сад очолював к. с.-г. н. М. Л. Рева.

Українське ботанічне товариство при АН УРСР – *див.*: Українське ботанічне товариство при АН УРСР у Відділі біологічних наук АН УРСР.

Українське республіканське наукове товариство паразитологів при АН УРСР – *див.*: Українське республіканське наукове товариство паразитологів при АН УРСР у Відділі біологічних наук АН УРСР.

Українське ентомологічне товариство при АН УРСР – *див.*: Українське ентомологічне товариство у Відділі біологічних наук АН УРСР.

Українське відділення Всесоюзного гідробіологічного товариства – *див.*: Українське відділення Всесоюзного гідробіологічного товариства у Відділі біологічних наук АН УРСР.

Українське товариство охорони природи та сприяння розвитку природних багатств при АН УРСР – *див.:* Українське товариство охорони природи та сприяння розвитку природних багатств при АН УРСР у Відділі біологічних наук АН УРСР.

Комісія по охороні природи АН УРСР – *див.*: Комісія по охороні природи АН УРСР у Відділі біологічних наук АН УРСР.

СЕКЦІЯ СУСПІЛЬНИХ НАУК ПРЕЗИДІЇ АН УРСР (1963–1965)

Відділ економіки, історії, філософії і права АН УРСР (1963–1965)

Інститут філософії АН УРСР – *див.*: Інститут філософії АН УРСР Відділу суспільних наук АН УРСР.

Інститут економіки АН УРСР – *див.*: Інститут економіки АН УРСР Відділу суспільних наук АН УРСР.

Харківське відділення економіко-промислових досліджень Інституту економіки АН УРСР *(Філіал відділу економіки проблем промисловості Інституту економіки АН УРСР у м. Харків, Філіал відділу проблем економіки промисловості Інституту економіки АН УРСР у м. Харків, Сектор відділу проблем економіки промисловості Інституту економіки АН УРСР у м. Харків)* було створене постановою Президії АН УРСР від 21 вересня 1965 р. на базі Філіалу відділу економіки проблем промисловості Інституту економіки АН УРСР у м. Харків. До його основних завдань належала розробка та впровадження проблемно-теоретичних та практичних питань економіки і організації підприємств та відповідних галузей промисловості із застосуванням економіко-математичних методів. Станом на кінець 1965 р. відділення перебувало на стадії організації, виконувало окремі наукові дослідження на запит відомств, організацій та підприємств на госпдоговірних засадах.

Керівником відділення був к. е. н. П. С. Мірошников.

Див.: Філіал відділу проблем економіки промисловості Інституту економіки АН УРСР у м. Харків Відділу суспільних наук АН УРСР.

Філіал відділу економіки проблем промисловості Інституту економіки АН УРСР у м. Дніпропетровськ – *див.*: Філіал відділу проблем економіки промисловості Інституту економіки АН УРСР у м. Дніпропетровськ Відділу суспільних наук АН УРСР.

Львівське відділення Інституту економіки АН УРСР було організоване постановою Президії АН УРСР від 27 січня 1964 р. на клопотання Львівського раднаргоспу з метою посилення наукових досліджень у галузі організації виробництва, праці та впровадження їх результатів у практику

роботи промисловості. Відділенням розроблялись питання вдосконалення планування і матеріального стимулювання на підприємствах різних галузей промисловості, здійснювався аналіз використання виробничих потужностей нових та реконструйованих підприємств, планування і регулювання заробітної плати на машинобудівних підприємствах, розробки методів мережевого планування, проєктування і організація роботи комплексної автоматизованої системи планування, оперативного керування і обробки даних легкої, харчової та деревообробної промисловості Львівського раднаргоспу. Проводився економічний експеримент зі вдосконалення планування і підвищення матеріальної зацікавленості у результатах праці на виробничих підприємствах.

Структура відділення була затверджена постановою Президії АН УРСР від 27 січня 1964 р. у такому складі: 1) відділ наукової організації виробництва; 2) відділ науково організації праці; 3) відділ наукової організації управління.

Постановою Президії АН УРСР від 28 листопада 1964 р. було затверджене рішення про створення з 1 січня 1965 р. відділу прикладної кібернетики, планування і керування промисловістю з метою розвитку теорії математичного моделювання економічних задач, розробки нових і удосконалення існуючих методів технік-економічного планування на базі застосування сучасної обчислювальної техніки, розробки методів мережевого планування та їх впровадження у практику організації роботи підприємств, проєктування і організації роботи автоматизованої системи планування, керування і обробки даних Львівського раднаргоспу.

Станом на кінець 1965 р. відділення мало таку структуру: 1) відділ економічного освоєння нових підприємств; 2) відділ наукової організації виробництва; 3) відділ наукової організації праці; 4) відділ наукової організації управління; 5) відділ прикладної кібернетики, планування і керування промисловістю.

Керівником відділення у 1964 р був к. е. н. М. Т. Мелешкін, з 1965 р. – к. е. н. А. П. Сидоров.

Донецьке відділення економіко-промислових досліджень Інституту економіки АН УРСР створене на базі Відділення економіки промисловості Донецького раднаргоспу, переданого до складу АН УРСР відповідно до постанови ЦК КПУ і РМ УРСР від 28 липня 1964 р. № 805 та постанови Президії АН УРСР від 8 липня 1965 р. Основна науково-дослідна діяльність відділення була спрямована на наукову розробку питань еко-

номіки і організації виробництва на підприємствах – покращення планування їх роботи, удосконалення організації управління, вишукування резервів для зниження собівартості продукції і підвищення рентабельності виробництва, підвищення рівня економічного аналізу на підприємствах і в будівельних організаціях, покращення використання сировинних ресурсів, скорочення втрат сировини, матеріалів і готової продукції, вдосконалення організації матеріально-технічного забезпечення підприємств і будівництв, механізація обчислювальних робіт і застосування математичних методів в економіці.

Постановою Президії АН УРСР від 28 червня 1965 р. у складі відділення було створено підрозділи: 1) відділ економічного моделювання зі структурними секторами: а) економічного моделювання у вугільній промисловості; б) економічного моделювання в металургійній та машинобудівній промисловості; в) економіко-машинних методів, який вивели зі складу відділу застосування математичних методів і електронно-обчислювальних машин в економіці; 2) відділ використання фондів у вугільній промисловості. Цією ж постановою зі складу відділення були виведені: 1) відділ економіки та організації хімічної промисловості зі структурним сектором планування і аналізу, але залишено структурний сектор техніко-економічних досліджень хімічної промисловості цього відділу; 2) відділ економіки і організації легкої та харчової промисловості зі структурними секторами легкої промисловості, харчової та м'ясної промисловості, який було реорганізовано на структурний сектор економіки і організації легкої та харчової промисловості.

Установа мала таку структуру на кінець 1965 р. [1]: 1) відділ економіки і організації вугільної промисловості; 2) відділ економіки і організації машинобудівної промисловості; 3) відділ економіки і організації хімічної і коксохімічної промисловості; 4) відділ економіки і організації промисловості будівельних матеріалів; 5) відділ економіки і організації будівництва; 6) відділ застосування математичних методів і електронно-обчислювальних машин в економіці.

Керівником відділення з 4 листопада 1964 р. був призначений заступник директора з наукової роботи Інституту економіки АН УРСР к. е. н. О. М. Алимов.

---

[1] Структуру подано за Звітом про наукову діяльність Донецького відділення економіко-промислових досліджень Інституту економіки АН УРСР за 1965 р. *Див.*: Архів Президії НАН України. Ф. 251. Оп. Відділення наук НАН України. Спр. 823. Арк. 1–87.

Інститут історії АН УРСР – *див.*: Інститут історії АН УРСР Відділу суспільних наук АН УРСР.

Сектор історії техніки і природознавства Інституту історії АН УРСР – *див.*: Сектор історії техніки і природознавства Інституту історії АН УРСР Відділу суспільних наук АН УРСР.

Інститут археології АН УРСР – *див.*: Інститут археології АН УРСР Відділу суспільних наук АН УРСР.

Група археології Криму відділу скіфо-античної археології Інституту археології АН УРСР (Крим, м. Сімферополь) була виокремлена у складі відділу скіфо-античної археології інституту у процесі реорганізації інституту на виконання постанов РМ УРСР від 3 грудня 1962 р. № 1200 і від 8 грудня 1962 р. № 1390 і постанови Президії АН УРСР від 8 лютого 1963 р. Головним завданням групи було вивчення історії і культури античного і середньовічного періодів на основі археологічних пам'яток Криму, зокрема, виникнення і пізньоскіфської держави, роль фракійських, еллінських та інших етнічних утворень у пізньоскіфській культурі, процесу сарматизації та ін. У 1963–1965 рр. група проводила пошук і вивчення археологічних залишків на західній, південній та східній частині території півострова. Досліджувались питання етнічної складової стародавнього населення Криму, соціальної та економічної організації античних та середньовічних поселень. У 1965 р. група досліджувала археологічні пам'ятки у зоні будівництва Північно-Кримського каналу за договором з дирекцією цього будівництва.

Керівником групи у 1963–1965 рр. був с. н. с. відділу скіфо-античної археології Інституту археології АН УРСР к. і. н. П. М. Шульц.

Сектор держави і права АН УРСР – *див.*: Сектор держави і права АН УРСР Відділу суспільних наук АН УРСР.

Відділ літератури, мови і мистецтвознавства АН УРСР (1963–1965)

Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР – *див.*: Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР Відділу суспільних наук АН УРСР.

Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні АН УРСР – *див.*: Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні АН УРСР Відділу суспільних наук АН УРСР.

Українська термінологічна комісія при Інституті мовознавства ім. О. О. Потебні АН УРСР – *див.*: Українська термінологічна комісія при Інституті мовознавства ім. О. О. Потебні АН УРСР у Відділі суспільних наук АН УРСР.

Інститут мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського АН УРСР – *див.*: Інститут мистецтвознавства, фольклору та етнографії АН УРСР Відділу суспільних наук АН УРСР.

Український комітет славістів при Відділі літератури, мови і мистецтвознавства АН УРСР – *див.*: Український комітет славістів при Відділі суспільних наук АН УРСР.

Українська ономастична комісія при Відділі літератури, мови і мистецтвознавства АН УРСР – *див.*: Український комітет славістів при Відділі суспільних наук АН УРСР.

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

Абрамов Ф. О. – 96, 292
Аверченков М. І. – 90
Аветисян А. А. – 13, 145
Адаменко О. І. – 299
Айзенверг Д. Є. – 136, 162
Айзенман Б. Ю. – 250
Акаловський І. В. – 590
Аксентьєва З. М. – 293, 529, 630
Александров Б. М. – 405
Александров В. П. – 229
Александров Г. П. – 131
Алексанкін М. М. – 288, 289
Алексєєвський В. П. – 243, 510
Алентьєв О. О. – 330
Алимов О. М. – 357, 471, 653
Алмазов О. М. – 415
Аміро І. Я. – 144, 412
Амосов М. М. – 141, 286, 363, 365
Андреюк К. І. – 81
Анісімов Ю. О. – 202, 204, 358, 415
Антомонов Ю. Г. – 142, 183, 233
Антоненко В. Г. – 45
Антонов О. К. – 472
Антонович В. М. – 263
Антропов Л. І. – 454
Арбузов М. П. – 131, 159
Артамонов О. Я. – 426
Артем'єв Є. І. – 390
Артюшенко О. Т. – 311, 354, 407
Архаров В. І. – 457
Асоянц Г. Б. – 83
Атрощенко В. І. – 472
Афанасьєв В. А. – 441, 498
Ахієзер Н. І. – 166, 427
Ахієзер О. І. – 166, 457

Бабак Г. О. – 81
Бабин Є. П. – 67
Бабинець А. Є. – 76, 240, 473, 538
Бабій Б. Н. – 117
Бабін Є. П. – 533
Бабко А. К. – 166, 183, 414
Бабуха Г. Л. – 291, 399
Багмут А. Й. – 238
Багрій П. Л. – 442
Багров М. М. – 255, 312, 433
Бажан М. П. – 94, 337, 384, 387, 441, 497, 498
Базилевський А. М. – 131, 233
Бакаєв О. О. – 448
Бакулін Д. І. – 254
Балабушевич І. А. – 45, 84
Балашов М. Т. – 163, 570
Балевич І. Ф. – 561
Балуєв С. І. – 232
Балуховський М. П. – 71, 176, 217
Барабашов М. П. – 31, 302
Баранов С. М. – 473
Бахолдін Б. О. – 353
Бахорін К. Є. – 127
Бахров К. С. – 384
Безсонов В. Г. – 330, 403, 412

Бельтюкова К. Г. – 40
Бережна І. М. – 43
Бережний А. С. – 336
Березанський Ю. М. – 221, 302, 473
Берестенніков Д. С. – 558
Бернадський В. М. – 134, 233
Бєлєвцев Я. М. – 92, 102
Бєлінський Є. Ф. – 424
Бєліцер В. О. – 94, 106, 317
Бєляєв В. Г. – 109, 126
Бєляєв В. І. – 403
Бєлянкін Ф. П. – 99, 166, 412, 443
Биков Ю. О. – 141
Бібіков С. М. – 447, 605
Білай В. Й. – 474
Білан Т. Г. – 561
Білецький А. О. – 613
Білецький О. І. – 53, 90, 110, 608
Білик Г. І. – 226, 311, 330, 447, 548
Білодід І. К. – 59, 85, 136, 138, 141, 204, 227, 234, 244, 252, 256, 262, 272, 307, 318, 320, 351, 366, 407, 428, 451, 497, 502, 503, 513, 514, 612, 614
Білодід Р. М. – 254
Біляшевський М. М. – 83, 313
Бірюкович П. В. – 122
Благий Ю. П. – 156
Благонравов А. А. – 48
Блажкевич І. – 52
Близниченко Л. А. – 54, 110, 270, 316
Бобир А. Д. – 298
Богатиренко І. О. – 455, 501
Богач П. Г. – 47
Боголюбов М. М. – 121, 204, 235
Богомолець Олег О. – 474
Богомолець О. О. – 43
Бойко В. Г. – 10
Болтрик В. М. – 272, 514
Большуткін Д. М. – 324, 433
Бондаренко А. П. – 14, 541
Бондаренко І. М. – 238, 514
Бондарчук В. Г. – 15, 34, 46, 77, 86, 112, 240, 253, 412, 508, 538
Борзяк П. Г. – 104, 410, 474
Борисенко К. С. – 25, 89, 126, 164, 475, 585, 592
Боровик Є. С. – 166, 475
Ботте О. В. – 236
Браташевський Ю. О. – 405, 433
Брауде С. Я. – 383
Браун М. П. – 317, 427
Бродін М. С. – 152, 361, 414, 439, 454
Бродський О. І. – 117, 131, 185, 190, 287, 398, 400, 454, 535
Броуде В. Л. – 427
Будник В. С. – 475
Будников П. П. – 24
Буланкін І. М. – 96
Булах Є. Г. – 233, 361
Булаховський Л. А. – 26, 43, 53, 77
Бурксер Є. С. – 24, 543
Бурчак Ф. Г. – 158, 162
Бухало С. М. – 17, 89, 99, 214, 343, 349, 392
Бухалов Ю. Ф. – 45

Вайнберг Д. В. – 161
Валенко В. Г. – 191
Вальтер А. К. – 166, 215
Ван Фо Фи Г. А. – 64, 116, 146, 189, 343
Варецький В. Л. – 204
Василенко Д. Я. – 91
Василенко П. М. – 137
Васильєв В. П. – 179, 458, 572
Веклич М. Ф. – 122
Венглінський І. В. – 333
Вендт В. П. – 232
Вернадський В. І. – 86, 105, 125, 196, 197
Веселов В. В. – 169
Вєркін Б. І. – 354, 433, 451, 476, 526
Вивалько І. Г. – 260

Винаров С. В. – 391
Виноградов Г. А. – 81, 144, 330
Виноградов К. О. – 236, 560, 647
Висоцький Г. М. – 369, 400, 489
Вишенський О. М. – 511
Візир П. Є. – 54
Вілесов Г. І. – 510
Вінницький Г. В. – 20
Вірник Д. Ф. – 378
Власюк П. А. – 137, 166, 175, 179, 181, 274, 330, 341, 510, 569
Вовк О. О. – 136, 258, 292, 405, 412, 510
Вовчок М. – 606
Водяницький В. О. – 236, 290, 380, 563, 647
Воїнственський М. А. – 98, 255, 508, 575
Войцеховський Р. В. – 396
Володимиров В. І. – 415
Волотковський С. А. – 114
Волошин В. В. – 403
Воронцов Д. С. – 89, 574
Восанчук С. І. – 456
Вульчин Є. І. – 247
Вялов О. С. – 48, 265, 289, 333

Габович М. Д. – 64
Гаврилко О. М. – 52
Гаврилюк В. Т. – 197
Галич П. М. – 240
Галкін О. О. – 76, 208, 343, 428, 430, 458, 628
Гаркуша М. Г. – 168
Гарф М. Е. – 45, 260, 440
Гвоздяк Р. І. – 81, 250, 298
Геворкян В. Х. – 233, 297, 401
Гегузін Я. Є. – 428
Гейєр – 309
Гейченко В. В. – 61
Геллер І. А. – 335
Гельфанд І. І. – 91
Герасимов О. Г. – 171
Герасимов Ю. Г. – 240
Герман В. Л. – 171
Гершензон С. М. – 182, 203, 256, 298
Гижа О. М. – 52
Гіренко Л. Л. – 115, 291, 359
Гірник Д. В. – 243, 648
Гіхман Й. І. – 476
Гладишев Г. І. – 38, 55, 65, 82, 88, 90, 112, 126, 590
Глазман І. М. – 156, 433
Глушков В. В. – 18, 215
Глушков В. М. – 10, 31, 119, 122, 124, 125, 129, 130, 141, 144, 145, 150, 166, 167, 172, 210, 234, 249, 260, 267, 272, 274, 325, 344, 363, 365, 367, 379, 384, 397, 421, 459, 493, 512, 515, 519
Глушман М. М. – 215
Гнатюк Г. М. – 613
Гнєденко Б. В. – 24, 44
Гоголєв Г. М. – 255, 278, 341
Голобуцький В. О. – 32, 47, 499
Голованов Ю. М. – 359
Головач В. М. – 220
Головін В. Б. – 282, 369, 400, 455
Головін П. В. – 93, 97
Головцин В. М. – 73, 93, 162, 208, 240
Голуб А. М. – 161
Голубенцев О. М. – 144, 189
Гольденфельд І. В. – 430
Гольдман О. Г. – 265, 290
Гончар О. Т. – 94
Гончаренко М. В. – 79, 171, 179, 181, 415
Гончаренко М. І. – 448
Горбач М. Л. – 502
Горбунов Б. М. – 23
Горделадзе Ш. Г. – 72
Гордєєв В. Д. – 236, 243, 563, 648
Гордон М. В. – 97

Горелік Л. Е. – 16, 292
Горєв М. М. – 282, 335
Горкун Ю. І. – 93, 430
Горнєв С. У. – 49, 141
Городецький О. О. – 63, 278
Городиський О. В. – 11
Гороновський І. Т. – 174, 499
Гороховатський Я. Б. – 115
Горошников Б. І. – 48
Горощенко Я. Г. – 299, 358
Горшков А. А. – 16, 82, 116, 255, 594
Гошко Ю. Г. – 619
Грабовський П. А. – 262
Градов Г. Л. – 89, 114, 123, 170
Граціанський М. М. – 114, 299, 324
Гребень Л. К. – 175
Гречуха Г. М. – 131
Григор'єв Б. Ф. – 560
Григор'єва В. В. – 324
Григоренко Я. М. – 116, 189, 260
Гриднєв В. Н. – 20, 69, 123, 267, 276, 284, 300, 327, 331, 521
Грисюк М. М. – 554
Гриценко Т. М. – 456
Грінберг І. В. – 317
Грінблат А. В. – 501
Грінченко Б. Д. – 500
Гродзинський А. М. – 407, 412, 448, 553
Гродзинський Д. М. – 208
Грозін Б. Д. – 146
Громов А. Г. – 274
Грохольський А. Л. – 155
Гудзенко П. П. – 220
Гудзій М. К. – 24, 53
Гулий М. Ф. – 17, 20, 22, 26, 55, 68, 73, 74, 82, 88, 90, 91, 94, 100, 103, 110, 112, 113, 137, 166, 387, 493, 503
Гуменюк В. С. – 233, 324, 343, 412
Гуревич С. М. – 430
Гуржій Д. В. – 24, 92, 317
Гуржій І. О. – 82, 159, 179, 229, 246, 247, 256, 320, 373, 381, 451, 455, 493
Гуртовенко Е. А. – 318
Гуслистий К. Г. – 162, 404
Гутиря В. С. – 55, 65, 71, 97, 110, 211, 215, 227, 234, 235, 239, 246, 259, 265, 267, 284, 299, 304, 329, 338, 342, 356, 363, 367, 374, 375, 377, 382, 391, 405, 410, 434, 443, 459, 493, 507, 642
Гюго В. – 618

Давидов Г. М. – 46
Давидов О. С. – 131, 410, 460
Даденков Ю. М. – 476
Дайн Б. Я. – 299, 401
Данилов В. І. – 36
Данилов Я. М. – 244, 611
Данилюк І. І. – 476, 623
Данькевич К. Ф. – 94
Дашевський Л. Н. – 131, 433
Дей О. І. – 152, 162, 191, 353, 443
Дейген М. Ф. – 63, 410, 414
Дейнега Ю. Ф. – 189
Дейч О. І. – 616
Делімарський Ю. К. – 11, 13, 47, 97, 132, 148, 166, 170, 185, 190, 209, 292, 336, 443, 531
Демченко В. П. – 24, 34, 122, 123, 171, 204
Демченко Д. С. – 284
Денисьєвський В. С. – 335
Дерегус М. Г. – 94
Деркач Б. А. – 306, 308
Деркач В. П. – 250
Деркач Г. І. – 220, 443
Дзеверін І. О. – 116, 443
Дзядик В. К. – 233
Дибан Є. П. – 133, 291
Динник О. М. – 61
Дишлевий П. С. – 18, 101, 181, 222, 237

Дідковський М. М. – 55, 76, 77, 177, 283, 308, 403, 423, 448, 578, 624
Дідусенко Ю. М. – 370, 418
Ділунг Й. Й. – 288, 289
Дмитренко П. О. – 179, 477
Дмитрієв Г. Є. – 133
Добров Г. М. – 358, 379, 405, 504
Доброхотов М. М. – 31, 89
Доброчаєва Д. М. – 412, 508
Довгополов Д. Г. – 220
Довженко В. Д. – 145
Доленко Г. Н. – 145, 243, 333, 477, 540, 631
Дондик І. Г. – 500
Донець Г. П. – 94
Дончак В. С. – 164, 241, 328, 349, 496
Дорофеєнко Г. М. – 67, 183
Дорошенко К. П. – 610
Драйгор Д. А. – 81, 112, 330
Дробот Д. С. – 514
Дроботько В. Г. – 63, 101, 172, 173, 183, 567
Друкований М. Ф. – 318, 510
Дубина К. К. – 347, 363, 366, 390, 394, 403, 405, 424, 514, 603
Дубина М. І. – 446
Дубинський М. Й. – 67
Дубовецький В. Я. – 91
Дубянський О. А. – 24
Дудко Д. А. – 91, 145, 292
Думанський А. В. – 97, 103, 114, 358, 407
Духін С. С. – 43
Дядиченко В. А. – 32, 47, 70, 306
Дятловицький Л. І. – 313

Есельсон Б. Н. – 214, 296, 427, 433

Євдокименко В. Ю. – 222, 311
Євсєєв І. Ф. – 10
Єгоров Ю. П. – 17, 139, 220, 434
Єльченко І. К. – 511
Єльченко Ю. Н. – 94
Ємельяненко Г. Г. – 22, 202
Ємельянов Д. С. – 309
Ємченко А. І. – 10
Єременко В. В. – 156
Єременко В. Н. – 54, 319, 396, 420, 478
Єременко-Швець О. С. – 291
Єринов А. Є. – 407
Єришев А. О. – 306
Єрмоленко В. І. – 107
Єсипенко Б. Є. – 76, 81, 136, 356
Єфімов В. О. – 306, 317, 388, 396, 440, 636

Желебенко В. А. – 510
Жислін Л. Е. – 512
Житков В. А. – 349
Жмурова І. Н. – 336
Жовтобрюх М. А. – 85, 275, 291, 613
Жукінський В. М. – 445
Жураховський О. Ф. – 456
Жученко В. С. – 177

Заболотний В. Г. – 47
Заболотний Д. К. – 204, 387, 390, 448, 454
Заболотнюк Ю. О. – 309
Заведенко Г. Й. – 288, 365
Задонцев А. І. – 175
Зайцев О. П. – 413
Заморій П. К. – 162, 545
Заруба І. І. – 91, 134
Засенко О. Є. – 149, 221, 606
Затонський Д. В. – 97
Захариков М. А. – 87
Звєрезомб-Зубовський Є. В. – 175
Зеров Д. К. – 139, 226, 274, 313, 548, 571
Зинич В. Т. – 358
Зінов'єв М. В. – 255, 433
Зінченко М. С. – 237, 260
Зінченко П. Я. – 562
Зоріна З. С. – 590

Зосимович В. П. – 63, 137, 398, 478
Зосимович Д. П. – 343
Зубков С. Д. – 53, 81, 110, 308, 514
Зубов В. Г. – 448
Зурабов М. А. – 170

Іваненко В. І. – 127, 142, 183
Іванисенко В. П. – 115, 149, 312
Іваницький М. Н. – 134, 161
Іванніков О. В. – 107
Іванов Б. М. – 14
Іванов В. В. – 250
Іванов В. Є. – 166, 274, 478
Іванов В. М. – 38, 106
Іванов О. О. – 147, 166, 175, 527
Івантишин М. М. – 24, 229
Іванців Є. М. – 618
Івахненко О. Г. – 166, 222, 302, 312, 414, 479
Іващенко Я. М. – 440
Івченко В. І. – 95
Івченко В. М. – 448
Івченко О. Г. – 460
Івченко Я. П. – 66, 501
Ізбеков А. О. – 97
Ізмайлов М. А. – 205, 216
Іллюшин С. В. – 475
Ільїчов Л. Ф. – 256
Ількун Г. М. – 46
Ільчевич М. В. – 250, 318
Ісаханов Г. В. – 48, 126, 207
Іщенко І. І. – 23, 312, 412, 442

Йолон П. Ф. – 417

Кабакчи А. М. – 159, 183, 227, 284, 292, 299, 325, 355, 405
Кавецький Р. Є. – 61, 164, 215, 235, 246, 254, 275, 318, 349, 377, 415, 493
Казаринов Н. Ф. – 67
Казимиров О. А. – 133
Калєкін О. Ю. – 419
Калинович В. М. – 197
Калита М. С. – 122, 123
Калінін Ф. Л. – 104, 175, 343
Калужнін Л. А. – 222
Калюжний В. А. – 92, 131, 317
Каляєв А. В. – 396
Каляєв Г. І. – 444
Камакін М. М. – 243
Камінський В. М. – 255, 433
Канер Е. А. – 439
Капиця П. Л. – 42
Каплуненко М. Ф. – 456
Карапулін Г. Г. – 370
Карпенко Г. В. – 264, 325, 479, 584, 638
Карпенко М. Л. – 20, 152, 157, 164, 455, 500
Карпинос Д. М. – 426
Карпова В. Л. – 32
Карупа В. Я. – 318, 349
Касаткін Б. С. – 91, 220, 227, 513
Касименко О. К. – 92, 204, 215, 252, 264, 294, 347, 349, 359, 362, 404, 603
Касіян В. І. – 47
Касьяненко В. Г. – 15, 98, 169, 255, 557
Каховський Н. І. – 91
Качан О. О. – 240
Качанова Н. А. – 48, 204
Кашин К. І. – 147
Кашпар Я. – 341
Квасников Є. І. – 63, 329, 378, 430
Квасницький О. В. – 175
Келдиш М. В. – 255, 260, 273, 274
Киклевич М. А. – 122
Кириленко Г. С. – 298
Кирилюк Є. П. – 29, 52, 88, 112, 282
Кириченко Ю. А. – 255, 433
Киричинський Б. Р. – 70, 356
Кит Г. С. – 318
Кичигін Д. А. – 56, 353
Кияк Г. С. – 175

Кільчевський М. О. – 146, 166, 480
Кіпріанов А. І. – 121, 166, 180
Кірсанов О. В. – 89, 132, 137, 185, 371, 461, 533
Кістяківський О. Б. – 158
Кітик В. І. – 247
Клименко В. Я. – 93, 297, 447, 538
Клименко Г. О. – 102, 200
Клименко К. К. – 95
Клименко О. П. – 61, 87
Клоков В. І. – 220
Клушин В. І. – 14, 70
Ковалевський В. А. – 35, 142, 183
Коваленко А. Д. – 146, 171, 214, 292, 412, 461, 580
Ковалик І. І. – 613
Коваль І. К. – 318
Ковальський М. П. – 67
Ковальченко М. С. – 131, 204
Ковпак В. І. – 189, 428, 440
Ковшуля П. А. – 35, 82, 97
Когановський О. М. – 175, 510
Кожевников С. М. – 103, 370
Козак В. Є. – 24
Козирський Г. Я. – 156
Козлов Л. П. – 448
Козоброд В. П. – 300, 445
Колесников А. Г. – 166, 263, 276, 386, 388, 480, 527
Колесниченко Г. І. – 52
Колесніков Г. П. – 142, 183
Колесса Ф. М. – 71
Колибін В. О. – 291, 353, 359
Колпаков Є. В. – 122, 174
Колтун В. І. – 131, 318
Колчинський І. Г. – 318
Комаренко Ю. Г. – 37, 140, 147, 227
Кондратович М. А. – 10, 358
Кондратьєва В. М. – 508
Кондратюк Є. М. – 18, 101, 273, 281, 412, 448, 506, 508, 553
Кондрачук В. Ю. – 233, 297
Кондуфор Ю. Ю. – 95, 497
Конозенко І. Д. – 50, 336, 451
Кононенко В. О. – 348, 359, 377, 392, 403, 410, 427, 461, 580
Консевич А. І. – 222
Копитов В. Ф. – 269, 312, 593, 640
Копнін П. В. – 181, 204, 214, 252, 403, 444, 598
Коренний А. І. – 91
Корецький В. М. – 15, 88, 117, 265, 282, 293, 400, 507, 617
Корецький Л. М. – 114, 123, 335, 356
Корнєв К. А. – 137, 206, 402, 480, 534, 642
Корнієнко І. С. – 122, 145
Корнійчук О. Є. – 94
Корнілов Ю. Г. – 46
Корноухов М. М. – 60
Короїд О. С. – 16, 32, 80, 107, 108, 125, 129, 142, 159, 169, 179, 204, 229, 481
Королевич Н. Ф. – 614
Короленко В. Г. – 618
Королівський С. М. – 497
Корольов С. П. – 470
Королюк В. С. – 233, 290, 359
Короткоручко В. П. – 157, 232
Космодаміанський О. С. – 481
Косолапова Т. Я. – 426
Костенко В. С. – 103
Костецький Б. І. – 178
Костишин М. Т. – 272, 291
Костюк О. М. – 397
Костюк П. Г. – 106, 450, 481, 574
Косян В. Х. – 143, 610
Котов М. І. – 445
Кохно М. А. – 46, 456
Коцюбинський М. М. – 262, 606
Кочерга Д. О. – 98, 100, 174, 356
Кошелєв К. В. – 25
Кошик О. К. – 497
Кошляков В. М. – 290, 407

Кравець В. В. – 115, 270
Кравченко У. – 52
Крейн М. Г. – 91
Крементул Ю. Б. – 440
Кремньов О. О. – 251, 412
Кретчмер М. А. – 52
Кривоглаз М. О. – 353
Кривулько Д. С. – 554
Крижанівська А. Б. – 169
Крижанівський О. М. – 306
Крижанівський С. А. – 93, 149, 221
Крилов М. М. – 204
Крип'якевич І. П. – 12, 149, 609
Крип'якевич Р. І. – 347
Криштаб Г. С. – 221, 347
Круль С. Д. – 83
Крутикова Н. Є. – 29
Крутихівська З. О. – 67, 347
Кугукало І. А. – 17, 89, 189
Кугушев М. Ф. – 601
Кузнецов С. М. – 242
Кузнєцов В. І. – 175
Кузнєцов Ю. М. – 549
Кузовков Г. В. – 267, 300, 385, 504
Кузьменко В. О. – 156, 258, 417, 428
Куковський Є. Г. – 427
Кулєшов М. М. – 175
Кульська О. А. – 427
Кульський Л. А. – 76, 166, 275, 330, 482, 510
Куриленко О. Д. – 114, 209
Курський М. Д. – 40, 330
Кусень С. Й. – 220
Кухаренко Л. І. – 267
Кухтенко О. І. – 183, 222, 397, 447, 483
Кухтін В. О. – 330, 396
Кучер Р. В. – 483

Лаврик В. І. – 299, 343, 403, 419
Лавров П. І. – 291
Лавров Ф. І. – 133
Ладиженський М. Р. – 92, 317
Лазаренко А. С. – 130, 245
Лазаренко Є. К. – 85
Лазарєв Б. Г. – 100
Лазарян В. А. – 48, 179
Ларіков Л. Н. – 127
Латишев Г. Д. – 415
Латишев М. М. – 558
Лауер Н. В. – 122
Лашкарьов В. Є. – 121, 215, 266, 305, 331, 354, 523
Лашкевич Р. І. – 221
Лашко О. С. – 433
Лебедєв В. К. – 197, 483
Лебедєв Г. О. – 324
Лебедєв С. І. – 175, 179, 196, 229
Лебедєв Т. С. – 14, 93, 115,
Лебедєва О. М. – 217
Лебединський В. І. – 81
Лебединський М. А. – 163, 445
Левін Г. Я. – 55
Левітан Б. М. – 91
Левтеров С. М. – 25
Левчук Т. В. – 95
Легенченко І. О. – 240
Леонов В. А. – 81
Леонов М. Я. – 115
Лепінських Б. М. – 445
Лесник А. Г. – 442
Лещенко Л. О. – 54, 63, 426
Лещинська В. М. – 215
Лєднєв В. О. – 190
Лисенко Б. М. – 427
Лисенко Т. Д. – 175
Лисиця М. П. – 75, 171
Литвиненко Л. М. – 205, 343, 462
Лівенцов В. О. – 22
Ліденберг Р. В. – 48
Лінецький В. П. – 317
Ліпай І. Ю. – 255
Ліпатов Ю. С. – 375, 386, 403, 642
Лола О. П. – 54, 63
Ломова М. Т. – 67

Ломоносов М. В. – 11, 25, 41, 55, 81, 373, 409
Лопатинський Я. Б. – 302, 462
Лось І. М. – 142
Лузан П. П. – 240, 356
Лундберг О. Р. – 391
Лучицький В. І. – 204
Льовкін І. С. – 560
Любарський І. М. – 451
Любименко В. М. – 86
Любченко А. Ф. – 414
Ляшенко В. І. – 227, 343, 369, 414

Магдинець В. В. – 413
Мажуга П. М. – 158, 227, 255, 262, 324, 404, 405, 513, 557
Майборода Г. І. – 95
Макаревич В. А. – 133
Макаренко О. А. – 312
Макарченко О. Ф. – 10, 61, 65, 98, 104, 116, 119, 120, 124, 125, 130, 135, 137, 140, 184, 196, 210, 227, 244, 253, 283, 349, 463, 512, 566
Максимович Г. Г. – 115
Малашенко С. В. – 151, 412, 443, 510
Малєєв В. Я. – 353, 369
Малиновський Б. М. – 10, 142, 183
Малиновський К. А. – 130, 245, 407
Малишко А. С. – 95
Малков М. П. – 428
Мальнев А. Ф. – 67
Манжелій В. Г. – 156
Манзенко П. Т. – 101, 417
Манзій С. Ф. – 255, 330
Маринич О. М. – 545
Маркевич О. П. – 17, 26, 31, 75, 166, 572
Марков Б. Ф. – 11, 335, 407, 443
Марковський Є. А. – 70, 101, 115, 427
Мартьянов К. Ф. – 424
Марченко В. О. – 91, 433, 484
Маслов К. В. – 243, 291, 433
Масумян В. Я. – 356
Матвєєв І. М. – 528
Матвєєв П. С. – 93
Матвієнко О. М. – 413
Матяш І. В. – 243
Махорін К. Є. – 81, 433
Мацков Ф. П. – 175
Маяковський П. Т. – 291
Медовар Б. І. – 64
Меженко Ю. О. – 148
Мелешкін М. Т. – 286, 349, 366, 393, 396, 652
Мельник Б. О. – 392
Мельникова І. М. – 412
Мельниченко Г. В. – 199, 391
Мельничук Г. Л. – 163
Мельничук О. С. – 64, 197, 613
Мельничук П. П. – 175
Мендель І. Г. – 438
Ментковський Ю. Л. – 292, 440, 454
Мень А. В. – 217
Меньшов В. П. – 165, 246
Мережинський Ю. Г. – 443
Мещеряков А. В. – 405, 433
Мисечко П. К. – 275
Мисник Г. Є. – 555
Митренін Б. П. – 63
Митропольський Ю. О. – 19, 42, 48, 57, 83, 95, 98, 99, 104, 110, 130, 140, 145, 164, 166, 221, 229, 236, 246, 282, 344, 360, 375, 398, 463, 493, 515
Митулинський Ю. Т. – 142
Михайлов В. М. – 67
Михайлов Г. О. – 101, 141, 183
Михайловський В. М. – 484
Михайловський М. К. – 158
Михалевський В. М. – 590
Михалєвич В. С. – 141, 379, 414
Михальченко Р. С. – 255, 526
Мицик В. Ю. – 168
Мізерницький Б. М. – 73, 93, 415

Мізецька І. Б. – 63, 221
Мізюк Л. Я. – 115, 163
Мікоян А. І. – 470
Мілях О. М. – 45, 61, 68, 288, 292, 333, 343, 484, 513, 588, 626
Мінаєв А. Ф. – 165
Мінчин Б. М. – 121
Мірошников П. С. – 601, 651
Міселюк О. Г. – 221
Міусков В. Ф. – 112
Міхельсон М. Л. – 141
Міцкевич А. – 618
Млинченко К. М. – 124
Мовчан Б. О. – 87, 485
Мовчан В. А. – 106
Могильний В. І. – 61
Мозирський Г. Я. – 247
Моклик В. І. – 169
Молчанов І. М. – 412
Молявко Г. І. – 113, 447
Моравський В. Е. – 105
Моргуліс Н. Д. – 104, 161, 450
Мороженко Н. М. – 183
Морочковський С. Ф. – 64
Москаленко Н. А. – 613
Москалюк О. В. – 208, 299, 403
Московець С. М. – 54, 63, 120, 183, 184, 203, 280, 510, 567, 644
Мрига В. В. – 335
Муравйов В. М. – 175
Мусхелішвілі М. І. – 19
Муцаківський О. А. – 549
Мхітарян А. М. – 32
Мязь О. О. – 511
М'ясищев В. М. – 470

Набережних В. П. – 405, 432
Навроцький В. К. – 512
Надьожин П. Ф. – 297
Назаренко В. А. – 11, 391
Назаренко І. Д. – 222, 497
Назаренко Ю. П. – 11
Назарчук М. М. – 291
Назарчук Т. Н. – 330
Найдич Ю. В. – 427
Натансон Е. М. – 299
Недін В. В. – 376, 416, 440, 450, 510, 586
Нейков О. Д. – 87
Неймарк І. О. – 324
Некрасов З. І. – 33, 89, 90, 215, 464, 587
Нелєпо Б. О. – 401, 413
Немошкаленко В. В. – 61, 207, 231, 258
Нестер З. М. – 32
Нестеренко А. Д. – 31
Нестеренко Є. Г. – 405
Нестеренко О. О. – 71, 107, 216, 283, 350, 437, 438, 456, 600
Нестеров П. П. – 78, 292
Неуймін Г. Г. – 353
Нечуй-Левицький І. – 606
Нємець О. Ф. – 23, 50, 204, 227, 452
Никитенко М. О. – 112, 117
Нікітін В. М. – 31, 36, 96
Нікітін І. К. – 306, 400
Нікольський В. В. – 91
Новик К. Й. – 43
Новиченко Л. М. – 88, 94
Новожилов М. Г. – 97, 292

Оболончик В. А. – 97, 427
Оверчук Л. О. – 511
Овсієнко Д. Ю. – 405
Овчаренко Ф. Д. – 11, 17, 37, 46, 64, 99, 105, 107, 112, 117, 132, 157, 180, 211, 229, 273, 322, 341, 374, 411, 445, 464, 505, 510, 546
Ожешко Е. – 618
Оканенко А. С. – 181
Окснер А. М. – 64
Олійник І. Ф. – 246, 311
Олійник С. П. – 95
Оліфер Й. Л. – 242

Омельченко С. І. – 448
Омельяненко Г. Д. – 143, 610
Онєгіна А. Б. – 183
Остапенко В. М. – 101, 142, 183, 334
Остапенко М. Г. – 510
Островерх М. Х. – 114
Островська Л. К. – 260
Остроградський М. В. – 139
Острянин Д. Х. – 13, 66, 96, 179, 214, 217, 598
Офенгенден Р. Г. – 64

Павленко Г. Є. – 80, 131, 465
Павлов В. В. – 447
Павлов М. М. – 141, 183
Падалка А. С. – 551
Падерно Ю. Б. – 427
Паламарчук Г. П. – 140
Паламарчук Л. С. – 54
Паламарчук М. М. – 89, 189, 343, 392, 433, 630
Палімпсестов М. О. – 134, 158, 256
Палладін О. В. – 17, 24, 31, 39, 41, 44, 46, 50, 55, 61, 69, 73, 82, 88, 110, 112, 116, 149, 172, 184, 400, 564, 573
Палфій Ф. Ю. – 220
Панін В. О. – 398
Панченко М. І. – 93, 191, 353
Панченко М. Н. – 204
Панченков А. М. – 313, 323, 381, 431
Парасунько О. А. – 204, 306, 331, 497
Парасюк О. С. – 48, 166, 221, 465
Пархоменко І. Т. – 141
Пархомчук С. М. – 55
Пасічник А. М. – 70, 155, 520
Пасічник Л. Л. – 127, 291
Пасічник М. В. – 26, 40, 64, 83, 106, 122–124, 132, 135, 158, 215, 254, 331, 403, 410, 454, 465, 520
Патон Б. Є. – 31, 94, 118, 170, 178, 190, 196, 215, 233, 237, 239, 267, 272, 274, 284, 285, 301, 309, 321, 370, 374, 375, 376, 383, 386, 389, 390, 399, 416, 428, 448, 498, 506, 582
Патон Є. О. – 204
Пащенко О. С. – 95
Пекар С. І. – 121, 166, 466
Пелих В. М. – 126
Пелькіс П. С. – 307
Перебийніс В. С. – 613
Перепелиця О. Л. – 127
Перехрест С. М. – 114, 399, 456
Перфильєв А. І. – 401, 532
Першин П. М. – 31, 94, 137, 169, 206, 215, 229, 235, 281–283, 285, 303, 342, 350, 368, 405, 492, 508
Петров М. І. – 70
Пещак М. М. – 311
Пилипенко А. Т. – 161
Пиряник Г. Й. – 311
Писаренко Г. С. – 119, 129, 130, 166, 170, 196, 214, 234, 259, 272, 275, 284, 286, 301, 319, 340, 356, 372, 374, 377, 384, 385, 413, 417, 426, 466, 510
Писаржевський Л. В. – 204
Пишкін Б. А. – 76, 166, 320
Півшанова Л. С. – 333
Підгаєцький В. В. – 430
Підоплічко І. Г. – 23, 80, 221, 268, 302, 373, 374, 400, 403, 405, 412, 447, 450, 508, 557, 576, 577
Підоплічко М. М. – 266, 299, 404, 485, 574
Підстригач Я. С. – 17, 163
Поваренних О. С. – 543, 544
Повх І. Л. – 153, 166, 173, 486
Погорєлов О. В. – 90, 166, 433, 467
Погребняк Л. П. – 258, 260
Погребняк П. С. – 18, 24, 175, 347, 419, 450, 575
Подшибякін А. К. – 233
Покришкін В. Л. – 90
Полікарпов М. М. – 470
Поліщук В. П. – 101, 171

Поліщук Л. К. – 335
Полоцький І. Г. – 14, 433
Полуектов М. С. – 391
Поляков І. М. – 175
Поляков М. В. – 401
Поляков М. С. – 33, 100, 166, 191, 287, 292, 580, 589, 621
Поляков П. С. – 146, 156, 233, 260, 412
Полянський С. А. – 323
Пономаренко М. М. – 183
Попичко А. М. – 549
Попов В. П. – 18, 46, 189
Попов В. С. – 102, 309
Попов П. М. – 502
Порфир'єв В. Б. – 165, 243, 253, 538, 539, 540
Постников І. М. – 278, 320, 341, 443
Потапьєвський А. Г. – 91
Потебня О. О. – 204
Походня І. К. – 145
Пригодій М. І. – 109, 121, 126, 208
Приходько П. Г. – 607
Прихотько А. Ф. – 13, 131, 403, 410, 454, 467, 520
Профатілов Л. М. – 292, 510
Прошкін О. О. – 68
Пузанов І. А. – 243, 259
Пупкін І. Г. – 221
Путилін М. І. – 36, 47
Путь А. Л. – 508
Пухов Г. Є. – 69, 139, 141, 166, 359, 367, 371, 394, 397, 403, 447, 486
Пучков В. Г. – 156, 291
Пшеничний Б. М. – 334
Пшеничний П. Д. – 91

Рабінович З. Л. – 141, 183
Рабкін Д. М. – 107
Радомисельський І. Д. – 166, 327
Радченко А. Я. – 444
Раєвська Н. М. – 215
Раєвський Г. В. – 430
Разнатовський І. М. – 294
Райченко О. І. – 48, 189
Рапопорт Г. Н. – 104, 590
Расін С. Д. – 233
Рашба Е. Й. – 233
Рашба О. Я. – 430
Рева М. Л. – 650
Ревуцький Є. Л. – 110, 356
Ревуцький Л. М. – 95
Резнікова В. О. – 413, 502
Рильський М. Т. – 15, 45, 47, 71, 92, 95, 112, 191, 216, 225, 233, 251, 287, 360, 361, 392, 613, 614, 616
Родіонов Г. В. – 17, 33, 113
Родіонов С. П. – 15, 36
Розенберг О. А. – 91
Розенко П. Я. – 148
Розовський І. Л. – 54, 72, 313, 323
Розум Ю. С. – 130
Ройтер В. А. – 47, 405, 468
Романенко В. Д. – 136, 203, 207
Романенко І. О. – 392
Романенко М. П. – 561
Романів О. М. – 166
Романкевич М. Я. – 240, 413
Романов Г. А. – 417
Романова О. В. – 208
Романовський О. К. – 208, 299, 308
Романцов В. О. – 260, 403
Роміцин А. А. – 145, 240
Ротмістров М. М. – 101
Рубаник М. Я. – 401
Рубашов О. Б. – 510
Рубенчик Л. Й. – 510
Рубцов Л. І. – 133, 433
Рудь М. П. – 328, 496
Русанівський В. М. – 85, 311
Русов М. Т. – 324
Рутенко А. О. – 309

Савін Г. М. – 31, 38, 45, 69, 85, 287, 302, 412, 443

Савченко Є. І. – 405
Сажин В. С. – 24, 456
Сальський В. О. – 307
Самолюк В. А. – 66, 501
Самсонов Г. В. – 17, 36, 45, 46, 61, 68, 90, 103, 109, 120, 128, 130, 143, 166, 169, 173, 182, 192, 229, 319, 420, 426, 448, 486
Сапєгін А. О. – 139
Сапожніков В. І. – 158, 335
Сапожніков Л. М. – 65, 175
Сарана Ф. К. – 614
Саричева З. А. – 550
Саришвілі Н. Г. – 335
Саркисян А. С. – 445
Свенсон О. М. – 17
Свєчников В. М. – 410
Свєчніков С. В. – 63, 221, 305
Свинарьов Г. А. – 427
Свищук О. А. – 149
Семененко М. П. – 14–17, 19, 22, 26, 31, 32, 36, 37, 39, 48, 61, 71, 73, 74, 79, 86, 92, 93, 96, 103, 105, 108, 110, 113, 118, 119, 121, 129, 130, 136, 140, 142, 144, 149, 150, 151, 160, 163, 164, 168, 208, 210, 211, 234, 239, 265, 268, 281, 295, 318, 334, 339, 342, 376, 381, 397, 399, 417, 428, 441, 445, 503, 507, 508, 512–514
Семенов О. Г. – 232, 358
Семенов Ю. М. – 306, 426, 597, 635
Сергієнко Г. Я. – 231
Сердюк О. І. – 95
Серебряний С. Б. – 94, 240
Середенко М. М. – 124
Серенсен С. В. – 24, 48, 57, 215, 253
Сиваченко М. Є. – 115, 149, 227, 256, 353, 392, 514, 616
Сигал І. Я. – 93
Сигов О. О. – 324
Сидоренко П. Г. – 137, 231, 311, 354
Сидоров А. П. – 652
Сизоненко М. П. – 108, 123, 513
Силін М. О. – 313, 403, 423, 427, 624
Синельников К. Д. – 166, 254, 355, 453, 524
Синельников О. М. – 549, 550
Синицький М. М. – 396
Синявська М. Д. – 433, 440
Сирота І. М. – 320
Сиротинін М. М. – 10, 32
Сисакян Н. М. – 366
Ситенко О. Г. – 63
Ситник К. М. – 126, 129, 147, 158, 160, 196, 336, 385
Ситько П. О. – 158
Сірко І. – 450
Сіроченко І. А. – 330
Скаба А. Д. – 95
Скаржинський В. І. – 288, 297, 433, 444
Скворчук В. П. – 413
Скляренко Є. М. – 456
Скородинський З. П. – 163, 179, 570
Скороход А. В. – 335
Скурихін В. І. – 54, 101, 141, 183
Слабєєв І. С. – 141, 161, 223
Славін Л. М. – 20, 606
Слуцький О. Б. – 10
Слюсар В. Д. – 114, 177
Смалій В. Т. – 510
Сметанкіна Н. П. – 175
Смирнов А. А. – 48, 100, 166, 175, 180, 269, 410
Смирнова-Замкова С. Є. – 247, 413
Смішко М. Ю. – 12, 93, 122, 149, 609
Снітко О. В. – 63, 93, 221
Соколов Ю. Д. – 166
Соколовський І. Л. – 54, 288
Сокур І. Т. – 41, 158, 445, 448, 506
Соллогуб В. Б. – 92, 253, 270
Солодушенков С. М. – 67
Сорін Л. О. – 247

Сорокіна З. І. – 10
Сотченко З. Я. – 330
Сохань Л. В. – 396
Сталін Й. В. – 200
Стариков М. А. – 58
Степанов А. Є. – 247, 307, 440, 448
Степуренко В. Т. – 142, 299, 317
Стогній А. О. – 288, 443
Стражеско Д. М. – 439
Стражеско М. Д. – 99
Страшников І. Б. – 90
Стрюченко А. О. – 240, 354
Субботін С. І. – 11, 18, 77, 92, 111, 182, 215, 235, 239, 266, 273, 361, 369, 380, 455, 468, 510, 511, 541
Суворов Г. Д. – 487
Судьїна О. Г. – 336
Сушкова А. С. – 40
Сярчинський Ф. – 162

Танчер В. К. – 222, 253
Тарабрин В. П. – 451
Таращук В. І. – 508
Тарновський В. В. – 52
Татомир К. І. – 125
Теодорович О. К. – 306
Тереножкін О. І. – 20
Терлецький В. М. – 62, 497
Тимофєєв Б. Б. – 141, 274, 343, 404
Тинний А. Н. – 14, 93, 163
Тиханенко С. І. – 97
Тичина П. Г. – 12, 95, 360
Ткач В. К. – 349
Ткачук В. Г. – 14, 127
Ткачук Л. Г. – 76, 92, 333
Тозоні О. В. – 391
Толкачов А. І. – 553
Толока В. Т. – 445
Толпиго К. Б. – 487
Толубинський В. І. – 167, 255, 386, 392, 455, 468, 625
Топачевський В. О. – 115
Топачевський О. В. – 33, 120, 137, 229, 235, 278, 280, 286, 325, 344, 363, 383, 400, 487, 559, 573
Топчієв О. В. – 17
Тресвятський С. Г. – 426
Третинник В. Ю. – 510
Третьяченко Г. М. – 306
Трефілов В. І. – 156, 377, 419
Тронько П. Т. – 95, 496
Трофімов В. П. – 383, 439
Трохимчук Ю. Ю. – 215, 227, 359, 404, 513
Трочун І. П. – 215
Трошихін В. О. – 101
Трощенко В. Т. – 306
Труфяков В. І. – 220
Тхорик Ю. О. – 430
Тюленєв М. О. – 175
Тюряєв І. Я. – 240, 255, 304
Тютін А. О. – 590

Ужвій Н. Н. – 95
Ульянова Р. О. – 417
Усенко І. С. – 227, 239, 376, 513
Усиков О. Я. – 215, 336, 469, 522
Утєвський А. М. – 31, 36

Фаворов О. М. – 175
Фадеїчева О. Г. – 175, 247
Файнберг Я. Б. – 488
Федін В. В. – 512
Федоренко А. П. – 53
Федоріщева А. М. – 429
Федоров В. Й. – 133, 291
Федоров Є. П. – 195, 273, 302, 322, 488, 529
Федорус Г. А. – 63, 152, 221, 454
Федорченко І. М. – 11, 12, 17, 19, 21, 38, 55, 65, 76, 80, 82, 88, 90, 94, 110, 112, 116, 133, 157, 215, 327, 381, 420, 469
Фельзенбаум О. І. – 353

Фердман Д. Л. – 88, 166
Фещенко Н. Г. – 41, 354
Фещенко С. Ф. – 403
Фіксен М. В. – 155, 178, 285, 594, 635, 636
Філіппов А. П. – 166, 293, 597, 622
Фільчаков П. Ф. – 154, 233, 488
Фольборт Г. В. – 36
Фортунатов М. С. – 299, 330
Франко І. Я. – 52, 375, 414, 500, 606, 618
Францевич І. М. – 16, 34, 36, 47, 154, 192, 215, 276, 277, 282, 319, 327, 336, 375, 420, 453, 470, 596, 634
Фролкін М. М. – 426
Фрумін І. І. – 197, 404
Фтомов Г. С. – 356
Фуголь І. Я. – 417

Хан Б. Х. – 87, 306
Ханайченко М. К. – 87
Харламов П. В. – 456, 489
Харченко А. С. – 333
Харченко П. Ф. – 343
Хільченко А. Є. – 78
Хмельницький Б. – 618
Хміль І. С. – 231, 258, 331, 403
Хоменко В. І. – 291
Хоменко О. Д. – 341, 358
Хотяїнцев М. П. – 146
Храмов О. О. – 332
Хрєнов К. К. – 32, 34, 37, 244, 252, 504
Христева Л. А. – 510
Хурсін М. Ю. – 250, 318

Цеєб Я. Я. – 104
Целик І. Н. – 532
Цеховський В. Л. – 433
Цибрик О. М. – 90, 306
Циперович О. С. – 233, 288
Цихан О. І. – 115, 163
Цілуйко К. К. – 26, 85, 138, 311, 612, 615
Цукерник Л. В. – 127, 320, 414

Чабаненко І. І. – 95
Чаговець Р. В. – 227, 281, 317, 346, 415, 513
Чаєвський М. Й. – 17, 166
Чалий Д. В. – 136, 221
Чалий М. К. – 52
Чвертков А. І. – 582
Чеботарьов Є. Ю. – 70, 356
Чегліков А. Г. – 433
Чекалюк Е. Б. – 317
Чеканюк А. Т. – 410, 489
Чекін В. В. – 417
Чекмарьов О. П. – 31, 90
Чепинога Т. І. – 555
Чепінога О. П. – 232, 456
Черепін В. Т. – 406, 446
Черкащенко М. І. – 570
Черкес В. А. – 233
Черненко І. С. – 343, 349, 387, 496, 514
Чернецький В. П. – 93
Черниш О. П. – 122
Чернишов О. Б. – 377, 400, 421
Черніков С. М. – 335
Чернов Р. В. – 307
Чернявський В. Я. – 174
Черняк М. І. – 233, 260, 412
Четвериков О. В. – 189, 307
Чинаєв П. І. – 447
Чоповський В. П. – 93, 125, 264, 306, 351, 354, 445
Чорновол А. В. – 172
Чудновський В. Г. – 139
Чуїстов К. В. – 208, 413

Шабельнікова Г. П. – 145
Шабліовський Є. С. – 29, 53, 245, 252, 376, 414, 415, 607

Шавкун В. Ю. – 220
Шаманський В. Є. – 142, 183, 247
Шамота М. З. – 81, 95, 110, 129, 269, 307, 403, 417, 608
Шамрай А. П. – 606
Шаповалов Г. М. – 127
Шарпило В. П. – 508
Шафєєв Р. Ш. – 54
Швець Г. І. – 76, 169
Швець І. Т. – 116, 276, 331, 404
Шевело В. М. – 502
Шевляков А. С. – 304
Шевченко В. С. – 278
Шевченко В. Т. – 611
Шевченко М. Н. – 179
Шевченко М. О. – 175
Шевченко Т. Г. – 25, 27, 29, 36, 52, 154, 178, 179, 199, 224, 262, 298, 494, 499, 500, 506, 609–611, 615, 616
Шевченко Ф. П. – 220, 361, 378, 497
Шевчук Г. М. – 412
Шевчук І. П. – 324
Шейко І. М. – 156, 183
Шека І. А. – 11, 412, 513
Шелегова О. К. – 391
Шелекетін О. В. – 67, 141
Шелест П. Ю. – 386
Шендерович М. Л. – 557
Шестаков А. І. – 83
Шестидесятник О. О. – 511
Шидловський А. К. – 397
Шилов Є. О. – 11, 31, 117, 398
Широков О. З. – 33, 311
Шкурба В. В. – 448
Шматков М. А. – 168
Шовкопляс І. Г. – 447
Шокол З. І. – 396
Шпак М. Т. – 23, 127
Шпет Ю. Й. – 158
Штелик В. Г. – 141, 247
Штепаник А. С. – 240
Штокало Й. З. – 38, 53, 80, 166, 202, 204, 207, 215, 237, 504, 509, 604
Шубенко-Шубін Л. О. – 104
Шубравський В. Є. – 53
Шугайлін О. В. – 18
Шульга П. Л. – 508
Шульц П. М. – 654

Щепотьєв Ф. Л. – 489
Щербак М. М. – 412, 508
Щербак М. П. – 444
Щербань О. Н. – 13, 16, 17, 19, 25, 34, 38, 39, 41, 49, 50, 53, 65, 67, 82, 121, 260, 409, 453, 514
Щоголєв Г. М. – 291, 591
Щурат В. Г. – 606

Юзвенко В. А. – 10, 358
Юзефович О. О. – 179
Юр’єв В. Я. – 204
Юрк Ю. Ю. – 542
Юхимчук Л. П. – 133
Ющенко К. Л. – 142, 183, 312

Яворницький Д. І. – 450
Ягупов О. В. – 141
Ягупольський Л. М. – 423, 445
Яйцева В. М. – 215
Яковлєв А. П. – 427
Яковлєв О. С. – 472
Якуша Г. Б. – 46, 114
Ямпольський С. М. – 387, 437, 438, 448, 600
Янгель М. К. – 470
Янов А. Є. – 433
Яновський Ф. Г. – 365
Ясников О. О. – 220, 328, 392
Яценко Т. К. – 243
Яцимирський К. Б. – 32, 166, 215, 216, 282, 284, 303, 321, 325, 355, 455, 471

СПИСОК АБРЕВІАТУР ТА СКОРОЧЕНЬ *

АБіА – Академія будівництва і архітектури
авт. арк. – авторський аркуш
АГЧ – адміністративно-господарська частина
АзРСР – Азербайджанська Радянська Соціалістична Республіка
акад. – академік
Академбуд – Будівельно-монтажне управління АН УРСР
Академпостач – Контора матеріально-технічного постачання АН УРСР
АМН – Академія медичних наук
АН – Академія наук
арк. – аркуш
БВК – білково-вітамінний концентрат
БМУ – будівельно-монтажне управління
БНР – Болгарська Народна Республіка
ВАК – Вища атестаційна комісія
ВВР-М – водно-водяний модернізований реактор
в. о. – виконувач обов'язків
ВР – Верховна Рада
ВРНГ – Вища Рада народного господарства
ВУАН – Всеукраїнська академія наук
геофізхімія – геофізика і геохімія
ГЕС – гідроелектростанція
Головгеологія – Головне управління геології і охорони надр
Головкиївбуд – Головне управління по житловому і цивільному будівництву при Київському міськвиконкомі
госптема – господарська тема
д. б. н. – доктор біологічних наук
д. г.-м. н. – доктор геолого-мінералогічних наук
дендробаза – дендрологічна база
дендропарк – дендрологічний парк
Держбуд СРСР – Державний комітет РМ СРСР у справах будівництва
Держбудвидав – Державне видавництво літератури з будівництва і архітектури УРСР (1947–1964); видавництво «Будівельник» Державного комітету по пресі РМ УРСР (1964–1995)

---

* До Списку не включено найпоширеніші загальноприйняті скорочення та ті, що розкриті безпосередньо у документах.

Держводгосп – Державний комітет РМ УРСР по водному господарству (1960–1963); Державний виробничий комітет по зрошувальному землеробству та водному господарству РМ УРСР (1963–1965)
Держекономрада СРСР – Державна науково-економічна рада СРСР
держкомітет – державний комітет
Держплан СРСР – Державна планова комісія РМ СРСР
Держплан УРСР – Державна планова комісія РМ УРСР
держуніверситет – державний університет
ДЕС – державна електрична станція
див. – дивись
д. і. н. – доктор історичних наук
Діпромез – Державний союзний інститут проєктування металургійних заводів
Діпрооргхім – Державний проєктний інститут з проєктування підприємств органічних напівпродуктів, барвників і реактивів
Діпроцемент – Державний інститут по проєктуванню і науково-дослідних роботах у цементній промисловості
Діпроштув – Державний інститут по проєктуванню підприємств штучного волокна
ДК – державний комітет
ДКБ – дослідно-конструкторське бюро
д. мед. н. – доктор медичних наук
ДНТК – Державний науково-технічний комітет
Донбасмашбуд – Донецький машинобудівний завод
ДонВУГІ – Донецький науково-дослідний вугільний інститут
ДРЕС – державна районна електростанція
друк. арк. – друкований аркуш
д. с.-г. н. – доктор сільськогосподарських наук
ДСТ – добровільне спортивне товариство
д. т. н. – доктор технічних наук
ДТСААФ – Всесоюзне добровільне товариство сприяння армії, авіації і флоту
д. філол. н. – доктор філологічних наук
д. філос. н. – доктор філософських наук
д. ф.-м. н. – доктор фізико-математичних наук
д. х. н. – доктор хімічних наук
ЕЦОМ – електронна обчислювальна машина
КБ – конструкторське бюро
КБГА – Карпато-Балканська геологічна асоціація
КБК – Комиш-Бурунський залізорудний комбінат
к. б. н. – кандидат біологічних наук
к. г.-м. н. – кандидат геолого-мінералогічних наук
к. е. н. – кандидат економічних наук
КЗпП – Кодекс законів про працю
Київдіпротранс – Київський державний проєктно-розвідувальний інститут проєктування залізничних вузлів і станцій Міністерства транспортного будівництва СРСР

Київенерго – київське виробниче енергетичне об’єднання
к. і. н. – кандидат історичних наук
ККД – коефіцієнт корисної дії
к. мед. н. – кандидат медичних наук
к. мист. – кандидат мистецтвознавства
КП(б)У, КПУ – Комуністична партія (більшовиків) України, Комуністична партія України
к. с.-г. н. – кандидат сільськогосподарських наук
к. т. н. – кандидат технічних наук
к. філол. н. – кандидат філологічних наук
к. філос. н. – кандидат філософських наук
к. ф.-м. н. – кандидат фізико-математичних наук
к. х. н. – кандидат хімічних наук
МВССО – Міністерство вищої і середньої спеціальної освіти
МГД – магнітогідродинамічний
МГР – Міжнародний геофізичний рік
МЗС – Міністерство закордонних справ
міськвиконком – виконавчий комітет міської ради
МОЗ – Міністерство охорони здоров’я
МОН України – Міністерство освіти і науки України
м. н. с. – молодший науковий співробітник
МРСС – Міжнародний рік спокійного Сонця
МСГ – Міністерство сільського господарства
МТС – машинно-тракторна станція
НААН – Національна академія аграрних наук
НАН України – Національна академія наук України
Нарком – народний комісар
Наркомат – народний комісаріат
Наркомвод СРСР – Народний комісаріат водного транспорту СРСР
Наркомнафти СРСР – Народний комісаріат нафтової промисловості СРСР
Наркомос УРСР – Народний комісаріат освіти УРСР
НВЧ – надвисокочастотний
НДІ – науково-дослідний інститут
НДР – Німецька Демократична Республіка
НКА – Національне космічне агентство
НКВС – Народний комісаріат внутрішніх справ
НКМФ – Народний комісаріат військово-морського флоту
НКО – Народний комісаріат оборони
НКОЗ – Народний комісаріат охорони здоров’я
НКСП – Народний комісаріат суднобудівельної промисловості
обком – обласний комітет
обл. – область
обл.-вид. арк. – обліково-видавничий аркуш
облвиконком – виконавчий комітет обласної ради

облвідділ – обласний відділ
облрада – обласна рада
од. – одиниця
ОКГ – окуляр-гід
ООН – Організація Об'єднаних Націй
оп. – опис
оргкомітет – організаційний комітет
п. – пункт
партком, парткомітет – партійний комітет
ПНР – Польська Народна Республіка
прим. – примірник
п/с – поштова скринька
РАН – Російська академія наук
РВР – Редакційно-видавнича рада
РЕВ – Рада економічної взаємодопомоги
РМ – Рада міністрів
роб. дн. – робочі дні
РРФСР – Російська Радянська Федеративна Соціалістична Республіка
РСР – Радянська Соціалістична Республіка
РСЧА – Робітничо-селянська Червона армія
Сибтяжмаш – Сибірський завод важкого машинобудування
СКБ – спеціальне конструкторське бюро
с. н. с. – старший науковий співробітник
Союзголовенерго – Головне енергетичне управління СРСР
спр. – справа
СРСР – Союз Радянських Соціалістичних Республік
ст. – старший
т. в. о. – тимчасово виконувач обов'язків
ТСОАВІАХІМ – Товариство сприяння обороні, авіаційному і хімічному будівництву
УААН – Українська академія аграрних наук
УАСГН – Українська академія сільськогосподарських наук
УВМС – Управління військово-морських сил
УкрВНДІГаз – Український філіал Всесоюзного науково-дослідного інституту природних газів
УкрНДГРІ – Український науково-дослідний геологорозвідувальний інститут
УкрНДІдіпронафта – Український науково-дослідний та проєктно-конструкторський інститут нафтової і нафтопереробної промисловості
УкрНДІхіммаш – Український науково-дослідний інститут хімічного машинобудування
Укрпрофрада – Українська республіканська професійна рада
Укрраднаргосп – Українська рада народного господарства
УРЕ – Українська радянська енциклопедія

УРЕС – Український радянський енциклопедичний словник
УРСР – Українська Радянська Соціалістична Республіка
ф. – фонд
ФЗУ – фабрично-заводське училище
ЦК – Центральний комітет
ЦК КПРС – Центральний комітет Комуністичної партії Радянського Союзу
ЦК КПУ – Центральний комітет Комуністичної партії України
ЦКТБ – Центральне конструкторсько-технологічне бюро
ЦНБ – Центральна наукова бібліотека
ЦНДІТмаш – Центральний науково-дослідний інститут технології машинобудування
ЦРБС – Центральний республіканський ботанічний сад
чл.-кор. – член-кореспондент
ЧСАН – Чехословацька Академія наук

ЗМІСТ

Від упорядників
5

Регести протоколів засідань
Президії Академії наук УРСР (1961–1965)
9

Список дійсних членів та членів-кореспондентів АН УРСР,
обраних у 1961–1965 рр.
457

Список установ,
що діяли у складі АН УРСР (1961–1965)
490

Іменний покажчик
656

Список абревіатур та скорочень
672

ДЛЯ НОТАТОК

ДЛЯ НОТАТОК

Наукове електронне видання

ІСТОРІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

1961–1965

ЧАСТИНА 2

ДОДАТКИ

Упорядники:

Яременко Лідія Миколаївна
Індиченко Ганна Володимирівна
Вербіцька Оксана Іванівна
Папакіна Катерина Андріївна

Науково-археографічна редакція:

Л. М. Яременко

Літературна редакція:

В. Є. Македон

Комп'ютерна верстка:

О. І. Фуженко

Підписано до електр. публ. 21.12.2023.
Формат 70 × 100/16.
Ум. друк. арк. 55,25. Обл.-вид. арк. 38,4.
Об'єм даних 12,0 Mb.

Видрукувано у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського
просп. Голосіївський, 3, Київ-39, 03039

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 1390 від 11.06.2003